คลิปสปอยล์หนังในฐานะสารนอกตัวบทและปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมในประเทศไทย

นายไพรัตน์ โคสะพละกิจ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิเทศศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชานิเทศศาสตร์
คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2564
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

MOVIE SPOILERS AS PARATEXT AND CULTURAL PHENOMENON IN THAILAND

Mr. Pairat Kosaparakij

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts (Communication Arts) in Communication Arts
FACULTY OF COMMUNICATION ARTS
Chulalongkorn University
Academic Year 2021
Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	คลิปสปอยล์หนังในฐานะสารนอกตัวบทและปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมในประเทศไทย
โดย	นายไพรัตน์ โคสะพละกิจ
สาขาวิชา	นิเทศศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	อาจารย์ ดร.ไกรวุฒิ จุลพงศธร

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิเทศศาสตรมหาบัณฑิต

..... คณบดีคณะนิเทศศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีดา อัครจันทโชติ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา สมไพบูลย์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(อาจารย์ ดร.ไกรวุฒิ จุลพงศธร)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(อาจารย์ ดร.วิกานดา พรหมขุนทอง)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ไพรัตน์ โคสะพละกิจ : คลิปสปอยล์หนังในฐานะสารนอกตัวบทและปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมในประเทศไทย. (MOVIE SPOILERS AS PARATEXT AND CULTURAL PHENOMENON IN THAILAND) อ.ที่ปรึกษาหลัก : อ. ดร.ไกรวุฒิ จุลพงศธร

วิทยานิพนธ์เรื่อง “คลิปสปอยล์หนังในฐานะสารนอกตัวบทและปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมในประเทศไทย” โดยการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1.ศึกษาคลิปสปอยล์หนังในไทยในฐานะสารนอกตัวบท ผ่านการศึกษาโครงสร้าง เนื้อหาการสปอยล์ ระดับการสปอยล์ ประเภทภาพยนตร์ที่ถูกสปอยล์ ด้วยวิธีการวิเคราะห์ตัวบทและข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิปสปอยล์หนัง จากช่องยูทูบ 5 ช่องของไทยที่ได้รับความนิยมเรียงตามลำดับ และมีผู้ติดตามมากกว่า 1 แสนคนขึ้นไป ได้แก่ 1.ช่อง จดอ JUSTดูIT. 2.ช่อง คอเป็นหนัง 3.ช่อง สองสตูดิโอ 4.ช่อง GU Channel 5.ช่อง SNEAK channel อีกทั้ง 2.เพื่อศึกษาปฏิบัติการของผู้ผลิตและติดตามเนื้อหา และมุมมองที่มีต่อคลิปสปอยล์หนังจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ 1.กลุ่มคนทำคลิปสปอยล์หนัง 2.กลุ่มผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาการภาพยนตร์ 3.กลุ่มผู้สร้างและผู้ผลิตภาพยนตร์ 4.กลุ่มผู้มีความเชี่ยวชาญด้านกฎหมายลิขสิทธิ์และทรัพย์สินทางปัญญา 5.กลุ่มคนรักหนังที่ชอบดูคลิปสปอยล์หนัง 6.กลุ่มคนรักหนังที่หลีกเลี่ยงการดูคลิปสปอยล์หนัง โดยกาเสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม โดยข้อมูลเหล่านี้จะนำมาอภิปรายต่อในลำดับต่อไปด้วยการบรรยายหรือการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) เพื่ออธิบายข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพการณ์และปัจจัยแวดล้อมที่ทำให้คลิปสปอยล์หนังกลายเป็นปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมในประเทศไทย

ผลการวิจัยพบว่าสื่อในปัจจุบันมีเนื้อหาหลากหลายและมีช่องทางในการรับชมหลายหลาก จึงทำให้ผู้คนในสังคมสามารถเลือกเสพสื่อได้ตามใจชอบและตามรสนิยมที่มีอยู่ในตัวบุคคลผู้นั้น อีกทั้งปัจจัยสำคัญอื่นๆ เช่น 1.ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม 2.ปัจจัยด้านระบบนิเวศสื่อใหม่ 3.ปัจจัยด้านเวลา 4.ปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่ทำให้คลิปสปอยล์หนังได้รับความนิยมจนก่อให้เกิดปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมในประเทศไทย การศึกษาคลิปสปอยล์หนังในฐานะสารนอกตัวบทและปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมสามารถสร้างความเข้าใจต่อวัฒนธรรมภาพยนตร์ร่วมสมัยที่มีความสลับซับซ้อนในประเทศไทยและสามารถนำไปสู่ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อวงวิชาการและอุตสาหกรรมภาพยนตร์ในอนาคต

สาขาวิชา นิเทศศาสตร์ ลายมือชื่อนิสิต .....

ปีการศึกษา 2564 ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก .....

6380043528 : MAJOR COMMUNICATION ARTS
KEYWORD: movie spoiling, paratext, cultural phenomenon, film culture, film industry
Pairat Kosaparakij : MOVIE SPOILERS AS PARATEXT AND CULTURAL PHENOMENON IN THAILAND. Advisor: Dr. GRAIWOOT CHULPHONGSATHORN

“Movie spoilers as paratext and cultural phenomenon in Thailand” is a qualitative research which serves two objectives. First, the research studies movie spoiling clips as paratext and gains insights into the operations of creators and audience of these movie spoilers. The research dives deep into the structures, the content, the degrees of content being spoiled, the genres, as well as the comments from audiences of movie spoiling clips. The samplings analyzed come from five most popular movie-spoiling Thai Youtube channels with more than 100,000 followers, including 1. JorDorOr (JUSTdooIT) 2. Korpennung 3. Song Studio 4. GU Channel 5. SNEAK channel. Second, the thesis investigates perspectives of the stakeholders of this film cultural phenomenon, which are: 1. The creators of movie spoilers 2. Filmmakers and film producers 3. Film critics and scholars 4. Experts on copyright and intellectual property law 5. Cinephiles who love movie spoilers 6. Cinephiles who avoid movie spoilers. The data are collected from in-depth interviews and group discussions. The data is analyzed in the latter part using a descriptive research, with the emphasis on explaining facts about the circumstances and the environmental factors that make movie spoiling clips become a cultural phenomenon in Thailand.

The findings indicates that the present landscape of the media industry offers a vast selection of content and viewing platforms. Therefore, each spectator chooses the content type and the viewing method according to individual preferences. In addition, factors like 1. Socio-cultural factors 2. Ecologies of the new media 3. Time 4. Income all play a role in making movie spoilers so popular in Thailand that it ultimately becomes a cultural phenomenon. The studies of movie spoilers as a paratext and a cultural phenomenon allows us to understand the complexities of contemporary film culture in Thailand. The understanding can lead to useful recommendations which benefit academic circles and the film industry in the future.

Field of Study: Communication Arts Student's Signature .....
Academic Year: 2021 Advisor's Signature .....

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยชิ้นนี้ได้รับทุนสนับสนุนงานวิทยานิพนธ์ด้านภาพยนตร์จากหอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน) กระผมขอขอบพระคุณอย่างสูงที่ช่วยสนับสนุนงานวิจัยชิ้นนี้ เนื่องด้วยทางหอภาพยนตร์เห็นว่าวิทยานิพนธ์เล่มนี้มีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อวงการภาพยนตร์และภาพยนตร์ศึกษา

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่าน ซึ่งได้แก่ อาจารย์ ดร.ไกรวุฒิ จุลพงศธร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ผู้ซึ่งพยายามเคี่ยวเข็ญ ผลักดัน และทำให้กระผมมาถึงจุดที่ไม่เคยคิดว่าจะสามารถทำได้ ตลอดจนได้เห็นแง่มุมใหม่ๆ ในการศึกษาด้านภาพยนตร์ อยากขอบคุณอาจารย์มากๆ ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ในทุกช่วงเวลาที่สำคัญในการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ และขอขอบคุณกรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย อาจารย์ ดร.วิกานดา พรหมขุนทอง ที่ช่วยเปิดมุมมองใหม่ๆ ผ่านกรอบและแว่นทฤษฎีที่ผมไม่เคยค้นพบ และการตรวจสอบทุกขั้นตอนตั้งแต่โครงร่างวิทยานิพนธ์และวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์ ที่สำคัญขอขอบคุณประธานกรรมการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา สมไพบูลย์ ที่คอยเป็นกำลังใจ และสอบถามความคืบหน้าของวิทยานิพนธ์ตลอดมา อีกทั้งยังช่วยตรวจสอบจุดบกพร่องและจุดที่ต้องแก้ไขในเรื่องของภาษา

ขอบคุณครอบครัว เพื่อนฝูง หรือใครก็ตามที่มีส่วนช่วยให้งานวิทยานิพนธ์เล่มนี้ออกมาสำเร็จ ขอบคุณที่เป็นแรงผลักดันหนึ่งที่อยู่ข้างกายและทำให้ตัวกระผมมาถึงจุดนี้ได้ แม้ความเหนื่อยล้าจะถาโถมเข้ามาสักเท่าไร แต่แรงใจที่ได้รับนั้นมีความสำคัญอย่างมาก จนทำให้วันนี้ประสบความสำเร็จ

การทำงานไปพร้อมกับการทำวิทยานิพนธ์นั้นเป็นสิ่งที่กระผมได้เรียนรู้ว่ามันทั้งเหนื่อยและท้อเพียงใด แต่สิ่งหนึ่งที่ได้รับกลับมา คือ มันทำให้เราสามารถก้าวผ่านข้อจำกัดในหลายเรื่อง และมองปัญหาต่างๆ ที่เข้ามาในชีวิตเป็นเรื่องเล็กน้อย ตลอดจนทำให้เรานั้นเติบโตขึ้น มองโลกในหลายๆ ด้านได้กว้างขึ้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นประสบการณ์อันล้ำค่า อุปสรรคต่างๆ ไม่ว่าจะกี่มากน้อย เมื่อเราสามารถฝ่าฟันมันมาได้ ปลายทางที่เห็นในวันหน้าย่อมงดงามเสมอ

สุดท้ายนี้อยากขอขอบคุณภาพยนตร์ทุกเรื่องที่ทำให้ผมเติบโตมาจนมาเป็นผมทุกวันนี้ ภาพยนตร์คือความสุข ภาพยนตร์คือความฝันของผมมาโดยตลอด จุดหนึ่งของการทำงานตัวกระผมได้ทำงานเกี่ยวกับภาพยนตร์ พอถึงวันที่ต้องเรียนในระดับปริญญาโท ตัวกระผมก็ทำวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับภาพยนตร์ แสดงว่าภาพยนตร์ไม่เคยห่างหายไปจากชีวิตผมเลย

ไพรัตน์ โคสะพละกิจ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย ..... ค

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ ..... ง

กิตติกรรมประกาศ ..... จ

สารบัญ ..... ฉ

สารบัญตาราง ..... ญ

สารบัญภาพ ..... ฎ

บทที่ 1 บทนำ 1

ที่มาและความสำคัญของปัญหา 1

คำถาม/ปัญหาในการวิจัย 8

วัตถุประสงค์การวิจัย 8

ขอบเขตของการวิจัย 8

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย 9

กรอบแนวคิดการวิจัย 10

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ 11

บทที่ 2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง 13

2.1 แนวคิดสารนอกตัวบท (Paratext) 14

2.1.1 แนวคิดหลังภาพยนตร์ (Post-Cinema) 17

2.1.2 แนวคิดวัฒนธรรมการมีส่วนร่วม (Participatory Culture) 19

2.1.3 แนวคิดวัฒนธรรมแฟน (Fan Culture / Fan Studies) 21

2.1.3.1 แนวคิดเรื่องกลุ่มคนรักหนังหรือกลุ่มคนที่ชื่นชอบในภาพยนตร์ (Cinephilia)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

2.1.4 การสปอยล์หนัง (Movie Spoilers).....25
2.1.4.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 32
2.2 แนวคิดอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทยในยุคออนไลน์ (Thai Film Industries in the Online Age).....35
2.2.1 การสื่อสารในยุคดิจิทัล (Communication in the Digital Age).....36
2.2.2 สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media).....39
2.2.3 นิเวศวิทยาของวัฒนธรรมภาพยนตร์ออนไลน์ในประเทศไทย (Ecology of Online Film Culture in Thailand).....40
2.3 แนวคิดการให้ความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา (Copyright / Intellectual Property)...46
2.3.1 กอปปีเลฟต์ (Copyleft) 50
2.3.2 งานแปลงรูป (Transformative Works).....51
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....53
1.การวิเคราะห์ตัวบท (Textual Analysis).....54
2.การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับคลิปสปอยล์หนัง และผู้ที่อยู่ในอุตสาหกรรมภาพยนตร์ โดยจะแบ่งเป็นทั้งหมด 4 กลุ่ม ได้แก่.....54
3.การสนทนากลุ่ม (Focus Group) กลุ่มบุคคลต่างๆ จำนวน 20 คน 58
บทที่ 4 การวิเคราะห์ตัวบท.....61
1.ช่อง จดอ - JUSTดูIT.....62
โครงสร้างของคลิป.....64
เนื้อหาการสปอยล์ 64
ระดับการสปอยล์.....65
การแสดงความคิดเห็นที่น่าสนใจของผู้ชมคลิป.....65
2.ช่อง คอเป็นหนัง 67
โครงสร้างของคลิป.....69
เนื้อหาการสปอยล์ 70

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ระดับการสปอยล์.....70
การแสดงความคิดเห็นที่น่าสนใจของผู้ชมคลิป.....71
3.ช่อง สองสตูดิโอ.....72
โครงสร้างของคลิป.....74
ระดับการสปอยล์.....74
การแสดงความคิดเห็นที่น่าสนใจของผู้ชมคลิป.....75
4.ช่อง GU Channel.....76
โครงสร้างของคลิป.....78
เนื้อหาการสปอยล์.....78
ระดับการสปอยล์.....78
การแสดงความคิดเห็นที่น่าสนใจของผู้ชมคลิป.....78
5.ช่อง SNEAK channel.....80
โครงสร้างของคลิป.....82
เนื้อหาการสปอยล์.....83
ระดับการสปอยล์.....83
การแสดงความคิดเห็นที่น่าสนใจของผู้ชมคลิป.....84
เอกลักษณ์ของช่องสปอยล์หนังและช่องที่มีเนื้อหาเข้าข่ายการสปอยล์ (Unique characteristics of Spoilers).....87
ข้อค้นพบจากการวิเคราะห์ข้อมูลผ่านช่องคลิปสปอยล์หนัง โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากโครงสร้างเนื้อหาในแต่ละคลิป.....88
ข้อค้นพบจากการวิเคราะห์ข้อมูลผ่านความคิดเห็นใต้คลิปสปอยล์หนัง.....89
บทที่ 5 การวิเคราะห์การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม.....91
ส่วนที่ 1 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview).....92
ส่วนที่ 2 การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion).....136

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

บทที่ 6 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ 152
สรุปผลการวิจัย 152
อภิปรายผล 161
ข้อเสนอแนะในการวิจัย 163
บรรณานุกรม 165
ภาคผนวก 169
ประวัติผู้เขียน 276

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....11

ตารางที่ 2 แบบจำลองห่วงโซ่คุณค่าของอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทยในอดีต.....36

ตารางที่ 3 แบบจำลองห่วงโซ่คุณค่าของอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทยในยุคออนไลน์.....36

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ภาพรวม จากช่องคลิปสปอยล์หนังและช่องที่มีเนื้อหาเข้าข่ายการสปอยล์หนัง 5 ช่อง.....85

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ภาพรวมจุดร่วม-จุดต่างจากช่องคลิปสปอยล์หนัง และช่องที่มีเนื้อหาเข้าข่ายการสปอยล์หนัง 5 ช่อง.....86

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1 ข้อความและคำเตือนสปอยล์ จากภาพยนตร์เรื่อง Les Diaboliques 3

ภาพที่ 2 ข้อความและคำเตือนสปอยล์ จากภาพยนตร์เรื่อง *Psycho* 4

ภาพที่ 3 แคมเปญทางการตลาดของบริษัทมาร์เวลสตูดิโอส์ #DontSpoilTheEndgame 5

ภาพที่ 4 จากแฟนอาร์ต ถูกทวิต โดย Jim Velasco ผู้ประสานงานโพสโปรดักชั่น ที่มาร์เวล สตูดิโอ 6

ภาพที่ 5 จากช่อง จดอ - JUSTดูIT ใน Youtube 29

ภาพที่ 6 จากช่อง คอเป็นหนัง ใน Youtube 30

ภาพที่ 7 จากช่อง สองสตูดิโอ ใน Youtube 30

ภาพที่ 8 จากช่อง GU Channel ใน Youtube 31

ภาพที่ 9 จากช่อง SNEAK channel ใน Youtube 31

ภาพที่ 10 จากช่อง จดอ - JUSTดูIT ใน Youtube 62

ภาพที่ 11 จากช่อง คอเป็นหนัง ใน Youtube 67

ภาพที่ 12 คลิปที่ 2.3 คุยควันหลงตัวอย่าง Godzilla vs. Kong คิดว่าใครจะชนะ ? อยู่ทีมใคร ? (ก็อดซิลล่าปะทะคอง !) 69

ภาพที่ 13 ภาพและข้อความคิดเห็นที่นำมาเสนอในคลิป 70

ภาพที่ 14 จากช่อง สองสตูดิโอ ใน Youtube 72

ภาพที่ 15 จากช่อง GU Channel ใน Youtube 76

ภาพที่ 16 จากช่อง SNEAK channel ใน Youtube 80

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

บทที่ 1
บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ภาพยนตร์ เป็นสื่อที่มีอายุมาอย่างยาวนานมากกว่า 100 ปี นับจากวันที่พี่น้องลูมิแยร์ได้ทำการฉายภาพยนตร์ครั้งแรกสู่สาธารณะ ณ กรุงปารีส เมื่อวันที่ 28 ธันวาคม พ.ศ.2438 ภาพยนตร์มีบทบาทสำคัญต่อชีวิตผู้คนมาอย่างช้านาน (จำเริญลักษณ์ ธนะวังน้อย, 2544) เป็นสื่อที่คนทุกเพศทุกวัยต่างนิยมเสพ และอยู่คู่กับสังคมมาโดยตลอด จนสามารถกล่าวได้ว่าภาพยนตร์ถือเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม

เมื่อภาพยนตร์เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม สิ่งหนึ่งที่ควรคำนึงก็คือการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมการรับชมภาพยนตร์ เนื่องจากสังคมมีพลวัตและการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง จากศตวรรษที่ 20 ที่การศึกษาผู้ชมภาพยนตร์ (Audience) มักให้ค่าผู้ชมในฐานะคนดูผู้แสดง ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสบการณ์รับชม ในยุคศตวรรษที่ 21 เราสามารถผลิตสื่อเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์กับภาพยนตร์เรื่องหนึ่งๆ ได้มากขึ้น กล่าวอีกนัยหนึ่ง ผู้ชมมีส่วนร่วมกับภาพยนตร์มาตั้งแต่อดีต แต่ข้อจำกัดทางเทคโนโลยีทำให้การแสดงออกจำกัดเพียงชุมชนคนดูเล็กๆ ไม่ได้ขยายไปสู่การสนทนาโดยตรงกับอุตสาหกรรมเหมือนในปัจจุบัน มุมมองนี้ท้าทายให้เราคิดเกี่ยวกับกฎเกณฑ์ของระบบสื่องานวิจัยที่หันมาทำความเข้าใจสื่อใหม่ที่เกี่ยวข้องกับภาพยนตร์ในฐานะสื่อหลังภาพยนตร์ (Post-Cinema) ที่ทำให้ผู้ชมเข้ามามีส่วนร่วมด้วยการสนทนาและสามารถโต้ตอบถึงกันได้เกี่ยวกับภาพยนตร์เรื่องต่างๆ (Denson and Leyda, 2016) การเปลี่ยนแปลงในการรับชมภาพยนตร์ยังเกี่ยวข้องกับการย้ายที่ของภาพยนตร์ (The Relocation of Cinema) จากหน้าจอในโรงภาพยนตร์สู่จออื่นๆ เช่น จอโทรทัศน์ผ่านดีวีดี บลูเรย์ หรือสตรีมมิ่ง รวมถึงการย้ายไปอยู่บนจอคอมพิวเตอร์ โทรศัพท์มือถือ และแท็บเล็ต เป็นต้น พัฒนาจากภาพยนตร์ศึกษา (Film Studies) กลายเป็นสกรีนศึกษา (Screen Studies) (Kuhn, 2009)

ในยุคสื่อหลอมรวม (Media Convergence) อุตสาหกรรมสื่อที่สัมพันธ์กันทำให้ภาพยนตร์สามารถอยู่ในทุกๆ ที่ ทุกๆ เวลา การแสดงความคิดเห็นหรือทัศนะที่มีต่อภาพยนตร์ จึงพบเห็นได้ทั่วไปผ่านพื้นที่ต่างๆ โดยเฉพาะพื้นที่ออนไลน์ หนึ่งในกิจกรรมที่เติบโตมากับการข้องเกี่ยวกับภาพยนตร์ในพื้นที่สื่อแบบหลอมรวม นั่นก็คือ “คลิปสปอยล์หนัง” ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่มีคนออกมาทำคลิปเล่าหนัง โดยสรุปเนื้อหาของหนัง และใช้ภาพประกอบจากหนังเรื่องนั้นๆ มาตัดต่อลงในยูทูบ (Youtube) จนกลายเป็นปรากฏการณ์ที่ได้รับความนิยมและมีผู้คนต่างให้ความสนใจ (จากการสำรวจ

ช่องยูทูบในประเทศไทยที่มีเนื้อหาสปอยล์ และในแต่ละช่องก็มีผู้ติดตามหรือยอด Subscribers มากกว่าแสนคนขึ้นไป และบางช่องมีมากกว่าล้านคน) อย่างไรก็ตามปรากฏการณ์นี้ได้สร้างความกังวลต่อแฟนหนัง ผู้ที่ไม่ได้ชื่นชอบการสปอยล์ และก่อให้เกิดคำถามต่ออุตสาหกรรมภาพยนตร์ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญที่จะนำมาศึกษา

“คลิปสปอยล์หนัง” ที่ผู้วิจัยสนใจศึกษามีลักษณะเป็นการเล่าเรื่องว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร โดยมีการเฉลยความลับ จุดสำคัญ และจุดเปลี่ยนที่เกิดในภาพยนตร์ ซึ่งมีหลากหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการเล่าเรื่องผ่านการทำคลิปที่มีภาพประกอบของภาพยนตร์ โดยเล่าเรื่องแบบเป็นฉาก (Scene) หรือเล่าทั้งเรื่อง และการสปอยล์ในคลิป สปอยล์หนังอาจผ่านวิธีการเผยแพร่บนโซเชียลมีเดีย เว็บไซต์ เป็นต้น (ปรียาวรรณ ภูวกุล, 2564) สิ่งที่งานวิจัยชิ้นนี้ให้ความสำคัญอย่างมาก คือการมองคลิปสปอยล์หนังในฐานะสารนอกตัวบท (Paratext) ที่ผลิตมาในที่นี้ สารนอกตัวบท หมายถึงบทใหม่ที่ถูกสร้างขึ้นโดยที่ตัวมันเองก็ยังมีการเกาะเกี่ยวกับตัวบทเก่าอยู่

จากหน้าประวัติศาสตร์ภาพยนตร์ จุดเริ่มต้นของการสปอยล์หนังไม่ได้มีการบันทึกไว้เด่นชัด มีเพียงเรื่องเล่าปากต่อปาก กรณีอันโด่งดังที่มีการกล่าวขวัญ คือ เรื่อง Les Diaboliques (1956, Henri-Georges Clouzot) ซึ่งมีการประชาสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับการปกปิดเนื้อหาสำคัญภายในหนัง ด้วยการขอร้องให้ผู้ชมอย่าเพิ่งเผยความลับ หรือสปอยล์หนังอย่างที่เราเข้าใจในปัจจุบัน (Delphine Simon-Marsaud, 2017)

ภาพยนตร์เรื่อง Les Diaboliques งานมาสเตอร์พีซของ Henri-Georges Clouzot ออกฉายในปี ค.ศ. 1956 ซึ่งเป็นภาพยนตร์ที่พลิกโฉมหนังเขย่าขวัญฆาตกรรมในยุคนั้น และผลิตขึ้นก่อน Psycho (1960, Alfred Hitchcock) ของ Alfred Hitchcock จะเข้าโรงถึงห้าปี เนื้อเรื่องในภาพยนตร์นั้นว่าด้วยเรื่องราวของภรรยาสาว Christina Delassalle (รับบทโดย Véra Clouzot) ที่ต้องการฆาตกรรมสามี Michel Delassalle (รับบทโดย Paul Meurisse) ซึ่งเป็นครูใหญ่โรงเรียนประถมแห่งหนึ่ง เพราะเคียดแค้นที่เขาโหดร้ายรุนแรงกับเธออย่างถึงที่สุด โดยร่วมมือกับชู้รัก Nicole Horner (รับบทโดย Simone Signoret) ที่ก็ต้องการแก้แค้นชายหนุ่ม (ครูใหญ่) เช่นเดียวกัน เพราะเป็นคนปากอย่างใจอย่าง พูดอะไรแต่ไม่ยอมทำตาม หลังจากการฆาตกรรมอำพรางสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี และมีการวางแผนหาข้ออ้างให้ทั้งสองพ้นผิดอย่างแยบยล แต่เหตุการณ์กลับตาลปัตรเมื่ออยู่ดี ๆ ศพก็หายไปจนเกิดเป็นเรื่องราว

ภาพยนตร์เรื่องดังกล่าวมีองค์ประกอบทั้งหนังสยองขวัญ เหนือธรรมชาติ ฟิล์มนัวร์ และการหักมุมตอนจบแบบพลิกกระดาน โดยการสร้างลูกเล่น ด้วยการขึ้นตัวอักษรให้คนที่ยังไม่ได้ดูว่า “อย่าทำลายความน่าสนใจของหนังเรื่องนี้กับเพื่อนของคุณ” (จากประโยค Ne détruisez pas l'intérêt que pourraient prendre vos amis)

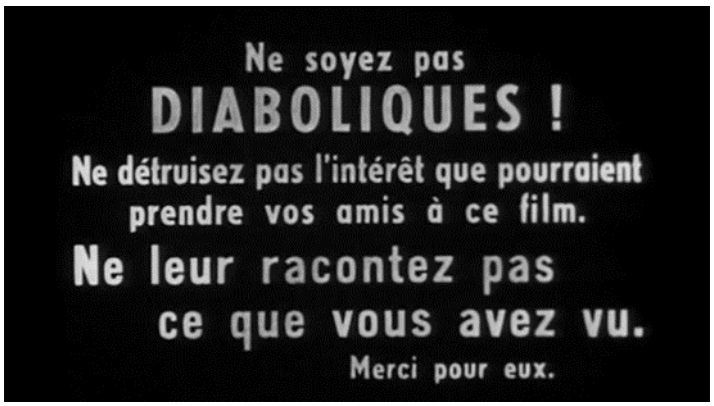

ภาพที่ 1 ข้อความและคำเตือนสปอยล์ จากภาพยนตร์เรื่อง Les Diaboliques
(1956, Henri-Georges Clouzot)
ภาพยนตร์เขย่าขวัญ / ฆาตกรรม แนวจิตวิทยา ประเทศฝรั่งเศส

ไม่เพียงเท่านั้น ยังมีการขึ้นข้อความหลังจบหนังเรื่องนี้ว่า “Ne soyez pas DIABOLIQUES!” (แปลว่า “Don’t be EVIL!” พูดเป็นนัยว่าห้ามผู้ชมเผยฉากจบของหนัง)

อีกกรณีที่โด่งดังและถือเป็นหมุดหมายสำคัญของการเตือนผู้ชมเกี่ยวกับการสปอยล์มาจากภาพยนตร์เรื่อง Psycho ซึ่งออกฉายในปี ค.ศ. 1960 ของผู้กำกับ Alfred Hitchcock ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเหตุการณ์ฆาตกรรม และจำเป็นที่จะต้องปกปิดเรื่องราวว่าใครเป็นคนฆ่า (สำหรับคนที่ดูเรื่องนี้มาแล้ว) เพราะภาพยนตร์เรื่องนี้มีพล็อตที่หักมุม (Plot twist) โดยผู้กำกับ ได้ประชาสัมพันธ์และบอกเตือนผู้ที่จะเข้ามาชมหนังเรื่องนี้ด้วยการพูดประโยคที่ว่า “หลังจากที่ได้ดู จงอย่าบอกเรื่องราวตอนจบ เพราะมันเป็นสิ่งเดียวที่เรามี” (“After You See Don’t Give Away the Ending. It’s the Only One We Have”)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

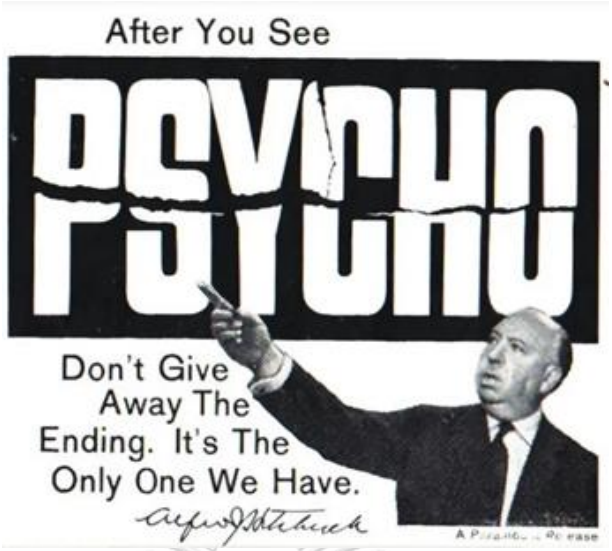

ภาพที่ 2 ข้อความและคำเตือนสปอยล์ จากภาพยนตร์เรื่อง *Psycho* (1960, *Alfred Hitchcock)*
ภาพยนตร์เขย่าขวัญ / ฆาตกรรม แนวจิตวิทยา ประเทศสหรัฐอเมริกา

โดยส่วนใหญ่ภาพยนตร์ที่มีเนื้อหาหักมุมและมีจุดพลิกผัน (Plot twist) ของเรื่อง ผู้สร้างและผู้ผลิตมักมีการวางแผนทางการตลาด ด้วยการประชาสัมพันธ์ผ่านข้อความไม่ให้ผู้ชมที่ได้ดูหนังไปแล้วบอกความลับที่อยู่ในหนังยังผู้ชมคนอื่นๆ ที่ยังไม่ได้ดู หนึ่งเพื่อป้องกันข้อมูลของหนังรั่วไหลและเป็นกลยุทธ์ในการดึงให้ผู้คนสนใจ และเข้ามาดูหนังกันมากขึ้น

ถึงแม้ว่าทางผู้ผลิตหรือผู้สร้างจะวางแผนทางการตลาดอย่างไรและรัดกุมเพียงใด ในโลกการสื่อสารเกี่ยวกับภาพยนตร์ที่ผู้ชมมีพื้นที่ในการแสดงออกมากขึ้น มิติของการสปอยล์หนังกลายมาเป็นวิถีหนึ่งของวัฒนธรรมการมีส่วนร่วมกับภาพยนตร์ของเหล่าบรรดาแฟนหนังที่ต้องการสื่อสารและสนทนาในหนังที่ตัวเองชื่นชอบ กิจกรรมการมีส่วนร่วมของแฟนพบได้ในหลายรูปแบบ และในหลายครั้งได้สร้างบทสนทนาเพื่อขยายพรมแดนตัวบทออกไปจากผู้ผลิตในอุตสาหกรรมส่วนต่อขยายของภาพยนตร์ที่ผลิตโดยจินตนาการของผู้ชม งานเขียนที่ถูกต่อยอดมักจะหยิบยืมตัวละครหรือองค์ประกอบมาสร้างความหมายใหม่ เพื่อเป็นการต่อยอดตัวบทหรือหนังเรื่องนั้นๆ (Jenkins, 2006)

จากที่กล่าวไปข้างต้น การสปอยล์หนังในปัจจุบันมีหลายรูปแบบ โดยผ่านช่องทางออนไลน์หลากหลายช่องทาง (Media Platform) จนกล่าวได้ว่า “การสปอยล์หนัง” นั้นมีรูปแบบที่เปลี่ยนไป และสิ่งที่งานวิจัยนี้สนใจเป็นพิเศษคือ “คลิปสปอยล์หนัง” ซึ่งได้รับความนิยมในพื้นที่ยูทูบ มีผู้ผลิตเนื้อหาชาวไทยมากมายหลายช่อง ทั้งนี้การเติบโตของช่องเหล่านี้สอดคล้องกับความนิยมและรูปแบบการสื่อสารบนยูทูบ โดยเปิดพื้นที่ให้ผู้เสพสื่อสามารถเผยแพร่เนื้อหาที่ตนเองผลิตได้มากขึ้น และ

สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องการพัฒนาขยายวิดีโอในแพลตฟอร์มดังกล่าว (Burgess และ Green, 2009: 78–79)

แม้ว่าชุมชนในโลกออนไลน์จะเป็นพื้นที่ในการแสดงออกของผู้บริโภค และนักวิชาการในยุคแรกมองพื้นที่ดังกล่าวสะท้อนความเป็นประชาธิปไตยในพื้นที่สื่อ แต่สำหรับบางคนที่เป็นคนรักหนังหรือผู้ชมที่ไม่ต้องการรับรู้อะไรมาก่อนการชมภาพยนตร์ เนื้อหาดังกล่าวอาจทำลายอรรถรสและความเพลิดเพลินที่มีต่อหนังเรื่องนั้นๆ

มุมมองที่ว่าคลิปสปอยล์หนังทำให้ประสบการณ์การชมภาพยนตร์เสียหาย สอดคล้องกับมุมมองของผู้สร้างหรือผู้ผลิตภาพยนตร์บางกลุ่มซึ่งพยายามสร้างแคมเปญทางการตลาด เพื่อปกป้องภาพยนตร์ที่ตัวเองสร้างขึ้น กิจกรรมดังกล่าวสะท้อนมุมมองที่ว่าการสปอยล์จะส่งผลกระทบต่อการซื้อตั๋วเข้าชมภาพยนตร์ ยกตัวอย่างกรณีของ Avengers: Endgame (2019, Anthony Russo and Joe Russo) ภาพยนตร์ที่ถูกฉายเมื่อปี ค.ศ. 2019 ภาพยนตร์เรื่องสำคัญของ Marvel Studios ที่เป็นตอนจบของเหล่าบรรดาซูเปอร์ฮีโรทั้งหลายในจักรวาลมาเวล โดยกรณีนี้ ผู้ผลิตได้มีการสร้าง แฮชแท็ก (Hashtag) หรือการสร้างคำหรือวลีที่นำหน้าด้วยเครื่องหมาย # เพื่อสื่อสารกับกลุ่มด้วยการใช้คำว่า #DontSpoilTheEndgame และให้ผู้กำกับและดาราภาพยนตร์ช่วยกันทวีตแฮชแท็กนี้

ภาพที่ 3 แคมเปญทางการตลาดของบริษัทมาร์เวลสตูดิโอส์ #DontSpoilTheEndgame

ไม่เพียงเท่านั้นยังมีแคมเปญทางการตลาดอื่นๆ เช่น ภาพยนตร์เรื่อง Spiderman No Way Home (2021, Jon Watts) ภาพยนตร์ที่ถูกฉายเมื่อปี ค.ศ. 2021 ซึ่งทางสตูดิโอตั้งใจเอาไว้ว่าจะต้องประสบความสำเร็จในเชิงรายได้ ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้ผลิตยังคงมีความกังวลเกี่ยวกับสถานการณ์วิกฤตโควิด-19 ที่ผู้คนในช่วงเวลานั้นไม่นิยมเข้าโรงภาพยนตร์ แคมเปญทางการตลาดที่ว่านี้คือ การทำ

โปสเตอร์ออนไลน์ผ่านทางทวิตเตอร์ โดยผู้ผลิตและแฟนหนังบางส่วนที่ไม่อยากให้การสปอยล์เกิดขึ้นก่อนภาพยนตร์ออกฉาย

ภาพที่ 4 จากแฟนอาร์ต ถูกทวิต โดย Jim Velasco ผู้ประสานงานโพสโปรดักชั่น ที่มาร์เวล สตูดิโอ (Post-production coordinator at Marvel Studios)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

กลยุทธ์และวิธีการทางการตลาดเพื่อกระตุ้นไม่ให้มีการสปอยล์ สะท้อนให้เห็นจุดยืนของอุตสาหกรรมต่อวัฒนธรรมการชมภาพยนตร์ดังกล่าว ตั้งแต่ภาพยนตร์เรื่อง Les Diaboliques (1956) จนถึง Spiderman No Way Home (2021) ซึ่งเป็นเวลากว่า 65 ปี อย่างไรก็ตามการสปอยล์หนังก็ยังมีให้เห็นและเติบโตเบ่งบานในปัจจุบัน ถึงแม้ในมุมหนึ่งการสปอยล์คือ การทำลายอรรรสในการดูหนัง ด้วยการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับหนังเรื่องนั้นๆ แต่ก็มีคนจำนวนมากให้ความสนใจในการรับชมรับฟัง “คลิปสปอยล์หนัง” เพราะบางครั้งการรับรู้โครงเรื่องหนังยังเป็นหนึ่งในโครงสร้างที่ช่วยให้ผู้ชมสามารถปะติดปะต่อองค์ประกอบของเรื่องเล่าภายในหัวได้ การรู้ตอนจบอาจช่วยให้ผู้ชมจดจ่อกับส่วนอื่นๆ (ในหนัง) และทำให้เราเข้าใจว่าเรื่องราวจะเป็นอย่างไรได้โดยไม่ต้องกังวล (Nicholas Christenfeld อ้างใน Andy Murdock, 2016) นอกเหนือจากความสัมพันธ์กับตัวบท เรายังมองได้ว่าการเสพคลิปสปอยล์หนังเป็นอีกหนึ่งกิจกรรมที่แยกออกมาต่างหาก และมีสุนทรียศาสตร์ในตัวของมันเอง

ถึงแม้คลิปสปอยล์หนังจะได้รับความนิยม และมีส่วนช่วยให้ผู้ชมบางกลุ่มหรือแฟนหนังที่ชื่นชอบการสปอยล์ได้รับรู้ข้อมูลก่อนชมภาพยนตร์ หนึ่งในประเด็นจากฝั่งอุตสาหกรรมอีกประการหหนึ่ง คือ การละเมิดลิขสิทธิ์และทรัพย์สินทางปัญญา จากการที่ผู้ทำคลิปสปอยล์หนังนำภาพจากภาพยนตร์มาใช้ในการตัดต่อเพื่อเล่าเรื่องในคลิปสปอยล์หนัง โดยที่ภาพเหล่านั้นไม่ได้รับอนุญาตให้ใช้จากทางค่ายหนังหรือเจ้าของลิขสิทธิ์ และนำไปเผยแพร่เพื่อผลประโยชน์ของผู้ผลิตหรือเจ้าของช่องยูทูบนั้นๆ แทนการเป็นกิจกรรมทางสังคมที่ไม่แสวงหารายได้

> “ตอนนี้ปัญหาที่เริ่มจะเป็นประเด็นขึ้นมาบ้างคือ เรื่องผลประโยชน์ เพราะหลายๆ ครั้งคลิป สปอยเลอร์หนังต่างๆ ก็สามารถนำไปทำเงินให้กับช่องของผู้สปอยล์ได้เรื่อยๆ คราวนี้ผู้สร้างหนังก็เหวอกันไป เพราะหนังเรื่องหนึ่งกว่าจะคิดได้ใช้ทั้งเงินหลายสิบล้าน ร้อยล้าน รวมถึงใช้เวลาไปอีกเป็นปีๆ แต่มาถูกแปรสภาพให้กลายเป็นนิทานที่เล่าจบใน 20 นาทีอย่างง่ายดาย แต่จะบอกว่าคนทำคลิปสปอยล์พวกนี้ทำได้ง่ายๆ ก็อาจจะไม่ใช่ เพราะคนสปอยล์แต่ละคนก็พยายามจะคิดลีลาการเล่าเป็นของตัวเอง บางคนเน้นเล่าจริงจัง บางคนเน้นเล่าเอาฮา หรือบางคนเน้นด่า อะไรก็ว่ากันไป จนหลายครั้งก็ไม่แน่ใจว่า ตกลงแล้ว Subscribers ของช่องเหล่านั้น เขาเอ็นจอยเนื้อเรื่องของหนังหรือตัวคนเล่าสปอยล์กันแน่”
>
> นวพล ธำรงรัตนฤทธิ์ (The Standard, 2563)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

หากพิจารณาในมุมมองผู้ผลิตบางกลุ่ม การผลิตคลิปสปอยล์หนังอาจมีส่วนช่วยเผยแพร่ภาพยนตร์อิสระ (Independent Film) ให้เป็นที่รู้จักในวงกว้าง (จากการสำรวจคลิปสปอยล์หนังอิสระในช่อง SNEAK channel ที่มีผู้ติดตาม (Subscribers) มากกว่าแสนคน) อีกทั้งการสปอยล์หนังยังช่วยให้เราสามารถสำรวจกลุ่มคนรักหนังที่เข้ามาแสดงความเห็นในกลุ่มหรือเพจหนัง เพื่อนำความคิดเห็นเหล่านั้นมาต่อยอดและพัฒนาเนื้อหาในหนังภาคต่อๆ ไปได้ หากพิจารณาว่าภาพยนตร์ไม่ใช่การผลิตที่สมบูรณ์หรือมีจุดสิ้นสุดเฉพาะในตัวบทภาพยนตร์ แต่เป็นผลผลิตที่เป็นเพียงส่วนหนึ่งของโลกแห่งเรื่องราวทั้งหมดที่เรารู้จัก สามารถมีการขยาย สนทนา เล่าต่อ และตีความผ่านผู้ชมได้

ด้วยแง่มุมอันหลากหลายที่มีผู้เห็นด้วยและผู้ขัดแย้ง การเกิดขึ้นของคลิปสปอยล์หนังจึงเป็นปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมภาพยนตร์ที่เหมาะสมอย่างยิ่งในการศึกษาวิจัย ทั้งในแง่มุมของสุนทรียศาสตร์ ในแง่ของวัฒนธรรมการสื่อสาร และในแง่ของอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ เพื่อที่จะ

สามารถอธิบายปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมในประเทศไทยที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และในอนาคตได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น

คำถาม/ปัญหาในการวิจัย

1.หากพิจารณาคลิปสปอยล์หนังในฐานะสารนอกตัวบท คลิปดังกล่าวขยายพรมแดนตัวบทภาพยนตร์อย่างไร มีรูปแบบและลักษณะอะไรบ้าง

2.ปฏิบัติการของผู้ผลิตและติดตามเนื้อหาคลิปสปอยล์หนังเป็นอย่างไร

3.คลิปสปอยล์หนังมีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลากหลายกลุ่มอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1.เพื่อศึกษาคลิปสปอยล์หนังในไทยในฐานะสารนอกตัวบท

2.เพื่อศึกษาปฏิบัติการของผู้ผลิตและติดตามเนื้อหา และมุมมองที่มีต่อคลิปสปอยล์หนังจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัยนี้มุ่งเน้นศึกษา 2 ลักษณะ ได้แก่

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.1 เนื้อหาของคลิปสปอยล์หนัง ได้แก่ 1.โครงสร้างของคลิปสปอยล์หนัง ศึกษาว่ามีลำดับ ขั้นตอน รวมถึงวิธีการนำเสนออย่างไร 2.ระดับของการสปอยล์ที่ถูกเล่าในคลิปสปอยล์หนัง ศึกษาว่ามีการเล่าถึงโครงเรื่อง บทสรุป และจุดสำคัญของหนังอย่างไร 3.ประเภทของหนังที่ถูกสปอยล์ในคลิป สปอยล์หนัง ศึกษาว่าส่วนใหญ่แล้วเป็นหนังประเภทไหน โดยศึกษาผ่านคลิปสปอยล์หนังที่อยู่ในช่อง ยูทูบ (Youtube Channel) 4 ช่อง และ 1 ช่องที่มีเนื้อหาเข้าข่ายการสปอยล์หนัง

ผู้วิจัยเลือกศึกษาช่องยูทูบในประเทศไทยที่ได้รับความนิยมสูงสุดเรียงตามลำดับและมีผู้ติดตามมากกว่า 1 แสนคน ได้แก่ 1. ช่อง จดอ - JUSTดูIT. 2. ช่อง คอเป็นหนัง 3. ช่อง สองสตูดิโอ 4. ช่อง GU Channel และ 5. ช่อง SNEAK channel อีกทั้งยังศึกษาข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิปสปอยล์

1.2 ศึกษาเนื้อหาทางกฎหมาย และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องลิขสิทธิ์และทรัพย์สินทางปัญญา (Copyright / Intellectual Property) เพื่อนำไปสู่กอปปีเลฟต์ (Copyleft) หรือ กลุ่มสัญญา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

อนุญาตของสิ่งต่างๆ โดยอ้างอิงกฎหมายลิขสิทธิ์เป็นแนวเปรียบเทียบ แนวคิดดังกล่าวเป็นแนวคิดที่มอบเสรีภาพให้ทุกคนสามารถคัดลอก ดัดแปลง ปรับปรุง และจำหน่ายงานได้ โดยมีเงื่อนไขว่าต้องยังคงรักษาเสรีภาพเดียวกันนี้ในงานที่ดัดแปลงแก้ไขมาจากงานดังกล่าว อีกทั้งงานแปลงรูป (Transformative Works) ซึ่งก่อให้เกิดการกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ เป็นการสร้างพื้นที่ให้แก่ผู้สร้างสรรค์ในการนำงานอันมีลิขสิทธิ์ไปดัดแปลงต่อยอดเป็นงานสร้างสรรค์ใหม่ได้

2. ขอบเขตด้านกลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยมุ่งเน้นศึกษากลุ่มตัวอย่างผู้มีความเกี่ยวข้องและมีส่วนได้ส่วนเสียกับคลิปสปอยล์หนังในหลายระดับ รวมถึงผู้ที่ได้รับผลกระทบจากคลิปสปอยล์หนัง ได้แก่ 1. กลุ่มคนทำคลิปสปอยล์หนัง 2. กลุ่มผู้สร้างและผู้ผลิตภาพยนตร์ 3. กลุ่มผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาการภาพยนตร์ 4. กลุ่มผู้ความเชี่ยวชาญด้านกฎหมายลิขสิทธิ์และทรัพย์สินทางปัญญา และ 5. กลุ่มคนรักหนังทั้งที่ชอบและหลีกเลี่ยงการดูคลิปสปอยล์หนัง

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

การสปอยล์หนัง คือ การเล่าเรื่อง และการอธิบายรายละเอียดของเหตุการณ์ต่างๆ ภายในหนังเรื่องนั้นๆ โดยเผยให้เห็นองค์ประกอบของโครงเรื่องโดยทั่วไปหรือบทสรุปของเรื่อง รวมถึงจุดไคลแม็กซ์ และตอนจบ

คลิปสปอยล์หนัง คือ คลิปวิดีโอที่มีคนออกมาเล่าให้ฟังว่า หนังเรื่องนี้เริ่มต้นอย่างไร ฉากต่อไปคืออะไร ตอนกลางเป็นอย่างไร ไคลแม็กซ์คืออะไร และในท้ายที่สุดหนังจบลงอย่างไร โดยเล่าสลับกับภาพประกอบจากหนัง และนำมาลงในยูทูบ (Youtube) ตลอดจนเผยแพร่บนสื่อสังคมออนไลน์อื่นๆ เช่น เฟซบุ๊ก (Facebook) ติ๊กตอก (TikTok) เป็นต้น

การวิจารณ์ภาพยนตร์ หรือการวิพากษ์ภาพยนตร์ เป็นการวิเคราะห์และประเมินคุณค่าของภาพยนตร์ซึ่งบางครั้งก็ใช้สลับกับคำว่า การรีวิวภาพยนตร์ โดยมีความหมายแฝงถึงการแนะนำต่อผู้ชมหรือผู้บริโภค ซึ่งมักเป็นการวิเคราะห์ภาพยนตร์เรื่องนั้น ๆ ในเชิงคุณค่าและประสบการณ์ผ่านประเด็นหลักของภาพยนตร์ เช่น แก่นเรื่อง การเล่าเรื่อง ตัวละคร อีกทั้งยังเชื่อมโยงกับองค์ประกอบอื่นๆ อย่างสังคมและวัฒนธรรม

วัฒนธรรมภาพยนตร์ วัฒนธรรมภาพยนตร์ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้ คือ การเสพภาพยนตร์และการสื่อสารโดยคนดู นอกเหนือจากนั้นวัฒนธรรมภาพยนตร์ส่งสะท้อนคุณค่าและอำนาจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่างๆ เช่น ผู้ผลิต ผู้บริโภคเนื้อหาสารหรือผู้ชม เป็นต้น

สารนอกตัวบท คือ ตัวบทใหม่ที่ถูกสร้างขึ้นโดยที่ตัวมันเองยังคงการเกาะเกี่ยวกับตัวบทเก่าอยู่ และมักอยู่รายล้อมตัวบทหลัก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับงานหรือเรื่องราวเหล่านั้น

อุตสาหกรรมภาพยนตร์ คือ สถาบันทางเทคโนโลยีและการพาณิชย์ของการสร้างภาพยนตร์ เช่น บริษัทผลิตภาพยนตร์ สตูดิโอภาพยนตร์ นักแสดงและบุคลากรต่างๆ ตั้งแต่ขั้นตอนก่อนการผลิต (Pre-Production) การผลิต (Production) และภายหลังการผลิต (Post-Production) ตลอดจนการจัดจำหน่าย ส่งออกและการนำเข้าภาพยนตร์ (Film distribution) รวมถึงเทศกาลภาพยนตร์ (Film Festival) ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมนี้

กอปปีเลฟต์ (Copyleft) คือ การที่เจ้าของลิขสิทธิ์ยอมสละสิทธิบางอย่าง (ที่ได้รับการคุ้มครอง) ภายใต้กฎหมายลิขสิทธิ์แต่ไม่ทั้งหมด แทนที่เจ้าของลิขสิทธิ์จะปล่อยงานออกมาภายในพื้นที่สาธารณะโดยสมบูรณ์ Copyleft จะให้เจ้าของสามารถกำหนดข้อจำกัดหรือเงื่อนไขทางด้านลิขสิทธิ์บางประการ สำหรับผู้ที่ต้องการมีส่วนร่วมในงานอันมีลิขสิทธิ์นี้ แต่ถ้าผู้นั้นไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขนี้แล้วจะถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ เงื่อนไขเพื่อที่จะไม่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ภายใต้ Copyleft นี้ ได้แก่ การที่ผู้ที่ใช้สอยผลงานจะต้องรักษาสิทธิภายใต้ Copyleft นี้ไว้ดังเดิมอย่างถาวร ด้วยเหตุนี้ สัญญาอนุญาต Copyleft จึงถูกเรียกว่าเป็นสัญญาอนุญาตต่างตอบแทน (Reciprocal licenses)

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการศึกษาเรื่องคลิปสปอยล์หนังในฐานะสารนอกตัวบทและปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมในประเทศไทย ผู้วิจัยได้ศึกษาผ่านมิติสื่อและวัฒนธรรมสกรีน (Media and Screen Culture) อีกทั้งอุตสาหกรรมภาพยนตร์ที่ปรากฏอยู่ในสังคมปัจจุบัน โดยแนวคิดและทฤษฎีหลักๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ 1. แนวคิดสารนอกตัวบท (Paratext) และแนวคิดอื่นๆ ที่สอดคล้องร่วมอยู่ในแนวคิดนี้ เช่น 1.1 แนวคิดหลังภาพยนตร์ (Post-Cinema) 1.2 แนวคิดวัฒนธรรมการมีส่วนร่วม (Participatory Culture) 1.3 แนวคิดวัฒนธรรมแฟน (Fan Culture / Fan Studies) 1.4 การสปอยล์หนัง (Movie Spoilers) อีกทั้ง 2. บริบทอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทยในยุคออนไลน์ (Thai Film Industries in the Online Age) 3. แนวคิดการให้ความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา (Copyright / Intellectual Property / Copyleft / Transformative Works) มาพิจารณา เพื่อเป็นแนวทางในการอธิบายปรากฏการณ์ได้อย่างครอบคลุม และเพื่อให้แนวคิดและทฤษฎีต่างๆ รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้ต่อยอดจากเดิมจนสามารถขยายองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะได้

ตารางที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

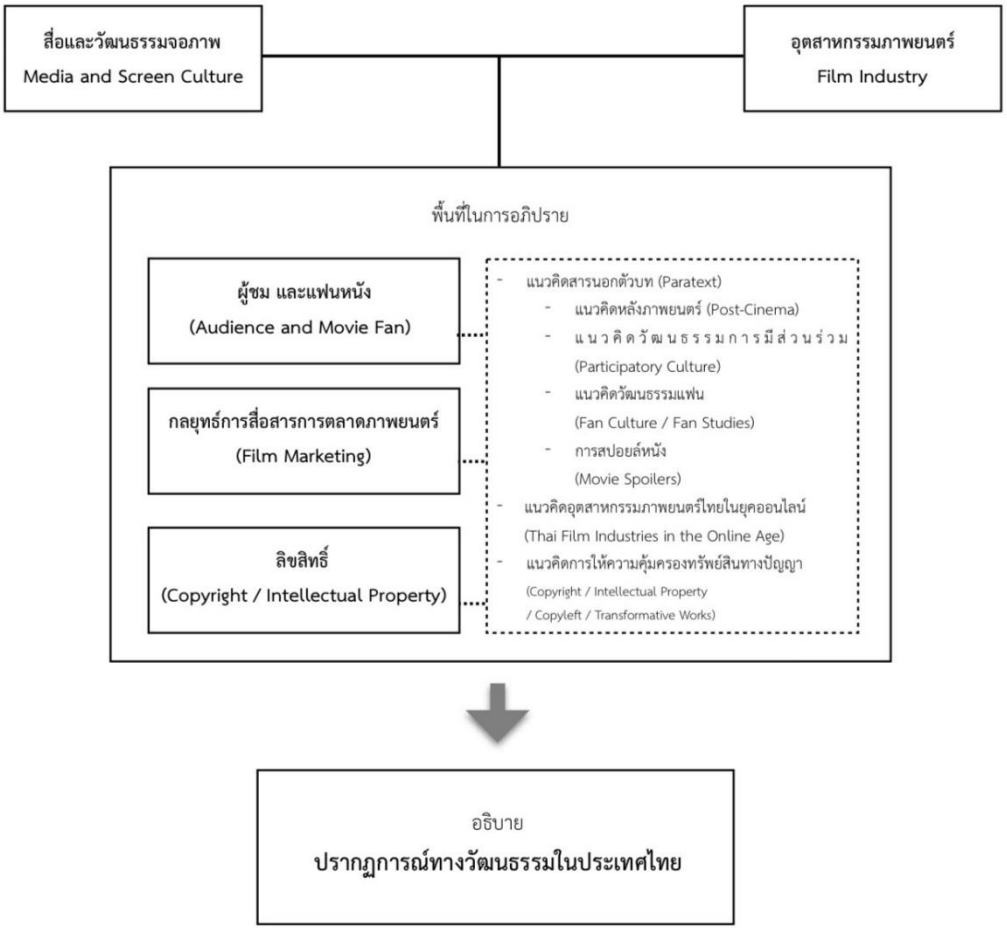

Chulalongkorn University

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ประโยชน์ที่ได้รับต่อแวดวงวิชาการและการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ถือเป็นจุดเริ่มต้นในการศึกษาเรื่องการสปอยล์หนังผ่านคลิปสปอยล์หนัง เนื่องจากในประเทศไทยยังไม่เคยมีการศึกษาหรือค้นคว้าเรื่องนี้มาก่อน และในต่างประเทศก็มักเน้นไปที่การศึกษาแฟน (Fan Studies) และสื่อศึกษา (Media Studies) ซึ่งอยู่ในขอบเขตของมานุษยวิทยาวัฒนธรรม Cultural Anthropology) มากกว่าการวิเคราะห์ตัวบท (Textual Analysis) การขยายพรมแดนการศึกษาดังกล่าว จักก่อให้เกิดประโยชน์ต่อวงวิชาการด้านภาพยนตร์ศึกษาและวงการสื่อศึกษา ทั้งในแง่ของตัวบท ผู้ส่งสารและผู้รับสาร ว่าอะไรคือเหตุและปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดปรากฏการณ์นี้ขึ้น อีกทั้งยังสามารถช่วยให้ผู้วิจัยที่มีความสนใจเรื่องนี้สามารถนำไปพัฒนาต่อยอดจน

เกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่ เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ที่จะเกิดขึ้นต่อไปในอนาคตได้ วันข้างหน้าเราอาจเห็นการสปอยล์หนังผ่านสื่อในรูปแบบอื่นๆ ที่นอกเหนือจากคลิปสปอยล์หนังก็เป็นได้

ประโยชน์ที่ได้รับต่ออุตสาหกรรมภาพยนตร์

การศึกษาครั้งนี้สามารถช่วยให้บุคลากรในอุตสาหกรรมภาพยนตร์ได้เข้าใจและเห็นภาพปรากฏการณ์ความนิยมของคลิปสปอยล์หนังมากยิ่งขึ้น เพื่อนำไปสู่วิธีการทำความเข้าใจคลิปสปอยล์หนังในหลากหลายมิตินอกเหนือจากมิติในฝั่งผู้ผลิตภาพยนตร์ อีกทั้งยังสามารถเข้าใจเรื่องการประชาสัมพันธ์ และกฎหมายลิขสิทธิ์ เพื่อนำไปสู่กอปปีเลฟต์ (Copyleft) หรือ กลุ่มสัญญาอนุญาตของสิ่งต่าง ๆ เช่น ซอฟต์แวร์ เอกสาร เพลง งานศิลปะ โดยอ้างอิงกฎหมายลิขสิทธิ์เป็นแนวเปรียบเทียบ ในการจำกัดสิทธิในการคัดลอกงานและเผยแพร่งาน โดยสัญญาอนุญาตกลุ่ม Copyleft มอบเสรีภาพให้ทุกคนสามารถคัดลอก ดัดแปลง ปรับปรุง และจำหน่ายงานได้ โดยมีเงื่อนไขว่าต้องยังคงรักษาเสรีภาพเดียวกันนี้ในงานที่ดัดแปลงแก้ไขมาจากงานดังกล่าว

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

บทที่ 2
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “คลิปสปอยล์หนังในฐานะสารนอกตัวบทและปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมในประเทศไทย” ผู้วิจัยได้นำเอาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาใช้เพื่อเป็นกรอบและแนวทางในการศึกษา ดังนี้

2.1 แนวคิดสารนอกตัวบท (Paratext)

2.1.1 แนวคิดหลังภาพยนตร์ (Post-Cinema)

2.1.2 แนวคิดวัฒนธรรมการมีส่วนร่วม (Participatory Culture)

2.1.3 แนวคิดวัฒนธรรมแฟน (Fan Culture / Fan Studies)

2.1.4 การสปอยล์หนัง (Movie Spoilers)

2.2 บริบทอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทยในยุคออนไลน์ (Thai Film Industries in the Online Age)

2.2.1 การสื่อสารในยุคดิจิทัล (Communication in the Digital Age)

2.2.2 สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media)

2.2.3 นิเวศวิทยาของวัฒนธรรมภาพยนตร์ออนไลน์ในประเทศไทย (Ecology of Online Film Culture in Thailand)

2.3 แนวคิดการให้ความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา (Copyright / Intellectual Property)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

2.3.1 กอปปีเลฟต์ (Copyleft) หรือ กลุ่มสัญญาอนุญาตของสิ่งต่างๆ

2.3.2 งานแปลงรูป (Transformative Works)

2.1 แนวคิดสารนอกตัวบท (Paratext)

สารนอกตัวบท (Paratext) คือ ส่วนเสริม ส่วนต่อขยายเนื้อหาที่อยู่รายล้อมตัวบทหลัก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับงานหรือเรื่องราวเหล่านั้น กล่าวอีกนัยหนึ่งสารนอกตัวบทเป็นการเปิดประตูสู่การวิเคราะห์และศึกษาการให้คุณค่าวรรณกรรมชิ้นใดชิ้นหนึ่ง Gérard Genette (1997) นักวิชาการด้านวรรณกรรมชาวฝรั่งเศสให้คำจำกัดความ Paratext หรือสารนอกตัวบทว่าเป็นงานตีพิมพ์ที่มาพร้อมกับตัวบท เช่น ชื่อผู้แต่ง ชื่อเรื่อง คำนำ ภาพประกอบ คำนิยาม พรมแดนของสารนอกตัวบทกับตัวบทอาจเปรียบเทียบได้กับธรณีประตูที่ไม่ได้ปิดสนิท ซึ่งสารนอกตัวบทสามารถพบได้ในตัวบทและนอกตัวบท

Philippe Lejeune (อ้างใน Gérard Genette, 1997) อธิบายแนวคิดของ Genette เพิ่มเติมว่าสารนอกตัวบทอาจเป็นขอบของข้อความที่พิมพ์ออกมา เช่น ชื่อบท คำนำหน้า หมายเหตุ และเอพิเท็กซ์ (Epitext) ซึ่งเป็นส่วนที่อยู่นอกหนังสือ เช่น การสัมภาษณ์หรือการพูดคุยผ่านช่องทางสื่อสารมวลชนต่างๆ

คนส่วนใหญ่น่าจะเคยได้ยินได้ฟังประโยคหนึ่งที่กล่าวว่า “อย่าตัดสินหนังสือ จากหน้าปก” แต่หน้าปกก็ยังคงมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยเฉพาะหากมองว่า สารนอกตัวบทคือ การเข้าไปสู่ตัวบทหลัก เพราะฉะนั้นสารนอกตัวบทจึงไม่ได้เป็นแค่เพียงส่วนต่อขยาย แต่เป็นตัวนำและได้สร้างกรอบความคิดของเราทั้งที่รู้ตัวและไม่รู้ตัวว่ากำลังจะเจอกับอะไรบ้างในหนังสือเหล่านั้น เฉกเช่นเดียวกับปกหนังสือที่ทำให้เรารับรู้บางสิ่งบางอย่างก่อนที่จะเปิดอ่านดู

การศึกษาสารนอกตัวบทเป็นสิ่งที่ก่อนหน้านี้มักถูกละเลย ในงานวิจัยที่ศึกษาสารนอกตัวบทด้านวรรณกรรม ซึ่งมีชื่อว่า Invisible Forms โดย Kevin Jackson (1999) ผู้เขียนตั้งข้อสังเกตว่าในขณะที่มีหนังสือหลายพันเล่มที่ออกแบบมาเพื่อบอกวิธีการเขียนหนังสือ แต่มีเพียงไม่กี่เล่มที่บอกว่าจะเขียน Paratext อย่างไร ในทำนองเดียวกัน หนังสือทางด้านภาพยนตร์และรายการโทรทัศน์ มีเพียงไม่กี่งานที่หันมาศึกษา Paratext อย่างจริงจัง Kevin Jackson (1999) ได้เปรียบเทียบว่า สารนอกตัวบทนั้นเป็นส่วนหนึ่งของดีเอ็นเอ (DNA) ในตัวบทหลัก ซึ่งจะเป็นส่วนเติมและส่วนต่อขยายเรื่องราวในภาพยนตร์และรายการโทรทัศน์ และสิ่งที่ Jonathan Gray (2010) ขยายต่อจากบริบทวรรณกรรม คือ การสะท้อนว่าในบริบทสื่อ เราอาจเข้าถึงสารนอกตัวบทก่อน หรือในบางครั้งเราอาจจะเสพและศึกษาสารนอกตัวบทอย่างเป็นเอกเทศได้ โดยเฉพาะโลกที่พรมแดนทางการแบ่งตัวบทและสารนอกตัวบทนั้นพร่าเลือน ยกตัวอย่างเช่น มีผู้ชมมากมายที่เสพโปสเตอร์หนัง ดนตรีประกอบ และหนังตัวอย่างอย่างเป็นเอกเทศ โดยไม่ต้องรับชมตัวหนัง

แนวคิดเรื่องสารนอกตัวบทในแวดวงสื่อภาพยนตร์และซีรีส์ได้รับความสนใจในยุคดิจิทัล ผู้ชมถูกรายล้อมด้วยสารนอกตัวบทที่มาในรูปแบบที่หลากหลาย ทั้งโฆษณา ตัวอย่างหนัง หรือสื่อที่ช่วยโปรโมทตัวบทหลักหรือหนังเรื่องนั้นๆ อีกทั้งในพื้นที่ของโลกสื่อสังคมออนไลน์ที่สามารถทำให้

แฟนหนังสามารถผลิตเนื้อหา แสดงความเห็นในรูปแบบต่างๆ ได้มากขึ้น เกิดเป็นบทสนทนาต่อยอดและสร้างเรื่องราวใหม่ไม่รู้จบ เพราะในอุตสาหกรรมการผลิตสื่อต่างๆ ในปัจจุบันมีสารนอกตัวบทเชื่อมโยงอยู่ด้วยเสมอ เช่น ของเล่นชุด Happy Meal ตอนพิเศษของหนัง ฉากที่ถูกตัดทิ้งในแผ่นบลูเรย์ และรวมถึงการทัวร์ตามรอยหนังที่มีคนจัดขึ้น เป็นต้น (Jonathan Gray, 2010, p.2)

เมื่อนำสารนอกตัวบทมาวิเคราะห์ในแง่ของการเล่าเรื่องและส่วนต่อขยายโลกแห่งเรื่องราว (Storyworld) สารนอกตัวบทอาจมีผลต่อการเลือกเสพสื่อใดสื่อหนึ่ง เอกสารในการศึกษาสามารถครอบคลุมมิติเกี่ยวกับ นักแสดง ผู้ผลิต ตัวอย่างหนัง บทวิจารณ์ บทสัมภาษณ์ โปสเตอร์ แคมเปญการตลาด คำพูดจากปากต่อปาก ภาพยนตร์ภาคก่อนและภาคต่อ และในแง่วัฒนธรรมการเสพสื่อ Gray (2010, p.2) มองว่ามิติเวลานั้นมีความสำคัญ บางคนอาจเสพสารนอกตัวบทก่อน ระหว่าง หรือทีหลังการเสพตัวบท และบางครั้งอาจไม่เสพตัวบทเลยก็เป็นได้ ถ้าเรามองในมุมมองการศึกษาวัฒนธรรมแฟนและพื้นที่สื่อ

Julia Kristeva (1980) ตั้งข้อสังเกตไว้ว่า ภาพยนตร์หรือรายการไม่ใช่การผลิตที่สมบูรณ์หรือจุดสิ้นสุด แต่เป็นผลผลิตที่ต่อเนื่องกัน และอาจเป็นเพียงส่วนหนึ่งของโลกแห่งเรื่องราวทั้งหมดที่เรารู้จัก เพราะมันต้องขึ้นอยู่กับทัศนคติ การตอบสนอง และการประเมินที่ต้องอาศัยสารนอกตัวบทด้วย

ในโลกของอุตสาหกรรมภาพยนตร์ ตั้งแต่โฆษณาผ่านตัวอย่างหนัง (Movie Trailer) ไปจนถึงภาคแยก (Spin off) และการสนทนาในเว็บไซต์เกี่ยวกับหนังของเหล่าบรรดาแฟนดอมล้วนเป็นสารนอกตัวบทที่มีความสำคัญ สารนอกตัวบทยังเกี่ยวข้องกับบริบทการวิจารณ์และวัฒนธรรมแฟนซึ่งพบได้ในรูปแบบแฟนฟิกชั่น (Fan Fiction) แฟนอาร์ต (Fan Art) และการสปอยล์ต่างๆ ในหลากหลายรูปแบบ ในการศึกษาแฟนจากซีรีส์ Lost (2004 - 2010) Jason Mittel, 2007 (อ้างใน Jonathan Gray, 2010, p.20) ตั้งคำถามหนึ่งถามว่า ทำไมเหล่าบรรดาแฟนๆ จึงอยากทำลายความลึกลับด้วยการอ่านสปอยล์ล่วงหน้า ซึ่งหลังจากการสัมภาษณ์พวกเขาพบว่าการสปอยล์ช่วยให้แฟนๆ เหล่านี้มีส่วนร่วม

Matt Hills, 2002 (อ้างใน Jonathan Gray, 2010) นักวิชาการด้านสื่ออีกท่านหนึ่ง ตั้งข้อสังเกตว่า การกระทำของแฟนๆ ในการจัดสรรค์ตัวบทขึ้นมาใหม่อย่างแฟนฟิคชั่น (Fan Fiction) หรือการต่อขยายเรื่องราวที่มีหรือไม่มีในตัวบทหลัก ถือเป็นการบริโภคสื่อที่สมบูรณ์ เพราะพวกเขาสามารถกำหนดความหมายและสามารถต่อยอดตัวบทด้วยตัวของพวกเขาเอง ซึ่ง Jenkins (1992) ตั้งข้อสังเกตที่สอดคล้องกันว่า การสปอยล์อาจกลายเป็นตัวบทหลักสำหรับแฟนๆ เนื่องจากมันทำให้พวกเขามีส่วนร่วมกับตัวบทมากขึ้น และช่วยเติมเต็มในสิ่งที่ขาดหายไปในตัวบทหลัก

กรณีศึกษาโดย Jason Mittell (2007) เกี่ยวกับผู้อ่านสปอยล์ที่เกี่ยวข้องกับซีรีส์เรื่อง Lost (2004-2010, J.J. Abrams, Jeffrey Lieber and Damon Lindelof) พบว่าผู้อ่านบางคนคาดหวังว่า

จะเพลิดเพลินไปกับการเซอร์ไพรส์ และพบกับพล็อตเรื่องใหม่ๆ Mittell มองว่าการสปอยล์อนุญาตให้แฟนบางคนได้สัมผัสกับสิ่งใหม่ๆ ในรูปแบบที่แตกต่างจากตัวบท การอ่านสปอยล์ยังแสดงให้เห็นความน่าสนใจอื่นๆ ต่อตัวบท ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ว่ากลุ่มแฟนชอบการสปอยล์ เพราะว่าพวกเขา (ผู้ชม / กลุ่มแฟน) ชอบที่จะเสพสื่อแบบเจาะลึกและรู้สึกสบายใจที่จะได้เห็นในสิ่งที่รู้มากกว่าสิ่งที่ไม่รู้มาก่อน แฟนซีรีส์เรื่อง Lost หรือที่ตั้งชื่อกลุ่มตัวเองว่า Losties ในประเทศสหรัฐอเมริกา ในงานวิจัยของ Mittell ตั้งคำถามกับการได้ค้นพบสิ่งใหม่ๆ เกี่ยวกับเกาะนี้ ได้รู้เรื่องราวต่อไปว่าจะเป็นอย่างไร อีกทั้งเหล่าตัวละครจะเป็นอย่างไร และถ้าได้รู้แล้วจะยังน่าตื่นเต้นเหมือนเดิมหรือไม่ ซึ่งปลายทางของข้อสงสัย คือ การได้รู้ "คำตอบ" ก็ยิ่งสร้างความลึกลับมากขึ้นไปอีก นั่นเป็นเหตุผลที่ Lost นั้นสนุกมากขึ้น แม้จะมีการสปอยล์บ้างก็ตาม

ทำไม Paratext หรือสารนอกตัวบท ถึงทรงพลัง Jonathan Grey ได้ยกตัวอย่างการ์ตูนซีรีส์เรื่อง The Simpsons (1989-present) ที่มีสิ่งอื่นนอกเหนือจากการ์ตูนซีรีส์ที่ฉายทางโทรทัศน์ เช่น ของเล่น ตุ๊กตา ที่ผลิตโดยอุตสาหกรรม หรือแม้กระทั้งคลิปตัดต่อล้อเลียนสนุกๆ จากเหล่าบรรดาแฟนการ์ตูน Simpson ฉบับที่เขียนโดยแฟนคลับ และแฟนอาร์ท (Fan Art) ครอบครัว Simpsons เป็นต้น Grey (2010, p.11) ให้เหตุผลว่าสารนอกตัวบทเป็นส่วนสำคัญในกระบวนการผลิตและการบริโภคสื่อ ซึ่งเชื่อมโยงและส่งผลต่อดีธุรกิจแบบแฟรนไชส์ เนื่องจากสารนอกตัวบทมีพลังมหาศาลในการขยาย ลด ลบ หรือเพิ่มความหมาย เนื้อเรื่องส่วนใหญ่ที่มีอยู่ในสื่อจึงขับเคลื่อนด้วยสารนอกตัวบท

ด้วยบริบทการผลิตและบริโภคที่เปลี่ยนไปดังกล่าว การเพิกเฉยต่อบทบาทของสารนอกตัวบทเท่ากับเป็นการเพิกเฉยต่อบทบาทด้านสุนทรียศาสตร์ที่หลากหลาย เนื่องจากสารนอกตัวบทเป็นส่วนสำคัญของการสร้างสรรค์และเสพผลงาน และวัฒนธรรมภาพยนตร์ นอกจากกรณีข้างต้น ซีรีส์ Heroes อันโด่งดัง ช่วงปี 2006 - 2010 ประสบความสำเร็จ เนื่องจากผู้ผลิตได้นำเอาสารนอกตัวบท (ข้อความการแสดงความคิดเห็นของแฟนซีรีส์) มาวิเคราะห์และต่อยอดในแต่ละซีซั่น

ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยมองว่าสารนอกตัวบทเป็นสิ่งหนึ่งที่อยู่คู่กับตัวบท(หลัก) โดยไม่สามารถแยกออกจากกันได้ คลิปสปอยล์หนังเป็นหนึ่งในสารนอกตัวบทที่ช่วยให้ผู้สนใจรับรู้ถึงรายละเอียดที่เกิดขึ้นในหนัง และมีข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากผู้ทำคลิปสปอยล์หนังมักไปหาข้อมูลจากสื่ออื่นๆ ที่พูดถึงเกี่ยวกับหนังเรื่องนั้นๆ มาสปอยล์ด้วย จนสามารถทำให้ผู้ที่อ่านสปอยล์ ดูคลิปสปอยล์ได้เห็นสารนอกตัวบทอื่นๆ ที่อยู่รายล้อมตัวหนังด้วย

แม้ในพื้นที่สื่อในบริบทประเทศไทยจะมีความเห็นว่าการสปอยล์หนังเป็นการทำลายอรรถรสในการดูหนัง แต่งานวิจัยหลายงานในบริบทสื่อศึกษาในต่างประเทศที่ได้กล่าวถึงข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่าสารนอกตัวบท เช่น ตัวอย่างภาพยนตร์ บทความ โปสเตอร์ และสื่ออื่นๆ สามารถส่งผลให้เรารับรู้ถึงหนังเรื่องนั้นๆ ได้อย่างมีนัยสำคัญ

เนื่องจากยังไม่มีการศึกษาคลิปสปอยล์หนังในฐานะสารนอกตัวบทในประเทศไทย จึงทำให้ผู้วิจัยเห็นความจำเป็นในการศึกษามิติดังกล่าว รวมไปถึงนิเวศวิทยาของสื่อภาพยนตร์ในส่วนอื่นๆ เพิ่มเติม เพื่อให้เข้าใจถึงปรากฏการณ์หลังภาพยนตร์ที่สำคัญแห่งยุคสมัย

2.1.1 แนวคิดหลังภาพยนตร์ (Post-Cinema)

Shane Denson และ Julia Leyda (2016) กล่าวว่า หากภาพยนตร์และโทรทัศน์เป็นดั่งสื่อที่ทรงอิทธิพลต่อศตวรรษที่ 20 ที่คอยหล่อหลอมและสะท้อนห้วงเวลาแห่งความรู้สึกอ่อนไหวในช่วงยุคนั้น สื่อในศตวรรษที่ 21 จะช่วยสร้างและสะท้อนความรู้สึกรูปแบบใหม่ได้อย่างไร นักวิชาการพยายามที่จะสะท้อนการเปลี่ยนแปลงของสื่อภาพยนตร์และบริบทแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง ในยุคที่สื่อดิจิทัลเติบโตอย่างรวเร็ว และส่งผลต่อนิเวศในอุตสาหกรรมและการเสพภาพยนตร์ที่ขยายไปสู่หน้าจอหน้าจอต่างๆ ตั้งแต่หน้าจอขนาดเล็ก โทรศัพท์มือถือ และที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทางสังคมแบบเครือข่าย อัลกอรึทึม และการออกแบบพื้นที่การใช้งาน (Platform)

“แนวคิดหลังภาพยนตร์” (Post-Cinema) เป็นแนวคิดที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีจากอนาล็อค (Analogue) สู่ดิจิทัล (Digital) ซึ่งแนวคิดนี้มองว่าสื่อภาพยนตร์ จากเดิมที่เคยอยู่แต่ในโรงภาพยนตร์ได้ย้ายไปปรากฏบนจออื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นโทรทัศน์ หน้าจอคอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต และโทรศัพท์มือถือ ผู้ชมจึงไม่ได้เป็นเพียงคนดูเพียงอย่างเดียว แต่สามารถโต้ตอบ มีปฏิสัมพันธ์ และสามารถแสดงความคิดเห็นต่อภาพยนตร์เรื่องนั้นๆ ได้มากขึ้นด้วย

“หลังภาพยนตร์” กระตุ้นให้เราตระหนักถึงสภาพแวดล้อมของสื่อ และยังได้อธิบายเพิ่มเติมว่าแนวคิดดังกล่าวเป็นมากกว่าชุดคำอธิบายรูปแบบของสื่อใหม่ (New Media Formats) อุปกรณ์ (Devices) และเครือข่ายต่างๆ (Networks) แนวคิดหลังภาพยนตร์เชิญชวนให้ผู้สนใจเปิดมุมมองเกี่ยวกับสื่อใหม่ว่า ไม่ได้เพียงแค่ความแปลกใหม่ แต่เป็นการกระตุ้นให้คำนึงถึงความเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์สื่อที่ไม่สม่ำเสมอ และไม่มีความแน่นอน มุมมองหลังภาพยนตร์นี้ท้าทายให้เราคิดเกี่ยวกับกฎเกณฑ์และข้อจำกัดของระบบสื่อ และให้ความสำคัญกับวิธีคิดของสื่อหลังภาพยนตร์ที่มีการตอบสนอง ปฏิสัมพันธ์ และการมีส่วนร่วมในด้านการใช้งาน Shane Denson and Julia Leyda (2016) เชิญชวนให้นักวิจัยหันมาให้ความสนใจสิ่งที่เรียกว่า “นิเวศวิทยาหลังภาพยนตร์” (Ecologies of Post-Cinema) ซึ่งเป็นการศึกษาที่เน้นการมีส่วนร่วมระหว่างสื่อภาพยนตร์และหลังภาพยนตร์

แนวคิดหลังภาพยนตร์ในศตวรรษที่ 21 ได้สำรวจการเกิดขึ้นของ โครงสร้างแห่งความรู้สึก (Structure of feeling) (Raymond Williams, 1977 อ้างใน Shane Denson and Julia Leyda, 2016) ว่าภาพยนตร์หลังยุคมิลเลนเนียลและสื่ออื่น ๆ มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างสิ้นเชิงตั้งแต่ภาพยนตร์บล็อกบัสเตอร์ (Blockbuster Movie) ไปจนถึงภาพยนตร์อิสระ (Independent

Film) และภาพภาพยนตร์แนวหน้า (Avant-garde Film) หรือภาพยนตร์แนวทดลอง ซึ่งได้มีการใช้กล้องดิจิทัลและเทคโนโลยีการตัดต่อสมัยใหม่ โดยมีการผสมผสานกับเกม เว็บแคม กล้องวงจรปิด โซเชียลมีเดีย และสมาร์ทโฟน จนเป็นผลให้เกิดการพัฒนาและมีการปรับโครงสร้างใหม่ ซึ่งส่งผลถึงขอบเขตด้านสุนทรียะระหว่างภาพยนตร์แนวอาร์ตเฮาส์และบล็อกบัสเตอร์ให้เริ่มมีความเลือนลางมากขึ้น เนื่องจากกลไกและมุมมองในการมองสื่อในรูปแบบเดิมๆ นั้นได้รับการท้าทายอย่างเป็นทางการและเป็นรูปธรรม ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเลยทำให้ผู้ชมมีความสัมพันธ์กับภาพยนตร์ที่เปลี่ยนไปจากในอดีต

ในปัจจุบันที่การรับชมภาพยนตร์ผ่านการสตรีมบนจอทีวีหรือบนจอคอมพิวเตอร์และบนมือถือเป็นเรื่องปกติ อีกทั้งยังมีภาพยนตร์และคลิปจำนวนมากมายบน YouTube ในทำนองเดียวกัน ภาพยนตร์ถูกฉายบนเครื่องบิน เช่นเดียวกับในร้านกาแฟและบาร์ต่างๆ ซึ่งทั้งหมดนี้จะเห็นได้ว่าภาพยนตร์มีการย้ายที่ (The Relocation of Cinema) และคนในอุตสาหกรรมภาพยนตร์เองก็สนับสนุนรูปแบบการกระจายตัวของภาพยนตร์ในรูปแบบใหม่เหล่านี้เช่นกัน (Francesco Casetti, 2012 อ้างใน Shane Denson and Julia Leyda, 2016)

การย้ายจากช่องทางหนึ่งไปยังอีกช่องทางหนึ่งด้วยความเร็วผ่านอินเทอร์เน็ต ทำให้ภาพยนตร์ ละครหรือซีรีส์ทางโทรทัศน์ สารคดี โฆษณา คลิปดนตรี และการนำเสนอเกี่ยวกับการสอนนั้นมีอยู่ทั่วไปไม่ว่าจะเป็น ร้านค้า พื้นที่สาธารณะ ตามท้องถนน และบนจอที่ติดอยู่บนอาคารในเมืองหรือในทุกๆ ที่ที่เป็นไปได้ ซึ่งท้ายที่สุดนี้ เราพบภาพเคลื่อนไหวและสื่อวิดีโอมากมายบนอินเทอร์เน็ตที่ยังคงเกี่ยวข้องกับภาพยนตร์ ตั้งแต่ตัวอย่างภาพยนตร์ (Movie Trailer) ไปจนถึงคลิปวิดีโอล้อเลียน (Parody Video) ภาพยนตร์เรื่องนั้นๆ ซึ่งแนวโน้มที่ว่านี้ยังคงดำเนินต่อไปและนับวันจะยิ่งเพิ่มจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ วิธีคิดเรื่องการย้ายที่ของภาพยนตร์ (The Relocation of Cinema) มองว่าปรากฏการณ์ดังกล่าวคือ วิถีใหม่และเป็นช่องทางที่ทำให้ภาพยนตร์สามารถก้าวต่อไปได้ อีกทั้งยังช่วยให้โรงภาพยนตร์นั้นอยู่ต่อไปได้ ไม่เพียงแต่อยู่รอด แต่ยังต้องปรับตัวให้เข้ากับภูมิทัศน์ของสื่อใหม่ Francesco Casetti, 2012 (อ้างใน Shane Denson and Julia Leyda, 2016) กล่าวเสริมว่า สื่อใหม่ทำให้เกิดประสบการณ์ใหม่ๆ ตลอดจนทำให้สื่อก่อนหน้านี้ยังคงสามารถดำเนินต่อไปอย่างครบถ้วนในรูปแบบวัฒนธรรมที่เคยรับรู้มาก่อน การรับชมผ่านสื่อในรูปแบบใหม่นี้ยังคงทำให้เรารู้สึกถึงการชมภาพยนตร์ได้เหมือนเดิม แม้ว่าภาพยนตร์จะเปลี่ยนหรือย้ายที่ก็ตาม

รูปแบบการบริโภคภาพยนตร์ที่มีความหลากหลายนี้มาพร้อมกับวิวัฒนาการของการอภิปราย และการวิพากษ์วิจารณ์ภาพยนตร์อย่างที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน พื้นที่ของการเสพและการแสดงออกเกี่ยวกับภาพยนตร์ขยายไปสู่อินเทอร์เน็ตที่เปิดโอกาสให้คนดูหนังที่ประสงค์และไม่ประสงค์ออกนามได้แสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนมุมมอง ทำให้กลุ่มผู้รับสาร (Audience) ของภาพยนตร์ที่หลากหลายปรากฏเห็นได้เด่นชัดขึ้นกว่าเดิม

อาจกล่าวได้ว่า การศึกษาวัฒนธรรมภาพยนตร์ปัจจุบันจำเป็นต้องจัดวางภาพยนตร์ในบริบทแห่งความเปลี่ยนแปลง ที่ภาพยนตร์ไม่ได้เป็นเพียงแค่การรับชมในโรงภาพยนตร์แบบที่เราคุ้นเคย แต่ถูกย้ายที่ย้ายทางจากโรงภาพยนตร์มาสู่สื่อใหม่หรือหน้าจอใหม่ๆ ภาพยนตร์ที่ว่านี้เราสามารถมีปฏิสัมพันธ์ในหลายรูปแบบได้มากขึ้นกว่าในอดีต การพูดถึงและโต้ตอบกับผู้คนที่ร่วมกันใช้สื่อยังเชื่อมต่อกับบริบทสื่อศึกษา

หากกล่าวถึงแนวคิดหลังภาพยนตร์กับคลิปสปอยล์หนัง ผู้วิจัยมองว่า ในแง่มุมของยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป และภาพยนตร์ถูกย้ายที่มาอยู่ในสื่อใหม่ ทำให้ผู้ชมสามารถเข้าถึงภาพยนตร์ได้ง่ายขึ้น ซึ่งนั่นก็สอดคล้องกับการพัฒนาสื่อดิจิทัลที่ผู้คนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมผลิตเนื้อหาและสามารถพูดคุยเกี่ยวกับหนังเรื่องนั้นๆ ได้อย่างไม่จำกัดขอบเขต ในเชิงอุตสาหกรรมภาพยนตร์แนวความคิดหลังภาพยนตร์ยังได้ทำให้ขอบเขตระหว่างภาพยนตร์บล็อกบัสเตอร์ (Blockbuster Movie) และภาพยนตร์อิสระ (Independent Film) มีความพร่าเลือน ดังนั้นจึงไม่ใช่แค่เฉพาะผู้ผลิตภาพยนตร์หรือผู้สร้างรายใหญ่เท่านั้นที่สามารถสร้างภาพยนตร์หรือเนื้อหา (สารนอกตัวบทแวดล้อม) ได้ แต่ผู้ชมก็สามารถนำเทคโนโลยีที่มีอยู่นี้มาผลิตคลิปหรือเสนอมุมมองต่อยอด โดยมองสิ่งเหล่านี้เป็นผลงานสร้างสรรค์ชนิดหนึ่ง

2.1.2 แนวคิดวัฒนธรรมการมีส่วนร่วม (Participatory Culture)

นอกเหนือจากการเสพและผลิตเนื้อหาเกี่ยวกับภาพยนตร์ พื้นที่โซเชียลมีเดียเกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวทางสังคมทั่วโลก แพลตฟอร์มต่างๆ ที่เกิดขึ้นช่วยให้ผู้ใช้สร้างเนื้อหาโต้ตอบกัน และแบ่งปันข้อมูลการมีส่วนร่วมในวัฒนธรรมเดียวกัน Costanza-Chock (2012: 370) ชี้ให้เห็นว่าพื้นที่โซเชียลมีเดียให้โอกาสใหม่แก่ผู้คนในการพูดคุยเกี่ยวกับปัญหาทั่วไปที่ยากต่อการมีส่วนร่วมเนื่องจากเหตุผลบางประการ เช่น ข้อจำกัดในเรื่องของระยะทาง บทบาทของโซเชียลมีเดียส่งผลทั้งในแง่การเชื่อมต่อและการมีส่วนร่วมระหว่างผู้ผลิตเนื้อหาและผู้บริโภค (Dorogovtsev & Mendes 2003) และสร้างการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และประชาธิปไตย ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญที่มีการศึกษาในบริบทสื่อศึกษาและแฟนศึกษา

หนึ่งในนักวิชาการที่อธิบายการเชื่อมต่อและส่งผลถึงกันระหว่างการบริโภคสื่อและการขับเคลื่อนสังคมคือ Henry Jenkins (2006) ซึ่งสำหรับเจนกินส์แล้วโซเชียลมีเดียเป็นการแสดงออกถึงวัฒนธรรมการมีส่วนร่วมของแฟน และผู้บริโภคที่ได้เข้ามาเพิ่มการไหลเวียนของเนื้อหาใหม่ จากการมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

Jenkins มองว่า วัฒนธรรมการมีส่วนร่วมคือ การที่ผู้ใช้งานสื่อ ผู้ชมหรือผู้บริโภคและแฟนสร้างวัฒนธรรมและเนื้อหาของตนเอง เช่น การแก้ไขบทความในวิกิพีเดียร่วมกัน การอัปโหลดภาพไปยัง Facebook การอัปโหลดวิดีโอไปยัง Youtube และการสร้างข้อความสั้นๆ บน

Twitter รูปแบบวัฒนธรรมการมีส่วนร่วมมักแตกต่างและสร้างทางเลือกนอกเหนือจากสื่อมวลชนตามแบบฉบับของหนังสือพิมพ์ วิทยุและโทรทัศน์ ซึ่งมีผู้ส่งเพียงกลุ่มเดียวและผู้รับจำนวนมาก การมีส่วนร่วมในการผลิตสื่อและสร้างความหมายใหม่ได้รับความสนใจจากนักวิชาการในแง่การส่งเสริมประชาธิปไตยในพื้นที่สื่อ เนื่องจากผู้ใช้และผู้ฟังสามารถสร้างวัฒนธรรมได้ด้วยตนเอง ไม่ใช่แค่ฟังหรือดูโดยไม่สามารถต่อรองความหมายได้

ในทำนองเดียวกัน ที่ปรึกษาทางธุรกิจ Don Tapscott และ Anthony Williams (2007) ได้ให้ข้อเสนอว่าสื่อสังคมออนไลน์ส่งผลให้เกิดประชาธิปไตยทางเศรษฐกิจรูปแบบใหม่ โดยที่พวกเราทุกคนมีบทบาทสำคัญ และเป็นส่วนสำคัญในความสำเร็จของสินค้าโภคภัณฑ์ ด้านนักวิเคราะห์อินเทอร์เน็ต Clay Shirky (2011) กล่าวว่าโซเชียลมีเดียส่งผลให้เกิดสายใยของมนุษยชาติ และทำให้เราปฏิบัติต่อเวลาว่างเสมือนเป็นทรัพยากรที่ใช้ร่วมกันทั่วโลก และส่งเสริมให้เราออกแบบผลงานในรูปแบบใหม่ๆ พร้อมทั้งแบ่งปันทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์มากยิ่งขึ้น

Burgess และ Green (2009) ได้แสดงความเห็นเกี่ยวกับแพลตฟอร์มยูทูบ (YouTube) ว่าการเกิดขึ้นของ Youtube ส่งเสริมให้พลเมืองมีส่วนร่วมทางวัฒนธรรมผ่านการสร้างสรรค์เนื้อหา พื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่สาธารณะที่อนุญาตให้ผู้ใช้มีส่วนร่วมได้ตามระบอบประชาธิปไตย มีปฏิสัมพันธ์ในพื้นที่ดังกล่าว ทั้งในบริบทชุมชนขนาดเล็กไปถึงเครือข่ายระดับโลก ในช่วงแรกของการเกิดขึ้นของแพลตฟอร์มวิดีโอมักเกี่ยวข้องกับการเมืองส่วนบุคคลและเรื่องราวในชีวิตประจำวัน (Burgess และ Green, 2009: 78–79) ต่อมายูทูบกลายเป็นคลังเก็บภาพที่แม้จะค่อนข้างไม่เป็นทางการและไม่เป็นระเบียบ แต่มีความสำคัญทางวัฒนธรรม ภาพยนตร์และโทรทัศน์ อีกทั้งยังเป็นช่องทางของสื่อในการส่งเสริมการขาย และเผยแพร่ฟุตเทจทางประวัติศาสตร์ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของเอกสารสำคัญโดยไม่ได้ตั้งใจ (Burgess และ Green, 2552: 87–90)

Jenkins กล่าวว่า วัฒนธรรมการมีส่วนร่วม จะเกิดขึ้นได้ในสังคมที่มีวัฒนธรรมที่:

1. มีการลดกำแพงและอุปสรรคในการแสดงออกทางศิลปะและการมีส่วนร่วมของพลเมือง

2. มีการส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างสรรค์ และแบ่งปันการสร้างสรรค์นั้นแก่ผู้อื่น

3. มีการให้คำปรึกษาบางประการจากผู้ที่มีประสบการณ์ไปยังผู้ที่เพิ่งริเริ่มในการสร้างสรรค์

4. สมาชิกเชื่อว่าการมีส่วนร่วมของพวกเขามีความสำคัญ

5. สมาชิกรู้สึกถึงการเชื่อมต่อทางสังคมกับคนอื่นๆ อย่างน้อยที่สุดพวกเขาก็ใส่ใจในสิ่งที่คนอื่นคิด เกี่ยวกับสิ่งที่พวกเขาสร้างขึ้น

คลิปสปอยล์หนังเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมการมีส่วนร่วมที่เกี่ยวข้องกับภาพยนตร์ในยุคหลังภาพยนตร์ ในบริบทดังกล่าว ยูทูบ (Youtube) เป็นทั้งพื้นที่สาธารณะที่มีการเผยแพร่สารนอกตัวบทโดยอุตสาหกรรม เช่น ตัวอย่างภาพยนตร์ (Movie Trailer) และยังเป็นพื้นที่ทางเลือกที่ให้ผู้บริโภคในฐานะพลเมืองคนหนึ่ง ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์ที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมการดูหนัง การออกแบบแพลตฟอร์มยังส่งเสริมการแลกเปลี่ยน โดยการแสดงความคิดเห็นผ่านกล่องข้อความใต้คลิป ซึ่งการกระทำเช่นนี้เปิดพื้นที่ให้ผู้สนใจในภาพยนตร์รู้สึกว่าพวกเขามีบทบาทและมีความสำคัญต่อกระบวนการการสร้างสรรค์

2.1.3 แนวคิดวัฒนธรรมแฟน (Fan Culture / Fan Studies)

คำว่า “แฟน” โดยทั่วไปแล้ว ใช้นิยามถึงบุคคลที่ชื่นชอบในสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่ง พจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้คำอธิบายไว้ว่าเป็นภาษาพูดที่ใช้ในสองความหมาย คือ ผู้นิยมชมชอบ เช่น แฟนเพลง แฟนภาพยนตร์ และยังหมายถึงผู้เป็นที่ชอบพอรักใคร่กัน คู่รัก สามีหรือภรรยา โดยเป็นคำยืมมาจากภาษาอังกฤษคำว่า แฟน (Fan) Henry Jenkins (1992) อ้างใน กาญจนา แก้วเทพ (2555) อธิบายว่า แฟน ในภาษาอังกฤษ มีรากศัพท์มาจากภาษาละตินในคำว่า Fanum หรือ Fanaticus หมายถึง การเป็นส่วนหนึ่งของวัดหรือบุคคลผู้รับใช้วัด ซึ่งเป็นความหมายในแง่ดีที่ใช้กล่าวถึงผู้ที่มีความศรัทธาและเต็มใจอุทิศตนให้แก่ศาสนา ต่อมาคำนี้ยังถูกใช้ในบริบททางการเมืองโดยหมายถึงผู้ที่ยึดติดในแนวคิดทางการเมืองอย่างรุนแรง ทำให้คำว่า แฟน กลายมาเป็นคำอธิบายความชอบของบุคคลอย่างคลั่งไคล้ที่อยู่ในระดับเกินความสมควรและดูไร้เหตุผล

ต่อมาในปลายยุคศตวรรษที่ 19 อิทธิพลของสื่อมวลชนได้ทำให้ความหมายของคำว่า แฟน เปลี่ยนพื้นที่เข้าสู่สื่อวงการกีฬาแทน สำหรับช่วงเวลาดังกล่าว กีฬาที่กำลังเป็นที่นิยมคือเบสบอล ซึ่งคำว่าแฟนยังคงให้ความหมายในแง่ลบอยู่ โดยหมายถึงบุคคลที่ชื่นชอบกีฬาหรือติดตามนักกีฬาอย่างคลั่งไคล้ ความหมายในข้างต้นได้ถูกใช้มาตลอดจนกระทั่งเข้าสู่ศตวรรษที่ 20 นิยามของคำว่าแฟนได้ถูกใช้ในความหมายในแง่ที่ดีขึ้น ผ่านการขับเคลื่อนในแวดวงวิชาการสื่อศึกษา เพื่อขยายพรมแดนการศึกษาผู้ชมที่มีความกระตือรือร้น (Active Audience) และมีอำนาจกระทำการ (Agency) ไม่ได้เป็นเพียงแค่ผู้รับสารอย่างเดียว และการศึกษามิติดังกล่าวเริ่มมีพัฒนาการมาตั้งแต่ช่วงทศวรรษที่ 1960 ซึ่งมีการเติบโตของวัฒนธรรมสมัยนิยม (Popular Culture) เริ่มมีการรวมกลุ่มที่ชัดเจนจากการชื่นชอบสิ่งเดียวกัน และมีการวิพากษ์วิจารณ์ผลงานที่พวกเขารับชม ปรากฏการณ์ดังกล่าวทำให้เกิดความสนใจการศึกษากลุ่มผู้รับสื่ออย่างจริงจัง ซึ่งได้ก่อให้เกิดแนวทางในการศึกษาแฟนหรือแฟนศึกษา (Fan Studies) ขึ้นในเวลาต่อมา (พิชญา อัมพรจินดารัตน์, 2559: 14-17)

แฟนศึกษา (Fan Studies) เป็นประเด็นทางวิชาการของโลกสมัยใหม่ที่เกี่ยวข้องกับสื่อและพฤติกรรมของมนุษย์ เฮนรี เจนกินส์ (Henry Jenkins) คือ หนึ่งในนักวิชาการที่เป็นผู้ริเริ่มแนวทางในการศึกษาแฟน ให้ความสำคัญกับการแสดงออกของแฟน และการสร้างวัฒนธรรมการมีส่วนร่วมภายใต้เงื่อนไขโครงสร้างของระบบอุตสาหกรรมวัฒนธรรม (Culture Industry) ที่เน้นการผลิตสินค้าเพื่อมวลชนและมีจุดมุ่งหมายเพื่อกำไร นอกเหนือจากการมองว่าผู้เสพเป็นผู้ถูกฉวยโอกาสทำกำไรจากอุตสาหกรรม (กาญจนา แก้วเทพ, 2555 อ้างใน ปฏิภาณ ชูขวัญ, 2561)

นักวิชาการกลุ่มแฟนศึกษาได้สร้างแนวคิดต่างๆ ขึ้นเพื่อใช้ในการอธิบายปฏิบัติการของกลุ่มแฟนโดยตรง สำหรับการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกใช้แนวคิดของ Henry Jenkins (Henry Jenkins, 1992 อ้างใน กาญจนา แก้วเทพ, 2555) โดยเฉพาะการอธิบายเรื่องการผลิตสารนอกตัวบทโดยแฟนสื่อ ในหนังสือ Textual Poacher Jenkins ได้ให้ข้อเสนอที่เปลี่ยนแปลงภาพลักษณ์ของแฟนคลับที่เคยมีมาตลอด ซึ่งมักเป็นไปในแง่ลบ เช่น มองว่าแฟนคลับเป็นพวกไร้สาระ ให้เกิดความเข้าใจและช่วยขจัดอคติที่มีต่อคนกลุ่มนี้ออกไปได้ และประเด็นสำคัญที่เขายกขึ้นมานำเสนอมีดังต่อไปนี้

ประเด็นแรก คือ “การต่อรองความหมายกับตัวบท” ที่อธิบายว่าเหล่าแฟนสามารถที่จะเลือกรับหรือไม่รับความหมายที่ผู้ผลิตให้มาได้ กล่าวคือ สามารถตีความตัวบทไปในทิศทางอื่นนอกเหนือจากที่ผู้ผลิตใส่รหัสมาให้ โดยเฉพาะการเน้นให้เห็นมิติทางสังคมต่างๆ ที่อาจถูกกดทับไว้ Jenkins ได้ยกตัวอย่างผ่านภาพยนตร์เรื่อง Star Trek โดยแฟนภาพยนตร์มีการตีความตัวละครเอกของเรื่อง คือ กัปตัน Kirk กับ มนุษย์ต่างดาว Mr. Spock ว่ามีความสัมพันธ์ต่อกันแบบชายรักชายเป็นต้น รวมถึงเนื้อหาอีกจำนวนมากที่เกิดจากการตีความของผู้ชมเอง ซึ่งไม่ได้มีความหมายเป็นไปตามการกำหนดของผู้ผลิต

ประเด็นที่สอง คือ “ให้ความสำคัญกับแฟนคลับว่าเป็นผู้มีอำนาจ” เป็นมุมมองที่เกิดขึ้นในทิศทางเดียวกับนักวิชาการอย่าง John Fiske ที่อธิบายการตีความของแฟนว่า ไม่ว่าผู้ผลิตจะใส่รหัสความหมายในเนื้อหามาอย่างไร ผู้รับสารสามารถที่จะตีความให้ต่างออกไปได้ และกว้างไกลจนสามารถเกิดเป็นเนื้อหาใหม่ที่ต่อยอดมาจากเนื้อหาเดิม Jenkins ได้อ้างอิงคำอธิบายข้างต้นแล้วเสนอเพิ่มเติม โดยเขาเห็นว่า การตีความอย่างมีอิสระของ Fiske จำกัดอยู่ที่พื้นที่ของตัวเนื้อหาเท่านั้น ขณะที่เขาเห็นว่าผู้รับสารสามารถมีอำนาจกว้างไกลออกไปได้ถึงพื้นที่ทางสังคม โดยเฉพาะผู้รับสารกลุ่มแฟน เช่น การจัดทำเนื้อหาพิเศษเกี่ยวกับสิ่งที่ชอบเฉพาะในกลุ่มแฟนกันเอง เป็นต้น อำนาจของแฟนในความคิดของ Jenkins จึงมีอำนาจที่เข้มข้นกว่า ประเด็นต่อมาที่ถือเป็นส่วนสำคัญในคำอธิบายของ Jenkins คือ เรื่องของแนวคิด 3 ประเด็นที่เชื่อมโยงกัน ได้แก่ Convergence, Participation และ Identification โดยประเด็นดังกล่าวเขาได้อธิบายรายละเอียดว่า ความรู้สึกในการเป็นแฟนนั้นมีพื้นฐานมาจากการอ้างอิงทางกายและจิตใจ (Identification) กับสิ่งที่แฟนชื่นชอบ การอ้างอิงดังกล่าวจะเป็นแรงบันดาลใจให้แฟนเข้าไปมีส่วนร่วม (Participation) กับวัตถุแห่งการเป็นแฟน (Object of

desire) ความสัมพันธ์ที่เกิดจากการกระทำทั้งสองจะส่งผลต่อกันไปมา และเมื่อรวมกับการบูรณาการของสื่อ (Convergence) ก็ยิ่งทำให้เกิดการมีส่วนร่วมและเกิดการอ้างอิง เป็น 3 ส่วนที่ทำงานสัมพันธ์กันตลอด และมีส่วนช่วยสนับสนุนการกระทำของเหล่าแฟน (กาญจนา แก้วเทพ, 2555: 309-311) แนวคิดเรื่องวัฒนธรรมแฟนจึงเป็นการศึกษากลุ่มคนที่มีความชื่นชอบในสิ่งใดสิ่งหนึ่งในลักษณะที่หลงใหลคลั่งไคล้ และด้วยการใกล้ชิดอย่างมากของกลุ่มแฟนทำให้เข้าใจสิ่งที่ตนเองชอบได้อย่างลึกซึ้งลงไปในรายละเอียด จนสามารถที่จะมีการแสดงความคิดเห็น ต่อรอง และผลิตซ้ำผลงานที่พวกเขาชื่นชอบได้

กิจกรรมของแฟนมีหลายรูปแบบ อาทิ

1) แฟนหนังสามารถแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการแสดงและบอกข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นได้แม้จะเป็นนักแสดงที่พวกเขาชื่นชอบ

2) แฟนเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในการตีความและวิจารณ์ตัวบทได้ โดยระดับการตีความอาจมีความละเอียดลึกซึ้งมากกว่าผู้ชมในระดับทั่วไป แฟนบางส่วนสามารถที่จะจดจำตัวบทได้อย่างแม่นยำ แม้ตัวบทเหล่านั้นจะแสดงออกในลักษณะที่แตกต่างกัน นอกจากนี้แฟนไม่ต้องตีความตัวบทตามที่ผู้ผลิตกำหนดมาให้ และสามารถที่จะต่อรอง รวมถึงปฏิเสธความหมายของผู้ผลิตได้อีกด้วย

3) แฟนเป็นผู้บริโภคผลงานที่ชื่นชอบอย่างมีส่วนร่วม ซึ่งจะแสดงออกผ่านการกระทำต่างๆ เช่น เรียกร้องให้สื่อที่พวกเขาชื่นชอบดำเนินการผลิตเนื้อหาต่อไป หรือเสนอทิศทางให้แก่ผู้ผลิตว่าควรจะไปต่ออย่างไร เช่น แฟนหนัง แฟนซีรีส์สามารถเรียกร้องให้ค่ายหนัง หรือสถานีนำหนังและซีรีส์ที่พวกเขาชื่นชอบกลับมาออกอากาศอีกครั้ง หรือแสดงความคิดเห็นต่อเนื้อเรื่องซึ่งส่งผลต่อเนื้อหาที่ผลิตออกมาให้รับชม

4) แฟนสามารถที่จะผลิตซ้ำตัวบทใหม่ที่มีเค้าโครงมาจากตัวบทเดิมได้ เช่น แฟนฟิคชั่น (Fan fiction) เมื่อผลงานมีการจัดจำหน่ายเพื่อแสวงหาผลกำไรมักเกิดคำถามในประเด็นเรื่องลิขสิทธิ์และผลประโยชน์ของฝั่งผู้ผลิตกับกลุ่มแฟนในหลายประเทศ อย่างไรก็ตามการผลิตเนื้อหาที่ขยายพรมแดนจากตัวบทในหลายกรณี ผลิตขึ้นเพื่อบริโภคกันภายในกลุ่มแฟนคลับและไม่ใช่การผลิตซ้ำเพื่อหวังผลกำไรใดๆ

5) กลุ่มแฟนมีอำนาจในการต่อรองและสร้างเนื้อหาทางเลือกนอกเหนือจากวัฒนธรรมกระแสหลัก การเกิดขึ้นของกลุ่มแฟนจึงเป็นเหมือนการสร้างชุมชนทางวัฒนธรรมแบบทางเลือกที่เป็นพื้นที่ให้ผู้ที่ไม่รู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมกระแสหลัก ทางเลือกของแฟนยังเกี่ยวข้องกับความรู้สึกที่ปราศจากการครอบงำทางการตีความ และสร้างความเท่าเทียมที่ขาดหายไปจากวัฒนธรรมกระแสหลักในปัจจุบัน (Henry Jenkins, 1992 อ้างใน เกศินี ศิลปี, 2539)

การศึกษาเรื่องแฟน ทำให้ผู้วิจัยเข้าใจว่าการสปอยล์หนังเป็นหนึ่งในวัฒนธรรมแฟนที่ต้องการพูดถึงสิ่งที่ตัวเองชื่นชอบ ซึ่งในที่นี้หมายถึงกลุ่มคนที่เขียนสปอยล์และทำคลิปสปอยล์หนัง

โดยพวกเขาเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มแฟนหนังที่ตัวเองชอบ เช่น ตระกูลหนังแฟรนไชส์ต่างๆ พวกเขาจึงได้แสดงความคิดเห็น เพื่อต่อยอดบทสนทนาในการพูดคุยกับกลุ่มแฟนเดียวกัน อีกทั้งเทคโนโลยีที่มีอยู่ในปัจจุบันทำให้พวกเขาสามารถสร้างสรรค์อะไรหลายต่อหลายอย่างได้มากมาย ไม่ว่าจะเป็นโปสเตอร์แฟนอาร์ท แฟนฟิคชั่น และคลิปสปอยล์หนังก็เป็นหนึ่งในเนื้อหาที่แฟนผลิตเพื่อช่วยขับเคลื่อนหนังเรื่องที่ตัวเองชอบกันในกลุ่ม

2.1.3.1 แนวคิดเรื่องกลุ่มคนรักหนังหรือกลุ่มคนที่ชื่นชอบในภาพยนตร์ (Cinephilia)

อย่างที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น แม้ว่าภาพยนตร์จะมีการย้ายที่ย้ายทาง (The Relocation of Cinema) ตามแนวคิดหลังภาพยนตร์ (Post-Cinema) จากโรงภาพยนตร์ที่เป็นสื่อเก่ามาสู่สื่อใหม่ที่เราเห็นกันในปัจจุบัน แต่สิ่งหนึ่งที่ไม่เคยเปลี่ยนแปลงและดูเหมือนจะลื่นไหลไปตามกาลเวลา ไม่ว่าภาพยนตร์จะอยู่ที่ไหนก็ตาม พวกเขาก็ยังคงเฝ้าติดตามอยู่เสมอ นั่นคือ กลุ่มผู้ชมที่เรียกตัวเองว่า Cinephilia (ซิเนฟิเลีย) หรือ Cinephiles (ซิเนไฟล์) กลุ่มคนรักหนัง และกลุ่มคนที่ชื่นชอบในภาพยนตร์

Laurent Jullier และ Jean-Marc Leveratto (2010) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของภาพยนตร์ในสังคมตะวันตกในบริบทของโลกาภิวัตน์ว่า ท่ามกลางสื่ออื่นๆ ที่เติบโต ผู้ที่ชื่นชอบในภาพยนตร์ (Cinephilia) ไม่ใช่ลักษณะของกลุ่มบุคคลที่เกิดขึ้นเฉพาะสังคมในตะวันตก (ยุโรป) แต่เป็นพฤติกรรมที่ได้รับอิทธิพลมาจากการขยายตัวของเมือง Morin, 1953; Bourdieu, 1979 (อ้างใน Ian Christie, 2012) และมาตรฐานการครองชีพที่สูงขึ้น (Bakker, 2006 อ้างใน Ian Christie, 2012) และการทำให้การพักผ่อนเป็นเรื่องปกติวิสัย

เมื่อภาพยนตร์กลายเป็นกิจกรรมยามว่างแบบสากล ซึ่งอาจครอบคลุมถึงสังคมและชนชั้นทางสังคมทุกประเภท ทำให้กลุ่มคนที่ชื่นชอบภาพยนตร์ก้าวเข้ามามีส่วนร่วมในการเสพและพัฒนาภาพยนตร์ในฐานะศิลปะ เช่นเดียวกับพฤติกรรมด้านสุนทรียะอื่นๆ หนึ่งในลักษณะที่เด่นชัดของ Cinephilia ที่ Savah Keller (2020) กล่าวถึงคือ มิติเรื่องความกังวล (anxious) ความกังวลมีหลายรูปแบบ อาทิ ความกังวลต่อคุณภาพของภาพยนตร์ และข้อกังวลนี้เองเป็นรากฐานของความเชี่ยวชาญของ Cinephilia ซึ่งเป็นบุคคลที่มีประสบการณ์ทั้งที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคภาพยนตร์และการผลิตงานเขียนที่เกี่ยวกับภาพยนตร์อย่างกระตือรือร้น จึงทำให้พวกเขามีความชอบธรรมต่อกฎเกณฑ์ที่มีอยู่บางประเภท และนำไปสู่การละเมิดข้อจำกัดทางจริยธรรมที่มีอยู่ในระดับปัจเจกบุคคลไปสู่พื้นที่สาธารณะ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

Laurent Jullier และ Jean-Marc Leveratto (2010) ให้ความสำคัญกับสิ่งที่เรียกว่า "Cinephilia 2.0” (2.0 หมายถึง สื่อสังคมออนไลน์ในยุคเว็บ 2.0 (Web 2.0)) หรือผู้ที่ชื่นชอบในภาพยนตร์ยุคสื่อสังคมออนไลน์

ประการแรก ช่วยให้เราเข้าใจภาพยนตร์ทั่วไปได้ดีขึ้น ตลอดจนถึงความพยายามของผู้บริโภคที่มีข้อมูลเพียงพอเพื่อพัฒนาคุณภาพของเวลาว่างในการถ่ายทำภาพยนตร์ ซึ่งอินเทอร์เน็ตทำให้ผู้ที่ชื่นชอบในภาพยนตร์เห็นภาพและเข้าใจหนังได้ชัดเจนขึ้น จากการค้นหาข้อมูล พูดคุยหรือโต้เถียงกับผู้ที่ชื่นชอบภาพยนตร์คนอื่นๆ และมีการแสดงความคิดเห็นในทำนองเดียวกัน

ประการที่สอง การสำรวจนี้แสดงให้เราเห็นว่าอินเทอร์เน็ตเสริมสร้างผู้ชมอย่างไร และมีส่วนช่วยในการเสริมอำนาจของผู้บริโภคภาพยนตร์ ทั้งในมิติของข้อมูล การเข้าถึงภาพยนตร์ การเผยแพร่วิจารณญาณของตนเอง และการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับหนังเรื่องนั้นๆ ผ่านทางดิจิทัล

โดยสรุป คนรักหนังกับการสปอยล์หนัง มีความเกี่ยวเนื่องกัน เนื่องจากผู้เขียนสปอยล์และคนทำคลิปสปอยล์หนังส่วนใหญ่เป็นกลุ่มคนรักหนังและอยากที่จะวิพากษ์วิจารณ์หนัง โดยการสร้างสรรค์สิ่งหนึ่งขึ้นมา ไม่ว่าจะเป็นบทความเกี่ยวกับหนังผ่านบล็อค การแสดงทัศนะต่อหนังในกระดานข้อความคิดเห็นในพื้นที่โซเชียลต่างๆ อีกทั้งทำคลิปสปอยล์หนังที่สามารถพูดถึงหนังเรื่องใดเรื่องหนึ่งได้อย่างที่พวกเขาต้องการ

จากการสำรวจในยูทูบ ช่องที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการสปอยล์หนัง ส่วนมากเป็นช่องที่พูดถึงเกี่ยวกับหนัง และเป็นช่องที่มีการวิจารณ์หนังอยู่เป็นทุนเดิม และการมาของคลิปสปอยล์หนังนั้นก็เกิดขึ้นจากการสร้างสรรค์ โดยการตัดต่อนำคลิปต่างๆ มารวมกัน เพื่อที่กลุ่มคนรักหนังที่ชื่นชอบการชมคลิปจะได้นำมาวิเคราะห์เป็นฉากๆ ซึ่งส่งผลให้เราเห็นการสปอยล์อยู่ในนั้นร่วมด้วย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

2.1.4 การสปอยล์หนัง (Movie Spoilers)

ความหมายตามพจนานุกรมภาษาอังกฤษฉบับออกซ์ฟอร์ด คำว่า สปอยล์ (Spoil) หมายถึง ลดหรือทำลายคุณค่า และจากข้อมูลในเว็บไซต์ IMDB มีการระบุว่า การสปอยล์มักจะถูกกำหนดให้เป็นคำพูดหรือชิ้นส่วนของข้อมูลที่เผยให้เห็นองค์ประกอบที่สำคัญของโครงเรื่อง เช่น ตอนจบ (Ending) หรือจุดหักมุม (Plot twist) ของภาพยนตร์ ดังนั้นการสปอยล์จึงเป็นการเซอร์ไพรส์และทำลายความความสงสัยที่อาจส่งผลต่อความเพลิดเพลินที่มีต่อภาพยนตร์เรื่องนั้นๆ ส่วนความหมายและรูปแบบของการสปอยล์ในบริบทภาพยนตร์ไทยนั้น ปรียาวรรณ ภูวกุล (อ้างอิงในงานเสวนา การละเมิดลิขสิทธิ์ภาพยนตร์โดยการสปอยล์ (Spoil), 2564) ผู้อำนวยการฝ่ายจัดจำหน่ายในโรงภาพยนตร์บริษัท จีดีเอช ห้าห้าเก้า จำกัด ได้กล่าวไว้ว่าการสปอยล์หนังมีลักษณะเป็นการเล่าเรื่อง

ว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร โดยเป็นการเฉลยความลับ จุดสำคัญ จุดเปลี่ยนที่เกิดในภาพยนตร์ ซึ่งมีหลากหลายรูปแบบไม่ว่าจะเป็นการเล่าเรื่อง การเขียน การทำเป็นคลิปที่มีภาพประกอบของภาพยนตร์ การเล่าเรื่องแบบเป็นฉาก (Scene) หรือเล่าทั้งเรื่อง ซึ่งการสปอยล์นี้อาจจะผ่านวิธีการเผยแพร่บนโซเชียลมีเดีย เว็บไซต์ หรือพอดแคสต์ ซึ่งแต่เดิมการสปอยล์อาจจะมีรูปแบบแค่นำภาพของภาพยนตร์มาใส่แล้วเล่าเนื้อหาประกอบ แต่ในปัจจุบันผู้ผลิตสื่อในพื้นที่ออนไลน์มีความสร้างสรรค์ (Create) ในการทำอะไรใหม่ๆ ดังนั้นรูปแบบการสปอยล์ภาพยนตร์จึงมีหลากหลาย อาจจะเป็นการนำคลิปมาตัดต่อสลับกับสิ่งที่ตนเองเล่า วาดภาพขึ้นมาประกอบการเล่าฉากต่างๆ ของภาพยนตร์ หรือนำคำพูด (Dialogue) หรือช่วงเวลาที่สำคัญมาระบุไว้ แล้วเล่าเนื้อหาช่วงนั้นประกอบ หรือบางคนก็วาดภาพประกอบเองเลย (Storyboard) เพื่อแสดงให้เห็นถึงตัวละคร จุดสำคัญและนำไปสู่บทสรุปของเรื่อง

ในแง่รูปแบบของเรื่องเล่าในภาพยนตร์ทั่วไป (Narrative in Film) อัญชลี ชัยวรพร (2556) ได้สรุปความหมายของคำว่าเรื่องเล่า (Narrative) เป็น 2 ประเภทคือ ความหมายของเรื่องเล่าโดยทั่วไปที่ไม่ได้มีลักษณะเฉพาะเป็นแบบใดแบบหนึ่งและความหมายในฐานะที่เป็นรูปแบบ (Form) หรือลักษณะของภาพยนตร์ประเภทหนึ่งมีโครงสร้างการเล่าเรื่องเรียงลำดับต่อเนื่องกันอย่างเป็นเหตุเป็นผลและเกิดขึ้นโดยมีเวลาและสถานที่เชื่อมโยงกัน นอกจากนั้น รักศานต์ วิวัฒน์สินอุดม (2558) ยังอธิบายเพิ่มเติมว่าการศึกษาเรื่องเล่าในภาพยนตร์เป็นการศึกษาถึงแนวคิดของการเล่าเรื่องที่ต้องถ่ายทอดการแสดงบนจอภาพยนตร์ มีการตัดต่อเพื่อสร้างความเข้าใจ มีการลำดับภาพผสมผสานกับวิธีการนำเสนอ รวมถึงสไตล์ (Style) ของภาพยนตร์ ประเภทของรูปแบบเรื่องเล่าในภาพยนตร์ที่นิยมมากที่สุดคือเรื่องเล่าแบบฮอลลีวูดคลาสสิก (Classic Hollywood Narrative) ซึ่งมีอิทธิพลสูงกับการสร้างภาพยนตร์ของทุกประเทศในโลกโครงสร้างการเล่าเรื่องของฮอลลีวูดคลาสสิกเป็นที่นิยมใช้กันมากในการวิเคราะห์เรื่องเล่าเรียงตามลำดับ (Giannetti, 2001 อ้างใน สุรศักดิ์ บุญอาจ, 2560:84) ได้เสนอแนวคิดว่าองค์ประกอบที่สำคัญของโครงสร้างการเล่าเรื่องของฮอลลีวูดคลาสสิก 3 องก์ (Three Acts) คือ องก์ที่ 1 ช่วงวางฐานเรื่อง (The Setup) องก์ที่ 2 การเผชิญหน้า (Confrontation) และองก์ที่ 3 การคลี่คลาย (Resolution)

การสปอยล์หนังโดยส่วนใหญ่ทำลายโครงสร้างการเล่าเรื่องในภาพยนตร์และดัดแปลงเนื้อหาทั้งหมดมาเล่าและสรุปใหม่ นวพล ธำรงรัตนฤทธิ์ ผู้กำกับภาพยนตร์ (อ้างอิงใน The Standard, 2563) ได้กล่าวถึงรูปแบบการสปอยล์หนังในรูปแบบของคลิปสปอยล์ว่า คือ การที่คนคนหนึ่งออกมาเล่าให้ฟังเลยว่า หนังเรื่องนี้เริ่มต้นอย่างไร ฉากต่อไปคืออะไร ตอนกลางเป็นอย่างไร ไคลแม็กซ์เขาทำอะไรกัน และสุดท้ายคือ หนังจบลงอย่างไร แล้วเล่าสลับกับภาพประกอบจากหนังไปเรื่อยๆ จนจบแบบง่ายๆ ซึ่งจากจำนวนเวลา 2 ชั่วโมงของหนัง บางครั้งถูกเล่าจบภายใน 20 นาที

การสปอยล์ที่ว่านี้โดยส่วนใหญ่ผู้เสพหรือแฟนหนังต้องการติดตามเพื่อเข้าถึงหนังที่พวกเขาชื่นชอบมากขึ้น อาจกล่าวได้ว่าการกำเนิดของยุคดิจิทัลและการรับชมภาพยนตร์ที่เปลี่ยนไปตามเวลา ทำให้ผู้รับสื่อบางกลุ่มไม่สามารถทนต่อการรับรู้เกี่ยวกับภาพยนตร์โฆษณาหรือสื่อประชาสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับหนังได้ จึงเลือกที่จะไม่รอดีวีดี รอซีรีส์ในแต่ละอาทิตย์ หรือรอซีซั่นต่อไป (Bruce Simmons, 2009)

โดย Bruce Simmons ผู้สร้างภาพยนตร์ (Filmaker) นักวิจารณ์ภาพยนตร์และคอลัมนิสต์ ได้อธิบายเสริมเกี่ยวกับแฟนหนังผู้ชื่นชอบและไม่ชื่นชอบการสปอยล์ไว้ว่า

1. แฟนหนังที่เป็นแฟนสปอยล์ คือ คนที่มองหาข้อมูลเชิงลึก ข้อมูลเบื้องหลัง และต้องการทราบบางอย่างเกี่ยวกับการแสดงก่อนที่เพื่อนๆ ของพวกเขาจะรู้เสียก่อน และพวกเขาต้องการที่จะมีหัวข้อสนนาเกี่ยวกับหนังเรื่องนั้นๆ ด้วยกัน

2. แฟนหนังที่ไม่ได้เป็นแฟนสปอยล์ เป็นผู้ที่ชื่นชอบและนิยมความประหลาดใจภายในหนัง หรือเรื่องเซอร์ไพรส์จากจุดหักมุมและพลิกผันของเรื่อง

3. แฟนหนังที่ไม่ชอบการสปอยล์และพยายามหลีกเลี่ยงการสปอยล์ อาจกล่าวได้ว่าแม้พวกเขาจะเป็นแฟนตัวยงของหนัง แต่ไม่ต้องการได้ยินอะไรเกี่ยวกับหนัง หรือตอนต่างๆ ในซีรีส์ที่กำลังจะมาฉาย แต่มักจะชอบชมตัวอย่างหนัง เพราะชอบความรู้สึกของความคาดหวังและอารมณ์ของการตั้งตารอ

Nicholas Christenfeld อาจารย์ทางด้านจิตวิทยา จากมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนียซานดิเอโก ได้กล่าวถึง การสปอยล์ในงานวิจัยเรื่อง Spoilers don’t ruin a story: They make you enjoy it even more หรือการสปอยล์ไม่ได้ทำลายเรื่องราว (Nicholas Christenfeld, 2011 อ้างใน Andy Murdock, 2016) แต่ทำให้คุณสนุกกับมันมากยิ่งขึ้นว่า “หากคุณกำลังขับรถขึ้นไปบนทางหลวงหมายเลข 1 ผ่านบิ๊กเซอร์* และคุณรู้ถนนเป็นอย่างดี คุณก็จะสามารถมองไปรอบๆ และชื่นชมทิวทัศน์ได้อย่างสบายใจ แต่ถ้านี่เป็นครั้งแรกของคุณบนท้องถนน คุณจักต้องจดจ่อกับทางโค้งและทางเลี้ยว จนต้องกังวลอยู่ตลอดเวลา”

Christenfeld กล่าวเสริมว่า “โครงเรื่องมีลักษณะเหมือนไม้แขวนเสื้อ” (The plot is in some ways like a coat hanger) “ถ้ามันเป็นเพียงกองผ้าที่ยับยู่ยี่บนพื้น คุณก็ไม่สามารถชื่นชมเสื้อผ้านั้นได้” โครงเรื่องจึงเป็นเพียงโครงสร้างที่ช่วยให้คุณสร้างองค์ประกอบการเล่าเรื่องที่น่าสนใจได้ บางทีการรู้ว่าตอนจบว่าเป็นอย่างไรนั้นมีประโยชน์ เพราะจะช่วยให้คุณจดจ่อกับส่วนอื่นๆ หรือทำความเข้าใจว่าเรื่องราวจะเป็นอย่างไร

ในบริบทดิจิทัลและสื่อสังคมออนไลน์ Stuart Heritage คอลัมนิสต์ประจำนิตยสาร The Guardian กล่าวในบทความ How long is an acceptable time to wait before discussing spoilers? (2020) ว่า คุณควรระวังหากคุณกำลังทวีตในขณะที่รายการทีวีกำลัง

ออกอากาศอยู่ เพราะทุกวันนี้ ผู้ชมการถ่ายทอดสดเป็นเพียงเศษเสี้ยวของผู้ชมทั้งหมด แน่นอนว่าถ้าการแสดงออกไม่ได้มีสถานะสำคัญอะไรเป็นพิเศษ คุณอาจจะสปอยล์อย่างบ้าคลั่ง เพราะคนส่วนใหญ่ไม่ได้สนใจ แต่ถ้าเป็นรายการทางโทรทัศน์ที่คุณตั้งตารอและสมมติว่าคนอื่นๆ ที่ไม่ได้ดูสดตั้งตารอเช่นกัน การทวีตที่ว่านั้นอาจเป็นการทำลายอรรถรสหรือความเพลิดเพลินของคุณและคนเหล่านั้นได้ (บิ๊กเซอร์* (Big Sur) ทางหลวงหมายเลข 1 ถนนที่ได้ชื่อว่ามีวิวสวยที่สุดในโลกในรัฐแคลิฟอร์เนีย (California) เป็นถนนที่มีหน้าผาขรุขระจากการถูกซัดด้วยเกลียวคลื่นตลอดทาง และเป็นถนนเลียบชายฝั่งแปซิฟิกที่ทอดยาวมาตั้งแต่ทางตอนเหนือไปจนใต้สุดของรัฐ (All-American Road))

การเติบโตของการสปอยล์หนังในต่างประเทศนำไปสู่การสร้างแคมเปญโดยอุตสาหกรรมภาพยนตร์ ในกรณีนี้ Heritage ได้ยก Avengers: Endgame เป็นตัวอย่าง ก่อนการเปิดตัวภาพยนตร์ ผู้กำกับและดาราของภาพยนตร์ได้ทวีตแฮชแท็ก #DontSpoilTheEndgame โดยขอให้แฟน ๆ ติดตามรายละเอียดเกี่ยวกับพล็อตเรื่องจนถึงวันจันทร์หลังจากการเปิดตัว ซึ่งทำให้แฟน ๆ ส่วนหนึ่งร่วมกับอุตสาหกรรม เพื่อเชิญชวนให้ผู้ชมเลือกชมภาพยนตร์ก่อน ซึ่งอาจมองว่าแนวทางดังกล่าวทำให้หนังเรื่องนี้ประสบความสำเร็จ อย่างไรก็ตามกิจกรรมดังกล่าวเน้นมุมมองที่ว่าการสปอยล์หนังส่งผลในแง่ลบต่อภาพยนตร์ด้านรายได้ และนำไปสู่คำถามว่าการสปอยล์หนังหรือรายการทางโทรทัศน์จะสามารถทำได้เมื่อไร คำตอบที่ได้จากเหล่าครีเอเตอร์และผู้สร้างภาพยนตร์ในกรณีดังกล่าวคือ หลังจากภาพยนตร์ออกฉายสามถึงห้าวัน

การเติบโตของการสปอยล์นำไปสู่งานที่ศึกษาในบริบททางประวัติศาสตร์ของปรากฏการณ์ดังกล่าว โดยคำว่า สปอยล์ หรือ Spoiler ปรากฏขึ้นครั้งแรกในบทความ ชื่อ Spoilers ช่วงเมษายนปี 1971 ของ ดั๊ก เคนนีย์ (Doug Kenney) บรรณาธิการและผู้ร่วมก่อตั้งนิตยสาร National Lampoon (อ้างใน Ben McCool: When National Lampoon Magazine Dropped the Atom Bomb of Spoilers, Tech Times, 2015) และในช่วงปลายทศวรรษที่ 70 การใช้คำนี้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในโลกของวัฒนธรรมป๊อป (Popular Culture) และในชุมชนนิยายวิทยาศาสตร์ ซึ่ง “คำเตือนสปอยล์” มักปรากฏในบทวิจารณ์นวนิยาย โดยมีอยู่ในคอลัมน์ของ Spider Robinson ในนิตยสาร Destinies

ต่อมาแฟนไซไฟ (Sci-fi Fan) เริ่มอยากให้มีการเตือนเรื่องสปอยล์ ในฟอรัมในอินเทอร์เน็ต (Internet Forum) ที่เก่าที่สุดและเป็นที่รู้จักกันในชื่อ Usenet newsgroups วิถีปฏิบัติที่เกิดขึ้นในพื้นที่ดังกล่าว คือ การขึ้นหัวข้อแจ้งเตือนว่า “Spoiler warnings” สำหรับการพูดถึงเกี่ยวกับภาพยนตร์เรื่อง Star Trek ภาคแรก ส่วนการใช้วลีที่ว่า การแจ้งเตือนสปอยล์ หรือ Spoiler Alert นั้นปรากฏเป็นครั้งแรกในปี 1982 ในหัวข้อการโพสต์ที่เกี่ยวกับภาคต่อของ Star Trek เรื่อง The Wrath of Khan” จากคนในกลุ่ม Usenet newsgroups เช่นเดียวกัน

การสปอยล์อาจเกิดขึ้นได้ในทุกที่ทุกเวลา ในหลายบริบทที่มีความเกี่ยวข้องต่างกัน กรณี Usenet สะท้อนให้เห็นมุมมองของกลุ่มนักวิจารณ์ที่มีต่อการสปอยล์ ซึ่งต่างจากมุมมองของแฟนและผู้ใช้งานสื่อในบริบทพื้นที่ยูทูบที่ผู้วิจัยสนใจ อย่างไรก็ตามมิติของประเภทผู้มีส่วนร่วมระหว่างแฟนและนักวิจัยนี้เป็นมิติหนึ่งที่น่าสนใจในการอภิปรายในลำดับต่อไป

จากความคิดเห็นของ ก.ไกรศิรกานท์ (2563) สมาชิกใน creators.trueid.net เมื่อช่องทางการสื่อสารในปัจจุบันค่อนข้างมีความหลากหลาย เปิดกว้าง และรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นบล็อก เพจเฟซบุ๊กและแพลตฟอร์มต่าง ๆ หรือช่องเผยแพร่วิดีโออย่าง Youtube ก.ไกรศิรกานท์ มองว่าผู้ตั้งตัวเป็นนักวิจารณ์ได้เขียน Review Spoiler ต่าง ๆ ออกมามากมายจนมีการเผลอกดเข้าไปอ่านโดยไม่ได้รับการแจ้งเตือน เขามองว่าเนื้อหาของงานที่กำลังตั้งใจว่าจะเสพหรือบริโภค ถูกทำลาย และทำให้เสียอรรถรสไปในที่สุด

อย่างไรก็ตามมุมมองดังกล่าวดูจะสวนทางกับความนิยมของคลิปสปอยล์หนัง ดังเห็นได้จากช่องยูทูบคลิปสปอยล์มียอดผู้ติดตามหรือ Subscribers มากกว่าล้านคน และมียอดวิวแต่ละคลิปถึงแสน การรับชมและการศึกษามุมมองต่างๆ จากคลิปสปอยล์หนังที่ไม่ได้เป็นเพียงขาวหรือดำ จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง

ช่องสปอยล์หนังและช่องที่มีเนื้อหาเข้าข่ายการสปอยล์หนัง ที่ได้รับความนิยมในช่องยูทูบจากประเทศไทย (ยกตัวอย่างช่องที่มีผู้ติดตามมากกว่าแสนคน ตามลำดับ)

1. ช่อง จดอ - JUSTดูIT. มีผู้ติดตาม (Subscribers) 1.74 ล้านคน (ข้อมูลจากวันที่ 16 มีนาคม พ.ศ.2565) เริ่มต้นทำช่องครั้งแรกเมื่อวันที่ 8 กันยายน พ.ศ.2559

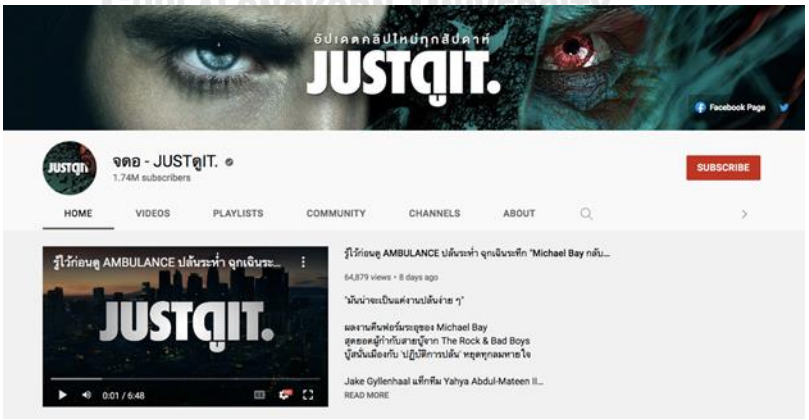

ภาพที่ 5 จากช่อง จดอ - JUSTดูIT ใน Youtube

2. ช่อง คอเป็นหนัง มีผู้ติดตาม (Subscribers) 1.34 ล้านคน (ข้อมูลจากวันที่ 16 มีนาคม พ.ศ. 2565) เริ่มต้นทำช่องครั้งแรกเมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2558

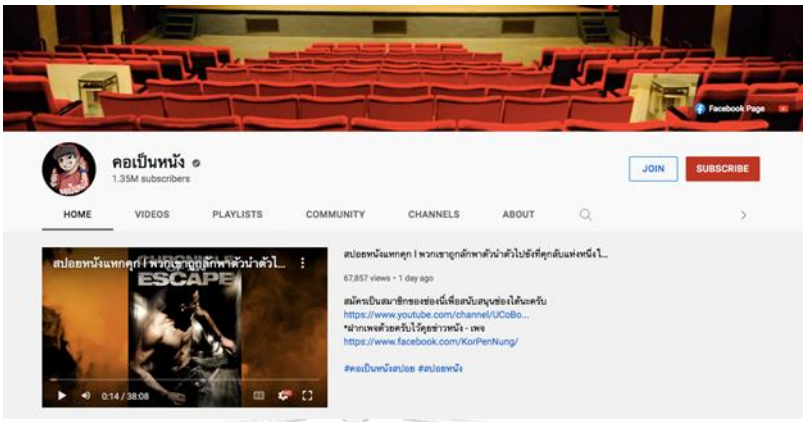

ภาพที่ 6 จากช่อง คอเป็นหนัง ใน Youtube

3. ช่อง สองสตูดิโอ มีผู้ติดตาม (Subscribers) 1.02 ล้านคน (ข้อมูลจากวันที่ 16 มีนาคม พ.ศ. 2565) เริ่มต้นทำช่องครั้งแรกเมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน พ.ศ. 2559

ภาพที่ 7 จากช่อง สองสตูดิโอ ใน Youtube

4. ช่อง GU Channel มีผู้ติดตาม (Subscribers) 857,000 คน (ข้อมูลจากวันที่ 16 มีนาคม พ.ศ. 2565) เริ่มต้นทำช่องครั้งแรกเมื่อวันที่ 17 เมษายน พ.ศ. 2560

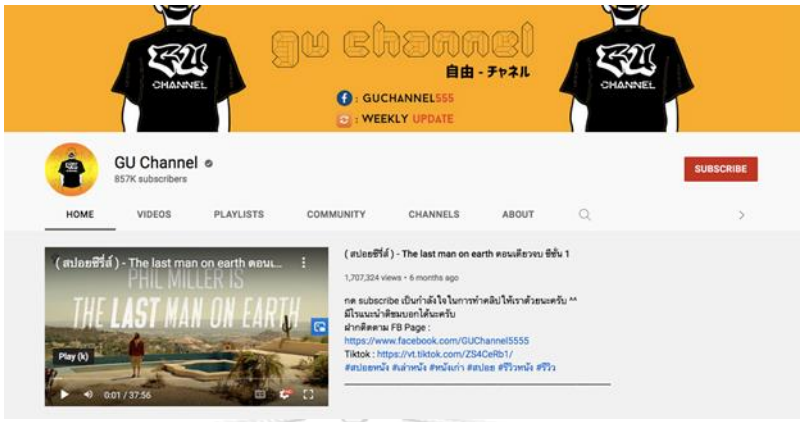

ภาพที่ 8 จากช่อง GU Channel ใน Youtube

5. ช่อง SNEAK channel มีผู้ติดตาม (Subscribers) 372,000 คน (ข้อมูลจากวันที่ 16 มีนาคม พ.ศ. 2565) เริ่มต้นทำช่องครั้งแรกเมื่อวันที่ 19 สิงหาคม พ.ศ. 2558

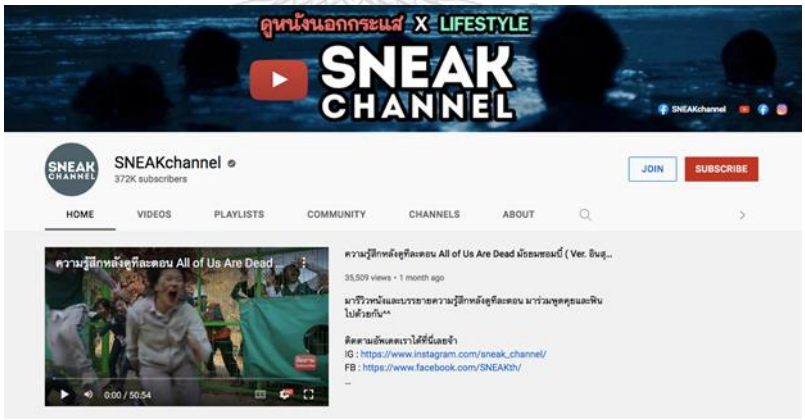

ภาพที่ 9 จากช่อง SNEAK channel ใน Youtube

ทั้ง 5 ช่องนี้ ส่วนใหญ่จะเป็นช่องที่มีการพูดถึงหนังและเล่าเรื่องราวต่างๆ ภายในหนังเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่หยิบยกมานำเสนอ แต่จะมีกลยุทธ์และวิธีการนำเสนอแตกต่างกัน โดยช่องลำดับที่ 1. ช่อง จดอ - JUSTดูIT. นั้นจะเป็นช่องที่ช่วยโปรโมทหนังและรีวิวหนังเป็นส่วนใหญ่ แต่เนื้อหาบางคลิป

ก็มีการสปอยล์ และเข้าข่ายการสปอยล์ ส่วนช่องอื่นๆ ได้แก่ 2. ช่อง คอเป็นหนัง 3. ช่อง สองสตูดิโอ 4. ช่อง GU Channel และ 5. ช่อง SNEAK channel จะมีเนื้อหาหลักคือ คลิปสปอยล์หนังชัดเจน และเนื้อหาหลักที่ว่านี้เป็นการนำเอาหนังเรื่องต่างๆ มาสปอยล์ โดยการเล่าเรื่องฉากต่อฉาก อีกทั้งมีการพูดคุยในแง่ของการวิพากษ์วิจารณ์ โดยลักษณะสำคัญและโครงสร้างที่เห็นส่วนใหญ่ในคลิปสปอยล์หนังจาก 4 ช่องหลัง มีการเผยโครงเรื่องและเนื้อหาทั้งหมด โดยเล่าว่าจะเกิดอะไรขึ้นในแต่ละช่วงของเรื่อง และตอนจบเป็นอย่างไร อีกทั้งแต่ละช่องมีวิธีการนำเสนอที่แตกต่างกัน เช่น วิธีการเล่าไปเรื่อยๆ บางครั้งก็สอดแทรกมุขตลก พากย์เสียงทับตัวละคร และการวิพากษ์วิจารณ์ แทรกลงไประหว่างทางที่เล่าหนังเรื่องนั้นๆ

2.1.4.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทความวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการสปอยล์หนังและสุนทรียศาสตร์

บทความวิชาการหนึ่งที่กล่าวถึงสุนทรียะกับการสปอยล์หนัง โดย Jason Mittell (2007) (เรื่อง Speculation on Spoilers: Lost Fandom, Narrative Consumption, and Rethinking Textuality) กล่าวว่า ความสุขของผู้ชมส่วนใหญ่ คือ หนึ่งในกระบวนการทำงานของสุนทรียศาสตร์ ที่ซึ่งผู้ชมถูกชักชวนให้ดูแก่นของกลไกลการเล่าเรื่องตลอดการรับชม ซึ่งสำหรับแฟนสปอยล์ การที่ได้รู้เรื่องว่าอะไรจะเกิดขึ้น ทำให้พวกเขาเพลิดเพลินกับนวัตกรรมการเล่าเรื่องและการนำเสนอ เช่นเดียวกับที่ผู้ให้ข้อมูลของ Mittell คนหนึ่งกล่าวว่า มันก็เหมือนการอ่านหนังสือแล้วเลือกที่จะไปดูหนัง ถึงแม้ว่าจะรู้เกี่ยวกับตอนจบของเรื่องนั้นแล้วก็ตาม และ Mittell ยังชี้ให้เห็นว่าการสปอยล์นั้นเปิดเผยแค่ว่า มันคือ "อะไร" แต่ไม่ใช่ “อย่างไร" ถ้าคิดแบบนี้แล้วการสปอยล์หนังอาจไม่ใช่การทำลายอรรถรสอย่างที่ผู้คนได้กล่าวหาไว้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

งานวิจัยทางด้านจิตวิทยาสื่อที่เกี่ยวข้องกับการสปอยล์หนัง

จากงานวิจัยเรื่อง (Don’t) Tell Me How It Ends: Spoilers, Enjoyment, and Involvement in Television and Film ของ Benjamin K. Johnson และ Judith E. Rosenbaum (2018) ผู้วิจัยได้ทำการทดลองโดยเยี่ยมชมเว็บไซต์ต่างๆ ที่แฟนในประเทศสหรัฐอเมริกา พูดถึงซีรีส์ที่พวกเขาชื่นชอบในซีซั่นสุดท้าย โดยผู้วิจัยค้นพบว่าผู้ชมที่เป็นแฟนซีรีส์เรื่องนั้นๆ แบ่งออกเป็นสองฝั่ง ได้แก่ 1.แฟนซีรีส์ที่พยายามค้นหาปริศนาที่ทิ้งไว้ในตอนก่อนหน้า อีกทั้งยังค้นหาข้อมูลต่างๆ ทางอินเทอร์เน็ตอย่างกระตือรือร้น เพื่อหาเบาะแสเกี่ยวกับบทสรุปที่จะเกิดขึ้น และ 2.แฟนซีรีส์ที่รอให้ถึงเวลาที่ซีรีส์ซีซั่นสุดท้ายออกฉาย โดยการปิดหูปิดตา ไม่รับรู้ข้อมูลใดๆ และบางครั้งถึงขั้นร้องเพลงให้เสียงดัง เพื่อกลบสิ่งที่คนอื่นๆ กำลังสปอยล์ถึงซีรีส์เรื่องนั้น

ความแตกต่างในพฤติกรรมของแฟนกลุ่มดังกล่าวสะท้อนปฏิสัมพันธ์ที่แตกต่างกันระหว่างกลุ่มแฟนด้วยกันเอง โดยกลุ่มหนึ่งมองว่าการสปอยล์นั้นมีผลกระทบเพียงเล็กน้อย และถึงแม้ว่าจะรู้เบาะแสต่างๆ จากการสปอยล์ก็ตาม ผู้ชมก็ยังสามารถเพลิดเพลินกับการดูซีรีส์ได้ ในขณะที่อีกกลุ่มหนึ่งมองว่าการสปอยล์กระทบต่ออรรถรสในการรับชมโดยตรง (Ellithorpe และ Brookes, 2018 อ้างอิงใน Leavitt และ Christenfeld, 2011, 2013)

ผู้วิจัยด้านจิตวิทยาสื่อ Yan และ Tsang, 2016 (อ้างใน Johnson และ Rosenbaum 2020) เสริมว่า ผู้คนมักจะประเมินค่าอิทธิพลของการสปอยล์ที่มีต่ออรรถรสและความเพลิดเพลินสูงไป แต่สำหรับ Johnson และ Rosenbaum (2018) ยังยืนยันว่าการสปอยล์มีผลบางส่วนและยังสามารถทำลายความเพลิดเพลินและอรรถรสในการรับชมได้

ทฤษฎีหรือแนวคิดด้านจิตวิทยาโดยส่วนใหญ่ถือว่าการสปอยล์เป็นการเปิดเผยข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับการเล่าเรื่องก่อนเวลาอันควร ทำลายอรรถรสและความเพลิดเพลินของผู้ชม (Hassoun, 2013 อ้างใน Johnson และ Rosenbaum 2020) ในทำนองเดียวกัน ทฤษฎีการกระตุ้นและการถ่ายทอดให้เหตุผลว่าความไม่แน่นอนเป็นกุญแจสู่ความเพลิดเพลินในการเล่าเรื่อง (Zillmann, Hay และ Bryant, 1975 อ้างใน Johnson และ Rosenbaum 2020) ทำให้ผู้คนบางกลุ่มที่ไม่ชื่นชอบ การสปอยล์พยายามอย่างมากที่จะหลีกเลี่ยงการสปอยล์

Johnson และ Rosenbaum, 2016 (อ้างใน Johnson และ Rosenbaum 2018) ได้เปิดเผยถึงเหตุผลในการดูสปอยล์และการหลีกเลี่ยงการสปอยล์จากลักษณะบุคลิกภาพสองประการ ได้แก่ ผู้มีความต้องการความรู้ความเข้าใจ Need for Cognition (NFC) หมายถึง แนวโน้มที่บุคคลจะมีส่วนร่วมและสนุกกับการคิด (Cacioppo & Petty, 1982, p. 116) โดยที่ Leavitt และคณะ สังเกตเห็นความรู้สึกหลังจากมีการสปอยล์ว่า กลุ่มบุคคล NFC ยังมีความเพลิดเพลินในการรับชมแม้ว่าจะถูก สปอยล์ก็ตาม ส่วนกลุ่มผู้ที่ความต้องการทางอารมณ์ NFA มีแนวโน้มที่มีความอยากรู้อยากเห็นต่ำ หลีกเลี่ยงการใช้ความคิดและไม่ชอบอะไรก็ตามที่มารบกวนความคิด รวมถึงกระทบอารมณ์และจิตใจ ดังนั้นกลุ่มบุคคล NFA มักจะเพลิดเพลินกับการรับชมที่ยังไม่ถูกสปอยล์มากกว่า ซึ่งสันนิษฐานได้ว่าเรื่องราวที่ยังไม่ถูกสปอยล์ทำให้สัมผัสถึงการเร้าอารมณ์ของเรื่องราวที่ไม่แน่นอนมากกว่า (Johnson & Rosenbaum, 2018)

จากมิติข้างต้นการสปอยล์มักถูกมองว่าเป็นปัญหาสำหรับผู้ชมด้านความบันเทิงจากการเห็นข้อความต่างๆ และบทสนทนาออนไลน์ สื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการขาย และบทวิจารณ์ เนื่องจากสารนอกตัวบทดังกล่าวมีการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับโครงเรื่อง ซึ่งอาจทำลายความสงสัยและอรรถรสได้ แม้จะมีความเข้าใจทั่วไปเหล่านี้ แต่หลักฐานจากการทดลองเมื่อเร็ว ๆ นี้ชี้ให้เห็นว่าการสปอยล์ โดยการเล่าเรื่องก่อนเวลาอันควรมีผลกระทบเล็กน้อย ไม่ส่งผลต่ออรรถรสและความเพลิดเพลินของผู้ชม Ellithorpe และ Brookes, 2018 อ้างอิงใน Leavitt และ Christenfeld, 2011,

2013) เสริมว่า การสปอยล์มักถูกตีตราว่าเป็นการทำลายประสบการณ์การเล่าเรื่องที่เกิดขึ้น และหลายคนหลีกเลี่ยง เพราะกลัวว่าการเปิดเผยจะทำลายเนื้อหาของเรื่อง อย่างไรก็ตามการวิจัยของพวกเขาระบุว่าการสปอยล์สามารถเพิ่มความเพลิดเพลินได้ จากการศึกษาผ่านแบบจำลองทางจิต โดยใช้แบบสำรวจ 2 ส่วนที่ดำเนินการก่อนและหลังตอนจบของซีรีส์ทางทีวี

จากบทความวิจัยเรื่อง Spoilers Go Bump in the Night: Impacts of Minor and Major Reveals on Horror Film Enjoyment ของ Johnson, B. K., Udvardi, A., Eden, A. และ Rosenbaum, J. E. (2020) ที่ศึกษาว่าการสปอยล์มีผลกระทบต่อความเพลิดเพลินที่ได้จากความหวาดกลัวและความน่าสงสัยในภาพยนตร์สยองขวัญหรือไม่ เนื่องจากภาพยนตร์สยองขวัญเป็นภาพยนตร์ที่มีเนื้อหาซึ่งถูกออกแบบมาเพื่อกระตุ้นให้เกิดความกลัวหรือความหวาดกลัว (Sparks และ Sparks, 2000) การศึกษาพบว่าการสปอยล์มีผลกระทบทั้งด้านบวก และด้านลบต่อความเพลิดเพลินและผลลัพธ์อื่นๆ คำอธิบายหนึ่งกล่าวว่า อาจเป็นไปได้ว่าการสปอยล์นั้นจะส่งผลบวกหรือผลลบขึ้นอยู่กับสิ่งที่เปิดเผยว่ามีมากน้อยเพียงใด การสปอยล์บางครั้งทำให้เพิ่มความคล่องแคล่วในการประมวลผลทางความคิด ในขณะที่บางครั้งก็ทำลายอรรถรสที่เกิดขึ้นจากความสงสัย มุมมองดังกล่าวต่างจาก Leavitt (2016) ซึ่งมองว่า การสปอยล์โดยการเปิดเผยโครงเรื่องนั้นทำลายอรรถรสและความเพลินในการรับชมเป็นอย่างมาก

นอกจากนี้ Johnson และ Rosenbaum (2018) พบว่าการสปอยล์รายการโทรทัศน์ที่สอดคล้องกับเนื้อหาต้นฉบับ เช่น นำเรื่องราวมาจากหนังสือ เพิ่มความคล่องแคล่วในการประมวลผลทางความคิดของผู้ชม กล่าวอีกนัยนึงคือ เพิ่มความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องที่ดูอยู่ได้มากขึ้น ในขณะที่การสปอยล์ที่ไม่สอดคล้องกับหนังสือก็ทำให้เกิดความเพลิดเพลินได้ในทำนองเดียวกัน ผู้ชมคาดหวังว่าการสปอยล์ที่ค่อยๆ เปิดเผยทีละเล็กทีละน้อยและเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ตามลำดับ ช่วยให้ผู้อ่านและผู้ชมติดตามเนื้อเรื่องมากขึ้น ในขณะที่การเปิดเผยโครงเรื่องหลักหรือการเบี่ยงเบนเนื้อเรื่อง จากความคาดหวังของผู้ชมอาจจะทำให้ผู้ชมสับสนและเป็นอันตรายต่อความเข้าใจได้

จากทฤษฎีจิตวิทยาสื่อและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทางด้านจิตวิทยากับคลิปสปอยล์หนัง ผู้วิจัยมองว่าการขยายบริบทในไทยจะให้ข้อมูลได้ว่า เพราะเหตุใดผู้ใช้สื่อถึงเลือกดูคลิปสปอยล์และเลือกที่จะหลีกเลี่ยงการดูคลิปสปอยล์ อีกทั้งการสปอยล์ผ่านคลิปสปอยล์หนังเป็นการทำลายอรรถรสหรือสร้างความบันเทิงให้กับผู้รับชมหรือไม่ ซึ่งจากการวิเคราะห์เบื้องต้นในงานวิจัยผ่านการทบทวนวรรณกรรม ในแง่บวกการสปอยล์หนังช่วยเร่งกระบวนการการรับรู้และเข้าใจต่อหนังเรื่องนั้นๆ เนื่องจากกระบวนการดังกล่าวช่วยให้ผู้ชมบางกลุ่มสามารถลดความกังวลและความสงสัยเกี่ยวกับหนังเรื่องนั้นๆ ได้ เพื่อใช้เวลาไปจดจ่อเกี่ยวกับการแสดงหรือจุดอื่นๆ ภายในหนัง ในแง่ลบการเปิดเผยเนื้อหาหลักหรือโครงเรื่อง และจุดสำคัญต่างๆ ภายในหนังก็อาจทำลายอรรถรสได้เช่นกัน โดยเฉพาะบุคคลที่ไม่ต้องการรับรู้เรื่องราวอะไรเลยก่อนที่จะได้รับชมหนังเรื่องนั้นๆ

2.2 แนวคิดอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทยในยุคออนไลน์ (Thai Film Industries in the Online Age)

บริบทอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทยในยุคออนไลน์ สนทนากับแนวคิดหลังภาพยนตร์ (Post-Cinema) กับการย้ายที่ของภาพยนตร์ (The Relocation of Cinema) โดยภาพยนตร์ไทยที่เราเห็นในปัจจุบันหลังจากที่มีการฉายในโรงภาพยนตร์แล้ว ต่างก็ย้ายที่ย้ายทางไปยังสื่อสตรีมมิ่ง หรือบางครั้ง บางกรณี เมื่อผลิตเสร็จก็จัดฉายผ่านสื่อสตรีมมิ่งทันที โดยไม่ฉายในโรงภาพยนตร์ ไม่ว่าจะเป็น Netflix Viu WeTV HBOGO AppleTV+ และ Google Play รวมถึงช่องทางออนไลน์อื่นๆ

สื่อวิดีโอสตรีมมิ่ง (Video Streaming) เป็นความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศในปัจจุบันที่ได้รับความนิยมขึ้นเรื่อยๆ ด้วยแนวคิดที่ตอบสนองกับรูปแบบการใช้ชีวิตของผู้คนสมัยใหม่ที่ต้องการความสะดวก รวดเร็ว และไม่อดทนต่อการรอคอย ประกอบกับความเร็วของอินเทอร์เน็ตที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นกว่าเดิม ทำให้วัฒนธรรมการชมภาพยนตร์แบบ Video on demand เป็นรูปแบบที่สอดคล้องกับการใช้ชีวิตของผู้คนในยุคปัจจุบัน สราวุฒิ ทองศรีคำ (2564) ได้แบ่งยุคสมัยของการศึกษา Video Streaming เอาไว้ 4 ยุค โดยได้ใช้ทฤษฎีการสื่อสาร 4 กระแสหลัก ได้แก่

ยุคที่ 1 เป็นการศึกษาในเรื่องระบบและกระบวนการสร้างสื่อ Video Streaming ถือเป็นความสนใจด้านการผลิตที่ยึดโยงกับความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร

ยุคที่ 2 เน้นแนวคิดด้านผลกระทบและอิทธิพลที่มีต่อผู้รับสาร

ยุคที่ 3 ได้เปลี่ยนแปลงมาสู่เรื่องการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้รับสาร

ยุคที่ 4 ได้มุ่งไปสู่บริบทการสื่อสารการตลาดเมื่อพิจารณาในเชิงองค์ประกอบของอุตสาหกรรมภาพยนตร์

นอกเหนือจากมิติด้านพัฒนาการข้างต้น ผู้วิจัยพบว่าอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทยในอดีตและในปัจจุบันแตกต่างกัน ในแง่ของกระบวนการทางอุตสาหกรรมภาพยนตร์ และยิ่งเมื่อมองผ่านห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain) ซึ่งเป็นห่วงโซ่ของกิจกรรมดำเนินงานของธุรกิจการสร้างสินค้าและการบริการสู่ตลาดด้วยแล้ว (Porter, 1985) ยิ่งพบว่าอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทยนั้นมีความเปลี่ยนแปลงไปสู่สื่อสังคมออนไลน์มากขึ้น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ตารางที่ 2 แบบจำลองห่วงโซ่คุณค่าของอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทยในอดีต

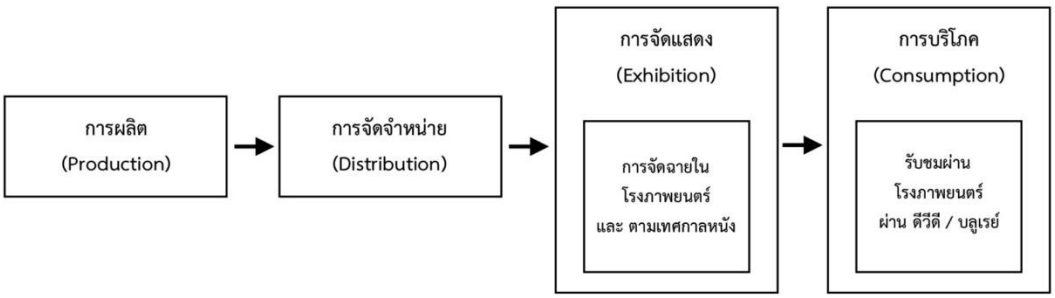

ตารางที่ 3 แบบจำลองห่วงโซ่คุณค่าของอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทยในยุคออนไลน์

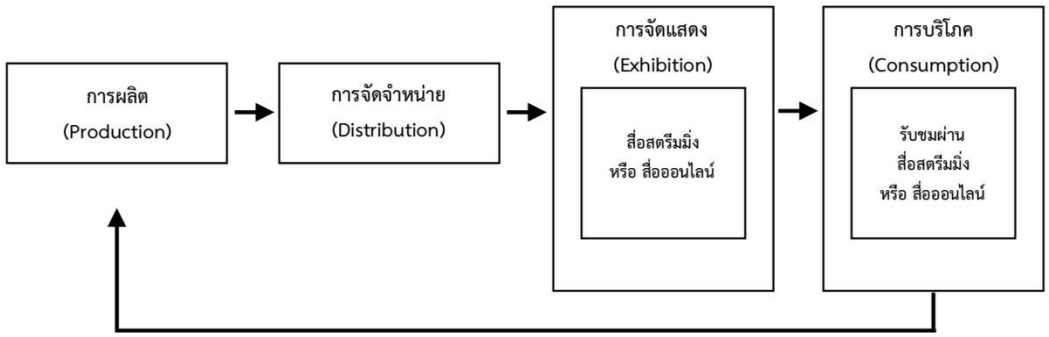

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

จากห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain) ข้างต้น เมื่อนำมาวิเคราะห์ต่อจะเห็นว่า สื่อสตรีมมิ่ง หรือสื่อออนไลน์ส่งผลต่อคลิปสปอยล์หนังในแง่ 1.เมื่อผู้ชมสามารถเข้าถึงสื่อออนไลน์ได้ง่ายกว่าแต่ก่อน และผู้ชมที่มีสื่อสตรีมมิ่งอยู่ที่บ้าน เมื่อได้รับชมหนังเรื่องนั้นๆ มาก่อน ก็สามารถเป็นส่วนหนึ่งในการเผยแพร่เนื้อหา (สปอยล์) ของหนังในพื้นที่ออนไลน์ได้เช่นกัน จนส่งผลให้เกิดคลิปสปอยล์ขึ้น 2.ฟุตเทจ (Footage) ต่างๆ หรือภาพจากหนังเรื่องนั้นๆ สามารถเข้าถึงได้ง่ายขึ้น โดยการนำภาพจากสื่อสตรีมมิ่งและสื่อออนไลน์มาใช้ประกอบ

2.2.1 การสื่อสารในยุคดิจิทัล (Communication in the Digital Age)

การสื่อสารในยุคดิจิทัลได้สร้างการเปลี่ยนแปลงต่ออุตสาหกรรมภาพยนตร์ทั้งไทยและต่างประเทศ เพราะการสื่อสารในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปจากการสื่อสารในยุคดั้งเดิม จากการพัฒนาเทคโนโลยี ผู้คนสามารถเชื่อมต่อกันโดยง่ายผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ข้อมูล ข่าวสาร จึงถูก

จัดเก็บและส่งต่อในรูปแบบสื่อดิจิทัล สื่อดิจิทัลโดยเฉพาะในยุคสื่อสองทาง web 2.0 แพร่กระจายด้วยปฏิสัมพันธ์เชิงสังคม เน้นให้เกิดการมีส่วนร่วมระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งผู้รับสารสามารถกลายมาเป็นผู้ส่งสารได้ในเวลาเดียวกัน โดยสามารถผลิตและกระจายเนื้อหาทั้งที่เป็นข้อความ ภาพนิ่ง และภาพเคลื่อนไหว เป็นต้น (ประภาภรณ์ รัตโน และหยกขาว สมหวัง, 2560)

Marshall McLuhan, 1960 (อ้างใน ประภาภรณ์ รัตโน และหยกขาว สมหวัง, 2560: 125) นักสื่อสารมวลชนจากสำนักโตรอนโตที่ศึกษาเกี่ยวกับทฤษฎีเทคโนโลยีสื่อสารมองว่าระบบสื่อสารมวลชนที่เกิดขึ้นใหม่ ทำให้โลกกลายเป็นหมู่บ้านโลก (Global village) ที่ทุกคนเป็นสมาชิกของหมู่บ้านเดียวกัน ระบบเทคโนโลยีเชื่อมโลกเข้าไว้ด้วยกันจนกลายเป็นระบบสังคมเดียว คือมีระบบการเมืองและวัฒนธรรมเดียวกัน การเปลี่ยนแปลงของระบบเทคโนโลยีส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงของประสบการณ์มนุษย์ กล่าวคือ สื่อขยายประสบการณ์ด้านผัสสะของมนุษย์ โดยเฉพาะสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ขยายประสบการณ์ ทำให้คนจำนวนมากสามารถรับรู้เรื่องที่ไหนก็ได้ (Space) ภายในเวลาที่รวดเร็ว (Time) เทคโนโลยีการสื่อสารทำให้อุปสรรคด้านระยะทางและเวลากลายเป็นเรื่องไร้ความหมาย

Manuel Castells, 1996 (อ้างใน ประภาภรณ์ รัตโน และหยกขาว สมหวัง, 2560: 126) แสดงทัศนะเสริมเกียวกับการสื่อสารในยุคดิจิทัลว่าเป็นการเปลี่ยนรูปโฉมภูมิทัศน์ทางสังคมของมนุษย์ (Social Landscape of Human Life) อย่างล้ำลึก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “การปฏิวัติทางเทคโนโลยี” ซึงมีแกนกลางอยู่ที่เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครืองจักรสำคัญในการปรับเปลียนพื้นฐานทางวัตถุของสังคมไปสู่รูปแบบใหม่อย่างรวดเร็ว ต่างจากการเปลี่ยนแปลงในอดีตที่มีลักษณะค่อยเป็นค่อยไป

Manuel Castells (1996) แสดงทัศนะเสริมเกียวกับการสื่อสารในยุคดิจิทัลว่าเป็นการเปลี่ยนรูปโฉมภูมิทัศน์ทางสังคมของมนุษย์ (Social Landscape of Human Life) อย่างล้ำลึก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “การปฏิวัติทางเทคโนโลยี” ซึ่งมีแกนกลางอยู่ที่เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครืองจักรสำคัญในการปรับเปลียนพื้นฐานทางวัตถุของสังคมไปสู่รูปแบบใหม่อย่างรวดเร็ว ต่างจากการเปลี่ยนแปลงในอดีตที่มีลักษณะค่อยเป็นค่อยไป

ในช่วงปลายศตวรรษที่ 20 การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวก่อให้เกิดสังคมที่ถูกผลักดันและขับเคลื่อนโดยเทคโนโลยีสมัยใหมที่เป็นตัวกำหนดวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของผู้คนทีเชือมโยงและสร้างเครือข่ายของการปฏิสัมพันธ์ระดับโลก (Global Network of Global Interaction) มโนทัศน์สื่อดังกล่าวมีอาณาบริเวณครอบคลุมที่กว้างขวาง (Pervasiveness) และมีอิทธิพลต่อการกระตุ้นให้เกิดสินค้าและบริการรูปแบบใหม่

เทคโนโลยีการสื่อสารที่เปลี่ยนแปลงไปนั้นก่อให้เกิดประโยชน์ในแง่ของการขยายประสบการณ์ของผู้รับสื่อมากยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับบริบทอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทยในยุค

ออนไลน์ ดังจะเห็นได้จากการสื่อสารของผู้ผลิตที่ส่งมายังผู้บริโภคหรือผู้ชมนั้นเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ในอดีตมีการประชาสัมพันธ์ภาพยนตร์เรื่องหนึ่งๆ หรือมีการพูดคุยเกี่ยวกับหนังต่างๆ ผ่านสื่อโทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ โปสเตอร์ และบิลบอร์ดตามสถานที่ต่างๆ แต่ในปัจจุบันการสื่อสารนั้นกลับกลายมาอยู่ในรูปแบบดิจิทัลหรือสื่อออนไลน์จนกลายเป็นช่องทางหลัก ค่ายหนังต่างๆ ยังใช้สื่อออนไลน์ในการสื่อสารกับแฟนหนังหรือผู้ชมที่ต้องการรับรู้ข้อมูล ข่าวสารเกี่ยวกับภาพยนตร์จากค่ายหนังโดยตรง

ตัวอย่างค่ายหนังไทยในปัจจุบันที่เลือกวิธีการสื่อสารผ่านช่องทางออนไลน์ พบได้ในการสำรวจค่ายหนังทั้งหมด 8 ค่าย ที่ได้รับความนิยมและการยอมรับ ดังนี้

1. บริษัท สหมงคลฟิล์ม อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด (ชื่อเพจ สหมงคลฟิล์ม อินเตอร์เนชั่นแนล Sahamongkolfilm International) มียอดผู้ติดตาม (Follower) ในเฟซบุ๊กแฟนเพจ (Facebook Fanpage) 3,760,067 คน (ข้อมูลจากวันที่ 16 มีนาคม พ.ศ. 2565)

2. บริษัท จีดีเอช ห้าห้าเก้า จำกัด (ชื่อเพจ GDH) มียอดผู้ติดตาม (Follower) ในเฟซบุ๊กแฟนเพจ (Facebook Fanpage) 3,274,958 คน (ข้อมูลจากวันที่ 16 มีนาคม พ.ศ. 2565)

3. บริษัท เอ็ม พิคเจอร์ส เอ็นเตอร์เทนเม้นท์ จำกัด (มหาชน) (ชื่อเพจ M Pictures) มียอดผู้ติดตาม (Follower) ในเฟซบุ๊กแฟนเพจ (Facebook Fanpage) 308,508 คน (ข้อมูลจากวันที่ 16 มีนาคม พ.ศ. 2565)

4. บริษัท ไฟว์สตาร์โปรดักชั่น จำกัด (ชื่อเพจ Fivestarmovies) มียอดผู้ติดตาม (Follower) ในเฟซบุ๊กแฟนเพจ (Facebook Fanpage) 221,170 คน (ข้อมูลจากวันที่ 16 มีนาคม พ.ศ. 2565)

5. บริษัท เนรมิตร หนัง ฟิล์ม จำกัด (ชื่อเพจ เนรมิตรหนัง ฟิล์ม Neramitnung Film) มียอดผู้ติดตาม (Follower) ในเฟซบุ๊กแฟนเพจ (Facebook Fanpage) 88,050 คน (ข้อมูลจากวันที่ 16 มีนาคม พ.ศ. 2565)

6. บริษัท ทรานส์ฟอร์เมชั่น ฟิล์ม จำกัด (ชื่อเพจ Transformation Films) มียอดผู้ติดตาม (Follower) ในเฟซบุ๊กแฟนเพจ (Facebook Fanpage) 69,258 คน (ข้อมูลจากวันที่ 16 มีนาคม พ.ศ. 2565)

7. บริษัท ซีเจ เมเจอร์ เอ็นเตอร์เทนเม้นท์ จำกัด (ชื่อเพจ CJ MAJOR Entertainment) มียอดผู้ติดตาม (Follower) ในเฟซบุ๊กแฟนเพจ (Facebook Fanpage) 26,474 คน (ข้อมูลจากวันที่ 16 มีนาคม พ.ศ. 2565)

8. บริษัท ไท เมเจอร์ จำกัด (ชื่อเพจ TAI MAJOR) มียอดผู้ติดตาม (Follower) ในเฟซบุ๊กแฟนเพจ (Facebook Fanpage) 1,773 คน (ข้อมูลจากวันที่ 16 มีนาคม พ.ศ. 2565)

การสื่อสารในยุคดิจิทัลส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมการสร้างวัฒนธรรมในหลายแง่มุม เช่น การแบ่งปันวีดิโอ ภาพถ่าย ข้อความของผู้คนที่มีความชื่นชอบและหลงใหลในวัฒนธรรมเดียวกัน อย่างไรก็ตามปัญหาที่อุตสาหกรรมภาพยนตร์กังวล คือ การละเมิดลิขสิทธิ์ ปัญหานี้ส่งผลในทางกฎหมายและส่งผลในแง่มุมที่เกี่ยวกับคุณค่าในการสร้างสรรค์ผลงาน หากเทคโนโลยีการสื่อสารทำให้เกิดการแบ่งปันที่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์อาจส่งผลในแง่รายได้และกำลังใจของผู้ผลิต

2.2.2 สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media)

ในปัจจุบันสื่อสังคมออนไลน์ถือเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนข้อมูลพูดคุยและหาความรู้ได้อย่างกว้างขวางจึงถือเป็นเครื่องมือสำคัญที่นักการตลาดใช้เพื่อเข้าถึงคนจำนวนมาก ถึงแม้ว่าวัตถุประสงค์ในการใช้งานสื่อออนไลน์ของกลุ่มเป้าหมายแต่ละคนนั้นแตกต่างกันไปตามเรื่องที่ตนให้ความสนใจ แต่นั่นก็ถือเป็นข้อดีที่ทำให้นักการตลาดสามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่แยกย่อยลงไปได้อย่างตรงจุดมากยิ่งขึ้น

เอมิกา เหมมินทร์ (2556) ได้อธิบายเกี่ยวกับสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) ไว้ว่าเป็นสังคมที่มีการทำกิจกรรมร่วมกันบนอินเทอร์เน็ตที่มีผู้ใช้งานเป็นจำนวนมาก เพราะเป็นช่องทางการสื่อสารที่มีความรวดเร็ว และหลากหลายรูปแบบ ทั้งข้อความ รูปภาพ หรือแม้กระทั่งวิดีโอ ทำให้สื่อสังคมออนไลน์นั้นเป็นแหล่งแบ่งปันข้อมูล และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ

อดิเทพ บุตราช (2553) กล่าวว่า Social Network คือ เครือข่ายสังคมออนไลน์ที่มีการเชื่อมโยงกันของกลุ่มคนหลายกลุ่มผ่านเว็บไซต์ที่ให้บริการบนซีรีส์ เช่น YouTube ซึ่งสามารถแสดงความคิดเห็นหรือแชร์ข้อมูลทั้งข้อความเสียงและภาพเคลื่อนไหวให้ผู้ใช้บริการสามารถรับรู้ข้อมูลนั้นๆ พร้อมๆ กันได้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

เนื้อหาบนซีรีส์ที่ไม่ได้ผลิตโดยหน่วยงาน องค์กร บริษัทเพื่อการค้า แต่ผู้ใช้งานผลิตขึ้นมาเอง อาจเรียกรวมกันว่า User Generate Content ข้อดีของการที่ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตสามารถเข้ามาสร้างเนื้อหาได้เอง คือ ทำให้มีการผลิตเนื้อหาเป็นจำนวนมาก และมีความหลากหลายของมุมมองความคิด นอกจากนี้ผู้ใช้ยังเป็นผู้กำหนดคุณภาพของเนื้อหาโดยการให้คะแนนว่าเนื้อหาใดที่ควรอ่านหรือเข้าไปมีส่วนร่วมได้ผ่านเว็บ 2.0 สิ่งที่ทำให้เว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์มีความพิเศษ ไม่ใช่แค่การยอมรับให้ปัจเจกบุคคลได้พบปะกับบุคคลแปลกหน้าได้เท่านั้น แต่ยังทำให้ผู้ใช้สามารถเชื่อมต่อเครือข่ายสังคมและเครือข่ายนั้นสามารถมองเห็นได้ ซึ่งนั่นได้สอดคล้องกับบริบทของสังคมที่ผู้คนเริ่มและย้ายตัวเองเข้ามาอยู่ในสื่อสังคมออนไลน์ จนเกิดเป็นระบบนิเวศใหม่ในระบบสื่อ มิติดังกล่าวยังเชื่อมโยงไปสู่นิเวศวิทยาของวัฒนธรรมหนังออนไลน์ในประเทศไทยได้อีกด้วย

2.2.3 นิเวศวิทยาของวัฒนธรรมภาพยนตร์ออนไลน์ในประเทศไทย (Ecology of Online Film Culture in Thailand)

ความหมายโดยทั่วไปที่ผู้คนรับรู้เกี่ยวกับนิเวศวิทยา (Ecology) คือ การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง สิ่งมีชีวิต (Organism) กับสิ่งแวดล้อม (Environment) หรือแหล่งที่อยู่ (Habitat) ตามธรรมชาติ ความสัมพันธ์ต่างๆ จะแสดงถึงการมีระบบ จึงเรียก ระบบนิเวศ ซึ่งระบบความสัมพันธ์ส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับวิถีการดำรงชีวิต เช่น การหาอาหาร การกินอาหาร การแข่งขันเพื่อการอยู่รอด การปรับตัวให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม การพึ่งพากันเพื่อให้สังคมเป็นปกติและที่สำคัญที่สุด คือ ระบบการรักษาสมดุลระหว่างสิ่งมีชีวิตในระบบนิเวศในแง่ของการถ่ายทอดพลังงาน การหมุนเวียนสารในระบบนิเวศ

Ernst Haeckel นักสัตววิทยาชาวเยอรมันได้ให้ชื่อศาสตร์แขนงนี้ว่า “Ecology” ซึ่งมีรากศัพท์มาจากภาษากรีก คือ oikos แปลว่า home และ logos แปลว่า study ถ้าแปลตรงตัวก็จะได้ความว่า “The study of home” ซึ่งตามนิยามที่ Haeckel ให้ไว้นั้น หมายถึง “the body of knowledge concerning the economy of nature – the investigation of the total relationships of the animal both to its inorganic and its organic environments.” หรือ “การศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้างส่วนประกอบและการทำงานของระบบนิเวศ (The study of structure and function of the ecosystem)” (อาภรณ์ รับไช, 2560, หน้า 1)

ในความหมายของอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ ระบบนิเวศของอุตสาหกรรมสร้างสรรค์โดยความหมายแล้วครอบคลุมถึงสินทรัพย์ที่จับต้องได้ เช่น สถาปัตยกรรม อาคาร สถานที่โบราณสถาน ตลอดจนแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ และสินทรัพย์ที่จับต้องไม่ได้ เช่น ทักษะท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีต่างๆ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการส่งเสริมเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตของผู้คน ผ่านการจ้างงานหรือการสร้างธุรกิจใหม่ มีการผลักดันให้ธุรกิจจากภาคอุตสาหกรรมสร้างสรรค์เดิมเติบโตในรูปแบบต่างๆ การส่งเสริมให้สิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการจัดการอย่างมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน อาทิ ภาคประชาชน หน่วยงานรัฐ เอกชน สถาบันการศึกษา และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นๆ เข้ามาร่วมออกแบบแผนการทำงานที่นำทางสู่การขับเคลื่อนย่านเศรษฐกิจสร้างสรรค์ โดยคำนึงถึงการผลิตเพื่อการค้าเป็นหลัก (Yongvikul et al., 2019)

ผู้วิจัยจึงมองว่า นิเวศวิทยาของวัฒนธรรมภาพยนตร์ออนไลน์ในประเทศไทย คือ สภาพแวดล้อมโดยรอบที่โยงใยและส่งผลต่อภาพยนตร์ และเป็นสิ่งที่ทำให้เราเห็นบุคคลและสถาบันที่มีส่วนได้ส่วนเสียจากการสปอยล์หนังอย่างชัดเจน ได้แก่

1) บริษัทภาพยนตร์ (ค่ายหนัง)

คือ บริษัทผู้ผลิตภาพยนตร์ (Film Production) และผู้จัดจำหน่ายภาพยนตร์ (Film distribution) เพื่อส่งต่อไปจัดฉายยังโรงภาพยนตร์ (Theatrical Release) และ

เผยแพร่ผ่านสื่ออื่นๆ ที่ไม่ใช่โรงภาพยนตร์ (Non-theatrical Release) ได้แก่ ตลาดดีวีดีและบลูเรย์ ฟรีทีวี เคเบิลทีวี และสตรีมมิ่ง

ค่ายหนังไทยในปัจจุบันที่ยังได้รับความนิยม และยังผลิตภาพยนตร์อย่างต่อเนื่อง มีดังนี้

1.1) บริษัท สหมงคลฟิล์ม อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด เริ่มดำเนินธุรกิจด้านภาพยนตร์มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2513

1.2) บริษัท จีดีเอช ห้าห้าเก้า จำกัด ดำเนินธุรกิจด้านภาพยนตร์มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559

1.3) บริษัท เอ็ม พิคเจอร์ส เอ็นเตอร์เทนเม้นท์ จำกัด (มหาชน) ดำเนินธุรกิจด้านภาพยนตร์มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554

1.4) บริษัท ไฟว์สตาร์โปรดักชั่น จำกัด ดำเนินธุรกิจด้านภาพยนตร์มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2516

1.5) บริษัท เนรมิตร หนัง ฟิล์ม จำกัด ดำเนินธุรกิจด้านภาพยนตร์มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2564

1.6) บริษัท ทรานส์ฟอร์เมชั่น ฟิล์ม จำกัด ดำเนินธุรกิจด้านภาพยนตร์มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557

1.7) บริษัท ซีเจ เมเจอร์ เอ็นเตอร์เทนเม้นท์ จำกัด ดำเนินธุรกิจด้านภาพยนตร์มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559

1.8) บริษัท ไท เมเจอร์ จำกัด ดำเนินธุรกิจด้านภาพยนตร์มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2562

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

2) นักแสดงภาพยนตร์

คือ ศิลปิน ดารา หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้แสดงบทบาทตามตัวละครภายในเรื่อง ทั้งนี้นักแสดงต้องศึกษาเนื้อเรื่องและบท ตั้งแต่ช่วงฝึกซ้อม และตลอดช่วงการถ่ายทำ รวมถึงเมื่อภาพยนตร์ออกฉาย นักแสดงอาจต้องเดินสายไปตามงานแถลงข่าว และตามเทศกาลภาพยนตร์ต่างๆ เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ภาพยนตร์เรื่องนั้นๆ และในปัจจุบันที่ภาพยนตร์ถูกฉายในสื่อออนไลน์ต่างๆ ผู้จัดหรือผู้สร้างมักเห็นผลทางการตลาดข้ามสื่อ โดยการนำศิลปิน หรือผู้มีอิทธิพลทางความคิด (Influencer) ในโลกโซเชียลมีเดียมาร่วมแสดงด้วย เพื่อเป็นอีกหนึ่งแรงสำคัญในการเรียกผู้ชมที่อยู่ในยุคออนไลน์นี้เข้ามารับชม

3) คนดูภาพยนตร์

คือ ผู้บริโภค หรือผู้ชมภาพยนตร์ที่เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ภาพยนตร์เรื่องต่างๆ ประสบความสำเร็จจากรายได้ ไม่ว่าจะเป็นรายได้จากตั๋วหนังในโรงภาพยนตร์ รายได้ที่ได้รับจากการจัดจำหน่ายผ่านทางฟรีทีวี ช่องเคเบิล และสื่อสตรีมมิ่ง คนดูภาพยนตร์สามารถแบ่งออกได้เป็นหลายกลุ่ม บางกลุ่มมีส่วนสำคัญในการผลักดันและสนับสนุนให้ภาพยนตร์ประสบความสำเร็จ การสร้างบทสนทนา สารนอกตัวบทในรูปแบบต่างๆ

4) โอทีที (OTT) หรือ Over-the-top ซึ่งในปัจจุบันเรียกได้ว่าเป็นโครงสร้างพื้นฐานของช่องทางการจัดจำหน่าย (Infrastructure for distribution)

คือ การให้บริการเนื้อหาผ่านอินเทอร์เน็ต เช่น ภาพยนตร์ รายการโทรทัศน์ ทำให้ผู้ชมสามารถรับชม ภาพยนตร์ ซีรีส์ หรือเนื้อหาต่างๆ ได้ในทุกที่ทุกเวลา โดยสามารถสมัครสมาชิกเป็นรายเดือน รายปี หรือจ่ายการชมเป็นรายครั้ง (pay per view)

ในประเทศไทยการรับชมภาพยนตร์ผ่านบริการ OTT เป็นที่รู้จักผ่านคำว่า “วีดิโอสตรีมมิ่ง” (Video Streaming) โดยในปัจจุบัน (2565) มีบริการวีดีโอสตรีมมิ่งในการรับชม ได้แก่

เน็ตฟลิกซ์ (Netflix) เป็นบริษัทข้ามชาติจากประเทศสหรัฐอเมริกาที่ให้บริการโอทีทีหรือสื่อแบบส่งต่อเนื่องตามคำขอทางอินเทอร์เน็ต (Video on Demand) ซึ่งมีภาพยนตร์และซีรีส์ ทั้งไทยและต่างประเทศให้รับชม อีกทั้งคอนเทนท์ที่ทาง Netflix เป็นผู้ลงทุนสร้างเอง (Original Content)

วิว (Viu) เป็นบริการสตรีมมิ่งจากฮ่องกง ที่ให้บริการในหลายๆ ประเทศในแถบเอเชีย เช่น ฮ่องกง สิงคโปร์ และมาเลเซีย รวมถึงประเทศไทย ช่องทางดังกล่าวมีภาพยนตร์และซีรีส์ ทั้งไทยและต่างประเทศให้รับชม แต่เนื้อหาส่วนใหญ่คือซีรีส์เป็นหลัก

วีทีวี (WeTV) เป็นบริการสตรีมมิ่งจากประเทศจีน ที่เข้ามาทำการตลาดในไทยและอยู่ภายใต้ บริษัท เทนเซ็นต์ (ประเทศไทย) ซึ่งมีแบรนด์ในเครืออื่นร่วมด้วย อย่าง เว็บไซต์ Sanook, บริการ สตรีมมิ่งเพลง JOOX หรือเกม PUBG MOBILE ซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้ว WeTV มักเน้นการนำเอาซีรีส์จีนเข้ามาฉายในวีดีโอสตรีมมิ่งของตัวเอง

อ้ายฉีอี้ (iQIYI) ผู้ให้บริการวิดีโอสตรีมมิ่งสัญชาติจีนในเครือไป่ตู้ (Baidu) ที่มีภาพยนตร์และซีรีส์มากมายอยู่ในนั้น เนื้อหาส่วนใหญ่เป็นซีรีส์ประเภทดราม่าจากจีน เกาหลี และไต้หวัน iQIYI ยังเปิดบริษัทภาพยนตร์และลงทุนสร้างโปรดักชั่นเป็นของตัวเอง (iQiyi Motion Pictures) และร่วมทุนกับบริษัทโปรดักชั่นจากเกาหลีและญี่ปุ่น เพื่อผลิตคอนเทนต์หรือเนื้อหาใหม่ๆ

ดิสนีย์ พลัส ฮอตสตาร์ (Disney+ Hotstar) เป็นบริการสตรีมมิ่งสัญชาติอเมริกา ภายใต้การดูแลของ The Walt Disney Company และเริ่มทำการตลาดในอินเดียเป็นครั้งแรกผ่านบริการสตรีมมิงเดิมในชื่อ Hotstar (เดิมเป็นของบริษัทผู้ผลิตสื่อในอินเดีย Star India ก่อนจะกลายเป็นส่วนหนึ่งของ Disney ในปี 2019) ก่อนที่จะมาทำการตลาดในประเทศไทย และในแถบเอเชียอาคเนย์ ทั้งนี้ Disney+ Hotstar มีภาพยนตร์และซีรีส์ชื่อดังระดับฮอลลีวู้ด ประเภท Block Buster และภาพยนตร์ที่ได้รับรางวัลต่างๆ จาก Disney Marvel Star Wars Pixar และ National Geographic รวมไปจนถึงภาพยนตร์และซีรีส์จากสตูดิโอชั้นนำจากเอเชียและประเทศไทย

แอปเปิ้ล ทีวีพลัส (Apple TV+) เป็นบริการสตรีมมิ่งจากบริษัทแอปเปิ้ล ที่มาทำการตลาดในประเทศไทย สำหรับการรับชม Apple TV+ นั้น สามารถรับชมผ่านกล่อง Apple TV หรือสำหรับคนทั่วไปที่ไม่มีกล่อง Apple TV ก็สามารถรับชมผ่าน APP Apple TV ได้เช่นกัน ช่องทางดังกล่าวมีบริการภาพยนตร์ฮอลลีวู้ดเรื่องดัง และซีรีส์ที่ทางแอปเปิ้ลเป็นผู้ลงทุนผลิตเอง หรือ Original Content

เอชบีโอ โก (HBO GO) เป็นบริการสตรีมมิ่งสัญชาติอเมริกา ภายใต้การดูแลของบริษัท Warner Media ซึ่งปัจจุบันเป็นบริษัทในเครือ AT&T โดยจุดเด่นของ HBO GO คือ Original Content มากมาย ไม่ว่าจะเป็นภาพยนตร์หรือซีรีส์จากเครือวอร์เนอร์ บราเธอร์ส สตูดิโอ (Warner Bros. Studio) ในฮอลลีวู้ด

5) แพลตฟอร์มโซเชียลมีเดีย (Social Media Platform)

คือ สื่อกลาง เครื่องมือหรือแพลตฟอร์มดิจิทัลใดๆ ก็ตามที่ช่วยให้ผู้ใช้สามารถสร้างและแชร์เนื้อหากับเพื่อน คนรู้จัก และสาธารณชนทั่วไปได้อย่างรวดเร็ว เช่น Facebook Instagram Twitter Tiktok และ Youtube ซึ่งในปัจจุบันเรียกได้ว่าเป็นโครงสร้างพื้นฐานของการมีส่วนร่วม (Infrastructure for participation)

ในยุคสื่อหลอมรวม (Media convergence) ผู้บริโภคมักใช้แพลตฟอร์มต่างๆ เหล่านี้ในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่ตัวเองสนใจและชื่นชอบ ในแง่ของวัฒนธรรมภาพยนตร์ออนไลน์ในประเทศไทย กลุ่มคนที่สนใจในเรื่องราวของภาพยนตร์มักใช้ช่องทางเหล่านี้ในการสื่อสารและพูดคุย โต้ตอบในเรื่องเดียวกัน

ตัวอย่าง Facebook Fanpage ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับภาพยนตร์ และได้รับความนิยมในประเทศไทยมีดังนี้

1. นักเลงโรงหนัง มียอดผู้ติดตาม (Follower) ในเฟซบุ๊กแฟนเพจ (Facebook Fanpage)

2,088,107 คน (ข้อมูลจากวันที่ 16 มีนาคม พ.ศ. 2565)

2. แฟนพันธุ์แท้ : หนังสยองขวัญ มียอดผู้ติดตาม (Follower) ในเฟซบุ๊กแฟนเพจ (Facebook Fanpage) 1,881,850 คน (ข้อมูลจากวันที่ 16 มีนาคม พ.ศ. 2565)

3. หนังโปรดของข้าพเจ้า มียอดผู้ติดตาม (Follower) ในเฟซบุ๊กแฟนเพจ (Facebook Fanpage) 1,248,004 คน (ข้อมูลจากวันที่ 16 มีนาคม พ.ศ. 2565)

4. Kanin The Movie มียอดผู้ติดตาม (Follower) ในเฟซบุ๊กแฟนเพจ (Facebook Fanpage) 1,243,810 คน (ข้อมูลจากวันที่ 16 มีนาคม พ.ศ. 2565)

5. อวยไส้แตกแหกไส้ฉีก มียอดผู้ติดตาม (Follower) ในเฟซบุ๊กแฟนเพจ (Facebook Fanpage) 1,208,707 คน (ข้อมูลจากวันที่ 16 มีนาคม พ.ศ. 2565)

6. Just ดู IT มียอดผู้ติดตาม (Follower) ในเฟซบุ๊กแฟนเพจ (Facebook Fanpage)

794,438 คน (ข้อมูลจากวันที่ 16 มีนาคม พ.ศ. 2565)

7. สมาคมผู้คลั่งไคล้ SuperHero มียอดผู้ติดตาม (Follower) ในเฟซบุ๊กแฟนเพจ (Facebook Fanpage) 677,231 (ข้อมูลจากวันที่ 16 มีนาคม พ.ศ. 2565)

8. หนังเรื่องนี้ ku ดูแล้ว มียอดผู้ติดตาม (Follower) ในเฟซบุ๊กแฟนเพจ (Facebook Fanpage) 491,869 คน (ข้อมูลจากวันที่ 16 มีนาคม พ.ศ. 2565)

9. สมาคมนิยมหนังหวาน [Romantic&Comedy Movie Society] มียอดผู้ติดตาม (Follower) ในเฟซบุ๊กแฟนเพจ (Facebook Fanpage) 333,170 คน (ข้อมูลจากวันที่ 16 มีนาคม พ.ศ. 2565)

10. เทพเจ้าคอนเน็ตโต้ มียอดผู้ติดตาม (Follower) ในเฟซบุ๊กแฟนเพจ (Facebook Fanpage) 260,909 คน (ข้อมูลจากวันที่ 16 มีนาคม พ.ศ. 2565)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

6) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (Ministry of Digital Economy and Society) เป็นหน่วยงานราชการส่วนกลางประเภทกระทรวงของไทย มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการวางแผน ส่งเสริม พัฒนา และดำเนินกิจการเกี่ยวกับดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม การอุตุนิยมวิทยา การสถิติ และราชการอื่นตามที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ทั้งนี้กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ได้เข้ามามีส่วนในระบบนิเวศวิทยาของวัฒนธรรมภาพยนตร์ออนไลน์ในประเทศไทย เนื่องจากหน่วยงานนี้เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการดูแลและกำกับสื่อที่เผยแพร่ทางออนไลน์ อีกทั้งยังเป็นหน่วยงานที่ช่วยส่งเสริม พัฒนา และช่วยขับเคลื่อนให้สื่อดิจิทัลก้าวต่อไปอย่างมั่นคง

7) กระทรวงวัฒนธรรม (Ministry of Culture)ในฐานะที่ภาพยนตร์เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรมจึงเข้ามามีบทบาทในการดูแลและกำกับสื่อของไทย ไม่ว่าจะป็นสื่อในรูปแบบใดก็ตาม เพื่อส่งเสริมภาพลักษณ์และคุณลักษณะอันดีงามของวัฒนธรรมไทยผ่านสื่อ ทั้งนี้ที่ผ่านมากระทรวงวัฒนธรรมได้มียุทธศาสตร์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาพยนตร์และวีดิทัศน์มาแล้ว 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 พ.ศ. 2552 – 2554 ระยะที่ 2 พ.ศ. 2555 – 2559 และระยะที่ 3 พ.ศ. 2560 – 2564 เพื่อส่งเสริมอุตสาหกรรมภาพยนตร์และวีดิทัศน์ ผลักดันอุตสาหกรรมภาพยนตร์และวีดิทัศน์ไทยให้เป็นอุตสาหกรรมหลักในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ และเพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมอุตสาหกรรมภาพยนตร์และวีดิทัศน์ของไทยให้มีทิศทางและเป้าหมายที่ชัดเจน พัฒนาประเทศไทยให้ก้าวสู่การเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมภาพยนตร์และวีดิทัศน์ของอาเซียน ตลอดจนเป็นแหล่งอุตสาหกรรมภาพยนตร์ฯ ที่สำคัญในตลาดโลก แผนพัฒนาล่าสุดมีรายละเอียดดังนี้

1. พัฒนาบุคลากรในอุตสาหกรรมภาพยนตร์และวีดิทัศน์ไทยให้เป็นมืออาชีพ อาทิ พัฒนาบุคลากรสาขาภาพยนตร์และวีดิทัศน์ สร้างความร่วมมือทางวิชาการและการประกอบอาชีพในอุตสาหกรรมภาพยนตร์ฯ

2. ส่งเสริมและพัฒนาตลาดภาพยนตร์และวีดิทัศน์ไทย อาทิ ส่งเสริมและพัฒนาตลาดภาพยนตร์และวีดิทัศน์ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

3. ส่งเสริมการปกป้องและคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาของงานภาพยนตร์และวีดิทัศน์ อาทิ บังคับใช้กฎหมายและแก้ไขกฎหมาย เพื่อป้องกันและปราบปรามการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา สร้างจิตสำนึกแก่ผู้บริโภคในการสนับสนุนภาพยนตร์และวีดิทัศน์ที่มีลิขสิทธิ์ตามกฎหมาย จัดทำมาตรการและระเบียบที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดเก็บลิขสิทธิ์ที่เหมาะสมและถูกต้อง

4. ส่งเสริมความร่วมมือในการลงทุนระหว่างประเทศ รวมธุรกิจถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศในประเทศไทย อาทิ ส่งเสริมการร่วมลงทุนสร้างผลิตภาพยนตร์และวีดิทัศน์ระหว่างประเทศ ส่งเสริมให้ต่างชาติเข้ามาผลิตภาพยนตร์ฯ ในประเทศไทยและ

5. พัฒนาขีดความสามารถของอุตสาหกรรมภาพยนตร์และวีดิทัศน์ อาทิ ปรับโครงสร้างการบริหารจัดการและบทบาทของ หน่วยงานภาครัฐ พัฒนาระบบฐานข้อมูลภาพยนตร์และวีดิทัศน์ เป็นต้น

นิเวศวิทยาของวัฒนธรรมภาพยนตร์ออนไลน์ในประเทศไทยที่กล่าวไปนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าไม่อาจขาดสิ่งหนึ่งสิ่งใดได้ เพราะเป็นสิ่งที่เชื่อมโยงกันและส่งเสริมซึ่งกันและกัน อีกทั้งในปัจจุบันการที่ภาพยนตร์ย้ายมาอยู่ในสื่อออนไลน์มากขึ้น ทำให้เราจำเป็นที่จะต้องเข้าใจสภาพแวดล้อมอื่นๆ ที่ส่งผลต่อภาพยนตร์ด้วยเช่นกัน

โดยสรุปเมื่อเทคโนโลยีการสื่อสารลดข้อจำกัดด้านพื้นทีและเวลา และมีการนิยามพื้นที่ในโลกเสมือนว่าเป็นพื้นที่สาธารณะ (Public Sphere) พื้นทีนี้กลายเป็นพื้นทีแห่งวัฒนธรรม (Cultural Sphere) ซึ่งตอบสนองอุตสาหกรรมการสร้างวัฒนธรรมให้เป็นผลิตภัณฑ์สำหรับมวลชน (Mass Product) พื้นที่ในโลกเสมือนนี้ตั้งคำถามกับอำนาจของผู้เป็นเจ้าของ ผู้ที่มีความสามารถในการเข้าถึง และมีทักษะทางเทคโนโลยีสารสนเทศมากกว่าย่อมได้เปรียบ ซึ่งทักษะทางเทคโนโลยีที่ว่าในห้วงเวลานี้อาจหมายถึงนายทุนที่เป็นเจ้าของสื่อสตรีมมิ่ง ผู้ที่สามารถกำหนดทิศทางและนำพาให้ผู้สร้างภาพยนตร์ต่างๆ ย้ายหนังของตัวเองเข้ามาอยู่ในอุตสาหกรรมหนังออนไลน์ได้ ในขณะเดียวกันอาจหมายรวมไปถึงผู้ผลิต user generated content ต่างๆ และถ้ามองภาพให้กว้างออกไปอีก หน่วยงาน องค์กรที่กำกับดูแลแพลตฟอร์มต่างๆ ซึ่งออกแบบกฎในการใช้งานล้วนเป็นส่วนหนึ่งของระบบนิเวศที่เกิดขึ้นใหม่ในสังคม หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ นิเวศวิทยาของวัฒนธรรมหนังออนไลน์

2.3 แนวคิดการให้ความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา (Copyright / Intellectual Property)

ทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual Property) (กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์) หมายถึง ผลงานอันเกิดจากการประดิษฐ์ คิดค้น หรือการสร้างสรรค์ของมนุษย์ ซึ่งเน้นที่ผลผลิตของสติปัญญาและความชำนาญ โดยไม่จำกัดชนิดของการสร้างสรรค์หรือวิธีการแสดงออกในรูปแบบสิ่งของที่จับต้องได้ เช่น สินค้าต่างๆ หรือในรูปแบบของสิ่งของที่จับต้องไม่ได้ เช่น บริการ แนวคิดในการดำเนินธุรกิจ กรรมวิธีการผลิตในอุตสาหกรรม เป็นต้น (พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ 2537, 2564)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ลิขสิทธิ์ (Copyright) ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 4 “ลิขสิทธิ์” หมายความว่าสิทธิแต่เพียงผู้เดียวที่จะทำการใดๆ ของผู้สร้างสรรค์งาน โดย “ผู้สร้างสรรค์” หมายความว่าผู้ทำหรือผู้ก่อให้เกิดงานสร้างสรรค์อย่างใดอย่างหนึ่งที่เป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติ นี้กล่าวโดยสรุป ลิขสิทธิ์ คือ ความคุ้มครองที่มีให้แก่เจ้าของผลงานสร้างสรรค์ที่เกิดจากความคิดริเริ่มสร้างสรรค์การใช้สติปัญญา ความรู้ความสามารถและความวิริยะอุตสาหะ ซึ่งถือเป็นทรัพย์สินทางปัญญาประเภทหนึ่งที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจ เจ้าของลิขสิทธิ์มีสิทธิแต่ผู้เดียวที่จะกระทำการใดๆ เกี่ยวกับงานอันมีลิขสิทธิ์ของตน โดยกฎหมายลิขสิทธิ์ได้ให้ความคุ้มครองถึงสิทธินักแสดงด้วย (พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ 2537, 2564)

ประเภทของงานอันมีลิขสิทธิ์

งานอันมีลิขสิทธิ์มี 9 ประเภทได้แก่

1) งานวรรณกรรม เช่น หนังสือ บทความ บทกลอน โปรแกรมคอมพิวเตอร์

2) นาฏกรรม เช่น ท่าเต้นท่ารำที่ประกอบขึ้นเป็นเรื่องราว

3) ศิลปกรรม เช่น ภาพวาด ภาพถ่าย

4) ดนตรีกรรม เช่น เนื้อร้องและทำนองเพลง

5) โสตทัศน์วัสดุ เช่น วีซีดีคาราโอเกะ

6) ภาพยนตร์

7) สิ่งบันทึกเสียง เช่น ซีดีเพลง

8) งานแพร่เสียงแพร่ภาพ เช่น รายการโทรทัศน์

9) งานอื่นใดในแผนกวรรณคดี แผนกวิทยาศาสตร์หรือแผนกศิลปะ เช่น การเพ้นท์ศิลปะบนร่างกาย

สิ่งที่ไม่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์ไม่ถือว่าเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ ได้แก่

1) ข่าวประจำวันและข้อเท็จจริงต่างๆ ที่มีลักษณะเป็นเพียงข่าวสาร เว้นแต่หากมีการนำข้อมูลดังกล่าวมาเรียบเรียงจนมีลักษณะเป็นงานวรรณกรรม อาทิ การวิเคราะห์ข่าว บทความ ผลงานนั้นอาจได้รับความคุ้มครองในลักษณะของงานวรรณกรรม

2) รัฐธรรมนูญ และกฎหมาย

3) ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศคำสั่ง หรือหนังสือตอบโต้อื่นใดของหน่วยงานของรัฐ

4) คำพิพากษา คำสั่ง คำวินิจฉัย และรายงานของทางราชการ

5) คำแปลและการรวบรวมสิ่งต่างๆ ตามข้อ 1) ถึง 4) ที่กระทรวง ทบวง กรม หรือหน่วยงานอื่นใดของรัฐหรือของท้องถิ่นจัดทำขึ้น

6) ความคิดขั้นตอน กรรมวิธี ระบบ วิธีใช้ แนวความคิด หลักการ การค้นพบ ทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์ หรือคณิตศาสตร์

การได้มาซึ่งลิขสิทธิ์

ลิขสิทธิ์จะเกิดขึ้นโดยทันทีนับแต่ผู้สร้างสรรค์ได้สร้างสรรค์ผลงานโดยไม่ต้องจดทะเบียน ดังนั้นเจ้าของลิขสิทธิ์จึงควรที่จะปกป้องคุ้มครองสิทธิของตนโดยการเก็บรวบรวมหลักฐานต่างๆ ที่แสดงว่าได้ทำการสร้างสรรค์ผลงานนั้นขึ้นเพื่อประโยชน์ในการพิสูจน์สิทธิหรือความเป็นเจ้าของในโอกาสต่อไป อย่างไรก็ดีการแจ้งข้อมูลลิขสิทธิ์ต่อกรมทรัพย์สินทางปัญญามิใช่เป็นการรับรองสิทธิของ

เจ้าของลิขสิทธิ์แต่อย่างใด แต่เป็นเพียงการแจ้งต่อหน่วยงานราชการว่าตนเองเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานที่แจ้งไว้เท่านั้น โดยผู้แจ้งต้องรับรองตนเองว่าเป็นเจ้าของผลงานที่นำมาแจ้งข้อมูลลิขสิทธิ์และหนังสือรับรองที่กรมทรัพย์สินทางปัญญาออกให้ก็มิได้รับรองว่าผู้แจ้งเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์แต่อย่างใด หากมีข้อโต้แย้งหรือมีข้อพิพาทเกี่ยวกับเจ้าของลิขสิทธิ์จำเป็นต้องอาศัยการวินิจฉัยชี้ขาดของศาลซึ่งต้องพิจารณาข้อเท็จจริงเป็นรายกรณีไป (พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ 2537, 2564)

การละเมิดลิขสิทธิ์ (พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ 2537, 2564)

การกระทำที่ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์คือ การกระทำที่กระทบต่อสิทธิแต่เพียงผู้เดียวของเจ้าของลิขสิทธิ์โดยไม่ได้รับอนุญาต ดังนี้

1) การละเมิดลิขสิทธิ์โดยตรงมีองค์ประกอบของความผิดคือ

(1.1) เป็นการกระทำต่องานอันมีลิขสิทธิ์ของผู้อื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต

(1.2) มีการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ ได้แก่ การทำซ้ำหรือดัดแปลง และเผยแพร่ต่อสาธารณชน

2) การละเมิดลิขสิทธิ์โดยอ้อมมีองค์ประกอบของความผิด คือ

(2.1) เป็นการกระทำแก่งานที่ได้ทำขึ้นโดยละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้อื่น

(2.2) ผู้กระทำรู้หรือมีเหตุอันควรรู้ว่างานนั้นได้ทำขึ้นโดยละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้อื่น

(2.3) มีการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ ได้แก่ การขาย มีไว้เพื่อขาย ให้เช่า เสนอให้เช่า ให้เช่าซื้อ เสนอให้เช่าซื้อ เผยแพร่ต่อสาธารณชน แจกจ่ายในลักษณะที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อเจ้าของลิขสิทธิ์ การนำหรือสั่งเข้ามาในราชอาณาจักร

(2.4) การกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำเพื่อหากำไร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ (พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ 2537, 2564)

การกระทำใดแม้เข้าข่ายเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ แต่เข้าข้อยกเว้นดังต่อไปนี้ ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ให้ถือว่าการกระทำดังกล่าวไม่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์

1) การใช้งานลิขสิทธิ์นั้นต้องไม่ขัดต่อการแสวงหาประโยชน์จากงานอันมีลิขสิทธิ์ตามปกติของเจ้าของลิขสิทธิ์

2) การใช้งานลิขสิทธิ์นั้นต้องไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิอันชอบด้วยกฎหมายของเจ้าของลิขสิทธิ์เกินสมควร

3) การใช้งานลิขสิทธิ์นั้น มีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

3.1) วิจัยหรือศึกษางานนั้น อันมิใช่การกระทำเพื่อหากำไร

3.2) ใช้เพื่อประโยชน์ของตนเอง หรือเพื่อประโยชน์ของตนเองและบุคคลอื่นในครอบครัวหรือญาติสนิท

3.3) ติชม วิจารณ์ หรือแนะนำผลงานโดยมีการรับรู้ถึงความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานนั้น

3.4) เสนอรายงานข่าวทางสื่อสารมวลชนโดยมีการรับรู้ถึงความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานนั้น

3.5) ทำซ้ำ ดัดแปลง นำออกแสดง หรือทำให้ปรากฏ เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาของศาลหรือเจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจตามกฎหมาย หรือในการรายงานผลการพิจารณาดังกล่าว

3.6) ทำซ้ำดัดแปลง นำออกแสดง หรือทำให้ปรากฏโดยผู้สอน เพื่อประโยชน์ในการสอนของตน อันมิใช่การกระทำเพื่อหากำไร

3.7) ทำซ้ำ ดัดแปลงบางส่วนของงาน หรือตัดทอนหรือทำบทสรุปโดยผู้สอนหรือสถาบันศึกษา เพื่อแจกจ่ายหรือจำหน่ายแก่ผู้เรียนในชั้นเรียนหรือในสถาบันศึกษา ทั้งนี้ ต้องไม่เป็นการกระทำเพื่อหากำไร

3.8) นำงานนั้นมาใช้เป็นส่วนหนึ่งในการถามและตอบในการสอบ

3.9) ทำซ้ำ หรือดัดแปลง เพื่อประโยชน์ของคนพิการที่ไม่สามารถเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์อันเนื่องมาจากความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน สติปัญญา หรือการเรียนรู้ หรือความบกพร่องอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง โดยต้องไม่เป็นการกระทำเพื่อหากำไร ทั้งนี้ รูปแบบของการทำซ้ำหรือดัดแปลงตามความจำเป็นของคนพิการและองค์กรผู้จัดทำรวมทั้งหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการเพื่อทำซ้ำหรือดัดแปลงให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา

3.10) การกล่าว คัด ลอก เลียน หรืออ้างอิงงานบางตอนตามสมควรจากงานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้ โดยมีการรับรู้ถึงความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานนั้น

3.11) การทำซ้ำโดยบรรณารักษ์ของห้องสมุด ซึ่งงานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้มิให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ หากการทำซ้ำนั้นมิได้มีวัตถุประสงค์เพื่อหากำไร ดังต่อไปนี้คือ การทำซ้ำเพื่อใช้ในห้องสมุดหรือให้แก่ห้องสมุดอื่น และการทำซ้ำงานบางตอนตามสมควรให้แก่บุคคลอื่นเพื่อประโยชน์ในการวิจัยหรือการศึกษา

นอกเหนือจากกฎหมายข้างต้น จากแนวคิดเรื่องการให้ความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาข้างต้น หลายส่วนชี้ว่าปัญหาที่ทำให้กฎหมายการละเมิดลิขสิทธิ์ไม่เข้มแข็งเกิดจากการที่ประชาชนโดยทั่วไปยังไม่ทราบถึงรายละเอียดของกฎหมายดังกล่าวอย่างชัดเจน ทราบเพียงว่ามี แต่ไม่ทราบว่ามีแล้วเป็นอย่างไร ทำอย่างไรจึงจะถูก ทำอย่างไรจึงจะผิด ทำให้กฎหมายลิขสิทธิ์ดูเป็นเรื่องไกลตัวจนถูกมองข้ามไปในที่สุด นอกจากนี้รายละเอียดของกฎหมายยังซับซ้อน การที่จะศึกษาแบบผิวเผินหรือ

ใช้ระยะเวลาอันสั้นในการศึกษาจึงเป็นไปได้ยาก แม้ว่าจะมีหลายหน่วยงานที่มีส่วนช่วยดูแลเรื่องดังกล่าว แต่ก็ยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ สิ่งเหล่านี้จึงเป็นสาเหตุหลักสาเหตุหนึ่งที่ส่งผลให้การบังคับใช้กฎหมาย ลิขสิทธิ์และการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญายังไม่มีประสิทธิผล (ศุภผลศิริ, 2544 อ้างถึงใน นิติ ถาวรวณิชย์ และ พนิดา ชินสุวพลา, 2562)

ความก้าวหน้าและการพัฒนาอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตซึ่งทำให้การเข้าถึงงานทรัพย์สินทางปัญญาที่อยู่บนเว็บไซต์ต่างๆ สามารถเข้าถึงได้ง่าย อีกทั้งการเผยแพร่งานลิขสิทธิ์ต่อสาธารณชนโดยใช้ระบบดิจิทัลก็สามารถกระทำได้อย่างสะดวกรวดเร็ว ช่องทางออนไลน์จึงเป็นช่องทางการเผยแพร่งานสู่สาธารณชน ที่นำมาซึ่งคำถามด้านลิขสิทธิ์เพิ่มเติมจากในอดีต (ทวียศ ศรีเกตุ, 2561)

หากพิจารณามิติทรัพย์สินทางปัญญาเพียงอย่างเดียว ปรากฏการณ์ของคลิปสปอยล์หนังบนพื้นที่ออนไลน์ส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมภาพยนตร์โดยตรง เนื่องจากคลิปสปอยล์หนังส่วนใหญ่ที่แพร่ภาพผ่านทางช่องยูทูบมักนำภาพ คลิปของหนังแต่ละเรื่องมาทำซ้ำ ดัดแปลง โดยการตัดต่อจนเกิดเป็นคลิปสปอยล์ โดยที่ไม่ได้มีการขออนุญาตเจ้าของผลงานหรือผู้สร้าง จึงถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ อย่างไรก็ตามหากมองผลงานคลิปสปอยล์หนังเป็นผลงานสร้างสรรค์ของแฟน งานดังกล่าวอาจเข้าข่ายสัญญาอนุญาตของกลุ่มกอปปีเลฟต์ (Copyleft) ที่จะกล่าวต่อไป

2.3.1 กอปปีเลฟต์ (Copyleft)

กอปปีเลฟต์ (Copyleft) หรือ กลุ่มสัญญาอนุญาตของสิ่งต่างๆ เช่น ซอฟต์แวร์ เอกสาร เพลง งานศิลปะ โดยอ้างอิงกฎหมายลิขสิทธิ์เป็นแนวเปรียบเทียบ ในการจำกัดสิทธิในการคัดลอกงานและเผยแพร่งาน โดยสัญญาอนุญาตกลุ่ม Copyleft มอบเสรีภาพให้ทุกคนสามารถคัดลอก ดัดแปลง ปรับปรุง และจำหน่ายงานได้ โดยมีเงื่อนไขว่าต้องยังคงรักษาเสรีภาพเดียวกันนี้ในงานที่ดัดแปลงแก้ไขมาจากงานดังกล่าว

กล่าวอีกนัยหนึ่ง Copyleft คือ การที่เจ้าของลิขสิทธิ์ยอมสละสิทธิบางอย่าง (ที่ได้รับการคุ้มครอง) ภายใต้กฎหมายลิขสิทธิ์แต่ไม่ทั้งหมด แทนที่เจ้าของลิขสิทธิ์จะปล่อยงานออกมาภายในพื้นที่สาธารณะโดยสมบูรณ์ Copyleft จะให้เจ้าของสามารถกำหนดข้อจำกัดหรือเงื่อนไขทางด้านลิขสิทธิ์บางประการ สำหรับผู้ที่ต้องการมีส่วนร่วมในงานอันมีลิขสิทธิ์นี้ โดยถ้าผู้นั้นไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขนี้แล้ว จะถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ เงื่อนไขเพื่อที่จะไม่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ภายใต้ Copyleft นี้ ได้แก่ การที่ผู้ที่ใช้สอยผลงานจะต้องรักษาสิทธิภายใต้ Copyleft นี้ไว้ดังเดิมอย่างถาวร ด้วยเหตุนี้ สัญญาอนุญาต Copyleft จึงถูกเรียกว่าเป็นสัญญาอนุญาตต่างตอบแทน (Reciprocal licenses)

รพีพัฒน์ อิงคสิทธิ์, 2562 คอลัมนิสต์และนักเขียนด้านเศรษฐศาสตร์ การเงิน และธุรกิจ กล่าวว่าหากจะทำความเข้าใจเหรียญสองด้านของการคุ้มครองลิขสิทธิ์ วิธีที่ง่ายที่สุดคือแบ่งการพิจารณาจากสองมุมมองคือ ฝั่งอุปสงค์และอุปทาน นั่นก็คือการมองจากมุมผู้ผลิตและผู้บริโภคทั้งสองฝั่งควบคู่กัน ในฝั่งผู้ผลิต กฎหมายคุ้มครองลิขสิทธิ์ย่อมสร้างผลประโยชน์ทางการเงินให้กับผู้สร้างสรรค์ผลงาน โดยในช่วงเวลาที่คุ้มครองนั้น เจ้าของลิขสิทธิ์ไม่ต่างจากผู้ผูกขาดสินค้าและบริการเพียงลำพังจึงสามารถรับผลประโยชน์ได้แบบเต็มๆ โดยปกติแล้วจะคุ้มครองตลอดชีวิตของผู้สร้างสรรค์และกำหนดระยะเวลาการคุ้มครองหลังจากเสียชีวิต เช่น 50 ปีสำหรับประเทศไทย นั่นหมายความว่าลิขสิทธิ์นั้นจะกลายเป็นมรดกตกทอดไปยังลูกหลาน ก่อนจะกลายเป็นสิ่งของสาธารณะในท้ายที่สุด

ในฝั่งผู้บริโภค หากกฎหมายคุ้มครองลิขสิทธิ์ให้น้ำหนักกับผู้ผลิตมากเกินไปหรือมีการคุ้มครองที่กว้างเกินไป ก็ย่อมทำให้ผู้บริโภคตกอยู่ในกลุ่มที่เสียเปรียบเนื่องจากต้องซื้อสินค้าในราคาที่แพงเกินกว่าที่ควรจะเป็น หรือเผชิญกับความยุ่งยากจากการถูกฟ้องร้อง

จึงเกิดแนวคิดเรื่อง “ลิขซ้าย” ซึ่งในภาษาไทย ยังไม่มีคำที่เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปสำหรับ copyleft อาจารย์สมเกียรติ ตั้งนโม นักวิชาการมหาวิทยาลัยเที่ยงคืน จึงใช้คำว่า "ลิขซ้าย" นิยามขึ้นมา ส่วนอาจารย์สมชาย ปรีชาศิลปกุล อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ใช้คำว่า "นิรสิทธิ์" หมายถึง ระบบที่ไม่มีหรือไม่ให้สิทธิคุ้มครอง (การประชุมวิชาการทางมานุษยวิทยาครั้งที่ 8 ผู้คน ดนตรี ชีวิต วันที่ 25-27 มีนาคม 2552 ณ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร)

ทั้งนี้แนวความคิดนี้ถูกนำไปใช้จริงกับผู้สร้างสรรค์บางกลุ่ม ซึ่งไม่ได้สนใจผลตอบแทนที่เป็นตัวเงินมากนัก แต่อาจได้รับรางวัลอื่นๆ ที่ไม่เป็นตัวเงิน เช่น ได้ใช้เวลาฝึกทักษะ ได้พูดคุยกับคนคอเดียวกัน สนุกสนานกับการแก้ปัญหาใหม่ๆ รวมถึงได้รับการยอมรับจากชุมชนที่ผลงานของตนเองเผยแพร่ โดยลิขซ้ายได้ถูกทำให้กลายเป็นรูปธรรม เช่น การจดทะเบียนแบบใบอนุญาตแก่สาธารณะ (General Public License: GPL) โดยมูลนิธิฟรีซอฟต์แวร์ (Free Software Foundation) หรือสัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์ (Creative Commons License: CC) (รพีพัฒน์ อิงคสิทธิ์, 2562)

2.3.2 งานแปลงรูป (Transformative Works)

กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญามีเจตนารมณ์เพื่อคุ้มครองผลงานอันเป็นผลผลิตจากความคิดสร้างสรรค์ของบุคคลบุคคลหนึ่ง แต่การคุ้มครองความคิดสร้างสรรค์นั้นไม่ได้จำกัดเพียงการคุ้มครองผลงานชิ้นดั้งเดิมที่เคยมีบุคคลคิดค้นขึ้นมาใหม่ แต่ยังคุ้มครองไปถึงผลงานที่เกิดจากการที่บุคคลรุ่นหลังเล็งเห็นช่องทางในการพัฒนาต่อยอดผลงานของผู้สร้างสรรค์เดิมให้แตกต่างออกไป จากกระบวนการสร้างสรรค์ดังกล่าว กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาจึงมีหลักการเรื่อง “งานดัดแปลง (Derivative Works)” ขึ้น เพื่อให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งสามารถนำงานอันมีลิขสิทธิ์ของผู้อื่นมาต่อยอด

ด้วยการดัดแปลงเปลี่ยนสิ่งที่เป็นสาระสำคัญในงานชิ้นเดิมจนเกิดเป็นงานชิ้นใหม่หากได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานชิ้นเดิมโดยถูกต้อง เพื่อการได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์ (ไชยยศ เหมะรัชตะ, 2543) ในทางกลับกันหากมีการดัดแปลงโดยไม่ได้รับอนุญาตโดยถูกต้องจากเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานเดิมก็ยังคงถือเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ และไม่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์

นอกเหนือจากเรื่องงานดัดแปลงแล้ว ในเรื่องของการต่อยอดและพัฒนางานสร้างสรรค์ของบุคคลอื่นยังมีอีกหลักการที่ถูกพัฒนาขึ้น นั่นคือ “งานแปลงรูป (Transformative Works)” ซึ่งเป็นหลักการที่เกิดขึ้นจากการวินิจฉัย คดีลิขสิทธิ์ของศาลประเทศสหรัฐอเมริกา โดยหลักการดังกล่าวมีสาระสำคัญอยู่ว่า งานแปลงรูปเป็นการดัดแปลงงานในลักษณะที่มีวัตถุประสงค์ของงานใหม่เข้ามาแทนที่วัตถุประสงค์เดิมในงานต้นฉบับ โดยมีการเพิ่มเติมสิ่งใหม่ในการดัดแปลงจนก่อให้เกิดวัตถุประสงค์ใหม่หรือสุนทรียภาพใหม่ขึ้น และแตกต่างไปจากเดิม (สมชาย รัตนชือสกุล, 2559 อ้างใน ชมพูนุช ศิริสวัสดิ์, 2561) ซึ่งถือว่าเป็นการนำมาใช้ประกอบกับหลักการใช้งานโดยธรรม (Fair Use) ทำให้ผลงานที่มีการแปลงรูปนั้น แม้ไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ก็ไม่ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์แต่อย่างใด

การเกิดขึ้นของงานแปลงรูป เป็นการกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์และพัฒนาผลงานที่มีบุคคลสร้างสรรค์ขึ้นอยู่เดิมแล้วเกิดเป็นงานชิ้นใหม่ โดยไม่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ ซึ่งสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมายลิขสิทธิ์ที่ต้องการให้เกิดการสร้างสรรค์ผลงาน ใหม่ๆ ขึ้น

ทั้งนี้ในแง่ของคลิปสปอยล์หนัง ผู้วิจัยมองว่าการที่ผู้ทำคลิปสปอยล์หนังจัดทำคลิปสปอยล์ขึ้นมานั้น เป็นงานสร้างสรรค์ชนิดใหม่ชนิดหนึ่งที่เข้าข่ายงานแปลงรูป หรือ Transformative Works อย่างไรก็ตามในประเทศไทยแนวคิดดังกล่าวยังไม่ได้รับการยอมรับ และมีบางกรณีเจ้าของลิขสิทธิ์ผลงานเดิมฟ้องร้องดำเนินคดี กับผู้ดัดแปลงผลงาน แม้ว่าจะเป็นการสร้างสรรค์ก็ตาม ทั้งนี้เพราะผู้ผลิตยังคงมองว่าคนทำคลิปสปอยล์หนังนั้นได้นำเอาภาพอันเป็นลิขสิทธิ์มาดัดแปลงด้วยการตัดต่อขึ้นมาใหม่ โดยไม่ได้รับอนุญาต ผู้วิจัยจึงเห็นสมควรว่าปลายทางในการพิจารณาให้ Copyleft ในประเทศไทยขับเคลื่อนการสร้างสรรค์ใหม่ๆ ในสังคม

บทที่ 3
วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “คลิปสปอยล์หนังในฐานะสารนอกตัวบทและปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมในประเทศไทย” เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยแบ่งเนื้อหาในการศึกษาเป็น 3 ส่วนหลักๆ คือ

ส่วนที่ 1 ใช้การวิเคราะห์ตัวบท (Textual Analysis) ผ่านคลิปสปอยล์หนัง จากช่องยูทูบ (Youtube Channel) ที่มีเนื้อหาการสปอยล์หนัง และเข้าข่ายการสปอยล์หนังที่ได้รับความนิยม

ส่วนที่ 2 ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กลุ่มคนทำคลิปสปอยล์หนัง กลุ่มผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและอยู่ในอุตสาหกรรมภาพยนตร์ รวมถึงผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายลิขสิทธิ์และทรัพย์สินทางปัญญา

ส่วนที่ 3 ใช้การสนทนากลุ่ม (Focus Group) กลุ่มคนรักหนังหรือผู้ที่ชื่นชอบภาพยนตร์ ทั้งนี้รวมถึงผู้ที่ชอบดูคลิปสปอยล์หนังและผู้ที่หลีกเลี่ยงคลิปสปอยล์หนัง

ทั้งนี้กลุ่มการสัมภาษณ์เชิงลึกและกลุ่มการสนทนากลุ่มทั้งหมด คือ ตัวแทนของกลุ่มผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียจากวัฒนธรรมการสปอยล์หนังที่เกิดขึ้น ดังนั้นวิธีการดำเนินการวิจัยที่ออกแบบจึงออกแบบมาเพื่อให้ตอบรับกับวัตถุประสงค์งานวิจัยสองข้อ ได้แก่

1.เพื่อศึกษาคลิปสปอยล์หนังในไทยในฐานะสารนอกตัวบท

2.เพื่อศึกษาปฏิบัติการของผู้ผลิตและติดตามเนื้อหา และมุมมองที่มีต่อคลิปสปอยล์หนังจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

งานวิจัยชิ้นนี้ได้ผ่านการประเมินกระบวนการวิจัยจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน กลุ่มสหสถาบัน ชุดที่ 2 สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์ เอกสารโครงการวิจัยเลขที่ 650136

แหล่งข้อมูล

1.การวิเคราะห์ตัวบท (Textual Analysis)

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์เนื้อหาสาร โดยศึกษาโครงสร้าง เนื้อหา การสปอยล์ ระดับของการ สปอยล์ และประเภทภาพยนตร์ที่ถูกสปอยล์ รวมถึงข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิปสปอยล์หนัง และคลิปวิดีโอซึ่งมีเนื้อหาเข้าข่ายการสปอยล์หนังที่อยู่ใน Youtube Channel 5 ช่องของไทยที่ได้รับความนิยมสูงสุดเรียงตามลำดับ และมีผู้ติดตามมากกว่า 1 แสนคน ได้แก่ 1. ช่อง จดอ - JUSTดูIT. 2. ช่อง คอเป็นหนัง 3. ช่อง สองสตูดิโอ 4. ช่อง GU Channel 5. ช่อง SNEAK channel โดยผู้วิจัยเลือกศึกษาคลิปสปอยล์ที่มีผู้ชมมากกว่า 10,000 คน (View) ขึ้นไป จากเกณฑ์ความนิยม จำนวน 10 คลิปในแต่ละช่อง ทั้งนี้จะเป็นคลิปสปอยล์หนังต่างประเทศ 5 คลิป และคลิปสปอยล์หนังไทย 5 คลิป รวมทั้งสิ้น 50 คลิป

2.การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับคลิปสปอยล์หนัง และผู้ที่อยู่ในอุตสาหกรรมภาพยนตร์ โดยจะแบ่งเป็นทั้งหมด 4 กลุ่ม ได้แก่

2.1 กลุ่มคนทำคลิปสปอยล์หนัง และคลิปวิดีโอที่มีเนื้อหาเข้าข่ายการสปอยล์หนัง จาก Youtube Channel 3 ช่อง จาก 5 ช่องที่ผู้วิจัยเลือกในการศึกษาเนื้อหาและวิเคราะห์ตัวบท ได้แก่

2.1.1 ช่อง จดอ - JUSTดูIT

2.1.2 ช่อง คอเป็นหนัง

2.1.3 ช่อง SNEAK channel

เหตุที่เลือก 3 ช่องนี้มาสัมภาษณ์เชิงลึกนั้น จากคุณสมบัติดังนี้

1. ช่อง จดอ - JUSTดูIT โดยพื้นฐานแล้วลักษณะของช่องนี้ เป็นช่องที่เน้นการรีวิว โปรโมท และวิพากษ์วิจารณ์ภาพยนตร์ แต่เนื้อหาบางอย่างที่ช่องนำเสนอมีส่วนเข้าข่ายการสปอยล์หนัง ซึ่งผู้วิจัยสนใจวิเคราะห์ประเด็นขอบเขตและเส้นแบ่งระหว่างการรีวิวหนังกับการสปอยล์หนังผ่านเนื้อหาในคลิปต่างๆ อีกทั้งผู้วิจัยพบว่าช่อง จดอ - JUSTดูIT เป็นช่องที่ค่ายหนังหรือผู้จัดจำหน่ายหนังในประเทศไทยมีการร่วมมือในการให้ช่องช่วยประชาสัมพันธ์หนัง (จากการสำรวจเนื้อหาในคลิปต่างๆ ภายในช่อง) จึงเห็นว่าช่องนี้มีความสำคัญที่จะสัมภาษณ์ผู้ผลิตเนื้อหาในเชิงลึก

2. ช่อง คอเป็นหนัง เป็นช่องที่ได้รับความนิยมและมีผู้ติดตาม (Subscriber) มากกว่า 1 ล้านคน และทางผู้ทำคลิปนั้นมีลีลา และวิธีการนำเสนอที่น่าสนใจ รวมถึงบางคลิปที่ทำขึ้น ไม่ได้มีการนำภาพหรือคลิปวิดีโอจากหนังเรื่องนั้นๆ มาประกอบ แต่ก็ยังสามารถได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ผู้วิจัยจึงอยากที่จะศึกษาว่า เพราะเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น เพื่อนำมาประกอบกับปรากฏการณ์ความนิยมที่เกิดขึ้น

3. ช่อง SNEAK channel เป็นช่องสปอยล์หนังที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว โดยส่วนใหญ่มักนำหนังอิสระ (Independent film) มาสปอยล์เนื้อหา ซึ่งต่างจากช่องอื่นๆ ที่มักนำหนังที่อยู่ในกระแสหรือหนังบล็อกบัสเตอร์ (Blockbuster) มานำเสนอ รวมถึงยอดผู้ชม (Views) ในแต่ละคลิปมีเป็นหลักหมื่นคน (จากการสำรวจเนื้อหาในคลิปต่างๆ ภายในช่อง) ผู้วิจัยจึงสนใจสัมภาษณ์ผู้ทำคลิปสปอยล์ช่องนี้

ส่วนอีกสองช่องที่ไม่ได้เลือกนำมาสัมภาษณ์เชิงลึก เนื่องจากผู้วิจัยเห็นว่า เนื้อหาและลีลาต่างๆ ในการนำเสนอสามารถพบเห็นได้ทั่วไปจากช่องอื่นๆ ที่ทำคลิปสปอยล์ จึงตัดสินใจเลือกศึกษาและวิเคราะห์ตัวบท อีกทั้งข้อความคิดเห็นใต้คลิปเพียงเท่านั้น

ประเด็นที่ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก กลุ่มคนทำคลิปสปอยล์หนัง และคลิปวิดีโอที่มีเนื้อหาเข้าข่ายการสปอยล์หนัง มีดังนี้

1.ที่มาที่ไป จุดเริ่มต้นในการทำคลิปสปอยล์หนัง

2.แรงบันดาลในการสร้างสรรค์ผลงานอย่างไร

3.ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างสรรค์ผลงานของช่อง

4.เหตุผลในการเลือกหนังเรื่องใดเรื่องหนึ่งมาสปอยล์ (เพราะอะไรถึงเลือกเรื่องนี้มาสปอยล์)

5.การสปอยล์หนังส่งผลต่ออรรถรสในการดูหนังของผู้ชมหรือไม่ อย่างไร

6.การนำภาพหรือวิดีโอจากหนังมาใช้ มีความเกี่ยวข้องกับการละเมิดลิขสิทธิ์และทรัพย์สินทางปัญญา ในแง่ของการดัดแปลง ทำซ้ำ หรือนำมาเผยแพร่ในรูปแบบคลิปสปอยล์หนังหรือไม่อย่างไร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

7.แนวโน้มในการหาข้อตกลงหรือทำงานสร้างสรรค์ร่วมกับค่ายหนังหรือผู้ผลิต เพื่อหาแนวทางในสร้างสรรค์ผลงานตามแนวคิดด้านกฎหมาย Copyleft และ Transformative Works

8.อนาคตรูปแบบของการสปอยล์จะเปลี่ยนไปในทิศทางใด ในทัศนคติและมุมมองของผู้ให้สัมภาษณ์

2.2 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาการภาพยนตร์ 3 ท่าน ได้แก่

2.2.1 คุณประวิทย์ แต่งอักษร นักเขียน นักวิจารณ์ภาพยนตร์

2.2.2 คุณวิวัฒน์ เลิศวิวัฒน์วงศา นักเขียน นักวิจารณ์ภาพยนตร์ บล็อกเกอร์ และซีเนไฟล์ (Cinephile) ในกลุ่ม FILMVIRUS

2.2.3 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เวฬุรีย์ เมธาวีวินิจ ผู้อำนวยการหลักสูตรปริญญาตรี สาขาวิชาการจัดการมรดกวัฒนธรรมและอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ วิทยาลัยนวัตกรรม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

เหตุผลที่เลือก 3 ท่านนี้มาสัมภาษณ์เชิงลึก จากคุณสมบัติดังนี้

1.คุณประวิทย์ แต่งอักษร เป็นผู้ที่คร่ำหวอดในแวดวงนักวิจารณ์ภาพยนตร์มามากกว่า 20 ปี ได้รู้ได้เห็นพัฒนาการของภาพยนตร์มาเป็นเวลานาน และรับรู้ถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นของผู้ชมที่มีต่อหนังแต่ละเรื่อง ซึ่งประสบการณ์เหล่านี้ คุณประวิทย์สามารถที่จะช่วยอธิบายปรากฏการณ์ของวัฒนธรรมการรับชมภาพยนตร์ที่เกิดขึ้นและเปลี่ยนไปได้ในยุคที่มีคลิปสปอยล์หนังเป็นส่วนหนึ่งในการเสพสื่อภาพยนตร์

2.คุณวิวัฒน์ เลิศวิวัฒน์วงศา เป็นบุคคลหนึ่งที่มีความสำคัญในแวดวงนักวิจารณ์ภาพยนตร์ และเนื่องจากคุณวิวัฒน์เป็นหนึ่งในตัวตั้งตัวตีในกลุ่ม FILMVIRUS ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่รักหนัง (Cinephile) ที่มีอิทธิพลต่อกลุ่มคนที่ชอบดูหนังสั้นหรือหนังอิสระตามเทศกาลหนังต่างๆ และผู้ช่วยเผยแพร่ข่าวสารประชาสัมพันธ์งานหนังต่างๆ ที่เกิดขึ้นในประเทศไทย จึงรับรู้ข้อมูลต่างๆ จากผู้ชมและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในวงการภาพยนตร์อยู่เสมอ ผู้วิจัยจึงเห็นว่าคุณวิวัฒน์ สามารถที่จะช่วยอธิบายปรากฏการณ์การเกิดขึ้นของคลิปสปอยล์ที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมการชมภาพยนตร์ได้

3.ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เวฬุรีย์ เมธาวีวินิจ ผู้วิจัยเห็นว่านอกเหนือจากแง่มุมของผู้เชี่ยวชาญที่เป็นนักวิจารณ์ภาพยนตร์แล้วนั้น นักวิชาการที่เชี่ยวชาญด้านภาพยนตร์นั้นมีความสำคัญเช่นกัน เนื่องจากสามารถขยายขอบเขตการอธิบายปรากฏการณ์เหล่านี้ที่นอกเหนือจากนักวิจารณ์เพื่อความรอบด้านของข้อมูลล อีกทั้ง ดร.เวฬุรีย์ เมธาวีวินิจ เป็นอาจารย์ประจำสาขาวิชาการจัดการมรดกวัฒนธรรมและอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ วิทยาลัยนวัตกรรม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ อาจารย์จึงสามารถอธิบายว่าคลิปสปอยหนังส่งผลต่ออุตสาหกรรมสร้างสรรค์อย่างไร เพราะภาพยนตร์ คือ สิ่งหนึ่งที่อยู่ในอุตสาหกรรมสร้างสรรค์

มิติที่ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก กลุ่มนักวิจารณ์และนักวิชาการภาพยนตร์ มีดังนี้

1.มุมมองต่อปรากฏการณ์ความนิยมของคลิปสปอยล์หนัง

2.การวิจารณ์ภาพยนตร์ และเนื้อหาในการเรียนการสอนวิชาภาพยนตร์มีส่วนเกี่ยวข้องต่อ การสปอยล์หนังหรือไม่ และอย่างไร

3.คลิปสปอยล์หนังมีข้อดีและข้อเสียอย่างไร

4.ในอนาคตรูปแบบของการสปอยล์จะเปลี่ยนไปในทิศทางใด ในทัศนคติและมุมมองของผู้ให้สัมภาษณ์

2.3 กลุ่มผู้สร้างภาพยนตร์และผู้บริหารอุตสาหกรรมภาพยนตร์ 3 ท่าน ได้แก่

2.3.1 คุณปรียาวรรณ ภูวกุล ผู้อำนวยการฝ่ายจัดจำหน่ายโรงภาพยนตร์ บริษัท จีดีเอช ห้าห้าเก้า จำกัด

2.3.2 คุณภาณุ อารี อดีตผู้อำนวยการฝ่ายจัดซื้อภาพยนตร์ต่างประเทศ บริษัท สหมงคลฟิล์ม อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด

2.3.3 คุณนวพล ธำรงรัตนฤทธิ์ ผู้กำกับภาพยนตร์ และนักเขียนอิสระ

เหตุผลที่เลือก 3 ท่านนี้มาสัมภาษณ์เชิงลึก จากคุณสมบัติดังนี้

1.คุณปรียาวรรณ ภูวกุล มีประสบการณ์การทำงานกับบริษัท จีดีเอช ห้าห้าเก้า จำกัด ซึ่งเป็นหนึ่งในค่ายหนังที่มีอิทธิพลต่อวงการภาพยนตร์ในประเทศไทย และตำแหน่งที่ได้รับผิดชอบนั้น คือ ผู้อำนวยการฝ่ายจัดจำหน่ายโรงภาพยนตร์ จึงเห็นว่ามีความเหมาะสมที่จะสัมภาษณ์เชิงลึก เนื่องจากเข้าใจระบบของธุรกิจภาพยนตร์เป็นอย่างดี ทำให้สามารถอธิบายภาพรวมของบริบทภาพยนตร์ที่มีส่วนได้ส่วนเสียจากคลิปสปอยล์หนัง

2.คุณภาณุ อารี ผู้คร่ำหวอดในวงการภาพยนตร์มาเป็นเวลามากกว่า 10 ปี มีประสบการณ์ทั้งด้านการผลิตภาพยนตร์ และวิจารณ์ภาพยนตร์ ที่สำคัญในอดีตเคยดำรงตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายจัดซื้อภาพยนตร์ต่างประเทศ บริษัท สหมงคลฟิล์ม อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด จึงมีความรู้ความสามารถที่จะอธิบายปรากฏการณ์ต่างๆ ที่สอดคล้องระหว่างวัฒนธรรมการรับชมภาพยนตร์และคลิปสปอยล์หนัง อีกทั้งยังสามารถเสนอแนะถึงแนวทางความเป็นไปของอุตสาหกรรมภาพยนตร์ในปัจจุบันได้ เมื่อโลกของการเสพสื่อเปลี่ยนแปลงไป

3.คุณนวพล ธำรงรัตนฤทธิ์ ในฐานะผู้กำกับภาพยนตร์ ผู้เป็นหนึ่งในผู้สร้างสรรค์ผลงาน ผู้วิจัยเห็นว่าคุณนวพล น่าจะมีบทบาทสำคัญในการอธิบายมุมมองของผู้สร้างผลงานได้ รวมถึงหนังที่คุณนวพลกำกับส่วนใหญ่มักเป็นหนังอิสระ ผู้วิจัยจึงอยากทราบว่าการสปอยล์ผ่านคลิปสปอยล์หนังนั้นส่งผลกระทบโดยตรงหรือไม่ เนื่องจากหนังอิสระ เป็นหนึ่งในหนังที่มีพล็อตเรื่องไม่แน่นอน และมีโครงสร้างต่างหนังกระแสหลัก ที่มีพล็อตเรื่องชัดเจน

ประเด็นที่ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก กลุ่มผู้สร้างภาพยนตร์และผู้บริหารอุตสาหกรรมภาพยนตร์ มีดังนี้

1.มุมมองต่อปรากฏการณ์ที่ผู้คนในปัจจุบันต่างนิยมรับชมคลิปสปอยล์หนัง

2.ข้อดีและข้อเสียของคลิปสปอยล์หนัง

3.คลิปสปอยล์หนังส่งผลต่ออุตสาหกรรมภาพยนตร์อย่างไร ทั้งในไทย และต่างประเทศ

4.ในมุมมองที่เกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์และทรัพย์สินทางปัญญาของคลิปสปอยล์หนัง และอรรถรสของคนดูคลิปสปอยล์ก่อนมารับชมภาพยนตร์)

5.แนวโน้มและแนวทางในการทำความเข้าใจการสปอยล์หนังผ่านคลิปสปอยล์หนัง

2.4 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายลิขสิทธิ์และทรัพย์สินทางปัญญา 2 ท่าน ได้แก่

2.4.1 อาจารย์เมษปิติ พูลสวัสดิ์ อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ผู้เชี่ยวชาญด้านทรัพย์สินทางปัญญา และกฎหมายลักษณะนิติกรรมและสัญญา

2.4.2 คุณศิริลักษณ์ รุ่งเรืองกุลดิษฐ์ นักวิชาการพาณิชย์ชำนาญการ กองลิขสิทธิ์ กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์

เหตุผลที่เลือก 2 ท่านนี้มาสัมภาษณ์เชิงลึก จากคุณสมบัติดังนี้

1.อาจารย์เมษปิติ พูลสวัสดิ์ อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านทรัพย์สินทางปัญญา และกฎหมายลักษณะนิติกรรมและสัญญาโดยตรง อีกทั้งยังเคยร่วมเสวนาในงาน ขีดเส้นกฎหมายลิขสิทธิ์สำหรับคนทำหนังที่จัดโดย UnderDOC Film ซึ่งเป็นหนึ่งในงานที่พูดถึงกฎหมายลิขสิทธิ์ที่มีความเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทย

2.คุณศิริลักษณ์ รุ่งเรืองกุลดิษฐ์ เป็นผู้เชี่ยวชาญและเป็นนักวิชาการพาณิชย์ชำนาญการ กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์ ซึ่งทำงานเกี่ยวข้องกับลิขสิทธิ์โดยตรง ในหน่วยงานที่มีความน่าเชื่อถือ ทำให้ผู้วิจัยมองว่าคุณศิริลักษณ์สามารถอธิบายเรื่องกฎหมายลิขสิทธิ์และทรัพย์สินทางปัญญาให้กับงานวิจัยได้

คำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก กลุ่มผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านกฎหมายลิขสิทธิ์และทรัพย์สินทางปัญญา มีดังนี้

1.กฎหมายลิขสิทธิ์มีส่วนเกี่ยวข้องกับการสปอยล์หนังหรือไม่ อย่างไร

2.การรีวิวหรือการวิจารณ์ภาพยนตร์โดยนำภาพประกอบหรือวิดีโอจากหนังเรื่องนั้นๆ มาเผยแพร่ โดยการตัดต่อ ทำซ้ำหรือการเปลี่ยนแปลงรูปแบบทางใดทางหนึ่ง เข้าข่ายการละเมิดลิขสิทธิ์หรือไม่ อย่างไร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

3.แนวทางในการแก้ไขปัญหา หรือข้อเสนอแนะทางด้านกฎหมาย

4.แนวโน้มที่จะหาข้อตกลงหรือขออนุญาตจากทางเจ้าของลิขสิทธิ์ เพื่อนำมาสร้างสรรค์ผลงานได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย (Copyleft / Transformative Works)

3.การสนทนากลุ่ม (Focus Group) กลุ่มบุคคลต่างๆ จำนวน 20 คน

แบ่งเป็นทั้งหมด 2 กลุ่ม กลุ่มละ 10 คน รวมทั้งสิ้น 20 คน ได้แก่ 1. กลุ่มคนรักหนังที่ชอบดูคลิปสปอยล์หนัง 2. กลุ่มคนรักหนังที่หลีกเลี่ยงการดูคลิปสปอยล์หนัง โดยเกณฑ์การคัดเลือกเพื่อเข้ามาสนทนากลุ่มคำนึงถึงความหลากหลายของแต่ละปัจเจกบุคคล เช่น ความหลากหลายทางเพศ การศึกษา รสนิยมในการเสพภาพยนตร์ รวมถึงอาชีพที่ครอบคลุมทั้งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ

อุตสาหกรรมภาพยนตร์โดยตรงและไม่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมภาพยนตร์ และที่สำคัญคือ กลุ่มคนเหล่านี้ต้องนิยมชมชอบรับชมภาพยนตร์อยู่เป็นประจำ

เกณฑ์ในการคัดเลือกอีกประการหนึ่งที่ช่วยแบ่งเกณฑ์ กลุ่มที่ 1. กลุ่มคนรักหนังที่ชอบดูคลิปสปอยล์หนัง ได้ชัดเจนยิ่งขึ้นว่าเป็นกลุ่มคนที่ชอบดูคลิปสปอยล์ คือ ต้องดูคลิปสปอยล์มาแล้ว ไม่น้อยกว่า 10 คลิปต่อปี

หัวข้อการสนทนาและคำถามที่ใช้เป็นส่วนหนึ่งในการสนทนากลุ่มกับกลุ่มคนรักหนังที่ชอบดูคลิปสปอยล์หนัง มีดังนี้

1.เหตุผลของการดูคลิปสปอยล์หนัง (ทำไมถึงดู ดูบ่อยแค่ไหน และคลิปสปอยล์หนังประเภทไหนที่เลือกดู)

2.คลิปสปอยล์หนังมีข้อดีและข้อเสียอย่างไร

3.การสปอยล์หนังทำลายอรรถรสในการดูหนังหรือไม่

4.ทำไมคลิปสปอยล์หนังถึงได้รับความนิยม และกลายเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมในไทย

5.คลิปสปอยล์หนังมีผลต่อมีการมีส่วนร่วมของผู้ชมหรือไม่ อย่างไร เช่น การพูดถึงหนังที่ชอบ การได้แสดงความคิดเห็นผ่านกล่องแสดงความคิดเห็นใต้คลิป

6.ถ้าได้ดูคลิปสปอยล์หนังก่อนล่วงหน้า เราจะยังดูหนังเรื่องนั้นเต็มๆ หรือไม่ และเพราะอะไรเราถึงเลือกและไม่เลือกดูหนังเรื่องนั้นต่อหลังจากดูคลิปสปอยล์หนัง

เกณฑ์ในการคัดเลือกอีกประการหนึ่งที่ช่วยแบ่งเกณฑ์ กลุ่มที่ 2. กลุ่มคนรักหนังที่หลีกเลี่ยงการดูคลิปสปอยล์หนังได้ชัดเจนยิ่งขึ้นว่าเป็นกลุ่มคนที่หลีกเลี่ยงการดูคลิปสปอยล์ คือ ต้องไม่เคยดูคลิปสปอยล์เลย หรือถ้าดู อย่างน้อย เพียง 1-3 คลิปต่อปี

หัวข้อการสนทนาและแนวทางคำถามที่ใช้เป็นส่วนหนึ่งในการสนทนากลุ่มกับกลุ่มคนรักหนังที่หลีกเลี่ยงการดูคลิปสปอยล์หนัง มีดังนี้

1.เหตุผลของการหลีกเลี่ยงการดูคลิปสปอยล์ เช่น ทำไมถึงหลีกเลี่ยง อ่านเรื่องย่อหรือบทวิจารณ์ รวมถึงตัวอย่างหนังหรือไม่

2.คลิปสปอยล์หนังมีข้อดีและข้อเสียอย่างไร

3.การสปอยล์หนังทำลายอรรถรสในการดูหนังหรือไม่

4.ทำไมคลิปสปอยล์หนังถึงได้รับความนิยม และกลายเป็นปรากฏการณ์ทางสังคม

5.คลิปสปอยล์หนังส่งผลอย่างไรต่อการรับชมภาพยนตร์ของผู้ชมในปัจจุบัน

6.ถ้าบังเอิญได้ดูคลิปสปอยล์หนังโดยไม่รู้ตัวก่อนล่วงหน้า หรือเผลอดู เราจะยังดูหนังเรื่องนั้นเต็มๆ หรือไม่ และอรรถรสในการดูหนังยังคงเป็นเช่นเดิม หรือไม่ อย่างไร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยติดต่อผู้ให้ข้อมูลทุกกลุ่มเพื่อนัดวัน-เวลาในการสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม อีกทั้งขอความยินยอมจากผู้ให้ข้อมูลเป็นลายลักษณ์อักษร ในกรณีที่ผู้ให้ข้อมูลอยู่ในหน่วยงานราชการ เช่น กรณีนี้คือ คุณศิริลักษณ์ รุ่งเรืองกุลดิษฐ์ ผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาการพาณิชย์ชำนาญการ ประจำกองลิขสิทธิ์ จากกรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์ ผู้วิจัยได้ประสานงานเพื่อจัดทำหนังสือขออนุญาตเรียนเชิญฯ จากทางคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยถึงอธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์

ในวันสัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ของงานวิจัย และขออนุญาตบันทึกเสียงสนทนาก่อนเริ่มดำเนินการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม พร้อมทั้งส่งเอกสารยินยอมเพื่อเข้าร่วมการวิจัยให้กับกลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยใช้วิธีสัมภาษณ์รายบุคคลผ่านระบบออนไลน์ด้วยโปรแกรม ZOOM และสำหรับกลุ่มการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยได้นัดวัน-เวลา เพื่อการสนทนากลุ่มร่วมกันที่คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อขั้นตอนการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่มเสร็จสิ้นเป็นที่เรียบร้อย จึงดำเนินการถอดบทสัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม เพื่ออ้างอิงคำพูด (Quote) และนำมาวิเคราะห์ข้อมูลในลำดับต่อไป

การวิเคราะห์

หลังจากได้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลผ่านเครื่องมือวิจัย กรอบแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง โดยจะแยกผลการวิจัยเป็นสองส่วนใหญ่ๆ ในบทที่ 4 การวิเคราะห์ตัวบท และบทที่ 5 การวิเคราะห์การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม แล้วจึงนำมาสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะในบทที่ 6

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

การนำเอาข้อมูลมาเหล่านี้มาอภิปรายต่อในลำดับต่อไปนั้นเป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเชิงบรรยายหรือการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) โดยมุ่งเน้นการค้นหาคำตอบ และอธิบายข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพการณ์เรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้น อีกทั้งการศึกษาครั้งนี้จะเป็นการบ่งชี้ให้เห็นว่าคลิปสปอยล์หนังนั้นได้สร้างปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมภาพยนตร์อย่างไร และส่งผลต่อคนดูในระดับปัจเจกได้อย่างไรถึงส่งผลจนเป็นที่นิยม ตลอดจนสามารถนำไปสู่ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อวงวิชาการและอุตสาหกรรมภาพยนตร์ในอนาคต

บทที่ 4
การวิเคราะห์ตัวบท

เนื้อหาในบทนี้ครอบคลุมขอบเขตในวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1.เพื่อศึกษาคลิปสปอยล์หนังในไทยในฐานะสารนอกตัวบท โดยใช้การวิเคราะห์ตัวบท (Textual Analysis) ผ่านคลิปสปอยล์หนัง จากช่องยูทูบ (Youtube Channel) ที่มีเนื้อหาการสปอยล์หนัง และเข้าข่ายการสปอยล์หนังที่ได้รับความนิยม ซึ่งหลังจากที่ผู้วิจัยได้ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ผู้วิจัยพบว่าข้อมูลเหล่านี้มีความน่าสนใจในแง่การสร้างสรรค์คลิป โดยผ่านการนำเสนอของผู้ทำคลิป และขยายขอบเขตเนื้อหาในหนังที่มีอยู่ เช่น การนำเกร็ดข้อมูลของหนังมาเสริม การตีความหนังผ่านการวิเคราะห์จากผู้ทำคลิป จนสามารถนำมาใช้อธิบายปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในประเทศไทยได้ชัดเจนมากขึ้น

การวิเคราะห์ตัวบท (Textual Analysis) ผ่านคลิปสปอยล์หนัง จากช่องยูทูบ (Youtube Channel) ที่มีเนื้อหาการสปอยล์หนัง และเข้าข่ายการสปอยล์หนังที่ได้รับความนิยม ในบทนี้พิจารณา 1.โครงสร้างของคลิปสปอยล์หนังว่ามีลำดับ ขั้นตอน รวมถึงวิธีการนำเสนออย่างไร 2.เนื้อหาการสปอยล์ 3.ระดับของการสปอยล์ที่ถูกเล่าในคลิปสปอยล์หนังว่ามีการเล่าถึงโครงเรื่อง บทสรุป และจุดสำคัญของหนังอย่างไร 4.ประเภทของหนังที่ถูกสปอยล์ในคลิปสปอยล์หนังว่าส่วนใหญ่แล้วเป็นหนังประเภทอะไร โดยศึกษาผ่านคลิปสปอยล์หนัง และคลิปวิดีโอที่มีเนื้อหาเข้าข่ายการสปอยล์หนัง อีกทั้งข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้เข้ามาชมคลิป ใน Youtube Channel 5 ช่องของไทยซึ่งมีผู้ติดตามมากกว่า 1 แสนคน ได้แก่ 1.ช่อง จดอ - JUSTดูIT. 2.ช่อง คอเป็นหนัง 3.ช่อง สองสตูดิโอ 4.ช่อง GU Channel และ 5.ช่อง SNEAK channel

การวิเคราะห์ตัวบทผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการเลือกคลิปสปอยล์หนังที่มีผู้ชมมากกว่า 10,000 คน (View) ขึ้นไป จากเกณฑ์ความนิยม จำนวน 10 คลิปในแต่ละช่อง ทั้งนี้จะเป็นคลิปสปอยล์หนังต่างประเทศ 5 คลิป และคลิปสปอยล์หนังไทย 5 คลิป รวมทั้งสิ้น 50 คลิป

อย่างไรก็ดี ผู้วิจัยพบว่า หากผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลการวิเคราะห์อย่างละเอียดทั้ง 50 คลิป จะกินพื้นที่หน้ากระดาษถึง 100 หน้า ผู้วิจัยจึงตัดสินใจนำข้อมูลส่วนที่เป็นการวิเคราะห์อย่างละเอียดทั้ง 50 คลิปไปใส่ในภาคผนวก ส่วนในพื้นที่ตรงนี้ ผู้วิจัยเลือกที่จะวิเคราะห์ภาพรวมของช่องยูทูบทั้ง 5 ช่อง โดยไล่ลำดับไปทีละช่อง แล้วนำข้อค้นพบที่น่าสนใจมานำเสนอเพื่อเป็นตัวอย่างของข้อมูลดิบทั้งหมด

1.ช่อง จดอ - JUSTดูIT. มีผู้ติดตาม (Subscribers) 1.74 ล้านคน (ข้อมูลจากวันที่ 16 มีนาคม พ.ศ. 2565) เริ่มต้นทำช่องครั้งแรกเมื่อวันที่ 8 กันยายน พ.ศ. 2559

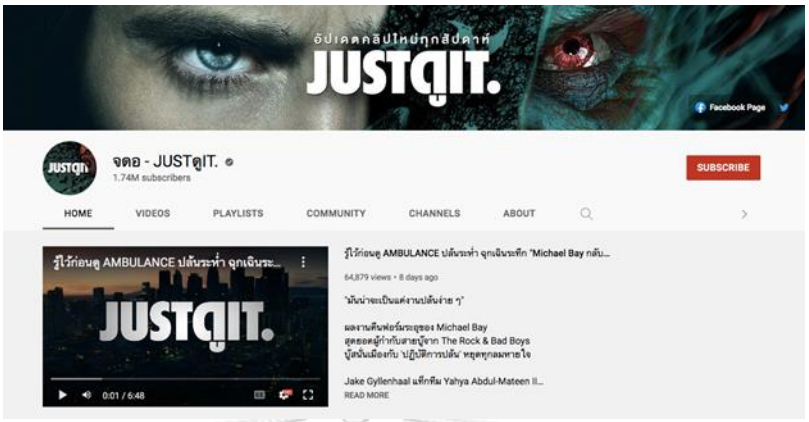

ภาพที่ 10 จากช่อง จดอ - JUSTดูIT ใน Youtube

คลิปที่เลือกมา ได้แก่

1.1.รู้ไว้ก่อนดู JURASSIC WORLD 3: DOMINION บทสรุปมหากาพย์จูราสสิค | JUSTดูIT.

เป็นคลิปที่เนื้อหาเข้าข่ายการสปอยล์หนังต่างประเทศ โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2565 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 867,451 ครั้ง (เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2565) ความยาวของคลิป 19:15 นาที

1.2 24 ปี SCREAM หวีดสุดขีด...ปฏิวัติวงการหนังสยอง! #JUSTดูIT

เป็นคลิปที่เนื้อหาเข้าข่ายการสปอยล์หนังต่างประเทศ โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 7 มิถุนายน พ.ศ. 2563 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 219,925 ครั้ง (เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2565) ความยาวของคลิป 13:03 นาที

1.3 35 ปี BACK TO THE FUTURE เจาะเวลาหาอดีต..ยอดหนังเหนือกาลเวลา! #JUSTดูIT

เป็นคลิปที่เนื้อหาเข้าข่ายการสปอยล์หนังต่างประเทศ โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2563 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 191,231 ครั้ง (เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2565) ความยาวของคลิป 17:59 นาที

1.4.รีบรีวิว UNCHARTED ผจญภัยล่าขุมทรัพย์สุดขอบโลก #JUSTดูIT

เป็นคลิปที่เนื้อหาเข้าข่ายการสปอยล์หนังต่างประเทศ โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2565 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 133,609 ครั้ง (เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2565) ความยาวของคลิป 6:50 นาที

1.5 6 ปี Steve Jobs | หนังชีวประวัติมาสเตอร์พีซ..ที่ถูกมองข้าม #JUSTดูIT

เป็นคลิปที่เนื้อหาเข้าข่ายการสปอยล์หนังต่างประเทศ โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 31 มกราคม พ.ศ. 2564 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 97,651 ครั้ง (เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2565) ความยาวของคลิป 15.51 นาที

1.6 รู้ไว้ก่อนดู { พี่นาค 3 } ตำนานเฮี้ยน เล่าขานไม่รู้จบ! | JUSTดูIT.

เป็นคลิปที่เนื้อหาเข้าข่ายการสปอยล์หนังไทย โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 10 มีนาคม พ.ศ. 2565 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 925,362 ครั้ง (เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2565) ความยาวของคลิป 11:04 นาที

1.7 รู้ไว้ก่อนดู "อ้าย..คนหล่อลวง" ขบวนการ 18 มงกุฎของ "ณเดชน์" #JUSTดูIT

เป็นคลิปที่เนื้อหาเข้าข่ายการสปอยล์หนังไทย โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2563 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 634,851 ครั้ง (เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2565) ความยาวของคลิป 11:24 นาที

1.8 รู้ไว้ก่อนดู "คืนยุติ-ธรรม" หนังล้างแค้นเดือดที่สุดของ ก๊อต จิรายุ #JUSTดูIT

เป็นคลิปที่เนื้อหาเข้าข่ายการสปอยล์หนังไทย โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2563 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 258,546 ครั้ง (เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2565) ความยาวของคลิป 7:21 นาที

1.9 รู้ไว้ก่อนดู { กระสือสยาม } พลิกมุมมองใหม่ผีไทยยุค 2019 #JUSTดูIT

เป็นคลิปที่เนื้อหาเข้าข่ายการสปอยล์หนังไทย โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 29 มีนาคม พ.ศ. 2562 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 236,015 ครั้ง (เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2565) ความยาวของคลิป 5:10 นาที

1.10 จับตา "LEIO โคตรแย้ยักษ์" หนังอสุรกายไทย..ไม่ธรรมดา!| JUSTดูIT.

เป็นคลิปที่เนื้อหาเข้าข่ายการสปอยล์หนังไทย โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 19 มิถุนายน พ.ศ. 2565 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 163,963 ครั้ง (เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2565) ความยาวของคลิป 6:09 นาที

โครงสร้างของคลิป

ในภาพรวมแล้ว โครงสร้างส่วนใหญ่ของคลิปในช่อง จดอ - JUSTดูIT. เป็นดังนี้

ช่วงต้นของคลิปมีการนำภาพจากหนังปัจจุบันและหนังที่เกี่ยวข้อง (เช่นในกรณีของ Jurassic Park มีการนำหนังภาคเก่า) มาประกอบกันเป็นไฮไลท์ หรือการนำซีนสำคัญๆ มารวบรวมไว้ เพื่อให้ทราบว่าหนังที่กำลังจะเล่าคือ เรื่องอะไร มีความน่าสนใจอย่างไรบ้าง และที่สำคัญเป็นการดึงดูดให้คนเข้ามารับชมคลิป ในการตัดต่อมักจะตัดสลับด้วยความรวดเร็ว หรือเทคนิค Quickcut ซึ่งทำให้คลิปนั้นมีความน่าสนใจมากขึ้นและดึงดูดให้ผู้ชมคลิปนั้นอยากดูต่อไป หลังจากนั้นผู้ทำคลิปจะบรรยายถึงที่มาที่ไป โดยการบรรยายเรื่องราวที่เกิดขึ้น อีกทั้งเกร็ดข้อมูลอื่นๆ ว่าใครเป็นผู้สร้าง ผู้ผลิต ทีมงาน ระหว่างที่คลิปถูกบรรยายจะมีการแทรกคลิปโฆษณาจากผู้สนับสนุนช่อง (Sponsor) เข้ามา และในช่วงท้ายๆ ของเกือบทุกคลิป ได้มีการเชิญชวนและประชาสัมพันธ์ให้คนดูเข้าไปสัมผัสหนังในโรงภาพยนตร์

ในบางครั้งผู้สร้างมีเทคนิคการกระตุ้นการมีส่วนร่วมของผู้ชมคลิป อย่างเช่นในคลิป 1.2 ซึ่งเป็นคลิปสปอยล์หนังเรื่อง Scream ในช่วงท้าย มีการขึ้นข้อความคำถามว่า “คุณชอบหนังสยองขวัญมั้ย?” และในคลิปที่ 1.5 ซึ่งเป็นคลิปสปอยล์หนังเรื่อง Steve Job มีการขึ้นคำถามว่า “หนังชีวประวัติยุคใหม่เรื่องไหนคือที่สุดของคุณ?” ที่แปลกออกไปคือ ในคลิปที่ 1.7 (อ้ายคนหล่อลวง) ในท้ายคลิปมีการให้นักแสดงของเรื่องอย่าง ณเดชน์ คูกิมิยะ มาทิ้งท้ายโดยตั้งคำถามที่ว่า “คุณจะลวงคนมาดูหนังเรื่องนี้ยังไง”

เนื้อหาการสปอยล์

ในกลุ่มคลิปที่สร้างมาเพื่อเล่าข้อมูลหนังภาคเก่า และเพื่อเตรียมตัวให้ผู้ชมไปดูหนังภาคใหม่ เช่น คลิปที่ 1.1, 1.2, 1.3 มักมีการสปอยล์เกี่ยวกับความสัมพันธ์ของภาคต่างๆ กล่าวคือ คลิปจะเล่าเรื่องราวที่เกิดขึ้นมาในภาคก่อนๆ เช่น ที่มาที่ไปของแต่ละภาคว่ามีตัวละครอะไรบ้าง และนอกเหนือจากนั้นมีการสอดแทรกข้อมูลอื่นๆ ของหนังว่าใครคือผู้สร้าง ผู้ผลิต ทีมงาน และไอเดียมาจากไหน ซึ่งจากการวิเคราะห์เนื้อหาภายในคลิปพบว่ามีการเปิดเผยชื่อตัวละคร และการวิเคราะห์ตัวละคร โดยมีการให้ข้อมูลสำคัญที่สปอยล์บ้าง แต่ภาพรวมดูเป็นการสรุปเนื้อหาในแต่ละภาคก่อนๆ และสิ่งที่ผู้ชมควรรู้ก่อนจะไปติดตามต่อในภาคล่าสุดที่กำลังจะเข้าฉายในโรงภาพยนตร์ ซึ่งเข้าข่ายการประชาสัมพันธ์หนัง จึงไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ที่จะกล่าวถึงที่มาที่ไปในภาคก่อนๆ

ในส่วนของคลิปที่เป็นหนังใหม่ (เช่น 1.4 และ 1.5) เนื้อหาที่ถูกสปอยล์นั้น ถือว่าน้อยมาก แต่ก็เข้าข่ายการ สปอยล์ เนื่องจากมีการบรรยายถึงภารกิจสำคัญว่าตัวละครต้องไปพบเจออะไรบ้าง และแก้ปัญหาต่างๆ จากจุดแย้งหรือจุด Conflict ใดบ้าง รวมถึงมีการนำฉากที่เป็นมุขตลกของเรื่องมาบรรยาย ทั้งนี้การสปอยล์จุดที่เป็นมุขตลก อาจทำให้ผู้รับชมคลิปได้รับรู้ข้อมูลตรงนี้ก่อนที่จะได้รับชม

ภาพยนตร์ จึงอาจทำให้เสียอรรถรสเมื่อได้ดูหนังจริงๆ อย่างไรก็ดี เนื้อเรื่องของหนังนั้นนำมาจากเกมและจากหนังสือซึ่งเป็นที่รู้จักกันในวงกว้างจึงอาจกล่าวได้ว่าไม่ได้เป็นการสปอยล์มากนัก นอกจากนี้ระหว่างที่บรรยายผู้ทำคลิปมีการวิเคราะห์ฉากที่เกิดขึ้นในแต่ละฉาก เช่น องค์ประกอบศิลป์ การแสดง และสีของหนังในแต่ละซีนว่าให้ความรู้สึกและอารมณ์ต่อผู้ชมอย่างไร

ส่วนคลิปอีกกลุ่มเป็นคลิปโปรโมทหนังใหม่ที่กำลังจะเข้าฉาย คลิปในกลุ่มนี้มีเนื้อหาที่ไม่ได้เป็นการสปอยล์หนังมากนัก อย่างเช่นคลิป 1.7 (อ้ายคนหล่อลวง) ส่วนใหญ่ภาพประกอบจากคลิปมาจากตัวอย่างหนัง ซึ่งผู้คนส่วนใหญ่รับรู้เรื่องราวคร่าวๆ แล้วว่าหนังเรื่องนี้พล็อตคืออะไร แต่มีส่วนหนึ่งที่ผู้วิจัยพบว่าเข้าข่ายการสปอยล์หนัง คือการที่ผู้บรรยายหรือคนทำคลิปได้กล่าวถึงตัวละครว่าเป็นใครมีที่มาที่ไปอย่างไร และภารกิจคืออะไร ทำให้ผู้คนรับรู้ข้อมูลเพิ่มมากขึ้นกว่าตัวอย่างหนัง ที่สำคัญการที่คลิปนำภาพประกอบจากหนังมาเล่าซ้ำๆ ไปมา เท่ากับการปะติดปะต่อเรื่องราวภายในหนังให้ชัดเจนมากขึ้น ซึ่งอาจส่งผลถึงคนบางกลุ่มที่ไม่ต้องการรับรู้เรื่องราว หรือมีภาพในหัวเกี่ยวกับหนังเรื่องนั้นๆ ก่อนที่จะเข้าไปรับชมภาพยนตร์

ระดับการสปอยล์

หากเป็นการเล่าหนังเก่าเพื่อเตรียมให้ผู้ชมไปดูหนังภาคใหม่ จะมีการสปอยล์อย่างตรงไปตรงมา เช่น การเปิดเผยว่าใครคือฆาตกร ความลับ จุดหักมุม ในหนังภาคเก่า

หากเป็นหนังใหม่ ภาพรวมเป็นการรีวิว และโปรโมทหนังที่กำลังเข้าฉายในโรงภาพยนตร์ แต่มีเนื้อหาที่เข้าข่ายการสปอยล์ จากการนำฉากสำคัญๆ บางฉากมากล่าวถึง และบรรยาย พร้อมกับเสนอมุมมองของผู้ทำคลิปว่าภาพรวมของหนัง และแต่ละฉากของหนังเป็นอย่างไร สนุกไม่สนุกจุดใดบ้าง ซึ่งอาจมีส่วนในการสร้างอคติต่อหนังให้กับผู้ที่ได้รับชมคลิป และมีผลต่อการตัดสินใจไปดูหนังฉบับเต็มในโรงภาพยนตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

การแสดงความคิดเห็นที่น่าสนใจของผู้ชมคลิป

โดยส่วนใหญ่ข้อความแสดงความคิดเห็นเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และมีข้อความในการสื่อสารคล้ายคลึงกัน เช่น ชอบหนังเรื่องนี้มาก ชอบเฟรนไชส์หนังชุดนี้มาก อยากให้มีภาคต่อๆ ไปอีก ชอบตัวละครตัวนี้มากๆ และบางข้อความก็มีผู้ชมคลิปบางท่านให้ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับหนังภาคก่อนๆ ที่ผู้ทำคลิปไม่ได้กล่าวถึง เช่น ตัวละครที่หายไป รวมถึงวิจารณ์หนังแฟรนไชส์ชุดนี้ร่วมด้วย ที่สำคัญมีข้อความเป็นกำลังใจให้คนทำคลิปทำคลิปต่อๆ ไป เช่น บอกว่าชอบการทำคลิปของช่องนี้มากๆ ช่องนี้ทำคลิปออกมาแล้วสรุปเนื้อหาได้ดีมาก เป็นต้น

สำหรับหนังใหม่ๆ ที่ผู้ชมไม่พอใจในเนื้อหา ก็มีการแสดงออกบ้าง ยกตัวอย่างเช่น ในคลิป 1.4 มีการให้คะแนน ระดับความพึงพอใจ เช่น สนุก ไม่สนุก เป็นหนังที่ดูเพลินๆ บางท่านก็บอกว่าเสียดาย เกมสนุก แต่หนังไม่สนุก บทยังอ่อนไป เช่น จุดหักมุม ภารกิจที่เกิดขึ้น และบางท่านรู้ไปถึงข้อมูลของผู้กำกับว่าเหมาะที่จะไปกำกับหนังแนวอื่นมากกว่า และที่สำคัญมีคนผู้ชมคลิปที่เคยเล่นเกมนี้เข้ามาร่วมวิพากษ์วิจารณ์ด้วยว่า หนังที่ดัดแปลงมาจากเกมเรื่องนี้ยังไม่เป็นที่น่าพอใจ ถ้าเทียบกับหนังที่ทำมาจากเกมเรื่องอื่น

พื้นที่ในการแสดงความเห็น ในบางครั้งจะมีผู้ที่เชี่ยวชาญเป็นพิเศษกว่าคนดูทั่วไป อย่างเช่น นักศึกษาด้านภาพยนตร์ มาแสดงความเห็นในระดับที่ลึกมากขึ้น อย่างเช่นในคลิปที่ 1.5 มีการแสดงความเห็นว่า “ในมุมเด็กเรียนฟิล์มมา Steve Jobs เวอร์ชันนี้เป็นการโชว์ความสามารถหลายๆ ด้านของการเขียนบทและกำกับมากๆ / เป็นการเอาเนื้อๆ มา แล้วให้คนดูเติมเต็มส่วนที่เหลือเอง ไม่ง่ายเลยที่จะทำได้ / เสียดายที่ยอดรายได้ไม่ค่อยดีตามคุณภาพของเรื่อง” ซึ่งจากข้อความจะเห็นได้ว่ามีการแสดงตัวตนว่าคนที่เข้ามาดูมีความรู้ความเข้าใจในหนัง เนื่องจากเป็นนักศึกษาสาขาภาพยนตร์ก่อนการมีส่วนร่วมในการวิพากษ์วิจารณ์หนังผ่านคลิปนี้

ส่วนที่น่าสนใจเป็นพิเศษอยู่ในคลิปที่ 1.8 ข้อความแรกในคอมเมนต์มาจากช่อง Justดgit เองเขียนไว้ว่า “ไม่ต้องห่วงเรื่องโดนแบน โดนตัดฉากครับ หนังผ่านเรตติ้งมานานแล้ว ตอนนี้เหลือแค่คนดูสนับสนุนหนังอย่างถูกลิขสิทธิ์ ตีตั๋วไปดูกันเยอะ ๆ บ้านเราไม่มีคนกล้าทำแนวนี้บ่อย ๆ #ช่วยกัน!” เป็นข้อความที่เชิญชวนให้คนดูเข้าไปรับชมหนังเรื่องนี้ในโรงภาพยนตร์ เพราะไม่ได้มีหนังแนวนี้ออกมาให้ผู้ชมได้รับชมกันบ่อยๆ และยังเป็นหนังที่สะท้อนสังคม ตีแผ่สังคม ซึ่งปกติยากต่อการฉายจึงอยากให้ช่วยสนับสนุน

จากข้อความนี้ มีคนมาตอบข้อความต่อท้ายมากมาย เช่น ดันๆ สนับสนุน ต้องไปดู อีกข้อความคิดเห็นที่น่าสนใจกล่าวว่า “ภาพยนตร์ที่ผมอยากสร้างในความคิดมีที่มาจากเรื่องจริง อย่างเช่น 1. ฆ่าเสือดำ 2. มุมมืดวงการมวย 3. กลุ่มลับวงการนางแบบ ที่แอบแฝงการค้ากาม 4. รักแท้ภาพยนตร์ที่สร้างคุณค่าของความรักที่แท้จริงให้วัยรุ่นสมัยใหม่มีมุมมองความรักในทางที่ดี 5. สงฆ์ต้องห้าม.มุมมืดในวงการพระสงฆ์ ภาพยนตร์วงการพระสงฆ์ที่สั่นสะเทือน” การสนทนาที่มีการต่อยอด ดังกล่าวบอกเป็นนัยว่าอยากเห็นหนังสะท้อนและตีแผ่สังคมเรื่องอื่นๆ ด้วย นอกเหนือจากนั้นข้อความส่วนใหญ่ไปในทิศทางเดียวกัน และเป็นการตอบคำถามสุดท้ายจากคลิปที่ถามว่า“ความยุติธรรมมีไว้เพื่อใคร” เช่น “ความยุติธรรม = ความพอใจของคนเรา = มีไว้เพื่อทุกคน .....แต่จะให้พอใจทุกคนคงไม่ได้” “ความยุติธรรม ต้องมีทุกหนแห่ง เพื่อคนทั้งโลก เพื่อชีวิตจะพบทางสว่างที่สุดเต็มๆ” และยังสนับสนุนคนไปดูหนังเรื่องนี้ในโรงภาพยนตร์ เพราะหนังเรื่องนี้ดีจริงๆ สนุกทั้งบท ฉากแอ๊คชั่น และการแสดงของพระเอก ก๊อต จิรายุ

2.ช่อง คอเป็นหนัง มีผู้ติดตาม (Subscribers) 1.34 ล้านคน (ข้อมูลจากวันที่ 16 มีนาคม พ.ศ. 2565) เริ่มต้นทำช่องครั้งแรกเมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2558

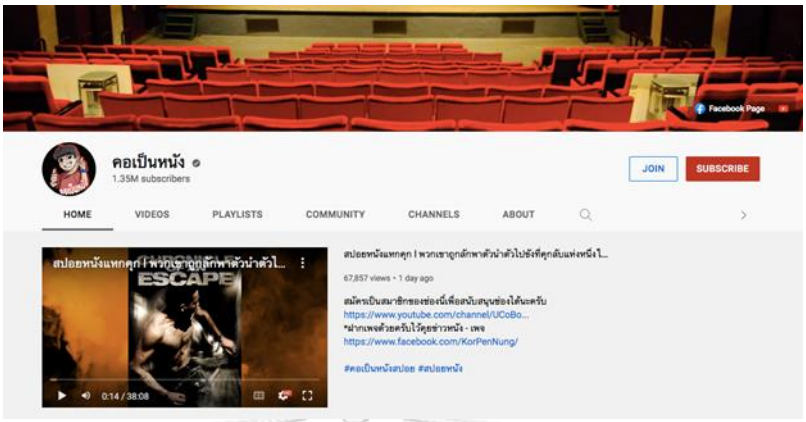

ภาพที่ 11 จากช่อง คอเป็นหนัง ใน Youtube

คลิปที่เลือกมา ได้แก่

2.1 สปอยล์หนัง มนุษย์หินฟลิ้นท์สโตนส์ (เวอร์ชั่นคนแสดงจริง)

เป็นคลิปสปอยล์หนังต่างประเทศ โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม พ.ศ. 2563 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 1,542,866 ครั้ง (เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2565) ความยาวของคลิป 41:15 นาที

2.2 สปอยล์เอามันส์ !!! IT Chapter Two "อิท โผล่จากนรก 2"

เป็นคลิปสปอยล์หนังต่างประเทศ โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 9 กันยายน พ.ศ. 2562 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 1,517,689 ครั้ง (เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2565) ความยาวของคลิป 34.31 นาที

2.3 คุยควันหลงตัวอย่าง Godzilla vs. Kong คิดว่าใครจะชนะ ? อยู่ทีมใคร ? (ก็อดซิลล่าปะทะคอง !) เป็นคลิปสปอยล์หนังต่างประเทศ โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 26 มกราคม พ.ศ. 2564 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 91,791 ครั้ง (เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2565) ความยาวของคลิป 19:47 นาที

2.4 รีวิว Jurassic World: Dominion l จูราสสิค เวิลด์: ทวงคืนอาณาจักร (คุยสปอยล์หนัง)

เป็นคลิปสปอยล์หนังต่างประเทศ โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 9 มิถุนายน พ.ศ. 2565 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 46,846 ครั้ง (เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2565) ความยาวของคลิป 13:05 นาที

2.5 รีวิว Everything Everywhere All at Once ซือเจ๊ทะลุมัลติเวิร์ส (คุยสปอยล์หนัง)

เป็นคลิปสปอยล์หนังต่างประเทศ โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 13 พฤษภาคม พ.ศ. 2565 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 24,548 ครั้ง (เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2565) ความยาวของคลิป 9:05 นาที

2.6 สปอยล์เอามันส์ !!! มือปืน/โลก/พระ/จัน 2

เป็นคลิปสปอยล์หนังไทย โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2563 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 425,579 ครั้ง (เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2565) ความยาวของคลิป 16:47 นาที

2.7 "สปอยล์เอามันส์ !!!" Friend Zone ระวัง..สิ้นสุดทางเพื่อน

เป็นคลิปสปอยล์หนังไทย โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 17 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 140,944 ครั้ง (เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2565) ความยาวของคลิป 12:04 นาที

2.8 ปริศนารูหลอน The Whole Truth - รีวิวหนัง (สปอยล์)

เป็นคลิปสปอยล์หนังไทย โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 3 ธันวาคม พ.ศ. 2564 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 109,435 ครั้ง (เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2565) ความยาวของคลิป 10:57 นาที

2.9 ดูจบแล้วมาคุยกัน GHOST LAB ฉีกกฎทดลองผี (รีวิว+บ่นสปอยล์)

เป็นคลิปสปอยล์หนังไทย โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม พ.ศ. 2564 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 42,159 ครั้ง (เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2565) ความยาวของคลิป 13:38 นาที

2.10 ดูจบแล้วมาคุยกัน DEEP โปรเจกต์ลับ หลับเป็นตาย

เป็นคลิปสปอยล์หนังไทย โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 17 กรกฎาคม พ.ศ. 2564 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 20,092 ครั้ง (เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2565) ความยาวของคลิป 10:12 นาที

โครงสร้างของคลิป

ในภาพรวมแล้ว โครงสร้างส่วนใหญ่ของคลิปในช่อง คอเป็นหนัง เป็นดังนี้

ช่วงต้นของคลิปเป็นการนำผู้ชมเข้าสู่การแนะนำว่าเรื่องที่กำลังจะเล่าคือหนังเรื่องอะไร โดยการเกริ่นนำก่อนและบางเรื่องก็มีการนำเกร็ดข้อมูลของหนังมาเล่าด้วยว่าหนังเรื่องนั้นถูกดัดแปลงมาจากอะไร เช่น คลิป 2.1 คือภาพยนตร์ที่ถูกดัดแปลงมาจากการ์ตูนฟลิ้นท์สโตนส์ และบางคลิปตอนช่วงต้น เปิดคลิปมาจะมีเสียงของผู้บรรยายเตือนว่า “สปอยล์ สปอยล์ สปอยล์ๆๆๆๆ” ย้ำซ้ำๆ ว่านี่คือคลิปสปอยล์ เช่น คลิป 2.2 และ 2.7 จากนั้นก็เข้าสู่เนื้อหาของหนัง โดยการเล่าทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่ในฉากนั้นๆ ว่าเกิดอะไรขึ้นบ้าง ตัวละครทำอะไร และเรื่องราวเป็นอย่างไร อีกทั้งบรรยายถึงบทสนทนาสำคัญที่มีอยู่ในฉากๆ นั้น ด้วยการนำภาพประกอบจากหนังมาตัดเข้ากับเสียงบรรยาย

บางคลิป เช่น 2.4 มีการบอกด้วยว่ามีอะไรบ้างที่ชอบและไม่ชอบผ่านมุมมองของผู้ทำคลิป รวมถึงบอกไปถึงตัวละครอย่างไดโนเสาร์ที่เป็นเพชรฆาตของภาคนี้ว่ามีตัวอะไรบ้าง และในท้ายคลิปก็มีการเอ่ยถึงภาคต่อๆ ไปที่น่าจะเกิดขึ้นด้วยในหนังเฟรนไชส์จูราสสิค เวิลด์

อีกทั้งผู้ทำคลิปนั้นมีการให้คะแนนกับหนังว่าได้กี่คะแนน ชอบภาคนี้หรือภาคก่อนมากกว่ากัน (2.2) ชอบฉากไหนไม่ชอบฉากไหน และฝากคำถามไปยังคนดู เพื่อดึงดูดให้ผู้ติดตามเข้ามีส่วนร่วมและสนทนาต่อในกล่องความคิดเห็นใต้คลิป ในตอนท้ายของคลิปมีการพูดถึงชื่อผู้สนับสนุนรายย่อยหรือผู้ที่ติดตามคลิปในช่อง คอเป็นหนัง และบอกถึงช่องทางสนับสนุนด้วยการบริจาคเงิน (Donation) ผ่าน ทรูมันนี่ วอลเล็ท และ พรอมเพย์

มีคลิปหนึ่งที่มีความน่าสนใจอย่างคลิป 2.3 เป็นคลิปที่มีการนำเอาคอมเมนท์หรือข้อความแสดงความคิดเห็นใต้คลิปมานำเสนอ ด้วยการแคปภาพหรือตัดข้อความคิดเห็นมาแปะในคลิปและตัดสลับกับภาพนิ่งจากตัวอย่างหนังเรื่อง Godzilla vs. Kong

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

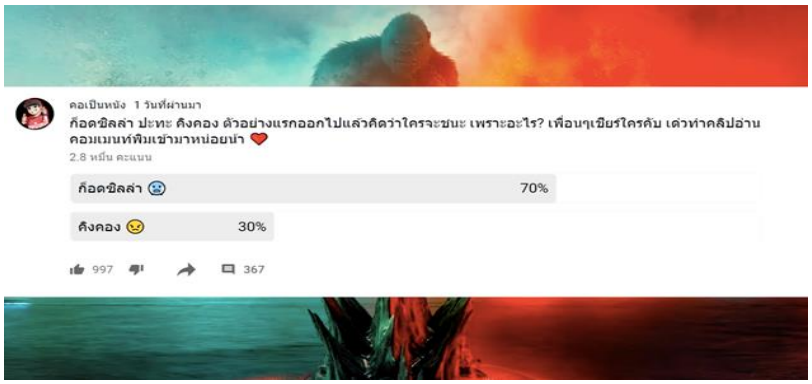

ภาพที่ 12 คลิปที่ 2.3 คุยควันหลงตัวอย่าง Godzilla vs. Kong คิดว่าใครจะชนะ ? อยู่ทีมใคร ? (ก็อดซิลล่าปะทะคอง !)

ภาพที่ 13 ภาพและข้อความคิดเห็นที่นำมาเสนอในคลิป

เนื้อหาการสปอยล์

เนื้อหาในภาพรวมของคลิปในช่องนี้มีการเล่าถึงที่มาที่ไปของตัวละคร จุดประสงค์ของตัวละคร และเรื่องราวที่เกิดขึ้นในหนังฉากต่อฉาก ไม่ว่าจะเป็นการกระทำ อุปสรรค จุดขัดแย้ง จุดหักมุม ไปจนถึงจุดคลี่คลาย และในบางคลิป เช่น 2.5, 2.6 และ 2.9 จะมีการแทรกการวิพากษ์วิจารณ์ระหว่างคลิปร่วมด้วย

บางคลิปมีข้อแตกต่าง เช่น คลิปที่ 2.3 เนื้อหาส่วนใหญ่ภายในคลิปนี้เป็นการตอบข้อความคิดเห็น และขยายเรื่องราวจากข้อความ โดยนำข้อมูลจากแหล่งอื่นๆ ที่ผู้ทำคลิปได้ไปค้นพบมา เช่น จากเว็บไซต์ หรือจากบทความที่ผู้สร้างเคยกล่าวไว้เกี่ยวกับหนัง แล้วนำมาเล่าผ่านคลิปนี้ นอกเหนือจากนั้นก็จะเป็นการพูดถึงหนังในแง่อื่นๆ อย่างเช่นความคิดของคนทำคลิปที่มีต่อหนังเรื่องนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ระดับการสปอยล์

ระดับการสปอยล์ที่พบคือ การเล่าทุกอย่างที่สำคัญในเรื่อง ซึ่งอาจก่อให้เกิดผลเสียต่ออรรถรสของผู้ชมที่ยังไม่เคยรับชมเรื่องนี้มาก่อน แม้ว่าจะมีการเล่าข้ามบางฉากไป แต่ภาพรวมคนที่ยังไม่ได้ดูก็สามารถประติดประต่อเรื่องราวของหนังได้ โดยที่ไม่ต้องเข้ารับชมหนังเต็มเรื่อง อย่างไรก็ตาม หากมองในอีกแง่หนึ่ง ภาพยนตร์บางเรื่องที่ถูกนำมาเล่าในคลิป 2.1, 2.2 และ 2.6 เป็นภาพยนตร์เก่า ผู้วิจัยจึงคาดว่าทางผู้ทำคลิปน่าจะคิดว่าหนังเรื่องนี้เป็นหนังเก่า จึงสามารถนำมาพูดถึงและเล่าได้

แม้ว่าจะมีบางคลิป เช่น 2.3 ที่ไม่ได้เล่าเนื้อหาแบบชัดๆ แบบฉากต่อฉาก เพราะเป็นคลิปที่นำข้อความคิดเห็นของผู้ติดตามช่องมานำเสนอ จากคำถามของคนทำคลิป “ก็อตซิลล่า ปะทะ คิงคอง

ตัวอย่างแรกคิดว่าใครชนะ เพราะอะไร” แต่ก็ถือว่าการเปิดเผยบางส่วนจากการเล่าข้อความคิดเห็นต่างๆ ส่งผลให้คาดเดาได้ว่าหนังจะเป็นอย่างไร

การแสดงความคิดเห็นที่น่าสนใจของผู้ชมคลิป

สำหรับข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป มีในแง่ของการวิพากษ์วิจารณ์ เช่น บอกว่าหนังเรื่องนี้สนุกและไม่สนุกอย่างไร ไอเดียดี พล็อตหนังดีมาก บางฉากไม่สมเหตุสมผล ช่วงแรกดีมาก ช่วงกลาง และช่วงหลังคือแย่มาก และบางท่านก็เสนอแนะร่วมด้วยว่าหนังควรเป็นไปในทางไหนถึงจะดี อีกทั้งข้อความแสดงความคิดเห็นอื่นในแง่ของกำลังใจและการสนับสนุน เช่น “ขอบการรีวิวพี่ฟิวที่สุดคับพูดถอนตัวสุดๆ ชอบคับเป้นกันเองสุดๆ คับ” / “ชอบพี่สปอยหนังแนวเอาชีวิตรอด คือสุดมาก”

บางคลิปจะมีข้อความปักหมุดที่เจ้าของคลิปได้ตั้งคำถามทิ้งไว้ “แล้วคุณจะเลือกอะไรระหว่างมิตรแท้หรือเงินตรา?” (คลิป 2.1) เพื่อให้คนที่เข้ามาชมคลิปมีส่วนร่วมในการตอบคำถาม ซึ่งมองได้สองแง่ คือ หนึ่งชวนคนที่เข้ามาติดตามพูดถึงประเด็นในหนังที่ชอบร่วมกัน สองในแง่ของการตลาดในเรื่องของการสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ หรือที่ส่วนใหญ่มักเรียกกันว่า Engagement ซึ่งเป็นการทำให้ผู้คนเข้ามามีส่วนร่วมกันเยอะๆ เพื่อสร้างความผูกผันระหว่างคนทำช่องกับผู้ติดตาม และอย่างในคลิปที่ 2.2 มีการสนทนากันใต้ข้อความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังที่ตัวเองชื่นชอบ จากข้อสังเกตคือ ทุกคนพูดถึงเนื้อหาภายในหนังทั้งภาคก่อนและภาคนี้ เช่น “ก่อนเพนนีไวส์จะถูกบีบหัวใจ มันพูดว่า "ดูพวกแกสิ โตเป็นผู้ใหญ่กันหมดแล้ว" แล้วก็ถูกบีบหัวใจตายยย สงสารเพนนีไวส์” / “เพนนี่ไวส์ไปจำศีลเพราะไปเป่าลูกโป่งตั้ง 27 ปี และแล้วมันก็ตายเพราะออกซิเจนไม่พอ” / จริงๆ ผมว่าเรื่องเนื้อหา ภาค2 ทำได้ดีกว่าภาค 1 นะมันเป็นเรื่องของกลุ่มเด็ก เพื่อนๆ ที่เคยโตมาด้วยกัน ผ่านอะไรๆ ต่างๆ มาด้วยกันความผูกพันธ์ ถ้าเทียบภาค 1” จนพบข้อสังเกตว่าข้อความต่างๆ ดูเป็นบทสนทนาที่ต่อกันไม่รู้จบ

3.ช่อง สองสตูดิโอ มีผู้ติดตาม (Subscribers) 1.02 ล้านคน (ข้อมูลจากวันที่ 16 มีนาคม พ.ศ. 2565) เริ่มต้นทำช่องครั้งแรกเมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน พ.ศ. 2559

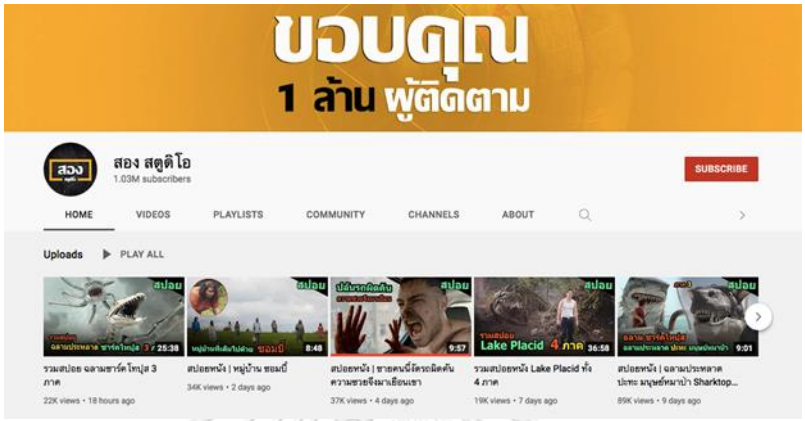

ภาพที่ 14 จากช่อง สองสตูดิโอ ใน Youtube

คลิปที่เลือกมา ได้แก่

3.1 สปอยล์หนัง | ฉลามยักษ์ 3 หัวออกไล่ล่าผู้คนในเมือง และไม่มีอะไรหยุดมันได้

เป็นคลิปสปอยล์หนังต่างประเทศ โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 6 เมษายน พ.ศ. 2564 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 4,652,796 ครั้ง (เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2565) ความยาวของคลิป 10:04 นาที

3.2 สปอยล์หนัง | น้ำท่วมซุปเปอร์มาร์เก็ต และพวกเขาติดอยู่กับฉลามคลั่ง

เป็นคลิปสปอยล์หนังต่างประเทศ โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 5 มีนาคม พ.ศ. 2564 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 2,579,764 ครั้ง (เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2565) ความยาวของคลิป 9:54 นาที

3.3 เมื่องูยักษ์ในตำนานบุกโลกมนุษย์ (สปอยล์หนัง) Dragon Wars วันสงครามมังกรล้างพันธุ์มนุษย์

เป็นคลิปสปอยล์หนังต่างประเทศ โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2563 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 2,062,865 ครั้ง (เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2565) ความยาวของคลิป 10:43 นาที

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

3.4 เมื่อชายคนหนึ่งสามารถล่องหนหายตัวได้ (สปอยล์หนัง) Hollow Man (2000) มนุษย์ไร้เงา 1

เป็นคลิปสปอยล์หนังต่างประเทศ โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2563 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 1,553,472 ครั้ง (เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2565) ความยาวของคลิป 11.38 นาที

3.5 สปอยล์หนัง เมื่อพวกเขาต้องติดอยู่บนเกาะที่มีจระเข้ล้อมรอบอยู่ | Rogue (2007) ตำนานโหด โคตรไอ้เคี่ยม

เป็นคลิปสปอยล์หนังต่างประเทศ โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม พ.ศ. 2563 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 1,012,082 ครั้ง (เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2565) ความยาวของคลิป 16:25 นาที

3.6 สปอยล์หนัง | ฉลาม 2 หัว ออกไล่ล่า ไล่กัดกินผู้คนที่ติดเกาะ

เป็นคลิปสปอยล์หนังต่างประเทศ โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 7 พฤษภาคม พ.ศ. 2564 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 650,616 ครั้ง (เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2565) ความยาวของคลิป 8:39 นาที

3.7 (สปอยล์หนัง) เมื่อเธอมี จิมิ ที่น่ากลัวที่สุดในโลก

เป็นคลิปสปอยล์หนังต่างประเทศ โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 5 ตุลาคม พ.ศ. 2564 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 501,755 ครั้ง (เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2565) ความยาวของคลิป 9:28 นาที

3.8 5 หนังไทย ดังไกลไปถึงต่างประเทศ | สอง สตูดิโอ

เป็นคลิปสปอยล์หนังไทย โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2562 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 395,923 ครั้ง (เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2565) ความยาวของคลิป 5:06 นาที

3.9 (สปอยล์หนัง) เมื่อ ซอมบี้ บุกอยุธยา

เป็นคลิปสปอยล์หนังไทย โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 9 ตุลาคม พ.ศ. 2564 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 116,070 ครั้ง (เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2565) ความยาวของคลิป 10:15 นาที

3.10 (สปอยล์หนังไทย) เขาฆ่าคนไปเป็นร้อย เพื่อตามหาช้างตัวเดียวที่ถูกขโมยไป (ต้มยำกุ้ง 1)

เป็นคลิปสปอยล์หนังไทย โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 3 กันยายน พ.ศ. 2564 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 29,300 ครั้ง (เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2565) ความยาวของคลิป 9:43 นาที

โครงสร้างของคลิป

ในภาพรวมแล้ว โครงสร้างส่วนใหญ่ของคลิปในช่อง สองสตูดิโอ เป็นดังนี้

ช่วงต้นคลิป (Intro) มักจะเปิดด้วยภาพอันน่าสะพรึงกลัวของสัตว์ประหลาดหรือสัตว์ดุร้ายที่กำลังไล่ล่ากัดกินผู้คน เช่น คลิป 3.1, 3.2, 3.3, 3.5 และ 3.6 และบางคลิปมีการเกริ่นนำด้วยการพูดถึงความนิยมของคลิปก่อนหน้า (3.5) “จากคราวที่แล้วที่ได้สปอยล์หนังจรเข้ไป แล้วได้รับกระแสความนิยม วันนี้จึงขอนำเสนอเรื่องนี้...” จากนั้นจะมีการนำภาพจากซีนสำคัญๆ ภายในหนังมาตัดรวมกัน พร้อมกับบรรยายว่ากำลังจะเล่าหนังเรื่องอะไร ต่อมาก็จะเข้าสู่เนื้อหาการสปอยล์ที่เล่าแต่ละฉาก ของหนัง โดยการใช้ภาพวิดีโอจากหนังมาประกอบการบรรยาย และในตอนท้ายมีการขอบคุณผู้ติดตามและผู้ที่เข้ามารับชมคลิป รวมถึงถามความคิดเห็นว่ามีความรู้สึกอย่างไร ชอบไม่ชอบอย่างไร และให้คะแนนหนังเรื่องกันเท่าไร

มีบางคลิปที่มีความแตกต่าง เช่น คลิป 3.8 5 หนังไทย ดังไกลไปถึงต่างประเทศ เนื่องจากเป็นคลิปที่เป็นการรวบรวมหนังไทยที่ได้รับความนิยม และได้รับการยอมรับจนมีชื่อเสียงโด่งดังในต่างประเทศ ส่วนที่น่าสนใจของคลิปนี้คือ ช่วงต้นคลิป มีการทำ Amimation เปิดตัวโลโก้ หรือชื่อช่อง โดยการใช้วิธีการเดียวกับหนังของมาร์เวล สตูดิโอ จากนั้นคลิปตัดเข้าสู่ช่วงของการบรรยายหนังแต่ละเรื่องที่รวบรวมมานำเสนอ ไล่ไปทีละเรื่อง และมีการนำภาพวิดีโอจากหนังเรื่องต่างๆ เข้ามาประกอบ ในท้ายคลิปผู้ทำคลิปได้สอบถามคนที่เข้ามาดูว่าชอบหนังเรื่องใดที่จัดอันดับมากที่สุด และขอบคุณผู้ชมที่เข้ามารับชมคลิป

เนื้อหาการสปอยล์

ส่วนใหญ่เนื้อหาการสปอยล์ในคลิปจะเป็นการเล่าว่าใครทำอะไร ในแต่ละฉาก อย่างหมดจดจนสามารถประติดประต่อเรื่องราวทั้งหมดของหนังได้ตั้งแต่ต้นจนจบ

มีข้อแตกต่างในคลิปที่ 3.8 ซึ่งเล่าแบบย่อว่าแต่ละเรื่องที่คัดสรรมานำเสนอมีเรื่องอะไรบ้างและเนื้อเรื่องเกี่ยวกับอะไรบ้าง และโด่งดังในต่างประเทศอย่างไร เนื่องจากเป็นคลิปที่รวมหนังไทยที่ดังไกลไปถึงต่างประเทศ

ระดับการสปอยล์

ผู้วิจัยพบว่าระดับของการสปอยล์ในคลิปต่างๆ ภายในช่อง เปิดเผยเรื่องราวหมดทุกอย่างเกี่ยวกับหนัง เนื่องจากมีการบรรยายฉากต่างๆ ที่เกิดขึ้น จึงทำให้รู้ปม จุดขัดแย้ง ไคล์แมกซ์ และจุดคลี่คลายของหนัง แต่มีคลิปที่ 3.8 ไม่เข้าข่ายการสปอยล์ เป็นเพียงแค่การรีวิวหนังเท่านั้น เนื่องจากพูดถึงเนื้อหาเพียงแค่พล็อตเรื่อง และความสำเร็จที่เกิดขึ้นในต่างประเทศ

การแสดงความคิดเห็นที่น่าสนใจของผู้ชมคลิป

โดยส่วนใหญ่ข้อความแสดงความคิดเห็นจะไปในทิศทางเดียวกัน และมีข้อความในการสื่อสารคล้ายคลึงกันและเป็นไปในเชิงการวิพากษ์วิจารณ์หนังเรื่องนี้ เช่น ความไม่สมเหตุสมผลของบทและตัวละคร ตรรกะหลายๆ อย่างภายในเรื่อง แต่บางท่านก็บอกว่าชื่นชอบ ดูเพลินๆ ชอบดูเฟรนไชส์หนังชุดนี้มากๆ (พวกหนังสัตว์ประหลาด)

มีบางข้อความที่เป็นความคิดเห็นโต้แย้ง จากการที่ผู้ทำคลิปสปอยล์ฉากที่เกิดขึ้นในหนังผิด “พี่เล่าผิดอยู่น่ะในฉากแรก ที่จริงลอลีไม่ได้ไปเล่นเซิร์ฟน่ะ แต่ไปทำหน้าที่ตรวจอวนหรืออะไรสักอย่างนี้แหละแทนพระเอก และเหตุการณ์ที่ลอลีตายก็ทำให้พระเอกรู้สึกผิดต่อนางเอกมาก จนเลือกที่จะไม่ตามนางเอกไปสิงคโปร์ (ในคลิปพี่บอกออสเตรเลียผมงงมากต้องกลับไปดูใหม่สรุปเป็นประเทศสิงคโปร์น่ะครับ) และผู้ชายที่อยู่กับนางเอกไม่ใช่แฟนใหม่น่ะครับ แต่เป็นเพื่อนสนิทที่แอบชอบนางเอก แต่นางเอกยังลืมพระเอกไม่ได้ เรื่องนี้ดีน่ะผมดูหลายรอบมาก และที่สำคัญเรื่องนี้น้องหมารอดน่ะ”

นอกเหนือจากนั้นก็จะเป็นความคิดเห็นทั่วไป เช่น ชอบเรื่องนี้มาก สนุก ดูเพลิน และ และเป็นความคิดไปในทางชื่นชม โดยให้กำลังใจคนทำคลิป อยากให้ทำคลิปสปอยล์ ออกมาเรื่อยๆ โดยเฉพาะหนังแนวนี้ หนังฉลาม / “เคยดูค่ะ แต่ไม่ค่อยเข้าใจ พอฟังพี่สปอยก็เข้าใจขึ้นเลยค่ะ” ซึ่งบงบอกว่าคลิปสปอยล์นี้สามารถช่วยอธิบายเรื่องราวที่ไม่เข้าใจในหนัง ให้กระจ่างขึ้น รวมถึงข้อเสนอแนะอื่นจากการที่บางท่านอยากให้คนทำคลิปหาหนังเรื่องอื่นๆ มาสปอยล์อีก เช่น โพสข้อความว่าอยากให้เอาหนังเรื่องใดมาสปอยล์บ้าง “ช่วยไปหาภาพยนตร์ดังนี้มาทำหน่อยครับ 1. ใต้ทะเล 20000 โยชน์ ปี 1954 ของ Walt Disney 2. 80 วันรอบโลก ที่ เดวิด นีเวน เล่น 3. Popeye 1980 เป็นภาพยนตร์” เป็นต้น

ข้อค้นพบอีกประการหนึ่งที่ผู้วิจัยพบจากข้อความคิดเห็น คือ หนังที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับเรื่องใต้สะดือ มีผู้แสดงความคิดเห็นพูดถึงในเชิงหยอกล้อเกี่ยวกับอวัยเพศ (คลิป 3.7)

4.ช่อง GU Channel มีผู้ติดตาม (Subscribers) 857,000 คน (ข้อมูลจากวันที่ 16 มีนาคม พ.ศ. 2565) เริ่มต้นทำช่องครั้งแรกเมื่อวันที่ 17 เมษายน พ.ศ. 2560

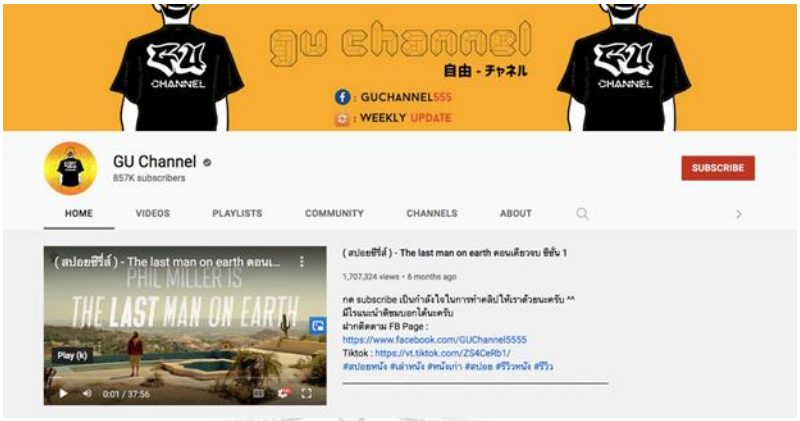

ภาพที่ 15 จากช่อง GU Channel ใน Youtube

คลิปที่เลือกมา ได้แก่

4.1 ลูกสาวซาตาน มาฝึกงานโลกมนุษย์ แต่ดัน...แอบไปมีผัว - เล่าหนัง [สปอยล์หนัง]

เป็นคลิปสปอยล์หนังต่างประเทศ โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 6 พฤษภาคม พ.ศ. 2564 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 7,237,228 ครั้ง (เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2565) ความยาวของคลิป 16:46 นาที

4.2 โจรดวงซวย ปีชงแน่ๆ ปล้นรถผิดคัน คอแห้งทั้งเรื่อง - เล่าหนัง [สปอยล์หนัง]

เป็นคลิปสปอยล์หนังต่างประเทศ โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 15 สิงหาคม พ.ศ. 2563 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 3,449,699 ครั้ง (เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2565) ความยาวของคลิป 11.37 นาที

4.3 สาวเมืองกรุงสันดารเสีย...ถูกส่งไปโรงเรียนประจำที่บ้านนอก ช่วยส่งกูไปบ้าง - เล่าหนัง [สปอยล์หนัง]

เป็นคลิปสปอยล์หนังต่างประเทศ โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม พ.ศ. 2564 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 3,339,946 ครั้ง (เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2565) ความยาวของคลิป 13:10 นาที

4.4 เศรษฐีบ้านนอก หลงรักสาวกรุง ปลอมตัวแกล้งจน เพื่อพิสูจน์รักแท้ - เล่าหนัง [สปอยล์หนัง]

เป็นคลิปสปอยล์หนังต่างประเทศ โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 23 ตุลาคม พ.ศ. 2564 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 3,139,594 ครั้ง (เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2565) ความยาวของคลิป 14.31 นาที

4.5 พึ่งมาแตกเนื้อหนุ่มตอนอายุ 30 ปี เพราะมีเนื้องอกในสมอง กดทับต่อมหื่นอยู่ เล่าหนัง [สปอยล์หนัง]

เป็นคลิปสปอยล์หนังต่างประเทศ โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน พ.ศ. 2563 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 2,730,646 ครั้ง (เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2565) ความยาวของคลิป 9:21 นาที

4.6 กาน้ำชาวิเศษ ยิ่งเจ็บปวดยิ่งมีเงินออกมา - เล่าหนัง [สปอยล์หนัง] 2012

เป็นคลิปสปอยล์หนังต่างประเทศ โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 11 กรกฎาคม พ.ศ. 2563 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 2,309,645 ครั้ง (เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2565) ความยาวของคลิป 12.36 นาที

4.7 เมื่อฉลาม 5 หัวไล่งับๆๆ สาวๆ อิอิ - เล่าหนัง [สปอยล์หนัง]

เป็นคลิปสปอยล์หนังต่างประเทศ โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 21 มกราคม พ.ศ. 2564 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 2,260,441 ครั้ง (เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2565) ความยาวของคลิป 10.42 นาที

4.8 หนุ่มเกาหลี ติดเกาะร้าง...ต้องแดกขี้นก ปลูกผักกินเอง - เล่าหนัง [สปอยล์หนัง]

เป็นคลิปสปอยล์หนังต่างประเทศ โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 6 เมษายน พ.ศ. 2564 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 1,198,210 ครั้ง (เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2565) ความยาวของคลิป 11:27 นาที

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

4.9 ลองคิดดู ถ้าอยู่ๆ ลุงตุ่ดับ..แล้วมีคนหน้าเหมือนแต่นิสัยดีกว่ามาแทน - เล่าหนัง [สปอยล์หนัง]

เป็นคลิปสปอยล์หนังต่างประเทศ โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม พ.ศ. 2564 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 676,142 ครั้ง (เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2565) ความยาวของคลิป 13:33 นาที

4.10 เมื่อนักฆ่าความจำเสื่อม นึกว่าตัวเองเป็นดารา- เล่าหนัง [สปอยล์หนัง]

เป็นคลิปสปอยล์หนังต่างประเทศ โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 8 ตุลาคม พ.ศ. 2563 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 446,051 ครั้ง (เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2565) ความยาวของคลิป 13:05 นาที

โครงสร้างของคลิป

ในภาพรวมโครงสร้างส่วนใหญ่ของคลิปในช่อง GU Channel เป็นดังนี้

เปิดคลิปมาด้วยภาพประกอบจากหนังมาตัดรวมกัน เป็นไฮไลท์หรือการนำภาพจากซีนสำคัญๆ ของหนังมาไว้รวมกันเพื่อดึงดูดความสนใจให้คนเข้ามาดูคลิป และยังคงดูคลิปต่อไป พร้อมกับวางชื่อหนังไว้ตรงกลางเฟรมอย่างชัดเจน ระหว่างที่ภาพตัดสลับไปมา ผู้ทำคลิปบรรยายถึงพล็อตและเรื่องราวคร่าวๆ ภายในหนัง เพื่อให้ผู้ชมรับรู้และเข้าใจโดยง่ายว่าหนังเรื่องนี้เกี่ยวกับอะไร ก่อนที่จะเข้าสู่เนื้อหาการสปอยล์ โดยการนำภาพจากวิดีโอในหนังมาประกอบกับคำบรรยาย

สิ่งหนึ่งที่ผู้วิจัยค้นพบและเห็นว่าเป็นวิธีการนำเสนอที่น่าสนใจของผู้ทำคลิป คือ มีการหยุดภาพ (Pause) ของวิดีโอ โดยค้างภาพหรือจุดสำคัญของซีนนั้นเอาไว้ เพื่อเน้นย้ำฉากสำคัญ และการกระทำสำคัญของตัวละครที่เกิดขึ้นในฉากๆ นั้น ซึ่งส่งผลให้คนดูเข้าใจและรับรู้เรื่องราวได้กระจ่างชัดมากยิ่งขึ้น อีกทั้งมีการพากย์เป็นตัวละครสำคัญๆ ในแต่ละฉาก เพื่อให้รู้ว่าใครกำลังพูดอะไรและบทสนทนาไหนมีความสำคัญต่อเรื่อง และใช้เสียงบรรยายที่มีน้ำเสียงสนุกสนาน ไม่เรียบจนเกินไป มีจังหวะจะโคน ก่อนช่วงสุดท้ายของคลิป เมื่อเล่าหนังจบ ผู้ทำคลิปได้สรุปสาระสำคัญและแง่คิดของหนังที่ต้องการสื่อถึงคนดู ในท้ายคลิปมีการเชิญชวนให้คนที่เข้ามาดูคลิปสปอยล์ไปหาหนังฉบับเต็มมาดู อีกทั้งยังบอกอีกด้วยว่าหนังเรื่องนี้ได้ออกฉายเมื่อปีไหน ใน Rotten Tomatoes และ IMDB ให้คะแนนหนังเท่าไหร่

เนื้อหาการสปอยล์

มีการเล่าว่าใครทำอะไร ในแต่ละฉาก อย่างหมดจด จนสามารถประติดประต่อเรื่องราวทั้งหมดของหนังได้ตั้งแต่ต้นจนจบ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ระดับการสปอยล์

ผู้วิจัยพบว่าระดับของการสปอยล์ในคลิปนี้ เปิดเผยเรื่องราวทุกอย่างเกี่ยวกับหนัง เนื่องจากมีการบรรยายฉากต่างๆ ที่เกิดขึ้น จึงทำให้รู้ปม จุดขัดแย้ง ไคล์แมกซ์ และจุดคลี่คลายของหนัง

ผู้วิจัยพบว่าโดยรวมของช่องนี้ในทุกๆ คลิป มีโครงสร้าง เนื้อหา และระดับการสปอยล์ในลักษณะเดียวกันทั้งหมด

การแสดงความคิดเห็นที่น่าสนใจของผู้ชมคลิป

สำหรับข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป ส่วนใหญ่เป็นการชื่นชมผู้ทำคลิปว่าเล่าสนุก มีน้ำเสียงที่น่าฟัง การใช้เสียงพากย์ในบางครั้งรู้สึกตลกและขำมาก สนุกไปกับ

การดูคลิป “จริงๆ หนังมันก็ไม่ได้ตลกเท่าไหร่นะ แต่ต่อมฮาแตกก็ตรงเสียงสปอยของแอดนี่แหละ อย่างฮา ชอบมากค่ะ” / “ชอบการสปอยมากเลยค่ะ สนุกมาก ตลกมาก ขอบใจมาก 555555” นอกเหนือจากนั้นเป็นการแสดงความคิดเห็นที่มีต่อตัวหนัง เช่น เนื้อหาคลิปที่เป็นหนังเสียดสีสังคมและสะท้อนสังคม (คลิป 4.2) ทำให้แนวทางความคิดเห็นของผู้ชมพูดถึงปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นในหนังและเปรียบเทียบกับประเทศไทย เช่น “ระบบยุติธรรมของเรานั้นมันห่วยแตก คุกมีไว้ขังคนจน ส่วนพวกรวยๆ นั้นก็มีนักการเมืองเลวๆ ไว้คอยช่วยเหลือ นี่คือบทในหนังใช่ไหม ทำไมมันคุ้นๆ” / "นักการเมืองชั่วนาฬิกายืมเพื่อน" คุ้นๆเหมือนประเทศแถวนี้เลยยย” / “ฝรั่งทำหนังเป็นศิลปะจริงๆ จะหยิบจับประเด็นไหนมาละเลงใส่ก็ได้ แต่เป้าหมายสุดท้ายคือเพื่อตีแผ่และสะท้อนสังคม อยากให้ไทยมีหนังแบบนี้เยอะๆ จัง เพราะเรื่องที่ไม่ยุติธรรมมีอีกเยอะในสังคมไทย” หรือข้อความที่พูดถึงการเปรียบเทียบพล็อตเรื่องหนังต่างประเทศกับละครไทย เช่น นำเน่าเหมือนละครไทยนี่ผมชอบดูจริงๆ ตรูนี่ลั่นเลย555” / “ในหนัง : คนรวยปลอมเป็นคนจน เพื่อหารักแท้” และบางท่านก็เสนอแง่คิดจากหนังหลังจากรับชม “ความหมายที่แท้จริงของหนังไม่เกี่ยวกับแค่รวยจนหรือความรัก แต่อยากจะเสนอให้เห็นมุมมองถ้าคนรวยลองอยู่ในสถานะคนจนแล้วจะเข้าใจ อาจจะสามารถช่วยให้คนจนมีอาชีพที่ดีขึ้นได้ นี่คือสิ่งที่เรารู้สึกว่าหนังทำสื่อสารออกมาความหมายค่อนข้างดี”

บางท่านมีการเสริมข้อมูล และเป็นความเห็นโต้แย้งสิ่งที่ผู้ทำคลิปบรรยายเอาไว้ผิด คือ “ริโอ เดอจาเนโร ไม่ใช่เมืองหลวงครับ แต่เป็นเมืองที่ใหญ่ที่สุดในบราซิล เมืองหลวงคือ บราซีเลีย ครับพี่ gu ปักหมุดหน่อยครับ”

รวมถึงข้อค้นพบว่ามีผู้ติดตามมาจากสื่อสังคมออนไลน์อื่น อย่าง Tiktok ซึ่งแสดงให้เห็นว่าคนสปอยล์หนังช่องนี้มีฐานแฟนคลับและมีผู้ติดตามตามมารับชมในช่องทางหลักอย่าง Youtube ด้วย “ตามมาจาก TiKTOK ครับเป็นกำลังใจให้สู้ๆ ครับคลิปดีมาก”

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

5.ช่อง SNEAK channel มีผู้ติดตาม (Subscribers) 372,000 คน (ข้อมูลจากวันที่ 16 มีนาคม พ.ศ. 2565) เริ่มต้นทำช่องครั้งแรกเมื่อวันที่ 19 สิงหาคม พ.ศ. 2558

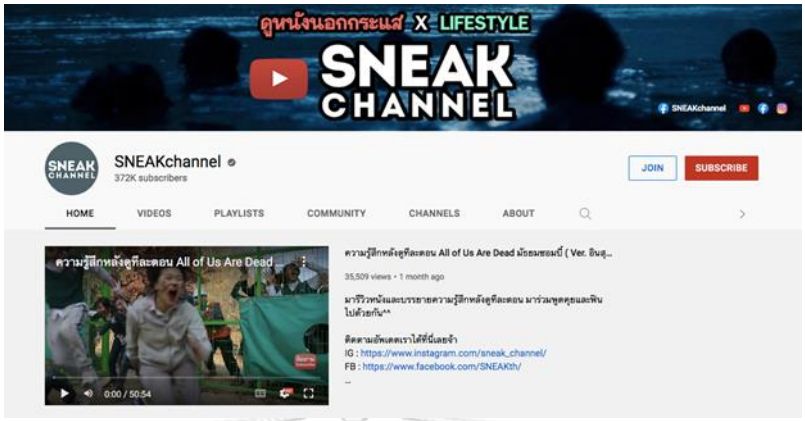

ภาพที่ 16 จากช่อง SNEAK channel ใน Youtube

คลิปที่เลือกมา ได้แก่

5.1 Life Like หุ่นโหยตัณหา (หุ่นยนต์ก็หื่นได้!) | สปอยล์หนัง By ดูหนังนอกกระแส

เป็นคลิปสปอยล์หนังต่างประเทศ โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 4 เมษายน พ.ศ. 2563 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 1,640,866 ครั้ง (เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2565) ความยาวของคลิป 31.30 นาที

5.2 The Platform คุกนรก200ชั้น!! (นักโทษยังเหยียดกันเอง!) | สปอยล์หนัง ตีความหนัง By ดูหนังนอกกระแส

เป็นคลิปสปอยล์หนังต่างประเทศ โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 4 มีนาคม พ.ศ. 2563 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 568,441 ครั้ง (เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2565) ความยาวของคลิป 30:33 นาที

5.3 Uzumaki ก้นหอยมรณะ (หมู่บ้านอาถรรพ์ทำให้คนตัวบิดเบี้ยว!) / สปอยล์หนัง By ดูหนังนอกกระแส

เป็นคลิปสปอยล์หนังต่างประเทศ โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 3 เมษายน พ.ศ. 2564 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 113,255 ครั้ง (เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2565) ความยาวของคลิป 19:45 นาที

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

5.4 THE SPECIAL กล่องพิศวาส (รูปริศนาที่แค่เสียบเข้าไปก็ฟินแตก!) / สปอยล์หนัง By ดูหนังนอกกระแส

เป็นคลิปสปอยล์หนังต่างประเทศ โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 24 เมษายน พ.ศ. 2564 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 72,949 ครั้ง (เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2565) ความยาวของคลิป 24:50 นาที

5.5 The Bacchus Lady คุณยายขายบริการ (สะท้อนสังคมวัยชราที่น่าหดหู่!) / สปอยล์หนัง By ดูหนังนอกกระแส

เป็นคลิปสปอยล์หนังต่างประเทศ โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 27 มีนาคม พ.ศ. 2564 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 59,141 ครั้ง (เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2565) ความยาวของคลิป 36:01 นาที

5.6 ความรู้สึกหลังดู ปิตุภูมิ พรมแดนแห่งรัก (หนังที่โดนแบนมากว่า 8 ปี!!) By ดูหนังนอกกระแส

เป็นคลิปสปอยล์หนังไทย โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 22 กันยายน พ.ศ. 2563 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 274,682 ครั้ง (เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2565) ความยาวของคลิป 10:48 นาที

5.7 รีแอคชั่น ผีตามคน (ผีตาโขน) หน้ากากผีกินคน! / ดูหนังกับเพื่อน

เป็นคลิปสปอยล์หนังไทย โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 7 พฤษภาคม พ.ศ. 2565 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 35,885 ครั้ง (เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2565) ความยาวของคลิป 22:51 นาที

5.8 GHOST LAB ฉีกกฎทดลองผี / สปอยล์หนัง + ความลับที่ซ่อนในหนัง By ดูหนังนอกกระแส

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

เป็นคลิปสปอยล์หนังไทย โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 2 มิถุนายน พ.ศ. 2564 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 21,860 ครั้ง (เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2565) ความยาวของคลิป 29:36 นาที

5.9 5 สุดยอดหนังไทยที่เด็กยุค 90's หลงรัก!!! | ดูหนังนอกกระแสสกู๊ป

เป็นคลิปสปอยล์หนังไทย โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 15 กันยายน พ.ศ. 2561 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 20,851 ครั้ง (เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2565) ความยาวของคลิป 5:49 นาที

5.10 ตีความหมายและสัญลักษณ์ The Whole Truth ปริศนารูหลอน / ดูหนังนอกกระแส

เป็นคลิปสปอยล์หนังไทย โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2564 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 15,691 ครั้ง (เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2565) ความยาวของคลิป 12.24 นาที

โครงสร้างของคลิป

ในภาพรวมแล้ว โครงสร้างส่วนใหญ่ของคลิปในช่อง SNEAK channel เป็นดังนี้

เปิดคลิปมาด้วยการแนะนำช่อง และนำภาพประกอบจากหนังมาตัดสลับรวมกัน จากนั้นก็ขึ้นข้อความว่า “ดูหนังนอกกระแส” ข้อสังเกตคือ ข้อความดังกล่าวไม่ใช่ชื่อช่อง แต่ต้องการสื่อว่าช่องนี้กำลังสปอยล์หนังนอกกระแส และบรรยายต่อว่าหนังที่กำลังจะมาเล่าให้ฟังนั้นคือเรื่องอะไร พล็อตเรื่องคืออะไร อีกทั้งยังมีการขึ้นข้อความ “สปอยล์” (Spoil Alert) เตือนผู้ชมก่อนว่าคลิปนี้มีเนื้อหาสปอยล์ ผู้ทำคลิปยังพูดเสริมอีกว่า “ถ้าใครไม่คิดที่จะดูหนังเรื่องนี้เต็มๆ มาฟังผมสปอยล์ได้” จากนั้นจึงเข้าสู่เนื้อหาของการสปอยล์ในแต่ละฉากที่เกิดขึ้น โดยนำภาพประกอบในหนังมาเล่า ระหว่างทางมีการพากย์เสียงตัวละคร และให้ชื่อตัวละครสมมติ เพื่อป้องกันความสับสนและเพื่อความเข้าใจที่ง่ายขึ้น และเมื่อเล่าหนังจบ ผู้ทำคลิปได้มาวิเคราะห์ตัวละคร และวิพากษ์วิจารณ์แง่มุมต่างๆ ของหนังให้แก่ผู้ชม และในท้ายคลิปมีการให้คะแนนต่อหนังเรื่องนี้จากมุมมองของคนทำคลิปเอง อีกทั้งยังทิ้งคำถามในช่วงท้ายด้วยว่า “ฟังสปอยจบแล้วรู้สึกอย่างไรบ้าง?” เพื่อเป็นการดึงดูดให้ผู้ที่เข้ามาชมคลิปมีส่วนแสดงความคิดเห็นใต้คลิป

ไม่เพียงเท่านั้น (ในบางคลิป 5.3, 5.6 และ 5.8) ทางช่องหรือผู้จัดทำ ได้เชิญชวนให้คนเข้ามาสนับสนุนช่อง ด้วยการนำภาพศิลปะดิจิทัล หรือ NFT ซึ่งในที่นี้คือปลาที่เป็นลักษณะตัวการ์ตูนอันมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว มาแลกกับเงินของผู้สนับสนุน (เนื่องจากคนทำคลิปทำงานศิลปะดิจิทัล)

คลิปหนังไทยเรื่อง ปิตุภูมิ (คลิป 5.6) เป็นคลิปหนึ่งที่ลักษณะของคลิปแตกต่างออกไป เนื่องจากใช้ภาพนิ่งจากหนังทั้งหมดแทนภาพประกอบที่เป็นคลิปวิดีโอ และคลิปนี้เป็นการบรรยายล้วน ไม่มีการตัดสลับภาพกับหน้าของคนทำคลิป และคลิปนี้มีผู้บรรยายสองคน (ซึ่งส่วนใหญ่ของคลิปภายในช่องมีผู้บรรยายเพียงแค่คนเดียว)

คลิปอีกลักษณะหนึ่งที่ช่องนี้ผลิตคือ คลิปรีแอคชั่น หรือคลิปที่คนดูจะใช้กล้องจับปฏิกริยาของตัวเองระหว่างที่ดูหนังไปด้วย (5.7) โดยตอนต้นคลิป มีการขึ้นข้อความว่า “ดูหนังกับเพื่อน” จากนั้นมีการให้ข้อมูลความรู้ถึงที่มาที่ไปในการทำหนังเรื่องนี้ว่ามาจากการถ่ายทำด้วยไอโฟน 13 จากนั้นก็ตัดเข้าสู่ช่วงที่คนทำคลิปนั่งดูหนังตั้งแต่ต้น ระหว่างทางที่ดูหนัง คนทำคลิปก็จะพูดไปด้วยคล้ายกำลังสนทนากับเพื่อนที่นั่งดูหนังอยู่ข้างๆ พร้อมกับคาดเดาว่าจะเกิดอะไรขึ้นในแต่ละฉาก และ

ในช่วงสุดท้ายของคลิป หลังจากที่ดูหนังจบ คนทำคลิปไม่ได้พูดถึงประเด็นของหนัง หรือวิเคราะห์ตัวหนังเลย มีเพียงแค่การพูดถึงคุณสมบัติและความสามารถในการถ่ายทำด้วยกล้องมือถือ

คลิปอีกลักษณะหนึ่งเป็นสกู๊ป (5.9) ที่พูดถึงหนังไทยในยุคทศวรรษที่ 90 และเป็นคลิปสั้นๆ ที่รวบรวมหนังไทยที่โด่งดังในช่วงเวลานั้นมารีวิว ต้นคลิปมีการขึ้นข้อความ “ดูหนังนอกกระแส” จากนั้นจึงตัดเข้าสู่การแนะนำของคนทำคลิปว่าสกู๊ปนี้คืออะไร มีหนังเรื่องใดบ้างที่ถูกนำมาพูดถึง ต่อมาก็เล่าถึงหนังแต่ละเรื่องแบบสั้นๆ เมื่อเล่าจบ ก็เชิญชวนให้คนที่เข้ามาดูคลิปนี้กดติดตามช่อง และในท้ายคลิปได้ฝากข้อความถึงคนดูว่า “ถ้าเพื่อนท่านใดสนใจหนังเรื่องอะไร และอยากให้ผมมาทำสกู๊ปหรือทำรีวิวก็สามารถคอมเมนท์กันมาได้ ถ้าหนังเรื่องนั้นน่าสนใจผมจะมารีวิวให้เพื่อนๆ ฟัง”

เนื้อหาการสปอยล์

โดยส่วนใหญ่เนื้อหาการสปอยล์ของช่องจะเล่าเรื่องราวตั้งแต่ต้นจนจบของหนัง ทุกๆ ฉากที่เกิดขึ้น เช่น ใครทำอะไรในแต่ละฉาก จุดประสงค์ ปมขัดแย้งต่างๆ ไม่เพียงเท่านั้น ยังมีการตีความของคนทำคลิป และสิ่งที่หนังได้ทิ้งสัญญะและทิ้งประเด็นสำคัญบางอย่างให้กับคนดู

ข้อแตกต่างในบางคลิปที่พบ เช่น คลิปรีแอคชั่น (5.7) ที่คนทำคลิปดูหนังไปพร้อมกับผู้ชม จึงทำให้เห็นเรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้นในหนังในช่วงเวลาเดียวกัน (Real Time) และคลิป 5.9 ที่รวมสุดยอดหนังไทยที่เด็กยุค 90's หลงรัก!!! เป็นคลิปที่รวมหนังและเล่าหนังในรูปแบบการรีวิวสั้นๆ ว่าคือหนังอะไร มีดาราเป็นใครบ้าง น่าสนใจอย่างไร และพล็อตเรื่องคืออะไร ซึ่งได้แก่ 1.จักรยานสีแดง 2. ฟ้าท้าลิขิต 3.มนต์รักทรานซิสเตอร์ 4. 2499 อันธพาลครองเมือง และ 5.โลกทั้งใบให้นายคนเดียว

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ระดับการสปอยล์

ภาพรวมของระดับสปอยล์ มีการเปิดเผยเนื้อหาทั้งหมดของเรื่อง และเปิดเผยข้อมูลสำคัญของหนังทั้งหมด รวมถึงการบรรยายฉากต่างๆ ที่เกิดขึ้น จนสามารถเห็นทุกองค์ประกอบของแต่ละองค์ที่เกิดขึ้นในหนัง ในบางคลิป เช่น หนังที่มาจากการ์ตูน เรื่องก้นหอยมรณะ (5.3) จึงทำให้ผู้วิจัยคิดในแง่หนึ่งว่า คลิปสปอยล์อาจส่งผลกระทบคนบางกลุ่มที่ชื่นชอบประสบการณ์ความสดใหม่ที่ได้เจอจากหนังฉบับเต็มมากกว่าการสปอยล์ แต่ถึงอย่างไรก็มีผู้ชมบางส่วนที่ชื่นชอบการดูหนังที่ถูกดัดแปลงมาจากการ์ตูน หรือเรียกอีกอย่างว่า Live Action ว่าภาพที่ถูกทำออกมาในฉบับคนแสดงจริงๆ นั้นจะแตกต่าง และเป็นเช่นไร แม้ว่าจะเคยรู้เรื่องราวมาก่อนหรือไม่ก็ตาม

บางคลิปในช่องถือว่าไม่เป็นการสปอยล์ เป็นเพียงการรีวิว เพราะไม่ได้เผยจุดสำคัญของหนังและเผยเรื่องราวจนหมดจด แต่เล่าเพียงเรื่องย่อหรือพล็อตหนัง และวิเคราะห์ตัวหนังเท่านั้น เช่น คลิป 5.6 และ 5.9 เป็นเพียงแค่การรีวิว วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากหนังเรื่องนี้

คลิปรีแอคชั่น มีข้อแตกต่างในเรื่องของระดับการสปอยล์ที่ผู้วิจัยมองเห็นเป็นสองด้านนั้นคือ ด้านความพร้อมและการตัดสินใจเลือกชม ว่าเราจะดูคลิปนี้โดยตรงคนเดียว หรือว่าดูคลิปนี้เป็นเพื่อนกับคนทำช่อง Sneak Channel เพราะเมื่อมาวิเคราะห์ดูแล้ว มันก็คือการดูหนังเต็มเรื่อง เพียงแค่เราเปลี่ยนช่องทางมาดูหนังเรื่องนี้ผ่านสื่ออย่างยูทูบในช่องนี้

การแสดงความคิดเห็นที่น่าสนใจของผู้ชมคลิป

สำหรับข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป จากการสำรวจและวิเคราะห์ข้อมูลจากข้อความการแสดงความคิดเห็น ผู้วิจัยพบว่า ทางช่องได้กระตุ้นให้ผู้คนที่เข้ามารับชมคลิปนั้นมีส่วนร่วมเป็นอย่างมาก ประการที่ 1 ข้อความส่วนใหญ่ที่ตอบมานั้น เป็นข้อความขนาดยาว และประการที่ 2 แต่ละข้อความแสดงถึงความคิดเห็นในแง่มุมของคนที่มีพื้นฐานทางความรู้ด้านภาพยนตร์ เช่น

“ระดับเลขของคุกคือชนชั้นการปกครองที่พบเจอในสังคมมายมาย ส่วนอาหารคือทรัพยากรที่มีค่า ที่ถ้าบางคนจิตใจดีก็มีการแบ่งปันกันแต่ถ้าเห็นแก่ตัวทรัพยากรที่มีค่าก็จะหมดอย่างรวดเร็ว ส่วนคนในคุกนี่คิดว่าก็คือ คนในสังคมที่เราต้องพบเจอ และสุดท้ายคุกคือ ระบบที่มีไว้เพื่อปกครองคนในสังคม ถ้าใครมีอำนาจมากก็อยู่ชั้นบน ถ้าไม่มีอำนาจหรือต่อต้านก็ถูกกดให้จำนนกับระบบที่ไม่เอื้อแก่ทุกคนจริงๆ มายาคติมากๆ ค่ะเรื่องนี้ สะท้อนสังคมจนรู้สึกขนลุกไปหมดเลย” / “หนังเรื่องนี้ดีมากค่ะ ดู 10 คน ก็ตีความกันไป 10 แบบ แล้วแต่พื้นหลังและประสบการณ์ของแต่ละคน ไม่มีอะไรถูกอะไรผิดนะคะ คนคริสต์ก็จะตีความไปถึงพระเจ้า บางคนก็ตีความเป็นรัฐบาลหรือระบบ ซึ่งไม่ว่าจะเห็นเป็นอะไรก็ใช้ได้ในบริบทของหนังหมดเลย แต่ไม่ว่าคุณจะเห็นเป็นอะไร สารหรือใจความสำคัญของ "สังคมมนุษย์" มันเข้าถึงทุกคน สำหรับเราถือว่า ผกก สามารถส่งสารได้อย่างดีเยี่ยม // ไม่เยอะนะที่หนัง symbolic จะประสบความสำเร็จในการส่งสารได้ขนาดนี้ ส่วนใหญ่จะลึกลับซับซ้อนจนต้องถามว่าไอ้เหี้ยดูอะไรวะ” ข้อความจากคลิป 5.2 เรื่อง The Platform

ในช่องเดียวกันมีการสนทนาถึงหนังที่ชอบและเป็นแฟนหนังที่ดัดแปลงมาจากการ์ตูนญี่ปุ่นหรือมังงะ (คลิป 5.3)

“กรี๊ดดดดดพึ่งรู้ว่าก้นหอยมี live actionด้วย ถ้าใครงงกับหนังก็ไม่แปลกนะคะในมังงะก็งงๆ มึนๆพอกัน 55555 ถือเป็นเสน่ห์ของอาจารย์อิโต้จุนจิแกแหละ” ซึ่งพบว่า แต่ละคนเป็นแฟนของผู้วาดการ์ตูน อ.จุนจิ อิโต้ พอได้ดูหนังเรื่องนี้จากคลิปสปอยล์ ต่างก็ออกความเห็นไปในแนวทางเดียวกัน เช่น เมื่อนำมาศึกษาต่อ ก็ค้นพบว่ามีบทสนทนาและจุดสนใจร่วมกันระหว่างแฟนการ์ตูนกับแฟนหนัง คนทำคลิปสปอยล์ได้นำทางให้ผู้คนที่เข้ามารับชมคลิปนี้ได้ต่อยอดบทสนทนในเรื่องราวที่ชอบร่วมกัน ข้อความอื่นๆ ที่มีความน่าสนใจ พบได้ในการนำเสนอหนังบางเรื่องที่อยากให้คนทำคลิปช่วยนำมาให้หน่อย เช่น “อยากให้พี่โอมลองไปดูซีรีย์จีนเรื่องนี้ Til Death Do Us Part จนกว่า

ความตายจะพราก เป็นซีรีย์ใน Netflix มี7ตอน ตอนละไม่เกิน30นาที เป็นเรื่องสั้น อยากให้ดูแล้วตีความหมายให้หน่อยค่ะ ไม่แน่ใจว่าพี่ดูหรือยัง ลองไปดูนะคะ”

นอกเหนือจากนั้นก็เป็นข้อความประเภทที่ว่า ชอบไม่ชอบอะไรในหนัง หนังสนุกมากๆ หนังดี พล็อตแปลกดี หาดูหนังเต็มเรื่องได้จากที่ไหนบ้าง เพราะมีบางท่านอยากไปติดตามดู และจากการวิเคราะห์นี้จึงทำให้ทราบว่าช่อง Sneak Channel น่าจะเป็นช่องสปอยล์หนังในยูทูบแรกๆ ของประเทศไทย และเป็นช่องที่มีบทวิเคราะห์และมีการวิพากษ์วิจารณ์หนังที่ให้ข้อมูล เนื้อหานอกเหนือจากการสปอยล์หนังเพียงอย่างเดียว

ผลการวิเคราะห์จากช่องคลิปสปอยล์หนัง และช่องที่มีเนื้อหาเข้าข่ายการสปอยล์หนัง ได้ผลวิเคราะห์ดังนี้

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ภาพรวม จากช่องคลิปสปอยล์หนังและช่องที่มีเนื้อหาเข้าข่ายการสปอยล์หนัง 5 ช่อง

	วิเคราะห์	จดอ JUSTดูIT.	คอเป็นหนัง	สองสตูดิโอ	GU Channel	SNEAK channel
1	โครงสร้าง	ใช้ภาพประกอบพร้อมกับเสียงบรรยาย	เล่าผ่านโดยตรงจากคนทำคลิปกล้องจับที่หน้าตัดสลับกับการนำภาพประกอบจากหนังมาใช้	ใช้ภาพประกอบพร้อมกับเสียงบรรยาย	ใช้ภาพประกอบพร้อมกับเสียงบรรยาย	เล่าผ่านโดยตรงจากคนทำคลิปกล้องจับที่หน้าตัดสลับกับการนำภาพประกอบจากหนังมาใช้
2	เนื้อหาการสปอยล์	รีวิวภาพยนตร์	รีวิวภาพยนตร์และสปอยล์เนื้อหา, ส่วนสำคัญของหนัง	สปอยล์เนื้อหาและส่วนสำคัญของหนัง	สปอยล์เนื้อหาและส่วนสำคัญของหนัง	รีวิวภาพยนตร์และสปอยล์เนื้อหา, ส่วนสำคัญของหนัง
3	ระดับของการสปอยล์	เข้าข่ายการสปอยล์บางคลิป (เฉพาะจุดสำคัญบางอย่าง)	สปอยล์หนังทั้งเรื่อง	สปอยล์หนังทั้งเรื่อง	สปอยล์หนังทั้งเรื่อง	สปอยล์หนังทั้งเรื่อง
4	ประเภทภาพยนตร์ที่ถูกสปอยล์	หนังที่อยู่ในกระแส ประเภทภาพยนตร์แอ๊คชั่น ผจญภัย สยองขวัญ ตลก รัก ไซไฟ แฟนตาซี	หนังที่อยู่ในกระแส ประเภทภาพยนตร์แอ๊คชั่น ผจญภัย สยองขวัญ ตลก รัก	หนังนอกกระแส หนังเกรดบี (ภาพยนตร์อเมริกัน) ประเภทภาพยนตร์แอ๊คชั่น สัตว์ประหลาด	หนังนอกกระแส หนังเกรดบี (ทั้งภาพยนตร์อเมริกัน ยุโรป อเมริกาใต้ และเอเชีย) ประเภทภาพยนตร์รัก ตลก แฟนตาซี	หนังนอกกระแส หนังอิสระทั้งไทยและต่างประเทศ ประเภทภาพยนตร์ดราม่า ลึกลับ สยองขวัญ แฟนตาซี ไซไฟ

ผลการวิเคราะห์จุดร่วมและจุดต่าง จากช่องคลิปสปอยล์หนัง และช่องที่มีเนื้อหาเข้าข่ายการสปอยล์หนัง ได้ผลวิเคราะห์ดังนี้

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ภาพรวมจุดร่วม-จุดต่างจากช่องคลิปสปอยล์หนัง และช่องที่มีเนื้อหาเข้าข่ายการสปอยล์หนัง 5 ช่อง

		จุดร่วม	จุดต่าง (เอกลักษณ์)
1	จดอ JUSTดูIT.	เป็นคลิปที่มีการนำเนื้อหาหนังมาพูดคุยในกลุ่มคนที่ชอบหนัง มีการสอดแทรกในเรื่องการตีความ วิพากษ์วิจารณ์ร่วมด้วย เป็นสังคมผู้ชาย เพราะคนทำคลิปเป็นผู้ชาย มีความเป็น Fanboy มีการตั้งคำถามและโยนคำถามในท้ายคลิปเพื่อดึงให้ผู้ติดตามมีส่วนร่วม	ลักษณะเป็นการรีวิว โปรโมท และประชาสัมพันธ์ มีการสัมภาษณ์ผู้สร้าง ผู้ผลิต และนักแสดงในหนัง เนื่องจากทางค่ายหนัง มีการจ้างผลิตคลิป
2	คอเป็นหนัง	เป็นคลิปที่มีการนำเนื้อหาหนังมาพูดคุยในกลุ่มคนที่ชอบหนัง มีการสอดแทรกในเรื่องการตีความ วิพากษ์วิจารณ์ร่วมด้วย เป็นสังคมผู้ชาย เพราะคนทำคลิปเป็นผู้ชาย มีความเป็น Fanboy มีการตั้งคำถามและโยนคำถามในท้ายคลิปเพื่อดึงให้ผู้ติดตามมีส่วนร่วม	มีความจริงจังในการเล่า และมักใช้ภาพประกอบหรือคลิปวิดีโอจากหนังค่อนข้างน้อย เน้นที่การถ่ายหน้าคนทำคลิป
3	สองสตูดิโอ	เป็นคลิปที่มีการนำเนื้อหาหนังมาพูดคุยในกลุ่มคนที่ชอบหนัง มีการสอดแทรกในเรื่องการตีความ วิพากษ์วิจารณ์ร่วมด้วย เป็นสังคมผู้ชาย เพราะคนทำคลิปเป็นผู้ชาย มีความเป็น Fanboy มีการตั้งคำถามและโยนคำถามในท้ายคลิปเพื่อดึงให้ผู้ติดตามมีส่วนร่วม	มักนำเสนอหนังแปลกๆ เช่น หนังสัตว์ประหลาดหรือหนังเกรดบีมาดึงดูดกลุ่มแฟนที่มีลักษณะเฉพาะ

ตารางที่ 5 (ต่อ)

		จุดร่วม	จุดต่าง (เอกลักษณ์)
4	GU Channel	เป็นคลิปที่มีการนำเนื้อหาหนังมาพูดคุยในกลุ่มคนที่ชอบหนัง มีการสอดแทรกในเรื่องการตีความ วิพากษ์วิจารณ์ร่วมด้วย เป็นสังคมผู้ชาย เพราะคนทำคลิปเป็นผู้ชาย มีความเป็น Fanboy มีการตั้งคำถามและโยนคำถามในท้ายคลิปเพื่อดึงให้ผู้ติดตามมีส่วนร่วม	มีการใช้น้ำเสียงในการเล่าเป็นพิเศษ หยอดมุกตลกลงไประหว่างที่เล่า และมีจริตความเป็นหญิงในน้ำเสียงและสังเกตได้ว่าคนดูที่เป็นผู้หญิงส่วนใหญ่มักดูช่องนี้ (สำรวจจากคอมเมนท์ที่มีผู้หญิงเข้ามาตอบความคิดเห็น)
5	SNEAK channel	เป็นคลิปที่มีการนำเนื้อหาหนังมาพูดคุยในกลุ่มคนที่ชอบหนัง มีการสอดแทรกในเรื่องการตีความ วิพากษ์วิจารณ์ร่วมด้วย เป็นสังคมผู้ชาย เพราะคนทำคลิปเป็นผู้ชาย มีความเป็น Fanboy มีการตั้งคำถามและโยนคำถามในท้ายคลิปเพื่อดึงให้ผู้ติดตามมีส่วนร่วม	เน้นการตีความ วิเคราะห์ และวิพากษ์วิจารณ์ รวมทั้งพยายามดึงคนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการตอบความคิดเห็นจากข้อความที่ขึ้นบนคลิป และคำถามที่คนทำคลิปทิ้งท้าย

เอกลักษณ์ของช่องสปอยล์หนังและช่องที่มีเนื้อหาเข้าข่ายการสปอยล์ (Unique characteristics of Spoilers)

ในแต่ละช่องจะเห็นได้ว่ามีลักษณะหรือเอกลักษณ์เฉพาะตัวในการนำเสนอ

1.ช่องจดอ - JUSTดูIT. เอกลักษณ์ที่เห็นได้อย่างเด่นชัดของช่องนี้มีทั้งแง่ความสร้างสรรค์และแง่ของศิลปะ ผู้วิจัยพบว่ามีการใช้ศิลปะในการลำดับภาพหรือการตัดต่อจนทำให้คลิปดูลื่นไหลและต่อเนื่อง มีการเล่าเรื่องที่เป็นลำดับชัดเจน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะภาพต่างๆ ที่ได้นำมาใช้ประกอบมีมากกว่าช่องอื่น เนื่องจากส่วนใหญ่ภาพเหล่านั้นได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์หรือค่ายหนังที่ร่วมมือกันประชาสัมพันธ์หนังเรื่องนั้นๆ อีกทั้งเกร็ดข้อมูลอื่นๆ ที่เป็นสารนอกตัวบทมานำเสนอร่วมด้วย

2.ช่องคอเป็นหนัง เอกลักษณ์ที่เห็นได้อย่างเด่นชัดคือ คลิปสปอยล์ส่วนใหญ่มักใช้ภาพหรือคลิปจากหนังมาประกอบค่อนข้างน้อย และมักเล่าผ่านหน้าของตนเองมากกว่าช่องอื่นๆ อีกทั้งผู้ผลิตคลิปมีเอกลักษณ์ด้านบุคลิก กล่าวคือ มีความเป็นตัวของตัวเองในการนำเสนอ เล่าและวิพากษ์วิจารณ์ในมุมมองของตนเองได้อย่างน่าสนใจ ผ่านนำเสียงที่ดูจริงจัง และวิเคราะห์อย่างตรงไปตรงมา ตรงไหนที่ชอบก็บอกว่าชอบ ตรงไหนของหนังที่ไม่ดีก็พูดออกมาตรงๆ

3.ช่อง สองสตูดิโอ เอกลักษณ์ที่เห็นได้อย่างเด่นชัด คือ การนำหนังเกรดบี (B-Movie) เช่น หนังสัตว์ประหลาด หนังสยองขวัญมานำเสนอ แม้ว่าช่องอื่นๆ จะมีหนังประเภทดังกล่าว แต่จากการที่ผู้วิจัยได้ไปสำรวจภายในช่อง (นอกเหนือจากขอบเขตการวิจัยที่ต้องสำรวจคลิปสปอยล์จำนวน 10 คลิป) หนังประเภทดังกล่าวมีมากกว่าอย่างสังเกตได้ชัด อีกทั้งคลิปที่ถูกนำเสนอนั้น มีการบรรยายที่ค่อนข้างละเอียด บรรยายทุกส่วนที่เกิดขึ้นในหนัง เล่าฉากต่อฉากอย่างต่อเนื่อง ไม่ข้ามฉากหรือซีนเหมือนช่องอื่นๆ ที่มีการเล่าข้ามไปบางฉากบ้าง

4.ช่อง GU Channel เอกลักษณ์ที่สำคัญของช่องนี้ คือ น้ำเสียงในการบรรยาย และใช้การพากย์เสียงตัวละครในหนังจนทำให้คลิปสปอยล์หนังเรื่องนั้นๆ กลายเป็นหนังอีกเรื่องหนึ่ง ที่มีแบบฉบับเฉพาะตัว เหมือนว่ากำลังดูหนังที่ถูกทำใหม่หรือรีเมคใหม่

5.ช่อง SNEAK channel เอกลักษณ์ที่เห็นได้อย่างเด่นชัด และเห็นว่าผู้ผลิตคลิปทำในทุกๆ คลิปที่นำเสนอ คือ การตีความ และดึงให้ผู้ชมเข้ามามีส่วนร่วมในการตีความ กล่าวคือ ผู้ผลิตคลิปไม่ได้ทำเพียงสปอยล์และเล่าหนังไปเรื่อยๆ แต่ระหว่างทางได้วิเคราะห์และตีความสัญญะ รวมถึงสิ่งที่ผู้สร้างหนังได้มอบให้แก่คนดู มานำเสนออย่างละเอียด

หลังจากที่วิเคราะห์เอกลักษณ์ของช่อง ผู้วิจัยพบว่าสาเหตุหนึ่งที่ผู้ชมเข้ามารับชมคลิปแต่ละช่องเป็นเพราะต้องการเสพตัวตนของผู้ผลิตคลิปและเนื้อหาอันเป็นเอกลักษณ์ของช่อง นอกเหนือจากมิติด้านความบันเทิง

ข้อค้นพบจากการวิเคราะห์ข้อมูลผ่านช่องคลิปสปอยล์หนัง โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากโครงสร้างเนื้อหาในแต่ละคลิป

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ผู้วิจัยพบว่าแต่ละช่องมีลีลาและวิธีการนำเสนอแตกต่างกันไป แต่สิ่งที่มีความเหมือนกัน คือ การใช้น้ำเสียงในการเล่าเรื่อง โดยมีลีลาและจังหวะจะโคนไม่เรียบนิ่งจนเกินไป ไม่ใช่แค่เล่าไปเรื่อยๆ มีการสอดแทรกน้ำเสียงที่ฟังดูตลก ชวนน่าฟัง คล้ายนักพากย์ภาพยนตร์และโฆษก โดยเฉพาะช่อง GU Channel ที่คนมักเข้ามาดูคลิปเนื่องจากชอบเสียงพากย์ และที่สำคัญในแต่ละช่องจะมีคำโปรยหรือการตั้งชื่อหนังที่ผู้ทำคลิปเป็นผู้ตั้งชื่อเองและไม่อิงชื่อจริงของหนังเรื่องนั้นๆ เพื่อดึงดูดให้คนสนใจเข้ามาดูคลิป โดยเฉพาะช่องสองสตูดิโอ นอกเหนือจากนั้นในแต่ละช่องยังมีเสริมเรื่องการวิเคราะห์ตีความ และวิพากษ์วิจารณ์หนังที่เล่าไปด้วยระหว่างทาง

โดยสิ่งนี้ได้กระตุ้นให้ผู้ชมคลิปเข้ามามีส่วนร่วมในการวิเคราะห์หนังด้วยเช่นกัน นอกเหนือจากมิติด้านความบันเทิงในการรับชม และยิ่งเรื่องไหนถูกตีความสอดคล้องกับบริบทสังคมไทย คนดูก็ยิ่งเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นมากขึ้น

อุปสรรคที่พบเจอระหว่างการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ได้ผลวิจัย ตามขอบเขตส่วนที่ 1 คือ ผู้วิจัยเลือกคลิปสปอยล์ที่มีผู้ชมมากกว่า 10,000 คน (View) ขึ้นไป จากเกณฑ์ความนิยม จำนวน 10 คลิปในแต่ละช่อง ทั้งนี้จะเป็นคลิปสปอยล์หนังต่างประเทศ 5 คลิป และคลิปสปอยล์หนังไทย 5 คลิป รวมทั้งสิ้น 50 คลิป

บางช่องที่ไปสำรวจไม่มีการสปอยล์หนังไทย เช่น ช่อง GU Channel และบางช่องมีการสปอยล์หนังไทยไม่ถึง 5 คลิป เช่น ช่อง สองสตูดิโอ มีจำนวนคลิปสปอยล์หนังไทยเพียงแค่ 3 คลิป สิ่งนี้ทำให้ผู้วิจัยพบว่านอกเหนือจากมิติด้านความนิยมที่คนไทยส่วนใหญ่มักชอบรับชมหนังต่างประเทศมากกว่าหนังไทย อาจเป็นเพราะสังคมในปัจจุบันอยู่ในความหลากหลายทางวัฒนธรรม (Multicultural) หากสังเกตลึกลงไปจะเห็นได้ว่าคลิปสปอยล์ที่ถูกนำเสนอไม่ได้จำกัดเพียงหนังจากประเทศใดประเทศหนึ่ง มีทั้งหนังอเมริกัน หนังยุโรป หนังเอเชีย ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความหลากหลาย

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะเป็นการสปอยล์หนังไทยหรือหนังต่างประเทศ การนำเสนอนั้นไม่ต่างกัน กล่าวคือ ยังคงมีการสปอยล์เนื้อหา และมีการนำจุดสำคัญของเรื่องมาเปิดเผย ถ้าจะกล่าวถึงความแตกต่าง แต่ละช่องแตกต่างกันเพียงเล็กน้อยในแง่ของข้อมูลในการนำเสนอ ที่ว่า หากเป็นหนังไทยคนทำคลิปได้นำเอาข้อมูลสำคัญหรือเกร็ดความรู้จากภาพยนตร์ในส่วนอื่นๆ มาใส่เพิ่มเติมได้มากกว่าหนังต่างประเทศ ทั้งนี้เป็นเพราะคนทำคลิปสามารถเข้าถึงข้อมูลหนังไทยได้ง่ายกว่าข้อมูลจากหนังต่างประเทศ อีกทั้งคนทำคลิปซึ่งเป็นชาวไทย มีวัฒนธรรมและเข้าใจภาษาหนังในแบบภาพยนตร์ไทยมากกว่าจึงให้ข้อมูลในการนำเสนอได้มากกว่า

ข้อค้นพบจากการวิเคราะห์ข้อมูลผ่านความคิดเห็นใต้คลิปสปอยล์หนัง

ข้อความคิดเห็นใต้คลิปสปอยล์หนังส่วนใหญ่ในแต่ละช่อง ผู้วิจัยพบว่าแต่ละคนที่เข้ามาแสดงความคิดเห็นต่างอยากมีส่วนร่วมในการตีความ วิเคราะห์หนังที่คนทำคลิปนำเสนอ อีกทั้งบางท่านเป็นแฟนหนังเรื่องนั้นๆ และประเภทหนังที่ตนเองชื่นชอบ และเคยรับชมหนังเรื่องดังกล่าวมาแล้ว พวกเขาต้องการความกระจ่างในเนื้อหาที่ตัวเองเคยรับรู้มาก่อนมากขึ้น ผ่านมุมมองของคนทำคลิป

บางท่านที่ไม่เคยดูเรื่องใดเรื่องหนึ่งมาก่อนและไม่ทราบด้วยว่ามีหนังเรื่องนี้อยู่ การที่ผู้ทำคลิปบางท่านนำเสนอหนังใหม่ๆ หรือหนังที่อยู่นอกกระแส จึงเป็นประสบการณ์ใหม่ที่ทำให้คนสนใจและนิยมเข้ามารับชม ผ่านสุนทรียศาสตร์การเล่าของแต่ละช่อง บทบาทของผู้ผลิตคลิปสปอยล์หนังจึงขยายไปสู่ผู้เผยแพร่ภาพยนตร์อย่างน่าสนใจ

บางท่านเป็นแฟนคลับของช่องจากลีลาการนำเสนอต่างๆ ของผู้ทำคลิป และข้อความคิดเห็นที่ปรากฏไปในแนวทางความชื่นชม ชื่นชอบ และบางท่านให้เงินสนับสนุนผ่านช่องทาง ทรูมันนี่ วอลเล็ท และพรอมเพย์ หรือช่องทางอื่นๆ ที่สามารถสนับสนุนผู้ทำคลิปได้

อีกทั้งพื้นที่นี้ยังเป็นพื้นที่ในการแสดงตัวตนของผู้ที่เข้ามารับชมคลิป จากบางข้อความของบางท่านที่มักกล่าวว่า ตนเองเป็นคนทำหนังหรือเป็นนักศึกษาด้านภาพยนตร์ ที่เข้ามาดูเพราะอยากทราบถึงข้อมูลอื่นๆ จากสารนอกตัวบทที่หนังไม่ได้มอบไว้ให้ ผ่านการนำเสนอของผู้ทำคลิป เช่น เกร็ดข้อมูลอื่นๆ ของหนัง การตีความ เป็นต้น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

บทที่ 5
การวิเคราะห์การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม

การวิจัยเรื่อง “คลิปสปอยล์หนังในฐานะสารนอกตัวบทและปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมในประเทศไทย” ผู้วิจัยให้ความสนใจที่จะศึกษาผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2.เพื่อศึกษาปฏิบัติการของผู้ผลิตและติดตามเนื้อหา และมุมมองที่มีต่อคลิปสปอยล์หนังจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลนั้นจะแบ่งเป็นสองส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กลุ่มคนทำคลิปสปอยล์หนัง กลุ่มผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและอยู่ในอุตสาหกรรมภาพยนตร์ รวมถึงผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายลิขสิทธิ์และทรัพย์สินทางปัญญา

ส่วนที่ 2 การสนทนากลุ่ม (Focus Group) กลุ่มคนรักหนังหรือผู้ที่ชื่นชอบภาพยนตร์ ทั้งนี้แยกย่อยเป็นสองกลุ่ม คือ กลุ่ม 1 ผู้ที่ชอบดูคลิปสปอยล์หนัง และ กลุ่ม 2 ผู้ที่หลีกเลี่ยงการดูคลิปสปอยล์หนัง

สำหรับการศึกษากลุ่มต่างๆ ผู้วิจัยสอบถามประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ 1.แนวคิดสารนอกตัวบท (Paratext) และแนวคิดอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น 1.1.แนวคิดหลังภาพยนตร์ (Post-Cinema) 1.2.แนวคิดวัฒนธรรมการมีส่วนร่วม (Participatory Culture) 1.3.แนวคิดวัฒนธรรมแฟน (Fan Culture / Fan Studies) 1.4.การสปอยล์หนัง (Towards Movie Spoilers) อีกทั้ง 2.มิติเกี่ยวกับอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทยในยุคออนไลน์ (Thai Film Industries in the Online Age) และ 3.การให้ความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา (Copyright / Intellectual Property / Copyleft / Transformative Works)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ส่วนที่ 1 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) พิจารณามุมมองผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากคลิปสปอยล์หนังได้แก่ กลุ่มคนทำคลิปสปอยล์หนัง กลุ่มผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและอยู่ในอุตสาหกรรมภาพยนตร์ รวมถึงผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายลิขสิทธิ์และทรัพย์สินทางปัญญา

1.กลุ่มคนทำคลิปสปอยล์หนัง และคลิปวิดีโอที่มีเนื้อหาเข้าข่ายการสปอยล์หนัง จาก Youtube Channel 3 ช่อง จาก 5 ช่องที่ผู้วิจัยเลือกในการศึกษาเนื้อหาและวิเคราะห์ตัวบท ได้แก่

1.1 ช่อง จดอ - JUSTดูIT ผู้ทำช่อง: คุณฉัตรชัย อาสนจินดา

1.2 ช่อง คอเป็นหนัง (ไม่สะดวกให้สัมภาษณ์ ด้วยเหตุผลส่วนบุคคล)

1.3 ช่อง SNEAK channel ผู้ทำช่อง: คุณสุธรรม จีระศิลป์

สำหรับจุดเริ่มต้นของการทำคลิปสปอยล์หนัง และคลิปที่เข้าข่ายการสปอยล์หนัง โดยเฉพาะการเปิดช่องยูทูบ เพื่อทำคลิปนั้นมาจากความรักหนังอย่างเข้มข้น โดยคุณฉัตรชัย อาสนจินดา ผู้ทำคลิปจากช่อง จดอ - JUSTดูIT ได้กล่าวว่า

> “จุดเริ่มต้นย้อนไปไกลมาก คือ ตอนนั้นผมกับแชมป์เจอกันเป็นเพื่อนสนิทกัน แล้วตอนเราไปดูหนังรอบสื่อผมก็ทำเพจนึงแชมป์ก็ทำเพจนึง แล้วรู้สึกว่าเราสองคนพูดภาษาเดียวกันแบบเนิร์ดหนังที่คนอื่นอาจจะคุยเรื่องรีวิวหนังเรื่องนี้ แต่เราคุยไปถึงเบื้องหลังเจาะลึกกันแบบพวก Fun Facts ที่ไม่เคยรู้แล้วเราคุยกันรู้เรื่องดี เราเลยสนิทกัน แล้วก็กินเลี้ยงสังสรรค์กันมาตลอด แล้วบางครั้ง เวลาไปบ้านแชมป์หรือบ้านผม ผมก็จะโชว์อวดพวกรายการที่ดูกัน จนกระทั่งครั้งนึงเราก็อวดพวกพอดแคสต์ที่เราได้ฟังกันจากต่างประเทศ เป็นพวกรีวิวหนัง รีวิววิเคราะห์หนังยาว ๆ ซึ่งพวกเราฟังเพลินมาก แล้วแบบเฮ้ยที่ไทยมันไม่มีเลยนะที่เป็นพอด แคสต์ มันมีรีวิวหนังเป็นหนังหน้าแมว มันมีรีวิวหนังเป็นซีนีม่าปาระเบิดมีอะไรอย่างนี้แหละ แต่ว่ามันไม่มีใครเลยที่เอาหนังมาคุยกันลึก ๆ คุยกันในแง่ที่มันเป็น geek ลึก ๆ จริง ๆ หรือพวก Star Wars พวกเจมส์บอนด์ พวกเราก็เลยตัดสินใจดู James Bond Spector ไป แล้วผมเป็นแฟนพันธุ์แท้ 007 ใช่ไหม ก็เลย เปิด Macbook กดอัดเสียงกัน นั่งอัดพอดแคสต์จนกลายเป็น EP แรก ตอนนั้นก็นั่งหาชื่อรายการกันไปด้วย อัดเสียงกันเป็นชั่วโมง ชั่วโมงครึ่งได้มั้ง พูดอะไรกันแบบไปเรื่อยอะฮะ แต่ก็เกี่ยวกับหนังนะ และก็มี Facts อื่น ๆ

ร่วมด้วย เช่น พวกเกร็ดความรู้ที่ได้จากหนัง หลังจากนั้นพวกเราก็ move on มาทำต่อเป็น YouTube”

ขณะที่ คุณสุธรรม จีระศิลป์ ผู้ทำคลิปจากช่อง SNEAK channel ได้กล่าวว่า

“อย่างผมทำโปรดักชั่น แล้วผมเป็นฟรีแลนซ์ พอมีเวลาว่างด้วยส่วนตัวผมเป็นคนชอบดูหนังนอกกระแสมากๆ อยู่แล้ว แล้วก็ไปในสายหนัง cult หนังโหดเถื่อนอะไรอย่างนี้อยู่แล้ว ผมก็คิดว่าหนังพวกนี้มันน่าจะมีคนดูไม่เยอะ ซึ่งผมไม่แน่ใจนะว่าเยอะไม่เยอะ แต่ผมรู้สึกว่าลองมาทำรีวิวดีกว่า คลิปแรกที่ผมทำน่าจะเป็นพวกแบบ Seven ซึ่งก็เป็นหนัง โหด ๆ ซาลาเปาเนื้อคน กลายเป็นว่าเฮ้ย มันมีกลุ่มคนที่ชอบดูหนังแบบนี้อยู่ด้วยเว้ย ซึ่ง โห ถ้าผมทำคลิปแรก ๆ ผมยังพูดเป็นเหมือนแบบคนเพิ่งตื่นนอน เมา ๆ อยู่เลยอะครับ พูดไม่เก่งเลย ผมคิดว่าอยากหาคอมมูนิตี้ที่คนชอบหนังนอกกระแสมาคุยกัน หนังสยองขวัญอะไรอย่างนี้ล่ะครับ แต่กลายเป็นว่ากระแสมันก็ดี แต่ตอนนั้นผมก็ไม่ได้ทำสปอยล์ละเอียดอะไรมากนะครับ ก็คือพูดถึงตอนเริ่ม แล้วก็ตอนจบเลย แล้วก็พูดว่ามันมีฉากสยองยังไงบ้าง แต่พอมันมีคนชอบดูเยอะ ๆ ผมก็คิดว่า เอ้ย งั้นเราก็ตั้งใจทำหน่อยไหมพูดถึงเนื้อหามากขึ้นอะไรอย่างนี้ แล้วกลายเป็นว่า มันก็กลายเป็นเหมือนกระแสที่มันดีขึ้น”

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ในแง่ของแรงบันดาลในการสร้างสรรค์ผลงาน ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างสรรค์ผลงานนั้น คุณฉัตรชัย อาสนจินดา ผู้ทำคลิปจากช่อง จดอ - JUSTดูIT ได้กล่าวว่า

> “พวกเราคันปากอยากคุยกันมากขึ้น แต่บางทีอยากจะดูเป็นภาพด้วย อีกทั้งเราก็เป็นเด็กฟิล์มกันอยู่แล้ว แชมป์ก็เรียนฟิล์ม ผมก็เรียนเอก Eng แล้วผมก็เคยทำพวกหนังสั้นมาแล้วชอบตัวอย่างหนังมาก ชอบการตัดต่อ ก็เลยนำสองด้านของผมกับแชมป์มารวมกัน เลยกลายเป็นรายการรู้ไว้ก่อนดูขึ้นมา จากนั้นก็ติดตลาดมา 3-4 ปี ตั้งแต่ตอนนั้น เพราะแบบว่ามันไม่มีใครเล่าเรื่องจริงจังให้ดูแบบบริโภคง่าย มันเหมือนเราตัด spot หนังยาว 2 นาทีให้กลายเป็น 10 วินาทีไรงี้ฮะ แบบได้ใจความรวบรัดประมาณนึง”

ขณะที่ คุณสุธรรม จีระศิลป์ ผู้ทำคลิปจากช่อง SNEAK channel กล่าวว่า

> “ผมมองว่าหนังนอกกระแสมันก็ไม่ใช่ว่าต้องเป็นหนังโหด เลือดสาด สยองขวัญอย่างเดียว หนังนอกกระแสที่มันพูดถึงประเด็นสังคมหรือว่า นัยยะที่มันแฝงในเรื่องของความเป็นมนุษย์อะไรอย่างเงี้ย ผมว่ามันก็มีหนังดี ๆ หลายเรื่อง ก็เลยคิดว่าถ้าเราพูดแล้วมันได้สร้างอะไรให้คนฟัง รู้สึกอะไรกับหนัง ไม่ใช่แค่ดูแล้วจบ ผมว่ามันก็น่าจะดีนะ”

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

สำหรับเหตุผลในการเลือกหนังเรื่องใดเรื่องหนึ่งมาสปอยล์นั้น คุณฉัตรชัย อาสนจินดา ผู้ทำคลิปจากช่อง จดอ - JUSTดูIT ได้กล่าวว่า

> “ถ้าช่วงแรกๆ จะเป็นหนังที่เราดูมาแล้วรู้สึกว่าเราชอบ อยากจะพูดต่อ หรือไม่ชอบมาก ๆ เราก็ออกมานั่งสับตามฟีลอะไรอย่างนั้น แต่สมัยนี้ไม่ใช่ฮะ มันเหมือนแบบพอเราเติบโตขึ้น มันก็มีเรื่องงาน เป็นงานเป็นการมากขึ้นมันก็มีงานที่ค่ายเขาส่งให้มา ซึ่งตอนนี้ก็กินเป็นจำนวน 90% ของจำนวนคลิปที่มีแล้ว คลิปที่เป็นแบบ passion จริง ๆ ก็ยังมีอยู่ มันจะเป็นแบบคลิปที่พวกผมหยิบขึ้นมาพูด เช่น เรื่องวิบากกรรม World War Z หรือหยิบพวกหนังญี่ปุ่นที่เป็นแบบหนังเล็ก ๆ มาพูดกันตลอด หรือจะเป็นคลิปพวก Star Wars อะไรอย่างนี้ และคลิปอื่นๆ อย่าง James Bond หรือว่าเป็นคลิปที่เป็นหนังที่เราอยากจะช่วยเขาดันอะไรอย่างนี้ก็มีเยอะเหมือนกัน อย่างหนังไทย ผมแค่อยากจะมารีวิว อยากจะมารู้ไว้ก่อนดูก็มี เนื่องจากเราเป็นคนที่เติบโตมากับหนังไทยอยู่แล้ว เราก็เลยอยากช่วย ฟีลอย่างนั้น ถ้าเลือกหนังที่ไม่ใช่แบบ business คือ passion และอยากจะดัน ผลักดันอะไรบางอย่าง บางทีแค่แอบชอบหนังเรื่องนี้แค่นั้น ก็อยากเอากลับมาเล่า เช่นๆ Back To The Future หรือ Steve Jobs อะไรอย่างนี้ หนังดีที่คนมองข้าม จู่ ๆ ก็อยากจะป้ายยาคนขึ้นมา ประมาณนั้นฮะ”

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ขณะที่ คุณสุธรรม จีระศิลป์ ผู้ทำคลิปจากช่อง SNEAK channel กล่าวว่า

“น่าจะความชอบส่วนตัวนะครับ บางทีมันจะมีคนมาคอมเม้นให้ผมไปดูเรื่องบางเรื่อง ซึ่งบางเรื่องมันก็เกินคาดผมเยอะเหมือนกันนะครับ อย่าง One Child Nation เรื่องล่าสุดที่ผมเพิ่งดู Sadness เกี่ยวกับซอมบี้ไต้หวัน ซึ่งพอมีคนแนะนำมาส่วนใหญ่ แทบจะทุกคอมเม้นท์เลยมั้งครับ ผมจะตอบกลับว่าหนังเกี่ยวกับอะไรครับ มันประมาณไหน แล้วผมจะเอาชื่อหนังที่เขาแนะนำไป search ดูประมาณซัก 80-90 เปอร์เซ็นต์ ถ้าเรื่องที่มันโดนใจ ผมก็จะไปดูแล้วก็กลับมาเล่าให้ฟัง”

สำหรับประเด็นเรื่องการสปอยล์หนังส่งผลต่ออรรถรสในการดูหนังของผู้ชมหรือไม่นั้น จากการสัมภาษณ์ คุณฉัตรชัย อาสนจินดา ผู้ทำคลิปจากช่อง จดอ - JUSTดูIT ได้กล่าวว่า

“คือ ถ้าถามว่าเสียอรรถรสไหม ส่วนตัวผมเป็นคนที่อินกับการดูหนังมาก การดูหนังมันเหมือนเป็นการที่เราหลีกหนีจากโลกความเป็นจริงประมาณหนึ่ง ตอนเราเข้าไปดูอะไรสักอย่างในโลกของอันนั้น 2 ชั่วโมง แล้วถ้าเกิดอยู่ๆ เรารู้ตอนจบของโลกนั้น เราโดนสปอยล์ไปแล้ว มันก็เสียไปเยอะเหมือนกันนะ เราก็แบบพร้อมปล่อยตัวปล่อยใจไปกับเรื่องราว แล้วพอเรื่องราวมันรู้หมดแล้วอะ เราก็แบบดูไปทำไมอะ อย่างนี้ก็มีนะ แต่ก็เข้าใจ มันยังคงสามารถดื่มด่ำไปกับพวกเทคนิคพิเศษ การถ่ายภาพ และส่วนอื่นๆ ซึ่งอย่างที่บอกว่าการโดนสปอยล์มันทำให้เสียอรรถรสไป แต่เรายังดื่มด่ำกับอะไรแบบนี้ได้อยู่ แต่มันก็นั่นแหละ เราเคยเปิด Facebook แล้วก่อนเข้าไปดู Star Wars ภาค 7 แล้วแบบว่าเหมือนฝรั่งเขาดูก่อนไง คนอเมริกันเขาได้ดูก่อน แล้วมันมีเพจไหนไม่รู้ทะลึ่งทำโปสเตอร์ขึ้นมาว่าคนนี้ตาย ผมแบบเฟลไปเลย เสียอารมณ์ไปทั้งวันเลย คือแบบคุณบอกว่าจู่ๆ เลอาตาย มันคือสิ่งที่สำคัญที่สุดของหนังภาคนั้น แบบที่สำคัญกับทางอารมณ์มากๆ พอโดนสปอยล์ไปแล้ว มันเสียไปเลย คือถ้าถามว่าเสียอรรถรสไหม เสียไปเกินครึ่งครับ สำหรับผมคือเกินครึ่งเลย เพราะด้วยหนังสมัยนี้ด้วยมั้ง และถ้าพูดถึงหนัง Marvel หนังตระกูลนี้คือหนังที่ทำมาเพื่อ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

เซอร์ไพรส์ การเซอร์ไพรส์มันเป็นส่วนสนุก ถ้าจู่ ๆ สปอยล์ส่วนสนุกของหนังไปมันก็แทบไม่เหลืออะไรแล้ว เดี๋ยวนี้ความเป็นหนังมันน้อยลงเรื่อย ๆ เราก็แบบพยายามหาความสนุกไปกับการเซอร์ไพรส์ของ Marvel แต่ถ้าเป็นหนังแบบหนังแอ็คชั่นเพียว ๆ อย่าง Top Gun อย่างเนี้ย ให้ผมพูดว่ามาเวอริคตอนท้ายรอดชีวิต ผมก็ไม่ได้รู้สึกว่ามันจะตื่นเต้นอะไร เพราะรู้อยู่แล้วว่าหนังแบบนี้มันจะเป็นไปตามสูตร หนังที่แบบทำดีจริงอะไรจริง ๆ เราก็โอเคกับมันและจะมองข้ามจุดนั้นไปได้”

ขณะที่ คุณสุธรรม จีระศิลป์ ผู้ทำคลิปจากช่อง SNEAK channel กล่าวว่า

“คลิปที่ผมทำส่วนใหญ่ ผมจะทำหนังที่แบบค่อนข้างจะนานมากแล้ว 5 ปี 10 ปี แบบพวก Human Centipede ภาคแรก ซึ่งมันก็นานมาก ๆ แล้ว 5-10 ปีขึ้นไป คิดว่ามันไปทำลายอรรถรสมั้ย เอาจริงๆ ส่วนตัวผมก็คิดว่ามันอาจจะทำลาย แต่สำหรับคนที่เข้ามาฟังคลิปผมเนี่ย เขาก็ตั้งใจจะมาฟังอยู่แล้ว แต่ถึงยังไงคือผมจะรีวิวไว้ก่อนประมาณนึง ประมาณนิดนึงว่ามันจะเป็นประมาณนี้ๆ นะ ถ้าคุณคิดว่ามันน่าสนใจคุณก็ไปดูหนังเรื่องนั้นเลย แล้วปิดคลิปผมซะ แต่ถ้าคุณไม่ไป ก็มาฟังผมเล่าแล้วกันนะ”

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ในการนำเอาภาพหรือวิดีโอจากหนังมาเผยแพร่ต่อ โดยเฉพาะคลิปสปอยล์ มีประเด็นความเกี่ยวข้องกับการละเมิดลิขสิทธิ์และทรัพย์สินทางปัญญา โดย คุณฉัตรชัย อาสนจินดา ผู้ทำคลิปจากช่อง จดอ - JUSTดูIT ได้กล่าวว่า

> “ถ้าพูดถึงคลิปสปอยล์โดยเฉพาะเจาะจงแต่ตัวมัน ผมว่ามันค่อนข้างที่จะผิดกฎระเบียบต่าง ๆ ของทั้งในแง่กฎหมายต่าง ๆ และแง่ของวัฒนธรรมด้วย สำหรับกฎหมายอย่างที่รู้กันว่าการเอาฟุตเทจหนังมาใส่ใน YouTube มันก็ไม่ใช่เรื่องถูกต้องอยู่แล้วเนอะ มันเป็นการ infringe แบบละเมิดลิขสิทธิ์เขาอยู่แล้ว บางคนแคปมาทั้งเรื่อง เล่าเรื่องแบบไล่คนไม่ให้เข้าไปดูหนังทางตรงเหมือนแบบว่าคนเริ่มไม่อยากดูหนังยาวมากขึ้น เพราะเขาก็รู้ตัวว่า เมื่อดูคลิปสปอยล์แล้วรู้เรื่องทุกอย่างแล้วนี่นา แต่ที่จริงแล้วมันไม่ใช่แค่นั้น มันมีเรื่องภาพ เรื่องเสียง เรื่องการเล่าเรื่อง ของผู้กำกับ จังหวะจะโคน คำว่าภาพยนตร์มันต้องให้เวลาดู 2 ชั่วโมง ขึ้นไปอยู่แล้ ว ซึ่งการที่จะเล่าหนังให้อยู่ในกรอบ 20 นาทีนี่มันแทบจะเป็นไปไม่ได้อยู่แล้ว มันเรียกว่าย่อเรื่องหรือการที่แบบคนมานั่งอ่าน Pantip สรุปอะไรมากกว่า ก็เลยมองว่ามันผิดในแง่กฎหมาย แล้วก็ถ้าพูดถึงเรื่องวัฒนธรรม คือมันก็ทำให้คนตีตัวออกห่างจากหนังมากขึ้น คนเข้าโรงน้อยลง”

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ขณะที่ คุณสุธรรม จีระศิลป์ ผู้ทำคลิปจากช่อง SNEAK channel กล่าวว่า

> “รู้ครับ แต่คือส่วนตัวผมไม่รู้จะขอยังไงเหมือนกัน ส่วนใหญ่ที่ผมทำ ผมทำหนังอินดี้อยู่แล้ว บางทีเป็นหนังฝรั่งเศสบ้าง ไต้หวันบ้าง สวีเดนบ้าง อาจจะเป็นความยุ่งยากในการที่จะขอ”

สำหรับแนวโน้มในการหาข้อตกลงหรือทำงานสร้างสรรค์ร่วมกันกับค่ายหนัง เพื่อหาแนวทางในสร้างสรรค์ตามแนวคิดด้านกฎหมายนั้น จากการสัมภาษณ์ คุณฉัตรชัย อาสนจินดา ผู้ทำคลิปจากช่อง จดอ - JUSTดูIT ได้กล่าวว่า

> “ถ้าพูดถึงเรื่องลิขสิทธิ์นะ ตอนทำช่องใหม่ๆ ตอนที่พวกเราเริ่มทำ เด็ก 2 คน เด็กมหา’ลัย เนอะ เราก็ไม่รู้ว่าต้องไปขออะไรยังไง YouTube ช่วงแรก ๆ มันก็จะแบบมีตัวอย่างมา เราก็ไปโหลดมาใช่ไหมฮะ ทำไปทำมาอยู่ช่วงหนึ่งช่องโดนปิดเพราะว่าใช้ของละเมิดลิขสิทธิ์ แบบว่าเรารีวิวหนังอะน่ะ แต่ว่าตัวภาพมันก็เป็นของเขาอยู่ดี จนสักพักแบบว่าพอเราโดนปิดไปช่วงนึงทางค่ายหนังที่ติดตามช่องเรา และเคยให้บัตรดูหนังเรามา เขาก็มาดูแลให้ ดูแลเรื่องไวท์ลิสต์ตัวชาแนลเราไม่ให้โดนบล็อกลิขสิทธิ์อะไรอย่างนี้ครับ เพราะว่าเราก็ทำโปรโมทให้เขาเป็นเหมือนแบบ promotional campaign ให้เขา มันก็เลยไม่โดน เพราะว่าเราทำกับ official เลย”

คุณฉัตรชัย อาสนจินดา ผู้ทำคลิปจากช่อง จดอ - JUSTดูIT ยังได้พูดเสริมในเรื่องของลิขสิทธิ์กับทาง Youtube

> “เมื่อเราทำงานกับทางค่ายหนัง หรือ official เขาต้องไปจัดการหลังบ้านให้เหมือนเขาเป็นเจ้าของ เวลาเขาลงวีดีโอเขาก็จะทำตัว Content ID ของตัวนี้ก็คือ การสแกนภาพกันไว้ แล้วจดไว้เป็นของเขา AI ใน YouTube มันจะเรียนรู้ว่าถ้าเกิดมีคนลงภาพอย่างนี้ ก็จะส่งไปให้ตัว universal บางทีก็ขึ้นเลยว่าเป็น third copyrights แล้วพอเราได้ติดต่อกับทาง official เขาก็จะไปบอกเลยว่า channel นี้ใช้ของเราได้ บางทีก็ใช้ได้ บางทีก็ให้ใช้ในรูปแบบของ bit-monetize อะไรกันไป มีหลายแบบ ซึ่งมันขึ้นกับทางค่าย แต่ก็มีบางค่ายใช้ฟุตจากภาคนี้ได้ บางค่ายใช้ฟุตภาคเก่าไม่ได้ มันก็อยู่ที่ความ flexible ของแต่ละค่ายด้วยว่าเอาให้เราได้มากแค่ไหน”

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ในอนาคตรูปแบบของการสปอยล์จะเปลี่ยนไปในทิศทางใดนั้น จากการสัมภาษณ์ คุณฉัตรชัย อาสนจินดา ผู้ทำคลิปจากช่อง จดอ - JUSTดูIT ได้กล่าวว่า

“ถ้ามองอนาคตมันก็มีความ concern แหละ เพราะว่าเดี๋ยวนี้คนก็เข้าโรงหนังน้อย คือผมไม่ได้ concern เรื่องตัวผมมาก เพราะว่ายังมีคนที่ดูหนังอยู่ แต่แค่มันจะน้อยลงเรื่อยๆ สงสารวงการภาพยนตร์มากกว่าว่าถ้าเกิดคนไทยโดยเฉพาะด้วยนะ ประเทศอื่นไม่มีนะ คลิปสปอยล์ผมเคยไปนั่งไล่ดู YouTube Channel ประเทศอื่น ไม่เห็นมี มีแค่เกาหลีญี่ปุ่นอะไรแบบนี้พอจะมีบ้าง แต่ที่ไทยเนี่ยอันดับ 1 ของโลก ไม่เคยมีประเทศไหนมีนวัตกรรมอะไรอย่างนี้มาก่อน เรียกนวัตกรรมได้เลยนะ นวัตกรรมการลัดดูหนัง จริงๆ เรียกนวัตกรรมก็ดูชมเกินไปแต่แบบไม่มีใครทำอะไรอย่างนี้มาก่อน แล้วยิ่งสถานการณ์บ้านเมือง ความเหลื่อมล้ำอะไรต่าง ๆ มันยิ่งทำให้คนเลือกใช้ตังค์กับอะไรพวกนี้มากขึ้น ผมก็เลย concern เรื่องนี้มากว่า เมื่อมองหนังในปัจจุบันเปรียบเทียบกับสวนสนุกที่แบบว่า เอ้ย! ต้องมีโอกาสดีๆ เท่านั้นใหญ่ๆ เท่านั้นฉันถึงจะเข้าไปเล่น พูดถึงมุมมองสปอยล์หนังผมว่ามันก็ยิ่งสั้นลงไปเรื่อย ๆ เพราะคนก็จะ attention สิ่งใดสิ่งหนึ่งน้อยลงไปเรื่อย ๆ ด้วย สปอยล์ TikTok 3 นาทีก็มีนะเดี๋ยวนี้ มันมีทุกอย่างจริงๆ สปอยล์มันก็จะสั้นลงไปเรื่อยๆ ถ้าพูดถึงในแง่ Format ผมว่ามันก็อย่างนี้แหละ ก็ยังเป็นวิดีโอแต่มันก็จะสั้นลงสั้นลง แล้วอีกหน่อยอาจจะเป็นแค่ plot point หลัก ๆ”

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

จากการสัมภาษณ์ทั้งสองท่าน ผู้วิจัยพบว่า มีทัศนคติ แง่มุมความคิดเห็น ทั้งที่ไปในทิศทางเดียวกันและต่างกัน ในด้านของคุณฉัตรชัย อาสนจินดา ผู้ทำคลิปจากช่อง จดอ - JUSTดูIT โดยส่วนใหญ่แล้วผลิตเนื้อหากับทาง Official หรือค่ายหนังเป็นหลัก จึงเข้าข่ายเป็นการโปรโมทหรือประชาสัมพันธ์ให้กับทางค่ายหนัง จึงมองว่าการสปอยล์เป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง เพราะทำลายอรรถรสของผู้ชม หรือผู้ที่คาดหวังความสนุก ความเซอร์ไพรส์จากหนังเรื่องนั้นๆ ในแง่ที่เข้าข่ายการสปอยล์ที่ผู้วิจัยได้ค้นพบในบางคลิป พบว่าเป็นการรีวิว และเป็นการพูดถึงหนังที่ทางคุณฉัตรชัย อาสนจินดา ชื่นชอบและอยากเล่าจึงได้เลือกหนังเหล่านั้นมาทำคลิป ยกตัวอย่างเช่นภาพยนตร์ Back to The Future ซึ่งเป็นหนังตำนานเมื่อ 30 กว่าปีที่แล้ว และในเรื่องของลิขสิทธิ์ คุณฉัตรชัย อาสนจินดา มองว่าควรเป็นสิทธิ์ของค่ายหนังเป็นที่ตั้ง ซึ่งต่างกับการให้ความสำคัญกับ “นวัตกรรม” Tranformative works และต้องอยู่ในขอบเขตที่ทางค่ายหนังได้อนุญาตเอาไว้

สำหรับคุณสุธรรม จีระศิลป์ ผู้ทำคลิปจากช่อง SNEAK channel ผู้ผลิตคลิปสปอยล์หนังนอกกระแสหรือหนังอิสระ การเลือกหยิบหนังมาเล่ามาสปอยล์ส่วนใหญ่เป็นหนังต่างประเทศ หรือแม้กระทั่งหนังไทยที่ฉายมาแล้วเป็นระยะเวลาหนึ่งหรือหลายปีถึงจะนำมาสปอยล์ ในแง่ของการทำลายอรรถรส คุณสุธรรม จีระศิลป์ มองว่า ถ้ามองว่ามันเป็นการทำลายก็ถือว่าทำลาย แต่คนที่เข้ามาเลือกรับชมคลิปสปอยล์หนังจากทางช่อง Sneak Channel ส่วนใหญ่คือคนที่มีความตั้งใจเข้ามาดู อย่างที่กล่าวไปจากบทสัมภาษณ์มีการเตือนก่อนรับชมคลิปเสมอ “ถ้าใครสนใจให้ไปดูเรื่องเต็มเลย แต่ถ้าไม่ก็ลองมาฟังสปอยล์ได้” และในแง่ของการละเมิดลิขสิทธิ์ คุณสุธรรม จีระศิลป์ มองว่าทางเขาเองเป็นเรื่องยากมากๆ ที่จะไปขออนุญาตจากทางค่ายหนังต่างประเทศที่ทำหนังอิสระ เพราะส่วนใหญ่เป็นค่ายหนังเล็กๆ และเป็นหนังที่ค่อนข้างนานมากแล้ว จึงไม่สามารถรู้ถึงต้นทางและวิธีการในการติดต่อเจ้าของลิขสิทธิ์ และหากมองว่าในอนาคต ถ้ามีกฎหมายที่สามารถสร้างความร่วมมือกับทางค่ายหนังได้ จนสามารถนำลิขสิทธิ์เหล่านั้นมาทำคลิปสปอยล์ได้ คิดว่าน่าจะได้ประ โยชน์จากทั้งสองฝ่าย

เมื่อนำมุมมองและความคิดเห็นของทั้งสองท่านมาวิเคราะห์ร่วมกัน สะท้อนให้เห็นว่า ผู้ผลิตคลิปมองตนเองในฐานะคนรักหนัง (Cinephile) ที่ต้องการจะสร้างพื้นที่ (Space) เฉพาะในการพูดคุยเรื่องราวที่ตนเองชื่นชอบ และขยายผลไปยังกลุ่มคนที่ชอบในเรื่องเดียวกันให้มาพูดคุยในสิ่งที่รักเหมือนกัน ผ่านการสร้างสรรค์ที่ผู้ผลิตคลิปมีความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์เกี่ยวกับหนัง และจากการที่มีคนมาติดตามช่องมากขึ้นเรื่อยๆ หรือการที่มีผู้ชมเข้ามามีส่วนร่วมในการพูดคุยเกี่ยวกับคลิปทำให้พวกเขาอยากที่จะนำเสนอออกมาเรื่อยๆ เพื่อตอบสนองตัวตนของความเป็นคนรักหนัง อีกทั้งอยากสนับสนุนหนังที่ตนชื่นชอบผ่านการโปรโมท ดังจะเห็นได้จากมีการนำหนังเก่ามาพูดถึง เพื่อให้คนที่ยังไม่เคยดูไปติดตามต่อ หรือแม้กระทั่งการรีวิว พรีวิวเพื่อกระตุ้นให้ผู้ชมเข้าไปดูหนังในโรง

2.กลุ่มผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาการภาพยนตร์ 3 ท่าน ได้แก่

2.1 คุณประวิทย์ แต่งอักษร นักเขียน นักวิจารณ์ภาพยนตร์

2.2 คุณวิวัฒน์ เลิศวิวัฒน์วงศา นักเขียน นักวิจารณ์ภาพยนตร์ บล็อกเกอร์ และซีเนไฟล์ (Cinephile) ในกลุ่ม FILMVIRUS

2.3 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เวฬุรีย์ เมธาวีวินิจ ผู้อำนวยการหลักสูตรปริญญาตรี สาขาวิชาการจัดการมรดกวัฒนธรรมและอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ วิทยาลัยนวัตกรรม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สำหรับมุมมองต่อปรากฏการณ์ที่ผู้คนในปัจจุบันต่างนิยมรับชมคลิปสปอยล์หนัง คุณประวิทย์ แต่งอักษร นักเขียนและนักวิจารณ์ภาพยนตร์ ได้กล่าวว่า

> “ปัจจุบันกลุ่มคนที่ดูสปอยล์ ผมว่าเขาต้องการเตรียมตัว หรืออีกอันนึงที่เขาพูดกันก็คือ เขาไม่มีเวลาดู แต่เขาอยากจะอยู่ในบทสนทนา ซึ่งก็เลยใช้คลิปสปอยล์มันอาจจะทุ่นเวลาเขา แล้วก็เขาก็ยังคงเป็นส่วนหนึ่งของ social media ของเขาด้วย”

โดย คุณประวิทย์ แต่งอักษร ได้กล่าวเสริมเรื่องหนึ่งที่น่าสนใจเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้คนในสังคมปัจจุบัน และเล่าถึงประสบการณ์ที่เคยพบการสปอยล์หนังในอดีต

CHULALONGKORN UNIVERSITY

> “ตอนนี้ผมว่าคนในสังคมบางคนเป็นไบโพลาร์นิดนึงนะครับ คือมีกลุ่มคนที่กลัวมาก กลัวจนแบบระวังมาก พอหนัง Marvel ออกใหม่ จะไม่ดูแม้กระทั่ง trailer ซึ่งผมว่าเป็นอาการของคนวิตกจริตเกินเหตุ กับอีกกลุ่มนึง คือคนที่อยากดูเยอะๆ อยากรู้ทุกรายละเอียด ฉันอยากจะ reread moment ที่ฉันไปดู โดยให้คนทำคลิปสปอยล์หนังมาคุยให้ฉันฟัง มันเป็นไบโพลาร์ ผมว่าสังคมมันหาความพอดีไม่ได้ เพราะฉะนั้นผมรู้สึกว่ามันมีสองอย่างนี้อยู่ในโลกความเป็นจริง แต่ผมอยากจะอธิบาย นี่จากประสบการณ์นะ เรื่องการสปอยล์อ่ะมันมีมานานแล้ว มีมาตั้งแต่สมัยผมเด็กๆ แล้ว สมัยก่อนเมื่อ 30 40 50 60 70 ปีที่แล้วเนี่ย มันก็จะมีหนังสือหนังที่คอยอธิบายเรื่องราวของภาพยนตร์เรื่องนั้นอย่างหมดเปลือก

อาจเป็นเพราะสมัยหนึ่งมันมีเรื่องกำแพงภาษีของการนำเข้าหนังต่างประเทศมาฉาย เช่น หนังอเมริกันที่ไม่ได้เข้ามาฉาย หรือฉายช้ากว่านั้น ไม่เหมือนในปัจจุบัน คนที่อยู่ต่างประเทศหรือมีโอกาสได้ดูหนังเรื่องนั้นเรื่องนี้ก่อน ก็จะเอามาเล่าให้ฟัง หรือแม้กระทั่งบางคนที่เป็นนักวิจารณ์หนังในสมัยนึงก็เล่าหนังเป็นฉากๆ ไปเลย”

คุณวิวัฒน์ เลิศวิวัฒน์วงศา พูดเสริมแง่มุมหนึ่งที่น่าสนใจเกี่ยวกับการกลัวการสปอยล์ในสังคมไทย ซึ่งเป็นเรื่องราวที่เคยเกิดขึ้นในอดีต

“จริงๆ การกลัวสปอยล์เนี่ยมันเป็นสิ่งใหม่มาก ๆ เลยนะในสังคมไทย ในยุค 90 Starpics เคยมีคอลัมน์ชื่อ storyboard เอาหนังทั้งเรื่องมาลงแล้วเราเอนจอยกับการอ่านมาก คือมันเหมือนกับถ่ายภาพจากหนังมาทั้งเรื่องใช่ไหม แล้วก็เล่าไปเลยตั้งแต่ต้นจนจบ แล้วเราก็จะอ่านคอลัมน์ storyboard ทุกๆ ปักษ์ เพราะว่าเป็นหนังที่ไม่ได้ดูไง แล้วก็ชาตินี้ไม่รู้ว่าจะได้ดูไหม การได้อ่านคอลัมน์ storyboard ใน starpics เป็นสิ่งที่ยอดเยี่ยมมาก แล้วมันจะแค่เล่าเรื่องย่อแค่นั้นเอง แล้วเราจะต้องไม่ลืมว่า แม้แต่ในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐมันก็มีเรื่องย่อละครแบบแอดวานซ์นะ”

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

คุณวิวัฒน์ เลิศวิวัฒน์วงศา นักเขียน นักวิจารณ์ภาพยนตร์ เสนอมุมมองต่อปรากฏการณ์ที่ผู้คนในปัจจุบันต่างนิยมรับชมคลิปสปอยล์หนังไว้ว่า

“ตัวคลิปสปอยล์เนี่ย เราคิดว่ามันมีสุนทรียบางอย่างของมัน คือเราเคยดูคลิปสปอยล์บางอันที่เราสนใจมาก ตอนที่เราทำเทศกาลไต้หวันอ่ะ มีคนทำคลิปสปอยล์หนังในเทศกาล ก็ตื่นเต้นมากว่า หนังที่เอาขึ้นฉาย 2 รอบมีคนเอามาทำคลิปสปอยล์ด้วย รีบเข้าไปดูใหญ่เลย แล้วปรากฏว่ามันเป็นทั้งคลิปสปอยล์แล้วเป็นคลิปรีวิวด้วย เพราะฉะนั้นเมื่อเรื่องเล่าถูกเล่าใหม่ มันไม่ได้เป็นเรื่องเล่าเดิมเสมอ มันเหมือนแม่น้ำอ่ะ มันเหมือนกับมันจะต้องมีตัวตนของคนเล่ามีความเห็นของคนเล่าอยู่ในนั้นด้วย คนที่ฟังคลิปสปอยล์บางส่วนเนี่ยเขาก็ไม่ได้

คิดจะไปดูหนังอยู่แล้วแหละ เขาแค่อยากรู้เรื่อง อยากฟังเรื่องเล่าเรื่องนี้ เพราะฉะนั้นฟังก์ชั่นของมันก็ต่างกัน ถ้าไม่มีคลิปสปอยล์บนโลกนี้เลย จะมีคนไปดูหนังเพิ่มขึ้นไหม อาจจะเป็นคำถามที่คำตอบอาจจะใจร้ายนิดนึง คือมันอาจจะไม่ได้เพิ่มขึ้น อย่างน้อยก็คิดว่าไม่ได้เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ”

โดย คุณวิวัฒน์ เลิศวิวัฒน์วงศา นักเขียน นักวิจารณ์ภาพยนตร์ ได้เสริมมุมมองที่น่าสนใจเกี่ยวกับโครงสร้างของคลิปสปอยล์หนังในแง่ของฟังก์ชั่นหรือประโยชน์จากการเสพ และในแง่สุนทรียศาสตร์

“ผมว่าคลิปสปอยล์หนังเนี่ยมันน่าศึกษา ในแง่โครงสร้างด้วยซ้ำว่า มันทำงานยังไง มันทำงานยังไงในฟังก์ชั่นของมัน แล้วมันมีโครงสร้างที่แตกต่างกันในแต่ละแบบไหม ผมมองว่ามันมีหลายแบบ สำหรับผม ผมไม่คิดว่ามันเป็นปัญหา แต่อาจจะเป็นเพราะว่าผมเป็นคนในรุ่นที่โตมากับยุคที่การสปอยล์หนังไม่ใช่ปัญหาแล้ว ก็เลยรู้สึกว่า ผมไม่เห็นว่ามันเป็นปัญหาต่อ aesthetic ของภาพยนตร์ แต่ปัญหาในเชิงอุตสาหกรรมเนี่ยคงต้องให้เจ้าของงานเป็นคนประเมิน”

ส่วนผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เวฬุรีย์ เมธาวีวินิจ ผู้อำนวยการหลักสูตรปริญญาตรี สาขาวิชาการจัดการมรดกวัฒนธรรมและอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ วิทยาลัยนวัตกรรม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้เสนอมุมมองที่ว่า

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

“เนื่องจากว่าเราอยู่ในยุคที่ข้อมูลข่าวสารมันท่วมท้น คือตัวคอนเทนต์มันเยอะมากจนกระทั่งมันเหมือนกับเราจะต้องแบ่งเวลาในการที่ไปเสพคอนเทนต์ในแบบต่าง ๆ ใน Facebook หรือแม้กระทั่งสตรีมมิงต่าง ๆ มันมีเยอะมากจนกระทั่งคิดว่าตัวคลิปสปอยล์เนี่ยเหมือนตอบสนองในแง่ของคนที่แบบไม่อยากจะใช้เวลาเยอะในการรู้เรื่องสักเรื่องนึง อย่างน้อยก็คือจากหนัง 2 ชั่วโมง หรือว่าชั่วโมงครึ่งเนี่ย ไปฟังคลิปสปอยล์สักประมาณ 10-20 นาทีก็รู้เรื่องแล้ว มันอาจจะมีคนที่เหมือนกับไม่แน่ใจ อย่างเช่นว่าเอ๊ะฉันจะเสียเวลากับเรื่องนี้ดีไหม ฉันขอดูก่อน ขอไปฟังสปอยล์ก่อน แต่ถ้าฟังสปอยล์แล้วถ้ามันน่าสนใจ

จริงๆ เขาก็จะไปดูตัวฉบับเต็ม อย่างน้อยเขามั่นใจแล้วว่าเออมันจะไม่ทำให้ผิดหวัง คิดว่าคนประเภทนี้มีอยู่เยอะ แล้วก็อย่างอาจารย์ถามคนที่เป็นนักศึกษาของอาจารย์ เขาก็จะพูดแบบทำนองเดียวกันว่า เขาชอบฟังคลิปสปอยล์ ด้วยเหตุผล 2-3 อย่างนี้”

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เวฬุรีย์ เมธาวีวินิจ ยังกล่าวเสริมเรื่องวัฒนธรรมบางอย่างในสังคมไทยที่ทำให้คลิป สปอยล์หนังได้รับความนิยมและกลายเป็นปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมในประเทศไทย

“วัฒนธรรมในการชมภาพยนตร์ของไทยเหมือนการเสพมหรสพของคนไทย มันเป็นวัฒนธรรมที่ไม่ใช่เพียงวัฒนธรรมแบบเข้าไปในโรงแล้วเราจะอยู่เงียบ ๆ นึกออกไหม ยกตัวอย่างพวกหนังกลางแปลงเมื่อก่อน จะมีคนพากย์ แล้วการที่คนพากย์ใส่เนื้อหาอะไรที่บางทีก็ไม่เกี่ยวกับตัวภาพหรอก หรือว่าพากย์ไปสักพักอ้าวฟิล์มเกิดขาด ก็อะพักก่อนนะ ให้แบบนั่งคุยกันเจ๊าะแจ๊ะจอแจในบรรดาแบบว่าคนที่มา เสร็จแล้วก็ค่อยทำอะไรต่อ มันคือวัฒนธรรมการเสพมหรสพอาจจะเรียกแบบไทยๆ หรือแบบเอเชียก็ตาม มันไม่ได้รู้สึกว่าการเข้าไปในโรงแล้วเราต้องเงียบ ต้องฟัง ต้องเสพสื่อ เพราะว่าไอ้ตัวศิลปะนี้มันเป็นศิลปะชั้นสูงอาจารย์มองว่ามันไม่ใช่อย่างนั้น อันนั้นมันจะเป็นของพวกยุโรป เพราะฉะนั้นเราจึงมีท่าทีในการเสพเหมือนว่าสามารถเล่นกับมันได้ คุยจ้อกแจ้กจอแจได้ในระหว่างที่เสพได้ ซึ่งอันนี้มันเกี่ยวข้องกับเรื่องการสปอยล์นั่นแหละ เหมือนเป็นคนที่พากย์สปอยล์ เล่าเรื่องให้เราฟัง แล้วอาจจะใส่น้ำเสียงของเขาให้เราฟัง ซึ่งเราก็อาจจะชอบทั้งในเรื่องของการสรุปให้ฟังหรือชอบน้ำเสียงที่มันถูกแทรกมาอยู่ในนี้ก็ตาม เพราะฉะนั้นคิดว่ามัน based on จากวัฒนธรรมดั้งเดิมในการเสพมหรสพของเราด้วย คือเราไม่ใช่ชาติที่เสพสื่อแบบนิ่งๆ เราจะมี interact กับคนดูด้วยกัน หรือมี interaction กับตัว text ตัวสื่อด้วย”

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ประเด็นเรื่องการวิจารณ์ภาพยนตร์ และเนื้อหาในการเรียนการสอนวิชาภาพยนตร์นั้นมีส่วนเกี่ยวกับการสปอย์และไม่เข้าข่ายการสปอยล์ จากการสัมภาษณ์ คุณประวิทย์ แต่งอักษร นักเขียนและนักวิจารณ์ภาพยนตร์ ได้กล่าวว่า

> “มันอยู่ที่เราเขียนการวิจารณ์ งานวิจารณ์แบบไหน คือถ้าเราเขียนแบบรีวิว คือการเขียนแบบแนะนำ แน่นอนว่าโดยสามัญสำนึก โดยจรรยาบรรณของเรา เรารู้อยู่แล้วว่าเราไม่ควรที่จะไปแตะต้องอะไรที่มันเป็นความลับของภาพยนตร์เรื่องนั้น หรืออะไรที่มันเป็นสิ่งที่คนดูจะได้อรรถรส ถ้าไปพบได้ด้วยตัวเอง เพราะงั้นมันจึงเป็น common sense อยู่แล้ว ผมจึงไม่ค่อยเชื่อเรื่องการเขียนวิจารณ์แล้วต้องมาออกตัวว่า นี่คือการสปอยล์ ข้อเขียนเนี้ยมีการ สปอยล์ เพราะรู้สึกว่าเรารู้อยู่แล้วว่าแค่ไหนคือสิ่งที่เราอยากให้คนอ่านได้รับรู้ แล้วก็จะไม่เป็นการทำลายอรรถรส มีคำถามหนึ่งที่ผมเคยถามนักศึกษาเหมือนกันนะ ออกข้อสอบด้วย สังคมเนี่ยเข้าใจคำว่าสปอยล์ตรงกันไหม ซึ่งผมรู้สึกว่าสังคมเข้าใจไม่ตรงกันคือจริง ๆ โดยนิยามมันก็ชัดเจนอยู่แล้วว่าคือทำให้เสียอรรถรส ทำให้หมดคุณค่า ทำให้จืดชืด ถ้ามันพ้นจากตรงนี้ไปแล้ว มันก็ไม่ใช่แล้ว เพราะงั้นถ้าคุณไม่ไปเปิดเผยความลับ ไม่ไปเปิดเผยจุดหักมุมของเรื่อง คุณไม่พูดถึงเนื้อหาสำคัญมาก ๆ ในช่วงครึ่งเรื่องหลังเนี่ย ผมคิดว่า มันก็เป็นสิ่งที่น่าจะทำได้นะ ถ้ายังอยู่ในคอนเซปท์ของการทำให้หนังมันน่าสนใจมากขึ้น ฉะนั้นในการเขียนวิจารณ์แบบรีวิว ผมระวังอยู่แล้วเรื่องนี้ แต่ถ้าในการเขียนวิจารณ์แบบวิเคราะห์เจาะลึกเนี่ยมันหลีกเลี่ยงไม่ได้ หลีกเลี่ยงไม่ได้อยู่แล้ว เพราะมันต้องลงไปใน detail เพื่อหยิบยกเอาอะไรบางอย่างที่มันเป็นบทสรุปมาอธิบายความคิดของคนทำหนัง ยกตัวอย่างเช่น ผมเพิ่งเขียน มนต์รักทรานซิสเตอร์ ไปใน Starpics เป็นบทความแบบหนังเก่า มันต้องบอกจุดจบของเรื่องอยู่แล้ว เพราะจุดจบมันคือบทเรียนที่ตัวละครเรียนรู้ แล้วนี่คือสิ่งที่คนทำหนังต้องการจะให้คนดู ถ้าจะบอกว่านี่คือการสปอยล์ มันก็คือการสปอยล์ แต่มันคือการใช้ประโยชน์จากการอธิบายจุดจบ เพื่อให้คนดูได้มองเห็นว่าแก่นสารของเรื่องคืออะไร”

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ขณะที่ คุณวิวัฒน์ เลิศวิวัฒน์วงศา นักเขียน นักวิจารณ์ภาพยนตร์ กล่าวว่า

“ความคิดเห็นส่วนตัว คือ ผมเขียนไม่ได้ถ้าผมไม่ได้เขียนถึงจุดสำคัญของหนัง มันไม่มีประโยชน์ที่เราจะเขียนว่าหนังเรื่องนี้เล่าเรื่องอะไรแล้วจบ เพราะว่านั่นมันเป็นแค่การรีวิว อันนั้นคือปกหลังดีวีดี แต่ถ้าเราอยากอธิบายว่าหนังมันส่งผลอะไรต่อเรา กระทบยังไงกับเรา หรือว่าเรานึกถึงประเด็นทางสังคม หรือประเด็นทางปรัชญา ประเด็นอะไรก็ตามจากหนังเรื่องนี้ยังไงบ้าง มันเป็นไปไม่ได้เลยที่เราจะไม่พูดถึงเนื้อหาส่วนสำคัญของภาพยนตร์ เพียงแต่ว่าสำหรับผมจริยธรรมแบบทุนนิยมเขาบอกว่า คุณควรจะบล็อคเอาไว้หน่อย ว่ามี spoiler alert ว่าเปิดเผยเนื้อหาส่วนหนึ่งของภาพยนตร์นะ แต่ว่ามันแทบจะเป็นไปไม่ได้เลยที่คุณจะเขียนโดยไม่เปิดเผยเนื้อหาส่วนหนึ่งของภาพยนตร์ เพราะงั้นนั่นก็คือคุณกำลังเขียนปกหลังดีวีดีเพื่อให้คนอยากดูเฉยๆ”

ส่วนผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เวฬุรีย์ เมธาวีวินิจ ผู้อำนวยการหลักสูตรปริญญาตรี สาขาวิชาการจัดการมรดกวัฒนธรรมและอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ วิทยาลัยนวัตกรรม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้กล่าวว่า

“ถ้าสมมุติว่าอาจารย์หยิบยกหนังที่มัน โอ้โห แบบ 30-40 ปีมาแล้วอะไรอย่างนี้ จริงๆ อันนี้มันก็น่าจะเป็นสิ่งที่สามารถจะพูดสปอยล์ได้ใช่ไหม มันไม่ใช่แบบหนังอยู่ในโรงที่แบบว่าเราจะสปอยล์ไม่ได้ อาจารย์คิดว่าเรื่องของการสอนเนี่ยคือยังไงเราก็อาจจะต้องพูดถึงเนื้อหาไปจนถึงพูดถึงบทสรุปเพื่อจะให้นักศึกษาเข้าใจประเด็นหรือว่าจะมาเชื่อมโยงกับการวิเคราะห์ของภาพยนตร์อะไรต่างๆ เรื่องนี้มันก็น่าจะเป็นคนละบริบทกับเรื่องของการสปอยล์ เพราะว่ามันคือ เพื่อการสอน”

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

สำหรับคลิปสปอยล์หนังมีข้อดีหรือข้อเสียหรือไม่นั้น โดยคุณประวิทย์ แต่งอักษร นักเขียนและนักวิจารณ์ภาพยนตร์ ได้กล่าวว่า

> “ถามว่าข้อดีข้อเสียของคลิปสปอยล์เนี่ย พูดลำบากจริง ๆ ผมยังไม่เห็น คืออย่างที่บอกไปว่าผมดูน้อย ผมยังไม่เจอคลิปสปอยล์ที่ผมรู้สึกว่า มันดึงผมได้เลย ผมก็เลยไม่รู้ว่าตกลงแล้วมันมีข้อดีข้อเสียยังไง แต่ถ้าเกิดถามแบบตอบ กว้างๆ คือมันก็ตอบโจทย์สังคมอย่างที่เมื่อกี้คุยกัน ความที่มันได้รับความนิยม ก็คงแปลว่ามันมีฟังก์ชั่นอะไรบางอย่างกับคนเสพ”

ขณะที่ขอมูลจากคุณวิวัฒน์ เลิศวิวัฒน์วงศา นักเขียน นักวิจารณ์ภาพยนตร์ ไม่ได้กล่าวถึงข้อดีข้อเสียของคลิปสปอยล์โดยตรง แต่กล่าวถึงการมีอยู่ของคลิปสปอยล์นั้นส่งผลต่ออุตสาหกรรมภาพยนตร์อย่างไร

> “ระบบอุตสาหกรรมตอนเนี้ย มันทำลายหนังขนาดกลางและขนาดเล็ก มันเหมือนกับว่า มันต้องการความเร่งด่วน fear of missing out มันทำลายหลายอย่างไปมากเลย เพราะคนมันต้องการความรีบเร่งด่วนที่จะดูหนังเรื่องนี้เรื่องเดียวให้ได้ภายในสองอาทิตย์ มันเลยต้องใช้วิธีการเบียดหนังเล็กๆ ออกไป แล้วก็ไม่เปิดโอกาสให้หนังเล็กๆ ถูกผลิต หรือว่าถูกพูดถึง หนังที่ต้องใช้ปากต่อปากให้ถูกพูดถึง ซึ่งปรากฏว่าคลิปสปอยล์พวกนี้แหละที่ช่วยให้หนังมันมีลมหายใจต่อไปได้ในระดับนึง อาจไม่ได้บอกว่ามันสำคัญขนาดนั้น แต่ว่ามันก็เป็นช่องทางในการทำให้หนังอยู่ต่อไปได้”

ส่วนผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เวฬุรีย์ เมธาวีวินิจ ผู้อำนวยการหลักสูตรปริญญาตรี สาขาวิชาการจัดการมรดกวัฒนธรรมและอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ วิทยาลัยนวัตกรรม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ไม่ได้เสนอมุมมองด้านข้อดีข้อเสียโดยตรง กล่าวเพียงบริบทในการสปอยล์นั้นแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับประเภทหนังแต่ละเรื่อง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

“คลิปสปอยล์หนังส่วนใหญ่เขาจะเอาหนังที่อยู่ในกระแสหรือว่าหนังที่ยังอยู่ในโรง แต่ว่าคนยังไม่มีโอกาสดูหรือคนกำลังตัดสินใจว่าจะดูหรือไม่ แล้วนำมาสปอยล์ คือว่าการรู้ตอนจบของเรื่องหรือเนื้อเรื่องจริงๆ บางทีก็ไม่ได้สำคัญเท่ากับว่าอยากจะไปดูว่ามันดำเนินไปยังไงจนถึงจุดนั้นอย่างไร หรือว่ามันก็อาจจะมี genre ของหนังบางประเภทที่มันแบบโอ้โหสปอยล์ไม่ได้จริงๆ อย่างเช่นพวกหนังประเภทลึกลับหรือสืบสวนสอบสวน แต่ถ้าเป็นแบบ genre ดราม่าถึงเราจะรู้แล้วว่ามันจะจบอย่างนี้ ยังไงมันก็น่าจะสามารถจะพูดได้”

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เวฬุรีย์ เมธาวีวินิจ ได้กล่าวเสริมประเด็นที่น่าสนใจ ในแง่ของวัฒนธรรมการมีส่วนร่วม จากคลิปสปอยล์หนัง

“อาจารย์มองว่าคลิปสปอยล์ มันมีน้ำเสียงของผู้สปอยล์ร่วมอยู่ด้วย คือมันไม่ได้เป็นสปอยล์เฉยๆ จากเท่าที่ดูมา ยกตัวอย่างอาจจะเป็นซีรีย์นะ เขาก็จะมีการบรรยายฉากฟินๆ ทั้งหลายด้วยคำพูด มันคล้ายๆ ไปซ้อนทับกับพวกวัฒนธรรมการพากย์หนังของเราเมื่อก่อน เพราะฉะนั้นเวลาคนฟังบางทีเขาไม่ได้ฟังแค่ตัวเนื้อหา แต่เหมือนฟังในฐานะแฟนคลับคนนึงที่เป็นแฟนหนังหรือแฟนซีรีย์เหมือนกันแล้วก็มาเล่าให้ฟัง มันเหมือนวงสนทนาที่มันเกิดขึ้นในกลุ่มแฟนด้วยกัน ซึ่งอันนี้มันก็อาจจะเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ช่องสปอยล์มีคนติดตามเยอะ คือเขาอาจจะมีสไตล์ส่วนตัวในการเล่าเรื่องที่ทำให้คนชอบ ก็มันก็คล้ายๆ กับคนพากย์หนังนั่นแหละ อย่างกลุ่มพันธมิตรก็จะมีสไตล์ส่วนตัวในการเล่ามุกตลกอะไรต่างๆ คิดว่านี่น่าจะเป็นส่วนหนึ่งที่เราบอกว่ามันคือวัฒนธรรมของการมีส่วนร่วม”

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ในอนาคตรูปแบบของการสปอยล์จะเปลี่ยนไปในทิศทางใดนั้น จากการสัมภาษณ์ คุณประวิทย์ แต่งอักษร นักเขียนและนักวิจารณ์ภาพยนตร์ ได้กล่าวว่า

> “ผมก็ว่ามันก็จะเป็นอย่างนี้แหละ คือมันพิสูจน์มาจากอดีต ดูอนาคตก็ต้องดูอดีต อดีตของเราก็คืออยู่กับการอยากรู้ อย่างที่บอก มันก็จะมีกลุ่มคนที่ไม่ mind เกี่ยวกับเรื่องสปอยล์เท่าไหร่ กับกลุ่มที่เปราะบางกับการรู้อะไรล่วงหน้า แต่อย่างนึงที่อยากจะพูดก็คืออุตสาหกรรมภาพยนตร์ไปโฟกัสที่ plot มากขึ้น มันเลยกลายเป็นว่าสุดท้ายแล้วคุณค่ามันจะไปอยู่ที่ plot ซึ่งผมรู้สึกว่า plot มันก็มีอยู่ไม่กี่อันหรอก ส่วนในอนาคตคลิปสปอยล์นี้มันจะเป็นยังไง คือมันก็เหมือนจะไปส่งเสริมให้การโฟกัสที่ plot ในภาพยนตร์เป็นเรื่องสำคัญมากขึ้น ซึ่งผมรู้สึกว่ามันไม่ใช่ไม่สำคัญ แต่มันเป็นแค่ส่วนเดียวของศิลปะภาพยนตร์ ผมรู้สึกว่า Hollywood เป็นตัวการหนึ่งในการสร้างภาพยนตร์โดยโฟกัสที่ plot อย่างที่เขาใช้คำว่า plot-driven หรือการขับเคลื่อนด้วย plot ซึ่งเอาเข้าจริงๆ มันเป็นฟอร์มของการทำหนังของ Hollywood อยู่แล้ว เพราะฉะนั้น plot มันก็เลยกลายเป็นสรณะ เป็นหัวใจสำคัญของการสร้างภาพยนตร์ นั่นแหละพอ Hollywood ผลิตหนังที่มันมี plot เป็นหลัก มันก็เลยทำให้สปอยล์เป็นสิ่งที่อยู่เคียงข้างอยู่ตลอดเวลา แต่เรารู้อยู่แล้วว่าหนังมันไม่ได้อยู่ที่ plot อย่างเดียว ยกตัวอย่างเปรียบเทียบ หนังที่ขับเคลื่อนด้วย character ก็ได้นะ อย่างหนังของเจ้ย อภิชาติพงศ์ เพราะฉะนั้นถ้ามองในอนาคต ถามว่าคลิปสปอยล์มันจะเป็นยังไง สรุปก็คือ ตราบเท่าที่ Hollywood ยังหมกมุ่นอยู่กับการเล่าเรื่องด้วย plot การสปอยล์มันก็คงจะยังคงอยู่ในประเทศไทยอยู่นั่นแหละ”

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ขณะที่ คุณวิวัฒน์ เลิศวิวัฒน์วงศา นักเขียน นักวิจารณ์ภาพยนตร์ กล่าวว่า

“สิ่งนึงที่เราคิดว่าน่าจะมีในอนาคต ซึ่งจะต่อต้านกับระบบอุตสาหกรรมนี้มากเลย ก็คือ essay, video essay จริงๆ เราก็อยากทำนะ แต่เราก็ขี้เกียจตบกับเรื่องความเป็นเจ้าเข้าเจ้าของเนี่ยแหละ คือถ้าในเทศกาลเมืองนอกมันก็มีคนทำ video essay นะ คือเอาหนังมาแล้วก็อธิบายเป็นฉากๆ ว่าฉากนี้ยังไงๆ ซึ่งอันนี้อาจจะเสี่ยงต่อการผิดกฎหมายลิขสิทธิ์มากกว่าคลิปสปอยล์ด้วยซ้ำ ถึงแม้ว่าจะไม่ได้เล่าเรื่องเลยแม้แต่น้อย แต่เอาภาพเขามาใช้ video essay ทั้งหลายเนี่ยอาจจะเสี่ยงต่อสิ่งนี้มากกว่าด้วยซ้ำ”

ส่วนผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เวฬุรีย์ เมธาวีวินิจ ผู้อำนวยการหลักสูตรปริญญาตรี สาขาวิชาการจัดการมรดกวัฒนธรรมและอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ วิทยาลัยนวัตกรรม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้เสนอมุมมองที่ว่า

“คิดว่ามันอาจจะเป็นการปนกันระหว่างการรีวิวกับการสปอยล์มากขึ้น มันเป็นสิ่งที่ห้ามไม่ได้ สิ่งที่จะทำได้ก็อาจจะมีแค่บางคนที่เขาต้องการที่จะไม่อ่านสปอยล์ ไม่เห็นสปอยล์ ก็อาจจะมีการเรียกร้องกันใน community ว่าถ้าจะมีการรีวิวกึ่งสปอยล์ ขอให้มีการขึ้นข้อความบอก ก่อนว่าสปอยล์หรือไม่สปอยล์ เราจะเห็นว่ามันก็จะเป็นแบบนี้ในพวกพันทิปหรือว่าพวกโซเชียลมีเดียอื่นๆ ซึ่งอันนี้มันเหมือนเป็นการควบคุมดูแลใน community กันเอง ซึ่งอาจารย์ก็คิดว่ามันน่าจะเกิดขึ้นได้ คงไม่ใช่ระบบค่ายหนังที่จะไปไล่จับสปอยล์ เพราะอันนั้นมันก็จะยิ่งทำให้เกิดความรู้สึกแย่ต่อตัวแฟนด้วย”

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เวฬุรีย์ เมธาวีวินิจได้กล่าวเสริมในแง่ของวัฒนธรรมแฟน

“เราต้องมองว่าสิ่งนี้คือ 1 ใน activity ที่ fan community เขาทำ ถ้าเทียบแล้วมันอาจเหมือน activity อื่น อย่างเช่นคอสเพลย์หรืออะไรพวกนี้ ถามว่าละเมิดไหมก็ละเมิด แต่ค่ายทำอะไรไหม ไม่ทำหรอก เพราะว่าถ้าทำมันยิ่ง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

เหมือนไปห้ามในสิ่งที่คนรักคนชอบวงนี้ แล้วก็เป็นคนที่อุดหนุนด้วยซ้ำ เพราะฉะนั้นเวลาที่มันจะเกิดการควบคุมดูแลอะไรที่มันเกิดกับคลิปหรือเกี่ยวกับอะไรก็ตามที่เป็นเนื้อหาสปอยล์ อาจารย์คิดว่ามันน่าจะเกิดการควบคุมกันเองใน community มากกว่า การเรียกร้องให้ขึ้นแท็กว่าไม่สปอยล์ หรือว่าถ้าใครอยากจะสปอยล์ ก็ขึ้นแท็กไปเลยว่าสปอยล์ ก็จะได้มีสิทธิ์ในการเลือกว่าจะดูหรือไม่ดู เพราะฉะนั้นอาจารย์คิดว่ามันน่าจะออกมาในรูปแบบนี้แหละ คงจะไม่ได้มีใครสามารถจะไล่จับอย่างจริงๆ จังๆ ได้”

จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านภาพยนตร์ทั้งสามท่านให้แง่มุมที่สอดคล้อง และความคิดเห็นหลากหลายแตกต่างกันไป

กล่าวโดยสรุป มุมมองของคุณประวิทย์ แต่งอักษร นักเขียน นักวิจารณ์ภาพยนตร์ มองว่าปรากฏการณ์ที่ผู้คนในปัจจุบันต่างนิยมรับชมคลิปสปอยล์หนัง เกิดขึ้นเพราะคนส่วนใหญ่ไม่มีเวลาดูหนัง แต่พวกเขาเหล่านั้นอยากจะอยู่ในบทสนทนา บนโลกสื่อสังคมออนไลน์ จึงใช้คลิปสปอยล์หนังเป็นหนึ่งในตัวช่วย สำหรับการวิจารณ์ภาพยนตร์มีส่วนเกี่ยวข้องต่อ การสปอยล์หนังหรือไม่นั้น ผู้วิจารณ์จำเป็นต้องใช้สามัญสำนึก และจรรยาบรรณที่อยู่ในตัวว่าสิ่งนั้นไปเปิดเผยความลับของหนังมากน้อยแค่ไหน หรือทำให้อรรถรสของคนดูเสียไป

ส่วนข้อคิดเห็นเรื่องข้อดีข้อเสียเกี่ยวกับคลิปสปอยล์หนังนั้นทางคุณประวิทย์ไม่ได้กล่าวถึงโดยตรง แต่เสริมความคิดเห็นว่า การที่คลิปสปอยล์หนังได้รับความนิยมแปลว่าคลิปสปอยล์ตอบโจทย์ในแง่การใช้ประโยชน์บางอย่างจากการเสพ และในอนาคตรูปแบบของการสปอยล์ คิดว่ายังคงเป็นในรูปแบบเดิมต่อไป และในแง่พฤติกรรมคนเสพ ก็ยังมีกลุ่มคนสองประเภทเช่นเดิม คือ 1.กลุ่มคนคิดว่าการสปอยล์ไม่ใช่ปัญหา กับ 2.กลุ่มคนที่เปราะบางกับการรู้อะไรล่วงหน้า และถ้ามองผ่านมาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันตราบใดก็ตามเท่าที่ฮอลลีวูด ยังคงการเล่าเรื่องและนำเสนอหนังด้วย พล็อต การสปอยล์ที่เกิดขึ้นในประเทศไทยก็ยังคงอยู่ตลอดไป

คุณวิวัฒน์ เลิศวิวัฒน์วงศา นักเขียน นักวิจารณ์ภาพยนตร์ บล็อกเกอร์ และซีเนไฟล์ (Cinephile) ในกลุ่ม FILMVIRUS ได้เสนอมุมมองต่อปรากฏการณ์ที่ผู้คนในปัจจุบันต่างนิยมรับชมคลิปสปอยล์หนัง ว่าเป็นเพราะสิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องเล่าที่ถูกเล่าใหม่ และไม่ได้เป็นเรื่องเล่าเดิมเสมอ การที่คนนิยมมาชม มารับฟังคลิปสปอยล์ พวกเขามาฟังความเห็นของคนเล่า และบางคนเขาก็ไม่ได้คิดจะไปดูหนังเรื่องนั้นอยู่แล้ว เพียงแค่อยากรู้เรื่องราว อยากฟังเรื่องเล่าเรื่องนี้ สำหรับการวิจารณ์ภาพยนตร์มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการสปอยล์หนังอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ยิ่งคลิปสปอยล์หนังที่มันมีตัวตนของคนเล่า บางคลิปที่มีการตีความ วิเคราะห์ หรือวิจารณ์ มันเป็นไปไม่ได้เลยที่เราจะไม่พูดถึงเนื้อหา

ส่วนสำคัญของภาพยนตร์ แต่ด้วยจริยธรรมก็ควรมีการขึ้นข้อความเตือนว่ามีการสปอยล์ (Spoiler alert) ว่าสิ่งที่กำลังเล่าหรือวิจารณ์อยู่นี้มีการเปิดเผยเนื้อหาส่วนหนึ่งของภาพยนตร์ ส่วนข้อดีข้อเสีย คุณวิวัฒน์ ไม่ได้ตอบในส่วนนี้อย่างชัดเจน แต่ได้เสนอมุมมองที่น่าสนใจในแง่ระบบระบบอุตสาหกรรมภาพยนตร์ที่เป็นอยู่ ได้ทำลายหนังขนาดกลางและขนาดเล็ก จึงมีแต่หนังขนาดใหญ่ที่ทุ่มทุมสร้าง หนังกระแส เลยส่งผลต่อคนดูที่จำเป็นจะต้องรู้ทุกเรื่องที่อยู่ในกระแส เพราะกลัว FOMO (Fear of Missing Out) หรือ กลัวพลาดบางสิ่งบางอย่าง จากพฤติกรรมพื้นฐานของประชากรโลกในยุคดิจิทัล

ในอนาคตรูปแบบของการสปอยล์ที่น่าจะเกิดขึ้นคือ Video Essay หรือการนำภาพรวมของหนังทำเป็นเรื่องราว แล้วมาวิเคราะห์เป็นฉากๆ ซึ่งในต่างประเทศมีการทำในรูปแบบนี้ แต่ไม่ประเทศไทยน่าจะเป็นเรื่องยาก และเข้าข่ายการละเมิดลิขสิทธิ์มากกว่า เพราะเป็นการเอาภาพประกอบจากหนังมาใช้ค่อนข้างเยอะ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เวฬุรีย์ เมธาวีวินิจ สะท้อนเกี่ยวกับปรากฏการณ์ที่ผู้คนในปัจจุบันต่างนิยมรับชมคลิปสปอยล์หนังว่า เนื่องจากยุคที่ข้อมูลข่าวสารท่วมท้น จนกระทั่งไม่สามารถแบ่งเวลาในการที่ไปเสพคอนเทนต์ต่างๆ ได้หมด คลิปสปอยล์จึงตอบสนองคนที่ไม่อยากเสียเวลาไปกับการรู้หนังเรื่องใดเรื่องนึง จึงขอไปฟังไปเสพสปอยล์ก่อน ถ้ามันน่าสนใจจริงๆ ก็ค่อยตามไปดูหนังฉบับเต็ม ทั้งนี้ก็เพื่อความมั่นใจ ส่วนเนื้อหาในการเรียนการสอนวิชาภาพยนตร์มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการสปอยล์หนังหรือไม่ อาจารย์เวฬุรีย์ได้กล่าวว่า เรื่องการเรียนการสอนวิชาภาพยนตร์จำเป็นที่ต้องพูดถึงเนื้อหาไปจนถึงพูดถึงบทสรุป เพื่อที่นักศึกษาจะได้เข้าใจประเด็นในการเชื่อมโยงกับการวิเคราะห์ของภาพยนตร์

สำหรับคลิปสปอยล์หนังมีข้อดีและข้อเสียอย่างไร อาจารย์เวฬุรีย์ ไม่ได้กล่าวถึงส่วนนี้โดยตรง แต่เชื่อมโยงในเรื่องของวัฒนธรรมแฟน กล่าวคือ คลิปสปอยล์นั้นมีน้ำเสียงของผู้สปอยล์ร่วมอยู่ด้วย ไม่ใช่แค่การสปอยล์เฉยๆ คลิปสปอยล์ยังเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมการพากย์หนังในสมัยก่อน เพราะฉะนั้นบางทีผู้ฟังไม่ได้ฟังแค่ตัวเนื้อหา แต่กำลังฟังในฐานะแฟนคลับคนนึงที่เป็นแฟนหนังมาเล่าให้ฟัง เหมือนวงสนทนาที่เกิดขึ้นในกลุ่มแฟนด้วยกัน ส่วนในอนาคตของรูปแบบของการสปอยล์อาจารย์คิดว่าน่าจะการปนกันระหว่างการรีวิวกับการสปอยล์มากขึ้น

เมื่อนำมุมมองและความคิดเห็นของทั้งสามท่านมาวิเคราะห์ร่วมกัน สะท้อนให้เห็นว่า การที่คลิปสปอยล์หนังได้รับความนิยม ส่วนหนึ่งมาจากรสนิยมหรือไลฟ์สไตล์เฉพาะตัวของแต่ละบุคคล และเมื่อคลิปสปอยล์ตอบสนองกับบุคคลผู้นั้น จึงเป็นแรงดึงดูดให้บุคคลผู้นั้นติดตามดูคลิปสปอยล์ อีกทั้งในยุคสื่อใหม่ที่ผู้คนต้องการมีส่วนร่วมในการสนทนาสิ่งที่เป็นกระแสในช่วงนั้น

มุมมองที่น่าสนใจหนึ่งที่ผู้เชี่ยวชาญมองผ่านคลิปสปอยล์นั้น ไม่ได้เป็นการทำลาย แต่เป็นส่วนหนึ่งของการสร้างสรรค์ และมองว่ามันคือการเสพสุนทรียะในอีกรูปแบบหนึ่ง ที่ผู้ชมสามารถเลือกเสพได้ อีกทั้งมองว่ามันคือส่วนหนึ่งของการโปรโมท ยกตัวอย่างที่คุณวิวัฒน์ ได้กล่าวว่า มีคนทำคลิป

สปอยล์หนังเทศกาลที่คุณวิวัฒน์จัดขึ้น และยังมองอีกว่ามันคือการต่อลมหายใจของหนังบางประเภท เช่นหนังนอกกระแส

อย่างไรก็ตาม หากมองในแง่ของการทำลายอรรถรสของการดูหนัง มองว่าคลิปสปอยล์หนังเป็นการทำลายอรรถรส เนื่องจากมีการเปิดเผยเนื้อหาสำคัญภายในหนัง หากทำควรอยู่ในขอบเขตและจำเป็นต้องวิเคราะห์แยกเป็นส่วนๆ ว่าคลิปไหนเป็นการทำลายอรรถรสทั้งหมดของหนัง ไม่อยากให้มองว่าคลิปสปอยล์หนังเป็นส่วนหนึ่งในการทำลายสุนทรียะที่มีอยู่ในหนังทั้งหมด

3.กลุ่มผู้สร้างภาพยนตร์และผู้บริหารอุตสาหกรรมภาพยนตร์ 3 ท่าน ได้แก่

3.1 คุณปรียาวรรณ ภูวกุล ผู้อำนวยการฝ่ายจัดจำหน่ายโรงภาพยนตร์ บริษัท จีดีเอช ห้าห้าเก้า จำกัด

3.2 คุณภาณุ อารี อดีตผู้อำนวยการฝ่ายจัดซื้อภาพยนตร์ต่างประเทศ บริษัท สหมงคลฟิล์ม อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด

3.3 คุณนวพล ธำรงรัตนฤทธิ์ ผู้กำกับภาพยนตร์ และนักเขียนอิสระ

สำหรับมุมมองต่อปรากฏการณ์ที่ผู้คนในปัจจุบันต่างนิยมรับชมคลิปสปอยล์หนัง คุณปรียาวรรณ ภูวกุล ผู้อำนวยการฝ่ายจัดจำหน่ายโรงภาพยนตร์ บริษัท จีดีเอช ห้าห้าเก้า จำกัด ได้กล่าวว่า

> “พี่รู้สึกว่าคลิปสปอยล์ที่มันมา มันดัง ปรากฏการณ์ที่คนมาสปอยล์นู่นนี่นั่นแล้วคนชอบดู อันนี้ตอนพี่ดูแรก ๆ พี่แปลกใจเนอะ พี่แปลกใจว่า ความคิดหรือ culture หรือ วิธีการ หรืออะไรก็ตามของการดูหนังในปัจจุบันนี้ของคนมันเปลี่ยนไปเยอะ แต่ก่อนเราจะรู้สึกว่าการดูหนังเนี่ย คือเราจะรู้แค่เรื่องเกี่ยวกับอะไร แต่เราไม่รู้เรื่องราวไปเรื่อย ๆ จนจบ ซึ่งส่วนตัวพี่ พี่จะสนุกกับการที่ว่า เราดูแล้วเราค่อยติดตามมันไปเรื่อย ๆ แล้วมันจะจบยังไง พอเห็นคลิปสปอยล์แล้วแบบประหลาดใจมาก เหมือนถ้าพี่เปรียบนะ สมมติว่าเราจะไปอเมริกาแล้วความสนุกมันอยู่ที่การเดินทาง ไปเจอตรงนี้ คือความสนุกระหว่างทาง แล้วพอไปถึงนู่น เราแฮปปี้ ไม่แฮปปี้ เราได้เจอกับอะไรบ้าง แต่สิ่งนี้ สิ่งที่เรียกว่าสปอยล์มันเหมือนพาเราเปิดประตูไปปุ๊ป แล้วเราไปอยู่อเมริกาเลย นึกออกไหม ความสนุกระหว่างทางมันหายไป”

คุณปรียาวรรณ ภูวกุลได้เสริมมุมมองต่อปรากฏการณ์นี้เพิ่มเติมว่า

“พี่จะแยกคนดูคลิปสปอยล์เป็นสองสามแบบ แบบแรกคือเขาอยากรู้เรื่องเลย เริ่มยังไงจบยังไง ถ้าจบแล้วเขาแฮปปี้ เขาก็จะอยากไปดูหนังเรื่องนี้ แต่ถ้าจบแล้วเขาไม่แฮปปี้ เขาก็จะไม่ไปดู อันนี้คือคนที่แบบกำลังชั่งใจ แต่พี่รู้สึกว่าเรื่องระหว่างทางมันเป็นแอดติจูดของคนแต่ละคน สมมติว่าเราดูหนังมีบางคนไม่ชอบตอนจบแบบนี้เลย แต่ตรงกลางมันอย่างนี้ มันคือแบบที่เราค่อย ๆ รู้สึกติดตามมันไปเรื่อย ๆ กับอีกบางคนคือแบบ คิดจะไม่ดูก็ไม่ดูเลย แต่แค่อยากรู้ว่าเรื่องมันเกี่ยวกับอะไร เพราะงั้นถ้าส่วนตัวรู้สึกว่า การดูคลิปสปอยล์สำหรับพี่มันเหมือน เหมือนเราอยากกินอะไรแล้ว ไม่รับรู้รับรสชาติที่จริง แต่มันก็อิ่มเหมือนกันอะไรนะ อาจจะไม่หรืออาจจะอิ่มด้วยซ้ำ”

ขณะที่ คุณภาณุ อารี อดีตผู้อำนวยการฝ่ายจัดซื้อภาพยนตร์ต่างประเทศ บริษัท สหมงคลฟิล์ม อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด กล่าวว่า

“ผมว่าจริง ๆ ส่วนนึงมันอาจจะเป็นเพราะว่าพฤติกรรมการใช้ชีวิต ผมว่ายุคนี้ไม่ค่อยชอบอะไรที่มันต้องใช้เวลารอ แล้วผมว่ามันจะสอดคล้องกับพฤติกรรมหลาย ๆ อย่างด้วย เช่นเดี๋ยวนี้เวลาเราดูหนังบางที ผมว่าหลาย ๆ คนแทนที่จะดูในโรง หรือดูในสตรีมมิ่ง บางทีเรามาดูใน ยูทูบ แล้วก็ skip ไป เพียงแค่อยากรู้ว่าเป็นไง ซึ่งตัวผมเองก็เป็นนะ หรือกรณีตัวอย่าง เช่นหนัง Marvel เรื่อง Avengers ตอนสุดท้าย ซึ่งหลายคนบอกว่ามันมีทวิสต์ที่สำคัญ มีเพื่อนผมคนหนึ่งเขาขี้เกียจรอ เขาเลยเข้าไปอ่านวิกิพีเดีย แล้วมันจะมีการเล่าเรื่องตั้งแต่ต้นจนกระทั่งจบ มีการเฉลยทุกอย่างหมด ผมรู้สึกว่ามันสะท้อนถึงพฤติกรรมของคน อย่าเรียกว่ารุ่นนี้เลย คือหมายความว่า ณ เวลานี้มากกว่าแล้วมันไม่ใช่เฉพาะคนรุ่นใหม่นะ ผมว่าหลายคนมีความรู้สึกว่า บางทีมันไม่จำเป็นที่ต้องรอจนกระทั่งผลไม้สุกแล้วค่อยกิน ผมว่ามันมีพฤติกรรมแบบนี้เยอะในปัจจุบัน”

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ส่วนคุณนวพล ธำรงรัตนฤทธิ์ ผู้กำกับภาพยนตร์ และนักเขียนอิสระ ได้เสนอมุมมองที่ว่า

“ยุคนี้มันเหมือนกับเวลามีค่ามาก ขอรู้ก่อนทีนึงได้ไหมว่ามันเกี่ยวกับอะไรแล้วมันจะดีไหม ถ้าพร้อมก็อะ 20 นาทีเองไม่เป็นไรหรอก แค่ฟังเพลิน ๆ บนรถเมล์รถไฟฟ้า ฟังแล้วก็แบบไม่ได้อยากดูก็ข้ามไป เฮ้ยฟังแล้วมันดูน่าตื่นเต้นจัง ก็อยากดู ผมว่ามันคล้าย ๆ อ่านข่าวทีนึงก่อนแล้วค่อยไปตามเสิร์ชต่ออะ ไม่ได้รู้สึกว่าอ่านข่าวแล้วสปอยล์ เหมือนอ่านข่าวทีหนึ่งก่อน แล้วเดี๋ยวค่อยว่ากัน ซึ่งสำหรับผมมันคล้าย ๆ วิธีการเขียนข่าวประมาณหนึ่งนะ คือเดี๋ยวนี้ผมไม่แน่ใจว่าเขาเขียนข่าวกันแบบนี้หรือเปล่า คือเวลาเขียนข่าวมันจะสรุปพารากราฟหนึ่ง มันจะสรุปก่อนเลยว่าเกิดอะไรขึ้นทั้งหมด หลังจากนั้นเอาใหม่อีกรอบหนึ่งแล้วเล่าละเอียด ผมว่ามันเป็นวิธีที่คล้าย ๆ กัน ถ้าเกิดคิดกันในแบบมีเดีย วิธีการเล่าเรื่อง หรือก้อนงานชิ้นนี้ก็มีลักษณะแบบนั้นเช่นกัน”

สำหรับคลิปสปอยล์หนังมีข้อดีหรือข้อเสียหรือไม่นั้น โดย คุณปรียาวรรณ ภูวกุล ผู้อำนวยการฝ่ายจัดจำหน่ายโรงภาพยนตร์ บริษัท จีดีเอช ห้าห้าเก้า จำกัด ได้กล่าวว่า

“คลิปสปอยล์หนัง ถ้าหนังยังฉายอยู่ในโรงมันก็เป็นข้อเสียนะ เพราะว่ามันทำให้อรรถรสของคนดูหนังในโรงภาพยนตร์หายไปหมด อย่างใน streaming ก็เช่นกัน พี่เคยคุยกับบางคน เขาก็บอกว่า เขาอยากดู แต่เขาไม่รู้ว่ามันสนุกไหม เขาเลยไปดูสปอยล์ พอดูสปอยล์แล้ว จบแบบนี้เขาชอบ เขาก็จะกลับไปดูหนังเรื่องนั้น แต่ส่วนใหญ่ที่ตอบแบบนี้คือเด็กๆ รุ่นใหม่นะ แต่ถ้าผู้ใหญ่ที่ไปดูสปอยล์ พี่ว่าเกิน 80% คือเขาไม่คิดจะดูหนังเรื่องนี้เลย เขาแค่อยากรู้เรื่องเขาก็เลยไปดู เพราะฉะนั้นเนี่ย พอหนังออกจากโรงมาแล้ว มันก็ส่งผลกระทบไปยังฝั่ง streaming สำหรับพี่อันนี้ถือว่าเป็นข้อเสียอยากมากเลยแหละ จริง ๆ น่าจะมีคลิปสปอยล์แบบสปปอยครึ่งนึงนะ นึกออกไหม ให้สปอยล์ครึ่งนึงแล้วแบบพอถึงจุด conflict ของหนังก็ให้เข้าไปดูต่อในโรง”

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ขณะที่ คุณภาณุ อารี อดีตผู้อำนวยการฝ่ายจัดซื้อภาพยนตร์ต่างประเทศ บริษัท สหมงคลฟิล์ม อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด กล่าวว่า

> “ผมว่าหลังๆ เนี่ย สปอยล์มันก็เป็นตัววัดสำคัญอย่างหนึ่งเหมือนกันว่า การที่หนังเรื่องใดเรื่องหนึ่งถูกหยิบยกขึ้นมาทำคลิปสปอยล์ มันก็หมายถึงหนังนั้นต้องมีความน่าสนใจที่จะถูกนำมาพูดถึง ผมสังเกตว่าหนังหลายเรื่องที่ถูกนำมาทำเป็นคลิปสปอยล์ มันน่าสนใจเพราะมันค่อนข้างเป็นที่พูดถึง ถึงจะรู้สปอยล์อยู่แล้วก็อยากไปดูด้วยซ้ำ ซึ่งผมว่านี่อาจจะมองเป็นข้อดีด้วยซ้ำ ข้อที่หนึ่งก็คือ การที่หนังเรื่องนั้นถูกทำเป็นคลิปสปอยล์ก็เพราะว่าหนังเรื่องนั้นมันมีความน่าสนใจจริงๆ ไม่ใช่เป็นหนังที่ถูกลืม เพราะว่าหนังหลายเรื่องบางคนไม่รู้จักด้วยซ้ำ แล้วก็ไม่มีใครสนใจแม้กระทั่งทำสปอยล์ ก็อาจจะเป็นเรื่องน่าเศร้าเหมือนกันนะ”

ส่วนคุณนวพล ธำรงรัตนฤทธิ์ ผู้กำกับภาพยนตร์ และนักเขียนอิสระ ได้เสนอมุมมองที่ว่า

> “แม้ว่าพวกเราจะไม่ชินในวัยเรา แต่ว่าคนรุ่นนี้เขาโอเค เขาดูได้ มันก็เลยเวิร์กไง มันก็เลยเกิดขึ้นมาเรื่อย ๆ เพราะมันเวิร์กนี่แหละ แต่ผมว่าที่คนเขาจะชอบมีปัญหากันเพราะคนทำคลิปพวกนี้ได้เงินจาก YouTube มันคล้าย ๆ เหมือนคุณเอาคอนเทนต์ของคนนึงที่เขาทำเสร็จแล้วมา reproduce อีกรอบนึง แล้วไป make money เอง ถ้ามองแบบนี้ก็คงมีความ pirate นิด ๆ แต่ถ้าอยากทำให้มันถูกต้องคือต้องยังไงเหรอ คือขอจ่ายค่าลิขสิทธิ์ เพื่อแลกกับการสปอยล์หรือเปล่า อาจจะเป็น business ใหม่ก็ได้ เป็นเรื่องคนหากินบนคอนเทนต์ของคนอื่นอีกที คนเขาอุตส่าห์คิดบทมาแทบตาย คุณแค่ทำคลิปแล้วก็เล่าเรื่องแค่นี้ก็ได้แล้ว มันจึงเป็นการเสริมสร้าง culture ที่ผิด ผมก็ไม่รู้ว่ามันมีคำนี้หรือเปล่า นะ culture ที่ผิดเนี่ย”

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

คุณนวพล ธำรงรัตนฤทธิ์ กล่าวเสริมว่ามีทั้งข้อดีและข้อเสีย แต่หากต้องมีความรู้ความเข้าใจในการตัดสินใจเลือกเสพ

> “ทุก ๆ ความก้าวหน้ามันก็เกิด consequence ขึ้น มันก็อยู่ที่ว่าเราจัดระเบียบกันได้หรือเปล่า มันอยู่ที่ว่า YouTube มันมีทุกอย่าง ข้อดีก็คือมันมีทุกอย่าง ข้อเสียก็คือมันมีทุกอย่างนั่นแหละ social media ข้อดีคือมันติดต่อสื่อสารคนอื่นได้ ข้อเสียคือมันก็ติดต่อสื่อสารคนอื่นได้เหมือนกัน สำหรับผมทั้งหลายทั้งปวงมันกลับมาที่เบสิคพื้นฐาน ว่าเรามีความรู้ความเข้าใจสื่อหรือว่าศิลปะมากน้อยแค่ไหน ถ้าเกิดเรามีความรู้ความเข้าใจมันในจำนวนที่แบบว่าเยอะพอ เราจะเป็นคนตัดสินใจเองได้ว่าเราจะใช้ช้อยส์นั้นหรือเปล่า เช่น Doctor Strange เนี่ยถ้าผมมีความรู้ความเข้าใจ ผมอาจจะต้องไปดูที่โรงก็ได้ หรืออย่าง Everything All at Once จะดูคลิปสปอยล์จริงเหรอ คุณดู trailer ก็รู้แล้วว่าควรจะดูในโรง หรืออย่างน้อยก็รอหน่อยรอสตรีมมิง แต่ไม่ใช่อ่าน text หรือเพื่อนเล่าให้ฟัง เพราะบางอย่างมันแทนกันไม่ได้ แต่ถ้าเกิดเราเป็นคนไม่ mind มากก็ฟังเอาก็ได้ แต่คุณก็จะได้แค่นั้น แต่ถามว่าได้แค่นั้นผิดไหม ก็ไม่ผิด เพราะบางทีก็จะเอาแค่นั้นแหละ ขอฟังก็พอแล้ว ไม่ได้อยากรู้มากไปกว่านี้ บางคนไม่ได้ชอบดูหนัง ไม่ได้มีสมาธิกับอะไรนาน ๆ คลิปสปอยล์ก็อาจเป็นช้อยส์ที่เหมาะกับเขาแล้วก็ได้ แบบขอฟัง 20 นาที อยากดูแต่ขอฟัง 20 นาทีแทนได้ไหมอะไรอย่างนี้”

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

สำหรับประเด็นเรื่องคลิปสปอยล์หนังส่งผลต่ออุตสาหกรรมหรือไม่นั้น จากการสัมภาษณ์คุณปรียาวรรณ ภูวกุล ผู้อำนวยการฝ่ายจัดจำหน่ายโรงภาพยนตร์ บริษัท จีดีเอช ห้าห้าเก้า จำกัด ได้กล่าวว่า

> “มีส่วน มีส่วนเลย สมมติว่า มีส่วนสำหรับคนที่ไม่แน่ใจว่าจะดูเรื่องนี้ดีรึป่าว แล้วถ้าเขาไม่แน่ใจปุ๊ป เขาไปดูคลิปสปอยล์แล้วมันจบไม่ได้อย่างที่เขาคิดหรือเขาชอบ เขาก็จะไม่ไปดู หรือบางทีแบบ อย่างเวลาที่พวกพี่โปรโมทหนัง พวกพี่จะเก็บเรื่องหักมุม เรื่องความลับ เรื่องอะไรอย่างนี้ คือบางทีการรู้จุดหักมุม

รู้ตอนจบแล้วก็ไม่ต้องดูแล้ว พี่คิดว่ายังไงคลิปสปอยล์ก็มีผลแน่นอน แต่ว่าอาจจะไม่ได้เยอะมาก อาจจะเป็นส่วนนึงของคนที่เขาไม่ชอบระหว่างทางอยากรู้ผลตอนจบทีเดียวเลย”

ขณะที่ คุณภาณุ อารี อดีตผู้อำนวยการฝ่ายจัดซื้อภาพยนตร์ต่างประเทศ บริษัท สหมงคลฟิล์ม อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด กล่าวว่า

“ส่งผลครับ อย่างที่บอก หนังบางเรื่อง หัวใจสำคัญมันอยู่ที่จุดทวิสต์ มันก็อาจจะส่งผลกับความคาดหวังของคนดูเหมือนกัน ถ้าคนดูรู้แล้วเนี่ย เขาอาจจะรู้สึกว่า มันไม่น่าสนใจอีกต่อไป เพียงแต่ว่า มันยังพิสูจน์ได้ยาก ในความคิดผม ในฐานะที่ผมเป็นคนซื้อหนังมาฉาย อาจจะไม่แคร์เรื่องการสปอยล์ แต่ในจำนวนที่เราซื้อมา เราก็กลัวเหมือนกันว่าการสปอยล์อาจจะมีผลทำให้คนไม่ไปดูหนัง เพราะไม่งั้นเนี่ย อย่าง Marvel Avenger ตอนสุดท้าย ซึ่งผมว่า สปอยล์มันก็หลุดไปเยอะเหมือนกัน ทำไมมันถึงทำเงินขนาดนี้ หรือ Spider Man ซึ่งไม่มีใครควบคุมได้อยู่แล้ว เราก็ได้ยินมาตลอดว่ามีการสปอยล์ ทุกคนก็กลัว ในขณะเดียวกันก็มีการสปอยล์ออกมา ผมกลับรู้สึกว่า มันก็ไม่ได้ไปส่งผลให้รายได้ของ Spider Man ภาคล่าสุดนั้นลดลง ผมเข้าใจว่ามันเป็นความกังวลของเจ้าของหนังมากกว่าที่มันจะมีผล แต่สุดท้ายเนี่ย ยังไงถ้าหนังมันดีจริง ๆ ถ้าหนังมันเติมเต็มประสบการณ์การดูหนังจริง ๆ ผมว่ายังไงคนก็จะมาดู ถึงแม้ว่าเขาจะรู้อยู่แล้วว่ามันจะเป็นยังไง หรือ Dr.Strange ผมจำได้ว่ามีการตื่นกลัวเรื่องสปอยล์มาก แต่ในขณะเดียวกัน เราก็รับรู้เรื่องสปอยล์อยู่ตลอดเวลา ถ้าถามว่ามันมีผลต่อหนังไหม box office มันก็ยังเกินคาด ผมว่าถ้ามันจะมีผลจริง ๆ หมายความว่ายอดรายได้ที่คาดหวังเนี่ย หมายถึงว่ายอดรายได้ที่ได้มา มันน้อยกว่าที่คาดหวัง แบบเห็นต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ แต่ผมยังไม่เห็นข้อแตกต่างตรงนี้สักเท่าไหร่”

คุณภาณุ อารี กล่าวเสริมในแง่ของการทำการตลาด ที่นำกลยุทธ์การห้ามสปอยล์มาใช้กับธุรกิจภาพยนตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

“ผมเป็นคนที่ดู Parasite เป็นคนแรกของบริษัท เพราะเราไปดูเพื่อที่จะตัดสินซื้อหรือไม่ซื้อเรื่องนี้มาฉาย แล้วพอดูจบปุ๊ป ผมก็เกิดไอเดียขึ้นมา แล้วผมก็มาแนะนำฝ่ายการตลาดว่า จริง ๆ แล้วหนังเรื่องนี้ความสำคัญมันอยู่ที่ทวิสต์ ดังนั้นเวลาเราทำแคมเปญ เราควรจะทำแคมเปญประมาณว่า ดูแล้วเนี่ย ต้องอดทนอย่าไปบอกใคร ต้องทำเหมือนกับว่า เรารู้ว่ายังไงเดี๋ยวคนต้องบอกแหละ แต่ว่าทำให้มันมีความรู้สึกว่า พอบางคนเห็นแคมเปญนี้อยู่ในสื่อโฆษณาทุกคนก็จะต้องสงสัยแล้ว แล้วมันก็ถูกเอามาใช้เป็นแคมเปญ ซึ่งผมว่ามันเป็นกิมมิคเพื่อที่จะขายมากกว่าที่จะมาป้องกัน เพราะเรารู้อยู่แล้วว่ายังไงก็ป้องกันไม่ได้ สังเกตว่าเวลาคนโพสต์ใน เฟซบุ๊คหรือพันทิป จะวิจารณ์ เขาก็จะบอกเลยว่า spoiler alert แต่เขาก็ไม่ได้ที่จะไม่เปิดเผยนะ แต่ว่าเขาก็จะเตือนเอาไว้ ทีนี้มันก็ขึ้นอยู่กับคนว่าจะดูหรือไม่ดู แต่ผมเชื่อว่าน่าจะร้อยละ 90 อ่านถึงแม้ว่ายังไม่ดูหนัง ถึงแม้ว่าจะมี spoiler alert แล้ว แต่การที่เราสร้าง awareness ตรงนั้นมันก็ทำให้คนมีความรู้สึกว่า หนังมันน่าดู ผมเลยคิดว่านี่คือการพลิกวิกฤตให้เป็นโอกาสมากกว่า มันเหมือนกับการเป็นกลยุทธ์มากกว่าจะมาป้องกัน ซึ่งมันสร้างความน่าสนใจได้”

ส่วนคุณนวพล ธำรงรัตนฤทธิ์ ผู้กำกับภาพยนตร์ และนักเขียนอิสระ ได้กล่าวว่า

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

“มันมองได้ 2 แบบคือในระดับ conceptual ก็คือแบบที่ว่ากันเนี่ย ในทางหนึ่งก็คือจริง ๆ เราพูดแบบนั้นได้เพราะว่าเราไม่มีผลประโยชน์กับมัน แต่ว่าสมมติมั่ว ๆ นะ หนังฉายวันที่ 1 แล้วคลิปสปอยล์ออก แล้วคนฟังคลิปสปอยล์บอกว่าไม่ดูละประมาณ 1 แสนคน แล้วรายได้ตกจริง ๆ อะไรอย่างนี้นี่ scenario หนึ่งแล้วนะ ไหนจะเรื่องที่คนสปอยล์เล่าเรื่อยห่วย เพราะคนสปอยล์ไม่ชอบหนังเรื่องนั้น แบบว่าเล่าไปงั้นๆ แล้วกลายเป็นว่าจริงๆ แล้วหนังสนุกกว่านั้น ทำไมถึงเล่าแบบนี้ กลายเป็นว่าคนไม่มาดูเลย ผมถึงบอกว่ามันมองจากมุมไหน ถ้ามุม conceptual ที่เราไม่ได้มีส่วนได้ส่วนเสียอะไรเราก็

อาจจะแบบ เอาเลยครับ ได้เลยครับ แต่สำหรับคนที่มีส่วนได้ส่วนเสียอาจจะแบบ ทำอย่างนี้ไม่ได้นะ”

สำหรับคลิปสปอยล์หนังในแง่การละเมิดลิขสิทธิ์และทรัพย์สินทางปัญญา และในแง่การทำลายอรรถรสของผู้ชมก่อนรับชมภาพยนตร์ คุณปรียาวรรณ ภูวกุล ผู้อำนวยการฝ่ายจัดจำหน่ายโรงภาพยนตร์ บริษัท จีดีเอช ห้าห้าเก้า จำกัด ผู้ซึ่งอยู่ในฐานะผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมหนังโดยตรง ได้กล่าวว่า

“ถ้าช่วงนั้นหนังยังอยู่ในโรงภาพยนตร์ ถ้าเราดูแล้วเขาเจตนาว่าช่วยเราโปรโมท พูดถึงเนี่ย เราก็จะไม่ฟ้องร้อง แต่สมมติว่าถ้าเขาเจตนาทำให้มีผลกระทบต่อคนดู เช่น เฉลยทุกอย่างหมดเลย ทำให้คนที่เข้าไปดูหนังเรื่องนี้เสียอรรถรส เราก็อาจจะฟ้องร้อง แต่ที่ผ่านมาเรายังไม่เคยฟ้องใคร”

คุณปรียาวรรณ ภูวกุล ได้เสริมความคิดเห็น เรื่องกระบวนการการไกล่เกลี่ย และขั้นตอนการดำเนินคดีฟ้องร้องการละเมิดลิขสิทธิ์ ซึ่งอาจไม่เข้าข่ายเรื่องคลิปสปอยล์กับการละเมิดลิขสิทธิ์โดยตรง แต่เป็นการยกกรณีตัวอย่างให้เห็นภาพเรื่องกระบวนการทางกฎหมาย เมื่อมีการละเมิดขึ้นมา โดยยกกรณีหนังเรื่อง ร่างทรง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

“อย่างเคสการละเมิดหนังเรื่อง ร่างทรง ซึ่งเป็นการละเมิดโดยการเอามาสตรีมทั้งเรื่องบนเว็บไซต์ เราก็แจ้งไปที่กรมทรัพย์สินบอกว่า มีการละเมิดอย่างนี้ๆ แล้วเขาก็จะยิงเรื่องไปที่ DSI แบบตำรวจดิจิตอลทำนองนั้น พอถึงตำรวจดิจิตอลปุ๊ป พอแจ้งความแล้วหลังจากนั้นก็เลยทราบว่าเซิร์ฟเวอร์อยู่เมืองนอก คือคนทำที่มันละเมิดอ่ะทำจากเซิร์ฟเวอร์ที่อยู่เมืองนอก มันเลยจัดการยาก แต่ถ้าละเมิดแบบใน youtube กับ youtube ด้วยกันเองหรืออะไรอย่างเนี้ยอันนี้จัดการไม่ยาก สามารถจัดการได้ แต่ก็ขึ้นอยู่กับว่าจะไกล่เกลี่ย หรือฟ้องร้องยังไงต่อไป”

ขณะที่ขอมูลจากคุณภาณุ อารี อดีตผู้อำนวยการฝ่ายจัดซื้อภาพยนตร์ต่างประเทศ บริษัท สหมงคลฟิล์ม อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด ได้กล่าวว่า

> “จริง ๆ เท่าที่ผมเคยได้ยินมา ผมอาจจะไม่ได้ดูแลโดยตรงนะแต่ส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีใครมาขออนุญาตหรอก เพราะเขาก็ถือว่าเขาก็ทำของเขาไป และผมก็เข้าใจว่าทางฝ่ายกฎหมายเองก็อาจจะไม่ได้มองว่าเป็นการละเมิด มันมีประโยชน์ต่อการโปรโมทหนัง บางคนเขาอาจจะหาแง่มุมที่น่าสนใจในหนังเรื่องนั้น แล้วก็เอามาขยาย สมมตินะครับ บางคนชอบ Hunger Game มาก เขาก็อาจจะไปวิเคราะห์ในเชิงลึกแบบในมุมรัฐศาสตร์อะไรก็แล้วแต่ มันก็อาจจะส่งผลได้ เพียงแต่เขาอาจจะไม่ได้โดนเราแบนหรืออะไรงี้ แต่ที่เมืองนอกอาจจะมี เพราะด้วยระบบของต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสตูใหญ่ ๆ เขาจะจ้างคนมามอนิเตอร์อีกที คอยดูว่าใครเอา footage เหล่านี้ไปใช้ยังไงบ้าง”

คุณภาณุ อารี กล่าวเสริมในเรื่องของการนำคลิปวิดีโอจากหนัง หรือ footage มาใช้นั้นเข้าข่ายการละเมิดลิขสิทธิ์

> “ถ้าถามผมนะว่า ระหว่างการเปิดเผยในเรื่องสำคัญกับการเอา footage มาใช้ ผมก็ยังมองว่า มันก็คือการเริ่มละเมิดแหละ มันคือการละเมิดอย่างชัดเจน แต่ถ้าคุณสปอยล์เป็นตัวหนังสือ ผมว่าอย่างนี้มันก็โอเคกว่า คือหมายความว่าเขียนบทวิจารณ์ แล้วเล่าเปิดเผยทั้งหมดผมว่ายังโอเค แล้วมันเป็นสิทธิ์ ถ้าถามผม ผมว่ามันก็ไม่แฟร์ถ้าจะไปเอาผิดเขา ผมว่าสุดท้ายมันเป็นช้อยส์ของคนดูมากกว่า หรือคนจะไปดู จะอ่านหรือไม่อ่าน ถ้าอ่านไปแล้วมันโอเค นั่นคือการตัดสินใจของเขา แต่ถ้ามีการตั้งใจเอา footage มาใช้ มันก็คือการผลิตซ้ำบางอย่างที่มันไม่ได้รับอนุญาตให้ทำ ผมว่าตรงนั้นก็จะอีกกรณีนึง”

คุณภาณุ อารี กล่าวเสริมในฐานะที่เป็นผู้ซื้อหนังจากต่างประเทศมาฉาย เพราะหนังที่ซื้อมาไม่ได้เป็นสิทธิ์แบบผูกขาด จึงจำเป็นที่จะต้องดูแลและรับผิดชอบปัญหาที่เกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

“อย่าลืมว่าเราซื้อหนังมา เราไม่ได้ซื้อหนังแบบสิทธิ์ขาด คือถ้าพูดจริง ๆ ก็เหมือนเราเช่าหนังมาจัดจำหน่าย ทีนี้ในสัญญาที่เราเซ็นกับต่างประเทศ มันมีข้อระบุเหมือนกันว่า เป็นหน้าที่ของเราที่เราจะต้อง protect IP หรือว่าทรัพย์สินทางปัญญาของเขา นั่นหมายความว่าการที่เราเผยแพร่ออกไป แล้วมีคนเอาของเราไปทำซ้ำหรืออะไรก็แล้วแต่ มันถือว่าเราผิดสัญญาที่คุยกันไว้กับเจ้าของสิทธิ์เหมือนกัน ดังนั้นมันก็เป็นเรื่องที่เราจะต้อง take action”

ส่วนคุณนวพล ธำรงรัตนฤทธิ์ ผู้กำกับภาพยนตร์ และนักเขียนอิสระ ได้เสนอมุมมองที่ว่า

“ผมคิดว่าถ้าเกิดจะนำมาเปรียบเทียบให้เห็นภาพใกล้เคียง ก็คือกรณีอย่างการที่มีคนมาวาดแฟนอาร์ตแล้วขาย คือถ้าเกิดว่าวาดแล้วแปะใน Facebook หรือว่า Instagram แบบฟรี ๆ อย่างเดียว จริง ๆ เราไม่ได้ติดอะไร แต่ว่าบางทีพอเริ่มเอาไปขายเป็นโปสการ์ด มันเป็นช่องโหว่หน่อย ๆ นะหมายถึงว่าเขาไม่ได้เขียนชื่อหนังหรอก แต่จริง ๆ มันก็อาจจะไม่ได้ถูกเสียทีเดียว พวกเสื้อจากหนังอะไรต่าง ๆ ที่ไม่ได้ขอลิขสิทธิ์มาทำ เขาจะเลี่ยงด้วยวิธีการ ไม่ได้เขียนชื่อหนังลงไป หรือว่าบิดนิดหน่อยอะไรอย่างนี้”

สำหรับแนวโน้มและแนวทางในการแก้ไขปัญหาการสปอยล์หนังผ่านคลิปสปอยล์หนัง โดยคุณปรียาวรรณ ภูวกุล ผู้อำนวยการฝ่ายจัดจำหน่ายโรงภาพยนตร์ บริษัท จีดีเอช ห้าห้าเก้า จำกัด ได้มีข้อคิดเห็นว่า

“อยากหาจุดร่วมเหมือนกันนะ เพียงแต่ว่าเขาต้องไปตกลงกับเจ้าของ copyrights นั้น คือแล้วมาคุยกัน ตกลงกัน กับค่ายหนัง มันก็จะมีจุดนึงที่วินทั้งคู่ หรืออย่างที่พี่พูดไปตอนต้น สมมติว่าถ้ามีคนทำคลิปสปอยล์ แบบว่าสปอยล์ครึ่งเรื่องไปเลย แล้วพอถึง conflict ค่อยตามต่อ อยากรู้ไปดูเอาเองในโรง เพราะเราก็ลงทุนสร้างมาขนาดนี้แล้ว”

ส่วนคุณนวพล ธำรงรัตนฤทธิ์ ผู้กำกับภาพยนตร์ และนักเขียนอิสระ ได้กล่าวว่า

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

“culture มันเปลี่ยนไปเรื่อยๆ แต่โอเคถ้าเกิดมันเป็นเรื่องคอนเทนต์ที่มันเอางานคนอื่นมา monetize ให้เงินตัวเอง ก็มีโมเดลที่แก้ไขได้หรือเปล่า เช่น ขายสิทธิ์สปอยล์ ได้หรือเปล่า แบบเรื่องละ 2 หมื่นบาท แล้วใครเล่าเก่งสุด คลิปนั้นก็ฮิตไง เพราะแต่ละสำนักมันก็จะมีวิธีเล่าของตัวเองใช่ไหมครับ เช่น สมมติว่า channel หนึ่งอาจจะสปอยล์ไปด่าไป ฟังแล้วสนุกดี หรือมันก็อาจจะเป็นลีลาการเล่า เหมือนเราซื้อลิขสิทธิ์เรื่องไปรีเมค อีกรอบหนึ่ง นี่เป็นทางออกหรือเปล่าไม่รู้นะ”

คุณนวพล ธำรงรัตนฤทธิ์ ได้เสนอมุมมอง โดยมองว่าเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นใหม่ และเสริมประเด็นเรื่องจุดยืนของผู้สร้างภาพยนตร์ในอนาคต

“ผมเลยถือว่าเป็น new behavior นะ แต่ว่าเราจะจัดการมันยังไงก็เป็นเรื่องของอนาคตครับ เราต้องไม่กลัวสิ่งที่มันเกิดขึ้นใหม่ เหมือนผมก็ต้องไม่กลัวกับการที่คนอาจจะไม่ได้อยากดูหนังที่โรง ผมแค่คิดว่าเราต้อง reposition มากกว่าว่า เราอยู่ตรงไหนกันแน่ของ map เพราะว่าโลกมันเปลี่ยนไปทุกวัน 10 ปีมันก็เปลี่ยนไป ตัวเราก็เปลี่ยนไป เราก็ต้องให้คนดูเปลี่ยนไปด้วยบ้างบางที เหมือนกับไฟที่ไหม้บ้านอะครับ แต่มันก็ให้ความอบอุ่นได้ แล้วยังไงดี เราจะไม่ใช้ไฟไหม มันแค่หาทางใช้ที่ถูกต้องแค่นั้นเองว่าตรงกลางมันคืออะไร เราจะไปหยุดการเปลี่ยนแปลงของการเสพของคนได้ยังไง เราหยุดไม่ได้หรอก”

จากมุมมองของผู้สร้างภาพยนตร์และผู้บริหารภาพยนตร์ มีความคิดเห็นที่น่าสนใจในหลากหลายประเด็นที่ส่งผลสะท้อนต่อปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรม ดังนี้

คุณปรียาวรรณ ภูวกุล ผู้อำนวยการฝ่ายจัดจำหน่ายโรงภาพยนตร์ บริษัท จีดีเอช ห้าห้าเก้า จำกัด กล่าวว่าเหตุที่ผู้คนในปัจจุบันต่างนิยมรับชมคลิปสปอยล์หนัง คาดว่าการดูหนังของผู้คนในปัจจุบันเปลี่ยนไป และเสนอมุมมองเสริมว่า การที่คนบางกลุ่มเลือกดูคลิปสปอยล์หนังนั้นเป็นกลุ่มคนที่มีความอยากรู้อยากเห็น อยากทราบเลยว่าเรื่องราวเป็นอย่างไร เริ่มและจบอย่างไร ถ้าจบในแบบที่เขาชอบ เขาก็จะอยากไปดูหนังเรื่องนั้นๆ ต่อ แต่หากจบต่างไปจากที่พวกเขาคิดและคาดไว้ เขาก็อาจจะไม่ตัดสินใจไปดู ซึ่งสะท้อนแง่ของการตัดสินใจ ส่วนคลิปสปอยล์หนังสำหรับคุณ ปรียาวรรณ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

มองไปในทางข้อเสีย โดยกล่าวว่า คลิปสปอยล์หนัง ถ้าหนังยังฉายอยู่ในโรงเป็นข้อเสีย เนื่องจากทำให้อรรถรสของคนดูหนังในโรงภาพยนตร์นั้นเสียไป แม้ในหนังที่ฉายในสื่อสตรีมมิ่งก็ตาม ตลอดจนส่งผลต่ออุตสาหกรรมภาพยนตร์ในแง่ของรายได้

ในแง่การละเมิดลิขสิทธ์และทรัพย์สินทางปัญญา คุณปิยวรรณมองว่าเป็นการละเมิดอย่างเห็นได้ชัดจากการนำภาพประกอบจากหนังมาใช้ อาจนำไปสู่กระบวนการแจ้งเตือนหรือฟ้องร้อง เป็นกรณีๆ ไป ถ้าช่วงนั้นหนังยังอยู่ในโรงภาพยนตร์ แล้วทางเราดูแล้วเจตนาของคนทำคลิปช่วยเราโปรโมทหรือประชาสัมพันธ์หนัง เราก็มีข้อยกเว้นที่ก็จะไม่ฟ้องร้องหรือดำเนินคดี หากแต่ว่าถ้าทางผู้ทำคลิปเจตนาทำให้มีผลกระทบต่อคนดู เช่น เฉลยทุกอย่างหมด และทำให้คนที่เข้าไปดูหนังเสียอรรถรส ก็อาจจะต้องฟ้องร้องกันตามกระบวนกฎหมาย ส่วนแนวทางในการแก้ไขปัญหาการสปอยล์หนังผ่านคลิปสปอยล์หนัง คุณปรียาวรรณให้ความเห็นว่า อยากหาแนวทางและจุดร่วมเพื่อสร้างความร่วมมือกัน เพียงแต่ว่าทางคนทำคลิปหรือช่องสปอยล์นั้นๆ ต้องไปตกลงกับทางเจ้าของลิขสิทธิ์นั้นๆ เช่น ค่ายหนัง เพื่อหาข้อตกลงกัน ซึ่งวันหนึ่งในอนาคตถ้ามันเกิดขึ้นจริงการทำการในลักษณะนี้ก็อาจทำให้ได้ประโยชน์ทั้งสองฝ่าย

คุณภาณุ อารี อดีตผู้อำนวยการฝ่ายจัดซื้อภาพยนตร์ต่างประเทศ บริษัท สหมงคลฟิล์มอินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด ได้เสนอมุมมองต่อปรากฏการณ์ที่ผู้คนในปัจจุบันต่างนิยมรับชมคลิปสปอยล์หนังว่า เป็นเพราะในปัจจุบันพฤติกรรมการใช้ชีวิตของผู้คนไม่ชอบอะไรที่ต้องใช้เวลารอ อีกทั้งสอดคล้องกับพฤติกรรมหลาย ๆ อย่าง เช่น บางครั้งเมื่อเราดูหนังในสื่อสตรีมมิ่ง หรือในยูทูบ เราก็มักจะเลื่อนผ่าน หรือกดข้าม (Skip) ไป เพียงแค่อยากรู้ว่ามันเป็นอย่างไร

มุมมองของคุณภาณุ สำหรับคลิปสปอยล์หนังนั้นมีข้อดี โดยมองว่าเป็นข้อพิสูจน์หนังเรื่องนั้นๆ กล่าวคือ การสปอยล์เป็นตัววัดสำคัญอย่างหนึ่งว่าการที่หนังเรื่องใดเรื่องหนึ่งถูกหยิบยกขึ้นมาทำคลิปสปอยล์ หมายถึงหนังเรื่องนั้นมีความน่าสนใจที่จะนำมาพูดถึง ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าไม่ใช่หนังที่ถูกลืม เพราะมีหนังหลายเรื่องที่บางคนไม่รู้จัก และไม่มีใครสนใจแม้กระทั่งทำสปอยล์ สำหรับคลิปสปอยล์หนังส่งผลต่ออุตสาหกรรมภาพยนตร์ในแง่ของความคาดหวังของคนดู ถ้าคนที่เข้ามารับชมคลิปสปอยล์แล้วรู้เรื่องราวทั้งหมด ก็อาจส่งผลให้หนังเรื่องนั้นๆ มีความน่าสนใจในระดับหนึ่ง แต่ท้ายที่สุดหากหนังเรื่องดังกล่าวเป็นหนังดีจริงๆ และเติมเต็มประสบการณ์การดูหนัง ก็ยังคงมีคนติดตามเข้าไปดู เพราะจากรายได้ เช่น หนังเรื่อง Dr.Strange แม้จะมีบางคนรู้สปอยล์หรือดูคลิปสปอยล์มาก่อน หนังเรื่องนี้ก็ยังประสบความสำเร็จในแง่ของรายได้อยู่ดี

ส่วนเรื่องการละเมิดลิขสิทธ์และทรัพย์สินทางปัญญญา คุณภาณุ มองว่า ระหว่างการเปิดเผยเรื่องสำคัญกับการนำ footage หนังมาใช้ อย่างหลังเป็นการละเมิดอย่างชัดเจน แต่หากการสปอยล์เกิดขึ้นผ่านตัวหนังสือ เช่น บทวิจารณ์ ถึงแม้จะเปิดเผยเรื่องราวทั้งหมดก็มองว่าเป็นสิ่งที่สามารถทำได้ ซึ่งมันเป็นสิทธิ์ของคนดูที่จะพูดถึงในแง่ของการวิพากษ์วิจารณ์และในฐานะปัจเจก

บุคคล และในอนาคตข้างหน้าคุณภานุมองว่ามีความเป็นไปได้ที่วันหนึ่งเราจะสามารถมีจุดร่วมกันได้ระหว่างอุตสาหกรรมภาพยนตร์กับคลิปสปอยล์ ในแง่ของการประชาสัมพันธ์ทางการตลาด จากกรณีที่เคยซื้อหนังต่างประเทศมาฉาย อย่างหนังเรื่อง Parasite คุณภานุเคยเสนอแนะฝ่ายการตลาดว่าหนังเรื่องนี้มีจุดหักมุมที่น่าสนใจ ถ้าเราสามารถทำแคมเปญโดยบอกให้คนที่ดูเรื่องนี้แล้ว อย่าไปบอกความลับของหนังเรื่องนี้กับใครต่อ มันก็เป็นลูกเล่นหนึ่งในการขายมากกว่าการที่เราป้องกัน เพราะถึงอย่างไรเราก็ไม่สามารถห้ามคนสปอยล์ได้ แต่เป็นการพลิกวิกฤตให้เป็นโอกาส

คุณนวพล ธำรงรัตนฤทธิ์ ผู้กำกับภาพยนตร์ และนักเขียนอิสระ มีมุมมองต่อปรากฏการณ์ที่ผู้คนในปัจจุบันต่างนิยมรับชมคลิปสปอยล์หนัง กล่าวว่า ยุคนี้เป็นยุคที่เวลามีค่า การรู้เรื่องเรื่องราวต่างๆ หรือหนังที่เราสงสัยอยากดูเป็นสิ่งที่สามารถกระทำได้ เนื่องจากคลิปสปอยล์หนังที่เราเห็นกันนั้นเราสามารถใช้เวลาเพียงแค่ 20 นาทีต่อคลิปในการเสพ สามารถฟังแบบเพลินๆ หรือสามารถกดข้ามฟังไปทีละนิดๆ ทำให้เราไม่ต้องเสียเวลาไปกับสิ่งที่มีขนาดยาว เช่น หนังเรื่องเต็มๆ การได้รู้ไว้ก่อนจึงเป็นเรื่องไม่เสียหาย คลิปสปอยล์ยังเป็นสื่อของคนยุคใหม่ รุ่นพวกเราหรือคนรุ่นก่อนอาจจะไม่เข้าใจถึงการมีอยู่ของคลิปสปอยล์ แต่คนสมัยนี้และสำหรับคนยุคใหม่มันตอบโจทย์ในเรื่องของการใช้งานจึงทำให้เกิดคลิปสปอยล์ขึ้นมาเรื่อยๆ

สำหรับคลิปสปอยล์หนังมีทั้งข้อข้อดีและข้อเสียในมุมมองของคุณนวพล ที่มองว่า ทุกๆ ความก้าวหน้า หรือสิ่งใหม่ๆ ที่เกิดขึ้น ในที่นี่คือคลิปสปอยล์หนัง อยู่ที่ว่าพวกเราจะจัดระเบียบได้หรือเปล่า ในเมื่อยูทูบมีทุกๆ อย่างที่เราสามารถเสพได้ ข้อดีก็มีอยู่ในนั้น ขอเสียก็มีอยู่ในนั้น เพราะเราอยู่ในสังคมที่ต้องใช้สื่อสังคมออนไลน์ มันจึงสะท้อนให้เห็นว่าเรามีความรู้ความเข้าใจสื่อและศิลปะมากน้อยเพียงใด หากเราเข้าใจเราก็จะสามารถตัดสินใจได้ว่าควรหรือไม่ควรเสพมันหรือเปล่า แต่สำหรับข้อเสียที่เห็นได้ชัดและเป็นปัญหาคือ คนทำคลิปสปอยล์หนังได้เงินจากการนำเนื้อหาหรือคอนเทนท์ของผู้อื่นมาผลิตซ้ำ โดยการหาผลประโยชน์ในแง่ของรายได้

ในแง่ผลต่ออุตสาหกรรมภาพยนตร์นั้น หากมีคนฟังคลิปสปอยล์ประมาณ 1 แสนคน ซึ่งถือว่ามีจำนวนที่ค่อนข้างสูง แน่นอนว่าหนึ่งในจำนวนนั้นหรือจำนวนหนึ่งย่อมต้องมีคนไม่ไปดูหนังในโรง ซึ่งจะส่งผลในเรื่องของรายได้ อีกทั้งบางช่องอาจมีคนเล่าสปอยล์ที่เล่าเรื่องไม่ดี ส่งผลให้คนที่เข้ามาดูไม่ชอบหนังเรื่องนั้น และมีผลต่อการตัดสินใจเข้าไปดูหนังในโรงภาพยนตร์เช่นกัน

ในแง่ของการละเมิดลิขสิทธ์และทรัพย์สินทางปัญญา ถ้าเข้าข่ายเป็นการใช้เพื่อผลประโยชน์ทางธุรกิจหรือหากำไรย่อมเป็นการละเมิดอย่างชัดเจน และแนวทางในอนาคตระหว่างอุตสาหกรรมภาพยนตร์กับคลิปสปอยล์หนัง คุณนวพลมองว่า อาจจะต้องมีการขายสิทธิ์การสปอยล์เหมือนการซื้อลิขสิทธิ์หนังเรื่องหนึ่งไปรีเมค หรือทำใหม่อีกรอบ

4.กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายลิขสิทธิ์และทรัพย์สินทางปัญญา 2 ท่าน ได้แก่

4.1 อาจารย์เมษปิติ พูลสวัสดิ์ อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ผู้เชี่ยวชาญด้านทรัพย์สินทางปัญญา และกฎหมายลักษณะนิติกรรมและสัญญา

4.2 คุณศิริลักษณ์ รุ่งเรืองกุลดิษฐ์ นักวิชาการพาณิชย์ชำนาญการ กองลิขสิทธิ์ กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์

ประเด็นเรื่องการสปอยล์หนังหรือคลิปสปอยล์หนังมีความเกี่ยวข้องกับกฎหมายลิขสิทธิ์หรือไม่นั้น อาจารย์เมษปิติ พูลสวัสดิ์ ได้กล่าวว่า

> “สปอยล์มีหลายวิธีการ ผมคิดว่าถ้าตั้งคำถามทางกฎหมายว่าการสปอยล์มันผิดกฎหมายลิขสิทธิ์ไหม มันก็จะเหมือนกับว่าวิธีการเกณฑ์การคิดก็คือว่ามันมีงานลิขสิทธิ์ถูกทำซ้ำไหม อันนี้คือวิธีการวิเคราะห์ทางกฎหมายซึ่งอาจจะช่วยให้เข้าใจมากขึ้นว่ากฎหมายลิขสิทธิ์ทำงานยังไงกับประเด็นพวกนี้ ก็คือว่าคำถามมันก็จะเป็นแบบหนึ่งคือมีงานลิขสิทธิ์เกี่ยวข้องในปรากฏการณ์หรือว่าในเคสที่พูดถึงไหม งานลิขสิทธิ์มีอะไรบ้างกฎหมายก็บอกใช่ไหมว่ามันมีงานวรรณกรรม ศิลปกรรม งานภาพยนตร์อะไรพวกนี้ แล้วงานลิขสิทธิ์มันถูกทำซ้ำหรือเผยแพร่โดยที่ไม่ได้รับอนุญาตไหม ทำซ้ำมันก็มีความหมายกว้างนะครับ เหมือนกับว่าจะทำซ้ำโดยวิธีการอิเล็กทรอนิกส์หรือว่าคัดลอกด้วยมือหรืออะไรก็แล้วแต่ ฝรั่งเขาใช้คำว่า reproduction พอ reproduction มันก็จะเป็นคำที่ค่อนข้างกว้างกว่ามากเพราะว่าเขาบอกว่ามันต้องเป็น กลางทางเทคโนโลยี หมายความว่าจะทำด้วยมือทำด้วยเทคโนโลยี อานาล็อก หรือโดยดิจิทัล ก็ถือว่าทำซ้ำได้ถ้ามันสร้าง copy ขึ้นมา แล้วก็ถ้าปรากฏว่าไม่ได้รับความยินยอม มันก็ต้องสเต็ปต่อไปก็คือว่ามันมีข้อต่อสู้ในเรื่องของข้อยกเว้นไหม ก็คือบ้านเราก็ชอบใช้เรียกว่า fair use ใช่ไหมครับ แต่ที่จริง fair use ก็อาจจะต้องระวังว่าเดี๋ยวค่อยเข้าใจรายละเอียดแล้วกัน แต่ว่า fair use มันเข้าใจผิดกันนิดนึง เพราะว่ามันคือกฎหมายอเมริกา พูดแบบห้วน ๆ คือเป็นกฎหมายอเมริกา fair use ไม่ใช่กฎหมายไทย กฎหมายไทยใช้คำว่าข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ มันก็จะเขียนเอาไว้ในมาตรา 32 33 34 อะไรพวกนี้อะครับ มันก็จะลิสต์ไว้เลยว่านี่คือข้อยกเว้นเงื่อนไขที่จะได้รับการยกเว้น ก็คือจะระบุ

เข้าไปอีกในแต่ละข้อยกเว้น อันนี้ก็คือ สเต็ปการคิดของการวิเคราะห์ว่าอะไรละเมิดหรือไม่ละเมิดลิขสิทธิ์ เพราะฉะนั้นสมมติถ้าเป็นเรื่องคลิปสปอยล์ มันก็จะมีคำถาม ตัวคลิปเนี่ยมันเป็นงานในความหมายในกฎหมายลิขสิทธิ์ไหม มีลิขสิทธิ์ไหม มันก็คงเป็นงานภาพยนตร์ใช่ไหมครับ แต่ว่าคำถามต่อมาก็คือว่ามันมีการทำซ้ำไหม ทีนี้พอถามว่ามีการทำซ้ำไหม ทำซ้ำที่เป็นละเมิดลิขสิทธิ์มันก็จะมีเงื่อนไขว่ามันต้องเป็นทำซ้ำในสาระสำคัญและมันต้องเป็นส่วนที่เป็นการแสดงออกซึ่งความคิดไม่ใช่เป็นแค่ตัวความคิด ถ้าใช้ภาษาอังกฤษคือเงื่อนไขคือหนึ่ง มันต้องเป็น substancial copying ก็คือแบบมันต้องเป็น substantive part มันต้องเป็นสิ่งที่เป็นสาระของหนังหรืองานนั้นน่ะครับ”

โดยในมาตรา 32 33 และ 34 ที่อาจารย์เมษปิติ พูลสวัสดิ์ ได้กล่าวถึงในข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ นั้นคือ

มาตรา 32 การกระทำแก่งานอันมีลิขสิทธิ์ของบุคคลอื่นตาม พระราชบัญญัตินี้ หากไม่ขัดต่อการแสวงหาประโยชน์จากงานอันมีลิขสิทธิ์ตามปกติของเจ้าของลิขสิทธิ์และไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิอันชอบด้วยกฎหมายของเจ้าของลิขสิทธิ์เกินสมควร มิให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ภายใต้บังคับบทบัญญัติในวรรคหนึ่ง การกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง แก่งานอันมีลิขสิทธิ์ตามวรรคหนึ่ง มิให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ ถ้าได้กระทำดังต่อไปนี้

(1) วิจัยหรือศึกษางานนั้น อันมิใช่การกระทำเพื่อหากำไร

(2) ใช้เพื่อประโยชน์ของตนเอง หรือเพื่อประโยชน์ของตนเอง และบุคคลอื่นในครอบครัวหรือญาติสนิท

(3) ติชม วิจารณ์ หรือแนะนำผลงานโดยมีการรับรู้ถึงความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานนั้น

(4) เสนอรายงานข่าวทางสื่อสารมวลชนโดยมีการรับรู้ถึงความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานนั้น

(5) ทำซ้ำ ดัดแปลง นำออกแสดง หรือทำให้ปรากฏ เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาของศาลหรือเจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจตามกฎหมาย หรือในการรายงานผลการพิจารณาดังกล่าว

(6) ทำซ้ำ ดัดแปลง นำออกแสดง หรือทำให้ปรากฏโดยผู้สอนเพื่อประโยชน์ในการสอนของตน อันมิใช่การกระทำเพื่อหากำไร

(7) ทำซ้ำ ดัดแปลงบางส่วนของงาน หรือตัดทอนหรือทำบทสรุป

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

(8) โดยผู้สอนหรือสถาบันศึกษา เพื่อแจกจ่ายหรือจำหน่ายแก่ผู้เรียนในชั้นเรียน หรือในสถาบันศึกษา ทั้งนี้ ต้องไม่เป็นการกระทำเพื่อหากำไร และนำงานนั้นมาใช้เป็นส่วนหนึ่งในการถามและตอบในการสอบ

มาตรา 33 การกล่าว คัด ลอก เลียน หรืออ้างอิงงานบางตอน ตามสมควรจากงานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้ โดยมีการรับรู้ถึงความ เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานนั้น มิให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ ถ้าได้ปฏิบัติ ตามมาตรา 32 วรรคหนึ่ง

มาตรา 34 การทำซ้ำโดยบรรณารักษ์ของห้องสมุดซึ่งงานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้ มิให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์หากการทำซ้ำนั้นมิได้มี วัตถุประสงค์เพื่อหากำไร และได้ปฏิบัติตามมาตรา 32 วรรคหนึ่ง ในกรณี ดังต่อไปนี้

(1) การทำซ้ำเพื่อใช้ในห้องสมุดหรือให้แก่ห้องสมุดอื่น

(2) การทำซ้ำงานบางตอนตามสมควรให้แก่บุคคลอื่นเพื่อประโยชน์ในการวิจัยหรือการศึกษา

ขณะที่ คุณศิริลักษณ์ รุ่งเรืองกุลดิษฐ์ นักวิชาการพาณิชย์ชำนาญการ กองลิขสิทธิ์ กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์ กล่าวว่า

> “งานภาพยนตร์เป็น 1 ในประเภทงาน 9 ประเภทของงานลิขสิทธิ์ ก็ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย แต่ว่าคลิปสปอยล์หนังน่ะมันจะลักษณะไหน บางคลิปมันก็อาจจะละเมิด บางคลิปมันก็อาจจะไม่ละเมิด เพราะว่ามันอาจเข้าข้อยกเว้น เราก็ต้องมาดูเป็นเคส ๆ ไป คือถ้าเกิดยกตัวอย่างคลิปสปอยล์หนังที่เราเห็นกันบ่อย ๆ บน YouTube มันจะเป็นการตัดต่อฉากต่าง ๆ ของภาพยนตร์มารวมกัน มีความยาวประมาณ 10-20 นาที แล้วก็มีรายละเอียดมากกว่าที่เป็นแค่ trailer ของภาพยนตร์ แล้วมันก็ต้องเป็นการสรุปสาระสำคัญของภาพยนตร์นั้นด้วย เหมือนตอนดูฉากเริ่มต้น กลางเรื่อง จนจบเราจะรู้เลยว่ามันจบยังไง อันนี้ถ้าเป็นสปอยล์ลักษณะนี้ มันก็คือเป็นการตัดต่อดัดแปลง ตัดต่อดัดแปลงก็คือต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ตามมาตรา 11 นอกจากนี้ นอกจากที่จะต้องได้รับอนุญาตแล้ว ก็ต้องไม่กระทบกระเทือนกับสิทธิ์ของผู้สร้างสรรค์งานเดิมของเขาด้วย แต่ถ้าเกิดสมมติเขาได้รับอนุญาต

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

> จากเจ้าของลิขสิทธิ์เลย แล้วการดัดแปลงมันก็ไม่ได้กระทบกระเทือนต่อสิทธิ์ของเจ้าของลิขสิทธิ์เขาเกินสมควร อย่างเช่น ยอดขายตั๋วหนังเขาลดลง อย่างนี้ก็อาจจะสามารถทำได้ อาจจะไม่ถือเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ก็ได้ แล้วอีกอย่างหนึ่งเลยก็คือคลิปสปอยล์ชิ้นนี้อาจจะถือเป็นงานลิขสิทธิ์ชิ้นใหม่ได้เลยก็ได้ ถ้าได้รับการอนุญาตจากเจ้าของ”

โดยในมาตรา 11 ตามที่คุณศิริลักษณ์ รุ่งเรืองกุลดิษฐ์ ได้กล่าวถึง คือ

มาตรา 11 งานใดมีลักษณะเป็นการดัดแปลงงานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้โดยได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ ให้ผู้ที่ได้ดัดแปลงนั้นมีลิขสิทธิ์ในงานที่ได้ดัดแปลงตามพระราชบัญญัตินี้ แต่ทั้งนี้ไม่กระทบกระเทือนสิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์ที่มีอยู่ในงานของผู้สร้างสรรค์เดิมที่ถูกดัดแปลง

การรีวิวหรือการวิจารณ์ภาพยนตร์ โดยนำภาพประกอบหรือวิดีโอจากหนังมาเผยแพร่ ไม่ว่าจะเป็นการตัดต่อ ทำซ้ำหรือการเปลี่ยนแปลงรูปแบบก็ตาม ย่อมเข้าข่ายการละเมิดลิขสิทธิ์ แต่อาจมีข้อยกเว้นจากตัวบทกฎหมาย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบริบทแวดล้อม โดย อาจารย์เมษปิติ พูลสวัสดิ์ อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ผู้เชี่ยวชาญด้านทรัพย์สินทางปัญญา และกฎหมายลักษณะนิติกรรมและสัญญา กล่าวว่า

> “เรื่องการรีวิว ต้องดูบริบทแวดล้อมว่าอะไรกันแน่ที่คุณทำซ้ำ คุณทำซ้ำอะไรอยู่ แล้วสิ่งที่คุณทำซ้ำเป็นงานของเขาไหม แต่มันก็จะมีข้อยกเว้นถ้าไปดูที่กฎหมาย เขาจะมีข้อยกเว้นในการทำซ้ำเพื่อติชมนำเสนอผลงาน ถ้าบอกว่าเจ้าของผลงานเป็นใคร มันก็อาจจะได้รับการยกเว้นไม่เป็นการละเมิด อันนี้อาจต้องตามไปดูในมาตรา 32 วงเล็บ 3 อีกที”

โดยในมาตรา 32 วงเล็บ 3 ที่อาจารย์เมษปิติ พูลสวัสดิ์ ได้กล่าวไว้ คือ

มาตรา 32 การกระทำแก่งานอันมีลิขสิทธิ์ของบุคคลอื่นตาม พระราชบัญญัตินี้ หากไม่ขัดต่อการแสวงหาประโยชน์จากงานอันมีลิขสิทธิ์ตาม ปกติของเจ้าของลิขสิทธิ์และไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิอันชอบด้วยกฎหมายของเจ้าของลิขสิทธิ์เกินสมควร มิให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ภายใต้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

บังคับบทบัญญัติในวรรคหนึ่ง การกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง แก่งานอันมีลิขสิทธิ์ตามวรรคหนึ่ง มิให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์

วงเล็บ 3 : ติชม วิจารณ์ หรือแนะนำผลงานโดยมีการรับรู้ถึงความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานนั้น

ขณะที่ คุณศิริลักษณ์ รุ่งเรืองกุลดิษฐ์ นักวิชาการพาณิชย์ชำนาญการ กองลิขสิทธิ์ กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์ ได้เสนอมุมมองว่า

> “การรีวิวมีอยู่ในมาตรา 32 พรบ.ลิขสิทธิ์มันจะบอกว่า การติชมวิจารณ์แนะนำผลงานโดยมีการรับรู้ถึงความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ เหมือนที่เราเคยเห็นกันนะคะ เหมือนรีวิวปุ๊บ ให้เครดิตนะว่าอันนี้เป็นงานของคุณคนนี้นะ อันนี้มันไม่ถือว่าเข้าข่ายข้อยกเว้น ถ้าเกิดจะให้ปลอดภัยเลยก็คือต้องไปดู 2 ประการแรกว่าไม่ขัดกับประโยชน์ของเจ้าของลิขสิทธิ์เกินสมควร แล้วก็ไม่กระทบกระเทือนสิทธิ์ของเขา ถ้าเกิดมี 2 เงื่อนไขนี้แล้ว แล้วก็เอามาใช้เพียงเล็กน้อยไม่ได้เอาหัวใจเรื่องเขามาใช้ มันก็อาจจะเข้าข่ายข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ คือถ้าเกิดเรามองดูแล้วเราน่าจะเอามาใช้เยอะ หรือมันอาจจะเป็นหัวใจของเรื่องหรือเปล่า ทางที่ดีที่สุดเลยคือ ขออนุญาตเจ้าของลิขสิทธิ์ ปลอดภัยที่สุด”

สำหรับแนวทางในการแก้ไขปัญหา และข้อเสนอแนะทางด้านกฎหมายนั้น อาจารย์เมษปิติ พูลสวัสดิ์ อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้กล่าวว่า

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

> “คืออย่างหนึ่งสำหรับคนที่เขามองว่าลิขสิทธิ์มันเป็นปัญหา มันก็จะมีข้อวิจารณ์ creative commons แหละครับเพราะว่า creative commons มันไม่ได้ทะลวงกรอบลิขสิทธิ์ พูดง่าย ๆ มันเหมือนว่ามันคือ license ก็คือสัญญา สัญญาก็คือหมายความว่าคือมันขึ้นอยู่กับตัวเจ้าของลิขสิทธิ์ ถ้าเจ้าของลิขสิทธิ์เอาด้วยเขาก็แปะ cc license ลงไปในงานเขา ถ้าเขาไม่เอาด้วยมันก็หมายความว่าใครอยากเอาไปใช้และไม่อยากต้องนั่งกลัวว่าจะฟ้องไหมอะไรอย่างนี้ ก็ต้องตามหาตัวเจ้าของไปขออนุญาต แล้วก็อาจจะต้องไปเสียเงินอะไรอย่างนี้ เพราะฉะนั้นคือเหมือนกับว่า มันก็คือวิธีการแก้ปัญหาแบบหนึ่งแต่

สุดท้ายมันก็ยังวางอยู่บนหลักที่ลิขสิทธิ์มันคือ ownership เพราะว่าท้ายที่สุดแล้วก็คือมันขึ้นอยู่กับตัวเจ้าของลิขสิทธิ์ให้ใช้ไหม เพราะฉะนั้นมันก็เลยต้องกลับมาที่ตัวกฎหมายว่ากฎหมายว่ามีโครงสร้างยังไง มันมองงานสร้างสรรค์ยังไง แล้วก็มันมองกระบวนการสร้างสรรค์แบบไหน”

ขณะที่ คุณศิริลักษณ์ รุ่งเรืองกุลดิษฐ์ นักวิชาการพาณิชย์ชำนาญการ กองลิขสิทธิ์ กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์ กล่าวว่า

“ต้องดู fair use ก่อนว่าเข้าข่าย fair use หรือเปล่า ถ้าเข้าข่าย fair use ก็โอเค อาจจะใช้ได้ แต่ถ้าง่ายที่สุดเลยคือขออนุญาต เคยได้ยิน GDH เขาบอกว่ามีนักศึกษาทำจดหมายไปขออนุญาตเอางานเขาไปดัดแปลง GDH เขาอนุญาตนะคะ แล้วแนวทางในอนาคตของกรมเราในตอนนี้ เรากำลังจะมีกฎหมายฉบับใหม่ใช้บังคับวันที่ 23 สิงหาคมนี้ คือเราจะมีกระบวนการ notice and take down มันจะมีพวก YouTube Google Facebook อันนี้เราจะเรียกว่าผู้ให้บริการ แล้วบางทีมันจะมีคลิปสปอยล์หนังอยู่บน YouTube ก็คือตัวเจ้าของลิขสิทธิ์ สมมติเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ สามารถแจ้งไปที่ตัว YouTube Google เลยว่า เจ้าคลิปนี้มันละเมิดนะ มันละเมิดปุ๊บ คุณต้องเอาลง เอาออกให้เรานะ เขาก็จะเอาลงให้เราเลย”

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

คุณศิริลักษณ์ รุ่งเรืองกุลดิษฐ์ กล่าวเสริมข้อมูล และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า

“คือจริง ๆ ก็อยากจะแนะนำเลยว่า way ที่ดีที่สุดคือขออนุญาต ถ้าเกิดเขาอนุญาตปุ๊บ แต่ก็ต้องทำเป็นลายลักษณ์อักษรนิดนึง ส่งอีเมล ไม่ต้องทำให้เป็นเรื่องเป็นราวใหญ่โต ส่งอีเมลว่าผมจะขออนุญาตนำคลิปมาสปอยล์หนัง เจ้าของลิขสิทธิ์เขาก็จะเรียกค่าใช้จ่ายตามสมควร หรือบางทีก็จะบอกว่าถ้าเกิดนักศึกษาเอาไปไม่ใช่ไปหาเงินหาทอง เขาให้ฟรีก็ได้ก็มี แล้วถ้าเกิดเขาอนุญาตปุ๊บ เราก็เก็บหลักฐานแคปไว้ว่าเขาอนุญาต คลิปสปอยล์หนังที่เราทำขึ้นมาใหม่เนี่ยมันก็ตกเป็นงานลิขสิทธิ์ของเราด้วย อย่างนี้ค่ะ คือต่างคนก็ต่างวิน เขาได้

เงิน เราก็ได้คลิปด้วยเพราะว่า YouTube เนี่ย เหมือนถ้าเกิดเจ้าของลิขสิทธิ์เขาอยากจะแจ้งปิดช่องวันไหนเขาก็สามารถทำได้ทั้งนั้นเพราะว่ามันเป็นงานละเมิดของเขาอยู่ แล้วคนไทยส่วนใหญ่ตอนนี้ เราชอบแบบเอาคลิปเอารูปภาพเอาอะไรต่างๆ ของเขามาแล้วก็เขียนว่าขอบคุณข้อมูลจาก... อันนี้มันไม่ได้แปลว่ามันเข้าข้อยกเว้นเลย มันเหมือนเป็น traditional way แล้วว่าเราต้องทำแบบนี้แล้วจะเข้าข่ายรอดพ้นการละเมิดลิขสิทธิ์ มันก็จะเป็นความเข้าใจผิดกันอยู่ค่ะ”

แนวโน้มเรื่องข้อตกลงหรือการขออนุญาตจากทางเจ้าของลิขสิทธิ์ เพื่อนำงานมาสร้างสรรค์ได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย ตามแนวคิด Copyleft และ Transformative Works โดย อาจารย์เมษปิติ พูลสวัสดิ์ อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ผู้เชี่ยวชาญด้านทรัพย์สินทางปัญญา และกฎหมายลักษณะนิติกรรมและสัญญา ได้กล่าวว่า

“พอพูดว่า copyleft บางคนเขาก็ไปโฟกัสที่คำว่า left และถ้าผมเข้าใจไม่ผิดมันหมายถึง creative common ซึ่งเวลาพูดถึง creative common หรือ copyleft หมายความว่ามันยังมี copyrights เหลือในงานน่ะพูดง่าย ๆ มันคือ rights reserved ก็คือมันไม่ได้สละสิทธิ์ในงานนั้น เพียงแต่ว่ามันคือวิธีการ มันคือไอเดียที่จะแก้ปัญหาภายใต้กรอบของกฎหมายลิขสิทธิ์ มันมีกรอบกติกาประมาณอยู่ เราจะมีชุดเครื่องมืออะไรที่จะทำให้คอนเทนต์หรือว่างานที่มันรออยู่ในอินเทอร์เน็ตสามารถ flow ได้โดยที่ในบริบทอย่างประเทศอเมริกาที่มันฟ้องคดีกันเยอะ ๆ หรือว่าในช่วงสิ้นทศวรรษ 90 แล้วก็ขึ้นศตวรรษใหม่ ช่วงนั้นมันมีพวกอุตสาหกรรมดนตรี ถ้ายังพอจำได้นะครับ มันฟ้องตัว consumer กันแบบเป็นเรื่องเป็นเรื่องเป็นราวเลย ซึ่งมันก็ทำให้เห็น คือในบริบทที่มันมีการฟ้องคดีแบบนั้น และเขาจะใช้คำว่ามันมี chilling effect เพราะว่าคนไม่รู้ว่าใครเป็นเจ้าของ จะไปขออนุญาตที่ไหนยังไง สิ่งที่ creative common ทำก็คือว่าเอาล่ะ เราสร้าง license จริงๆ มันคือ license มันคือสัญญาให้อนุญาต มันคือวิธีการแก้ปัญหาในกรอบลิขสิทธิ์ เพราะฉะนั้นถ้าบอกว่า copyleft เนี่ยมันไม่ได้หมายความว่าไม่มี ownership เพียงแต่ว่าเราแปะ license ไปเพื่อที่ว่า

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ใครไปเจองานนี้อยู่บนอินเทอร์เน็ตสามารถใช้ได้โดยที่ไม่ต้องกลัวเพราะว่ามี license แต่ license มันก็จะมีกำหนดเงื่อนไขว่า คุณใช้ได้ภายใต้เงื่อนไข 1 2 3 อะไรอย่างนี้ ก็คือแบบ non commercial หรือว่าคุณต้องบอกว่างานนี้เป็นของใคร”

ขณะที่ คุณศิริลักษณ์ รุ่งเรืองกุลดิษฐ์ นักวิชาการพาณิชย์ชำนาญการ กองลิขสิทธิ์ กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์ ได้เสนอมุมมองว่า

“copyleft เนี่ยมันเหมือนกับเราเขียนตัวข้างล่างใช่ไหมคะว่าให้ใช้ได้ไหม เพื่อใช้แบบไหนเป็นการข้ออนุญาตแบบ creative commons ซึ่งส่วนใหญ่ที่เห็นก็มีแต่พวกงานลิขสิทธิ์ประเภทโปรแกรมคอมพิวเตอร์เท่านั้นนะคะที่เขาทำกันแบบนี้ ที่จะไปเขียนกับตัวข้างล่างว่าให้ใช้ได้ อันนี้ใช้เพื่อการค้า อันนี้ไม่ใช้เพื่อการค้า อันนี้ให้ใช้อัพเดทได้นะ แต่ไม่ได้ให้ไปเป็นลิขสิทธิ์ของคุณ ถ้างานลิขสิทธิ์ประเภทเดียวที่เคยเห็นเลยก็คืองานโปรแกรมคอม แต่จริง ๆ มันเป็นอะไรที่มีประโยชน์นะคะ สมมติคุณโพสต์งานของเราลงบนสื่อโซเชียลออนไลน์ เราก็แค่เอาตัว C วงกลม ใส่ปี พ.ศ. ที่เราสร้างสรรค์ขึ้น แล้วก็บอกไปว่าใครคือเจ้าของ email address ให้คนที่อยากจะติดต่อขอใช้อนุญาตงานเนี่ยติดต่อได้ที่ไหนอะไรยังไง มันจะง่ายขึ้นกว่าเยอะ”

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

คุณศิริลักษณ์ รุ่งเรืองกุลดิษฐ์ เสริมข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับงาน Transformative works และยกกรณีตัวอย่างงานสร้างสรรค์ในต่างประเทศ

“ใช้ได้จริงเฉพาะในบางประเทศค่ะ ส่วน Transformative works เนี่ยมันน่าจะมาจากอเมริกา มันจะใช้กับพวกงาน parody งานล้อเลียน งานล้อเลียนเหมือนมันจะเปลี่ยนการแสดงออกทางความหมายของต้นฉบับเดิมไปเลย อย่างนี้อเมริกาเขาก็ถือว่าโอเคมันเป็น Transformative works เนอะ ถ้าเกิดเป็น Transformative works มันก็จะเข้าข่ายเป็น fair use ก็คือถือว่าไม่ละเมิดอะ แต่ว่าไทยนี่ไม่เคยมีการตัดสินเลยนะคะงานล้อลงล้อเลียนจะเป็นงาน

Transformative works และเข้าข่าย fair use หรือเปล่า ก็ไม่เคยมีการตัดสินกัน แต่เคยมีกรณีนึง เคยมีคนโทรมาถามเยอะว่าเขาใช้เพื่อการเรียนการสอนเข้าข่าย fair use ไหม เราก็บอกว่าถ้าเกิดใช้ประมาณนี้มันก็อาจจะเข้าข่าย แต่ว่าคนตัดสินสุดท้ายก็คือศาลอยู่ดี ไม่ใช่เรา”

จากมุมมองของผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายลิขสิทธิ์และทรัพย์สินทางปัญญา ได้เสนอมุมมองต่อปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมนี้ในแง่ที่นำตัวบทกฎหมายมาใช้อธิบายดังนี้

อาจารย์เมษปิติ พูลสวัสดิ์ อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ผู้เชี่ยวชาญด้านทรัพย์สินทางปัญญา และกฎหมายลักษณะนิติกรรมและสัญญา ได้กล่าวถึงการสปอยล์หนังผ่านคลิปสปอยล์หนังมีผลเกี่ยวเนื่องกับเรื่องของลิขสิทธิ์ที่คุ้มครองงานสร้างสรรค์ประเภทงานวรรณกรรม ศิลปกรรม งานภาพยนตร์ หากงานเหล่านี้ถูกทำซ้ำหรือเผยแพร่โดยที่ไม่ได้รับอนุญาต โดยไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของลิขสิทธิ์ ก็ย่อมถูกดำเนินคดี และหากมีการฟ้องร้องก็จะขึ้นกับกระบวนการต่างๆ ในชั้นศาล และจักต้องดูตัวบทกฎหมายด้วยว่ามีข้อยกเว้นตามมาตราในพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์หรือไม่

สำหรับการรีวิวหรือการวิจารณ์ภาพยนตร์โดยนำภาพประกอบหรือวิดีโอจากหนังเรื่องนั้นๆ มาเผยแพร่ โดยการตัดต่อ ทำซ้ำหรือการเปลี่ยนแปลงรูปแบบทางใดทางหนึ่ง เข้าข่ายการละเมิดลิขสิทธิ์หรือไม่นั้น อาจารย์มองว่า ต้องดูบริบทแวดล้อมว่าอะไรคือการทำซ้ำ ผลิตซ้ำ แต่หากเป็นการทำซ้ำเพื่อการติชมหรือนำเสนอผลงาน และบอกว่าเจ้าของผลงานหรือเจ้าของลิขสิทธิ์เป็นใคร อาจได้รับการยกเว้นและไม่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

แนวทางในการแก้ไขปัญหา หรือข้อเสนอแนะทางด้านกฎหมาย หากเราจะใช้แนวคิดเรื่อง Creative commons หรือ Copyleft นี้มาใช้ จักต้องอยู่ในรูปแบบของสัญญา และขึ้นอยู่กับตัวเจ้าของลิขสิทธิ์ ซึ่งอาจมีการเสียค่าใช้จ่ายตามที่เจ้าของลิขสิทธิ์ได้ระบุไว้ มันคือวิธีการแก้ปัญหาหนึ่ง แต่ในท้ายที่สุดมันวางอยู่บนหลักการของลิขสิทธิ์ที่เจ้าของมีลิขสิทธิ์มีอำนาจในงานสร้างสรรค์ของตน และไม่ว่าอย่างไรก็ตามจักต้องมีกรอบกติกาในการนำไปใช้ภายใต้เงื่อนไขไม่แสวงหาผลกำไรในเชิงพาณิชย์ หรือ Non-Commercial

คุณศิริลักษณ์ รุ่งเรืองกุลดิษฐ์ นักวิชาการพาณิชย์ชำนาญการ กองลิขสิทธิ์ กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์ มองว่ากฎหมายลิขสิทธิ์มีส่วนเกี่ยวข้องกับการสปอยล์หนังในแง่ที่ว่างานภาพยนตร์เป็น 1 ในประเภทงาน 9 ประเภทของงานลิขสิทธิ์ที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย ถ้ากล่าวถึงในเรื่องของคลิปสปอยล์หนัง บางคลิปนั้นมีการละเมิด บางคลิปอาจจะไม่เป็นการละเมิด

เนื่องจากมีข้อยกเว้นตามบทกฎหมายซึ่งต้องดูตามแต่ละกรณี แต่หากมีการการตัดต่อ ดัดแปลง หรือทำซ้ำ โดยไม่รับการขออนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ก็เข้าข่ายการละเมิดลิขสิทธิ์ทันที

สำหรับการรีวิวหรือการวิจารณ์ภาพยนตร์ เช่น การติชม แนะนำผลงาน โดยมีการรับรู้ถึงความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ 1.ไม่ขัดกับประโยชน์ของเจ้าของลิขสิทธิ์เกินสมควร และ 2.ไม่กระทบกระเทือนสิทธิ์ของเจ้าของลิขสิทธิ์ ถ้าเกิดมี 2 เงื่อนไขดังกล่าว แล้วนำเอามาใช้เพียงเล็กน้อยก็สามารถเข้าข่ายข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์

ในมุมมองของคุณศิริลักษณ์ได้มองถึงแนวทางในการแก้ไขปัญหา และได้เสนอแนะทางด้านกฎหมาย โดยการนำงานมาสร้างสรรค์ผลงานได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย ดังนี้ แนวทางที่ดีที่สุดคือการขออนุญาตจากทางเจ้าของลิขสิทธิ์ โดยทำเป็นลายลักษณ์อักษร และหากมองในแง่ของงาน Transformative works หรืองานแปลงรูป ซึ่งแท้จริงแล้วใช้ได้กับบางประเทศ อย่างเช่นในฝั่งสหรัฐอเมริกา อย่างเช่น คลิปงานล้อเลียน (Parody) ที่เปลี่ยนการแสดงออกทางความหมายของต้นฉบับเดิมนั้นก็สามารถทำได้ และหากมอง Transformative works ที่เข้าข่ายเป็น Fair use ก็คือถือว่าไม่ละเมิด เนื่องจากมีข้อยกเว้นที่ระบุไว้ในตัวบทกฎหมาย ในไทยยังไม่เคยมีการตัดสินคดีความในลักษณะงาน Transformative works มาก่อน หากมีก็ต้องอยู่ในกระบวนการชั้นศาลและขึ้นอยู่กับที่ศาลตัดสิน

เมื่อนำมุมมองและความคิดเห็นของทั้งสองท่านมาวิเคราะห์ร่วมกัน สะท้อนให้เห็นว่า ในแง่ของตัวบทกฎหมาย เราจำเป็นต้องวิเคราะห์คลิปสปอยล์หนังเป็นกรณีๆ ไป เนื่องจากบางคลิปเข้าข่ายการให้ความรู้ หรือเป็นเพียงแค่การวิพากษ์วิจารณ์ จึงไม่สามารถนับรวมได้กับการละเมิด เพราะมีบางข้อในกฎหมายลิขสิทธิ์ระบุว่า หากเป็นการทำไปเพื่อการเรียนการสอน และไม่เป็นการทำเพื่อแสวงหาผลกำไร ย่อมมีข้อยกเว้น จากข้อความนี้สอดคล้องกับกลุ่มผู้สร้างหนังที่มองเรื่องนี้เช่นเดียวกัน

อย่างไรก็ตามไม่นับรวมเรื่องการนำภาพประกอบหรือคลิปจากหนังมาใช้ในคลิปสปอยล์ ซึ่งเป็นการดัดแปลง ทำซ้ำโดยตรงที่เข้าข่ายการละเมิดอย่างเห็นได้ชัด

ส่วนที่ 2 การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) แบ่งเป็นทั้งหมด 2 กลุ่ม กลุ่มละ 10 คน รวมทั้งสิ้น 20 คน ได้แก่ 1.กลุ่มคนรักหนังที่ชอบดูคลิปสปอยล์หนัง (โดยเป็นชายทั้งหมด 5 คน หญิง 3 คน และเพศทางเลือก 2 คน ช่วงอายุ 25-60 ปี) 2.กลุ่มคนรักหนังที่หลีกเลี่ยงการดูคลิปสปอยล์หนัง (โดยเป็นชายทั้งหมด 5 คน หญิง 2 คน และเพศทางเลือก 1 คน ช่วงอายุ 23-40 ปี)

หัวข้อการสนทนาและแนวทางคำถามที่ใช้เป็นส่วนหนึ่งในการสนทนากลุ่มที่ 1.กลุ่มคนรักหนังที่ชอบดูคลิปสปอยล์หนัง มีดังนี้

1.เหตุผลของการดูคลิปสปอยล์หนัง (ทำไมถึงดู ดูบ่อยแค่ไหน และคลิปสปอยล์หนังประเภทไหนที่เลือกดู)

2.คลิปสปอยล์หนังมีข้อดีและข้อเสียอย่างไร

3.การสปอยล์หนังทำลายอรรถรสในการดูหนังหรือไม่

4.ทำไมคลิปสปอยล์หนังถึงได้รับความนิยม และกลายเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมในไทย

5.คลิปสปอยล์หนังมีผลต่อมีการมีส่วนร่วมของผู้ชมหรือไม่ อย่างไร เช่น การพูดถึงหนังที่ชอบ การได้แสดงความคิดเห็นผ่านกล่องแสดงความคิดเห็นใต้คลิป

6.ถ้าได้ดูคลิปสปอยล์หนังก่อนล่วงหน้า เราจะยังดูหนังเรื่องนั้นเต็มๆ หรือไม่ และเพราะอะไรเราถึงเลือกและไม่เลือกดูหนังเรื่องนั้นต่อหลังจากดูคลิปสปอยล์หนัง

จากข้อคิดเห็นและมุมมองผ่านการสนทนากลุ่ม กลุ่ม 1.กลุ่มคนรักหนังที่ชอบดูคลิปสปอยล์หนัง (สำหรับการสนทนากลุ่มจะไม่มีการระบุชื่อหรือข้อมูลส่วนตัวใดๆ ที่เป็นการบ่งชี้ตัวตน และข้อมูลอื่นๆ อันก่อให้เกิดความเสียหายและส่งผลกระทบต่อผู้เข้าร่วมการวิจัย ด้วยเงื่อนไขจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน กลุ่มสหสถาบัน ชุดที่ 2 สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์ ทั้งนี้ผู้วิจัยจึงคัดข้อความคิดเห็นที่น่าสนใจและประเด็นสำคัญต่างๆ ที่ได้จากการสนทนานี้มาเชื่อมโยงกับข้อคำถาม) มีดังนี้

สำหรับเหตุผลของการดูคลิปสปอยล์หนังนั้น ท่านแรกได้ให้ความเห็นว่า

“เพื่อความบันเทิง เราเข้าถึงได้ง่ายและหลากหลายกว่าเมื่อก่อน การคัดเลือกในระดับนึงว่าเราจะเสียเวลาไปกับอะไร มันก็เป็นส่วนนึงที่ทำให้เราไปหาสปอยล์ เพื่อที่จะได้แบบ เอ้ย ไม่ถูกจริต จะได้ไม่ต้องดูดีกว่า”

ท่านที่สองได้ให้ความเห็นว่า

“ในช่วงโควิดที่ผ่าน ไปไหนไม่ได้ และฐานะคนสูงวัยที่ลำบากกับการดูหนังในโรง จะไปนู่นไปนี่ก็ไม่ได้ มันก็อันตราย ไม่สะดวก แล้วประจวบเหมาะที่พออยู่บ้านว่างๆ ไม่มีไรทำ ก็เลยเปิดคลิปดู ดูแล้วก็ชอบ ติด เพลิน”

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ท่านที่สามได้ให้ความเห็นว่า

“ส่วนใหญ่เราจะดูใน Youtube ก็จะเป็นคลิปของ channel ต่าง ๆ ซึ่งหนูคิดว่ามันจะแบ่งพาร์ทกันอ่ะ เช่นแบบ ถ้าเป็นรีวิวมันจะพูดประมาณเท่านี้ แต่ถ้าเป็นสรุปเนื้อเรื่องมันจะค่อนข้างสปอยล์หน่อย หรือถ้ามาให้คะแนนมันก็จะมีการแบบใส่อะไรเข้าไปใช่ไหม หนูก็จะเลือกดู คือถ้าเกิดว่าหนูรู้สึกว่าเรื่องนี้ เราอยากได้อรรถรสเต็ม ๆ เราก็จะดูแบบสรุป หรือว่าสปอยล์เนื้อเรื่องนิดนึง นิด ๆ หน่อย ๆ แต่ว่าถ้าเกิดว่าเรา คิดว่าเราจะดูอยู่แล้ว เราก็จะดูแค่แบบรีบรีวิว”

ท่านที่สี่ได้ให้ความเห็นว่า

“คลิปสปอยล์ที่ผมดู ผมจะดูพวกหนังที่แบบไม่คิดจะดู เช่นหนังเก่าๆ อย่างเช่นสมมติล่าสุดที่ดูมาเมื่อวาน ท็อปกัน เพราะผมอยากดูท็อปกัน ไม่เคยดูภาค 1 ผมเกิดไม่ทัน ผมก็เห้ย งั้นไปดูสรุปเอา อะไรอย่างเนี้ยครับ เพื่อย่นเวลา เพราะเราขี้เกียจดูหนังทั้งเรื่อง ก็จะดูสปอยล์ หนังจากชั่วโมงสองชั่วโมงเหลือแค่ 20 นาที มันคุ้มค่าเวลา ครับเพราะเราต้องการแค่เนื้อเรื่องเพื่อไปต่อภาคสอง”

ประเด็นเรื่องข้อดีข้อเสียของคลิปสปอยล์หนัง ท่านแรกได้ให้ความเห็นว่า

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

“ข้อเสียที่เกิดจากบริบทการเสพสื่อในยุคหลังสำหรับเรา คือในยุคที่คนมีคอนเทนต์ในช่องทางอื่นให้เสพเยอะแยะเลย ไม่จำเป็นต้องรอแค่ในโรงหนังหรือว่าหรือว่ารอหนังที่มันถูกลิขสิทธิ์อะไรแบบนั้นอย่างเดียว มันมีทั้งสตรีมมิ่ง มันมีวิธีเสพสื่ออื่นๆ เยอะแยะ คอนเทนต์มันล้นไปหมด เรารู้สึกว่าคำว่าข้อเสียที่ว่าคลิปสปอยล์ดึงคนออกจากการดูหนังจริงๆ มันเกิดจากบริบทนี้ด้วยตรงที่ว่าคนให้ความสำคัญกับหนังจริงๆ ซีรีส์จริงๆ น้อยลงในระดับที่ค่อนข้างมีนัยยะสำคัญ”

ท่านที่สองได้ให้ความเห็นว่า

“ข้อดี ผมว่าถ้าเอาในเชิงข้อดีเนอะ อุตสาหกรรมภาพยนตร์ ความหลากหลายมันจะถูกรีดเค้นมามากขึ้น คือต้องพยายามหาอ่ะ กล้าชนอะไรใหม่ๆ อย่างผมดูหนังอย่างพวกหนังอะไรนะ ล่าสุดที่ผมดู หนังนิโคลัส เคจ ที่พึ่งเข้าโรงไป (The Unbearable Weight of Massive Talent) เขาก็พยายามแบบว่า บิดมาเล่นอะไร เล่าเรื่องด้วยวิธีใหม่ๆ มากขึ้นกว่ายุคก่อนนะ คือถ้าอย่างเรื่องเนี้ย ถ้าหากว่าเอามาเขียนเป็นบท text อย่างเดียวอ่ะ ก็โอเค ก็ยอมรับว่า อาจจะไม่สามารถสื่อสารได้ขนาดนั้น ก็จะทำให้แบบ เอ้ย โอเค มันทำให้มีความค้างคาใจอะไรประมาณนั้น คือแบบเหมือนอ่านแล้วก็ยังไม่เคลียร์เท่าไหร่ นึกออกไหม พอมันไม่เคลียร์ เราก็ต้องไปเคลียร์ในโรงต่อ แต่บางเรื่องที่แบบว่ามีพล็อตเหมือนเดิมๆ เราก็สปอยล์ได้ ก็ไม่จำเป็นจะต้องไปดูในโรง”

ท่านที่สามได้ให้ความเห็นว่า

“ผมคิดว่ามันน่าจะมีทั้งข้อดีและข้อเสียสำหรับตัวผมเนี้ย คืออย่างข้อดีอ่ะ มันก็อาจจะเป็นอย่างแบบพวก พวกหนังภาคต่อทั้งหลายอ่ะ ที่มันยาวๆ สมมติว่าแฮรี่พอตเตอร์มันออก ภาค 7 เออ เราก็อาจจะเอ้ย ภาค 1 เรื่องมันเป็นยังไง เราอาจไม่มีเวลาพอในการที่จะไปนั่งดู 6 ภาค เราก็ไปดูสรุปเอาทีเดียว ก็คือเราอาจจะจำไม่ได้ ก็ดูสรุปๆ เอา แต่อันนี้เป็นข้อดี เหมือนตัวช่วยให้เขารู้สึกเหมือนเข้าไป เป็นตัวช่วยสรุปความให้เขาเข้าไปดูภาคต่อได้ง่ายขึ้น แต่ข้อเสียเนี่ย ผมรู้สึกว่า อย่างหนังบางเรื่อง เมื่อก่อนเงี้ย เราไม่มีอะไรทำ เรา เห้ย เราเดินผ่านโรงหนัง เห้ย หนังเรื่องไรวะ แม่งน่าดูดีเว้ย ไปดูดีกว่า แต่เดี๋ยวเนี้ยเรารู้สึกว่า ไม่เป็นไรๆ ดูสปอยล์ดีกว่า ขี้เกียจดู เดี๋ยวดูสปอยล์ มันไม่ใช่หนังที่เราอยากดูอ่ะ มันเป็นหนังแบบดูก็ได้ไม่ดูก็ได้ เราก็จะดูสปอยล์เอา เราก็จะประมาณนี้มากกว่านั่นแหละน่าจะเป็นผลลบ”

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ท่านที่สี่ได้ให้ความเห็นว่า

“จริงๆ แล้วมันก็ไม่ถูกอะเนอะ ไม่ถูกตามทำนองคลองธรรมอันดับแรก แต่แม่ดูบางช่องนะ เหมือนเขามาประชาสัมพันธ์ให้ เหมือนมาโฆษณา โปรโมท และข้อดีอีกอย่างก็คือทำให้แม่มีงานอดิเรกเพิ่มขึ้น สำหรับคนสูงวัย เพราะว่าปกติก็เป็นเราชอบดูทีวี อ่านหนังสือ หรืออะไรอย่างนี้มาตลอดอยู่แล้ว พอมาเจออย่างนี้ยิ่งดีใหญ่เลย”

ท่านที่ห้าได้ให้ความเห็นว่า

“หนูขอแบ่งเป็น 2 พาร์ทแล้วกัน เป็นพาร์ทของผู้ผลิตแล้วก็ผู้บริโภค หนูมองว่าจริง ๆ ข้อเสียของผู้ผลิต แน่นอน เขาเหมือนรังสรรค์ สร้างสรรค์สื่อมา เขาอยากให้ผู้รับได้รับเต็ม ๆ แต่ว่าความไปสปอยล์ มันอาจจะกั้นความที่เขาอยากจะสื่อ แต่ว่ามันมีข้อดีอย่างนึงที่ว่า บางเรื่องคนที่ไม่ได้ดูจริง ๆ เขาอาจจะไม่ได้สนใจเลย แต่พอมีอันนี้ขึ้นมา มันผุดขึ้นมาว่า เห้ย หรือว่าเขาต้องดูนะ มันช่วย communicate ทางผู้ผลิตด้วยนะครับ ถ้าข้อเสียอาจจะทำให้ผู้บริโภคตัดสินใจแล้วว่า เราไม่ได้ชอบแนวนี้จริงๆ เราเห็นสปอยล์แล้วเราไม่ประทับใจจริง ๆ เราอาจจะไม่ดู แต่หนูว่ามันน้อยมากจริงๆ กับการที่แบบดู สปอยล์แล้วไม่ชอบแล้วจะไม่ดูอ่ะ”

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

เหตุที่คลิปสปอยล์หนังได้รับความนิยมและกลายเป็นปรากฏการณ์นั้น ท่านแรกได้เสนอมุมมองว่า

“ลองคิดดูนะ การสปอยล์อาจจะเพิ่มปริมาณให้คนไปตามดูหนัง พอมันมีหนังบางเรื่องที่เราไม่เคยรู้จัก พอเราได้รู้จักจากการดูคลิป เราก็ได้เสพความหลากหลายมากขึ้น แล้วพอมันมีหนังเรื่องใหม่ๆ เกิดขึ้นมาปุ๊ป เราก็รู้สึกว่าสนใจอยากจะไปตาม แม้กระทั่งมันจะเป็นหนังแมสก็ตาม”

ท่านที่สองได้เสนอมุมมองว่า

“เบื้องต้นโดยพื้นฐาน เราต้องบอกก่อน คลิปสปอยล์ คลิปสรุปหนัง ที่ทุกวันนี้เขาจะดู เพราะเขาไม่มีเวลา เวลาหนังจากสองชั่วโมงเหลือแค่ 15 นาทีไรงี้ เพราะฉะนั้น แต่ทีนี้ผมรู้สึกว่าการใส่อัตลักษณ์ลงไปในการเล่าเรื่องเนี่ย คือ คลิปสปอยล์หนังทุกวันมันเหมือนเพื่อนเล่า มันเล่าเหมือนเรามีเพื่อนหลายคน คือเพื่อนคนนี้เล่าแบบนี้ เพื่อนคนนี้ก็เล่าอีกแบบหนึ่ง เพื่อนคนนี้เล่าเก่ง เพื่อนคนนี้เล่าไม่เก่ง”

การได้ดูคลิปสปอยล์หนังก่อนล่วงหน้า ส่งผลให้เรายังอยากดูหนังเรื่องเต็มๆ หรือไม่นั้น ท่านแรกได้ให้ความคิดเห็นว่า

“นิสัยส่วนตัวอยากรู้อยากเห็นก่อนว่าเรื่องมันจะเป็นยังไง มันมีความล่อใจก็ชอบกดเข้าไปดู ดูตั้งแต่ต้นจนจบเลย แต่ก็ไปดูหนังจริงๆ ด้วยนะคะ เพราะมันคนละฟีลกัน”

ท่านที่สองได้ให้ความคิดเห็นว่า

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

“พี่ดูเพราะว่ามันประหยัดเวลาดีครับ เพราะสุดท้ายผมก็ไปดูหนังอยู่แล้ว ถึงจะบอกว่าแบบ จะเจออะไร จะจบยังไง แต่ว่าสุดท้ายผมว่าระหว่างทางของหนังมัน ให้เราได้ดูเป็นภาพ เป็นอะไรอย่างนั้นดีกว่า ผมดูฆ่าเวลาด้วย เวลาทำงานบ้านอะไรงี้ครับ ขับรถ รีดผ้า มันไม่เหงาหูดี เหมือนเราฟัง podcast อ่ะ เรามองแบบนั้น ดูบ้างไม่ดูบ้างอ่ะ อย่างแบบ บางเรื่องเราดูมาแล้วใช่ไหม แต่บางทีเราก็ลืม แทนที่จะเปิดภาพ เราก็ชั่วโมงนึงอ่ะ เออให้มันเปิดคลอไปในห้อง ได้บ้างไม่ได้บ้าง สุดท้ายผมก็กลับไปดูหนังพวกนั้นอยู่ดี ก็ดูอยู่ดีใช่ อย่างที่ไม่ดูเลยก็หนังเกรด B อ่ะพี่ มันชอบมีหนังสปอยล์เกรด B ไง หนังญี่ปุ่น 90 อะไรเงี้ย ชอบดู มันแปลกๆ เงี้ย เออ บางทีก็ไม่รู้จะไปหาดูที่ไหนก็เปิดฟังดู ก็แปลกหูดีเหมือนกัน”

ประเด็นและแง่มุมอื่นๆ ที่กลุ่มตัวอย่างได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบต่ออุตสาหกรรมภาพยนตร์ ท่านแรกกล่าวว่า

> “กระทบอุตสาหกรรมหนังไหม เราว่าต้องมีอยู่แล้ว ความรู้สึกส่วนตัวด้วยว่า ถ้าคนไม่ดูมันก็ไม่ดูอยู่แล้ว ถ้าคนจะดูมันก็ดูอยู่แล้ว แล้วอยากจะพูดถึง จริงๆ คลิปสปอยล์อ่ะ มันมีหลายระดับใช่ไหมคะ อย่างเช่น รีวิว หรือที่เจอสปอยล์ทั้งเรื่องเลยก็มี แต่ว่าการสปอยล์มันก็แค่แบบ มันฉายแค่ภาพ ฉายแค่เสียงเฉย ๆ มันไม่ได้มาเป็นวิดิโอทั้งเรื่อง บางทีดูมันก็เป็นเหมือนกระตุ้นให้เราอยากไปดูหนังจริงๆ ด้วยเหมือนกัน เพราะว่า มันไม่สุด เวลาดูคลิปสปอยล์ ก็ทำให้ตัวเองอยากไปดูหนังจริงๆ บางเรื่องที่เขารีวิวว่ามันไม่ดีอย่างนู้นอย่างเนี้ย บางทีเราดูไปแล้ว มันขนาดนั้นเลยหรอ บางทีเราก็อยากไปดูด้วยตัวเองเหมือนกันว่ามันเป็นอย่างนั้นจริงๆ หรือป่าว เลยตัดสินใจไปดูหนังด้วยตัวเองเหมือนกัน

ท่านที่สองกล่าวว่า

> “ก็คือพอนั่งฟังๆ ก็รู้สึกว่าอันที่จริงแล้ว มันอาจจะไม่ได้ส่งผลกระทบโดยตรงกับอุตสาหกรรมหนังมากขนาดนั้น แต่ว่า โอเคมันอาจจะเหมือนที่พี่บอกว่า คนอ่ะหลีกเลี่ยง เปลี่ยนพฤติกรรม มันก็อาจจะเป็นผลทางอ้อม แต่ผมรู้สึกว่า คลิปสปอยล์ คลิปสรุปหนังที่แบบสปอยล์หนังทั้งเรื่อง จริงๆ แล้ว คนที่โดนผลกระทบมันก็จะเป็นพวกเว็บเถื่อนรึป่าว ที่โหลดบิดมาดูอ่ะ คือคนที่ชอบดูหนัง ก็จะไปดูในโรงอยู่แล้วไม่ว่าจะยังไงก็ตาม แต่ว่าคนที่เขาไม่ได้จะคิดจะดูจริงๆ จังๆ เห้ยดูสปอยล์ดีกว่า มันถึงขั้นไปโหลด”

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มที่ 1.กลุ่มคนรักหนังที่ชอบดูคลิปสปอยล์หนัง ได้ผลวิจัยดังนี้

เหตุผลที่ดูคลิปสปอยล์นั้น เพื่อความบันเทิง ฟังเพื่อคั่นเวลาคล้ายกับการฟัง podcast ระหว่างที่ทำกิจกรรมอื่นร่วมด้วย และบางท่านได้ให้ความคิดเห็นว่า ในช่วงเวลาว่างช่วงสถานการณ์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

วิกฤตโควิด- 19 ที่ทำให้ไม่สามารถออกไปไหนได้อย่างที่เคย ก็ใช้เวลานี้ในการดูและเสพคอนเทนท์ต่างๆ ในสื่อสังคมออนไลน์ อีกทั้งในสภาวะปัจจุบันที่เนื้อหาต่างๆ หรือคอนเทนท์มีอยู่มากมายหลากหลาย ซึ่งในที่นี้คือ ภาพยนตร์ที่มีมากมายทั้งในโรงภาพยนตร์และสื่อสตรีมมิ่ง จึงจำเป็นที่จะต้องตัดสินใจเลือกดู คลิปสปอยล์หนังจึงเป็นหนึ่งในตัวเลือกที่ทำให้ผู้รับชมสามารถเลือกหรือไม่เลือกที่จะไปรับชมหนังฉบับเต็มภายในโรง หรือสื่อจากอื่นๆ คลิปสปอยหนังจึงเป็นทั้งข้อดีและข้อเสียปะปนกันไป ในแง่ของข้อดีคือทำให้เราสามารถเลือกและตัดสินใจในการตามไปรับชมหนังฉบับเต็ม ถ้าหนังเรื่องไหนน่าสนใจและมีคุณค่ามากพอก็จะไปรับชมต่อ บางกรณีเมื่อมีหนังภาคใหม่ออกฉายแล้วจำเป็นที่จะต้องทบทวนหนังเรื่องเดิมด้วยเวลาอันจำกัด การมีอยู่ของคลิปสปอยล์หนังก็เป็นหนึ่งในตัวช่วยที่ทำให้เราสามารถเข้าใจหนังภาคก่อนๆ แบบสรุป ก่อนที่จะไปรับชมหนังภาคต่อ บางท่านมีการเสริมเหตุผลที่ว่า หนังบางเรื่องที่ไม่เคยรู้จักมาก่อนและไม่ได้อยู่ในกระแสช่องสปอยล์หนังช่วยแนะนำหนังใหม่ๆ ที่เราไม่รู้จัก เมื่อดูคลิปสปอยล์แล้วพบว่ามีความน่าสนใจก็จะตามไปดูหนังฉบับเต็ม ส่วนข้อเสียที่ว่าคลิปสปอยล์ดึงคนออกจากการดูหนัง มีการสะท้อนบริบทที่ว่าคนให้ความสำคัญกับหนังจริงๆ น้อยลงในสังคมปัจจุบัน และบางท่านก็ให้เหตุผลเพิ่มเติมว่าเมื่อเรารู้ว่าหนังที่ดูผ่านคลิปสปอยล์มันไม่มีความน่าสนใจมากพอ จึงอาจไม่ไปตามดูหนังในโรงหนัง ซึ่งอาจส่งผลเสียแง่รายได้บางส่วน ในแง่ของอรรถรสยังคงได้รับอรรถรสในอีกรูปแบบหนึ่ง แตกต่างจากการเสพภาพยนตร์

หัวข้อการสนทนาและคำถามที่ใช้เป็นส่วนหนึ่งในการสนทนากลุ่มที่ 2.กลุ่มคนรักหนังที่หลีกเลี่ยงการดูคลิปสปอยล์หนัง มีดังนี้

1.เหตุผลของการหลีกเลี่ยงการดูคลิปสปอยล์ เช่น ทำไมถึงหลีกเลี่ยง อ่านเรื่องย่อหรือบทวิจารณ์ รวมถึงตัวอย่างหนังหรือไม่

2.คลิปสปอยล์หนังมีข้อดีและข้อเสียอย่างไร

3.การสปอยล์หนังทำลายอรรถรสในการดูหนังหรือไม่

4.ทำไมคลิปสปอยล์หนังถึงได้รับความนิยม และกลายเป็นปรากฏการณ์ทางสังคม

5.คลิปสปอยล์หนังส่งผลอย่างไรต่อการรับชมภาพยนตร์ของผู้ชมในปัจจุบัน

6.ถ้าบังเอิญได้ดูคลิปสปอยล์หนังโดยไม่รู้ตัวก่อนล่วงหน้า หรือเผลอดู เราจะยังดูหนังเรื่องนั้นเต็มๆ หรือไม่ และอรรถรสในการดูหนังยังคงเป็นเช่นเดิม หรือไม่ อย่างไร

จากข้อคิดเห็นและมุมมองผ่านการสนทนากลุ่ม กลุ่ม 2.กลุ่มคนรักหนังที่หลีกเลี่ยงการดูคลิปสปอยล์หนัง (สำหรับการสนทนากลุ่มจะไม่มีการระบุชื่อหรือข้อมูลส่วนตัวใดๆ ที่เป็นการบ่งชี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ตัวตน และข้อมูลอื่นๆ อันก่อให้เกิดความเสียหายและส่งผลกระทบต่อผู้เข้าร่วมการวิจัย ด้วยเงื่อนไขจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน กลุ่มสหสถาบัน ชุดที่ 2 สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์ ทั้งนี้ผู้วิจัยจึงคัดข้อความคิดเห็นที่น่าสนใจและประเด็นสำคัญต่างๆ ที่ได้จากการสนทนานี้มาเชื่อมโยงกับข้อคำถาม) มีดังนี้

สำหรับเหตุผลของการหลีกเลี่ยงการดูคลิปสปอยล์นั้น ท่านแรกได้ให้ความคิดเห็นว่า

“เราอยากได้ประสบการณ์ครั้งแรก ในการดู คือเราค่อนข้างที่จะซีเรียสในเรื่องประสบการณ์ในการชมคือ เรารู้สึกว่าประสบการณ์มันเป็นอะไรที่สดใหม่ มันทำให้เรารู้สึกตื่นเต้น จริงๆ เราก็มีเวลาเหลือ เลยคิดว่าตรงนี้เราไปเก็บหนังที่เราอยากดู ก็เลยคิดว่ายังไม่อยากที่จะเจอสปอยล์เท่าไหร่”

ท่านที่สองได้ให้ความคิดเห็นว่า

“อย่างที่บอกเป็นคนสอนหนังสือครับ แล้วบางครั้งนักศึกษาจะทำงานเป็นคลิปภาพยนตร์แล้วก็สปอยล์ทั้งคลิปมาเลย เพราะงั้นผมก็เลยเป็นคนที่ไม่ดู สปอยล์ แต่ว่าจะต้องนั่งตรวจงานสปอยล์หนังของนักศึกษาเยอะมาก ทีนึงนี่เกือบร้อยชิ้น แต่ว่าส่วนใหญ่แล้ว ที่เขาทำมาเราก็รู้อยู่แล้ว มันก็ไม่ใช่ปัญหาอะไร เพราะงั้นถ้าเกิดว่าเจอสปอยล์ มันมักจะเป็นสปอยล์ในสิ่งที่เราไม่ได้อยากรู้ หรือว่าไม่ได้อยากรู้มากเท่าไหร่ แต่สิ่งที่เราอยากรู้มาก ๆ เนี่ย เรามักจะหลีกเลี่ยงมัน”

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ท่านที่สามได้ให้ความคิดเห็นว่า

“เป็นพวกไม่ดูคลิปสปอยล์เลย กลัว ไม่ดู คือ ถ้าอย่างแบบพวกหนัง Marvel มา คือจะไม่เข้าเฟซบุ๊คเลย คือ กลัวมาก คือรู้สึกว่าถ้าเจอสปอยล์แม้แต่นิดเดียวอ่ะ ความว้าวในโรงหนังลดลงเยอะมาก ก็คือแบบหลีกเลี่ยงเลย หนังเรื่องไหนนี้น่าดู ก็จะดูแค่รีวิว ดูคะแนนเอา”

ท่านที่สี่ได้ให้ความคิดเห็นว่า

“ยังเป็นคนที่เชื่อว่า การเข้าไปดูในโรงหนังมัน มันเป็นสิ่งที่ impact กับเรา การดูหนังก็คือต้องเข้าไปดูในโรงหนัง ก็เลยมองว่า หนังที่เราอยากดู เราก็ควรที่จะไปดูทุกอย่างในโรงหนังไม่ควรจะรู้อะไรล่วงหน้าเลย”

ท่านที่ห้าได้ให้ความคิดเห็นว่า

“ในฐานะที่เคยเรียนภาพยนตร์มา ผู้สร้างอาจจะอยากให้คนดูรู้สึกเซอร์ไพรส์ใน message ที่เขาต้องการเสนอนั้น ๆ รู้สึกว่ามีความน่าตื่นตาตื่นใจ อย่าง Spider Man หรือ Dr.Strange เนี่ย ก็อยากให้คนดูรู้สึกว่า มันมีอะไรซ่อนอยู่ตรงนี้นะ ให้คนดูรู้สึกเป็นประสบการณ์ในตอน ณ ขณะที่เขาดูในโรงเลย ผมก็เลยจะพยายามหลีกเลี่ยงอะไรพวกนี้ด้วยครับ”

ท่านที่หกได้ให้ความคิดเห็นว่า

“เป็นตัวแทนของคนที่หลีกเลี่ยงคลิปสปอยล์นะคะ ก็เหตุผลจริงๆ แค่ไม่ดู แต่ไม่เคย anti คนที่ทำคลิปสปอยล์หนัง คือเห็นแหละ แต่ก็ไม่เข้าไปดู คือเรารู้สึกเหมือนคนก่อน ๆ หน้า คือเขาทำออกมามันมี element ต่างๆ ของภาพยนตร์ที่พอเขาทำออกมาเขาก็อยากให้เราดู หนังบางอย่างเราดูไปอ่ะ พอเราดูเองที่บ้านเราก็ยังไม่เห็น element นั้น คือมันต้องไปดูในโรง ต้องไปดูด้วยตัวเอง คนที่ทำคลิปสปอยล์หนังเขาก็จะมองไม่เห็นเหมือนกัน เขาก็จะเล่าให้เราฟังไม่หมด เราก็แบบ ไม่ชอบความรู้สึกนั้น เราอยากจะเข้าไปตื่นเต้นด้วยตัวของเราเอง เราอยากจะเห็นด้วยตาของเราเอง”

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ประเด็นเรื่องข้อดีข้อเสียของคลิปสปอยล์ที่เชื่อมโยงกับเหตุผลว่าทำไมถึงหลีกเลี่ยงการดูคลิปสปอยล์หนัง ท่านแรกได้เสนอมุมมองว่า

“เหตุผลน่าจะคล้ายๆ กับพี่ ๆ ที่พูดมาเมื่อกี้ครับ ผมก็แบบตั้งใจ อยากได้ประสบการณ์ครั้งแรกในการดู เพราะว่าผมเชื่อว่าหนังทุกเรื่องผู้สร้างหนังหรืออะไรก็ตามแต่ เขาคงคิดมาแล้วแหละว่าอยากให้คนดูรู้สึกยังไง แล้วเขามี message อยากจะสื่อสารโดยตรงกับผู้ชมยังไงบ้าง คลิปสปอยล์อาจจะไม่ได้แย่ครับ พอบางทีเนี่ย สมมติหนังเรื่องนึงมันถูกเล่าสปอยล์ผ่านหลาย ๆ ช่อง ผมรู้สึกว่า วิธีการเล่า หรือว่าเนื้อเรื่องมันก็เปลี่ยนไปตามแต่ละคนที่แบบเขาจะเล่าไปในแต่ละช่อง อันนี้ผมรู้สึกว่า มันอาจจะลดอารมณ์หรือความรู้สึกโดยตรงจากตัวหนังจริงๆ ที่เขาตั้งใจจะสื่อมา อันนี้ในมุมมองผม”

ท่านที่สองได้เสนอมุมมองว่า

“น่าจะด้วยความที่เรียนภาพยนตร์ แล้วก็ก่อนหน้านี้จริง ๆ ก่อนจะเรียนคือเป็นคนชอบดูหนังอยู่แล้ว แล้วก็ตัวเราเองเป็นคนที่ไม่ชอบดูสปอยล์มาตั้งแต่ต้นเลย แล้วก็จริง ๆ เราก็ถึงขั้นรีวิวอะไรงี้ก็ไม่อ่านเลยนะคะ เพราะว่าเรารู้สึกว่าการอ่านรีวิวหรือการเสพสปอยล์อะไรก็ตามมันเหมือนมีอะไรบางอย่างมา shape ความคิดเรา ไม่ให้เราได้สัมผัสเอง เรารู้สึกว่ามันค่อนข้างเหมือน เราแบกความคาดหวังว่า บางทีคนรีวิวบอกว่าดีมาก แล้วพอมันไม่สามารถไปถึงจุดนั้นจริงๆ เราก็ผิดหวัง และส่วนหนึ่งเราค่อนข้างวางใจกับวิธีการที่เขาตัดต่อหรือเรียบเรียงมาจากคนทำหนังจริงๆ หรือผู้กำกับ”

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ท่านที่สามได้เสนอมุมมองว่า

“ผมมองข้อดีอย่างนึงที่ผมสังเกตนะครับ สมมติว่าเป็นข้อดีในเรื่องสำหรับคนที่ยังลังเล หรือว่าจะตัดสินใจไปดูดีไหม เขาอาจจะมีข้อจำกัดเรื่องรายได้ หรือว่าเวลา ถ้าเขาดูคลิปสปอยล์แล้ว มันอาจจะทำให้เขาตัดสินใจที่จะตีตั๋วเข้าไปดูง่ายขึ้น หรือว่าหาเวลาเข้าไปดูง่ายขึ้น อันนี้เป็นข้อดีที่ผมคิดนะครับ แล้วก็ข้อเสียอันนี้ประสบการณ์ตรงก็คือ ผมรู้สึกว่าตัวเองต้องไปดูหนังในวันแรกๆ ก่อนใครเลย จะใช้คำว่า ต้องรอบแรกที่สุด ยังไงก็ได้ ถึงแม้ว่าเรื่องนี้จะเป็นหนังอินดี้ก็

ตาม ก็ต้องไปดูก่อน ถึงแม้คนจะมาสปอยล์ก็ไปดูด้วยอยู่ดี อันนี้เป็นข้อเสียที่สุดสำหรับเราโดยตรงนะครับ”

ท่านที่สี่ได้เสนอมุมมองว่า

“พี่ว่าข้อดีของมันก็คือ ถ้าเรามองในฐานะ podcast พี่ไม่ค่อยอยากมองในแง่ของคลิปนะ คือ สื่อเสียงที่มันใช้ในการเล่าถึงหนังที่มันมีอยู่ แน่นอนว่ามันคือความบันเทิงของคนรายได้น้อย เป็นหลัก เพราะว่ามันฟรี ในแง่ของการเข้าถึงมันอาจจะไม่ฟรีในเรื่องค่าไฟหรือค่าเน็ต เราว่ามันก็เหมือนฟังละครวิทยุ มันก็อาจจะเป็นความบันเทิงราคาถูก ที่พวกคนทำหนังหรือภาพยนตร์ และแน่นอนมองแบบเป็นกลาง มันไม่ใช่ภาพยนตร์มันคือคลิปสปอยล์ และถือว่ามันคือ podcast หนึ่ง และก็คิดว่ามันสร้างบทสนทนาบางอย่าง แต่แน่นอนว่าเราอาจจะเห็นด้วยกับบทสนทนานั้นหรือป่าว นั่นก็อีกเรื่องนึงนะ แต่ก็แน่นอนว่ามันก็มีคนที่ฟังคลิปสปอยล์แล้วไปหาดูต่อ อันนี้มันก็จะเป็นข้อดีแบบนึงนะ แบบว่าฟังแล้วน่าสนุก อ่ะลองไปหาดู แต่ก็มีคนอีกจำนวนมาก พอฟังแล้วจบแล้วจบเลย ไม่ได้ไปตามดูหนังเรื่องนั้นต่อ”

ประเด็นเรื่องการสปอยล์หนังทำลายอรรถรสในการดูหนังหรือไม่นั้น มีท่านหนึ่งได้กล่าวไว้ว่า

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

“จริง ๆ ผมอาจจะไม่ได้คิดอะไรซับซ้อนมากครับ แต่ว่าผมจะนึกย้อนไปถึงสิ่งหนึ่งสมัยเรียน ผมถูกสปอยล์เรื่อง Psycho ตั้งแต่ตอนเรียน แล้วทีนี้ความรู้สึกของผมคือมันก็ไม่เป็นไรหรอกที่รู้ก่อน เพียงแค่ว่า ผมไม่มีวันรู้เลยว่าความรู้สึกไร้เดียงสาที่ได้ดูซีนนั้นเป็นครั้งแรกจะเป็นยังไง และตอนผมสอนหนังสือ ผมให้เด็กไปดูซีนนั้น หลายคนที่ไม่ได้เคยดูมาก่อน มีหลายคนที่เด็กก็ตื่นเต้นและตกใจมากที่หนังมันเป็นอย่างนั้น แต่ผมไม่มีวันรู้ว่ามันเป็นยังไง เราเอามันกลับมาไม่ได้ ไม่ว่ายังไงเราก็ไม่มีวันรู้สึกอย่างนั้นเลย”

เหตุที่คลิปสปอยล์หนังได้รับความนิยมและกลายเป็นปรากฏการณ์นั้น ท่านแรกได้เสนอมุมมองว่า

“เข้าใจเขานะว่าคนสมัยนี้กลัว FOMO หรือ Fear of Missing Out ทุกคนกลัวมาก เขารู้เรื่องกันแล้วฉันยังไม่มีเวลาไปดูเลยอะ ฟัง เปิดคลิปฟังหรือว่าดูแบบสรุปย่ออะไรอย่างนี้จะได้เร็วกว่าแล้วไปคุยกับคนอื่นรู้เรื่อง”

ท่านที่สองได้เสนอมุมมองว่า

“ผมรู้สึกว่าในปัจจุบันโลกมันเร็วขึ้นเยอะมาก หลังจากที่เห็นเราใช้ชีวิต เราก็ต้องการอะไรที่มันง่ายขึ้น รวมถึงการที่มันมีคลิปอะไรอย่างเนี้ย เพื่อเซิร์ฟความง่ายและสะดวกมากขึ้นกับตัวคนเอง ซึ่งผมรู้สึกว่ามันอาจจะทำให้ถึงจุดนึงความอดทนที่เราจะมีกับการดูหนัง หรือการที่เราอยากจะซึมซับอรรถรสหรือความรู้สึกตรงนี้จะเปลี่ยนไป”

ท่านที่สามได้เสนอมุมมองว่า

“เพราะว่าเดี๋ยวนี้การดูหนังมันง่ายมากเลย แค่หยิบโทรศัพท์ แค่เปิดสตรีมก็ดูได้แล้วหนัง ที่มีพี่คนนึงบอก คือหนังมันเข้าเร็วอ่ะพี่ ไม่รู้ว่าคลิปสปอยล์กับ หนังออกจากโรงแล้วเข้าสตรีมอันไหนจะไวกว่ากันด้วยซ้ำ เอาจริงๆ”

ท่านที่สี่ได้เสนอมุมมองว่า

“มองในเรื่องของเวลาอย่างเดียวเลยครับ ผมรู้สึกว่า จริงๆ ในปัจจุบันผู้คนหรือว่าคนดูที่จะเสพสื่อต้องการความรวดเร็ว บางทีเขาอาจจะไม่มีเวลามากพอที่จะเดินทางไปโรงหนัง ดูหนังสองชั่วโมง เขาก็อาจจะต้องการในสิ่งที่มันรวดเร็วกว่า”

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

มุมมองเกี่ยวกับคลิปสปอยล์หนังที่ส่งผลต่อการรับชมภาพยนตร์ในปัจจุบัน และผลกระทบต่ออุตสาหกรรมภาพยนตร์ ท่านแรกให้ความคิดเห็นว่า

“คิดว่าถ้าสปอยล์แบบเล่าตั้งแต่ต้นเรื่องยันจบเรื่อง ผมว่ามันก็อาจจะทำให้คนไม่ไปดูหนัง สมมติมีคน 100 คนอยากดูหนัง แล้วก็จากเดิมมีคนเข้าไปดูหนัง 100 คน ปี๊ป ได้มาแสนนึง สมมติว่า 100 คนนั้นไปดูคลิปสปอยล์ จากสัก 20 คนไม่ได้ไปดูหนัง จากแสนก็ได้แปดหมื่นเงี้ย ก็กลายเป็นว่าคนทำหนังก็ได้เงินน้อยลงจากการที่มีคนทำคลิปสปอยล์ ถ้าคนเลือกดูคลิปสปอยล์มากขึ้นเรื่อยๆ ผมว่ามันก็มีคนที่ดูแล้วก็เลือกไม่ไปดูหนัง น่าจะมีเยอะอยู่ จริงๆ นะ”

ท่านที่สองให้ความคิดเห็นว่า

“เรามองว่าการสปอยล์ คลิปสปอยล์ มันคือการแสดงความคิดเห็นเหมือนการเปิดเผยข้อมูลที่สำคัญก่อน ที่ทำให้คนอ่ะตัดสินใจเข้าไปดู คือถ้าไปดูคลิปก็อาจจะส่งผลให้คนไปดูเรื่องนั้นได้ ถามว่ามีผลต่ออุตสาหกรรมภาพยนตร์ไหม คิดว่ามี และหลานของเราเป็นคน gen Z อายุ 15 16 17 อะไรเงี้ย เขาดูพวกเนื้อเป็นหลัก เป็นเรื่องปกติ เรียกว่าเรื่องปกติเลย”

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ท่านที่สามให้ความคิดเห็นว่า

“ด้วยผมเองด้วยการทำงานเขียนบท ผมต้องสปอยล์ตัวเองเป็นงานอยู่แล้ว ในบางทีเขียนงานก็ต้องเปิดตัวอย่างดูว่ายังไง เปิดวิกิแล้วก็จิ้มๆ ไปอ่านดู อ๋อเรื่องนี้เป็นแบบนี้ และหากพูดจากประสบการณ์ตรง ผมเขียนเรื่อง Home Stay อ่ะครับ แล้ว ใครที่เคยได้ดูน่าจะรู้ว่ามันมีความลับสำคัญที่เป็นใจความของเรื่องอยู่แล้วหนังออกวันแรก ผมเปิดเฟซบุ๊ค แล้วก็ในเพจ official ก็มีคนโพสต์เลย คือ 3 ปีครึ่งที่มันลงไปในนั้นอ่ะครับ มันจบใน 3 วิ เลย ซึ่งก็แน่นอนว่ามันเป็นสิทธิ์ของเขาเหมือนกัน เราก็ไม่สามารถไปบังคับ ก็ต้องเคารพสิ่งนี้”

ท่านที่สี่ให้ความคิดเห็นว่า

> “ไม่แน่ใจว่ามันจะมีผลต่ออุตสาหกรรมภาพยนตร์ขนาดนั้นไหม แต่เรารู้สึกว่าเปอร์เซ็นต์ในการเพิ่มขึ้นของคลิปสปอยล์ อาจมีผลมีด้วย และโดยส่วนตัว รู้สึกว่า โครงสร้างทางสังคม ค่าครองชีพเราอ่ะ มันน้อย แล้วตั๋วหนังมันแพง ซึ่งพอตั๋วหนังมันแพง คนมันก็ไม่ได้อยากไปดู รอเข้า streaming แล้วเข้าไปทีเดียว แต่พอถ้าเกิดสมมติว่าอัตราส่วนของคลิปหรือการสปอยล์หนังมันเพิ่มขึ้นในอนาคต มันก็น่าจะกระทบกับผู้ผลิตสักทางนึง แต่เราไม่รู้ว่ามันจะมากน้อยแค่ไหน”

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มที่ 2.กลุ่มคนรักหนังที่หลีกเลี่ยงการดูคลิปสปอยล์หนัง ได้ผลวิจัยดังนี้

เหตุผลของการหลีกเลี่ยงการดูคลิปสปอยล์เกิดจากบางท่านอยากเป็นส่วนหนึ่งของประสบการณ์ครั้งแรก โดยเปรียบเทียบกับความบริสุทธิ์ไร้เดียงสาของเด็กที่ได้พบเจอความประทับใจครั้งแรกในหนัง อีกทั้งบางท่านต้องการที่จะรู้รายละอียดต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นวิธีการเล่า ผ่านมุมมองจากคนทำหนังจริงๆ มากกว่ามุมมองของผู้ทำคลิปสปอยล์ เพราะเกรงว่าคนทำคลิปมาเล่าจะไม่เข้าในมุมมองของผู้สร้างอย่างแท้จริง และเป็นการวางกรอบความคิดจนส่งผลให้เรามองหนังต่างไป และเมื่อหนังไม่เป็นดั่งที่คาดก็จะรู้สึกผิดหวัง บางท่านที่อยู่ในฐานะคนเขียนบท คนทำหนัง แสดงออกถึงความรู้สึกในบทบาทหน้าที่ของตัวเอง เช่น เคารพในวิถีทางการทำหนังและวัฒนธรรมการดูหนังที่ต้องให้เกียรติแก่ผู้ผลิตหรือผู้สร้าง ไม่เพียงเท่านั้นยังมีความเห็นของบางท่าน แสดงความรู้สึกต่อการที่ชอบความเซอร์ไพรส์หรือความประหลาดใจที่ได้ดูหนังในโรง และเชื่อว่าอรรรถรสต่างๆ ควรเกิดขึ้นจากประสบการณ์ในโรงหนัง ส่วนเหตุผลที่คลิปสปอยล์หนังได้รับความนิยม ความเห็นในกลุ่มนี้มองว่าคนในปัจจุบันมีความรู้สึก FOMO หรือ Fear of Missing Out กลัวการพลาดสิ่งที่เป็นกระแสแล้วกังวลว่าจะคุยกับคนอื่นไม่รู้เรื่องในโลกสื่อสังคมออนไลน์ ในแง่ของการทำลายอรรถรสมีหลากหลายคนในกลุ่มได้กล่าวถึงการลดทอนคุณค่า หรือการที่คลิปสปอยล์หนังไม่ได้เล่าถึงรายละเอียด หรือ Elements ต่างๆ และไม่สามารถให้สุนทรียศาสตร์ในด้านอื่นได้ เช่น ในเรื่องของภาพ และความรู้สึกที่หนังจริงๆ มอบให้ ตลอดจนปรากฏการณ์นี้น่าจะสร้างผลกระทบต่ออุตสาหกรรมภาพยนตร์ในแง่ของรายได้ หากมีการเพิ่มขึ้นของคลิปสปอยล์ ทั้งนี้ในปัจจุบันที่มีสื่อสตรีมมิ่งเข้ามามีส่วนแบ่งทาง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

การตลาดด้วยแล้ว กลุ่มนี้มองว่าทุกวันนี้การเกิดขึ้นของคลิปสปอยล์น่าจะส่งผลกระทบไม่มากก็น้อยต่อการตัดสินใจตามไปดูหนัง แต่ในด้านแง่ดีมีบางท่านมองว่าหากเรามองคลิปสปอยล์หนังในฐานะสื่อเสียงเช่น podcast ก็ถือว่าเป็นอีกสื่อหนึ่งในการเสพ และเสนอแนะให้มองสื่อจากคลิปสปอยล์นี้ออกจากสื่อภาพยนตร์ และหากมองในแง่ของการประชาสัมพันธ์การสื่อสารทางการตลาด การมีช่องที่เล่าเรื่องดีๆ เกี่ยวกับหนังแม้ว่าเป็นช่องสปอยล์ก็ตาม อาจสามารถส่งเสริมในจุดนี้ได้ แม้ว่าตนจะไม่ชอบการสปอยล์ก็ตาม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

บทที่ 6
สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

งานวิจัยเรื่อง“คลิปสปอยล์หนังในฐานะสารนอกตัวบทและปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมในประเทศไทย” เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจาก 3 ส่วนหลัก ได้แก่

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ตัวบท (Textual Analysis) ผ่านคลิปสปอยล์หนัง จากช่องยูทูบ (Youtube Channel) ที่มีเนื้อหาการสปอยล์หนัง และเข้าข่ายการสปอยล์หนังที่ได้รับความนิยม รวมถึงข้อความคิดเห็นใต้คลิปสปอยลหนัง

ส่วนที่ 2 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กลุ่มคนทำคลิปสปอยล์หนัง กลุ่มผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและอยู่ในอุตสาหกรรมภาพยนตร์ รวมถึงผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายลิขสิทธิ์และทรัพย์สินทางปัญญา

ส่วนที่ 3 การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) กลุ่มคนรักหนังหรือผู้ที่ชื่นชอบภาพยนตร์ ทั้งนี้รวมถึงผู้ที่ชอบดูคลิปสปอยล์หนังและผู้ที่หลีกเลี่ยงคลิปสปอยล์หนัง

หลังจากที่ได้ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ผู้วิจัยเห็นว่า เพื่อเป็นการสรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลของปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมในประเทศไทย ตลอดจนขยายผลให้เห็นถึงแง่มุมของวัฒนธรรมการสื่อสาร และในแง่ของอุตสาหกรรมภาพยนตร์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ผู้วิจัยจะสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและขอเสนอแนะต่างๆ ตามวัตถุประสงค์สองข้อ ได้แก่

1.เพื่อศึกษาคลิปสปอยล์หนังในไทยในฐานะสารนอกตัวบท

2.เพื่อศึกษาปฏิบัติการของผู้ผลิตและติดตามเนื้อหา และมุมมองที่มีต่อคลิปสปอยล์หนังจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

สรุปผลการวิจัย

คลิปสปอยล์หนังในฐานะสารนอกตัวบทที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาสามารถสรุปผลการวิจัยเรื่องปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมในประเทศไทย โดยผ่านมิติต่างๆ ดังนี้ 1. มิติด้านสารนอกตัวบท 2. มิติทางวัฒนธรรมภาพยนตร์ที่เปลี่ยนไป และระบบนิเวศสื่อใหม่ 3. มิติทางวัฒนธรรมแฟน (กลุ่มแฟนและคนรักหนัง) 4. มิติด้านความสัมพันธ์ระหว่างอุตสาหกรรมภาพยนตร์กับคลิปสปอยล์หนัง และ 5. มิติทางประวัติศาสตร์

1. มิติด้านสารนอกตัวบท

คลิปสปอยล์หนังมีทิศทางและความเป็นไปที่สอดคล้องกับแนวคิดสารนอกตัวบท (Paratext) ซึ่งเป็นแนวคิดหลักในงานวิจัยชิ้นนี้ กล่าวคือ จะเห็นได้ว่าช่องยูทูบที่มีคลิปสปอยล์หนังหรือคลิปที่เนื้อหาเข้าข่ายการสปอยล์หนัง มีผู้ชมเข้ามาโต้ตอบและสนทนากันในกล่องข้อความคิดเห็นใต้คลิปมากมาย จนกลายเป็นตัวบทอีกชิ้นหนึ่งที่ต่อขยายเรื่องราวที่มีอยู่เดิม จากการที่ผู้วิจัยได้ไปสำรวจและศึกษาผ่านการวิเคราะห์ตัวบทตามช่องสปอยล์หนังที่มีเนื้อหาสปอยล์ข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า ส่วนใหญ่คลิปสปอยล์หนังแต่ละช่องมีโครงสร้าง เนื้อหา และระดับการสปอยล์คล้ายคลึงกัน โดยเล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในหนังทั้งหมด รวมถึงจุดสำคัญๆ ในเรื่อง สำหรับโครงสร้างหลักมักจะเปิดด้วยการนำภาพจากจุดที่น่าสนใจในหนัง (Highlight) มาเปิดเรื่อง โดยเกริ่นนำว่ากำลังจะเล่าถึงหนังเรื่องใด ต่อจากนั้นก็จะเป็นการเล่าเรื่องผ่านฉากต่างๆ ตัดสลับกับคลิปหรือภาพประกอบจากหนังเรื่องนั้นๆ ส่วนข้อแตกต่างของแต่ละช่องจะเป็นเรื่องกลวิธีการเล่า เรื่อง เช่น การใช้นำเสียงในการบรรยายฉาก การพากย์เสียงตัวละครระหว่างฉากที่มีบทสนทนาสำคัญๆ อีกทั้งบางช่องก็มีการวิเคราะห์ตัวละคร และวิพากษ์วิจารณ์หนังตอนท้ายคลิป

ในส่วนของผู้ติดตามเนื้อหาหรือผู้ที่เข้ามาแสดงความคิดเห็นใต้คลิปส่วนใหญ่มักจะมีความคิดเห็นไปในแนวทางเดียวกัน เช่น คนทำเล่าสนุก อยากให้ทำต่อไปเรื่อยๆ ถ้าหนังเรื่องใด มีภาคต่อ ก็มักบอกคนทำให้นำภาคต่อเรื่องนั้นมาสปอยล์ และสิ่งที่น่าสนใจนอกเหนือยจากนั้นคือ แต่ละคนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์จนก่อเกิดเป็นบทสนทนาระหว่างผู้ที่เข้ามารับชมคลิปกับผู้ทำคลิป ทั้งนี้ผู้วิจัยมองว่าช่องสปอยล์หนังได้สร้างชุมชน (Community) ขึ้นมา เกิดการแลกเปลี่ยน โต้ตอบ และสร้างการมีส่วนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดวัฒนธรรมการมีส่วนร่วม และการสื่อสารในยุคดิจิทัลที่ทุกคนสามารถโต้ตอบและมีบทสนทนาร่วมกันได้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

คลิปสปอยล์หนังในฐานะประเภทของหนัง (genre)

คลิปสปอยล์หนังเหล่านี้สามารถศึกษาและมีความเป็นเอกเทศจากตัวหนังได้ในระดับหนึ่ง จากการรวบรวมคลิปสปอยล์หนังจำนวน 50 คลิป ที่ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ อาจกล่าวได้ว่าคลิปสปอย์หนังเป็นประเภทของหนังประเภทหนึ่ง หรือ มี Genre ในตัวเอง ซึ่งจัดหมวดหมู่ได้ดังนี้

- คลิปที่เอาหนังเก่ามาเรียบเรียงใหม่ เพื่อปูทางไปสู่หนังใหม่ที่กำลังจะเข้าฉาย หนังเหล่านี้มักมีลักษณะเป็นหนังภาคต่อ เป็นต้น

- คลิปที่ทำเพื่อโปรโมทหรือประชาสัมพันธ์หนังใหม่ที่กำลังจะเข้าฉาย โดยเป็นหนังที่แยกเดี่ยว ไม่มีจักรวาล ขของหนัง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ ไม่เป็นหนังตระกูลเฟรนไชส์ที่มีภาคต่อหรือหนังเรื่องอื่นๆ ที่เชื่อมโยงถึงกัน หนังหลายเรื่องที่ผู้วิจัยได้ค้นพบในกลุ่มนี้ คือ หนังไทย

- คลิปที่นำหนังเก่าในอดีต หรือหนังในปัจจุบันมาเล่า โดยส่วนใหญ่มักเป็นหนัง Genre (Genre movies) ตระกูลหนัง เช่น หนังแอ๊คชั่น หนังสยองขวัญ และหนังบันเทิงคดีวิทยาศาสตร์ (Sci-fi)

- แม้จะมีคลิปสปอยล์หนังช่องหนึ่ง (Sneak Channel) ซึ่งเป็นช่องที่เน้นทำคลิปหนังอิสระโดยเฉพาะ แต่หนังอิสระที่เลือกมานำเสนอ ค้นพบว่ายังเป็นหนัง Genre อยู่ดี เช่น หนังผี หนังสยองขวัญ และหนังเกรดบี

- คลิปสปอยล์หนัง ส่วนใหญ่มักเป็น Genre หรือเป็นหนังประเภท แอ็คชั่น ซุปเปอร์ฮีโร่ สยองขวัญ และหนังเกรดบี (B-movie) หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ “คลิปสปอย์หนัง” เป็นพื้นที่ที่ให้ความสำคัญกับหนังยอดนิยม (Popular cinema) เป็นหลัก โดยมีหนัง เกรดบี (B-movie) เป็นส่วนเสริม ส่วนหนังอิสระนั้น ถามว่ามีพื้นที่หรือไม่ ซึ่งจากการศึกษาและวิเคราะห์ค้นพบว่ามี แต่ว่ามันให้ค่าคำว่า อินดี้ = หนังเกรดบี หนังหาดูยาก หนังที่คนส่วนใหญ่ไม่รู้จัก แต่หนังเรื่องที่ถูกนำมาสปอยล์ไม่เท่ากับ “หนังอาร์ต” อีกทั้งมองว่าการเสพคลิปสปอยล์หนังประเภทนี้ เป็นผลมาจากลุ่มแฟนที่ชอบหนังเฉพาะทาง หรือ Genre เหล่านี้ จึงทำให้กลุ่มแฟนนั้นยังคงเหนียวแน่นและเสพคลิปสปอยล์แบบนี้อย่างต่อเนื่อง

- คลิปที่มีการจัดอันดับหนังหรือร้อยเรียงหนังหลายๆ เรื่องเข้าด้วยกัน เช่น คลิปหนังไทยดังไกลไปถึงต่างประเทศ จากช่อง สอง สตูดิโอ และสุดยอดหนังไทยที่เด็กยุค 90's หลงรัก!!! | ดูหนังนอกกระแสสกู๊ป จากช่อง Sneak Channel

- คลิปที่การนำเสนอเนื้อหา พรีวิว (Preview) หรือการที่คนคลิปยังไม่ได้ดูหนังเรื่องนั้น แต่ทำคลิปขึ้นมา เพราะดูจากตัวอย่างหนังแล้วเอามาเล่าในคลิป) บางคลิปที่มีการนำเสนอเนื้อหาเป็นการรีวิว ที่คนทำคลิปดูหนังเรื่องนั้นแล้ว และนำมาเล่าต่อสปอยล์ต่อ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

วิธีการเสพคลิปสปอยล์หนัง

กระบวนการเสพคลิปสปอยหนังนั้นเสพได้หลายแบบ และสอดคล้องกับแนวคิดสารนอกตัวบทของ Jonatahan Gray (2010) ที่ว่าทุกวันนี้มีสารนอกตัวบทมากมายที่อยู่นอกตัวบทเดิมไม่ว่าจะเป็นตัวอย่างหนัง โปสเตอร์หนัง ของเล่นต่างๆ ที่อุตสาหกรรมหนังผลิตขึ้น ในฐานะผู้ชมจึงสามารถเลือกเสพสารนอกตัวได้อย่างหลากหลาย และยังตรงกับข้อความคิดเห็นของผู้เข้ามาชมคลิปที่ว่า “คนยังไม่ได้ดูหนังแล้วมาดูคลิปสปอยหนังก่อน” ดังนี้

- บางท่านยังไม่ได้เคยดูหนังเลย แต่มาเสพคลิปสปอยล์หนังก่อนดูหนัง จากข้อความคิดเห็นใต้คลิป เช่น คลิปที่ 1.3 35 ปี BACK TO THE FUTURE เจาะเวลาหาอดีต..ยอดหนังเหนือกาลเวลา! จากช่อง Justดูit. กล่าวว่า “ตนไม่ชอบดูหนังเก่า แต่พอได้มาดูคลิปนี้แล้ว จึงไปตามดูหนังเรื่องนี้”

- ดูหนังแล้ว แต่ยังมาเสพคลิปสปอยล์ซ้ำอีกครั้ง จากข้อความคิดเห็นใต้คลิป เช่นคลิปที่ 3.9 (สปอยหนัง) เมื่อ ซอมบี้ บุกอยุธยา จากช่องสองสตูดิโอ กล่าวว่า “เคยดูค่ะ แต่ไม่ค่อยเข้าใจ พอฟังพี่สปอยก็เข้าใจขึ้นเลยค่ะ”

- คนทำคลิปยังไม่ได้ดูหนัง แต่ทำคลิปออกมานำเสนอ แต่การสปอยล์นั้นเป็นการสปอยล์ตัวอย่างเท่านั้น ซึ่งเข้าข่ายการพรีวิว จากที่ผู้บรรยายหรือผู้ทำคลิปได้กล่าวไว้ว่า “เป็นการพรีวิว รู้ไว้ก่อนดู” เช่นคลิปที่ 1.9 รู้ไว้ก่อนดู { กระสือสยาม } พลิกมุมมองใหม่ผีไทยยุค 2019 จากช่อง Justดูit.

- คนดูคลิป ดูคลิปสปอยล์อย่างเดียว ไม่ได้ต้องไปดูหนังจริงๆ จากความคิดเห็นที่ได้จากการสนทนากับกลุ่มตัวอย่าง อย่างกลุ่มคนรักหนังที่ชอบดูคลิปสอยล์ท่านหนึ่ง กล่าวว่า “คลิปสปอยล์ที่ผมดู ผมจะดูพวกหนังที่แบบไม่คิดจะดู เช่น หนังเก่าๆ อย่างเช่น ท็อปกัน เพราะผมอยากดูท็อปกันไม่เคยดูภาค 1 งั้นไปดูสรุปเอา เพื่อย่นเวลา เพราะเราขี้เกียจดูหนังทั้งเรื่องก็จะดูสปอยล์ หนังจากชั่วโมงสองชั่วโมงเหลือแค่ 20 นาที มันคุ้มค่าเวลา เพราะเราต้องการแค่เนื้อเรื่องเพื่อไปต่อภาค 2”

คลิปสปอยล์หนังเป็นหนึ่งในฐานะสารนอกตัวบทที่สามารถขยายบทเดิมจากหนังที่เป็นอยู่สู่ตัวบทใหม่ โดยการสอดแทรกข้อมูลอื่นๆ เช่น มีการให้ความรู้ สรุปสาระสำคัญ จึงทำให้ผู้วิยมองว่าคลิปสปอยล์ไม่ได้มีแค่การสปอยล์หนังเท่านั้น จากการศึกษาและวิเคราะห์ ดูเหมือนว่าผู้สร้างคลิปจะให้ความสำคัญมากกับการเล่าความเป็นมาของหนัง เหมือนเป็นการสร้างสถานะว่าผู้สร้างคลิปเป็นผู้รู้ ผู้มีข้อมูล ที่ทำหน้าที่เป็นผู้ให้เกร็ดความรู้ ก่อนไปดูหนังจริง

2. มิติทางวัฒนธรรมภาพยนตร์ที่เปลี่ยนไป และระบบนิเวศสื่อใหม่

แนวคิดหลังภาพยนตร์เป็นหนึ่งในแนวคิดที่ผู้วิจัยนำมาเป็นกรอบในการอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นของคลิปสปอยล์หนัง ซึ่งแนวคิดนี้กล่าวถึงผู้ชมในยุคศตวรรษที่ 21 ที่สามารถผลิตสื่อเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์กับภาพยนตร์เรื่องหนึ่งๆ ได้มากขึ้นกว่าแต่ก่อน และในอีกด้านนึงผู้ชมก็สามารถมีส่วนร่วมกับภาพยนตร์ได้ด้วยการโต้ตอบและการแสดงออกเกี่ยวกับภาพยนตร์เรื่องนั้นๆ ได้ โดยไม่ถูกจำกัดอยู่ในเพียงชุมชนคนดูเล็กๆ

หากมองในแง่ของรายได้จากการทำคลิปสปอยล์หนัง ซึ่งเป็นหนึ่งสิ่งที่เกิดขึ้นในยุคสื่อใหม่ที่นอกเหนือจากการโต้ตอบข้อความภายในช่อง ผู้รับชมที่ชื่นชอบช่องนั้นๆ สามารถที่จะสนับสนุนช่องดังกล่าวได้ โดยการโอนเงินสนับสนุนช่อง เช่น ช่องคอเป็นหนัง ที่มีคนบริจาคเงินผ่านทรูมันนี่และพรอมเพย์ และช่อง Sneak Channel ที่บอกต่อให้ผู้ที่มีความสนใจจะสนับสนุนช่องสามารถบริจาคได้ผ่านทางปุ่ม Donation ในยูทูบ ที่เป็นช่องทางในการสนับสนุน อีกทั้งยังมีการดึงดูดให้ผู้สนับสนุนสนใจที่จะสนับสนุนด้วยการนำภาพศิลปะดิจิทัล หรือ NFT (ในที่นี่คือปลาที่เป็นลักษณะตัวการ์ตูนอันมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว) มาแลกกับเงินของผู้สนับสนุน

จากมุมมองของคนทำคลิปสปอยล์หนัง มีมุมมองที่ว่าการทำคลิปสปอยล์ไม่ว่าจะสปอยล์หนังโดยตรงการพรีวิว หรือรีวิว นั้นเป็นงานสร้างสรรค์อย่างหนึ่งที่เกิดจากความชอบ ความรู้และทักษะของตน และนำมาใช้ประโยชน์ในการสร้างผลงานในยุคสื่อใหม่ที่เราเองสามารถเป็นผู้ผลิตเองได้ จึงนำความรู้และทักษะเหล่านี้มาถ่ายทอดเรื่องราวต่อได้ อีกทั้งเมื่อวัฒนธรรมในการับชมภาพยนตร์เปลี่ยนไป ด้วยการมีพื้นที่ใหม่ๆ ในการสร้างสรรค์และโต้ตอบ ชุมชนหรือพื้นที่แห่งนี้ก็เริ่มเติบโตและเบ่งบานขึ้นเรื่อยๆ

อีกประเด็นหนึ่งที่น่าสนใจเกี่ยวกับมุมมองของผู้ทำคลิปเรื่องส่วนได้ส่วนเสีย 1.ส่วนที่ได้ ผู้วิจัยพบว่า คนทำคลิปสปอยล์นั้นมีส่วนได้ ในแง่ที่ว่า ได้รับรายได้จากการเข้าชม หรือยอดวิว จากช่องทางในยูทูบ รวมถึงได้รับการสนับสนุนจากสปอนเซอร์ หรือผู้สนับสนุนรายย่อยอื่นๆ ที่เข้ามาให้เงินอุดหนุนในการทำช่อง ในแง่ของจิตใจ คนทำคลิป สปอยล์มักได้รับกำลังใจจากผู้เสพคลิป กล่าวคือ มีการให้กำลังใจ เช่น บอกว่าช่องนี้เล่าสนุก อยากให้ทำต่อไป เป็นต้น ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าเมื่อคนทำคลิปได้รับกำลังใจในส่วนนี้ จากการที่มีการตอบโต้หรือสื่อสารจากแฟนคลับผู้ติดตามคนทำคลิป จึงทำให้เขาเลือกที่จะทำสิ่งนี้ต่อไปเรื่อยๆ สำหรับ 2.ส่วนที่เสีย ผู้วิจัยพบว่าคนทำคลิปอาจได้รับผลกระทบจากการถูกฟ้องร้องในอนาคต เนื่องจากมีการละเมิดลิขสิทธิ์และทรัพย์สินทางปัญญา โดยการนำคลิปวิดีโอหรือภาพประกอบจากหนังเรื่องต่างๆ มาใช้ในการทำคลิป โดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์

สำหรับนักวิชาการด้านภาพยนตร์ มีมุมมองต่อคลิปสปอยล์หนังที่ว่า เป็นหนึ่งในวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นได้ในสังคม ยิ่งในยุคที่สังคมขับเคลื่อนไปอย่างรวดเร็ว เพราะมีสื่อใหม่ๆ และเนื้อหาเกิดขึ้นมากมาย การมีอยู่ของคลิปสปอยล์จึงเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นได้ และไม่แปลกที่จะได้รับความนิยม ในเมื่อผู้ชมมีตัวเลือก เช่น หนังให้ดูมากมาย การที่ผู้ชมเข้าไปรับชมคลิปสปอยล์จึงเป็นหนึ่งในเครื่องมือที่ใช้ในการตัดสินใจเลือกหนังฉบับเต็มที่จะดู ในแง่ของการมีส่วนได้ส่วนเสีย นักวิชาการไม่ได้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรง เป็นเพียงผู้สังเกตการณ์อยู่วงนอก ไม่ได้รับผมกระทบใดๆ โดยตรง แต่หากมองในแง่ของการนำไปใช้ประโยชน์ นักวิชาการสามารถนำปรากฏการณ์เหล่านี้ไปใช้อธิบายในแง่ของวัฒนธรรมภาพยนตร์ที่เปลี่ยนไป ไม่ว่าจะจากชั้นเรียนที่ตนสอน หรืองานวิจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับคลิปสปอยล์หรือการสปอยล์หนัง

สำหรับผู้สร้างภาพยนตร์ ในกรณีนี้คือ คุณนวพล ธำรงรัตนฤทธิ์ ได้มีมีมุมมองต่อคลิปสปอยล์ที่ว่าคลิปสปอยล์เป็นนี้สิ่งที่ผู้เสพต้องการย่นเวลา ฟังเพลินๆ ในระหว่างทำกิจกรรม และใช้เพื่อการตัดสินใจในการเลือกไปดูหนังฉบับเต็ม อย่างไรก็ดีมันส่งผลต่ออุตสาหกรรมภาพยนตร์ ถ้ามีคนดูคลิป สปอยล์มากเท่าไร เท่ากับว่าจำนวนคนที่เข้าไปดูหนังในโรงก็น้อยลงตาม ซึ่งมันส่งผลในด้านส่วนเสียแน่นอน และในฐานะคนทำหนังที่มองตัวเองว่าเป็นศิลปินที่ทำงานสร้างสรรค์ การมีคนเอาหนังไปย่นย่อเหลือแค่เพียง 20 นาที แล้วบวกกับคนทำคลิปเล่าหนังไม่ดีย่อมส่งผลให้คนไม่ไปดูหนังเรื่องนั้น

มุมมองจากกลุ่มคนรักหนังที่ชอบดูคลิปสปอยล์หนัง มองว่าคลิปสปอยล์หนังมีประโยชน์ในมุมมองของพวกเขา และมองว่ามีส่วนได้มากกว่าส่วนเสีย เนื่องจากคลิปสปอยล์สามารถดูเพื่อความบันเทิง ใช้เพื่อคันเวลาในระหว่างทำกิจกรรมอย่างอื่นโดยมองมันเหมือน podcast ดูสรุปหนังภาคก่อนๆ ก่อนไปดูภาคใหม่ในโรงหนัง ที่สำคัญใช้เพื่อเป็นเครื่องมือในการตัดสินใจเลือกหนังที่ตนจะไปดูในบับเต็ม เพราะก็มีปัจจัยอื่นๆ เข้ามาร่วมด้วยเช่น ค่าตั๋วหนังแพง การจะเลือกดูอะไรซักเรื่องหนึ่งต้องคิดและตัดสินใจก่อน การดูคลิปสปอยล์หนังจึงเป็นหนึ่งในเครื่องมือ อย่างที่กล่าวไป และจักเห็นได้ว่ามันส่งผลดีหรือในแง่ของส่วนได้ต่อคนกลุ่มนี้ แต่หากมองในแง่ของส่วนเสีย คลิปสปอยล์อาจไม่ได้ส่งผลเสียต่อกลุ่มนี้โดยตรง แต่หากมองกลับกันในอีกมุมนึง กลุ่มคนเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งที่ส่งผลให้ช่องสปอยล์หนังที่มีการละเมิดลิขสิทธิ์โดยการนำภาพประกอบหรือคลิปวิดีโอที่ไม่ได้รับอนุญาตมาใช้ ทั้งนี้กลุ่มนี้จึงเป็นผู้ส่งต่อวัฒนธรรมการรับชมภาพยนตร์ที่ละเมิดผลงานสร้างสรรค์ของผู้อื่น

จากการที่คลิปสปอยล์ได้รับความนิยมจนกลายเป็นปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมในประเทศไทย และเมื่อมองผ่านกลุ่มคนรักหนังผู้ที่ชอบดูคลิปสปอยล์หนังนั้นสรุปผ่านแนวคิดสารนอกตัวบทได้ว่า เหตุที่เลือกรับชมคลิปนั้นมาจากในคลิปสปอยล์หนังเหล่านั้นมีข้อมูล บทวิเคราะห์ และการตีความที่นอกเหนือจากประสบการณ์ที่คนดูเคยได้รับชม อีกทั้งเนื้อหาและวิธีการในการเล่าหนังเป็นอีกหนึ่งสารนอกตัวบทที่กลุ่มคนเหล่านี้เห็นว่าเป็นอีกวิธีการเสพหนึ่ง และเมื่อนำไปสอดคล้องกับแนวคิดหลังภาพยนตร์ด้วยแล้วนั้น สื่อสปอยล์สามารถตอบสนองมุมมองใหม่ๆ ต่อการตอบโต้กับภาพยนตร์ได้ พวกเขาสามารถเข้าถึงหนังเรื่องใดเรื่องหนึ่งได้ในฐานะแฟนหนังประเภทที่ตัวเองชื่นชอบ อีกทั้งยังสามารถโต้ตอบกับคนทำคลิปผ่านความคิดเห็นใต้คลิปได้ เป็นชุมชนหนึ่งที่สามารถต่อยอดบทสนทนาและพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องที่ตนเองสนใจ ตลอดจนสามารถกลายไปอยู่ในกระแสสังคมในโลกออนไลน์ได้ โดยที่ไม่ต้องกังวลเรื่อง FOMO (Fear of Missing Out) หรือ กลัวพลาดบางสิ่งบางอย่างจากพฤติกรรมพื้นฐานของประชากรโลกในยุคดิจิทัล

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

เมื่อมองผ่านกลุ่มคนรักหนังผู้ที่หลีกเลี่ยงการดูคลิปสปอยล์ มีข้อคิดเห็นแตกต่าง แม้ว่าคลิปสปอยล์หนังจะเป็นหนึ่งในสารนอกตัวบทก็ตาม แต่แนวคิดนี้อาจเป็นไปอย่างไม่ถูกต้องตามบทกฎหมายเพราะเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์และทรัพย์ทางปัญญา เพราะมีการนำภาพประกอบหรือคลิปวิดีโอมาใช้ในคลิปสปอยล์ รวมถึงเรื่องเล่าต่างๆ ที่ถูกเล่าภายในคลิปสปอยล์มันเป็นการทำลายอรรถรสต่อคนดูหนัง และยิ่งในฐานะคนรักหนังด้วยแล้วที่ต้องการความสดใหม่ และประสบการณ์ในการดูหนังครั้งแรก ไม่ว่าจะเป็นการตีความหรือวิเคราะห์ สิ่งเหล่านั้นสำหรับคนกลุ่มนี้พวกเขาต้องการเป็นผู้รับรู้ประสบการณ์ในด้วยตัวเอง อยากตีความ และวิเคราะห์หนังผ่านสายตาของตนเองมากกว่าการที่ให้ผู้อื่นหรือคนคลิปสปอยล์ทำให้ แม้ว่าในช่องคลิปสปอยล์จะเป็นชุมชนหนึ่งในการรวมตัวกันของคนที่ชื่นชอบหนัง ซึ่งมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนและก่อให้เกิดวัฒนธรรมการมีส่วนร่วม

อย่างไรก็ตามยังมีกลุ่มคนรักหนังที่หลีกเลี่ยงการดูคลิปสปอยล์ซึ่งถือเป็นแฟนคลับของหนังที่ตนเองชอบ และมีความประสงค์ที่จะปกป้องหนังที่ตัวเองรักจากการสปอยล์เช่นเดียวกัน เมื่อกล่าวถึงวัฒนธรรมแฟน

อย่างไรก็ตามปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นนี้หากมองอย่างเป็นกลาง คลิปเหล่านี้เป็นเพียงสื่อๆ หนึ่งที่สามารถเสพอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือเสพด้วยกันทั้งคู่ก็สามารถเป็นไปได้ หากมองตามระบบนิเวศสื่อที่เปลี่ยนไป และโลกในยุคดิจทัลของประเทศไทยที่ทุกวันนี้สื่อถูกหลอมรวม

3. มิติทางวัฒนธรรมแฟน กลุ่มแฟนและคนรักหนัง

หากมองคลิปสปอยล์หนังกับความสัมพันธ์ระหว่างคนทำคลิป คนดู และผู้สร้างภาพยนตร์ จะเห็นได้ว่า คลิปสปอยล์หนังมีลักษณะพิเศษที่สามารถเชื่อมโยง และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างคนทำคลิป คนดู คนดู และผู้สร้างภาพยนตร์ อย่างมีลักษณะเฉพาะตัวที่แตกต่างกับการศึกษาหนัง หรือจากการศึกษาผ่านแฟนหนังทั่วๆ ไป กล่าวคือ โดยส่วนใหญ่การศึกษาหนังเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ผู้ชมหรือแฟนหนังมักจะศึกษาผ่านตัวบทจากการชมหนังเรื่องนั้นๆ เลย แต่การเกิดขึ้นและการมีอยู่ของคลิปสปอยล์หนังทำให้ผู้ชมสามารถรับรู้เกี่ยวกับตัวบทผ่านสื่อในรูปแบบใหม่อย่างคลิปสปอยล์ได้ทันที อีกทั้งยังสามารถรับรู้สารนอกตัวบทที่เกิดขึ้นใหม่ ทั้งจากการที่ผู้สปอยล์นั้นตีความหนังและนำเกร็ดข้อมูลอื่นๆ มาเล่าในคลิปสปอยล์ และทั้งจากการที่ผู้ชมคนอื่นๆ ส่งต่อข้อความคิดเห็น จนเกิดเป็นความสัมพันธ์และยังส่งผลถึงกันระหว่างคนทำคลิป คนดู และผู้สร้างภาพยนตร์ จนกลายเป็นชุมชม หรือ Community จากข้อสังเกตโดยการศึกษาผ่านคลิปสปอยล์และคลิปที่มีเนื้อหาเข้าข่ายการสปอยล์ จำนวน 50 คลิป ดังนี้

1.คนทำคลิปทุกคนเป็นผู้ชายหมด ใช้เสียงตัวเอง (เสียงผู้ชาย) เป็นคนเล่าเรื่องทั้งหมด ดังนั้นมันจึงมีประเด็นด้านเพศสภาพอยู่ในวัฒนธรรมคลิปสปอยล์หนัง เป็นอาณาจักรที่ผู้ชายคัดเลือกหนังมาวิเคราะห์ ถ่ายทอด มอบเกร็ดความรู้ ในฐานะคนรักหนัง

2.สังเกตได้ว่าผู้ให้ข้อความคิดเห็นใต้คลิป ส่วนใหญ่แล้วเป็นผู้ชายเช่นเดียวกัน แม้ว่าประโยคส่วนใหญ่อาจไม่ได้ระบุเพศ แต่ประโยคที่ระบุเพศนั้นเป็นผู้ชายทั้งหมด (เพราะมีคำว่าผม/ครับ) มีเพียงบางคลิปหรือค่อนข้างน้อยมากๆ เมื่อเทียบกับเพศชายในการแสดงความคิดเห็น ที่ระบุเพศจากข้อความลงท้ายคำ (พวกคำว่า ค่ะ) ในแง่นี้แสดงให้เห็นหรืออาจกล่าวได้ว่า นี่ไม่ใช่แค่เป็นเรื่องของ คนรักหนัง หรือ ซีเนไฟล์ (Cinephile) แต่ซีเนไฟล์เหล่านี้มีลักษณะเป็น “แฟนบอย” หรือกลุ่มแฟนเพศชาย

3.มีชุมชน หรือ Community เกิดขึ้นในพื้นที่การพูดคุยของคลิปสปอยล์หนัง เช่น เป็นพื้นที่แสดงความชอบและคลั่งไคล้หนัง โดยผู้ชมคลิปมักมาพูดข้อความซ้ำๆ เช่น ชอบหนังเรื่องนี้มาก นอกจากนั้นยังเป็นพื้นในการแบ่งปันข้อมูลเพิ่มเติม เช่น ในคลิป 1.3 35 ปี BACK TO THE FUTURE

เจาะเวลาหาอดีต..ยอดหนังเหนือกาลเวลา! จากช่อง Justดูit. และในคลิป 5.2 The platform จากช่อง Sneak Channel แสดงให้เห็นถึงการแสดงออกในแง่ของการวิพากษ์วิจารณ์ จนส่งผลให้พื้นที่นี้เป็นการดึงผู้ชมให้เข้ามามีส่วนรวมในบทสนทนาผ่านการตีความ อีกทั้งยังเป็นพื้นที่ให้กำลังใจคนทำคลิป เช่น คลิปที่ 5.1 Life Like หุ่นโหยตัณหา (หุ่นยนต์ก็หื่นได้!) จากช่อง Sneak Channel ที่ผู้ชมส่วนใหญ่เห็นว่าเป็นคลิปที่ถูกนำเสนอได้เป็นอย่างดี จนส่งผลให้ข้อความการแสดงความคิดเห็นออกมาในทิศทางที่ว่า ผู้ผลิตคลิปควรทำคลิปสปอยล์ออกมาเรื่อยๆ

จากข้อมูลต่างๆ ที่กล่าวไปข้างตนได้สนทนากับมุมมองของกลุ่มรักหนังที่หลีกเลี่ยงการดูคลิปสปอยล์หนังซึ่งมองว่าคลิปสปอยล์หนังนั้นส่งผลเสีย กล่าวคือ โดยพื้นฐานส่วนตัวของแต่ละคนไม่นิยมชมชอบ และพยายามหลีกเลี่ยงสื่อสปอยล์ทุกชนิด เพราะเป็นการทำลายอรรถรส และสุนทรียศาสตร์ที่พวกเขามองว่าควรเสพจากหนังฉบับเต็ม ไม่ควรรับรู้เรื่องราวใดๆ ก่อนรับชมภาพยนตร์ แต่คลิปสปอยล์กลับเป็นสื่อที่เปิดเผยเรื่องราวทั้งหมดของหนัง จนคนกลุ่มนี้มองว่ามันเป็นการลดทอนคุณค่าที่มีอยู่ในหนังเรื่องนั้น และส่งผลในแง่ของวัฒนธรรมการรับชมภาพยนตร์ ตลอดจนส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรม ซึ่งในฐานะที่เป็นคนรักหนังและอยู่ในอุตสาหกรรมหนังด้วยแล้ว (ในกรณีของบางท่านที่เป็นผู้เขียนบทภาพยนตร์) การที่หนังเปิดเผยเนื้อหาภาพยนตร์เพียงเวลาไม่กี่นาทีมันก็สามารถทำลายกำลังใจของคนทำหนังได้แล้ว

4. มิติด้านความสัมพันธ์ระหว่างอุตสาหกรรมภาพยนตร์กับคลิปสปอยล์หนัง

ประเด็นที่สำคัญเกี่ยวกับคลิปสปอยล์หนังคือ ผลกระทบถึงอุตสาหกรรมภาพยนตร์และคนในอุตสาหกรรม โดยเฉพาะคนทำหนังและผู้สร้าง ไม่ว่าจากบริบทแฟนและการเปลี่ยนแปลงของสื่อรวมถึงการเติบโตของสารนอกตัวบท สะท้อนให้เห็นว่าอุตสาหกรรมต้องปรับตัวในแง่ของการทำภาพยนตร์ อุตสาหกรรมต้องให้ความสนใจและเข้าไปศึกษาชุมชนในโลกสปอยล์ เพื่อรับรู้ถึงบริบทแวดล้อมหนังของตนเอง เพื่อนำมาพัฒนาต่อยอดหนังหรือสิ่งที่เกิดขึ้นในอุตสาหกรรม ตลอดจนหาแนวทางร่วมกัน เพื่อการเติบโตของการสร้างสรรค์และอุตสาหกรรม

โดยประเด็นดังกล่าวสอดคล้องกับมุมมองของผู้ผลิตคลิปที่เป็นหนึ่งในแฟนหนัง ซึ่งเลือกที่จะเล่าในสิ่งที่ตัวเองรัก พวกเขาอยากทุกอย่างให้ถูกต้องตามกฎหมายและไม่อยากที่จะละเมิดลิขสิทธิ์ใดๆ เพียงแต่อยากได้ช่องทางที่หาความร่วมมือระหว่างกัน เพื่อให้เกิดประโยชน์ทั้งสองฝ่าย ทั้งฝ่ายผู้สร้างสรรค์ ในที่นี้คือ ผู้ทำคลิปสปอยล์หนัง และฝ่ายผู้ผลิตหรือผู้สร้างหนัง

และมุมมองนี้ได้สนทนากับความคิดเห็นและมุมมองของอดีตผู้บริหารในองค์กรอย่างสหมงคลฟิล์ม คุณภาณุ อารี ที่มองว่าคลิป สปอยล์หนังไม่ส่งผลใดๆ ต่อคุณภาณุ ผู้วิจัยเห็นว่า อาจเป็นเพราะคุณภาณุมองหนังในฐานะหนังคือ ศิลปะ หากศิลปะนั้นดีจริง ย่อมมีคนให้ความสนใจและติดตามหนังฉบับเต็ม อีกทั้งมองว่าการสปอยล์หนังสามารถนำมาใช้กับกลยุทธ์ทางการตลาดได้ ในแง่

ของการดึงความสนใจให้คนเข้ามาดูหนัง อันมาจากความสงสัย โดยโปรโมทว่าหนังเรื่องนี้ห้ามสปอยล์ เพราะมีความลับของหนังซ่อนอยู่

คลิปสปอยล์หนังส่งผลกระทบถึงอุตสาหกรรมภาพยนตร์ ในแง่ของรายได้ แม้ไม่มีตัวเลขชัดเจนอย่างมีนัยสำคัญ แต่ผู้ผลิตที่อยู่ในอุตสาหกรรมบางท่านมองว่า มันคือการผลักคนที่สนใจหนังจริงๆ ออกไป และเป็นส่วนหนึ่งในการแปรเปลี่ยนคนๆ หนึ่ง ซึ่งที่แท้จริงแล้วเขาอาจจะชอบหนังเรื่องนั้นๆ ก็เป็นได้ แต่คลิปสปอยล์หนังบางช่องอาจนำเสนอหรือเล่าไม่ดี โดยใช้อคติและรสนิยมส่วนตัว จึงทำให้คนทำคลิปสปอยล์หนังออกมาไม่ดี และส่งผลถึงผู้ชมเหล่านั้น เมื่อมีเหตุการณ์นี้เกิดขึ้นจึงทำให้มีความกังวลว่าจะส่งผลเสียต่อไปในอนาคตในแง่ของวัฒนธรรมการดูหนังที่เปลี่ยนไป

ในแง่ของการละเมิดลิขสิทธิ์ จากการวิเคราะห์ตัวบทและเมื่อนำตัวบทกฎหมายที่ผู้วิจัยได้ไปศึกษาผ่านการทบทวนวรรณกรรม จะเห็นได้ว่า คลิปสปอยล์หนังหรือคลิปที่มีเนื้อหาเข้าข่ายสปอยล์ ไม่ว่าจากการรีวิว ตีความ หรือวิพากษ์วิจารณ์ หากคลิปเหล่านั้นมีการนำภาพประกอบหรือคลิปวิดีโอภาพเคลื่อนไหวมาใช้เป็นส่วนหนึ่งในการดัดแปลง ผลิตซ้ำ โดยไม่ได้รับอนุญาต ย่อมเท่ากับการละเมิดลิขสิทธิ์ แต่หากมีความจำเป็นที่จะสร้างสรรค์ผลงานและคาดหวังให้คลิปสปอยล์หนังเหล่านี้เป็นสิ่งที่ถูกต้องทางกฎหมายจักต้องดำเนินการขออนุญาตทางเจ้าของลิขสิทธิ์ให้ถูกต้อง โดยไม่มีข้อยกเว้น ผู้วิจัยจึงมองว่าคลิปสปอยล์ส่งผลทั้งข้อดีข้อเสีย และอยู่ในพื้นที่สีเทา (Gray area) ที่ควรนำมาศึกษาจนนำไปสู่กระบวนการที่ทำให้พื้นที่นี้ชัดเจนขึ้นในแง่ของการทำให้การเป็นพื้นที่สร้างสรรค์อย่างถูกต้องเหมาะสม

5. มิติทางประวัติศาสตร์

มิติทางประวัตินี้ ผู้วิจัยได้ค้นพบผ่านมุมมองของกลุ่มนักวิจารณ์ที่มองคลิปสปอยล์ว่า มันเป็นสิ่งที่มามาเนิ่นนาน ไม่ใช่เรื่องแปลกใหม่ เพียงแต่สื่อมันเปลี่ยนรูปแบบไปและมีคลิปสปอยล์เกิดขึ้นและมองว่าสังคมมีกลุ่มคนที่สนใจและอยากเสพการสปอยล์ผ่านคลิปสปอยล์อยู่แล้ว เพราะคลิปดังกล่าวมีโครงสร้างบางอย่างที่ตอบสนองในแง่ของฟังชั่นหรือประโยชน์การใช้งาน และเมื่อมองในแง่ของอุตสาหกรรม กลุ่มนักวิจารณ์มองว่ามันเป็นการต่อต้านกับระบบอุตสาหกรรมหนังขนาดใหญ่ที่นับวันจะทำลายหนังขนาดกลางและขนาดเล็ก การมีอยู่ของคลิปสปอยล์จึงเป็นหนึ่งในการต่อต้านอุตสาหกรรม

ทั้งนี้เมื่อกล่าวมิติทางประวัติศาสตร์ซึ่งสอดคล้องกับวัฒนธรรมแฟน ลีลา ท่าทาง และน้ำเสียงของผู้บรรยายในการนำเสนอคลิปสปอยล์เป็นหนึ่งในวัฒนธรรมแฟน ที่เหล่าบรรดาแฟนคลับหันมาติดตามช่องเหล่านี้ผ่านน้ำเสียงและวิธีการนำเสนอ อย่างที่นักวิชาการด้านภาพยนตร์ได้กล่าวไว้ว่า คนทำคลิปสปอยล์ไม่ต่างจากนักพากย์เสียงใหนัง จึงทำให้มีผู้ติดตามและชื่นชอบ

อภิปรายผล

จากผลสรุปการวิจัย และเมื่อมองผ่านมิติต่างๆ ในข้างต้นผนวกกับสภาพการณ์และปัจจัยแวดล้อมในปัจจุบัน เหตุที่ทำให้คลิปสปอยล์หนังในฐานะสารนอกตัวกลายเป็นปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมในประเทศไทยนั้น มีปัจจัยสำคัญต่างๆ ดังนี้

1.ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม

จากความคิดเห็นของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียนั้นมองว่า สังคมไทยมีวัฒนธรรมที่อยู่ร่วมกันเป็นชุมชน การรับชมภาพยนตร์ที่เคยเกิดขึ้นมาในอดีต จะเห็นได้ว่าผู้คนมักมองว่าเป็นมหรสพ หรืองานกิจกรรม (Event) การดูแล้วและได้สนทนาต่อร่วมกัน จึงเป็นหัวใจสำคัญของการดูหนัง การที่คลิปสปอยล์หนังถูกเผยแพร่ผ่านทางช่องยูทูบที่สามารถแสดงความคิดเห็นใต้คลิปได้ สิ่งนี้จึงตอบสนองต่อคนบางกลุ่มที่อยากมีบทบาทและอยากมีส่วนร่วมในวงสนทนาในสิ่งที่ตัวเองชอบ จึงทำให้คลิปสปอยล์เหล่านั้นมีความน่าสนใจมากกว่าเป็นเพียงแค่หนังเรื่องหนึ่งที่ไม่สามารถตอบโต้หรือกล่าวถึงได้

อีกทั้งเมื่อมาย้อนดูประวัติศาสตร์ของสื่อในประเทศไทย (ข้อมูลจากผู้ให้สัมภาษณ์) จะเห็นว่าในอดีตมีเรื่องย่อละครในหนังสือพิมพ์รายวัน และหนังสือเรื่องย่อรวมเล่ม แม้กระทั่งบทวิจารณ์ยุคก่อนในยุคสมัยที่ภาพยนตร์ที่เข้ามาฉายมีอยู่อย่างจำกัด ในสมัยหนึ่งที่ผู้คนไม่สามารถดูหนังฮอลลีวูดได้ทุกเรื่อง เพราะกำแพงภาษีหนังต่างประเทศ นักวิจารณ์บางท่านก็นำข้อมูลในหนังเหล่านั้นมาเล่าเป็นฉากๆ ผ่านตัวอักษร ผู้วิจัยจึงเห็นได้ว่านี่อาจเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้วัฒนธรรมการรับชมภาพยนตร์ผ่านคลิปสปอยล์นั้นเกิดขึ้น เพราะมีปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมที่ ส่งต่อๆ กันมา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

2.ปัจจัยด้านระบบนิเวศสื่อใหม่

เป็นปัจจัยสำคัญที่ไม่สามารถมองข้ามไปได้ เนื่องจากในโลกปัจจุบันที่เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวัน ผู้คนในสังคมจึงไม่สามารถหลีกเลี่ยงสื่อที่เกิดขึ้นใหม่นี้ จะเห็นได้จากสื่อที่มีอยู่มากมายและมีหลากหลายช่องทาง ช่องยูทูปก็เป็นช่องทางหนึ่งที่ผู้ชมสามารถเข้าถึงและเสพสื่อได้อย่างรวดเร็ว และที่สำคัญเมื่อมีหลากหลายช่องทาง ผู้ชมก็ย่อมสามารถเลือกได้ว่าจะเสพสื่ออะไร ซึ่งไปในแนวทางเดียวกับความเห็นของผู้ที่ให้สัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม ที่ว่า ผู้คนในปัจจุบันมีสิทธิ์เลือกว่าจะเสพหนังในโรงภาพยนตร์ หรือ สตรีมมิ่งแบบเต็มๆ เรื่อง หรือเลือกที่จะเสพสื่อสปอยล์ผ่านคลิปสปอยล์หนัง ทั้งนี้มีข้อสังเกตที่ว่า ผู้ชมบางกลุ่มมักเลือกที่จะเสพอย่างใดอย่างหนึ่ง เสพทั้งคู่ หรือเลือกที่จะเสพคลิปสปอยล์หนังเพียงอย่างเดียว และปฏิเสธการดูหนังเต็มเรื่อง สิ่งนี้เองจึงส่งผลต่อผู้ผลิตภาพยนตร์ ที่คาดหวังในแง่รายได้ให้คนเข้ามาดูหนังในโรงภาพยนตร์ จึงเกิดข้อพิพาทในกรณีที่คลิปสปอยล์หนังส่งกระทบต่ออุตสาหกรรมภาพยนตร์

แต่ในมุมมองของผู้เชี่ยวชาญ อย่างนักวิชาการและนักวิจารณ์ภาพยนตร์ รวมถึงกลุ่มคนรักหนังที่ชอบดูคลิปสปอยล์กลับมองว่า นี่คือวิถีหนึ่งในการเสพภาพยนตร์ เพียงแต่รูปแบบมันเปลี่ยนไป และมันคือสิ่งที่เหล่าบรรดาแฟนหนังบางกลุ่มใช้เป็นอำนาจต่อรองกับผู้สร้างหรือนายทุนในการเลือกหรือจะไม่เลือกรูปแบบที่ผู้สร้างภาพยนตร์มอบให้ และพวกเขามองว่ามันคือสื่อคนละประเภท ดังนั้นจำเป็นต้องแยกออกจากกัน การที่คลิปสปอยล์หนังจะมีผลกระทบต่ออุตสาหกรรมภาพยนตร์แบบมีนัยสำคัญจริงๆ ณ ตอนนี้อาจจะพิสูจน์ได้ไม่แน่ชัด เพราะมีปัจจัยอื่นๆ ที่สามารถส่งผลต่อรายได้ที่เกิดขึ้นกับหนังเรื่องนั้นๆ ได้อีกหลายปัจจัย

3.ปัจจัยด้านเวลา

ตามบริบทสังคมในยุคใหม่ที่ผู้คนมีเวลาอันน้อนนิดและชีวิตเร่งรีบ ยิ่งในประเทศไทยด้วยแล้ว ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการเดินทาง ชั่วโมงการทำงาน วันพักผ่อนต่างๆ ที่ไม่ค่อยแน่นอน และไม่สามารถกำหนดได้ เพื่อแบ่งเวลามาให้กับการดูหนังทั้งในโรงภาพยนตร์หรือสตรีมมิ่ง ปัจจัยด้านเวลาจึงมีความเกี่ยวข้องและมีความสำคัญอีกประการหนึ่ง จากมุมมองของผู้ที่ให้สัมภาษณ์และสนทนากลุ่มค้นพบว่า ผู้ชมนั้นเลือกที่จะใช้เวลากับอะไร และจะไม่เสียเวลาไปกับอะไร หรือใช้เวลาทำกิจกรรมไปพร้อมกับการดูคลิปสปอยล์ ผ่านการฟังเสียง ซึ่งคล้ายๆ กับบริบทของผู้คนบางกลุ่มในสังคมที่มักจะเปิดละครโทรทัศน์ไปพร้อมกับการทำงานบ้าน และในยุคที่ภาพยนตร์ หรือเนื้อหา (Content) ต่างๆ มีมากมาย พวกเขาจึงเลือกเสพสื่อ และย่นระยะเวลาในการรับชมภาพยนตร์ต่อเรื่องที่ต้องใช้เวลา 1-2 ชั่วโมในการดู แล้วหันมาเลือกดูคลิปสปอยล์หนังที่ช่วยย่นระยะเวลาเหลือเพียงไม่ถึง 10-20 นาที

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

4.ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ

เป็นปัจจัยสำคัญหนึ่ง หากเรามองโครงสร้างและระบบเศรษฐกิจที่เป็นอยู่ตอนนี้ จะเห็นได้ว่าผู้คนมีรายได้ลดน้อยลง ค่าครองชีพสูงคืน อัตราเงินเฟ้อต่างๆ และที่สำคัญตั๋วหนังในโรงภาพยนตร์ที่มีราคาสูง จึงทำให้ผู้ชมเลือกที่จะรับชมภาพยนตร์จากที่บ้านผ่านทางสตรีมมิ่ง แต่ก็ไม่ใช่ว่าทุกคนในทุกครัวเรือนจะมีสตรีมมิ่งอยู่ที่บ้าน เพราะรายได้และความเหลื่อมล้ำที่มีอยู่ในสังคม พวกเขาจึงหันไปเสพสื่อออนไลน์อื่นๆ เช่น ยูทูบมาตอบสนองแทน และหนึ่งในนั้นก็คือช่องคลิปสปอยล์หนังที่เป็นทางเลือกหนึ่งที่ทำให้พวกเขาได้เข้าถึงหนัง อีกทั้งการที่จะเลือกว่าจะเข้าไปชมภาพยนตร์เรื่องใดเรื่องหนึ่งนั้นมีราคาที่ต้องจ่าย การมีคลิปสปอยล์หนังสามารถช่วยให้พวกเขาสามารถตัดสินใจได้ว่าจะเข้าไปเสียเงินกับหนังเรื่องไหนถึงจะคุ้มค่าที่สุด

ในแง่ของปัจจัยต่างๆ ที่ได้รับจากมุมมองของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับคลิปสปอยล์หนังเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นทางวัฒนธรรมในประเทศไทย และสิ่งหนึ่งที่ไม่อาจหลีกเลี่ยง

ได้และจำเป็นต้องอภิปรายในลำดับต่อไปก็คือ เรื่องของการละเมิดลิขสิทธ์และทรัพย์สินทางปัญญา ซึ่งเป็นสิ่งหนึ่งที่ส่งผลกระทบในแง่ลบต่ออุตสาหกรรมภาพยนตร์ โดยทางผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายได้ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นแนวทางระหว่างผู้สร้างภาพยนตร์และคนทำคลิปสปอยล์หนังว่า ควรมีการดำเนินการทางด้านกฎหมายอย่างจริงจัง เพื่อไม่ให้เกิดกรณีซ้ำๆ ในแง่ของการนำภาพลิขสิทธิ์มาดัดแปลง ทำซ้ำ เพื่อให้สังคมได้เรียนรู้และตระหนักถึงการละเมิดลิขสิทธิ์ และเกิดงานสร้างสรรค์ที่ถูกต้อง สำหรับด้านคนทำคลิปสปอยล์ ผู้เชี่ยวชาญกล่าวเสริมว่า คลิปสปอยล์หนังถือเป็นงานสื่อในอีกรูปแบบหนึ่ง การที่จะทำขึ้นมาได้นั้นจักต้องทำในรูปแบบที่ไม่ไปละเมิดสิทธิ์และงานสร้างสรรค์ของผู้สร้าง ทั้งนี้ควรจะเข้าไปขออนุญาตและดำเนินการทางเอกสารให้ถูกต้อง เพราะสิ่งนี้อาจจะเป็นแนวที่ที่ทำให้เราก้าวไปสู่การการทำงานสร้างสรรค์ในรูปแบบงานแปลงรูป (Transformative Work) ที่สามารถนำไปต่อยอดงานใหม่ๆ ได้โดยไม่ต้องกังวล อีกทั้งยังได้ประโยชน์ทั้งสองฝ่าย ทั้งผู้สร้างภาพยนตร์ และคนทำคลิปสปอยล์หนัง

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1.ในอนาคตถ้ามีผู้วิจัยผู้ซึ่งสนใจที่จะศึกษาเรื่องนี้ต่อ ควรมีการศึกษาผ่านงานวิจัยเชิงสถิติร่วมด้วย เช่น สำรวจช่องสปอยล์หนังในประเทศไทยที่มีอยู่ในยูทูบว่า ณ ปัจจุบันมีอยู่กี่ช่อง รวมถึงการทำแบบสอบถามกับผู้ชมเกี่ยวกับการตัดสินใจหลังดูคลิปสปอยล์หนังว่ามีผลต่อการเลือกที่จะเข้าไปดูหนังในโรงภาพยนตร์หรือไม่ เพื่อสำรวจผลกระทบที่เกิดขึ้นต่ออุตสาหกรรมภาพยนตร์ในแง่ของรายได้จากตั๋วหนัง เพื่อนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ภาพรวมและปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่ออุตสาหกรรมภาพยนตร์

2.ขยายกลุ่มตัวอย่างให้มีช่วงอายุที่หลากหลายขึ้น เช่น กลุ่มตัวอย่าง Generation Z และ Alpha ที่เป็นกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่เติบโตมากับสื่อใหม่ร่วมด้วย เพื่อเห็นมุมมองและความคิดดอันหลากหลาย

3.การวิจัยเชิงนโยบาย (Policy Research) ซึ่งเป็นกระบวนการศึกษาปัญหาพื้นฐานทางสังคม เพื่อให้ได้ข้อเสนอที่เน้นการปฏิบัติที่เป็นไปได้ ตลอดจนเป็นแนวทางในอนาคตของผู้ผลิตภาพยนตร์ หากว่าการสปอยล์ในอนาคตมีการพัฒนารูปแบบและส่งผลต่อการละเมิดลิขสิทธิ์ เช่น การกำหนดนโยบายของค่ายหนัง ด้วยการร่วมมือกับกรมทรัพย์สินทางปัญญา และสื่อสังคมออนไลน์ต่างๆ ว่างานสร้างสรรค์ที่เกิดขึ้นนี้จักสามารถเปลี่ยนรูปแบบไปเป็นงาน Creative Common และงาน Transformative work ได้อย่างไร โดยไม่กระทบต่อการละเมิดลิขสิทธิ์และทรัพย์สินทางปัญญา หรือเป็นไปได้หรือไม่ที่จะสามารถกำหนดรูปแบบวิธีการรับเงินสนับสนุนจากทางช่องร่วมด้วย หากผู้ทำคลิปสปอยล์นำหนังเรื่องนั้นๆ จากทางค่ายไปใช้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

วันหนึ่งเราอาจเห็นความร่วมมือของทุกภาคส่วนจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเหล่านี้ อีกทั้งภาครัฐที่กำลังมองหาวิถีทางในการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่ส่งผลในแง่ของรายได้ของประเทศ การเข้ามามีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนจึงเป็นกระบวนการสำคัญที่ทำเกิดงานสร้างสรรค์ใหม่ๆ และการพัฒนาวงการอุตสาหกรรมภาพยนตร์ที่เป็นส่วนหนึ่งในอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ของประเทศไทย(.)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

ก.ไกรศิรกานท์. (1 มิถุนายน 2563). *Review & Spoiler ในงานบันเทิงร่วมสมัย: 'วิจารณ์' อย่างไรไม่ให้เป็น 'โจร' ?.* TrueID. https://intrend.trueid.net/article/review-spoiler/

กาญจนา แก้วเทพ, ภัทรา บุรารักษ์ และตปากร พุธเกส (2555). *สื่อที่ใช่ของใครที่ชอบ: การ์ตูนโทรทศันท้องถิ่นแฟนคลับ*. กรุงเทพฯ:ภาพพิมพ์.

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (2564). สัมมนาวิชาการหัวข้อการละเมิดลิขสิทธิ์ภาพยนตร์โดยการสปอยล์. Facebook Live ทาง Facebook Page ศูนย์นิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

จำเริญลักษณ์ ธนะวังน้อย. (2544). *ประวัติศาสตร์ภาพยนตร์ไทย ตั้งแต่แรกเริ่มจนสิ้นสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2.* สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ชมพูนุช ศิริสวัสดิ์. (2561). *งานแปลงรูป (Tranfomative Works)* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์]. https://repository.nida.ac.th/handle/662723737/5033

นวพล ธำรงรัตนฤทธิ์. (1 มิถุนายน 2563). *คลิปสปอยล์หนัง คัลเจอร์ใหม่แห่งการชมภาพยนตร์แบบฝากเพื่อนเล่าให้ฟัง.* The Standard. https://thestandard.co/spoilers-movies/

ปฏิภาณ ชูขวัญ. (2561). *วัฒนธรรมแฟนของวงไอดอลญี่ปุ่นในสังคมไทย กรณีศึกษากลุ่มโอตะวงบีเอ็นเคโฟร์ตีเอต* [สารนิพนธ์ปริญญาตรี, มหาวิทยาลัยศิลปากร]. http://www.sure.su.ac.th/xmlui/handle/123456789/15240

ประภาภรณ์ รัตโน, และหยกขาว สมหวัง. (2560). อุตสาหกรรมการสร้างวัฒนธรรมและการสื่อสารในยุคดิจิทัล กรณีศึกษาอุตสาหกรรมการสร้างวัฒนธรรมไทยในจีน (Cultural Industry and Communication in Digital Era: A Case Study of Thai Cultural Industry in China). วารสารศิลปศาสตร์, 5(1) 120-134. https://so03.tci-thaijo.org/index.php/liberalartsjournal/article/view/95951/74928

พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537. (2564, 14 กุมภาพันธ์). *ราชกิจจานุเบกษา.* เล่ม 139 ตอนที่ 13ก หน้า 1-34. พิชญา อัมพรจินดารัตน์. (2559). *วัฒนธรรมแฟนกับความติ่ง กรณีศึกษาอากาเซกลุ่มแฟนคลับศิลปินวงก็อตเซเว่น,* [สารนิพนธ์ปริญญาตรี, มหาวิทยาลัยศิลปากร]. http://www.sure.su.ac.th/xmlui/handle/123456789/15102

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

พิมพ์ชนก ไกรสัย, และกานต์ชนิต คชคีรี. (2564, 28 สิงหาคม). สัมมนาวิชาการหัวข้อ: การละเมิดลิขสิทธิ์ภาพยนตร์โดยการสปอยล์ (Spoil), ปทุมธานี, ประเทศไทย.

รพีพัฒน์ อิงคสิทธิ์. (11 สิงหาคม 2562). *จากลิขสิทธิ์สู่ลิขซ้าย คุ้มครองแค่ไหนถึงเหมาะสม?.* The Momentum. https://themomentum.co/copyright-to-copyleft/

รักศานต์ วิวัฒน์สินอุดม. (2558). *การเขียนบทภาพยนตร์บันเทิง*. คณะนิเทศศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สราวุฒิ ทองศรีคำ. (2564). *ประสบการณ์ความบันเทิงของภาพยนตร์สตรีมมิ่งและการปรับตัวของธุรกิจภาพยนตร์ในประเทศไทย* [วิทยานิพนธ์ปริญญาเอก, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์]. http://libdoc.dpu.ac.th/thesis/Sarawut.Tho.pdf

สุรศักดิ์ บุญอาจ. (2560). รูปแบบและความคิดหลักของเรื่องในภาพยนตร์ยอดเยี่ยม รางวัลออสการ์ พ.ศ.2553-2559. *วารสารวิชาการนวัตกรรมสื่อสารสังคม,* 5(2), 84.

อดิเทพ บุตราช. (2553). วันที่ค้นข้อมูล 10 ธันวาคม 2564, เข้าถึงได้จาก http://km.ru.ac.th/computer/?p=199

อาภรณ์ รับไช. (22 พฤษภาคม 2560). *นิเวศวิทยา*. คลังความรู้. https://www.scimath.org/lesson-biology/item/7040-2017-05-22-14-49-08

อัญชลี ชัยวรพร. (2556). *เรื่องเล่าในภาพยนตร์: ทฤษฎีและการวิจารณ์ภาพยนตร์เบื้องต้น*. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

เอมิกา เหมมินทร์. (2556). *พฤติกรรมการใช้และความคิดเห็นเกี่ยวกับผลที่ได้จากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Media) ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์]. http://repository.nida.ac.th/handle/662723737/519

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ภาษาอังกฤษ

Burgess, J.E., & Green, J.B. (2009). *YouTube: Online Video and Participatory Culture.* General Communication & Media Studies. Cacioppo, J. T., & Petty, R. E. (1982). The need for cognition. *Journal of Personality and Social Psychology*, 42(1), 116–131. https://doi.org/10.1037/0022-3514.42.1.116

Christie, I., (2012). *Audiences.* Amsterdam University Press. Costanza, C. S. (2012). Mic Check! Media Cultures and the Occupy Movement. *Social Movement Studies, 11*(3-4), 375-385. https://doi.org/10.1080/14742837.2012.710746

Delphine, S.M. (2017, Oct 24). *Histoire orale des Diaboliques d'Henri-Georges Clouzot.* https://www.cinematheque.fr/article/1112.html

Denson, S., & Leyda, J. (2016). *Post-Cinema: Theorizing 21st- Century Film.* Reframe Books.

Dorogovtsev, S.N., & Mendes, J.F.F. (2003). *Evolution of Networks: From Biological Nets to the Internet and WWW.* Oxford University Press.

Genette, G. (1997). *Paratexts: Thresholds of Interpretation.* Cambridge University Press.

Gray, J. (2010). *Show Sold Separately: Promos, Spoilers, and Other Media Paratexts.* New York University Press.

Heritage, S. (2020, June 29). *How long is an acceptable time to wait before discussing spoilers?.* The Guardian. https://www.theguardian.com/culture/2020/jun/29/how-long-is-an-acceptable-time-to-wait-before-discussing-spoilers-avengers-endgame

Jackson, K. (1999). *Invisible forms: a guide to literary curiosities.* Picador.

Jenkins, H. (2006). *Convergence Culture: Where Old and New Media Collide.* New York University Press.

Jenkins, H. (1992). *Textual Poachers: Television Fans & Participatory Culture.* Routledge.

Johnson, B. K., & Rosenbaum, J. E. (2018). (Don't) Tell Me How It Ends: Spoilers, Enjoyment, and Involvement in Television and Film. *Media Psychology,* 32(1), 14–25. https://doi.org/10.1027/1864-1105/a000252

Johnson, B. K., & Rosenbaum, J. E. (2020). Spoilers Go Bump in the Night. *Media Psychology,* 21(4), 582–612. https://doi.org/10.1080/15213269.2017.1338964

Jullier, L., & Leveratto, J.M., (2010). *The Consumer as an Expert. French Cinephilia Now* (2nd ed.). British Film Institute.

Kristeva, J. (1980). *Desire in Language: A Semiotic Approach to Literature and Art.* New York University Press.

Kuhn, A. (2009). Screen and Screen Theorizing Today. *academic.oup,* 50(1), 1-12. https://doi.org/10.1093/screen/hjp001

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

Leavitt, J. D., & Christenfeld, N. J. S. (2011). Story spoilers don't spoil stories. Psychological Science, 22, 1152–1154. https://doi. org/ 10.1177/0956797611417007

Leavitt, J. D., & Christenfeld, N. J. S. (2013). The fluency of spoilers: Why giving away endings improves stories. Scientific Study of Literature, 3, 93–104. https:// doi.org/10.1075/ ssol. 3.1.09lea

Murdock, A. (2016, May 24). *Spoiler alert: spoilers make you enjoy stories more.* University of california. https://www.universityofcalifornia.edu/news/spoiler-alert-spoilers-make-you-enjoy-stories-more

Plows, J. F., Stanley, J. L., Baker, P. N., Reynolds, C. M., & Vickers, M. H. (2018). The pathophysiology of gestational diabetes mellitus. International journal of molecular sciences, 19(11), 3342. https://doi.org/10.3390/ijms19113342

Porter, M. (1985). *Competitive advantage creating and sustaining superior performance.* New York: The Free Press.

Shirky, C. (2011). The political power of social media: Technology, the public sphere, and political change. Foreign Affairs, 90(1), 28-41.

Simmons, B. (2009, Mar 23). *When Should TV & Movie Spoilers Expire?.* https://screenrant.com/spoilers-spoiler

Tapscott, D., & Williams, A.D. (2007). *Wikinomics*. Atlantic Books.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ข้อมูลการวิเคราะห์ตัวบทอย่างละเอียด

ข้อมูลต่อไปนี้เป็นข้อมูลการวิเคราะห์ตัวบท (Textual Analysis) ผ่านคลิปสปอยล์หนังอย่างละเอียด จากการศึกษาผ่านช่องยูทูบ (Youtube Channel) ที่มีเนื้อหาการสปอยล์หนัง และเข้าข่ายการสปอยล์หนังที่ได้รับความนิยม ด้วยการวิเคราะห์ 1.โครงสร้างของคลิปสปอยล์หนังว่ามีลำดับขั้นตอน รวมถึงวิธีการนำเสนออย่างไร 2.เนื้อหาการสปอยล์ 3.ระดับของการสปอยล์ที่ถูกเล่าในคลิปสปอยล์หนังว่ามีการเล่าถึงโครงเรื่อง บทสรุป และจุดสำคัญของหนังอย่างไร 4.ประเภทของหนังที่ถูกสปอยล์ในคลิปสปอยล์หนังว่าส่วนใหญ่แล้วเป็นหนังประเภทอะไร โดยศึกษาผ่านคลิปสปอยล์หนัง และคลิปวิดีโอที่มีเนื้อหาเข้าข่ายการสปอยล์หนัง อีกทั้งข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้เข้ามาชมคลิป ใน Youtube Channel 5 ช่องของไทยซึ่งมีผู้ติดตามมากกว่า 1 แสนคน ได้แก่ 1. ช่อง จดอ - JUSTดูIT. 2. ช่อง คอเป็นหนัง 3. ช่อง สองสตูดิโอ 4. ช่อง GU Channel และ 5. ช่อง SNEAK channel

1.ช่อง จดอ - JUSTดูIT. มีผู้ติดตาม (Subscribers) 1.74 ล้านคน (ข้อมูลจากวันที่ 16 มีนาคม พ.ศ. 2565) เริ่มต้นทำช่องครั้งแรกเมื่อวันที่ 8 กันยายน พ.ศ. 2559

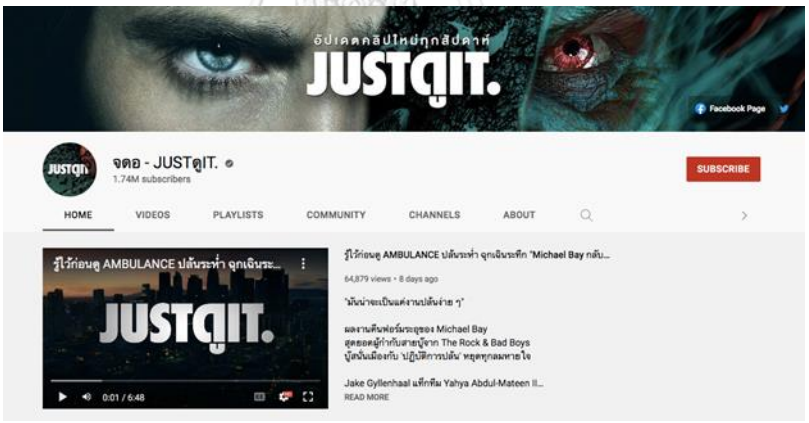

ภาพที่ 1 จากช่อง จดอ - JUSTดูIT ใน Youtube

คลิปที่ 1.1 รู้ไว้ก่อนดู JURASSIC WORLD 3: DOMINION บทสรุปมหากาพย์จูราสสิค | JUSTดูIT. เป็นคลิปที่เนื้อหาเข้าข่ายการสปอยล์หนังต่างประเทศ โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ 2565 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 867,451 ครั้ง (เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ 2565) ความยาวของคลิป 19:15 นาที

ภาพที่ 2 คลิปชื่อ รู้ไว้ก่อนดู JURASSIC WORLD 3: DOMINION
บทสรุปมหากาพย์จูราสสิค | JUSTดูIT.
ที่มา: https://www.youtube.com/watch?v=OTbgY4jUQoE

จากการวิเคราะห์ตัวบท และข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1.โครงสร้าง

ช่วงต้นของคลิปมีการนำภาพจากหนังเรื่อง Jurassic Park และ Jurassic World ในแต่ละภาคมาประกอบกันเป็นไฮไลท์ หรือการนำซีนสำคัญๆ มารวบรวมไว้ เพื่อให้ทราบว่าหนังที่กำลังจะเล่าคือ เรื่องอะไร มีความน่าสนใจอย่างไรบ้าง และที่สำคัญเป็นการดึงดูดให้คนเข้ามารับชมคลิป หลังจากนั้นผู้ทำคลิปก็บรรยายถึงที่มาที่ไป โดยการบรรยายเรื่องราวที่เกิดขึ้นในแต่ละภาค อีกทั้งเกร็ดข้อมูลอื่นๆ ว่าใครเป็นผู้สร้าง ผู้ผลิต ทีมงาน ระหว่างที่คลิปถูกบรรยายก็มีการแทรกคลิปโฆษณาจากผู้สนับสนุนช่อง (Sponsor) ตัดเข้ามา และในช่วงท้ายๆ ได้มีการเชิญชวนและประชาสัมพันธ์ให้คนดูเข้าไปสัมผัสหนังภาคล่าสุดนี้ในโรงภาพยนตร์ และในท้ายคลิปได้มีการแปะภาพประชามสัมพันธ์ว่ามีจะมีคลิปที่ทางผู้ทำได้ไปสัมภาษณ์ดารานักแสดง รวมถึงผู้กำกับ Jurassic World

2.เนื้อหาการสปอยล์

เล่าเรื่องราวที่เกิดขึ้นมาในภาคก่อนๆ เช่น ที่มาที่ไปของแต่ละภาคว่ามีตัวละครอะไรบ้าง และนอกเหนือจากนั้นมีการสอดแทรกข้อมูลอื่นๆ ของหนังว่าใครคือผู้สร้าง ผู้ผลิต และทีมงาน ไอเดียมาจากไหน ซึ่งจากการวิเคราะห์เนื้อหาภายในคลิปพบว่ามีการเปิดเผยชื่อตัวละคร และตัวละครหนึ่งที่สำคัญที่สุดคือ ไดโนเสาร์ที่เป็นเพชรฆาตสำคัญของเรื่องว่าคือพันธุ์อะไร ร้ายกาจอย่างไร อีกทั้งวายร้ายในแต่ละภาค จนทำให้รู้ข้อมูลสำคัญที่เกิดขึ้นภายในหนัง แต่ภาพรวมดูเป็นการสรุปเนื้อหาในแต่

ละภาคก่อนๆ และสิ่งที่ผู้ชมควรรู้ก่อนจะไปติดตามต่อในภาคล่าสุดที่กำลังจะเข้าฉายในโรงภาพยนตร์ ซึ่งเข้าข่ายการประชาสัมพันธ์หนังจึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะกล่าวถึงที่มาที่ไปในภาคก่อนๆ

3.ระดับของการสปอยล์

มีการเปิดเผยเนื้อของหนังในภาคก่อนๆ เป็นการเล่าที่มาที่ไปว่าเกิดอะไรขึ้น แต่ภาพรวมดูเป็นการรีวิวหนัง และเป็นการประชาสัมพันธ์หนัง Jurassic World ภาคใหม่

4.ประเภทภาพยนตร์ที่ถูกสปอยล์

ภาพยนตร์แนวแอ็คชั่นผจญภัย

สำหรับข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป โดยส่วนใหญ่ข้อความแสดงความคิดเห็นจะไปในทิศทางเดียวกัน และมีข้อความในการสื่อสารคล้ายคลึงกัน เช่น ชอบหนังเรื่องนี้มาก ชอบแฟรนไชส์หนังชุดนี้มาก อยากให้มีภาคต่อๆ ไปอีก ชอบตัวละครอย่างไดโนเสาร์ตัวนั้นตัวนี้มากๆ และบางข้อความก็มีผู้ชมคลิปบางท่านได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมจากหนังภาคก่อนๆ ที่ผู้ทำคลิปไม่ได้กล่าวถึง เช่น ตัวละครที่หายไป รวมถึงวิจารณ์หนังแฟรนไชส์ชุดนี้ร่วมด้วย ที่สำคัญมีข้อความเป็นกำลังใจให้คนทำคลิปทำคลิปต่อๆ ไป เช่น บอกว่าชอบการทำคลิปของช่องนี้มากๆ ช่องนี้ทำคลิปออกมาแล้วสรุปเนื้อหาได้ดีมาก เป็นต้น

คลิปที่ 1.2 24 ปี SCREAM หวีดสุดขีด...ปฏิวัติวงการหนังสยอง! #JUSTดูIT

เป็นคลิปที่เนื้อหาเข้าข่ายการสปอยล์หนังต่างประเทศ โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 7 มิถุนายน 2563 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 219,925 ครั้ง (เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2565) ความยาวของคลิป 13:03 นาที

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ภาพที่ 3 คลิปชื่อ 24 ปี SCREAM หวีดสุดขีด...ปฏิวัติวงการหนังสยอง! #JUSTดูIT

ที่มา: https://www.youtube.com/watch?v=yFuQvDGsovI

จากการวิเคราะห์ตัวบท และข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1.โครงสร้าง

ก่อนที่จะเข้าสู่เนื้อหาของคลิปมีการขึ้นข้อความเตือนว่า “คลิปนี้มีการเปิดเผยเนื้อหาสำคัญของภาพยนตร์” และหลังจากนั้นก็มีการนำภาพประกอบจากหนังสยองขวัญเรื่องต่างๆ ในช่วงยุคทศวรรษที่ 80-90 โดยบอกเล่าเกร็ดข้อมูลถึงที่มาที่ไปว่าทำไมถึงได้สร้างหนังเรื่อง SCREAM นี้ขึ้น และในลำดับถัดไปถึงได้เล่าเนื้อหาที่เกิดขึ้นภายในหนังแต่ละภาค ก่อนที่จะทิ้งข้อความเชิญชวนให้ผู้ที่เข้ามาชมคลิปมีส่วนร่วมหลังจากการรับชม ด้วยการขึ้นข้อความคำถามว่า “คุณชอบหนังสยองขวัญมั้ย?”

2.เนื้อหาการสปอยล์

เนื้อหาต่างๆ ภายในคลิป เป็นการบรรยายถึงความสำเร็จที่เกิดขึ้นกับภาพยนตร์เรื่องนี้ว่าเป็นภาพยนตร์แนวสยองที่ปฏิวัติวงการหนังสยองขวัญในช่วงยุคทศวรรษที่ 90 และบอกถึงที่มาที่ไปว่าไอเดียในการสร้างมาจากไหน และใครเป็นผู้สร้าง ก่อนที่จะบรรยายและเล่าเรื่องราวที่เกิดขึ้นภายในหนังว่ามีตัวละครอะไรบ้าง มีฉากสำคัญๆ อะไรบ้าง และจุดหักมุมของเรื่องคืออะไร โดยมีการนำภาพประกอบจากหนังเรื่องนี้มาตัดสลับกับการบรรยาย

จากเนื้อหาและภาพรวมของคลิปเป็นการกล่าวถึงหนังเมื่อ 24 ปีที่แล้ว ที่เคยประสบความสำเร็จในอดีต และเมื่อได้วิเคราะห์ดูแล้ว ทางผู้ทำคลิปน่าจะชื่นชอบหนังเรื่องนี้เป็นพิเศษ เลยอยากจะเสนอมุมมองและถ่ายทอดข้อมูลต่างๆ จึงได้จัดทำคลิปนี้ขึ้น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

3.ระดับของการสปอยล์

มีการเปิดเผยข้อมูลสำคัญของหนังอย่าง ที่มาที่ไปของตัวละคร และความลับ รวมถึงจุดหักมุมภายในหนัง เช่น ใครคือฆาตกร จากการบอกเล่าของผู้บรรยาย แม้ว่าจะไม่เปิดเผยชื่อตัวละครโดยตรง แต่ได้มีการนำภาพตัวละครผู้ซึ่งเป็นฆาตกรมาเปิดเผย

4.ประเภทภาพยนตร์ที่ถูกสปอยล์

ภาพยนตร์แนวลึกลับ สยองขวัญ ฆาตกรรม

สำหรับข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป โดยส่วนใหญ่ข้อความแสดงความคิดเห็นจะไปในทิศทางเดียวกัน และมีข้อความในการสื่อสารคล้ายคลึงกัน เช่น ชื่นชอบหนังเรื่องนี้มาก ขอบคุณผู้ทำคลิปมากๆ ที่นำหนังเรื่องนี้มาทำคลิป สนับสนุนคนทำคลิปว่าให้ทำคลิป

ต่อไป ส่งแรงใจและแรงสนับสนุน รวมถึงมีการร่วมวิเคราะห์หนังและตัวละครภายในเรื่อง และบางท่านก็ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับหนังเพิ่มเติม

คลิปที่ 1.3 35 ปี BACK TO THE FUTURE เจาะเวลาหาอดีต..ยอดหนังเหนือกาลเวลา! #JUSTดูIT

เป็นคลิปที่เนื้อหาเข้าข่ายการสปอยล์หนังต่างประเทศ โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2563 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 191,231 ครั้ง (เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2565)

ภาพที่ 4 คลิปชื่อ 35 ปี BACK TO THE FUTURE
เจาะเวลาหาอดีต..ยอดหนังเหนือกาลเวลา! #JUSTดูIT
ที่มา: https://www.youtube.com/watch?v=An48idyLXAg

จากการวิเคราะห์ตัวบท และข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1.โครงสร้าง

ก่อนที่จะเข้าสู่เนื้อหาภายในคลิป ผู้ทำคลิปได้มีการนำโฆษณาและประชาสัมพันธ์ผู้สนับสนุนช่อง (Sponsor) มาขึ้นต้นคลิป และหลังจากนั้นก็ตัดเข้าสู่ข้อมูลของหนัง เช่น ที่มาที่ไปก่อนที่หนังเรื่องนี้จะถูกสร้างขึ้นว่าใครเป็นเป็นผู้สร้าง ผู้กำกับ นักแสดง โดยนำภาพประกอบมาตัดสลับกับสิ่งที่บรรยาย ซึ่งในช่วงต้นการนำภาพประกอบจากหนังมาตัดสลับด้วยความรวดเร็ว หรือเทคนิค

QuickCut เป็นการทำให้คลิปนั้นมีความน่าสนใจมากขึ้น และดึงดูดให้ผู้ชมคลิปนั้นอยากดูต่อ อีกทั้งเป็นการสรุปเรื่องราวของหนังว่าหนังเรื่องนี้เป็นหนังประเภทไหน และกำลังจะเล่าถึงเรื่องอะไรในลำดับต่อไป ต่อมาผู้ทำคลิปก็ได้บรรยายเรื่องราว แต่ละฉากที่สำคัญภายในหนังผสมกับเกร็ดข้อมูลความรู้ ที่มาที่ไป และไอเดีย ระหว่างทางที่บรรยาย และในตอนท้ายผู้ทำคลิปได้เชิญชวนให้ผู้ชมติดตามหนังในภาคต่อไปของเฟรนไชส์หนังชุดนี้

2.เนื้อหาการสปอยล์

เนื้อหาภายในคลิป เป็นการเล่าเรื่องราวและเหตุการณ์ หรือซีนสำคัญต่างๆ ในหนังโดยลักษณะจะเป็นการบรรยายตัดสลับกับภาพประกอบจากหนัง ซึ่งแต่ละภาพที่เลือกมาบรรยายนั้น เป็นฉากและเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้น รวมถึงจุดประสงค์ของตัวละครที่ต้องการแก้ไขปัญหาหลังจากที่ย้อนเวลามา แต่เมื่อวิเคราะห์ดูแล้วก็ทำความเข้าใจและค้นพบได้ว่านี่อาจเป็นหนังที่กินระยะเวลาถึง 35 ปี จึงเข้าใจได้ว่าผู้ทำคลิปอยากนำเสนอมุมมอง และข้อมูลต่างๆ ที่น่าสนใจภายในหนังมานำเสนอให้ผู้ชมที่ชื่นชอบหนังเรื่องนี้ได้เข้ามาพูดคุยกัน ถึงแม้จะมีเนื้อหาที่เข้าข่ายการสปอยล์ก็ตาม

3.ระดับของการสปอยล์

มีการนำภาพประกอบจากหนังและเนื้อหาสำคัญภายในหนังมาบรรยายเช่น มีตัวละครอะไรบ้าง ใครรับรับบทอะไรบ้าง และจุดประสงค์ของตัวละครคืออะไร ความขัดแย้งหรือจุด Conflict ภายในเรื่องคืออะไร และตัวละครต้องประสบพบเจออะไรบ้าง ก่อนที่เรื่องราวจะคลี่คลาย

4.ประเภทภาพยนตร์ที่ถูกสปอยล์

ภาพยนตร์แนวบันเทิงคดีวิทยาศาสตร์หรือภาพยนตร์ไซไฟ ตลก และผจญภัย

สำหรับข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป โดยส่วนใหญ่ข้อความแสดงความคิดเห็นจะไปในทิศทางเดียวกัน และมีข้อความในการสื่อสารคล้ายคลึงกัน เช่น ชอบหนังเรื่องนี้มาก เป็นหนังไซไฟที่ชื่นชอบที่สุด เป็นหนังย้อนเวลาที่ไม่ควรพลาด เป็นหนังในดวงใจของใครหลายๆ คน และมีข้อความคิดเห็นที่น่าสนใจข้อความหนึ่งว่า “ตนไม่ชอบดูหนังเก่า แต่พอได้มาดูคลิปนี้แล้ว จึงไปตามดูหนังเรื่องนี้”

คลิปที่ 1.4 รีบรีวิว UNCHARTED ผจญภัยล่าขุมทรัพย์สุดขอบโลก #JUSTดูIT

เป็นคลิปที่เนื้อหาเข้าข่ายการสปอยล์หนังต่างประเทศ โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2565 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 133,609 ครั้ง (เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2565) ความยาวของคลิป 6:50 นาที

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาพที่ 5 คลิปชื่อ รีบรีวิว UNCHARTED ผจญภัยล่าขุมทรัพย์สุดขอบโลก #JUSTดูIT
ที่มา: https://www.youtube.com/watch?v=n_9bKRU-Bjo

จากการวิเคราะห์ตัวบท และข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1.โครงสร้าง

ก่อนที่จะเข้าเนื้อหาของคลิปมีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ผู้สนับสนุน (Sponsor) จากนั้นถึงได้เกริ่นว่าหนังเรื่องนี้ดัดแปลงจากเกม มาสู่ฉบับคนแสดงจริง (Live Action) และพูดถึงที่มาที่ไปของตัวละคร ว่ามีตัวละครอะไรบ้าง และภารกิจของตัวละคนภายในหนังคืออะไร และระหว่างที่ผู้ทำคลิปบรรยายก็นำข้อมูลจากเกมมาเล่าตัดสลับกับเนื้อหาภายในหนัง ในช่วงท้ายของคลิปมีการโปรโมทและประชาสัมพันธ์ให้ผู้ชมคลิปติดตามรับชมหนังเต็มเรื่องได้ในโรงภาพยนตร์

2.เนื้อหาการสปอยล์

เนื้อหาที่ถูกสปอยล์นั้น ถือว่าน้อยมาก แต่ก็เข้าข่ายการสปอยล์เนื่องจากมีการบรรยายถึงภารกิจสำคัญว่าตัวละครต้องไปพบเจออะไรบ้าง และแก้ปัญหาต่างๆ จากจุดแย้งหรือจุด Conflict ใดบ้าง รวมถึงมีการนำฉากที่เป็นมุขตลกของเรื่องมาบรรยาย ทั้งนี้การสปอยล์จุดที่เป็นมุขตลกอาจทำให้ผู้รับชมคลิปได้รับรู้ข้อมูลตรงนี้ก่อนที่จะได้รับชมภาพยนตร์ จึงอาจทำให้เสียอรรถรสเมื่อได้ดูหนังจริงๆ รวมถึงการกล่าวถึงต้นฉบับจากเกม ว่าเรื่องราวนั้นเป็นยังไง อาจทำให้ผู้ที่เข้ามาชมคลิปเกิดวิตกก่อนที่จะรับชมได้สองแง่ หนึ่งคือ หากเป็นผู้ที่ได้เคยเล่นเกมนี้มาแล้ว แต่หนังจริงๆ ไม่เป็นเหมือนเกมก็จะรู้สึกผิดหวัง และสอง หากเป็นผู้ที่ไม่เคยเล่นเกมนี้มาก่อน แต่ได้มีการนำฉากในเกมมานำเสนอ

และบรรยายภายในคลิป อาจทำให้ผู้ที่สนใจอยากดูภาพยนตร์เรื่องนี้เต็มๆ ไม่อยากเข้าไปดู เพราะรู้เนื้อหาบางอย่างที่เกิดขึ้นแล้ว

3.ระดับของการสปอยล์

ภาพรวมเป็นการรีวิว และโปรโมทหนังที่กำลังเข้าฉายในโรงภาพยนตร์ แต่มีเนื้อหาที่เข้าข่ายการสปอยล์ จากการนำฉากสำคัญๆ บางฉากมากล่าวถึง และบรรยาย พร้อมกับเสนอมุมมองของผู้ทำคลิปว่าภาพรวมของหนัง และแต่ละฉากของหนังเป็นอย่างไร สนุกไม่สนุกจุดใดบ้าง ซึ่งอาจส่งผลต่ออคติที่เกิดขึ้นของผู้ที่ได้รับชมคลิป และมีผลต่อการตัดสินใจไปดูหนังฉบับเต็มในโรงภาพยนตร์

4.ประเภทภาพยนตร์ที่ถูกสปอยล์

ภาพยนตร์แนวแอ็คชั่นผจญภัย

สำหรับข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป ส่วนใหญ่เป็นการวิเคราะห์หนังเรื่องนี้ มีการให้คะแนน ระดับความพึงพอใจ เช่น สนุก ไม่สนุก เป็นหนังที่ดูเพลินๆ บางท่านก็บอกว่าเสียดาย เกมสนุก แต่หนังไม่สนุก บางท่านก็บอกว่าอยากให้ทำภาคต่อ เคมีของตัวแสดงหลักสองคนในเรื่องดีมาก เป็นต้น รวมถึงการวิจารณ์ว่าบทยังอ่อนไป เช่น จุดหักมุม ภารกิจที่เกิดขึ้น และบางท่านรู้ไปถึงข้อมูลของผู้กำกับว่าเหมาะที่จะไปกำกับหนังแนวอื่นมากกว่า และที่สำคัญมีคนผู้ชมคลิปที่เคยเล่นเกมนี้เข้ามาร่วมวิพากษ์วิจารณ์ด้วยว่า หนังที่ดัดแปลงมาจากเกมเรื่องนี้ยังไม่เป็นที่น่าพอใจ ถ้าเทียบกับหนังที่ทำมาจากเกมเรื่องอื่น

คลิปที่ 1.5 6 ปี Steve Jobs | หนังชีวประวัติมาสเตอร์พีซ..ที่ถูกมองข้าม #JUSTดูIT

เป็นคลิปที่เนื้อหาเข้าข่ายการสปอยล์หนังต่างประเทศ โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 31 มกราคม พ.ศ. 2564 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 97,651 ครั้ง (เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2564 ความยาวของคลิป 15.51 นาที

ภาพที่ 6 คลิปชื่อ 6 ปี Steve Jobs | หนังชีวประวัติมาสเตอร์พีซ..ที่ถูกมองข้าม #JUSTดูIT

ที่มา: https://www.youtube.com/watch?v=BjbobmBsEXs

จากการวิเคราะห์ตัวบท และข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1.โครงสร้าง

ก่อนที่เข้าสู่เนื้อหาของคลิปได้มีการเกริ่นนำด้วยการพูดถึงหนังประเภทเดียวกันอย่างหนังชีวประวัติ อย่าง Social Network (2010) และความสำเร็จของหนังเรื่องนี้ จากนั้นได้นำเกร็ดข้อมูลที่มาที่ไปของหนังเรื่อง Steve Jobs เช่น ใครเป็นผู้สร้าง หนังมีที่มาจากหนังสืออัตชีวประวัติที่มีชื่อว่า Steve Jobs ตลอดจนมีการพูดถึงตัวละครสำคัญต่างๆ ภายในเรื่อง ระหว่างคลิปมีการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ผู้สนับสนุน (Sponsor) และในตอนท้ายมีการทิ้งข้อความซึ่งเป็นคำถามให้กับคนที่เข้ามารับชมคลิป “หนังชีวประวัติยุคใหม่เรื่องไหนคือที่สุดของคุณ?” เพื่อเป็นการดึงให้ผู้ที่เข้ามารับชมมีส่วนร่วม

2.เนื้อหาการสปอยล์

เนื้อหาภายในคลิปส่วนใหญ่จะเป็นการพูดถึงที่มาที่ไปของตัวละคร และสิ่งที่ตัวละครต้องพบเจอภายในเรื่องอย่างอุปสรรค ซึ่งสอดคล้องกับในหนังสืออัตชีวประวัติของ Steve Jobs รวมถึงเกร็ดข้อมูลอื่นๆ ของผลิตภัณฑ์ แอปเปิ้ล โดยการเล่าของผู้ทำคลิปได้บรรยายถึงแต่ละองก์ของหนังว่าเกิดอะไรขึ้นบ้าง ทั้งนี้อาจกล่าวได้ว่าเข้าการ สปอยล์และไม่สปอยล์ เพราะอย่างที่กล่าวไปตัวละครและเนื้อเรื่องนั้นนำมาจากเรื่องราวในหนังสือ และระหว่างที่บรรยายผู้ทำคลิปมีการวิเคราะห์ฉากที่เกิดขึ้นในแต่ละฉาก เช่น องค์ประกอบศิลป์ การแสดง และสีของหนังในแต่ละซีนว่าให้ความรู้สึกและอารมณ์ต่อผู้ชมอย่างไร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

3.ระดับของการสปอยล์

มีความกำกึ่งระหว่างการสปอยล์และไม่สปอยล์ ในแง่ของการไม่สปอยล์ ภาพยนตร์ที่ถูกดัดแปลงมาจากหนังสือและอัตชีวประวัติ ส่วนใหญ่ เนื้อหาหรือเกร็ดข้อมูลสำคัญต่างๆ ผู้คนส่วนใหญ่มักรู้มาบ้าง และยิ่งคนที่เคยอ่านหนังสืออัตชีวประวัติของ Steve Jobs มาด้วยแล้วนั้น อาจเป็นไปได้ว่าไม่ได้ทำลายอรรถรสของผู้ที่เข้ามารับชมคลิป เพราะเป็นเนื้อหาที่รู้อยู่แล้ว ผู้ชมกลุ่มนี้อาจจะเข้ามาเพื่อรับรู้ถึงข้อมูลที่น่าสนใจอื่นๆ ที่มีมากกว่าตัวหนังสือ

ในแง่ของการสปอยล์ ผู้วิจัยพบว่าการแบ่งการเล่าเรื่องภายในคลิปเป็นสามองก์ ทำให้ผู้ชมรับรู้เนื้อหาบางอย่างที่เกิดขึ้นภายในหนังเป็นลำดับชัดเจน ซึ่งสามารถส่งผลถึงการรู้เรื่องราวทั้งหมดที่เกิดขึ้นต่อหนังเรื่องนั้นๆ ได้ เนื่องจากสามารถนำข้อมูลเหล่านั้นมาปะติดปะต่อภายในหัว จนส่งผลในการตัดสินใจที่จะเลือกรับชมภาพยนตร์ฉบับเต็ม เพราะรู้เรื่องราวมาแล้วทั้งหมด

4.ประเภทภาพยนตร์ที่ถูกสปอยล์

ภาพยนตร์แนวอัตชีวประวัติ ดราม่า

สำหรับข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป ส่วนใหญ่เป็นไปแนวทางเดียวกัน เช่น ชอบหนังเรื่องนี้มาก บทดี การแสดงดี แม้ไม่ทำเงิน พอได้ดูเรื่องนี้แล้วอย่างดูหนังอัตชีวประวัติเรื่องอื่นๆ อีกทั้งยังมีข้อความสนับสนุนและส่งกำลังใจให้ทางผู้ทำคลิป เช่น วิเคราะห์หนังเรื่องนี้ดีมาก อยากให้ทำคลิปออกมาเรื่อยๆ และบางท่านก็ยังบอกอีกว่า ให้หาหนังเรื่องอื่นๆ มาทำคลิปอีก

ทั้งนี้มีข้อความคิดเห็นหนึ่งที่น่าสนใจ “ในมุมเด็กเรียนฟิล์มมา Steve Jobs เวอร์ชั่นนี้เป็นการโชว์ความสามารถหลายๆ ด้านของการเขียนบทและกำกับมากๆ / เป็นการเอาเนื้อๆ มา แล้วให้คนดูเติมเต็มส่วนที่เหลือเอง ไม่ง่ายเลยที่จะทำได้ / เสียดายที่ยอดรายได้ไม่ค่อยดีตามคุณภาพของเรื่อง” ซึ่งจากข้อความจะเห็นได้ว่ามีการพูดถึงตัวตนว่าคนที่เข้ามาดูมีความรู้ความเข้าใจในหนัง เนื่องจากเป็นเด็กสาขาภาพยนตร์ จึงมีส่วนร่วมในการวิพากษ์และวิจารณ์หนังผ่านคลิปนี้

คลิปที่ 1.6 รู้ไว้ก่อนดู { พี่นาค 3 } ตำนานเฮี้ยน เล่าขานไม่รู้จบ! | JUSTดูIT.

เป็นคลิปที่เนื้อหาเข้าข่ายการสปอยล์หนังไทย โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 10 มีนาคม พ.ศ. 2565 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 925,362 ครั้ง (เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2565) ความยาวของคลิป 11:04 นาที

ภาพที่ 7 คลิปชื่อ รู้ไว้ก่อนดู { พี่นาค 3 } ตำนานเฮี้ยน เล่าขานไม่รู้จบ! | JUSTดูIT.

ที่มา: https://www.youtube.com/watch?v=KSIUE30pzLo

จากการวิเคราะห์ตัวบท และข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1.โครงสร้าง

มีการนำภาพประกอบจากหนังมาตัดสลับกันแบบรวดเร็ว ด้วยการใช้เทคนิค QuickCut เพื่อให้ดูน่าสนใจ และมีการนำภาพประกอบจากหนังภาคก่อนๆ พร้อมกับเล่าถึงที่มาที่ไปว่าใครเป็นผู้สร้าง และหนังเรื่องนี้เป็นหนังแนวไหนในช่วงต้น ก่อนที่จะเข้าสู่เนื้อหาของคลิป ด้วยการเล่าเรื่องราวของภาคก่อนๆ ว่าเกิดอะไรขึ้นบ้าง และในตอนท้ายเป็นการโปรโมทหรือประชาสัมพันธ์ให้ผู้รับชมคลิปเข้าไปดูหนังเต็มเรื่องในโรงภาพยนตร์

2.เนื้อหาการสปอยล์

เล่าถึงที่มาที่ไปของหนังแต่ละภาคว่ามีตัวละครอะไรบ้าง จุดขัดแย้ง และอุปสรรค รวมถึงพล็อตว่าคืออะไร โดยการนำภาพประกอบจากซีนสำคัญๆ ต่างๆ ภายในหนังไปพร้อมกับการบรรยายระหว่างที่เล่าถึงหนัง ผู้ทำคลิปยังได้ใส่เกร็ดข้อมูลของผู้สร้างและไอเดียของการทำหนังเรื่องนี้เข้ามาประกอบด้วย

3.ระดับของการสปอยล์

ภาพรวมของระดับการสปอยล์ เน้นการสรุปเนื้อหาในภาคก่อนๆ และเป็นการโปรโมทหนังภาคใหม่ที่กำลังเข้าฉายในโรงภาพยนตร์ ส่วนที่ว่าคลิปนี้เข้าข่ายการสปอยล์หรือไม่ ผู้วิจัยพบว่าคลิปนี้เข้าข่ายการสปอยล์หนัง เพราะมีการบอกถึงเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นภายในหนังภาคก่อนๆ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่ออรรถรสของผู้ที่ยังไม่ได้รับชมหนังภาคก่อน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

4.ประเภทภาพยนตร์ที่ถูกสปอยล์

ภาพยนตร์แนวสยองขวัญ(ผี) ตลก

สำหรับข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นการชมหนังเรื่องนี้ว่า สนุก ตลก ชอบพล็อตของหนังในแต่ละภาค เช่น มีบางท่านสรุปในใต้คลิปด้วยว่า “ภาค 1 ห้าม บวช ภาค 2 ห้าม สึก ภาค 3 ห้ามขโมยกำไลข้อเท้านาค” และมีการพูดคุยถึงเรื่องฉากแต่ละฉากที่เกิดขึ้นภายในหนัง และก็มีบางท่านเห็นแย้งว่า ที่ทำหนังเรื่องนี้ออกมาเรื่อยๆ เพราะเห็นว่าภาคแรกทำเงิน เลยทำออกมาเรื่อยๆ ภาคหลังๆ ไม่ค่อยดีเท่าที่ควร

คลิปที่ 1.7 รู้ไว้ก่อนดู "อ้าย..คนหล่อลวง" ขบวนการ 18 มงกุฎของ "ณเดชน์" #JUSTดูIT

เป็นคลิปที่เนื้อหาเข้าข่ายการสปอยล์หนังไทย โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2563 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 634,851 ครั้ง (เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2565) ความยาวของคลิป 11:24 นาที

ภาพที่ 8 คลิปชื่อ รู้ไว้ก่อนดู "อ้าย..คนหล่อลวง" ขบวนการ 18 มงกุฎของ "ณเดชน์" #JUSTดูIT
ที่มา: https://www.youtube.com/watch?v=OTR0wq5UVHk

จากการวิเคราะห์ตัวบท และข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1.โครงสร้าง

ช่วงแรกของคลิปมีการนำภาพประกอบจากหนังมาสรุปรวบยอดว่าเรื่องราวที่จะเกิดขึ้นนั้นเกี่ยวกับอะไร และมีการพูดถึงผู้สร้าง ผู้กำกับว่าเคยทำหนังเรื่องอะไรที่ประสบความสำเร็จมาแล้วบ้าง จากนั้นก็เข้าสู่เนื้อหาที่ว่าหนังเรื่องนี้มีตัวละครอะไรบ้าง พร้อมกับตัดสลับบทสัมภาษณ์ที่ทางช่องได้ไปสัมภาษณ์นักแสดงและผู้กำกับ แล้วจึงนำซีนสำคัญต่างๆ และมุขตลกที่เกิดขึ้นในหนังมานำเสนอ ระหว่างคลิปมีการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ผู้สนับสนุนช่อง (Sponsor) และในท้ายคลิปมีการให้นักแสดงของเรื่องอย่าง ณเดชน์ คูกิมิยะ มาทิ้งท้ายโดยตั้งคำถามที่ว่า “คุณจะลวงคนมาดูหนังเรื่องนี้ยังไง”

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

2.เนื้อหาการสปอยล์

ภาพรวมของเนื้อหาในคลิปนี้ เป็นการโปรโมทหรือประชาสัมพันธ์ให้คนเข้าไปดูหนังเรื่องนี้ในโรงภาพยนตร์ มากกว่าการสปอยล์หนัง เพราะส่วนใหญ่ภาพประกอบจากหนังที่ได้มานั้นเอามาจากตัวอย่างหนัง ซึ่งผู้คนส่วนใหญ่ก็รับรู้เรื่องราวคร่าวๆ แล้วว่าหนังเรื่องนี้พล็อตคืออะไร แต่มีส่วนหนึ่งที่ผู้วิจัยพบว่าเข้าข่ายการสปอยล์หนัง คือการที่ผู้บรรยายหรือคนทำคลิปได้กล่าวถึงตัวละครว่าเป็นใคร มีที่มาที่ไปอย่างไร และภารกิจคืออะไร ทำให้ผู้คนรับรู้ข้อมูลเพิ่มมากขึ้นกว่าตัวอย่างหนัง ที่สำคัญการที่คลิปนำภาพประกอบจากหนังมาเล่าซ้ำๆ ไปมา เท่ากับการประติดประต่อเรื่องราวภายในหนังให้เด่นชัดมากขึ้น ซึ่งอาจส่งผลถึงคนบางกลุ่มที่ไม่ต้องการรับรู้เรื่องราว หรือมีภาพในหัวเกี่ยวกับหนังเรื่องนั้นๆ ก่อนที่จะเข้าไปรับชมภาพยนตร์

3.ระดับของการสปอยล์

น้อยถึงน้อยมาก เนื่องจากคลิปดังกล่าวได้นำเสนอในแง่มุมของการโปรโมทหรือการประชาสัมพันธ์หนัง รวมถึงการใช้ภาพประกอบจากตัวอย่างหนังมาบรรยาย แม้ว่าจะมีบทสัมภาษณ์ผู้กำกับและนักแสดง แต่ก็ไม่ได้มีการสปอยล์เนื้อหาของหนังที่เกินไปจากขอบเขตการประชาสัมพันธ์และการทำการตลาดของหนัง

4.ประเภทภาพยนตร์ที่ถูกสปอยล์

ภาพยนตร์รัก ตลก (โรแมนติก - คอมเมดี้)

สำหรับข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป ส่วนใหญ่จะมีความคิดเห็นไปในแนวทางเดียวกัน เช่น พูดถึงความชื่นชอบในหนังเรื่องนี้ สนุก ตลก ซึ้ง และการแสดงของพระเอกอย่าง ณเดชน์ คูกิมิยะ ที่ตีบทได้แตก อีกทั้งพูดถึงความชื่นชอบที่มีต่อค่ายหนังอย่าง GDH ที่ทำหนังออกมาดี และไม่เคยทำให้ผิดหวัง ถึงแม้คลิปนี้ส่วนใหญ่จะไม่ได้พูดถึงตัวผู้ทำคลิปหรือช่อง แต่ก็มีบางข้อความที่สนับสนุนให้ช่องทำคลิปอื่นๆ ต่อไป พร้อมสนับสนุนโดยเข้ามารับชมบ่อยๆ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

คลิปที่ 1.8 รู้ไว้ก่อนดู "คืนยุติ-ธรรม" หนังล้างแค้นเดือดที่สุดของ ก๊อต จิรายุ #JUSTดูIT

เป็นคลิปที่เนื้อหาเข้าข่ายการสปอยล์หนังไทย โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ.2563 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 258,546 ครั้ง (เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2565) ความยาวของคลิป 7:21 นาที

ภาพที่ 9 คลิปชื่อ รู้ไว้ก่อนดู "คืนยุติ-ธรรม" หนังล้างแค้นเดือดที่สุดของ ก๊อต จิรายุ #JUSTดูIT
ที่มา: https://www.youtube.com/watch?v=mCnAFL4icK4

จากการวิเคราะห์ตัวบท และข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1.โครงสร้าง

เปิดคลิปช่วงแรกด้วยการตั้งคำถามจากหนังถึงคนดูว่าคิดอย่างไรกับสังคม และเหตุการณ์อยุติธรรมในประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับเนื้อหาของหนังที่ต้องการนำเสนอ จากนั้นก็เข้าสู่การรีวิวภาพรวมของหนังเรื่องนี้ว่าเกี่ยวกับเรื่องอะไร มีพล็อตและเนื้อหาเป็นอย่างไร อีกทั้งข้อมูลของผู้สร้างว่าใครเป็นของค่ายไหน ใครเป็นผู้กำกับและอำนวยการสร้าง ต่อมาได้มีการนำภาพเบื้องหลังมาตัดสลับกับภาพประกอบจากหนัง พร้อมทั้งบรรยายด้วยว่าแต่ละฉากเกิดอะไรขึ้น ตัวละครเป็นใคร ทำอะไรบ้างในเรื่อง รวมถึงวัตถุประสงค์และจุดมุ่งหมายของตัวละคร ปมความขัดแย้ง และในตอนท้ายของคลิปมีการทิ้งข้อความคำถามต่อคนดูที่เข้ามารับชมคลิปว่า “ความยุติธรรมมีไว้เพื่อใคร” เพื่อเป็นการดึงดูดให้ผู้ชมเข้ามามีส่วนร่วมกับหนังเรื่องนี้มากขึ้น หรือไม่ก็คลิปนี้มากขึ้น

2.เนื้อหาการสปอยล์

เป็นคลิปที่มีเนื้อหาส่วนใหญ่ไปแนวทางการโปรโมทหรือการประชามสัมพันธ์หนังใหม่เข้าโรง โดยลักษณะจะเป็นการพูดถึงที่มาที่ไปและไอเดียของหนัง รวมถึงตัดฉากในหนังสลับกับภาพเบื้องหลังเพื่อให้เห็นถึงฝีมือและทีมงานที่มีคุณภาพก่อนที่หนังจะออกมให้ผู้ชมรับชมกัน

3.ระดับของการสปอยล์

ภาพรวมของเนื้อหาและระดับการสปอยล์ที่ผู้วิจัยได้ค้นพบภายในคลิป ส่วนใหญ่จะเป็นการพูดถึงที่มาที่ไป ไอเดีย จุดเริ่มต้นในการสร้างหนังเรื่องนี้ มีการเล่าเหตุการณ์สำคัญๆ ต่างๆ จากหนังในบางช่วงของคลิป แต่ก็มีบางจุดที่เข้าข่ายการสปอยล์เช่นว่า ใครมีแนวโน้มที่จะเป็นตัวร้ายตัวจริงในเรื่องนี้ และจุดหักมุมน่าจะคืออะไร จากข้อความบรรยายบางช่วงในคลิป

ลักษณะของคลิปนี้เท่าที่วิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยพบว่าเป็นการรีวิวหนัง และเป็นการโปรโมทหนังที่กำลังเข้าฉายในโรงภาพยนตร์มากกว่าการมีจุดประสงค์เพื่อการสปอยล์

4.ประเภทภาพยนตร์ที่ถูกสปอยล์

ภาพยนตร์แนวแอ๊คชั่น สืบสวนสอบสวน

สำหรับข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป ที่ผู้วิจัยได้ค้นพบนั้น ข้อความแรกที่เห็นมาจากทางช่อง Justดูit เอง เขียนไว้ว่า “ไม่ต้องห่วงเรื่องโดนแบน โดนตัดฉากครับ หนังผ่านเรตติ้งมานานแล้ว ตอนนี้เหลือแค่คนดูสนับสนุนหนังอย่างถูกลิขสิทธิ์ ตีตั๋วไปดูกันเยอะๆ บ้านเราไม่มีคนกล้าทำแนวนี้บ่อยๆ #ช่วยกัน!” เป็นข้อความที่เชิญชวนให้คนดูเข้าไปรับชมหนังเรื่องนี้ในโรงภาพยนตร์ เพราะไม่ได้มีหนังแนวนี้ออกมาให้ผู้ชมได้รับชมกันบ่อยๆ และยังเป็นหนังที่สะท้อนสังคม ตีแผ่สังคม ซึ่งปกติยากต่อการฉาย จึงอยากให้ช่วยสนับสนุน

จากข้อความนี้ มีคนมาตอบข้อความคิดเห็นต่อท้ายมากมาย เช่น ดันๆ สนับสนุน ต้องไปดู อีกข้อความคิดเห็นที่น่าสนใจที่ว่า “ภาพยนตร์ที่ผมอยากสร้างในความคิดมีมาจากเรื่องจริง อย่างเช่น 1.ฆ่าเสือดำ 2.มุมมืดวงการมวย 3.กลุ่มลับวงการนางแบบที่แอบแฝงค้ากาม 4.รักแท้. ภาพยนตร์ที่สร้างคุณค่าของความรักที่แท้จริงให้วัยรุ่นสมัยไหมมีมุมมองความรักในทางที่ดี 5.สงฆ์ต้องห้าม....มุมมืดใน วงการพระสงฆ์ ภาพยนตร์วงการ. พระสงฆ์ที่สั่นสะเทือน” เป็นการสนทนาที่มีการต่อยอด และบอกเป็นนัยว่าอยากเห็นหนังสะท้อนและตีแผ่สังคมเรื่องอื่นๆ ด้วย

นอกเหนือจากนั้นข้อความส่วนใหญ่ก็ไปในทิศทางเดียวกัน และเป็นการตอบคำถามสุดท้ายจากคลิปที่ถามว่า “ความยุติธรรมมีไว้เพื่อใคร” เช่น “ความยุติธรรม = ความพอใจของคนเรา = มีไว้เพื่อทุกคน .....แต่จะให้พอใจทุกคน คงไม่ได้” “ความยุติธรรม ต้องมีทุกหนแห่ง เพื่อคนทั้งโลก เพื่อชีวิตจะพบทางสว่างที่สุดเต็มๆ” และยังสนับสนุนคนไปดูหนังเรื่องนี้ในโรงภาพยนตร์ เพราะหนังเรื่องนี้ดีจริงๆ สนุกทั้งบท ฉากแอ๊คชั่น และการแสดงของพระเอก ก๊อต จิรายุ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

คลิปที่ 1.9 รู้ไว้ก่อนดู { กระสือสยาม } พลิกมุมมองใหม่ผีไทยยุค 2019 #JUSTดูIT

เป็นคลิปที่เนื้อหาเข้าข่ายการสปอยล์หนังไทย โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 29 มีนาคม พ.ศ. 2562 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 236,015 ครั้ง (เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2565) ความยาวของคลิป 5:10 นาที

ภาพที่ 10 คลิปชื่อ รู้ไว้ก่อนดู { กระสือสยาม } พลิกมุมมองใหม่ผีไทยยุค 2019 #JUSTดูIT
ที่มา: https://www.youtube.com/watch?v=Vws546KCHKo

จากการวิเคราะห์ตัวบท และข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

1.โครงสร้าง

เปิดคลิปมาด้วยการทักทายของนักแสดงภายในเรื่องให้มาดูพรีวิวของช่อง Justดูit จากนั้นก็ตัดเข้าสู่ช่วงที่พูดถึงโครงเรื่อง เนื้อหาของหนังเรื่องนี้ว่ามีเรื่องราวอย่างไร โดยการตัดสลับกับภาพนักแสดงภายในเรื่องว่าใครรับบทอะไรบ้าง และในตอนท้ายคลิปมีการตั้งคำถามจากคนทำคลิปว่า “จะทำอย่างไร? ถ้าคนที่คุณรักกลายเป็นบางสิ่งที่สุดสะพรึง”

2.เนื้อหาการสปอยล์

พูดถึงที่มาที่ไป ไอเดียในการสร้างหนัง รวมถึงใครเป็นผู้สร้าง ผู้ผลิต และผู้กำกับหนังเรื่องนี้มีความน่าสนใจอย่างไรบ้าง ประกอบกับการบรรยายเรื่องราวที่เกิดขึ้นภายในหนังไปพร้อมกับภาพจากตัวอย่างหนัง และภาพเบื้องหลังการถ่ายทำ

3.ระดับของการสปอยล์

ระดับการสปอยล์มีไม่มากนัก เป็นการพูดถึงแค่โครงเรื่อง หรือพล็อตเรื่องเพียงเท่านั้น แต่ก็มีบางอย่างที่ทำให้มีแนวโน้มเป็นการสปอยล์ และการเปิดเผยแนวทางของหนังผ่านข้อความ หรือ Text ที่ขึ้นในคลิปบางช่วง เช่น “นี่ไม่ใช่หนังรัก นี่ไม่ใช่หนังผี แต่เป็นหนังไซไฟระทึกขวัญ” ซึ่งผู้วิจัยพบว่าสิ่งที่เกิดขึ้นนั้นมีสองแง่ หนึ่งเป็นการบอกอย่างตรงไปตรงมากับคนดูเลยว่าหนังเรื่องนี้เกี่ยวกับอะไร เป็นหนังประเภทไหน สองในแง่การตัดสินใจที่จะเข้าไปดูหนังเรื่องนี้ ซึ่งส่งผลต่อคนดูบางกลุ่มที่ต้องการความประหลาดใจหรือความเซอร์ไพรส์จากการที่รับรู้ว่าหนังเรื่องนี้เป็นอย่างไร เป็นหนังประเภทไหนตอนที่ได้ดูด้วยตาตนเอง

4.ประเภทภาพยนตร์ที่ถูกสปอยล์

ภาพยนตร์แนวแอ๊คชั่นและบันเทิงคดีวิทยาศาสตร์ (ไซไฟ)

สำหรับข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป มีความคิดเห็นที่หลากหลายมากๆ จากความคิดเห็น บ้างก็อยากตามไปติดตาม เพราะชอบหนังประเภทนี้ ไม่ค่อยได้ดูหนังไทยที่เป็นแนวนี้เท่าไร อยากไปติดตามเพราะเป็นแฟนคลับ BNK 48 เพราะมีหนึ่งในนักแสดงนำที่มาจากวง BNK 48 และที่บอกว่าหนังเรื่องนี้เป็นหนังแอ๊คชั่น เลยอยากไปดู เพราะผู้กำกับคุณปรัชญา ปิ่นแก้วที่เคยเป็นผู้กำกับหนังเรื่ององค์บาก และต้มยำกุ้ง นั้นทำ เรื่องนี้ น่าจะมันส์แน่ๆ และที่น่าสนใจสำหรับข้อความคิดก็คือ อยากดูหนังเรื่องนี้เพราะต้องการเปรียบเทียบกับหนังที่เกี่ยวกับกระสือ อีกเรื่องคือ แสงกระสือ ซึ่งจากข้อความต่างๆ ทำให้ผู้วิจัยพบว่าคนที่เข้ามารับชมคลิป เป็นกลุ่มคนที่ดูหนังอยู่เป็นประจำ และรู้ข้อมูลต่าง ของหนังที่เกิดขึ้นทั้งในอดีตและปัจจุบัน อีกทั้งการที่กลุ่มคนจะตามเข้ามาดูหนังเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ไม่ใช่เพราะตัวหนัง แต่เป็นเพราะเป็นแฟนคลับไม่ว่าจะเป็นนักแสดงหรือตัวผู้กำกับหนังเรื่องนั้นๆ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

คลิปที่ 1.10 จับตา "LEIO โคตรแย้ยักษ์" หนังอสุรกายไทย..ไม่ธรรมดา!| JUSTดูIT.

เป็นคลิปที่เนื้อหาเข้าข่ายการสปอยล์หนังไทย โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 19 มิถุนายน พ.ศ. 2565 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 163,963 ครั้ง (เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2565) ความยาวของคลิป 6:09 นาที

ภาพที่ 11 คลิปชื่อ จับตา "LEIO โคตรแย้ยักษ์" หนังอสุรกายไทย..ไม่ธรรมดา!| JUSTดูIT.
ที่มา: https://www.youtube.com/watch?v=ws_y6nPDozQ

จากการวิเคราะห์ตัวบท และข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1.โครงสร้าง

ความน่าสนใจของคลิปนี้ตอนต้นไม่ได้อยู่ที่การเปิดเรื่องราวของหนังเรื่อง LEIO โคตรแย้ยักษ์ แต่เป็นการเปิดคลิปช่วงต้น (Intro) ด้วยการนำหนังอย่าง 4 Kings ที่เป็นหนังเรื่องแรกของค่ายหนังใหม่มาแรงอย่าง เนรมิตหนัง ฟิล์ม มาพูดถึงในแง่ของความสำเร็จ ก่อนที่จะเข้าสู่เนื้อหาและการเล่าถึงพล็อตของเรื่อง LEIO โคตรแย้ยักษ์ โดยใช้ภาพประกอบจากหนังตัวอย่างมาบรรยาย ซึ่งในระหว่างคลิปก็จะมีการบอกเรื่องราวที่มาที่ไปของสัตว์ประหลาดตัวนี้ รวมถึงตัวละครตัวอื่นๆ ที่อยู่ในหนัง อีกทั้งเกร็ดความรู้ของหนังเรื่องอื่นๆ ที่เป็นหนังแนวสัตว์ประหลาด และในตอนท้ายคลิปก็เป็นการโปรโมทและประชาสัมพันธ์หนังเรื่องนี้ที่กำลังจะเข้าฉายในโรงภาพยนตร์

2.เนื้อหาการสปอยล์

เนื้อหาส่วนใหญ่ในคลิปนี้จะเป็นการเล่าเรื่องราวที่มาที่ไปของสัตว์ประหลาด รวมถึงตัวละครสำคัญๆ ภายในหนัง พร้อมกับสาระความรู้ และเกร็ดจากหนังแนวสัตว์ประหลาดเรื่องอื่นๆ

3.ระดับของการสปอยล์

ภาพรวมผู้วิจัยมองว่าเป็นเพียงการรีวิว และโปรโมทหนังเพียงเท่านั้น แต่มีบางช่วงที่อาจส่งผลต่อผู้ชมบางกลุ่มที่ต้องการความประหลาดใจหรือความเซอร์ไพรส์จากเจ้าสัตว์ประหลาดตัวนี้ภายในหนังด้วยตนเอง แต่คลิปนี้ได้บรรยายและเปรียบเทียบแนวหนังนี้กับหนังเรื่องอื่นๆ

4.ประเภทภาพยนตร์ที่ถูกสปอยล์

ภาพยนตร์แนวสัตว์ประหลาด

สำหรับข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป มีความคิดเห็นไปในทางเดียวกัน คือมีการพูดถึงในเรื่องของ Computer Graphic หรือ CG และบทหนัง เช่น CG ดูดี สอบผ่าน แต่บทหนังต้องระวัง จะเสียดายมากๆ ถ้าบทออกมาแย่ บางท่านก็พูดว่าไม่ได้คาดหวังกับ CG บ้างเพราะรู้เรื่องงบประมาณในการสร้างหนังไทยที่ไม่ได้มากเท่าฮอลลีวูด แต่ขอเรื่อบทอย่าให้พลาด เพราะกลัวจะดูไม่สนุก และบางท่านก็พูดถึงหนังไทยสมัยก่อน เช่น ปักษาวายุ ที่ทำออกมาได้ดีทั้งในแง่บท และ CG หนังสมัยนั้น รวมถึงพร้อมที่จะสนับสนุนหนังไทย และค่ายหนังที่กำลังมาแรงอย่างเนรมิตรหนัง ฟิล์ม

2.ช่อง คอเป็นหนัง มีผู้ติดตาม (Subscribers) 1.34 ล้านคน (ข้อมูลจากวันที่ 16 มีนาคม พ.ศ.2565) เริ่มต้นทำช่องครั้งแรกเมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2558

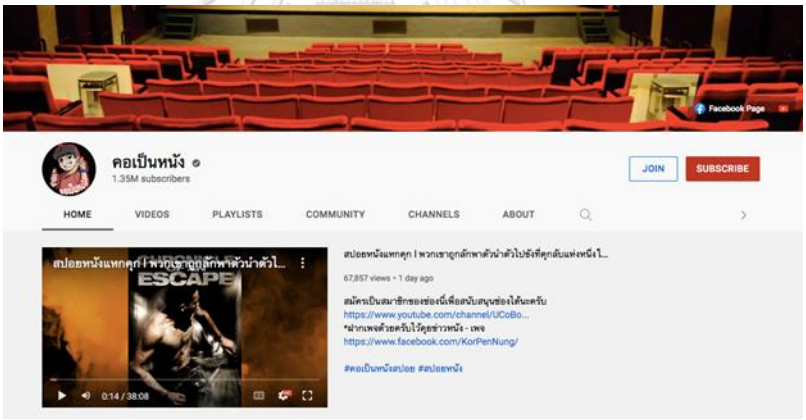

ภาพที่ 12 จากช่อง คอเป็นหนัง ใน Youtube

คลิปที่ 2.1 สปอยหนัง มนุษย์หินฟลิ้นท์สโตนส์ (เวอร์ชั่นคนแสดงจริง)

เป็นคลิปสปอยล์หนังต่างประเทศ โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม พ.ศ. 2563 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 1,542,866 ครั้ง (เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2565) ความยาวของคลิป 41:15 นาที

ภาพที่ 13 คลิปชื่อ สปอยหนัง มนุษย์หินฟลิ้นท์สโตนส์ (เวอร์ชั่นคนแสดงจริง)

ที่มา: https://www.youtube.com/watch?v=DN86nlroYWQ

จากการวิเคราะห์ตัวบท และข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1.โครงสร้าง

ช่วงต้นของคลิปเป็นการนำผู้ชมเข้าสู่การแนะนำว่าเรื่องที่กำลังจะเล่าคือหนังเรื่องอะไร โดยการเกริ่นนำก่อนว่านี่คือภาพยนตร์ที่ถูกดัดแปลงมาจากการ์ตูน จากนั้นก็เข้าสู่เนื้อหาของหนัง โดยการเล่าทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่ในฉากนั้นๆ ว่าเกิดอะไรขึ้นบ้าง ตัวละครทำอะไร และเรื่องราวเป็นอย่างไร อีกทั้งบรรยายถึงบทสนทนาสำคัญที่มีอยู่ในฉากๆ นั้น ด้วยการนำภาพประกอบจากหนังมาตัดเข้ากับเสียงบรรยาย และในตอนท้ายของคลิปผู้ทำคลิปก็ได้เสนอมุมมองที่มีต่อหนังว่าหนังเรื่องนี้ให้ข้อคิด และแนวคิดในการใช้ชีวิตอย่างไรบ้าง กล่าวอีกนัยหนึ่งสิ่งที่หนังอยากสื่อต่อคนดู

2.เนื้อหาการสปอยล์

มีการบรรยายเรื่องราวที่เกิดในหนังฉากต่อฉาก ไม่ว่าจะเป็นการกระทำ จุดประสงค์ของตัวละครในฉากนั้นๆ อุปสรรค จุดหักมุม และจุดคลี่คลาย

3.ระดับของการสปอยล์

เล่าทุกอย่างที่สำคัญในเรื่อง และก่อให้เกิดผลเสียต่ออรรถรสของผู้ชมที่ยังไม่เคยรับชมเรื่องนี้มาก่อน ในแง่ของเนื้อหาต่างๆ ที่ถูกเล่าจนเกือบจะหมดจด แม้ว่าจะมีข้ามบางฉากไป แต่ภาพรวมคนที่ยังไม่ได้ดูก็สามารถประติดประต่อเรื่องราวของหนังได้ โดยที่ไม่ต้องเข้ารับชมหนังเต็มเรื่อง อย่างไรก็ตาม ถ้ามองในอีกแง่หนึ่ง ภาพยนตร์เรื่องนี้เป็นภาพยนตร์เก่า ที่ถูกฉายครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2537 เป็น

เวลากว่า 28 ปีแล้ว ผู้วิจัยจึงคาดว่าทางผู้ทำคลิปน่าจะคิดว่าหนังเรื่องนี้เป็นหนังเก่า จึงสามารถนำมาพูดถึงและเล่าได้

4.ประเภทภาพยนตร์ที่ถูกสปอยล์

ภาพยนตร์แนวตลก ครอบครัว ผจญภัย และแฟนตาซี

สำหรับข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป ข้อความแรกที่ปรากฏคือ ข้อความจากช่อง คอเป็นหนัง ที่ทิ้งคำถามไว้ใต้คลิปว่า “แล้วคุณจะเลือกอะไรระหว่างมิตรแท้หรือเงินตรา?” เพื่อให้คนที่เข้ามาชมคลิปมีส่วนร่วมในการตอบคำถาม ซึ่งมองได้สองแง่ คือ หนึ่งชวนคนที่เข้ามาติดตามพูดถึงประเด็นในหนังที่ชอบร่วมกันสองในแง่ของการตลาดในเรื่องของการสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ หรือที่ส่วนใหญ่มักเรียกกันว่า Engagement ซึ่งเป็นการทำให้ผู้คนเข้ามามีส่วนร่วมกันเยอะๆ เพื่อสร้างความผูกผันระหว่างคนทำช่องกับผู้ติดตาม และจากที่ได้ตั้งคำถามไป มีคนเข้ามาตอบข้อความเป็นจำนวนมาก เช่น เลือกทั้งสองอย่าง เลือกเพื่อนแท้ เป็นต้น

นอกเหนือจากนั้นจะเป็นข้อความแสดงความคิดเห็นไปในทางเดียวกัน เช่น เคยดูมาแล้ว เคยดูตอนเด็ก ชอบมากๆ จำเรื่องนี้ได้ไม่เคยลืม เป็นต้น

คลิปที่ 2.2 สปอยเอามันส์ !!! IT Chapter Two "อิท โผล่จากนรก 2"

เป็นคลิปสปอยล์หนังต่างประเทศ โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 9 กันยายน พ.ศ. 2562 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 1,517,689 ครั้ง (เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2565) ความยาวของคลิป 34.31 นาที

ภาพที่ 14 คลิปชื่อ สปอยเอามันส์ !!! IT Chapter Two "อิท โผล่จากนรก 2"

ที่มา: https://www.youtube.com/watch?v=oXrq9qul1Vo

จากการวิเคราะห์ตัวบท และข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1.โครงสร้าง

ช่วงต้นของคลิป (Intro) เปิดคลิปมาด้วยข้อความเสียงของผู้บรรยายหรือผู้ทำคลิปว่า “สปอยล์ สปอยล์ สปอยล์ๆๆๆๆ” ย้ำซ้ำๆ ว่านี่คือคลิปสปอยล์ อีกทั้งตั้งคำถามด้วยว่า ให้คะแนนเรื่องนี้กี่คะแนน ชอบภาคนี้หรือภาคก่อนมากกว่ากัน ชอบฉากไหนไม่ชอบฉากไหน เพื่อดึงดูดให้ผู้ติดตามเข้ามีส่วนร่วม และสนทนาต่อในกล่องความคิดเห็นใต้คลิป จากนั้นก็เข้าสู่เนื้อหาในการสปอยล์ และในตอนท้ายของคลิปมีการพูดถึงชื่อผู้สนับสนุนรายย่อย หรือผู้ที่ติดตามคลิปในช่อง คอเป็นหนัง ด้วยการบริจาคเงิน (Donation) ผ่าน ทรูมันนี่ วอลเล็ท และ พรอมเพย์

2.เนื้อหาการสปอยล์

มีการเล่าถึงที่มาที่ไป ตัวละครว่าใครเป็นใคร และจากนั้นก็บรรยายเรื่องราวที่เกิดขึ้นในแต่ละฉาก จุดขัดแย้ง และอุปสรรคที่เกิดขึ้นภายในหนัง อีกทั้งยังมีการนำข้อมูลจากหนังภาคก่อนโยงมาถึงหนังภาคนี้ เพื่อให้ผู้ชมเข้าใจฉากที่เกิดขึ้นภายในหนังภาคนี้ได้อย่างเข้าใจมากขึ้น

3.ระดับของการสปอยล์

เล่าทุกอย่างที่สำคัญในเรื่อง และก่อให้เกิดผลเสียต่ออรรถรสของผู้ชมที่ยังไม่เคยรับชมเรื่องนี้มาก่อน ในแง่ของเนื้อหาต่างๆ ที่ถูกเล่าจนเกือบจะหมดจด แม้ว่าจะมีข้ามบางฉากไป แต่ภาพรวมคนที่ยังไม่ได้ดูก็สามารถประติดประต่อเรื่องราวของหนังได้ โดยที่ไม่ต้องเข้ารับชมหนังเต็มเรื่อง แม้ว่าจะเป็นหนังที่ฉายไปแล้วกว่า 3 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2562 ก็ตาม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

4.ประเภทภาพยนตร์ที่ถูกสปอยล์

ภาพยนตร์แนวสยองขวัญ ดราม่า

สำหรับข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป ส่วนใหญ่มีทิศทางไปในแนวทางเดียวกัน คือ สนทนาหนังที่ตัวเองชื่นชอบ จากข้อสังเกตคือ ทุกคนพูดถึง เนื้อหาภายในหนังทั้งภาคก่อนและภาคนี้ เช่น “ก่อนเพนนีไวส์จะถูกบีบหัวใจ มันพูดว่า "ดูพวกแกสิ โตเป็นผู้ใหญ่กันหมดแล้ว" แล้วก็ถูกบีบหัวใจตายยย สงสารเพนนีไวส์” / “เพนนี่ไวส์ไปจำศีลเพราะไปเป่าลูกโป่งตั้ง 27 ปี และแล้วมันก็ตายเพราะออกซิเจนไม่พอ” / จริงๆ ผมว่าเรื่องเนื้อหา ภาค2 ทำได้ดีกว่าภาค 1 นะมันเป็นเรื่องของกลุ่มเด็ก เพื่อนๆ ที่เคยโตมาด้วยกันผ่านอะไรๆ ต่างๆ มาด้วยกันความผูกพันธ์ ถ้าเทียบภาค 1 ผมว่าเพนนี่ไวท์ มันตายง่ายกว่าภาค 2อีก 55555+ โดนเด็กสกรำทีน สะแบบว่า เฮ้ยมึงโหดนะ จะโดนเด็กทำแบบนี้ หม่ายยยยยได้ 5555+ โดยรวมผมว่า จนแบบอิ่มครบอารมแล้วล่ะครับ

ภาค 2 ปูเนื้อเรื่องดี ^^” และจากข้อความที่ผมได้ยกตัวอย่าง ข้อความเหล่านี้ส่วนใหญ่มักมีคนเข้ามาตอบ (Reply) กันมากมาย จนกลายเป็นบทสนทนาไม่รู้จบ

คลิปที่ 2.3 คุยควันหลงตัวอย่าง Godzilla vs. Kong คิดว่าใครจะชนะ ? อยู่ทีมใคร ? (ก็อดซิลล่าปะทะคอง !)

เป็นคลิปสปอยล์หนังต่างประเทศ โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 26 มกราคม 2564 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 91,791 ครั้ง (เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2565) ความยาวของคลิป 19:47 นาที

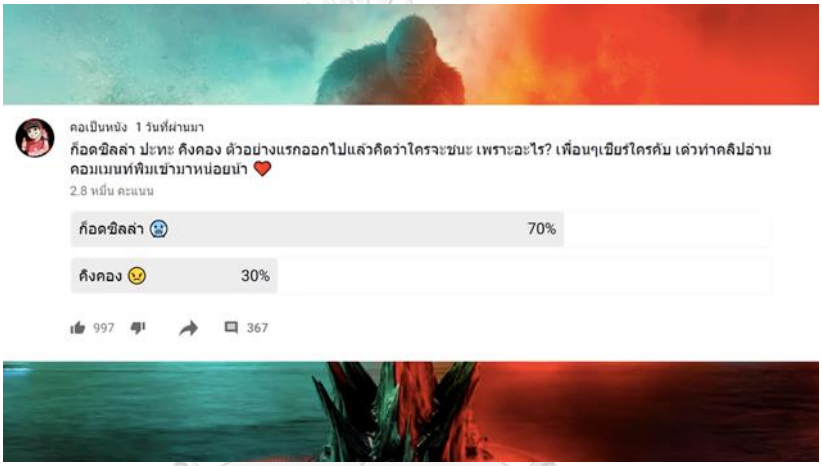

ภาพที่ 15 คลิปชื่อ คุยควันหลงตัวอย่าง Godzilla vs. Kong คิดว่าใครจะชนะ ? อยู่ทีมใคร ? (ก็อดซิลล่าปะทะคอง !)

ที่มา: https://www.youtube.com/watch?v=JllhXJLnqOM

จากการวิเคราะห์ตัวบท และข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1.โครงสร้าง

คลิปนี้มีความน่าสนใจอย่างหนึ่ง คือ เป็นคลิปที่มีการนำเอาคอมเมนท์หรือข้อความแสดงความคิดเห็นใต้คลิปมานำเสนอ ด้วยการแคปภาพหรือตัดข้อความความคิดเห็นมาแปะในคลิปและตัดสลับกับภาพนิ่งจากตัวอย่างหนังเรื่อง Godzilla vs. Kong และในตอนท้ายของคลิปมีการพูดถึงชื่อผู้สนับสนุนรายย่อย หรือผู้ที่ติดตามคลิปในช่อง คอเป็นหนัง ด้วยการบริจาคเงิน (Donation) ผ่านทรูมันนี่ วอลเล็ท และ พรอมเพย์

2.เนื้อหาการสปอยล์

เนื้อหาส่วนใหญ่ภายในคลิปนี้เป็นการตอบข้อความคิดเห็น และขยายเรื่องราวจากข้อความโดยนำข้อมูลจากแหล่งอื่นๆ ที่ผู้ทำคลิปได้ไปค้นพบมา เช่น จากเว็บไซต์ หรือจากบทความที่ผู้สร้างเคยกล่าวไว้เกี่ยวกับหนัง แล้วนำมาเล่าผ่านคลิปนี้ นอกเหนือจากนั้นก็จะเป็นการพูดถึงหนังในแง่อื่นๆ อย่างเช่นความคิดของคนทำคลิปที่มีต่อหนังเรื่องนี้

3.ระดับของการสปอยล์

เปิดเผยในบางส่วน แต่ยังอยู่ในขอบเขตที่คาดเดาได้ เพราะส่วนใหญ่ข้อความคิดเห็นที่ถูกนำเสนอ เป็นเพียงความคิดเห็นเท่านั้น ทั้งนี้เนื่องมาจากความคิดเห็นเหล่านั้นมาจากข้อคำถามที่ว่า “ก็อตซิลล่า ปะทะ คิงคอง ตัวอย่างแรกคิดว่าใครชนะ เพราะอะไร”

4.ประเภทภาพยนตร์ที่ถูกสปอยล์

ภาพยนตร์แนวแอ๊คชั่น และบันเทิงคดีวิทยาศาสตร์ (ไซไฟ)

สำหรับข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป มีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน และต่อยอดจากคำถามภายในคลิป เช่น “เชียร์ก็อตซิลล่า อยู่ทีมก็อตซิลล่า ก็อตซิลล่าต้องชนะสิครับ อยู่ทั้งสองทีม” อีกทั้งยังมีความคิดเห็นที่น่าสนใจหนึ่ง “เรื่องย่อทางการของหนังบอกว่า “เมื่อสองตำนานต้องปะทะกันในศึกที่โลกต้องจารึกทุกยุคทุกสมัย โชคชะตาของโลกมนุษย์ก็ถูกแขวนอยู่บนเส้นด้าย คองและผู้ติดตามของมันเริ่มต้นการเดินทางเสี่ยงอันตรายเพื่อตามหาบ้านที่แท้จริง หนึ่งในผู้ร่วมเดินทางนั้นคือ เจีย สาวน้อยกำพร้าที่มีสายใยมิตรภาพอันแข็งแกร่งและไม่เหมือนใครเกิดขึ้นระหว่างพวกเขา โชคร้ายที่พวกเขาดันเลือกเดินทางที่นำไปสู่การเผชิญหน้ากับ ก็อดซิลล่าที่กำลังเกรี้ยวกราดเกิดเป็นความพินาศไปทั่วทั้งโลก แต่แท้จริงแล้วศึกสังเวียนของสองยักษ์ใหญ่ในตำนานครั้งนี้ถูกบงการด้วยอำนาจปริศนา และเป็นเพิงจุดเริ่มต้นของความลับที่ซ่อนอยู่ภายใต้ใจกลางของโลกมนุษย์เพียงเท่านั้น” ....และเสริมอีกว่า “หนังฉบับดั้งเดิม (King Kong vs. Godzilla ออกฉายปี 1962) มีความสนุกมากๆ แต่เรารู้สึกผิดหวังนิดหน่อยที่หนังไม่ได้เผยให้ชัดเจน ผู้คนยังคงถกเถียงกันอยู่ทุกวันนี้ว่าใครเป็นผู้ชนะในหนังฉบับดั้งเดิม ผมจึงอยากให้ผู้ชมเดินกลับออกไปหลังจากดูหนังเรื่องนี้และรู้สึกว่า รู้แล้วว่าใครชนะ” จากข้อความนี้น่าสนใจตรงที่มีการพูดถึงเรื่องย่อของหนัง และหนังฉบับเก่าที่เคยทำมาก่อน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้ที่เข้ามาชมคลิปมีความรู้เกี่ยวกับหนัง และเป็นคอหนังที่ชอบภาพยนตร์เรื่องนี้และติดตามหนังเรื่องนี้มาโดยตลอด

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

คลิปที่ 2.4 รีวิว Jurassic World: Dominion l จูราสสิค เวิลด์: ทวงคืนอาณาจักร (คุยสปอยล์หนัง)

เป็นคลิปสปอยล์หนังต่างประเทศ โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2565 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 46,846 ครั้ง (เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2565) ความยาวของคลิป 13:05 นาที

ภาพที่ 16 คลิปชื่อ รีวิว Jurassic World: Dominion l จูราสสิค เวิลด์: ทวงคืนอาณาจักร (คุยสปอยล์หนัง)
ที่มา: https://www.youtube.com/watch?v=1kpyQT6qy_s

จากการวิเคราะห์ตัวบท และข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1.โครงสร้าง

เปิดคลิปช่วงต้น (Intro) ด้วยการพูดชื่อหนังที่กำลังจะเล่า มีการนำภาพผู้ทำคลิปมานำเสนอบนคลิป อีกทั้งมีนำภาพที่ผู้ทำคลิปได้ไปดูหนังเรื่องนี้ในโรงภาพยนตร์ พร้อมกับเล่าถึงที่มาที่ไปของหนังภาคล่าสุด และตัวละครที่ปรากฏในหนังภาคนี้ จากนั้นก็จะเป็นการวิจารณ์หนังในแง่ต่างๆ ทั้งบทการแสดง ตลอดจนความสนุก และอะไรบ้างที่ชอบและไม่ชอบผ่านมุมมองของผู้ทำคลิป ต่อมาจึงเป็นการสปอยล์ฉากสำคัญๆ และเรื่องราวๆ สำคัญๆ ที่เกิดขึ้น และที่สำคัญมีตัวละครอย่างไดโนเสาร์ที่เป็นเพชฌฆาตของภาคนี้ตัวใดบ้าง และในท้ายคลิปก็มีการเอ่ยถึงภาคต่อๆ ไปที่น่าจะเกิดขึ้นด้วย

2.เนื้อหาการสปอยล์

เล่าถึงที่มาที่ไปของตัวละครและจุดประสงค์ของตัวละคร รวมถึงภารกิจที่เกิดขึ้นภายในหนัง ปมของหนัง จุดขัดแย้ง

3.ระดับของการสปอยล์

ระดับของการสปอยล์ แม้ว่าไม่ได้เล่าละเอียดในทุกๆ ฉาก แต่ก็เป็นฉากสำคัญที่เปิดเผยเนื้อหาสำคัญของหนัง จึงสามารถส่งผลต่อการทำลายอรรถรสของผู้ชมบางกลุ่มที่ไม่ได้ชื่นชอบการสปอยล์

4.ประเภทภาพยนตร์ที่ถูกสปอยล์

ภาพยนตร์แนวแอ็คชั่นผจญภัย

สำหรับข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป ส่วนใหญ่ที่เข้ามาคอมเมนท์หรือแสดงความคิดเห็นนั้นออกไปทางการวิพากษ์วิจารณ์ภาพยนตร์เรื่องนี้ เช่น ดีไม่ดียังไง ชอบไม่ชอบตรงไหนจุดไหน มีการให้คะแนนร่วมด้วย และมีการพูดถึงภาพรวมอื่นๆ เสริมด้วย ยกตัวอย่างข้อความนี้ “ให้ 4/10พอ (ส่วนตัว) เพราะผิดหวังไปหมด บางฉากคือมีมาทำไม ตัวละครเยอะไปเหมือนไม่มีมุกเล่นแล้วเลยแค่เอาของเก่าๆ กลับมาขาย ตอนโปรโมท โปรโมทเกี่ยวกับไดโนเสาร์ที่ออกมาอยู่กับมนุษย์ แต่ในหนังมันไม่ค่อยเล่าในส่วนนี้เท่าไหร่ ตอนท้ายๆ รู้สึกเหมือนรีบทำให้จบ ผิดหวังมากกกกกกกก แต่ก็สนุกอยู่ ภาพสวย แต่บทอย่างห่วย อย่างว่าไม่คาดหวังไม่ผิดหวัง แต่หนังใหญ่ขนาดนี้! ใครมันจะไม่หวังฟร่ะ! ปล.แค่ความคิดส่วนตัวนะ คุณอาจชอบก็ได้ แต่ผมไม่ เพราะเราก็เป็นแฟนหนังที่ดูทุกภาค”

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ทั้งนี้จากการวิเคราะห์ผ่านข้อความ ผู้วิจัยพบว่ากลุ่มคนเหล่านี้เป็นผู้ชมที่ดูหนังเรื่องเต็มมาทั้งสิ้นจึงสามารถบอกได้ว่าดีไม่ดีอย่างไร วิจารณ์รายละเอียดที่อยู่นอกเหนือจากคลิปสปอยล์หนัง แต่พวกเขาเหล่านี้ก็ยังเข้ามาดูสปอยล์จากคลิปนี้

คลิปที่ 2.5 รีวิว Everything Everywhere All at Once ซือเจ๊ะลุมัลติเวิร์ส (คุยสปอยล์หนัง)

เป็นคลิปสปอยล์หนังต่างประเทศ โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 13 พฤษภาคม พ.ศ. 2565 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 24,548 ครั้ง (เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2565) ความยาวของคลิป 9:05 นาที

ภาพที่ 17 คลิปชื่อ รีวิว Everything Everywhere All at Once ซือเจ๊ทะลุมัลติเวิร์ส (คุยสปอยหนัง)
ที่มา: https://www.youtube.com/watch?v=3R9Z3wMCAKc

จากการวิเคราะห์ตัวบท และข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1.โครงสร้าง

ช่วงต้นของคลิป (Intro) เปิดมาด้วยภาพจากหลายๆ ช็อตของหนังมา จากนั้นก็เป็นการแนะนำเนื้อหาว่าจะสปอยล์หนังเรื่องอะไร ด้วยภาพของคนทำคลิป ต่อมาก็เข้าสู่ช่วงของการสปอยล์ผสมกับการวิพากษวิจารณ์ผ่านมุมมองของผู้ทำคลิปว่าชอบไม่ชอบหนังเรื่องนี้อย่างไร จุดไหน และในท้ายคลิปก็มีการให้คะแนนหนังเรื่องนี้

จุดที่ทางผู้วิจัยค้นพบและมีความน่าสนใจคือ ผู้ทำคลิปใช้ภาพวิดีโอจากหนังเพื่อมาเล่าเรื่องน้อยมาก เป็นเพียงแค่การนำภาพนิ่งมาประกอบกับการบรรยายเพียงเท่านั้น และเพียงแค่บางฉาก นอกเหนือจากนั้นเป็นการบันทึกคลิปผ่านกล้องโดยตรง โดยการจับภาพที่หน้าของคนทำคลิป และเล่าไปเรื่อยๆ ด้วยน้ำเสียงจริงจัง ซึ่งจุดที่ผู้วิจัยสนใจก็คือ แม้ว่าจะใช้ภาพจากหนังประกอบน้อยมาก แต่ก็ยังมีผู้ติดตามและได้รับความสนใจ

2.เนื้อหาการสปอยล์

เนื้อหาที่ถูกสปอยล์ส่วนใหญ่จะถูกเล่าผ่านการวิจารณ์ของผู้ทำคลิป ด้วยการใช้ภาพนิ่งจากหนังมาประกอบกันในคลิป พร้อมกับบรรยายว่ามีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นบ้างในซีนสำคัญๆ แม้ไม่ได้เล่าทุกซีนทุกฉาก แต่เมื่อนำมาประติดประต่อกันจากการเล่าและการวิจารณ์ก็พอทราบได้ว่าเรื่องราวของหนังเป็นอย่างไร

3.ระดับของการสปอยล์

แม้ว่าจะไม่ได้เป็นการบรรยายหรือเล่าฉากต่อฉากที่เกิดขึ้นในหนัง และเปิดเผยจุดสำคัญที่สุดของหนัง แต่ระหว่างทางที่ผู้ทำคลิปได้วิจารณ์นั้น ได้มีการนำภาพจากฉากสำคัญในหนังพร้อมทั้งบรรยายเหตุการณ์สำคัญบางส่วนที่สามารถส่งผลต่ออารมณ์ของคนดูได้ กล่าวคือ มันได้ทำลายอรรรถรสบางอย่างต่ออารมณ์ความรู้สึกของผู้ชมบางกลุ่ม ถ้าเมื่อรู้เรื่องราวและซีนสำคัญๆ ทางอารมณ์ เมื่อดูหนังฉบับเต็มอาจไม่รู้สึกหรือซึ้งกินใจได้เพียงพอ

4.ประเภทภาพยนตร์ที่ถูกสปอยล์

ภาพยนตร์แนวแอ๊คชั่น ตลก ครอบครัว และบันเทิงคดีวิทยาศาสตร์ (ไซ-ไฟ)

สำหรับข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป ส่วนใหญ่จะไปในแนวทางการวิจารณ์หนังเรื่องนี้ และมีความเห็นไปคนละทางกับผู้ทำคลิปที่บอกว่าหนังเรื่องนี้ได้ 3/10 กล่าวคือ มีความเห็นแย้งจากผู้ทำคลิป เช่น

“ผมชอบมาก เรื่องนี้ ให้ 8.5/10 คือ สิ่งที่ได้คือ ความรัก ความเข้าใจ วิธีการแก้ไขปัญหาความสัมพันธ์เชิงบุคคล เหมือนคนปกติ ธรรมดา ที่มีทุกอย่างต้องแบก ปัญหาทุกอย่างตอน end credit ตอนแรก นึกว่าจะจบ สรุปมีต่อ แต่ ตอนที่หินคุยกัน คือปรัชญามาก”

“เข้าใจเรื่องความชอบไม่ชอบส่วนบุคคลครับ แต่คะแนน 3/10 นี่ผมว่ามันดูเกินไปหน่อยนะครับ จากที่ฟังก็ดูจขคประทับใจการเดินเรื่อง การสร้างมัลติเวิร์ โดดข้ามภพ ฉากแอคชั่น ฯลฯ พูดมาขนาดนี้ผมว่าอย่างต่ำๆ ก็ควรได้สัก 5/10 แหละ ถึงตอนท้ายจะยืดยังไง การตัดคะแนนลงเหวโดยที่ไม่ดูข้อดีเลยแบบนี้ ผมว่าการให้คะแนนไม่ค่อยจะมาตรฐานนะครับ ขนาดแดงพระขโนงยังให้ 3.5 เลย 55555”

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

“3/10 ดูเป็นคะแนนไร้มาตรฐานไปหน่อยนะครับ เพราะงานดีไซน์ งานภาพ ตัดต่อ โปรดักชั่นทั้งหมดที่หนังทำออกมา อย่างน้อยก็ต้องมี 5/10 แล้ว ส่วนอีกครึ่งนึงค่อยว่ากันด้วยความชอบส่วนตัวของใครของมัน”

“คิดว่าคนที่ไม่อินเรื่องปรัชญาชีวิตมากนักจะไม่ค่อยอิน หรือคนที่ใช้ความคิดมากกกว่าความรู้สึกจะไม่ค่อยอิน ถ้าตัดทุกอย่างออกไปก็จะเป็นแค่หนังบู้ตลกที่มีประเด็นเรื่องครอบครัว (ที่ค่อนข้างใส่มาเยอะ) แต่เราคิดว่าผู้กำกับฉลาดและครีเอทีฟในการเล่าเรื่อง รวมทั้งเทคนิคการถ่าย การลำดับภาพ มันค่อนข้างใหม่และมีชั้นเชิง (สำหรับเรา) มันทำให้ฉากดราม่าที่ไม่ได้ดูเป็นประเด็นที่ใหม่อะไรมากนักกลับใช้ได้กับเรา”

ซึ่งจากข้อความคิดเห็นต่างๆ ดูมีความน่าสนใจ กล่าวคือ ผู้ชมคลิปมีวิจารณญาณเป็นของตน และเป็นผู้ที่ดูหนังหลากหลาย มีมุมมองต่อหนังเรื่องหนึ่งๆ ในหลายแง่มุม ที่สำคัญผู้วิจัยพบจากการที่แต่ละคนเขียนคอมเมนท์มาในแนวทางนี้ บงชี้ได้ว่าแต่ละคนดูหนังฉบับเต็มมาแล้วแต่ยังเข้ามาดูคลิปสปอยล์ร่วมด้วย

คลิปที่ 2.6 สปอยล์เอามันส์ !!! มือปืน/โลก/พระ/จัน 2

เป็นคลิปสปอยล์หนังไทย โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2563 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 425,579 ครั้ง (เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2565) ความยาวของคลิป 16:47 นาที

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ภาพที่ 18 คลิปชื่อ สปอยเอามันส์ !!! มือปืน/โลก/พระ/จัน 2

ที่มา: https://www.youtube.com/watch?v=ju6rExSP9wk

จากการวิเคราะห์ตัวบท และข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1.โครงสร้าง

ช่วงต้นของคลิป (Intro) เป็นการนำภาพประกอบจากหนังมาตัดรวมกัน พร้อมทั้งบรรยายว่าคลิปนี้กำลังจะพูดถึงหนังเรื่องอะไร และผู้ทำคลิปได้ตั้งคำถามช่วงต้นคลิปกับคนดูว่า “มีประเด็นไหนน่าสนในหลังดู น่าคุยเสริม หลังจากริวิว ก็จะเอามาคุยกันในคลิปนี้” จากนั้นก็ตัดเข้าสู่เนื้อหาการส

ปอยล์หนังที่ผู้บรรยายหรือผู้ทำคลิปเล่าในแต่ละฉากว่าเกิดอะไรขึ้นบ้าง และในช่วงท้ายคลิปก็มีการกล่าวขอบคุณผู้สนับสนุนรายย่อยที่ให้การบริจาค (Donation) ผ่านทรูมันนี่ วอลเล็ท และ พรอมเพย์

2.เนื้อหาการสปอยล์

มีการบรรยายเรื่องราวที่เกิดขึ้นในหนังฉากต่อฉาก ไม่ว่าจะเป็นการกระทำ จุดประสงค์ของตัวละครในฉากนั้นๆ อุปสรรค จุดหักมุม และจุดคลี่คลาย พร้อมทั้งการวิพากษ์วิจารณ์ที่สอดแทรกตลอดทั้งคลิป

3.ระดับของการสปอยล์

เล่าทุกอย่างที่สำคัญในเรื่องซึ่งก่อให้เกิดผลเสียต่ออรรถรสของผู้ชมที่ยังไม่เคยรับชมเรื่องนี้มาก่อน ในแง่ของเนื้อหาต่างๆ ที่ถูกเล่าจนเกือบจะหมดจด แม้ว่าจะมีข้ามบางฉากไป แต่ภาพรวมคนที่ยังไม่ได้ดูก็สามารถประติดประต่อเรื่องราวของหนังได้ โดยที่ไม่ต้องเข้ารับชมหนังเต็มเรื่อง อย่างไรก็ตาม ถ้ามองในอีกแง่หนึ่ง ภาพยนตร์เรื่องนี้เป็นภาพยนตร์เก่า ที่ถูกฉายครั้งแรกเมื่อปีพ.ศ. 2563 จึงทำให้ผู้ทำคลิปเลือกหนังเรื่องนี้มาสปอยล์

4.ประเภทภาพยนตร์ที่ถูกสปอยล์

ภาพยนตร์แนวแอ๊คชั่น ตลก

สำหรับข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป มีความคิดเห็นไปในแนวทางการวิพากษ์วิจารณ์ ว่าหนังเรื่องนี้มีความน่าสนใจอย่างไร และมีการกล่าวถึงประเด็นทางการเมืองสังคม ที่ถูกเสียดสีอยู่ในตัวหนัง อีกทั้งวิเคราะห์ในแง่ของบท การตัดต่อ Computer Graphic หรือ CG นอกเหนือจากนั้นก็จะเป็นการบอกว่าชอบ ไม่ชอบอย่างไร ชอบภาคแรกมากกว่า รอภาคต่อ และบางท่านก็เสริมด้วยว่า คลิปนี้เล่าสนุก เข้าใจหนังมากขึ้นผ่านคลิปนี้เลย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

คลิปที่ 2.7 “สปอยล์เอามันส์ !!!" Friend Zone ระวัง..สิ้นสุดทางเพื่อน

เป็นคลิปสปอยล์หนังไทย โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 17 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 140,944 ครั้ง (เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2565) ความยาวของคลิป 12:04 นาที

ภาพที่ 19 คลิปชื่อ "สปอยล์เอามันส์ !!!" Friend Zone ระวัง..สิ้นสุดทางเพื่อน

ที่มา: https://www.youtube.com/watch?v=BSI01fNyEAE

จากการวิเคราะห์ตัวบท และข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1.โครงสร้าง

มีการนำภาพประกอบจากฉากสำคัญๆ ภายในหนัง มาประกอบกันในช่วงต้น พร้อมกับมีเสียงบรรยายที่พูดว่า “สปอยล์ๆๆๆๆ” เพื่อให้คนดูรู้ว่านี่คือคลิปสปอยล์ จากนั้นก็พูดถึงเรื่องราวของหนังที่เกิดขึ้นในแต่ละฉาก มีการนำเอาเพลงและ Music Video ที่เกี่ยวข้องกับการโปรโมทหนังมากล่าวถึงด้วย และต่อมาผู้ทำคลิปก็ตั้งประเด็นคำถามเพื่อให้ผู้ชมได้เข้ามามีส่วนร่วม ด้วยประโยคที่ว่า “และเพื่อนๆ ละครับชอบฉากไหนกันบ้าง” จากนั้นในตอนท้ายก็กล่าวขอบคุณผู้ที่เข้ามาสนับสนุนช่อง

2.เนื้อหาการสปอยล์

มีการเล่าว่าฉากไหนเป็นยังไง ตัวละครทำอะไรบ้าง แม้จะข้ามบางฉากไปบ้าง แต่ก็สามารถประติดประต่อได้เรื่องราวได้ว่าเกิดอะไรขึ้นในหนังเรื่องนี้ตั้งแต่ต้นจนจบ ด้วยการนำภาพนิ่งจากหนังมาประกอบกันไปพร้อมกับการบรรยายด้วยน้ำเสียงที่ดูสนุก

3.ระดับของการสปอยล์

ระดับของการสปอยล์ถือว่า เล่าทั้งหมดของหนัง รู้ว่าตัวละครแต่ละตัวเป็นใคน มีจุดประสงค์อะไร จุดขัดแย้ง ไคลแมกซ์หรือจุดสุดยอดของหนังคืออะไร รวมถึงจุดคลี่คลายที่มีในแต่ละองก์ของ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

หนัง ซึ่งส่งผลกระทบต่อคนที่ยังไม่ได้รับชมหนังเรื่องนี้ และอาจเป็นการทำลายอรรถรสของคนบางกลุ่มที่ไม่ได้ชื่นชอบการโดนสปอยล์

4.ประเภทภาพยนตร์ที่ถูกสปอยล์

ภาพยนตร์รัก ตลก (โรแมนติก คอมเมดี้)

สำหรับข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป มีทิศทางความคิดเห็นไปในแนวทางเดียวกัน จากการที่ผู้ทำคลิปได้ตั้งคำถามไว้ในตอนท้ายของคลิป เช่น ชอบฉากนี้ ไม่ชอบฉากนี้ ชอบทุกฉากเลย เป็นต้น

จากการวิเคราะห์ ผู้วิจัยพบว่าการที่ผู้ชมได้เข้ามาตอบคำถามตามที่ผู้ทำคลิปได้ถามเอาไว้ว่า “และเพื่อนๆ ละครับชอบฉากไหนกันบ้าง” ข้อความที่ค้นพบ มันแสดงถึงการสปอยล์ที่ไม่รู้จบ เพราะแต่ละคนบรรยายถึงฉากที่ชอบและไม่ชอบ ซึ่งบงบอกว่าแต่ละฉากมีอะไรบ้าง

คลิปที่ 2.8 ปริศนารูหลอน The Whole Truth - รีวิวหนัง (สปอยล์)

เป็นคลิปสปอยล์หนังไทย โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 3 ธันวาคม พ.ศ. 2564 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 109,435 ครั้ง (เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2565) ความยาวของคลิป 10:57 นาที

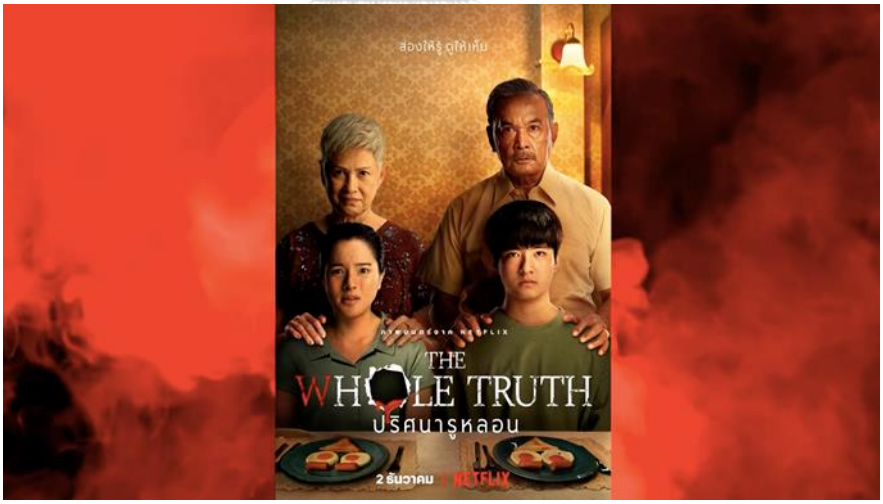

ภาพที่ 20 คลิปชื่อ ปริศนารูหลอน The Whole Truth - รีวิวหนัง (สปอยล์)

ที่มา: https://www.youtube.com/watch?v=UmAGzsigSO4

จากการวิเคราะห์ตัวบท และข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1.โครงสร้าง

มีการนำภาพประกอบจากฉากสำคัญๆ ภายในหนัง มาประกอบกันในช่วงต้น พร้อมทั้งบรรยายว่าคลิปนี้กำลังจะพูดถึงหนังเรื่องอะไร จากนั้นก็เล่าเรื่องราวที่เกิดขึ้นภายในหนัง และวิพากษ์วิจารณ์ในแต่ละฉากตามไปด้วย บางฉากที่จำเป็นต้องเล่าด้วยภาพประกอบแต่ถ้าไม่สามารถนำภาพประกอบมาเล่าได้ ผู้ทำคลิปจึงเอาภาพนิ่งอย่างโปสเตอร์หนังทางออนไลน์มาใช้ประกอบแทน และในช่วงท้ายคลิปผู้ทำคลิปได้เชิญชวนให้ผู้ติดตาม หรือผู้ที่เข้ามาชมคลิปเข้ามาคอมเมนท์และแสดงความคิดเห็นที่มีต่อหนังเรื่องนี้

2.เนื้อหาการสปอยล์

เล่าว่าเกิดอะไรขึ้น ตั้งแต่ต้นจนจบ และเหตุการณ์สำคัญๆ ภายในเรื่อง

3.ระดับของการสปอยล์

หนังเรื่องนี้เป็นหนังที่มีเรื่องราวเกี่ยวข้องกับความลึกลับและปริศนาที่ถูกซ่อนไว้ ที่สำคัญมีจุดหักมุมที่ไม่ต้องการให้คนที่ไม่เคยดูหนังเรื่องนี้มาก่อน รู้เรื่องราวก่อนดู เพราะจะเป็นการทำลายอรรถรสที่ผู้สร้างต้องการส่งต่อให้ผู้ชม แต่ในคลิปสปอยล์หนังคลิปนี้ได้เปิดเผยจุดสำคัญของหนัง อีกทั้งจุดหักมุม และจุดสุดยอดของหนัง หรือไคลแมกซ์ทั้งหมด

4.ประเภทภาพยนตร์ที่ถูกสปอยล์

ภาพยนตร์แนวลึกลับ สยองขวัญ และดราม่า

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

สำหรับข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป มีความคิดเห็นในเรื่องของการชอบ ไม่ชอบ อะไรบ้างที่สนุก ไม่สนุก และมีการให้คะแนนสำหรับหนังเรื่องนี้ร่วมด้วย อีกทั้งข้อความอื่นๆ ที่น่าสนใจ ที่เป็นการแสดงออกที่มีต่อช่อง คอเป็นหนัง ว่าทำไมถึงชอบและติดตามช่องนี้ ยกตัวอย่างเช่น

“โห ผมเชยมากไปอยู่ไหนมาเพิ่งเปิดมาเจอช่องนี้ ช่องคุณภาพเลยครับ วิเคราะห์ดี น้ำเสียงน่าฟัง แล้วดูพี่มีความรู้เรื่องการดูหนังดีมากครับ จะไปย้อนดูคลิปเก่าๆที่พี่รีวิวให้ครบเลยครับ เรื่องนี้ส่วนตัวผมให้แค่ 5 ครับ หลังๆหนังไทยพยายามฉีกมุม หักมุมให้คนดูเซอร์ไพรส์ แต่ผมว่ามันก็ไม่ทิ้งพล็อตเดิมๆอยู่ดีครับเดาทางง่าย สงสารคุณตานะ ไม่ใช่คนเลวอ่ะ แกรักลูกมาก”

“พึ่งเคยเจอช่องนี้ชอบ มาตราฐานการรีวิวดีมากครับ หนังไทยบางทีก็ไม่ควรเทียบกับงานต่างประเทศขนานนั้น บางช่องก็มาตราฐานสูงเกิ๊นน สับซะทำให้ไม่อยากดูไปหลายเรื่องเลย ทั้งที่ไม่ได้แย่ขนานนั้น”

คลิปที่ 2.9 ดูจบแล้วมาคุยกัน GHOST LAB ฉีกกฎทดลองผี (รีวิว+บ่นสปอยล์)

เป็นคลิปสปอยล์หนังไทย โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม พ.ศ. 2564 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 42,159 ครั้ง (เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2565) ความยาวของคลิป 13:38 นาที

ภาพที่ 21 คลิปชื่อ ดูจบแล้วมาคุยกัน GHOST LAB ฉีกกฎทดลองผี (รีวิว+บ่นสปอย)
ที่มา: https://www.youtube.com/watch?v=I_l3F1rNQnU

จากการวิเคราะห์ตัวบท และข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1.โครงสร้าง

เปิดมาช่วงต้นของคลิปด้วยการที่ผู้ทำคลิปออกมาพูดเลยว่าวันนี้จะมาสปอยล์หนังเรื่องใด หลังจากนั้นก็เล่าถึงที่มาที่ไป ใครเป็นผู้สร้าง จากค่ายหนังใด และผู้กำกับคือใคร ด้วยการบรรยาย พร้อมทั้งตัดสลับกับภาพในหนังจากเว็บไซต์ต่างๆ ที่มีภาพข้อมูลเกี่ยวกับหนัง ในที่นี้คือ ภาพของหน้าผู้กำกับหนัง คุณปวีณ ภูริจิตปัญญา ต่อมาก็จะเข้าสู่เนื้อหาการสปอยล์ว่าแต่ละฉากเป็นอย่างไร

รวมถึงการวิพากษ์วิจารณ์ผ่านมุมมองของผู้ทำคลิป ซึ่งโดยส่วนใหญ่ในช่วงนี้จะไม่มีภาพประกอบหนัง แต่เป็นการถ่ายหน้าของผู้ทำคลิปพูดถึงหนังเรื่องนี้โดยตรง จะมีบ้างที่ใช้ภาพประกอบจากหนัง ในส่วนที่จำเป็นต้องการเอาฉากๆ นั้นมาพูดถึงและอธิบายให้ชัดเจนขึ้น และในท้ายคลิปมีการขอบคุณผู้สนับสนุนรายย่อยที่เข้ามาบริจาค

2.เนื้อหาการสปอยล์

เนื้อหาการสปอยล์ส่วนใหญ่ ไม่ได้ลงลึกไปถึงว่าใครทำอะไร ที่ไหน อย่างไรในฉากนั้นๆ แต่เป็นการบรรยายภาพรวมคร่าวๆ พร้อมกับวิเคราะห์ตัวละคร รวมถึงวิพากษ์วิจารณ์ว่าฉากนั้นๆ เป็นอย่างไร

3.ระดับของการสปอยล์

แม้ไม่ได้เล่าทุกฉากที่เกิดขึ้นภายในหนัง แต่ระดับการสปอยล์ถือว่าสูงมาก เพราะมีการเล่าเหตุการณ์สำคัญภายในหนัง ที่สำคัญคือจุดหักมุม และเป็นจุดไคลแมกซ์ของเรื่อง ซึ่งพื้นฐานของหนังเรื่องนี้คือความลึกลับ และจุดหักมุมที่ถูกซ่อนไว้ เมื่อมีการเปิดเผยเนื้อหาผ่านคลิป อาจส่งผลต่อกลุ่มคนที่ไม่นิยมรับชมการสปอยล์ เพราะมันเป็นการทำลายอรรถรสในการดูหนัง

4.ประเภทภาพยนตร์ที่ถูกสปอยล์

ภาพยนตร์แนวลึกลับ สยองขวัญ และดราม่า

สำหรับข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป ส่วนใหญ่แนวทางในการแสดงความคิดเห็นมาในแนวทางของการวิพากษ์วิจารณ์ ว่าชอบไม่ชอบอย่างไร ไม่ชอบจุดไหนบ้าง พร้อมคำธิบาย และเสนอแนะด้วยว่าจริงๆ เพราะอะไรถึงทำให้หนังไม่ประสบความสำเร็จ อีกทั้งมีการให้กำลังกับทางค่ายหนังด้วย เช่น “ยังรักและชื่นชอบใน GDH แม้ว่าเรื่องนี้จะผิดหวังนิดหน่อย แต่ก็ยังคงติดตาม”

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

คลิปที่ 2.10 ดูจบแล้วมาคุยกัน DEEP โปรเจกต์ลับ หลับเป็นตาย

เป็นคลิปสปอยล์หนังไทย โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 17 กรกฎาคม พ.ศ. 2564 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 20,092 ครั้ง (เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2565) ความยาวของคลิป 10:12 นาที

ภาพที่ 22 คลิปชื่อ ดูจบแล้วมาคุยกัน DEEP โปรเจกต์ลับ หลับเป็นตาย
ที่มา: https://www.youtube.com/watch?v=bDLXRmwfA-M

จากการวิเคราะห์ตัวบท และข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1.โครงสร้าง

เปิดมาช่วงต้นของคลิปด้วยการที่ผู้ทำคลิปออกมาพูดเลยว่าวันนี้จะมาสปอยล์หนังเรื่องใด หลังจากนั้นก็เล่าถึงที่มาที่ไป ใครเป็นผู้สร้าง จากค่ายหนังใด ต่อมาก็จะเข้าสู่เนื้อหาการสปอยล์ว่าแต่ละฉากเป็นอย่างไร รวมถึงการวิพากษ์วิจารณ์ผ่านมุมมองของผู้ทำคลิป ซึ่งโดยส่วนใหญ่ในช่วงนี้จะไม่มีภาพประกอบหนัง แต่เป็นการถ่ายหน้าของผู้ทำคลิปพูดถึงหนังเรื่องนี้โดยตรง จะมีบ้างที่ใช้ภาพประกอบจากหนัง ในส่วนที่จำเป็นต้องการเอาฉากๆ นั้นมาพูดถึงและอธิบายให้ชัดเจนขึ้น และในท้ายคลิปจะเป็นการเชิญชวนให้ผู้ติดตามหรือผู้ที่เข้ามารับชมคลิปดังกล่าวร่วมแสดงความคิดเห็น

2.เนื้อหาการสปอยล์

เนื้อหาการสปอยล์ส่วนใหญ่ ไม่ได้ลงลึกไปถึงว่าใครทำอะไร ที่ไหน อย่างไรในฉากนั้นๆ แต่เป็นการบรรยายภาพรวมคร่าวๆ พร้อมกับวิเคราะห์ตัวละคร รวมถึงวิพากษ์วิจารณ์ว่าฉากนั้นๆ เป็นอย่างไร

3.ระดับของการสปอยล์

แม้ไม่ได้เล่าทุกฉากที่เกิดขึ้นภายในหนัง แต่ระดับการสปอยล์ถือว่าสูงมาก เพราะมีการเล่าเหตุการณ์สำคัญภายในหนัง ที่สำคัญคือจุดหักมุม และเป็นจุดไคลแมกซ์ของเรื่อง อีกทั้งการแสดง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ความคิดเห็นส่วนตัวของผู้ทำคลิปว่าดีไม่ดีอย่างไรต่อหนังเรื่องนี้นี้ในบางมุม อาจกระทบถึงการตัดสินใจที่จะเข้าไปดูหนังฉบับเต็ม

4.ประเภทภาพยนตร์ที่ถูกสปอยล์

ภาพยนตร์แนวลึกลับ ดราม่า และบันเทิงคดีวิทยาศาสตร์ (ไซ-ไฟ)

สำหรับข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป มีในแง่ของการวิพากษ์วิจารณ์ เช่น บอกว่าหนังเรื่องนี้สนุก และไม่สนุกอย่างไร ไอเดียดี พล็อตหนังดีมาก บางฉากไม่สมเหตุสมผล ช่วงแรกดีมาก ช่วงกลาง และช่วงหลังคือแย่มาก อีกทั้งข้อความแสดงความคิดเห็นอื่นที่ให้แง่ของกำลังใจและการสนับสนุน เช่น “ขอบการรีวิวพี่ฟิวที่สุดคับพูดถอนตัวสุดๆ ชอบคับเป็นกันเองสุดๆ คับ” / “ชอบพี่สปอยล์หนังแนวเอาชีวิตรอด คือสุดมาก”

3.ช่อง สองสตูดิโอ มีผู้ติดตาม (Subscribers) 1.02 ล้านคน (ข้อมูลจากวันที่ 16 มีนาคม พ.ศ.2565) เริ่มต้นทำช่องครั้งแรกเมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน พ.ศ.2559

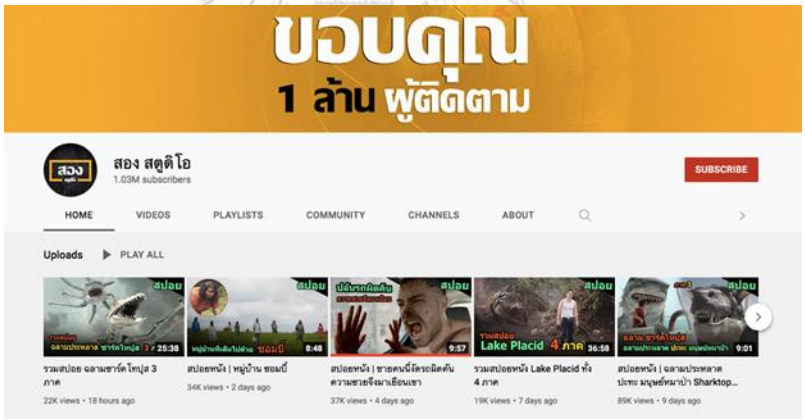

ภาพที่ 23 จากช่อง สองสตูดิโอ ใน Youtube

คลิปที่ 3.1 สปอยล์หนัง | ฉลามยักษ์ 3 หัวออกไล่ล่าผู้คนในเมือง และไม่มีอะไรหยุดมันได้

เป็นคลิปสปอยล์หนังต่างประเทศ โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 6 เมษายน พ.ศ. 2564 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 4,652,796 ครั้ง (เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2565) ความยาวของคลิป 10:04

ภาพที่ 24 คลิปชื่อ สปอยล์หนัง | ฉลามยักษ์ 3 หัวออกไล่ล่าผู้คนในเมือง และไม่มีอะไรหยุดมันได้
ที่มา: https://www.youtube.com/watch?v=1SfvPE9cFEs

จากการวิเคราะห์ตัวบท และข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1.โครงสร้าง

ช่วงต้นคลิป (Intro) เปิดด้วยภาพอันน่าสะพรึงกลัวของฉลามที่กำลังไล่ล่ากัดกินผู้คน และภาพจากซีน สำคัญๆ ภายในหนังมาตัดรวมกัน พร้อมกับบรรยายว่ากำลังจะเล่าหนังเรื่องอะไร จากนั้นก็เข้าสู่เนื้อหาการสปอยล์ที่เล่าแต่ละฉากๆ ของหนัง โดยการใช้ภาพวิดีโอจากหนังมาประกอบการบรรยาย และในตอนท้ายมีการขอบคุณผู้ติดตามและผู้ที่เข้ามารับชมคลิป รวมถึงตั้งคำถามให้คนที่เข้ามาชมร่วมตอบคำถามใต้ข้อความแสดงความคิดเห็น

2.เนื้อหาการสปอยล์

มีการเล่าว่าใครทำอะไร ในแต่ละฉาก อย่างหมดจด จนสามารถประติดประต่อเรื่องราวทั้งหมดของหนังได้ตั้งแต่ต้นจนจบ

3.ระดับของการสปอยล์

ผู้วิจัยพบว่าระดับของการสปอยล์ในคลิปนี้ เปิดเผยเรื่องราวและบอดหมดทุกอย่างเกี่ยวกับหนัง เนื่องจากมีการบรรยายฉากต่างๆ ที่เกิดขึ้น จึงทำให้รู้ปม จุดขัดแย้ง ไคล์แมกซ์ และจุดคลี่คลายของหนัง

4.ประเภทภาพยนตร์ที่ถูกสปอยล์

ภาพยนตร์แนวแอ็คชั่น สัตว์ประหลาด และผจญภัย

สำหรับข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป ความคิดเห็นส่วนใหญ่ไปในทางวิพากษ์วิจารณ์หนังเรื่องนี้ เช่น ความไม่สมเหตุสมผลของบท และตัวละคร ตรรกะหลายๆ อย่างภายในเรื่อง แต่บางท่านก็บอกว่าชื่นชอบ ดูเพลินๆ ชอบดูแฟรนไชส์หนังชุดนี้มากๆ เป็นต้น

คลิปที่ 3.2 สปอยล์หนัง | น้ำท่วมซุปเปอร์มาร์เก็ต และพวกเขาติดอยู่กับฉลามคลั่ง

เป็นคลิปสปอยล์หนังต่างประเทศ โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 5 มีนาคม พ.ศ. 2564 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 2,579,764 ครั้ง (เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2565) ความยาวของคลิป 9:54 นาที

ภาพที่ 25 คลิปชื่อ สปอยหนัง | น้ำท่วมซุปเปอร์มาร์เก็ต และพวกเขาติดอยู่กับฉลามคลั่ง

ที่มา: https://www.youtube.com/watch?v=gCMm3VoqyYU

จากการวิเคราะห์ตัวบท และข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1.โครงสร้าง

เปิดคลิปด้วยการนำภาพจากฉากสำคัญๆ ในหนังมาตัดรวมกัน พร้อมกับบอกว่าหนังที่นำมาสปอยล์นั้น คือ เรื่องอะไร ต่อจากนั้นก็เข้าสู่การสปอยล์เนื้อหาในแต่ละฉากที่เกิดขึ้นในหนัง โดยการใช้ภาพวิดีโอจากหนังมาประกอบการบรรยาย และในตอนท้ายมีการขอบคุณผู้ติดตามและผู้ที่เข้ามารับชมคลิป รวมถึงตั้งคำถามให้คนที่เข้ามาชมร่วมตอบคำถามใต้ข้อความแสดงความคิดเห็น

2.เนื้อหาการสปอยล์

มีการเล่าว่าใครทำอะไรในแต่ละฉากอย่างหมดจด จนสามารถประติดประต่อเรื่องราวทั้งหมดของหนังได้ตั้งแต่ต้นจนจบ

3.ระดับของการสปอยล์

ผู้วิจัยพบว่าระดับของการสปอยล์ในคลิปนี้ เปิดเผยเรื่องราวและบอดหมดทุกอย่างเกี่ยวกับหนัง เนื่องจากมีการบรรยายฉากต่างๆ ที่เกิดขึ้น จึงทำให้รู้ปม จุดขัดแย้ง ไคล์แมกซ์ และจุดคลี่คลายของหนัง

4.ประเภทภาพยนตร์ที่ถูกสปอยล์

ภาพยนตร์แนวแอ็คชั่น สัตว์ประหลาด และผจญภัย

สำหรับข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป มีข้อความหนึ่งน่าสนใจ อีกทั้งยังเป็น Top Comment หรือความคิดเห็นอันดับสูงสุดของคลิปนี้ โดยมีการแย้งว่าผู้ทำคลิปสปอยล์ฉากที่เกิดขึ้นในหนังผิด “พี่เล่าผิดอยู่น่ะในฉากแรก ที่จริงลอลีไม่ได้ไปเล่นเซิร์ฟน่ะ แต่ไปทำหน้าที่ตรวจอวนหรืออะไรสักอย่างนี้แหละแทนพระเอก และเหตุการณ์ที่ลอลีตายก็ทำให้พระเอกรู้สึกผิดต่อนางเอกมาก จนเลือกที่จะไม่ตามนางเอกไปสิงคโปร์ (ในคลิปพี่บอกออสเตรเลียผมงงมากต้องกลับไปดูใหม่สรุปเป็นประเทศสิงคโปร์น่ะครับ) และผู้ชายที่อยู่กับนางเอกไม่ใช่แฟนใหม่น่ะครับ แต่เป็นเพื่อนสนิทที่แอบชอบนางเอก แต่นางเอกยังลืมพระเอกไม่ได้ เรื่องนี้ดีน่ะผมดูหลายรอบมาก และที่สำคัญเรื่องนี้น้องหมารอดน่ะ”

นอกเหนือจากนั้นก็จะเป็นความคิดเห็นทั่วไป เช่น ชอบเรื่องนี้มาก สนุก ดูเพลิน และให้กำลังใจคนทำคลิป อยากให้ทำคลิปสปอยล์ ออกมาเรื่อยๆ โดยเฉพาะหนังแนวนี้ หนังฉลาม เป็นต้น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

คลิปที่ 3.3 เมื่องูยักษ์ในตำนานบุกโลกมนุษย์ (สปอยล์หนัง) Dragon Wars วันสงครามมังกรล้างพันธุ์มนุษย์

เป็นคลิปสปอยล์หนังต่างประเทศ โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2563 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 2,062,865 ครั้ง (เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2565) ความยาวของคลิป 10:43 นาที

ภาพที่ 25 คลิปชื่อ เมื่องูยักษ์ในตำนานบุกโลกมนุษย์ (สปอยหนัง) Dragon Wars วันสงครามมังกรล้างพันธุ์มนุษย์
ที่มา: https://www.youtube.com/watch?v=2tHKJ8BcHY8

จากการวิเคราะห์ตัวบท และข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1.โครงสร้าง

เปิดคลิปด้วยการนำภาพจากฉากสำคัญๆ ในหนังมาตัดรวมกัน พร้อมกับบอกว่าหนังที่นำมาสปอยล์นั้น คือ เรื่องอะไร และสรุปแบบย่อๆ ว่าพล็อตของหนังเรื่องนี้คืออะไร ต่อจากนั้นก็เข้าสู่การสปอยล์เนื้อหาในแต่ละฉากที่เกิดขึ้นในหนัง โดยการใช้ภาพวิดีโอจากหนังมาประกอบการบรรยาย และก่อนที่คลิปจะเข้าสู่ช่วงท้ายมีการพูดถึงงาน Computer Graphic หรือ CG ที่ทำออกมาได้ดีในเรื่องนี้

ในตอนท้ายมีการขอบคุณผู้ติดตามและผู้ที่เข้ามารับชมคลิป รวมถึงตั้งคำถามให้คนที่เข้ามาชมร่วมตอบคำถามใต้ข้อความแสดงความคิดเห็น

2.เนื้อหาการสปอยล์

มีการเล่าว่าใครทำอะไร ในแต่ละฉาก อย่างหมดจด จนสามารถประติดประต่อเรื่องราวทั้งหมดของหนังได้ตั้งแต่ต้นจนจบ

3.ระดับของการสปอยล์

ผู้วิจัยพบว่าระดับของการสปอยล์ในคลิปนี้ เปิดเผยเรื่องราวและบอดหมดทุกอย่างเกี่ยวกับหนัง เนื่องจากมีการบรรยายฉากต่างๆ ที่เกิดขึ้น จึงทำให้รู้ปม จุดขัดแย้ง ไคล์แมกซ์ และจุดคลี่คลายของหนัง

4.ประเภทภาพยนตร์ที่ถูกสปอยล์

ภาพยนตร์แนวแอ็คชั่น แฟนตาซี

สำหรับข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป ความคิดเห็นส่วนใหญ่เป็นไปในทางชื่นชม ชื่นชอบหนังเรื่องนี้ เช่น สนุกดี เคยดูตอนเด็กๆ ชอบมาก ตอนงูยักษ์สู้กัน มันส์มาก อีกทั้งยังมีข้อความแสดงความคิดเห็นของท่านหนึ่งที่บอกว่า “ผมเคยดูแบบไม่สปอย ผมให้คะแนน9.8คะแนนเพราะว่ามันยังมีส่วนที่ผิดพลาดอยู่” ซึ่งบงบอกได้ว่าแม้จะเคยดูหนังฉบับเต็มมาแล้ว แต่ก็ยังเข้ามาดูสปอยล์ และมีความคิดเห็นโต้แย้งกับผู้ทำคลิป นอกเหนือจากนั้นจะเป็นการสนับสนุนให้กำลังใจคนทำคลิป ให้ทำช่องนี้ต่อไป หาหนังเรื่องใหม่ๆ มาสปอยล์อีก

คลิปที่ 3.4 เมื่อชายคนหนึ่งสามารถล่องหนหายตัวได้ (สปอยล์หนัง) Hollow Man (2000) มนุษย์ไร้เงา 1

เป็นคลิปสปอยล์หนังต่างประเทศ โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2563 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 1,553,472 ครั้ง (เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2565) ความยาวของคลิป 11.38 นาที

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ภาพที่ 26 คลิปชื่อ เมื่อชายคนหนึ่งสามารถล่องหนหายตัวได้ (สปอยหนัง) Hollow Man (2000) มนุษย์ไร้เงา 1

ที่มา: https://www.youtube.com/watch?v=qZa1yYYOO4o

จากการวิเคราะห์ตัวบท และข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1.โครงสร้าง

เปิดคลิปด้วยการนำภาพจากฉากสำคัญๆ ในหนังมาตัดรวมกัน พร้อมกับบอกว่าหนังที่นำมาสปอยล์นั้น คือ เรื่องอะไร และสรุปแบบย่อๆ ว่าพล็อตของหนังเรื่องนี้คืออะไร ต่อจากนั้นก็เข้าสู่การสปอยล์เนื้อหาในแต่ละฉากที่เกิดขึ้นในหนัง โดยการใช้ภาพวิดีโอจากหนังมาประกอบการบรรยาย และก่อนที่คลิปจะเข้าสู่ช่วงท้ายมีการแนะนำให้ไปติดตามหนังฉบับเต็ม อีกทั้งพูดเป็นนัยๆ ว่าหนังเรื่องนี้สนุกกว่าหนังสมัยนี้เสียด้วยซ้ำ

ในตอนท้ายมีการขอบคุณผู้ติดตามและผู้ที่เข้ามารับชมคลิป รวมถึงเสนอให้ผู้ติดตามช่องสามารถบอกได้ว่า อยากจะให้ทางช่องช่วยสปอยล์หนังเรื่องใดก็สามารถบอกกล่าวใต้ข้อความคิดเห็นได้

2.เนื้อหาการสปอยล์

มีการเล่าว่าใครทำอะไร ในแต่ละฉาก อย่างหมดจด จนสามารถประติดประต่อเรื่องราวทั้งหมดของหนังได้ตั้งแต่ต้นจนจบ

3.ระดับของการสปอยล์

ผู้วิจัยพบว่าระดับของการสปอยล์ในคลิปนี้ เปิดเผยเรื่องราวและบอดหมดทุกอย่างเกี่ยวกับหนัง เนื่องจากมีการบรรยายฉากต่างๆ ที่เกิดขึ้น จึงทำให้รู้ปม จุดขัดแย้ง ไคล์แมกซ์ และจุดคลี่คลายของหนัง

4.ประเภทภาพยนตร์ที่ถูกสปอยล์

ภาพยนตร์แนวแอ็คชั่น สยองขวัญ และบันเทิงคดีวิทยาศาสตร์ (ไซไฟ)

สำหรับข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นการแสดงความคิดเห็นว่าชื่นชอบภาพยนตร์เรื่องนี้ อีกทั้งข้อความสนับสนุนคนทำคลิป เช่น ให้ทำช่องสปอยล์นี้ต่อไป ชอบการสปอยล์ของช่องนี้มาก เรื่องนี้มีภาคสองด้วย อยากให้เอามาสปอยล์ต่อ

คลิปที่ 3.5 สปอยล์หนัง เมื่อพวกเขาต้องติดอยู่บนเกาะที่มีจระเข้ล้อมรอบอยู่ | Rogue (2007) ตำนานโหด โคตรไอ้เคี่ยม

เคี่ยม เป็นคลิปสปอยล์หนังต่างประเทศ โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม พ.ศ. 2563 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 1,012,082 ครั้ง (เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2565) ความยาวของคลิป 16:25 นาที

ภาพที่ 27 คลิปชื่อ สปอยล์หนัง เมื่อพวกเขาต้องติดอยู่บนเกาะที่มีจระเข้ล้อมรอบอยู่ | Rogue (2007) ตำนานโหด โคตรไอ้เคี่ยม

ที่มา: https://www.youtube.com/watch?v=D1eeN0HELLg

จากการวิเคราะห์ตัวบท และข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1.โครงสร้าง

เปิดคลิปด้วยการนำภาพจรเข้ยักษ์กำลังกัดกินคน เพื่อดึงดูดให้คนสนใจและดูคลิปนี้ต่อไป หลังจากนั้นก็ตัดเข้าภาพนิ่งจากหนังและมีข้อความขึ้นมาว่าหนังเรื่องนี้คือเรื่องอะไร พร้อมกับผู้ทำคลิปได้บรรยายว่า “จากคราวที่แล้วที่ได้สปอยล์หนังจระเข้ไป แล้วได้รับกระแสความนิยม วันนี้จึงขอนำเสนอเรื่องนี้...” ต่อมาก็ตัดเข้าสู่เนื้อหาการสปอยล์ในแต่ละฉากที่เกิดขึ้น โดยการใช้ภาพวิดีโอจากหนังมาประกอบการบรรยาย ในตอนท้ายมีการขอบคุณผู้ติดตามและผู้ที่เข้ามารับชมคลิป รวมถึงถามความเห็นคนที่เคยดูหนังเรื่องนี้มาแล้วว่ามีความรู้สึกอย่างไร ชอบไม่ชอบอย่างไร และให้คะแนนหนังเรื่องกันเท่าไหร่

2.เนื้อหาการสปอยล์

มีการเล่าว่าใครทำอะไร ในแต่ละฉาก อย่างหมดจด จนสามารถประติดประต่อเรื่องราวทั้งหมดของหนังได้ตั้งแต่ต้นจนจบ

3.ระดับของการสปอยล์

ผู้วิจัยพบว่าระดับของการสปอยล์ในคลิปนี้ เปิดเผยเรื่องราวและบอดหมดทุกอย่างเกี่ยวกับหนัง เนื่องจากมีการบรรยายฉากต่างๆ ที่เกิดขึ้น จึงทำให้รู้ปม จุดขัดแย้ง ไคล์แมกซ์ และจุดคลี่คลายของหนัง

4.ประเภทภาพยนตร์ที่ถูกสปอยล์

ภาพยนตร์แนวแอ็คชั่น สยองขวัญ สัตว์ประหลาด

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

สำหรับข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป ความคิดเห็นส่วนใหญ่ไปในทิศทางที่ผู้ทำคลิปได้ถามไว้ในตอนท้าย เช่น ชอบมาก สนุกมาก เป็นหนังจรเข้ที่โอเคเลย เคยดูมาแล้วหลายรอบ ดูกี่ครั้งก็ยังสนุก นอกเหนือจากนั้นก็เป็นข้อความสนับสนุนให้คนทำคลิปทำสปอยล์ต่อไป สปอยล์ได้สนุกมาก และอยากให้คนทำคลิปหาหนังเรื่องอื่นๆ มาสปอยล์อีก เช่น มีข้อความหนึ่งโพสข้อความเลยว่าอยากให้เอาหนังเรื่องใดมาสปอยล์บ้าง “ช่วยไปหาภาพยนตร์ดังนี้มาทำหน่อยครับ 1. ใต้ทะเล 20000 โยชน์ ปี 1954 ของ Wal Disney 2. 80 วันรอบโลก ที่ เดวิด นีเวน เล่น 3. Popeye 1980 เป็นภาพยนตร์” เป็นต้น

คลิปที่ 3.6 สปอยล์หนัง | ฉลาม 2 หัว ออกไล่ล่า ไล่กัดกินผู้คนที่ติดเกาะ

เป็นคลิปสปอยล์หนังต่างประเทศ โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 7 พฤษภาคม พ.ศ. 2564 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 650,616 ครั้ง (เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2565) ความยาวของคลิป 8:39 นาที

ภาพที่ 28 คลิปชื่อ สปอยล์หนัง | ฉลาม 2 หัว ออกไล่ล่า ไล่กัดกินผู้คนที่ติดเกาะ
ที่มา: https://www.youtube.com/watch?v=QSyRyYFVKn0

จากการวิเคราะห์ตัวบท และข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

1.โครงสร้าง

ช่วงต้นคลิป (Intro) เปิดด้วยภาพอันน่าสะพรึงกลัวของฉลามที่กำลังไล่ล่ากัดกินผู้คน และภาพจากซีนสำคัญๆ ภายในหนังมาตัดรวมกัน พร้อมกับบรรยายว่ากำลังจะเล่าหนังเรื่องอะไร จากนั้นก็เข้าสู่เนื้อหาการสปอยล์ที่เล่าแต่ละฉากๆ ของหนัง โดยการใช้ภาพวิดีโอจากหนังมาประกอบการบรรยาย และในตอนท้ายมีการถามความคิดเห็นของคนดูว่าชอบหรือไม่ชอบหนังที่นำมาสปอยล์เรื่องนี้อย่างไร และอยากให้นำภาคต่อมาสปอยล์อีกหรือไม่

2.เนื้อหาการสปอยล์

มีการเล่าว่าใครทำอะไร ในแต่ละฉาก อย่างหมดจด จนสามารถประติดประต่อเรื่องราวทั้งหมดของหนังได้ตั้งแต่ต้นจนจบ

3.ระดับของการสปอยล์

ผู้วิจัยพบว่าระดับของการสปอยล์ในคลิปนี้ เปิดเผยเรื่องราวและบอดหมดทุกอย่างเกี่ยวกับหนัง เนื่องจากมีการบรรยายฉากต่างๆ ที่เกิดขึ้น จึงทำให้รู้ปม จุดขัดแย้ง ไคล์แมกซ์ และจุดคลี่คลายของหนัง

4.ประเภทภาพยนตร์ที่ถูกสปอยล์

ภาพยนตร์แนวแอ็คชั่น สัตว์ประหลาด และผจญภัย

สำหรับข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป ความคิดเห็นที่ได้รับส่วนใหญ่ไปในทิศทางที่ผู้ทำคลิปได้ตั้งคำถามไว้ตอนท้ายคลิป จึงมีผู้ที่เข้ามาแสดงความคิดเห็นในทำนองเดียวกัน เช่น หนังเรื่องนี้สนุกมาก ชอบมากๆ แต่ที่น่าสนใจก็คือ ความคิดเห็นใต้คลิปนี้ มีข้อความให้กำลังใจและสนับสนุนเป็นจำนวนมาก เช่นอยากให้ผู้ทำคลิปทำคลิปสปอยล์ต่อไป เพราะชื่นชอบคนทำคลิปเล่าเรื่องสนุก อยากให้สปอยล์ภาคต่อ รอดูและติดตามทุกคลิปที่ช่องทำ

คลิปที่ 3.7 (สปอยล์หนัง) เมื่อเธอมี จิมิ ที่น่ากลัวที่สุดในโลก

เป็นคลิปสปอยล์หนังต่างประเทศ โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 5 ตุลาคม พ.ศ. 2564 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 501,755 ครั้ง (เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2565) ความยาวของคลิป 9:28 นาที

ภาพที่ 46 คลิปชื่อ (สปอยล์หนัง) เมื่อเธอมี จิมิ ที่น่ากลัวที่สุดในโลก

ที่มา: https://www.youtube.com/watch?v=4i0L74zaSRs

จากการวิเคราะห์ตัวบท และข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1.โครงสร้าง

เปิดด้วยภาพจากซีนสำคัญๆ ภายในหนังมาตัดรวมกัน พร้อมกับบรรยายว่ากำลังจะเล่าหนังเรื่องอะไร จากนั้นก็เข้าสู่เนื้อหาการสปอยล์ที่เล่าแต่ละฉากๆ ของหนัง โดยการใช้ภาพวิดีโอจากหนังมาประกอบการบรรยาย และในตอนท้ายมีการถามความคิดเห็นของคนดูว่าชอบหรือไม่ชอบหนังที่นำมาสปอยล์เรื่องนี้อย่างไร และอยากให้นำหนังเรื่องใดบ้างมาให้ทางช่องช่วยสปอยล์

2.เนื้อหาการสปอยล์

มีการเล่าว่าใครทำอะไร ในแต่ละฉาก อย่างหมดจด จนสามารถประติดประต่อเรื่องราวทั้งหมดของหนังได้ตั้งแต่ต้นจนจบ

3.ระดับของการสปอยล์

ผู้วิจัยพบว่าระดับของการสปอยล์ในคลิปนี้ เปิดเผยเรื่องราวและบอดหมดทุกอย่างเกี่ยวกับหนัง เนื่องจากมีการบรรยายฉากต่างๆ ที่เกิดขึ้น จึงทำให้รู้ปม จุดขัดแย้ง ไคล์แมกซ์ และจุดคลี่คลายของหนัง

4.ประเภทภาพยนตร์ที่ถูกสปอยล์

ภาพยนตร์แนวสยองขวัญ แฟนตาซี

สำหรับข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป ข้อความคิดเห็นมีทัศนะต่างๆ ที่หลากหลาย แต่สิ่งหนึ่งที่ผู้วิจัยค้นพบนั้นคือ เนื่องจากหนังมีความเกี่ยวข้องกับเนื้อหาใต้สะดือ จึงทำให้ผู้ที่เข้ามาแสดงความคิดเห็นพูดถึงในเชิงหยอกล้อเกี่ยวกับอวัยเพศ นอกเหนือจากนั้นเป็นการให้กำลังใจคนทำคลิปให้สร้างสรรค์งานออกมาอีกเรื่อยๆ เช่น ชอบช่องนี้มาก สปอยล์สนุก อยากให้ทำคลิปสปอยล์ออกมาอีก ขอให้ช่องมีคนติดตามทะลุล้านซับเลย

คลิปที่ 3.8 5 หนังไทย ดังไกลไปถึงต่างประเทศ | สอง สตูดิโอ

เป็นคลิปสปอยล์หนังไทย โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2562 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 395,923 ครั้ง (เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2565) ความยาวของคลิป ความยาวของคลิป 5:06 นาที

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาพที่ 30 คลิปชื่อ 5 หนังไทย ดังไกลไปถึงต่างประเทศ | สอง สตูดิโอ

ที่มา: https://www.youtube.com/watch?v=c2ViL5qcsbg

จากการวิเคราะห์ตัวบท และข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1.โครงสร้าง

คลิปนี้มีความแตกต่างจากคลิปอื่นๆ เนื่องจากเป็นคลิปที่เป็นการรวบรวมหนังหนังไทยที่ได้รับความนิยม และได้รับการยอมรับจนมีชื่อเสียงโด่งดังในต่างประเทศ และส่วนที่น่าสนใจของคลิปนี้คือ ช่วงต้นคลิป มีการทำ Animation เปิดตัวโลโก้ หรือชื่อช่อง โดยการใช้วิธีการเดียวกับหนังของมาร์เวล สตูดิโอ จากนั้นคลิปก็ตัดเข้าสู่ช่วงของการบรรยายหนังแต่ละเรื่องที่รวบรวมมานำเสนอไล่ไปทีละเรื่อง และมีการนำภาพวิดีโอจากหนังเรื่องต่างๆ เข้ามาประกอบ ในท้ายคลิปผู้ทำคลิปได้สอบถามคนที่เข้ามาดูว่าชอบหนังเรื่องใดที่จัดอันดับมากที่สุด และขอบคุณผู้ชมที่เข้ามารับชมคลิป

2.เนื้อหาการสปอยล์

ส่วนใหญ่เป็นการเล่าแบบย่อว่าแต่ละเรื่องที่ถูกคัดสรรมานำเสนอมีเรื่องอะไรบ้าง และเนื้อเรื่องเกี่ยวกับอะไรบ้าง และโด่งดังในต่างประเทศอย่างไร

3.ระดับของการสปอยล์

ไม่เข้าข่ายการสปอยล์ เป็นเพียงแค่การรีวิวหนังเท่านั้น พูดถึงเนื้อหาเพียงแค่พล็อตเรื่องและความสำเร็จที่เกิดขึ้นในต่างประเทศ

4.ประเภทภาพยนตร์ที่ถูกสปอยล์

ภาพยนตร์ไทยเรื่อง

1.ฉลาดเกมส์โกง: แนวอาชญกรรม (Crime) ดราม่า

2.องค์บาก: แนวแอ็คชั่น

3.สิ่งเล็กๆ ที่เรียกว่ารัก: แนวรัก ตลก (โรแมนติก คอมเมดี้)

4.ชัตเตอร์ กดติดวิญญาณ: แนวผี สยองขวัญ

5.ดรีมทีม ฮีโร่ฟันน้ำนม: แนวครอบครัว ตลก

สำหรับข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิปนั้นถูกปิดกั้นจากเจ้าของช่อง จึงไม่มีใครเข้ามาและสามารถแสดงความคิดเห็นได้

คลิปที่ 3.9 (สปอยล์หนัง) เมื่อ ซอมบี้ บุกอยุธยา

เป็นคลิปสปอยล์หนังไทย โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 9 ตุลาคม พ.ศ. 2564 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 116,070 ครั้ง (เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2565) ความยาวของคลิป 10:15 นาที

ภาพที่ 31 คลิปชื่อ (สปอยล์หนัง) เมื่อ ซอมบี้ บุกอยุธยา

ที่มา: https://www.youtube.com/watch?v=fmxPpblZ1b8

จากการวิเคราะห์ตัวบท และข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1.โครงสร้าง

เปิดคลิปด้วยการนำภาพจากฉากสำคัญๆ ในหนังมาตัดรวมกัน พร้อมกับบอกว่าหนังที่นำมาสปอยล์นั้นคือเรื่องอะไร และสรุปแบบย่อๆ ว่าพล็อตของหนังเรื่องนี้คืออะไร ต่อจากนั้นก็เข้าสู่การสปอยล์เนื้อหาในแต่ละฉากที่เกิดขึ้นในหนัง โดยการใช้ภาพวิดีโอจากหนังมาประกอบการบรรยาย ในตอนท้ายผู้ทำคลิปได้ถามผู้ชมที่เข้ามาดูคลิปว่าเคยดูหนังเรื่องนี้กันมาหรือยัง และมีความคิดเห็นกันอย่างไรบ้าง อีกทั้งขอบคุณผู้ติดตามและผู้ที่เข้ามารับชมคลิป

2.เนื้อหาการสปอยล์

มีการเล่าว่าใครทำอะไร ในแต่ละฉาก อย่างหมดจด จนสามารถประติดประต่อเรื่องราวทั้งหมดของหนังได้ตั้งแต่ต้นจนจบ

3.ระดับของการสปอยล์

ผู้วิจัยพบว่าระดับของการสปอยล์ในคลิปนี้ เปิดเผยเรื่องราวและบอดหมดทุกอย่างเกี่ยวกับหนัง เนื่องจากมีการบรรยายฉากต่างๆ ที่เกิดขึ้น จึงทำให้รู้ปม จุดขัดแย้ง ไคล์แมกซ์ และจุดคลี่คลายของหนัง

4.ประเภทภาพยนตร์ที่ถูกสปอยล์

ภาพยนตร์แนวแอ็คชั่น สยองขวัญ ดราม่า

สำหรับข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป ส่วนใหญ่จะให้ความคิดเห็นไปในแนวทางที่ว่า หนังเรื่องนี้ดี สนุก บทดี และตั้งคำถามต่อว่า ทำไมหนังเรื่องนี้ถึงเจ๊ง ทั้งๆ ที่ดีมากๆ บางท่านก็เสริมอีกว่าอยากให้มีภาคต่อ และมีข้อความหนึ่งที่น่าสนใจ โดยผู้วิจัยพบว่า น่าจะเป็นสมาชิกผู้ติดตามมาอย่างยาวนาน เพราะลักษณะข้อความนั้นดูเหมือนเป็นการแสดงออกทางความคิดเห็นแบบมีส่วนร่วมมากๆ “สวัสดีครับ สองสตูดิโอ หนังไทยมาแล้ว เรื่อง ผีห่าอโยธยา (The Black Death) เป็นหนังในปี 2015 ครับ เรื่องนี้ถือว่าสนุกดีครับ ซอมบี้ไทยทำออกมาดีระดับนึงครับ ทั้งยูนิฟอร์ม และหน้าตาแต่งเหมือนซอมบี้อยู่ครับ เรื่องนี้ชอบ อีบัวมาก สวยดีครับ เนื้อเรื่อง ง่ายๆ ไม่งงครับ เสียดายหนังสั้นไปหน่อยครับ สรุปเร็วไปหน่อย โดยรวมคือดีครับสำหรับหนังไทยแนวซอมบี้ครับ 7/10 สปอยสนุกมากครับ เข้าใจเลย”

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

อีกทั้งข้อความสนับสนุนทำคนทำคลิป เช่น สปอยล์ได้ดีมาก เล่าเรื่องสนุก และบางข้อความยังให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมโดยการชื่นชอบช่อง “เคยดูค่ะ แต่ไม่ค่อยเข้าใจ พอฟังพี่สปอยก็เข้าใจขึ้นเลยค่ะ” ซึ่งบ่งบอกว่าคลิปสปอยล์นี้สามารถช่วยอธิบายเรื่องราวที่ไม่เข้าใจในหนัง ให้กระจ่างขึ้น

คลิปที่ 3.10 (สปอยล์หนังไทย) เขาฆ่าคนไปเป็นร้อย เพื่อตามหาช้างตัวเดียวที่ถูกขโมยไป (ต้มยำกุ้ง1)

เป็นคลิปสปอยล์หนังไทย โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 3 กันยายน พ.ศ. 2564 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 29,300 ครั้ง (เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2565) ความยาวของคลิป 9:43 นาที

ภาพที่ 32 คลิปชื่อ (สปอยล์หนังไทย) เขาฆ่าคนไปเป็นร้อย
เพื่อตามหาช้างตัวเดียวที่ถูกขโมยไป (ต้มยำกุ้ง1)
ที่มา: https://www.youtube.com/watch?v=AVdZEU004as

จากการวิเคราะห์ตัวบท และข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1.โครงสร้าง

ช่วงต้นคลิป (Intro) เปิดด้วยภาพจากซีนสำคัญๆ ภายในหนังมาตัดรวมกัน พร้อมกับบรรยายว่ากำลังจะเล่าหนังเรื่องอะไร และสรุปพล็อตของหนังเรื่องนี้ จากนั้นก็เข้าสู่เนื้อหาการสปอยล์ที่เล่าแต่ละฉากๆ ของหนัง โดยการใช้ภาพวิดีโอจากหนังมาประกอบการบรรยาย และในท้ายคลิป ผู้ทำคลิปได้แนะนำให้คนรุ่นใหม่ที่ยังไม่เคยดูหนังเรื่องนี้ หาหนังเรื่องนี้มาดู และรับรองความสนุก

2.เนื้อหาการสปอยล์

มีการเล่าว่าใครทำอะไร ในแต่ละฉาก อย่างหมดจด จนสามารถประติดประต่อเรื่องราวทั้งหมดของหนังได้ตั้งแต่ต้นจนจบ

3.ระดับของการสปอยล์

ผู้วิจัยพบว่าระดับของการสปอยล์ในคลิปนี้ เปิดเผยเรื่องราวและบอดหมดทุกอย่างเกี่ยวกับหนัง เนื่องจากมีการบรรยายฉากต่างๆ ที่เกิดขึ้น จึงทำให้รู้ปม จุดขัดแย้ง ไคล์แมกซ์ และจุดคลี่คลายของหนัง

4.ประเภทภาพยนตร์ที่ถูกสปอยล์

ภาพยนตร์แนวแอ็คชั่น

สำหรับข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป ความคิดเห็นส่วนใหญ่ไปในแนวทางเดียวกัน คือ ทุกคนชื่นชอบหนังเรื่องนี้ เช่น ชอบหนังเรื่องนี้มาก ให้คะแนนเต็มเลย หนังยุคก่อน บทดี โปรดักชั่นดี สมควรแล้วที่โกอินเตอร์ นอกเหนือจากนั้นมีการเสนอแนะให้คนทำคลิปช่วยสปอยล์หนังภาคต่อขององค์บาก

4.ช่อง GU Channel มีผู้ติดตาม (Subscribers) 857,000 คน (ข้อมูลจากวันที่ 16 มีนาคม พ.ศ. 2565) เริ่มต้นทำช่องครั้งแรกเมื่อวันที่ 17 เมษายน พ.ศ.2560

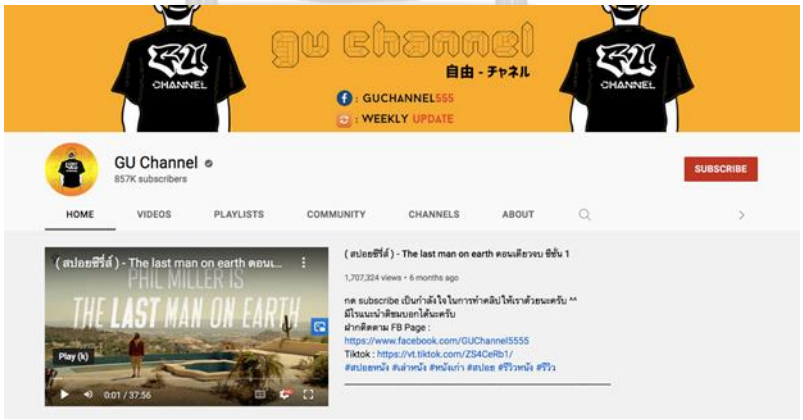

ภาพที่ 33 จากช่อง GU Channel ใน Youtube

คลิปที่ 4.1 ลูกสาวซาตาน มาฝึกงานโลกมนุษย์ แต่ดัน...แอบไปมีผัว - เล่าหนัง [สปอยล์หนัง]

เป็นคลิปสปอยล์หนังต่างประเทศ โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 6 พฤษภาคม พ.ศ. 2564 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 7,237,228 ครั้ง (เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2565) ความยาวของคลิป 16:46 นาที

ภาพที่ 34 คลิปชื่อ ลูกสาวซาตาน มาฝึกงานโลกมนุษย์ แต่ดัน...แอบไปมีผัว - เล่าหนัง [สปอยล์หนัง]
ที่มา: https://www.youtube.com/watch?v=U2C9UpH1xFM

จากการวิเคราะห์ตัวบท และข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

1.โครงสร้าง

เปิดคลิปมาด้วยภาพประกอบจากหนังมาตัดรวมกัน เป็นไฮไลท์หรือการนำภาพจากซีนสำคัญๆ ของหนังมาไว้รวมกันเพื่อดึงดูดความสนใจให้คนเข้ามาดูคลิป และยังคงดูคลิปต่อไป พร้อมกับวางชื่อหนังไว้ตรงกลางเฟรมอย่างชัดเจน ระหว่างที่ภาพตัดสลับไปมา ผู้ทำคลิปบรรยายถึงพล็อตและเรื่องราวคร่าวๆ ภายในหนัง เพื่อให้ผู้ชมรับรู้และเข้าใจโดยง่ายว่าหนังเรื่องนี้เกี่ยวกับอะไร ก่อนที่จะเข้าสู่เนื้อหาการสปอยล์ โดยการนำภาพจากวิดีโอในหนังมาประกอบกับคำบรรยาย

มีสิ่งหนึ่งที่ผู้วิจัยค้นพบและเห็นว่าเป็นวิธีการนำเสนอที่น่าสนใจของคนทำคลิป คือ มีการหยุดภาพ (Pause) ของวิดีโอ โดยค้างภาพหรือจุดสำคัญของซีนนั้นเอาไว้ เพื่อเน้นย้ำฉากสำคัญ และการกระทำสำคัญของตัวละครที่เกิดขึ้นในฉากๆ นั้น ซึ่งส่งผลให้คนดูเข้าใจและรับรู้เรื่องราวได้กระจ่างชัดมากยิ่งขึ้น อีกทั้งมีการพากษ์เป็นตัวละครสำคัญๆ ในแต่ละฉาก เพื่อให้รู้ว่าใครกำลังพูดอะไรและบท

สนทนาไหนมีความสำคัญต่อเรื่อง และใช้เสียงบรรยายที่มีน้ำเสียงสนุกสนาน ไม่เรียบจนเกินไป มีจังหวะจะโคน ก่อนช่วงสุดท้ายของคลิป เมื่อเล่าหนังจบ ผู้ทำคลิปได้สรุปสาระสำคัญและแง่คิดของหนังที่ต้องการสื่อถึงคนดู ในท้ายคลิปมีการเชิญชวนให้คนที่เข้ามาดูคลิปสปอยล์ไปหาหนังฉบับเต็มมาดู และยังบอกอีกด้วยว่าหนังเรื่องนี้ได้ออกฉายเมื่อปีไหนและใน IMDB ให้คะแนนหนังเท่าไหร่

2.เนื้อหาการสปอยล์

มีการเล่าว่าใครทำอะไร ในแต่ละฉาก อย่างหมดจด จนสามารถประติดประต่อเรื่องราวทั้งหมดของหนังได้ตั้งแต่ต้นจนจบ

3.ระดับของการสปอยล์

ผู้วิจัยพบว่าระดับของการสปอยล์ในคลิปนี้ เปิดเผยเรื่องราวและบอดหมดทุกอย่างเกี่ยวกับหนัง เนื่องจากมีการบรรยายฉากต่างๆ ที่เกิดขึ้น จึงทำให้รู้ปม จุดขัดแย้ง ไคล์แมกซ์ และจุดคลี่คลายของหนัง

4.ประเภทภาพยนตร์ที่ถูกสปอยล์

ภาพยนตร์แนวตลก ครอบครัว และแฟนตาซี

สำหรับข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป ส่วนใหญ่เป็นการชื่นชมคนทำคลิปว่าเล่าสนุก มีน้ำเสียงที่น่าฟัง การใช้เสียงพากษ์ในบางครั้งรู้สึกตลกและขำมาก สนุกไปกับคลิป นอกเหนือจากนั้นจะเป็นการแสดงความคิดเห็นที่มีต่อตัวหนัง เช่น หนังสนุกดี บทตลกมาก เคยดูมาแล้ว ดูกี่ทีๆ ก็สนุก เป็นต้น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

คลิปที่ 4.2 โจรดวงซวย ปีชงแน่ๆ ปล้นรถผิดคัน คอแห้งทั้งเรื่อง - เล่าหนัง [สปอยล์หนัง]

เป็นคลิปสปอยล์หนังต่างประเทศ โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 15 สิงหาคม พ.ศ. 2563 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 3,449,699 ครั้ง (เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2565) ความยาวของคลิป 11.37 นาที

ภาพที่ 35 คลิปชื่อ โจรดวงซวย ปีชงแน่ๆ ปล้นรถผิดคัน คอแห้งทั้งเรื่อง - เล่าหนัง [สปอยล์หนัง]
ที่มา: https://www.youtube.com/watch?v=TfO-io-9tW4

จากการวิเคราะห์ตัวบท และข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1.โครงสร้าง

เปิดคลิปมาด้วยภาพประกอบจากหนังมาตัดรวมกัน เป็นไฮไลท์หรือการนำภาพจากซีนสำคัญๆ ของหนังมาไว้รวมกันเพื่อดึงดูดความสนใจให้คนเข้ามาดูคลิป และยังคงดูคลิปต่อไป พร้อมกับวางชื่อหนังไว้ตรงกลางเฟรมอย่างชัดเจน ระหว่างที่ภาพตัดสลับไปมา ผู้ทำคลิปบรรยายถึงพล็อตและเรื่องราวคร่าวๆ ภายในหนัง เพื่อให้ผู้ชมรับรู้และเข้าใจโดยง่ายว่าหนังเรื่องนี้เกี่ยวกับอะไร ก่อนที่จะเข้าสู่เนื้อหาการสปอยล์ โดยการนำภาพจากวิดีโอในหนังมาประกอบกับคำบรรยาย

มีสิ่งหนึ่งที่ผู้วิจัยค้นพบและเห็นว่าเป็นวิธีการนำเสนอที่น่าสนใจของคนทำคลิป คือ มีการหยุดภาพ (Pause) ของวิดีโอ โดยค้างภาพหรือจุดสำคัญของซีนนั้นเอาไว้ เพื่อเน้นย้ำฉากสำคัญ และการกระทำสำคัญของตัวละครที่เกิดขึ้นในฉากๆ นั้น ซึ่งส่งผลให้คนดูเข้าใจและรับรู้เรื่องราวได้กระจ่างชัดมากยิ่งขึ้น อีกทั้งมีการพากษ์เป็นตัวละครสำคัญๆ ในแต่ละฉาก เพื่อให้รู้ว่าใครกำลังพูดอะไรและบทสนทนาไหนมีความสำคัญต่อเรื่อง และใช้เสียงบรรยายที่มีน้ำเสียงสนุกสนาน ไม่เรียบจนเกินไป มีจังหวะจะโคน ก่อนช่วงสุดท้ายของคลิป เมื่อเล่าหนังจบ ผู้ทำคลิปได้สรุปสาระสำคัญและแง่คิดของหนังที่ต้องการสื่อถึงคนดู ในท้ายคลิปมีการเชิญชวนให้คนที่เข้ามาดูคลิปสปอยล์ไปหาหนังฉบับเต็มมาดู และยังบอกอีกด้วยว่าหนังเรื่องนี้ได้ออกฉายเมื่อปีไหนและใน IMDB ให้คะแนนหนังเท่าไหร่

2.เนื้อหาการสปอยล์

มีการเล่าว่าใครทำอะไร ในแต่ละฉาก อย่างหมดจด จนสามารถประติดประต่อเรื่องราวทั้งหมดของหนังได้ตั้งแต่ต้นจนจบ

3.ระดับของการสปอยล์

ผู้วิจัยพบว่าระดับของการสปอยล์ในคลิปนี้ เปิดเผยเรื่องราวและบอดหมดทุกอย่างเกี่ยวกับหนัง เนื่องจากมีการบรรยายฉากต่างๆ ที่เกิดขึ้น จึงทำให้รู้ปม จุดขัดแย้ง ไคล์แมกซ์ และจุดคลี่คลายของหนัง

4.ประเภทภาพยนตร์ที่ถูกสปอยล์

ภาพยนตร์แนวลึกลับ อาชญากรรม

สำหรับข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป จากเนื้อหาที่เป็นหนังเสียดสีสังคม และสะท้อนสังคม จึงทำให้แนวทางความคิดเห็นของผู้ชมนั้นพูดถึงปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นในหนังและเปรียบเทียบกับประเทศไทย เช่น “ระบบยุติธรรมของเรานั้นมันห่วยแตก คุกมีไว้ขังคนจนส่วนพวกรวยๆ นั้นก็มีนักการเมืองเลวๆ ไว้คอยช่วยเหลือ นี่คือบทในหนังใช่ไหม ทำไมมันคุ้นๆ” / "นักการเมืองชั่วนาฬิกายืมเพื่อน" คุ้นๆเหมือนประเทศแถวนี้เลยยย” / “ฝรั่งทำหนังเป็นศิลปะจริงๆ จะหยิบจับประเด็นไหนมาละเลงใส่ก็ได้ แต่เป้าหมายสุดท้ายคือเพื่อตีแผ่และสะท้อนสังคม อยากให้ไทยมีหนังแบบนี้เยอะๆ จัง เพราะเรื่องที่ไม่ยุติธรรมมีอีกเยอะในสังคมไทย” นอกเหนือจากนั้นมีการพูดถึงว่า บทดี หนังสนุก สะท้อนสังคม ความยุติธรรม และอยุติธรรมในสังคมที่บิดเบี้ยว

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

คลิปที่ 4.3 สาวเมืองกรุงสันดารเสีย...ถูกส่งไปโรงเรียนประจำที่บ้านนอก ช่วยส่งกูไปบ้าง - เล่าหนัง [สปอยล์หนัง]

เป็นคลิปสปอยล์หนังต่างประเทศ โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม พ.ศ. 2564 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 3,339,946 ครั้ง (เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2565) ความยาวของคลิป 13:10 นาที

ภาพที่ 36 คลิปชื่อ สาวเมืองกรุงสันดารเสีย...ถูกส่งไปโรงเรียนประจำที่บ้านนอก ช่วยส่งกูไปบ้าง - เล่าหนัง [สปอยล์หนัง]

ที่มา: https://www.youtube.com/watch?v=zFUbo9WWDF0

จากการวิเคราะห์ตัวบท และข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1.โครงสร้าง

เปิดคลิปมาด้วยภาพประกอบจากหนังมาตัดรวมกัน เป็นไฮไลท์หรือการนำภาพจากซีนสำคัญๆ ของหนังมาไว้รวมกันเพื่อดึงดูดความสนใจให้คนเข้ามาดูคลิป และยังคงดูคลิปต่อไป พร้อมกับวางชื่อหนังไว้ตรงกลางเฟรมอย่างชัดเจน ระหว่างที่ภาพตัดสลับไปมา ผู้ทำคลิปบรรยายถึงพล็อตและเรื่องราวคร่าวๆ ภายในหนัง เพื่อให้ผู้ชมรับรู้และเข้าใจโดยง่ายว่าหนังเรื่องนี้เกี่ยวกับอะไร ก่อนที่จะเข้าสู่เนื้อหาการสปอยล์ โดยการนำภาพจากวิดีโอในหนังมาประกอบกับคำบรรยาย

มีสิ่งหนึ่งที่ผู้วิจัยค้นพบและเห็นว่าเป็นวิธีการนำเสนอที่น่าสนใจของคนทำคลิป คือ มีการหยุดภาพ (Pause) ของวิดีโอ โดยค้างภาพหรือจุดสำคัญของซีนนั้นเอาไว้ เพื่อเน้นย้ำฉากสำคัญ และการกระทำสำคัญของตัวละครที่เกิดขึ้นในฉากๆ นั้น ซึ่งส่งผลให้คนดูเข้าใจและรับรู้เรื่องราวได้กระจ่างชัดมากยิ่งขึ้น อีกทั้งมีการพากษ์เป็นตัวละครสำคัญๆ ในแต่ละฉาก เพื่อให้รู้ว่าใครกำลังพูดอะไรและบทสนทนาไหนมีความสำคัญต่อเรื่อง และใช้เสียงบรรยายที่มีน้ำเสียงสนุกสนาน ไม่เรียบจนเกินไป มีจังหวะจะโคน ก่อนช่วงสุดท้ายของคลิป เมื่อเล่าหนังจบ ผู้ทำคลิปได้สรุปสาระสำคัญและแง่คิดของหนังที่ต้องการสื่อถึงคนดู ในท้ายคลิปมีการเชิญชวนให้คนที่เข้ามาดูคลิปสปอยล์ไปหาหนังฉบับเต็มมา

ดู และยังบอกอีกด้วยว่าหนังเรื่องนี้ได้ออกฉายเมื่อปีไหน และเว็บไซต์หนังชื่อดังที่ให้คะแนนหนังอย่าง Rotten Tomatoes และ IMDB ให้คะแนนหนังเรื่องนี้เท่าไหร่

2.เนื้อหาการสปอยล์

มีการเล่าว่าใครทำอะไร ในแต่ละฉาก อย่างหมดจด จนสามารถประติดประต่อเรื่องราวทั้งหมดของหนังได้ตั้งแต่ต้นจนจบ

3.ระดับของการสปอยล์

ผู้วิจัยพบว่าระดับของการสปอยล์ในคลิปนี้ เปิดเผยเรื่องราวและบอดหมดทุกอย่างเกี่ยวกับหนัง เนื่องจากมีการบรรยายฉากต่างๆ ที่เกิดขึ้น จึงทำให้รู้ปม จุดขัดแย้ง ไคล์แมกซ์ และจุดคลี่คลายของหนัง

4.ประเภทภาพยนตร์ที่ถูกสปอยล์

ภาพยนตร์แนวรัก ตลก (โรแมนติก คอมเมดี้) และดราม่า

สำหรับข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป ความคิดเห็นส่วนใหญ่เป็นไปในแนวทางชื่นชมคนทำช่องสปอยล์ เช่น พากษ์ตลก เล่าสนุก ติดดูสปอยล์จากช่องนี้มากๆ ดูแล้วคลายเครียด มากกว่าการวิพากษ์วิจารณ์หนังหรือพูดถึงหนังเรื่องนี้

คลิปที่ 4.4 เศรษฐีบ้านนอก หลงรักสาวกรุง ปลอมตัวแกล้งจน เพื่อพิสูจน์รักแท้ - เล่าหนัง [สปอยล์หนัง]

เป็นคลิปสปอยล์หนังต่างประเทศ โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 23 ตุลาคม พ.ศ. 2564 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 3,139,594 ครั้ง (เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2565) ความยาวของคลิป 14.31 นาที

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ภาพที่ 37 คลิปชื่อ เศรษฐีบ้านนอก หลงรักสาวกรุง ปลอมตัวแกล้งจน เพื่อพิสูจน์รักแท้ - เล่าหนัง [สปอยล์หนัง]

ที่มา: https://www.youtube.com/watch?v=qzTKVxJuqE4

จากการวิเคราะห์ตัวบท และข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1.โครงสร้าง

เปิดคลิปมาด้วยภาพประกอบจากหนังมาตัดรวมกัน เป็นไฮไลท์หรือการนำภาพจากซีนสำคัญๆ ของหนังมาไว้รวมกันเพื่อดึงดูดความสนใจให้คนเข้ามาดูคลิป และยังคงดูคลิปต่อไป พร้อมกับวางชื่อหนังไว้ตรงกลางเฟรมอย่างชัดเจน ระหว่างที่ภาพตัดสลับไปมา ผู้ทำคลิปบรรยายถึงพล็อตและเรื่องราวคร่าวๆ ภายในหนัง เพื่อให้ผู้ชมรับรู้และเข้าใจโดยง่ายว่าหนังเรื่องนี้เกี่ยวกับอะไร ก่อนที่จะเข้าสู่เนื้อหาการสปอยล์ โดยการนำภาพจากวิดีโอในหนังมาประกอบกับคำบรรยาย

มีสิ่งหนึ่งที่ผู้วิจัยค้นพบและเห็นว่าเป็นวิธีการนำเสนอที่น่าสนใจของคนทำคลิป คือ มีการหยุดภาพ (Pause) ของวิดีโอ โดยค้างภาพหรือจุดสำคัญของซีนนั้นเอาไว้ เพื่อเน้นย้ำฉากสำคัญ และการกระทำสำคัญของตัวละครที่เกิดขึ้นในฉากๆ นั้น ซึ่งส่งผลให้คนดูเข้าใจและรับรู้เรื่องราวได้กระจ่างชัดมากยิ่งขึ้น อีกทั้งมีการพากษ์เป็นตัวละครสำคัญๆ ในแต่ละฉาก เพื่อให้รู้ว่าใครกำลังพูดอะไรและบทสนทนาไหนมีความสำคัญต่อเรื่อง และใช้เสียงบรรยายที่มีน้ำเสียงสนุกสนาน ไม่เรียบจนเกินไป มีจังหวะจะโคน ก่อนช่วงสุดท้ายของคลิป เมื่อเล่าหนังจบ ผู้ทำคลิปได้สรุปสาระสำคัญและแง่คิดของหนังที่ต้องการสื่อถึงคนดู อีกทั้งผู้ทำคลิปยังบอกอีกด้วยว่าพล็อตเรื่องคล้ายละครน้ำเน่าของไทย และ

เสริมด้วยว่าหนังเรื่องนี้ออกฉายเมื่อปีไหน และเว็บไซต์หนังชื่อดังที่ให้คะแนนหนังอย่าง IMDB ให้คะแนนหนังเรื่องนี้เท่าไหร่

2.เนื้อหาการสปอยล์

มีการเล่าว่าใครทำอะไร ในแต่ละฉาก อย่างหมดจด จนสามารถประติดประต่อเรื่องราวทั้งหมดของหนังได้ตั้งแต่ต้นจนจบ

3.ระดับของการสปอยล์

ผู้วิจัยพบว่าระดับของการสปอยล์ในคลิปนี้ เปิดเผยเรื่องราวและบอดหมดทุกอย่างเกี่ยวกับหนัง เนื่องจากมีการบรรยายฉากต่างๆ ที่เกิดขึ้น จึงทำให้รู้ปม จุดขัดแย้ง ไคล์แมกซ์ และจุดคลี่คลายของหนัง

4.ประเภทภาพยนตร์ที่ถูกสปอยล์

ภาพยนตร์แนวรัก ตลก (โรแมนติก คอมเมดี้)

สำหรับข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป ความคิดเห็นส่วนใหญ่ไปในทิศทางเดียวกัน และเป็นการต่อยอดบทสนทนาของผู้ทำคลิปที่ได้พูดไว้ตอนท้ายคลิปว่าหนังเรื่องนี้มีพล็อตเรื่องคล้ายละครน้ำเน่าของไทย เช่น “นำ้เน่าเหมือนละครไทยนี่ผมชอบดูจริงๆ ตรูนี่ลั่นเลย 555” / “ในหนัง : คนรวยปลอมเป็นคนจน เพื่อหารักแท้” และบางท่านก็เสนอแง่คิดจากหนังหลังจากรับชม “ความหมายที่แท้จริงของหนังไม่เกี่ยวกับแค่รวยจนหรือความรัก แต่อยากจะเสนอให้เห็นมุมมองถ้าคนรวยลองอยู่ในสถานะคนจนแล้วจะเข้าใจ อาจจะสามารถช่วยให้คนจนมีอาชีพที่ดีขึ้นได้ นี่คือสิ่งที่เรารู้สึกว่าหนังทำสื่อสารออกมาความหมายค่อนข้างดี” และมีอีกหนึ่งความเห็นที่น่าสนใจเป็นความเห็นแย้งสิ่งที่ผู้ทำคลิปบรรยายเอาไว้ผิด คือ “ริโอ เดอจาเนโร ไม่ใช่เมืองหลวงครับ แต่เป็นเมืองที่ใหญ่ที่สุดในบราซิล เมืองหลวงคือ บราซีเลีย ครับ พี่ gu ปักหมุดหน่อยครับ”

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

คลิปที่ 4.5 พึ่งมาแตกเนื้อหนุ่มตอนอายุ 30 ปี เพราะมีเนื้องอกในสมอง กดทับต่อมหื่นอยู่ - เล่าหนัง [สปอยล์หนัง]

เป็นคลิปสปอยล์หนังต่างประเทศ โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน พ.ศ. 2563 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 2,730,646 ครั้ง (เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2565) ความยาวของคลิป 9:21 นาที

ภาพที่ 38 คลิปชื่อ พึ่งมาแตกเนื้อหนุ่มตอนอายุ 30 ปี เพราะมีเนื้องอกในสมอง กดทับต่อมหื่นอยู่ - เล่าหนัง [สปอยล์หนัง]

ที่มา: https://www.youtube.com/watch?v=9QwSPfvEWNg

จากการวิเคราะห์ตัวบท และข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1.โครงสร้าง

เปิดคลิปมาด้วยภาพประกอบจากหนังมาตัดรวมกัน เป็นไฮไลท์หรือการนำภาพจากซีนสำคัญๆ ของหนังมาไว้รวมกันเพื่อดึงดูดความสนใจให้คนเข้ามาดูคลิป และยังคงดูคลิปต่อไป พร้อมกับวางชื่อหนังไว้ตรงกลางเฟรมอย่างชัดเจน ระหว่างที่ภาพตัดสลับไปมา ผู้ทำคลิปบรรยายถึงพล็อตและเรื่องราวคร่าวๆ ภายในหนัง เพื่อให้ผู้ชมรับรู้และเข้าใจโดยง่ายว่าหนังเรื่องนี้เกี่ยวกับอะไร ก่อนที่จะเข้าสู่เนื้อหาการสปอยล์ โดยการนำภาพจากวิดีโอในหนังมาประกอบกับคำบรรยาย

มีสิ่งหนึ่งที่ผู้วิจัยค้นพบและเห็นว่าเป็นวิธีการนำเสนอที่น่าสนใจของคนทำคลิป คือ มีการหยุดภาพ (Pause) ของวิดีโอ โดยค้างภาพหรือจุดสำคัญของซีนนั้นเอาไว้ เพื่อเน้นย้ำฉากสำคัญ และการกระทำสำคัญของตัวละครที่เกิดขึ้นในฉากๆ นั้น ซึ่งส่งผลให้คนดูเข้าใจและรับรู้เรื่องราวได้กระจ่างชัดมากยิ่งขึ้น อีกทั้งมีการพากษ์เป็นตัวละครสำคัญๆ ในแต่ละฉาก เพื่อให้รู้ว่าใครกำลังพูดอะไรและบทสนทนาไหนมีความสำคัญต่อเรื่อง และใช้เสียงบรรยายที่มีน้ำเสียงสนุกสนาน ไม่เรียบจนเกินไป มีจังหวะจะโคน ก่อนช่วงสุดท้ายของคลิป เมื่อเล่าหนังจบ ผู้ทำคลิปได้สรุปสาระสำคัญและแง่คิดของหนังที่ต้องการสื่อถึงคนดู อีกทั้งในตอนท้ายยังพูดถึงแฟนที่เข้ามาติดตามช่องและดูคลิปนี้ว่ารู้สึกอย่างไร เมื่อได้ดูจบ มีปัญหาสุขเพศเหมือนดังตัวละครในเรื่องหรือไม่ และเสริมด้วยว่าหนังเรื่องนี้ออก

ฉายเมื่อปีไหน และเว็บไซต์หนังชื่อดังที่ให้คะแนนหนังอย่าง Rotten Tomatoes และ IMDB ให้คะแนนหนังเรื่องนี้เท่าไหร่

2.เนื้อหาการสปอยล์

มีการเล่าว่าใครทำอะไร ในแต่ละฉาก อย่างหมดจด จนสามารถประติดประต่อเรื่องราวทั้งหมดของหนังได้ตั้งแต่ต้นจนจบ

3.ระดับของการสปอยล์

ผู้วิจัยพบว่าระดับของการสปอยล์ในคลิปนี้ เปิดเผยเรื่องราวและบอดหมดทุกอย่างเกี่ยวกับหนัง เนื่องจากมีการบรรยายฉากต่างๆ ที่เกิดขึ้น จึงทำให้รู้ปม จุดขัดแย้ง ไคล์แมกซ์ และจุดคลี่คลายของหนัง

4.ประเภทภาพยนตร์ที่ถูกสปอยล์

ภาพยนตร์แนวตลก

สำหรับข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป ทิศทางความเห็นส่วนใหญ่เป็นไปในทางชื่นชมคนทำคลิปว่าสปอยล์คลิปสนุก เช่น “จริงๆ หนังมันก็ไม่ได้ตลกเท่าไหร่นะ แต่ต่อมฮาแตกก็ตรงเสียงสปอยของแอดนี่แหละอย่างฮา ชอบมากค่ะ” / “ชอบการสปอยมากเลยค่ะ สนุกมาก ตลกมาก ขอบใจมาก 555555” / โอ้ยตลกมากเลยตอนพี่สปอย ชอบช่องนี้ค่ะ นอกเหนือจากนั้นก็จะเป็นการสนทนาต่อจากประเด็นที่ผู้ทำคลิปได้พูดไว้ในท้ายคลิปเรื่องสุขเพศ เช่น “จริงๆ แล้ว ไม่มีอารมณ์ทางเพศ แต่มีสุขภาพแข็งแรง อยู่ได้ กินได้ ก็เป็นความสุขที่ดี” / “ดูสปอยคลิปนี้แล้วผมว่าคงต้องไปหาหมอบ้างละ คือความหื่นล้นทะลักเกินไป เอะอะลุก เอะอะตั้ง เดินผ่านผญนี่ มีอารมตลอดเวลา แบบนี้ ผมควรปรึกษาหมอใช่มั้ยครับ”

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

คลิปที่ 4.6 กาน้ำชาวิเศษ ยิ่งเจ็บปวดยิ่งมีเงินออกมา - เล่าหนัง [สปอยล์หนัง] 2012

เป็นคลิปสปอยล์หนังต่างประเทศ โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 11 กรกฎาคม พ.ศ. 2563 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 2,309,645 ครั้ง (เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2565) ความยาวของคลิป 12.36 นาที

ภาพที่ 39 คลิปชื่อ กาน้ำชาวิเศษ ยิ่งเจ็บปวดยิ่งมีเงินออกมา - เล่าหนัง [สปอยล์หนัง] 2012
ที่มา: https://www.youtube.com/watch?v=KlZMhD1UkFE

จากการวิเคราะห์ตัวบท และข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1.โครงสร้าง

เปิดคลิปมาด้วยภาพประกอบจากหนังมาตัดรวมกัน เป็นไฮไลท์หรือการนำภาพจากซีนสำคัญๆ ของหนังมาไว้รวมกันเพื่อดึงดูดความสนใจให้คนเข้ามาดูคลิป และยังคงดูคลิปต่อไป พร้อมกับวางชื่อหนังไว้ตรงกลางเฟรมอย่างชัดเจน ระหว่างที่ภาพตัดสลับไปมา ผู้ทำคลิปบรรยายถึงพล็อตและเรื่องราวคร่าวๆ ภายในหนัง เพื่อให้ผู้ชมรับรู้และเข้าใจโดยง่ายว่าหนังเรื่องนี้เกี่ยวกับอะไร ก่อนที่จะเข้าสู่เนื้อหาการสปอยล์ โดยการนำภาพจากวิดีโอในหนังมาประกอบกับคำบรรยาย

มีสิ่งหนึ่งที่ผู้วิจัยค้นพบและเห็นว่าเป็นวิธีการนำเสนอที่น่าสนใจของคนทำคลิป คือ มีการหยุดภาพ (Pause) ของวิดีโอ โดยค้างภาพหรือจุดสำคัญของซีนนั้นเอาไว้ เพื่อเน้นย้ำฉากสำคัญ และการกระทำสำคัญของตัวละครที่เกิดขึ้นในฉากๆ นั้น ซึ่งส่งผลให้คนดูเข้าใจและรับรู้เรื่องราวได้กระจ่างชัดมากยิ่งขึ้น อีกทั้งมีการพากษ์เป็นตัวละครสำคัญๆ ในแต่ละฉาก เพื่อให้รู้ว่าใครกำลังพูดอะไรและบทสนทนาไหนมีความสำคัญต่อเรื่อง และใช้เสียงบรรยายที่มีน้ำเสียงสนุกสนาน ไม่เรียบจนเกินไป มีจังหวะจะโคน ก่อนช่วงสุดท้ายของคลิป เมื่อเล่าหนังจบ ผู้ทำคลิปได้สรุปสาระสำคัญและแง่คิดของหนังที่ต้องการสื่อถึงคนดู อีกทั้งยังถามคนดูด้วยว่าถ้าเจอของวิเศษและเหตุการณ์แบบตัวละครจะทำอย่างไร จากนั้นจึงเสริมต่อว่าหนังเรื่องนี้ออกฉายเมื่อปีไหน และเว็บไซต์หนังชื่อดังที่ให้คะแนนหนังอย่าง Rotten Tomatoes และ IMDB ให้คะแนนหนังเรื่องนี้เท่าไหร่

2.เนื้อหาการสปอยล์

มีการเล่าว่าใครทำอะไร ในแต่ละฉาก อย่างหมดจด จนสามารถประติดประต่อเรื่องราวทั้งหมดของหนังได้ตั้งแต่ต้นจนจบ

3.ระดับของการสปอยล์

ผู้วิจัยพบว่าระดับของการสปอยล์ในคลิปนี้ เปิดเผยเรื่องราวและบอดหมดทุกอย่างเกี่ยวกับหนัง เนื่องจากมีการบรรยายฉากต่างๆ ที่เกิดขึ้น จึงทำให้รู้ปม จุดขัดแย้ง ไคล์แมกซ์ และจุดคลี่คลายของหนัง

4.ประเภทภาพยนตร์ที่ถูกสปอยล์

ภาพยนตร์แนวตลก แฟนตาซี

สำหรับข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป ความคิดเห็นส่วนใหญ่เป็นการเสริมข้อคิดและแง่คิดที่ได้จากหนัง เช่น “ความโลภ เกิดขึ้นในหัวทันทีจ้า ภาคได้มันและสะใจทุกเรื่องเลยจ้า ขอบคุณนะคะ ถึงเราจะไม่มีกา ของถูกลอตเตอรี่รางวัลที่หนึ่งจักงวดกะพอหละเนาะพี่น้อง ว่าบ่จ้า” / “มีของดีแต่อย่าเอาไปอวดใครแค่นี้ก็ไม่มีปันหาอะรัยแล้ว แต่คนส่วนใหญ่จะเก็บความดีใจไม่ไหว เลยต้องอยสกเป็นข่าว ต้องโม่กะคนอื่น กลัวเขาจะไม่รู้ว่ารวย สุดท้าย ไม่ถูกฆ่าตาย ก็โดนปล้น เหมือนพวกถูก รอตเตอรีนั้นแหละ พอถูกรางวัลก็ป่าวประกาสไปทั่ว สุดท้ายบางคนตายเพราะมีเงินมากเกินแต่เอาตัวไม่รอด เราไม่อีจฉาใคร แต่เราไม่รู้ว่าใครที่อิจฉาเรา มีของดีไม่ต้องไปบอกใครเขาหรอก เพราะตัวเราเองเท่านั้นแหละที่เชื่อใจได้มากที่สุด” ทั้งนี้ที่ความคิดเห็นใต้คลิปไปในทิศทางเดียวกัน ในประเด็นเดียวกัน เนื่องจากผู้วิจัยพบว่ามีสาเหตุมาจากที่ผู้ทำคลิปได้ทิ้งข้อความไว้ใต้คลิปโดยการปักหมุดหรือข้อความที่อยู่บนสุดของกล่องแสดงความคิดเห็น “ใครมีเรื่องเจ็บปวดอะไรที่คิดว่าน่าจะได้เงินจากกาวิเศษนี้บ้าง ???” จึงส่งผลให้ความคิดเห็นสื่อไปในทางแง่คิดที่ได้รับจากหนัง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

คลิปที่ 4.7 เมื่อฉลาม 5 หัวไล่งับๆๆ สาวๆ อิอิ - เล่าหนัง [สปอยล์หนัง]

เป็นคลิปสปอยล์หนังต่างประเทศ โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 21 มกราคม พ.ศ. 2564 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 2,260,441 ครั้ง (เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2565) ความยาวของคลิป 10.42 นาที

ภาพที่ 40 คลิปชื่อ เมื่อฉลาม 5 หัวไล่งับๆๆ สาวๆ อิอิ - เล่าหนัง [สปอยล์หนัง]
ที่มา: https://www.youtube.com/watch?v=nhTBchas7bA

จากการวิเคราะห์ตัวบท และข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1.โครงสร้าง

เปิดคลิปมาด้วยภาพประกอบจากหนังมาตัดรวมกัน เป็นไฮไลท์หรือการนำภาพจากซีนสำคัญๆ ของหนังมาไว้รวมกันเพื่อดึงดูดความสนใจให้คนเข้ามาดูคลิป และยังคงดูคลิปต่อไป พร้อมกับวางชื่อหนังไว้ตรงกลางเฟรมอย่างชัดเจน ระหว่างที่ภาพตัดสลับไปมา ผู้ทำคลิปบรรยายถึงพล็อตและเรื่องราวคร่าวๆ ภายในหนัง เพื่อให้ผู้ชมรับรู้และเข้าใจโดยง่ายว่าหนังเรื่องนี้เกี่ยวกับอะไร ก่อนที่จะเข้าสู่เนื้อหาการสปอยล์ โดยการนำภาพจากวิดีโอในหนังมาประกอบกับคำบรรยาย

มีสิ่งหนึ่งที่ผู้วิจัยค้นพบและเห็นว่าเป็นวิธีการนำเสนอที่น่าสนใจของคนทำคลิป คือ มีการหยุดภาพ (Pause) ของวิดีโอ โดยค้างภาพหรือจุดสำคัญของซีนนั้นเอาไว้ เพื่อเน้นย้ำฉากสำคัญ และการกระทำสำคัญของตัวละครที่เกิดขึ้นในฉากๆ นั้น ซึ่งส่งผลให้คนดูเข้าใจและรับรู้เรื่องราวได้กระจ่างชัดมากยิ่งขึ้น อีกทั้งมีการพากษ์เป็นตัวละครสำคัญๆ ในแต่ละฉาก เพื่อให้รู้ว่าใครกำลังพูดอะไรและบทสนทนาไหนมีความสำคัญต่อเรื่อง และใช้เสียงบรรยายที่มีน้ำเสียงสนุกสนาน ไม่เรียบจนเกินไป มีจังหวะจะโคน ก่อนช่วงสุดท้ายของคลิป เมื่อเล่าหนังจบ ผู้ทำคลิปได้สรุปสาระสำคัญของหนัง อีกทั้งยังบอกด้วยว่าให้ไปลองหาหนังฉบับเต็มมาดู และรับชมด้วยความบันเทิงจากพล็อตที่มันดูเกินจริง จากนั้นจึงเสริมต่อว่าหนังเรื่องนี้ออกฉายเมื่อปีไหน และเว็บไซต์หนังชื่อดังที่ให้คะแนนหนังอย่าง Rotten Tomatoes และ IMDB ให้คะแนนหนังเรื่องนี้เท่าไหร่

2.เนื้อหาการสปอยล์

มีการเล่าว่าใครทำอะไร ในแต่ละฉาก อย่างหมดจด จนสามารถประติดประต่อเรื่องราวทั้งหมดของหนังได้ตั้งแต่ต้นจนจบ

3.ระดับของการสปอยล์

ผู้วิจัยพบว่าระดับของการสปอยล์ในคลิปนี้ เปิดเผยเรื่องราวและบอดหมดทุกอย่างเกี่ยวกับหนัง เนื่องจากมีการบรรยายฉากต่างๆ ที่เกิดขึ้น จึงทำให้รู้ปม จุดขัดแย้ง ไคล์แมกซ์ และจุดคลี่คลายของหนัง

4.ประเภทภาพยนตร์ที่ถูกสปอยล์

ภาพยนตร์แนวแอ็คชั่น ผจญภัย

สำหรับข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป ความเห็นส่วนใหญ่พูดถึงความชื่นชอบ และชื่นชมคนทำคลิปว่าเล่าสปอยล์ได้สนุก เช่น “เป็นการสปอยที่แบบ ไม่เคยเจอมาก่อน5555 ชอบค่ะชอบบบ ทำต่อไปนะคะ” / “เป็นการภาคที่เชี้ยที่สุดๆ คือไม่ได้สนใจหนังเลย นั่งหัวเราะว่าจะสรรหาคำไหนมาพูดต่อ555 ชอบๆ” / “พี่สปอยอย่างฮาเลย ผมจะเป็น fc พี่ตลอดไป” ซึ่งทั้งหมดที่ผู้วิจัยได้สำรวจและวิเคราะห์ไม่มีการคอมเมนท์หรือข้อความการแสดงความคิดเห็นไปแนวทางอื่นเลย

คลิปที่ 4.8 หนุ่มเกาหลี ติดเกาะร้าง...ต้องแดกขี้นก ปลูกผักกินเอง - เล่าหนัง [สปอยล์หนัง]

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

เป็นคลิปสปอยล์หนังต่างประเทศ โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 6 เมษายน พ.ศ. 2564 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 1,198,210 ครั้ง (เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2565) ความยาวของคลิป 11:27 นาที

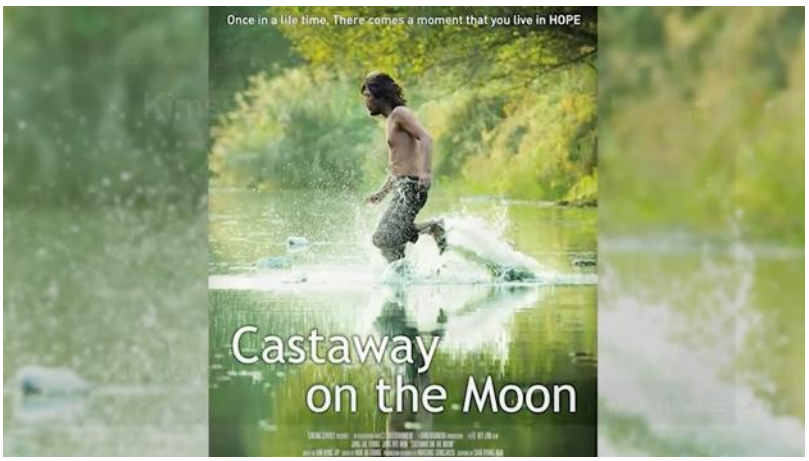

ภาพที่ 41 คลิปชื่อ หนุ่มเกาหลี ติดเกาะร้าง...ต้องแดกขี้นก ปลูกผักกินเอง - เล่าหนัง [สปอยหนัง]
ที่มา: https://www.youtube.com/watch?v=37PXUUI4x6c

จากการวิเคราะห์ตัวบท และข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1.โครงสร้าง

เปิดคลิปมาด้วยภาพประกอบจากหนังมาตัดรวมกัน เป็นไฮไลท์หรือการนำภาพจากซีนสำคัญๆ ของหนังมาไว้รวมกัน และหลังจากนั้นผู้ทำคลิปก็บรรยายถึงพล็อตและเรื่องราวคร่าวๆ ที่เกิดขึ้นในหนัง เพื่อสรุปความว่าหนังเล่าเรื่องเกี่ยวกับอะไร ก่อนที่จะเข้าสู่เนื้อหาการสปอยล์ โดยการนำภาพจากวิดีโอในหนังมาประกอบกับคำบรรยาย

มีสิ่งหนึ่งที่ผู้วิจัยค้นพบและเห็นว่าเป็นวิธีการนำเสนอที่น่าสนใจของคนทำคลิป คือ มีการหยุดภาพ (Pause) ของวิดีโอ โดยค้างภาพหรือจุดสำคัญของซีนนั้นเอาไว้ เพื่อเน้นย้ำฉากสำคัญ และการกระทำสำคัญของตัวละครที่เกิดขึ้นในฉากๆ นั้น ซึ่งส่งผลให้คนดูเข้าใจและรับรู้เรื่องราวได้กระจ่างชัดมากยิ่งขึ้น อีกทั้งมีการพากษ์เป็นตัวละครสำคัญๆ ในแต่ละฉาก เพื่อให้รู้ว่าใครกำลังพูดอะไรและบทสนทนาไหนมีความสำคัญต่อเรื่อง และใช้เสียงบรรยายที่มีน้ำเสียงสนุกสนาน ไม่เรียบจนเกินไป มีจังหวะจะโคน ก่อนช่วงสุดท้ายของคลิป เมื่อเล่าหนังจบ ผู้ทำคลิปได้สรุปสาระและแง่คิดสำคัญของหนัง อีกทั้งยังถามคนดูด้วยว่าคุณค่าและความหมายของชีวิตของพวกเราแต่ละคนคืออะไร จากการที่ได้รับชมหนังเรื่องนี้ ในช่วงท้ายของคลิปมีการบอกว่าหนังเรื่องนี้ออกฉายเมื่อปีไหน และเว็บไซต์หนังชื่อดังที่ให้คะแนนหนังอย่าง Rotten Tomatoes และ IMDB ให้คะแนนหนังเรื่องนี้เท่าไหร่

2.เนื้อหาการสปอยล์

มีการเล่าว่าใครทำอะไร ในแต่ละฉาก อย่างหมดจด จนสามารถประติดประต่อเรื่องราวทั้งหมดของหนังได้ตั้งแต่ต้นจนจบ

3.ระดับของการสปอยล์

ผู้วิจัยพบว่าระดับของการสปอยล์ในคลิปนี้ เปิดเผยเรื่องราวและบอดหมดทุกอย่างเกี่ยวกับหนัง เนื่องจากมีการบรรยายฉากต่างๆ ที่เกิดขึ้น จึงทำให้รู้ปม จุดขัดแย้ง ไคล์แมกซ์ และจุดคลี่คลายของหนัง

4.ประเภทภาพยนตร์ที่ถูกสปอยล์

ภาพยนตร์แนวดราม่า รัก ตลก (โรแมนติก คอมเมดี้)

สำหรับข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป ความคิดเห็นส่วนใหญ่ไปในทิศทางเดียวกัน คือ กล่าวชื่นชม และแสดงความชื่นชอบคนทำคลิปจากช่อง GU Channel เช่น “อยากให้ลงคลิปทุกวันอะ ดูที่หายเครียดตลอด เป็นช่องที่สปอยได้ตลกมาก เสียงเป็นเอกลักษณ์ 555” / “ติดตามมาสักพักใหญ่แล้วครับ ชอบฟังมากๆ เจ้าของช่องมีเอกรักษ์เป็นของตัวเองดี กวนๆ ฮาๆ ฟังแล้วเพลินดีเข้าใจง่าย พาคนดูสนุกได้ตลอด ทำผลงานดีๆแบบนี้ตลอดนะคับ รอดูอยู่ ขอบคุณสำหรับความบันเทิงด้วยคร้า” / “ยากสุดของช่องนี้ คือการเขียนสคริปต์นี่แหละ แต่งให้มันเชื่อมหากันเหมือนโครง” นอกเหนือจากนั้นจะเป็นการพูดถึงหนังเรื่องนี้ว่าให้แง่คิดอย่างไร และเปรียบเทียบตัวเรากับตัวละครยังไง เป็นต้น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

คลิปที่ 4.9 ลองคิดดู ถ้าอยู่ๆ ลุงตุ่ดับ..แล้วมีคนหน้าเหมือนแต่นิสัยดีกว่ามาแทน - เล่าหนัง [สปอยล์หนัง]

เป็นคลิปสปอยล์หนังต่างประเทศ โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม พ.ศ. 2564 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 676,142 ครั้ง (เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2565) ความยาวของคลิป 13:33 นาที

ภาพที่ 42 คลิปชื่อ ลองคิดดู ถ้าอยู่ๆ ลุงตุ่ดับ..แล้วมีคนหน้าเหมือนแต่นิสัยดีกว่ามาแทน - เล่าหนัง [สปอยล์หนัง]

ที่มา: https://www.youtube.com/watch?v=4TLzDNnhVyw&t=195s

จากการวิเคราะห์ตัวบท และข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1.โครงสร้าง

เปิดคลิปมาด้วยภาพประกอบจากหนังมาตัดรวมกัน เป็นไฮไลท์หรือการนำภาพจากซีนสำคัญๆ ของหนังมาไว้รวมกันเพื่อดึงดูดความสนใจให้คนเข้ามาดูคลิป และยังคงดูคลิปต่อไป พร้อมกับวางชื่อหนังไว้ตรงกลางเฟรมอย่างชัดเจน ระหว่างที่ภาพตัดสลับไปมา ผู้ทำคลิปบรรยายถึงพล็อตและเรื่องราวคร่าวๆ ภายในหนัง เพื่อให้ผู้ชมรับรู้และเข้าใจโดยง่ายว่าหนังเรื่องนี้เกี่ยวกับอะไร อีกทั้งยังมีการเสียดสีผู้นำประเทศของเรากับบริบทที่เกิดขึ้นภายในหนัง ก่อนที่จะเข้าสู่เนื้อหาการสปอยล์ โดยการนำภาพจากวิดีโอในหนังมาประกอบกับคำบรรยาย

มีสิ่งหนึ่งที่ผู้วิจัยค้นพบและเห็นว่าเป็นวิธีการนำเสนอที่น่าสนใจของคนทำคลิป คือ มีการหยุดภาพ (Pause) ของวิดีโอ โดยค้างภาพหรือจุดสำคัญของซีนนั้นเอาไว้ เพื่อเน้นย้ำฉากสำคัญ และการกระทำสำคัญของตัวละครที่เกิดขึ้นในฉากๆ นั้น ซึ่งส่งผลให้คนดูเข้าใจและรับรู้เรื่องราวได้กระจ่างชัดมากยิ่งขึ้น อีกทั้งมีการพากษ์เป็นตัวละครสำคัญๆ ในแต่ละฉาก เพื่อให้รู้ว่าใครกำลังพูดอะไรและบทสนทนาไหนมีความสำคัญต่อเรื่อง และใช้เสียงบรรยายที่มีน้ำเสียงสนุกสนาน ไม่เรียบจนเกินไป มีจังหวะจะโคน ก่อนช่วงสุดท้ายของคลิป เมื่อเล่าหนังจบ ผู้ทำคลิปได้สรุปสาระสำคัญของหนัง อีกทั้งยังเชื่อมโยงประเด็นของผู้นำในประเทศของเรากับหนังด้วย จากนั้นจึงเสริมต่อว่าหนังเรื่องนี้ออกฉาย

เมื่อปีไหน และเว็บไซต์หนังชื่อดังที่ให้คะแนนหนังอย่าง Rotten tomatoes และ IMDB ให้คะแนนหนังเรื่องนี้เท่าไหร่

2.เนื้อหาการสปอยล์

มีการเล่าว่าใครทำอะไร ในแต่ละฉาก อย่างหมดจด จนสามารถประติดประต่อเรื่องราวทั้งหมดของหนังได้ตั้งแต่ต้นจนจบ

3.ระดับของการสปอยล์

ผู้วิจัยพบว่าระดับของการสปอยล์ในคลิปนี้ เปิดเผยเรื่องราวและบอดหมดทุกอย่างเกี่ยวกับหนัง เนื่องจากมีการบรรยายฉากต่างๆ ที่เกิดขึ้น จึงทำให้รู้ปม จุดขัดแย้ง ไคล์แมกซ์ และจุดคลี่คลายของหนัง

4.ประเภทภาพยนตร์ที่ถูกสปอยล์

ภาพยนตร์แนวรัก ตลก (โรแมนติก คอมเมดี้)

สำหรับข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป ส่วนใหญ่เป็นการชื่นชมและแสดงความชื่นชอบต่อการทำคลิปของผู้ทำ เช่น พากษ์ได้สนุก สปอยล์ฮามาก เป็นต้น นอกเหนือจากนั้นก็จะเป็นประเด็นที่มีผู้เข้ามาคอมเมนท์ตามสิ่งที่ผู้ทำคลิปได้ทิ้งประเด็นไว้เรื่องผู้นำในประเทศของเรา จนกระทั่งโยงไปถึงเรื่องประเด็นทางการเมืองต่างๆ ในประเทศของเรา

คลิปที่ 4.10 เมื่อนักฆ่าความจำเสื่อม นึกว่าตัวเองเป็นดารา- เล่าหนัง [สปอยล์หนัง]

เป็นคลิปสปอยล์หนังต่างประเทศ โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 8 ตุลาคม พ.ศ. 2563 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 446,051 ครั้ง (เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2565) ความยาวของ 13:05 นาที

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ภาพที่ 43 คลิปชื่อ เมื่อนักฆ่าความจำเสื่อม นึกว่าตัวเองเป็นดารา- เล่าหนัง [สปอยล์หนัง]
ที่มา: https://www.youtube.com/watch?v=cdqfVMIkR_c

จากการวิเคราะห์ตัวบท และข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1.โครงสร้าง

เปิดคลิปมาด้วยภาพประกอบจากหนังมาตัดรวมกัน เป็นไฮไลท์หรือการนำภาพจากซีนสำคัญๆ ของหนังมาไว้รวมกันเพื่อดึงดูดความสนใจให้คนเข้ามาดูคลิป และยังคงดูคลิปต่อไป พร้อมกับวางชื่อหนังไว้ตรงกลางเฟรมอย่างชัดเจน ระหว่างที่ภาพตัดสลับไปมา ผู้ทำคลิปบรรยายถึงพล็อตและเรื่องราวคร่าวๆ ภายในหนัง เพื่อให้ผู้ชมรับรู้และเข้าใจโดยง่ายว่าหนังเรื่องนี้เกี่ยวกับอะไร อีกทั้งยังมีการเสียดสีผู้นำประเทศของเรากับบริบทที่เกิดขึ้นภายในหนัง ก่อนที่จะเข้าสู่เนื้อหาการสปอยล์ โดยการนำภาพจากวิดีโอในหนังมาประกอบกับคำบรรยาย

มีสิ่งหนึ่งที่ผู้วิจัยค้นพบและเห็นว่าเป็นวิธีการนำเสนอที่น่าสนใจของคนทำคลิป คือ มีการหยุดภาพ (Pause) ของวิดีโอ โดยค้างภาพหรือจุดสำคัญของซีนนั้นเอาไว้ เพื่อเน้นย้ำฉากสำคัญ และการกระทำสำคัญของตัวละครที่เกิดขึ้นในฉากๆ นั้น ซึ่งส่งผลให้คนดูเข้าใจและรับรู้เรื่องราวได้กระจ่างชัดมากยิ่งขึ้น อีกทั้งมีการพากษ์เป็นตัวละครสำคัญๆ ในแต่ละฉาก เพื่อให้รู้ว่าใครกำลังพูดอะไรและบทสนทนาไหนมีความสำคัญต่อเรื่อง และใช้เสียงบรรยายที่มีน้ำเสียงสนุกสนาน ไม่เรียบจนเกินไป มีจังหวะจะโคน ก่อนช่วงสุดท้ายของคลิป เมื่อเล่าหนังจบ ผู้ทำคลิปได้สรุปสาระและแง่คิดสำคัญของหนัง และยังเชิญชวนให้คนที่เข้ามาชมคลิปหาหนังฉบับเต็มมาดู จากนั้นจึงเสริมต่อว่าหนังเรื่องนี้ออก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ฉายเมื่อปีไหน และเว็บไซต์หนังชื่อดังที่ให้คะแนนหนังอย่าง Rotten Tomatoes และ IMDB ให้คะแนนหนังเรื่องนี้เท่าไหร่

2.เนื้อหาการสปอยล์

มีการเล่าว่าใครทำอะไร ในแต่ละฉาก อย่างหมดจด จนสามารถประติดประต่อเรื่องราวทั้งหมดของหนังได้ตั้งแต่ต้นจนจบ

3.ระดับของการสปอยล์

ผู้วิจัยพบว่าระดับของการสปอยล์ในคลิปนี้ เปิดเผยเรื่องราวและบอดหมดทุกอย่างเกี่ยวกับหนัง เนื่องจากมีการบรรยายฉากต่างๆ ที่เกิดขึ้น จึงทำให้รู้ปม จุดขัดแย้ง ไคล์แมกซ์ และจุดคลี่คลายของหนัง

4.ประเภทภาพยนตร์ที่ถูกสปอยล์

ภาพยนตร์แนวแอ็คชั่น ตลก

สำหรับข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป ความคิดเห็นส่วนใหญ่เป็นการชื่นชมคนทำคลิปว่าเล่าเรื่องได้สนุก และยังมีข้อความหนึ่งที่น่าสนใจ “ตามมาจาก TiKTOK ครับเป็นกำลังใจให้สู้ๆ ครับคริปดีมาก” มีผู้ติดตามมาจากสื่อสังคมออนไลน์อื่น อย่าง Tiktok ซึ่งแสดงให้เห็นว่าคนสปอยล์หนังช่องนี้มีฐานแฟนคลับและมีผู้ติดตามตามมารับชมในช่องทางหลักอย่าง Youtube ด้วย นอกเหนือจากนั้นจะเป็นการแสดงความคิดเห็นที่มีต่อหนังเรื่องจากคนที่ดูมาแล้ว และผู้ที่ติดตามหนังเกาหลีอยู่เป็นประจำ เช่น “คนที่เล่นเป็นนักฆ่า ถ้าใครชอบดูหนังเกาหลี จะเห็นเขาเล่นเป็นตัวประกอบบ่อยๆนะ จนมาเห็นเรื่องนี้แหละ ได้เล่นเป็นตัวเอก” / “เป็นหนังที่โคตรฮาและสนุก ผู้ว่าจ้างฆ่าโง่มาก ตอนจบที่เตี๋ยมกัน คอนเทนเนอร์ทับตายหมด แต่ตอนจบดันไปแสดงหนัง 555555 ผู้ว่าจ้างจำไม่ได้เลยแง๊ะ” เป็นต้น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

5.ช่อง SNEAK channel มีผู้ติดตาม (Subscribers) 372,000 คน (ข้อมูลจากวันที่ 16 มีนาคม พ.ศ. 2565) เริ่มต้นทำช่องครั้งแรกเมื่อวันที่ 19 สิงหาคม พ.ศ.2558

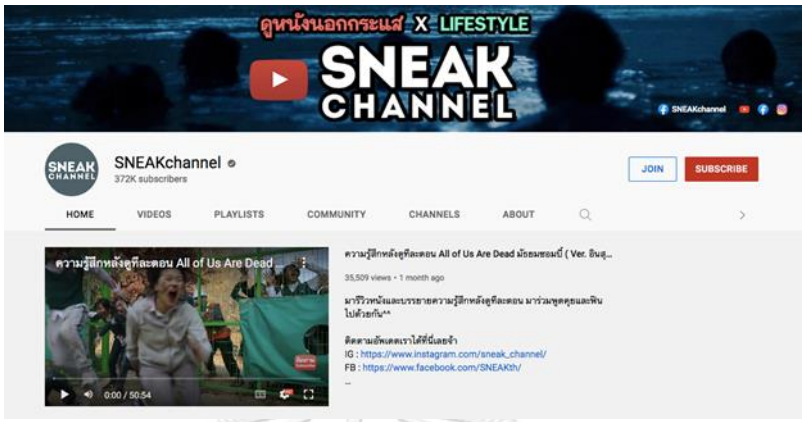

ภาพที่ 44 จากช่อง SNEAK channel ใน Youtube

คลิปที่ 5.1 Life Like หุ่นโหยตัณหา (หุ่นยนต์ก็หื่นได้!) | สปอยล์หนัง By ดูหนังนอกกระแส

เป็นคลิปสปอยล์หนังต่างประเทศ โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 4 เมษายน พ.ศ. 2563 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 1,640,866 ครั้ง (เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2565) ความยาวของคลิป 31.30 นาที

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ภาพที่ 45 คลิปชื่อ Life Like หุ่นโหยตัณหา (หุ่นยนต์ก็หื่นได้!) | สปอยล์หนัง By ดูหนังนอกกระแส
ที่มา: https://www.youtube.com/watch?v=rgBbF2rogsY

จากการวิเคราะห์ตัวบท และข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1.โครงสร้าง

เปิดคลิปมาด้วยการแนะนำช่อง และนำภาพประกอบจากหนังมาตัดสลับรวมกัน จากนั้นก็ขึ้นข้อความว่า “ดูหนังนอกกระแส” ข้อสังเกตคือไม่ใช่ชื่อช่อง แต่ต้องการสื่อว่าช่องนี้กำลังสปอยล์หนังนอกกระแส และบรรยายต่อว่าหนังที่กำลังจะมาเล่าให้ฟังนั้นคือเรื่องอะไร พล็อตเรื่องคืออะไร อีกทั้งยังมีการขึ้นข้อความ “สปอยล์” (Spoiler Alert) เตือนผู้ชมก่อนว่าคลิปนี้มีเนื้อหาสปอยล์ ผู้ทำคลิปยังพูดเสริมอีกว่า “ถ้าใครไม่คิดที่จะดูหนังเรื่องนี้เต็มๆ มาฟังผมสปอยล์ได้” จากนั้นจึงเข้าสู่เนื้อหาของการสปอยล์ในแต่ละฉากที่เกิดขึ้น โดยนำภาพประกอบในหนังมาเล่า ระหว่างทางมีการพากษ์เสียงตัวละคร และให้ชื่อตัวละครสมมติ เพื่อป้องกันความสับสนและเพื่อความเข้าใจที่ง่ายขึ้น และเมื่อเล่าหนังจบ ผู้ทำคลิปได้มาวิเคราะห์ตัวละคร และวิพากษ์วิจารณ์แง่มุมต่างๆ ของหนังให้แก่ผู้ชม และในท้ายคลิปมีการให้คะแนนต่อหนังเรื่องนี้จากมุมมองของคนทำคลิปเอง

2.เนื้อหาการสปอยล์

เล่าเรื่องราวตั้งแต่ต้นจนจบของหนัง เช่น ใครทำอะไรในแต่ละฉาก จุดประสงค์ ปมขัดแย้งต่างๆ ถูกเล่าออกมาพร้อมกับคำบรรยาย ไม่เพียงเท่านั้น ยังมีการเสริมข้อมูลอื่นๆ ที่หนังได้ให้สัญญะและทิ้งประเด็นสำคัญบางอย่างให้กับคนดู

3.ระดับของการสปอยล์

สปอยล์เนื้อหาทั้งหมดของเรื่อง เปิดเผยข้อมูลสำคัญของหนัง เนื่องจากมีการบรรยายฉากต่างๆ ที่เกิดขึ้น จนสามารถเห็นทุกองค์ประกอบของแต่ละองก์ที่เกิดขึ้นในหนัง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

4.ประเภทภาพยนตร์ที่ถูกสปอยล์

ภาพยนตร์แนวดราม่า และบันเทิงคดีวิทยาศาสตร์ (ไซ-ไฟ)

สำหรับข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป ผู้ทำคลิปได้ทำสร้างข้อความคิดเห็นปักหมุดหรือข้อความต้นๆ ของกล่องความคิดเห็น โดยการตั้งคำถามกับคนดูว่า “ถ้าได้หุ่นยนต์สวยหล่อฟรีๆ 1 ตัว จะใช้ทำอะไรเป็นอย่างแรกครับ?” เพื่อเป็นการดึงดูดให้คนที่เข้ารับชมคลิปนี้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และเป็นการสื่อสารทางการตลาดอย่างหนึ่งในแง่ Engagement ซึ่งจุดนี้ทำให้มีคนเข้ามาแสดงความคิดเห็นกันมากมาย ทั้งทีเล่นทีจริง ทั้งสาระที่เกี่ยวข้องกับหนัง และไม่เกี่ยวข้องกับหนัง และในส่วนอื่นๆ ของข้อความคิดเห็นส่วนใหญ่ก็จะเป็นการขอบคุณคนทำคลิปที่มาเล่าหนังดีๆ นอกกระแสเรื่องหนึ่งให้คนได้รู้จักกันมากขึ้น เช่น “รอติดตามการ

สอยครั้งต่อๆไป ค่ะ ... ขอบคุณที่มาสปอยให้ ช่วยให้เราผู้ซึ่งขี้เกียจไปดูหนัง ได้รับรู้เรื่องราวหนังดีๆ” / “ได้ฟังจบ เรื่องนี้ดีมากๆ ขอบคุณที่นำหนังที่ดีมาแบ่งปัน จุดที่คุณบอกรายละเอียดชีวิตประจำวันของเฮนลี่ ..หนังแบบนี้เอาไว้สำหรับแสดงในเมืองคานส์ ไว้ประกวด เช่นเรื่องเพอร์ฟูม ที่เคยได้รับรางวัล” / “เป็นอะไรที่ ฟังแล้วเข้าใจ รู้สึกดีมากค่ะ ขอบคุณนะคะ” เป็นต้น

คลิปที่ 5.2 The Platform คุกนรก200ชั้น!! (นักโทษยังเหยียดกันเอง!) | สปอยล์หนัง ตีความหนัง By ดูหนังนอกกระแส

เป็นคลิปสปอยล์หนังต่างประเทศ โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 4 มีนาคม พ.ศ. 2563 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 568,441 ครั้ง (เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2565) ความยาวของคลิป 30:33 นาที

CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาพที่ 46 คลิปชื่อ The Platform คุกนรก200ชั้น!! (นักโทษยังเหยียดกันเอง!) | สปอยล์หนัง ตีความหนัง By ดูหนังนอกกระแส

ที่มา: https://www.youtube.com/watch?v=AczskNO6hqA

จากการวิเคราะห์ตัวบท และข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1.โครงสร้าง

เปิดคลิปมาในช่วงต้น (Intro) คนทำคลิปออกมาพูดถึงประเด็นของหนังสั้นๆ ชวนให้คนคิดและติดตาม พร้อมกับนำภาพประกอบจากหนังมาตัดสลับกับคำบรรยาย จากนั้นก็ขึ้นข้อความว่า “ดู

หนังนอกกระแส” ข้อสังเกตคือไม่ใช่ชื่อช่อง แต่ต้องการสื่อว่าช่องนี้กำลังสปอยล์หนังนอกกระแส และบรรยายต่อว่าหนังที่กำลังจะมาเล่าให้ฟังนั้นคือเรื่องอะไร พล็อตเรื่องคืออะไร และที่น่าสนใจคือ มีการตั้งชื่อหนังขึ้นมาเอง เนื่องจากหนังเรื่องนี้เป็นหนังจาก Netflix ซึ่งไม่มีชื่อไทย ทางผู้ทำคลิปอยากให้คนเข้าใจง่าย เข้าถึงง่าย จึงตั้งชื่อหนังเป็นภาษาไทย อีกทั้งยังมีการขึ้นข้อความ “สปอยล์” (Spoiler Alert) เตือนผู้ชมก่อนว่าคลิปนี้มีเนื้อหาสปอยล์ ผู้ทำคลิปยังพูดเสริมอีกว่า “ถ้าใครไม่คิดที่จะดูหนังเรื่องนี้เต็มๆ มาฟังผมสปอยล์ได้” จากนั้นจึงเข้าสู่เนื้อหาของการสปอยล์ในแต่ละฉากที่เกิดขึ้น โดยนำภาพประกอบในหนังมาเล่า ระหว่างทางมีการพากษ์เสียงตัวละคร และให้ชื่อตัวละครสมมติ เพื่อป้องกันความสับสนและเพื่อความเข้าใจที่ง่ายขึ้น และเมื่อเล่าหนังจบ ผู้ทำคลิปได้มาวิเคราะห์ตัวละครและวิพากษ์วิจารณ์แง่มุมต่างๆ ของหนังให้แก่ผู้ชม และในท้ายคลิปมีการให้คะแนนต่อหนังเรื่องนี้จากมุมมองของคนทำคลิปเอง

2.เนื้อหาการสปอยล์

เล่าเรื่องราวตั้งแต่ต้นจนจบของหนัง เช่น ใครทำอะไรในแต่ละฉาก จุดประสงค์ ปมขัดแย้งต่างๆ ถูกเล่าออกมาพร้อมกับคำบรรยาย ไม่เพียงเท่านั้น ยังมีการเสริมข้อมูลอื่นๆ ที่หนังได้ให้สัญญะและทิ้งประเด็นสำคัญบางอย่างให้กับคนดู

3.ระดับของการสปอยล์

สปอยล์เนื้อหาทั้งหมดของเรื่อง เปิดเผยข้อมูลสำคัญของหนัง เนื่องจากมีการบรรยายฉากต่างๆ ที่เกิดขึ้น จนสามารถเห็นทุกองค์ประกอบของแต่ละองก์ที่เกิดขึ้นในหนัง

4.ประเภทภาพยนตร์ที่ถูกสปอยล์

ภาพยนตร์แนวสยองขวัญ ลึกลับ และบันเทิงคดีวิทยาศาสตร์ (ไซ-ไฟ)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

สำหรับข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป จากการสำรวจและวิเคราะห์ข้อมูลจากข้อความการแสดงความคิดเห็น ผู้วิจัยพบว่า ทางช่องได้กระตุ้นให้ผู้คนที่เข้ามารับชมคลิปนั้นมีส่วนร่วมเป็นอย่างมาก ประการที่ 1 ข้อความส่วนใหญ่ที่ตอบมานั้น เป็นข้อความขนาดยาว และประการที่ 2 แต่ละข้อความแสดงถึงความคิดเห็นในแง่มุมของคนที่มีพื้นฐานทางความรู้ด้านภาพยนตร์ เช่น

“การเลื่อนขั้นชั้นบนชั้นล่าง มันมีนัยยะ ตรีมากาซีบอกว่าตัวเองไปอยู่ชั้นไหนมาบ้าง มันคือเสียดสีระบบทุนนิยม เพราะตัวเค้าไปอยู่ชั้นที่ต่ำ สลับสูงเสมอ คือยิ่งชั้นต่ำมากเท่าไหร่ การต่อสู้ดิ้นรนก็จะมากขึ้น ความเห็นแก่ตัวก็มากขึ้นเท่านั้น เห็นแกตัวครั้งใด ไม่ว่าจะเป็นการทำร้ายคู่ตรงข้ามเพื่อให้ตนเองรอดก็จะได้ขึ้นชั้นที่สูงกว่า สอดคล้องกับระบบทุนนิยมที่ว่า ไม่ว่าใครก็ประสบ

ความสำเร็จได้ถ้าพยามมากพอ ตีความจากคำพูดของตรีมากาชีที่พูดเรื่องมีด เราคิดว่ามีดคือความเห็นแก่ตัวในสันดานของมนุษย์ เขาบอกว่าตัสเองไม่ลับมีดรึป่าวชีวิตถึงแย่ อาจจะสื่อได้ว่า ถ้ามีสถานการณ์ที่ให้เอาเปรียบได้ ก็จะทำทันทีเพื่อให้ตัวเองรอดขึ้นไป ที่บอกมีดหั่นอิฐได้ หั่นได้ทุกอย่างเหมือนคนที่มีต้นทุนดี ไม่ต้องดิ้นรน อยากได้อะไรก็มี ต่างจากตัวเองที่ต้องดิ้นรน ต้องใช้ความเห็นแก่ตัวก็จะได้สิ่งที่ต้องการมา คนที่ร่วงก็คือคนที่โดนผลกระทบจากการเอาเปรียบนั้น เหมือนกับแข่งกันใครเห็นแก่ตัวมากจึงจะดี และเขาบอกว่าโกเรงอยู่ชั้นล่างไม่ไหวหรอก เพราะเนื้อแท้แล้วโกเรงไม่ใช่คนเห็นแก่ตัวขนาดนั้น แค่หลงไปกับระบบชั่วคราว หนังคงจะสื่อว่า คนเราไม่แน่นอน หากมีความได้เปรียบหรือผลประโยชน์อะไร ก็ต้องการรีบกอบโกยในตอนนั้นโดยไม่สนใจคนอื่น”

“หนังเรื่องนี้ดีมากค่ะ ดู 10 คน ก็ตีความกันไป 10 แบบ แล้วแต่พื้นหลังและประสบการณ์ของแต่ละคน ไม่มีอะไรถูกอะไรผิดนะคะ คนคริสต์ก็จะตีความไปถึงพระเจ้า บางคนก็ตีความเป็นรัฐบาลหรือระบบ ซึ่งไม่ว่าจะเห็นเป็นอะไรก็ใช้ได้ในบริบทของหนังหมดเลย แต่ไม่ว่าคุณจะเห็นเป็นอะไร สารหรือใจความสำคัญของ "สังคมมนุษย์" มันเข้าถึงทุกคน สำหรับเราถือว่า ผกก สามารถส่งสารได้อย่างดีเยี่ยม // ไม่เยอะนะที่หนัง symbolic จะประสบความสำเร็จในการส่งสารได้ขนาดนี้ ส่วนใหญ่จะลึกลับซับซ้อนจนต้องถามว่าไอ้เหี้ยดูอะไรวะ”

ทั้งหมดนี้เป็นข้อความที่น่าสนใจและมีผู้มากดไลท์หรือแสดงความชื่นชอบต่อความคิดเห็นนี้ในลำดับต้น ซึ่งเป็นข้อความที่มีสาระ ให้แง่มุม และสนทนาต่อยอดเนื้อหาสาระที่ได้จากหนังเรื่องนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

คลิปที่ 5.3 Uzumaki ก้นหอยมรณะ (หมู่บ้านอาถรรพ์ทำให้คนตัวบิดเบี้ยว!) / สปอยล์หนัง By ดูหนังนอกกระแส

เป็นคลิปสปอยล์หนังต่างประเทศ โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 3 เมษายน พ.ศ. 2564 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 113,255 ครั้ง (เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2565) ความยาวของคลิป 19:45 นาที

ภาพที่ 47 คลิปชื่อ Uzumaki ก้นหอยมรณะ (หมู่บ้านอาถรรพ์ทำให้คนตัวบิดเบี้ยว!) / สปอยล์หนัง By ดูหนังนอกกระแส

ที่มา: https://www.youtube.com/watch?v=RUFwDoHyZLY

จากการวิเคราะห์ตัวบท และข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1.โครงสร้าง

เปิดคลิปมาด้วยการขึ้นข้อความว่า “ดูหนังนอกกระแส” หลังจากนั้นก็เล่าว่ากำลังจะสปอยล์หนังเรื่องอะไร พล็อตคืออะไร โดยการนำภาพประกอบจากหนังมาตัดสลับกับคำบรรยาย และขึ้นข้อความ “สปอยล์” (Spoiler Alert) เตือนผู้ชมก่อนว่าคลิปนี้มีเนื้อหาสปอยล์ ผู้ทำคลิปยังพูดเสริมอีกว่า “ถ้าใครไม่คิดที่จะดูหนังเรื่องนี้เต็มๆ มาฟังผมสปอยล์ได้” จากนั้นจึงเข้าสู่เนื้อหาของการสปอยล์ในแต่ละฉากที่เกิดขึ้น โดยนำภาพประกอบในหนังมาเล่า ระหว่างทางมีการพากษ์เสียงตัวละคร และให้ชื่อตัวละครสมมติ เพื่อป้องกันความสับสนและเพื่อความเข้าใจที่ง่ายขึ้น และเมื่อเล่าหนังจบ ผู้ทำคลิปได้มาวิเคราะห์ตัวละคร และวิพากษ์วิจารณ์แง่มุมต่างๆ ของหนังให้แก่ผู้ชม และในท้ายคลิปมีการให้คะแนนต่อหนังเรื่องนี้จากมุมมองของคนทำคลิปเอง ไม่เพียงเท่านั้นทางช่องหรือผู้จัดทำ ได้มีการเชิญชวนให้คนเข้ามาสนับสนุนช่อง โดยมีการนำลูกเล่นบางอย่างมาใช้เพื่อดึงดูดความสนใจ ด้วยการนำภาพศิลปะดิจิทัล หรือ NFT ซึ่งในที่นี่คือปลาที่เป็นลักษณะตัวการ์ตูนอันมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว มาแลกกับเงินของผู้สนับสนุน (เนื่องจากคนทำคลิปทำงานศิลปะดิจิทัล)

2.เนื้อหาการสปอยล์

เล่าเรื่องราวตั้งแต่ต้นจนจบของหนัง เช่น ใครทำอะไรในแต่ละฉาก จุดประสงค์ ปมขัดแย้งต่างๆ ถูกเล่าออกมาพร้อมกับคำบรรยาย ไม่เพียงเท่านั้น ยังมีการเสริมข้อมูลอื่นๆ ที่หนังได้ให้สัญญะและทิ้งประเด็นสำคัญบางอย่างให้กับคนดู

3.ระดับของการสปอยล์

สปอยล์เนื้อหาทั้งหมดของเรื่อง เปิดเผยข้อมูลสำคัญของหนัง เนื่องจากมีการบรรยายฉากต่างๆ ที่เกิดขึ้น จนสามารถเห็นทุกองค์ประกอบของแต่ละองก์ที่เกิดขึ้นในหนัง แต่เนื่องจากหนังเรื่องนี้ถูกดัดแปลงมาจากการ์ตูน จึงทำให้ผู้วิจัยคิดในแง่หนึ่งว่า มันอาจส่งผลกระทบคนบางกลุ่มที่ชื่นชอบประสบการณ์ความสดใหม่ที่ได้เจอจากหนังฉบับเต็มมากกว่าการสปอยล์ แต่ถึงอย่างไรก็มีผู้ชมบางส่วนที่ชื่นชอบการดูหนังที่ถูกดัดแปลงมาจากการ์ตูน หรือเรียกอีกอย่างว่า Live Action ว่าภาพที่ถูกทำออกมาในฉบับคนแสดงจริงๆ นั้นจะแตกต่าง และเป็นเช่นไร แม้ว่าจะเคยรู้เรื่องราวมาก่อนหรือไม่ก็ตาม

4.ประเภทภาพยนตร์ที่ถูกสปอยล์

ภาพยนตร์แนวสยองขวัญ แฟนตาซี

สำหรับข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป ความคิดเห็นส่วนใหญ่แต่ละคนเคยได้อ่านการ์ตูนมาก่อนดูหนังเรื่องนี้ จึงสามารถเสนอความคิดและแง่มุมต่างๆ ที่มีต่อหนังได้ เช่น

“หนังทำมากลมมากกลมเหมือนก้นหอย มังงะจะเล่าแบบเริ่มจากพ่อพระเอกไปคนอื่นๆ แผ่จากระดับครอบครัวไปถึงชุมชนและเมืองและไปเฉลยเอาว่าเพราะอะไรถึงมีคำสาปจากสระน้ำ ในหนังคือชิบหายกันให้หมดค้าบพี่น้องไม่ต้องรอคิว แต่ชอบความอะไรเล็กๆน้อยๆอย่างลมหมุนเป็นก้นหอยในหนังนั่นนะ ทั้งที่เป็นส่วนน้อยในคำพูดพระเอกในมังงะที่บ่นให้นางเอกฟังว่าเมืองโดนคำสาปมีลมหมุนเยอะขึ้น น้ำวนในน้ำก็เยอะขึ้นแต่ก็เป็นส่วนน้อยจริงๆที่ไม่คิดว่าเค้าจะเอามาใส่ในหนังด้วย”

อีกทั้งการวิเคราะห์ข้อมูลจากความคิดเห็นในส่วนอื่นๆ พบว่า แต่ละคนเป็นแฟนของผู้วาดการ์ตูน อ.จุนจิ อิโต้ พอได้ดูหนังเรื่องนี้จากคลิปสปอยล์ ต่างก็ออกความเห็นไปในแนวทางเดียวกัน เช่น

“กรี๊ดดดดดพึ่งรู้ว่าก้นหอยมี live actionด้วย ถ้าใครงงกับหนังก็ไม่แปลกนะคะในมังงะก็งงๆมึนๆพอกัน 55555 ถือเป็นเสน่ห์ของอาจารย์อิโต้จุนจิแกแหละ”

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

“อ.จุนจิ วาดการ์ตูนสวยมาก ไม่มีบทพูดใดๆ ชอบสัญลักษณ์และการตีแผ่สังคม spiral-spirit แรงดึงดูดของกรรม จุดตั้งต้น จุดสิ้นสุด พอมาเป็นหนัง น่าดูมากเลย น่าจะเป็นต้นกำเนิดของตุ๊กตา saw ลายก้นหอย อยากดูหนังโฆษณาอีก ที่คุณโอมเคยเอามาเล่า ชอบจ้า สนุกดี”

“มังงะ ของอ.จุนจิ อิโต้ คนวาดโทมิเอะ ก้นหอยมรณะ และสูญสิ้นความเปนคนเรื่องนี้ ดัดแปลงจากสุดยอดวรรณกรรมของ ดะไซ โอซามุ ดาร์กสุดๆค่ะ”

เมื่อนำมาศึกษาต่อ ก็ค้นพบว่ามีบทสนทนาและจุดสนใจร่วมกันระหว่างแฟนการ์ตูนกับแฟนหนัง คนทำคลิป สปอยล์ได้นำทางให้ผู้คนที่เข้ามารับชมคลิปนี้ได้ต่อยอดบทสนทนในเรื่องราวที่ชอบร่วมกัน

คลิปที่ 5.4 THE SPECIAL กล่องพิศวาส (รูปริศนาที่แค่เสียบเข้าไปก็ฟินแตก!) / สปอยล์หนัง By ดูหนังนอกกระแส

เป็นคลิปสปอยล์หนังต่างประเทศ โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 24 เมษายน พ.ศ. 2564 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 72,949 ครั้ง (เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2565) ความยาวของคลิป 24:50 นาที

ภาพที่ 48 คลิปชื่อ THE SPECIAL กล่องพิศวาส (รูปริศนาที่แค่เสียบเข้าไปก็ฟินแตก!) / สปอยล์หนัง By ดูหนังนอกกระแส

ที่มา: https://www.youtube.com/watch?v=7tY2N6dFu4I

จากการวิเคราะห์ตัวบท และข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1.โครงสร้าง

เปิดคลิปมาด้วยภาพจากซีนสำคัญๆ ในหนัง มาต่อรวมกัน พร้อมกับพูดเกริ่นว่าหนังเรื่องนี้มีเนื้อหาอย่างไร ด้วยคำพูดสองสองแง่สองง่าม เพราะเรื่องราวภายในหนังมีเนื้อหาเกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธุ์ จากนั้นก็ขึ้นข้อความว่า “ดูหนังนอกกระแส” แล้วเล่าว่ากำลังจะสปอยหนังเรื่องอะไร พล็อตคืออะไร ต่อมาก็ขึ้นข้อความ “สปอยล์” (Spoiler Alert) เตือนผู้ชมก่อนดูว่าคลิปนี้มีเนื้อหาสปอยล์ ผู้ทำคลิปยังพูดเสริมอีกว่า “ถ้าใครไม่คิดที่จะดูหนังเรื่องนี้เต็มๆ มาฟังผมสปอยล์ได้” จากนั้นจึงเข้าสู่เนื้อหาของการสปอยล์ในแต่ละฉาก โดยนำภาพประกอบในหนังมาเล่า ระหว่างทางมี การพากษ์เสียงตัวละคร และให้ชื่อตัวละครสมมติ เพื่อป้องกันความสับสนและเพื่อความเข้าใจที่ง่ายขึ้น และเมื่อเล่าหนังจบ ผู้ทำคลิปได้มาวิเคราะห์ตัวละคร และวิพากษ์วิจารณ์แง่มุมต่างๆ ของหนังให้แก่ผู้ชม และในท้ายคลิปมีการให้คะแนนต่อหนังเรื่องนี้จากมุมมองของคนทำคลิปเอง อีกทั้งยังทิ้งคำถามในช่วงท้ายด้วยว่า “ฟังสปอยจบแล้วรู้สึกอย่างไรบ้าง?” เพื่อเป็นการดึงดูดให้ผู้ที่เข้ามาชมคลิปมีส่วนแสดงความคิดเห็นใต้คลิป

2.เนื้อหาการสปอยล์

เล่าเรื่องราวตั้งแต่ต้นจนจบของหนัง เช่น ใครทำอะไรในแต่ละฉาก จุดประสงค์ ปมขัดแย้งต่างๆ ถูกเล่าออกมาพร้อมกับคำบรรยาย ไม่เพียงเท่านั้น ยังมีการเสริมข้อมูลอื่นๆ ที่หนังได้ให้สัญญะและทิ้งประเด็นสำคัญบางอย่างให้กับคนดู

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

3.ระดับของการสปอยล์

สปอยล์เนื้อหาทั้งหมดของเรื่อง เปิดเผยข้อมูลสำคัญของหนัง เนื่องจากมีการบรรยายฉากต่างๆ ที่เกิดขึ้น จนสามารถเห็นทุกองค์ประกอบของแต่ละองก์ที่เกิดขึ้นในหนัง

4.ประเภทภาพยนตร์ที่ถูกสปอยล์

ภาพยนตร์แนวลึกลับ แฟนตาซี

สำหรับข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป มีความคิดเห็นที่หลากหลาย แต่ทิศทางของการแสดงความคิดเห็นส่วนใหญ่ เป็นการร่วมกันวิเคราะห์หนัง เช่น

“สำหรับผมกล่องพิศวาสเปรียบเสมือนหลายสิ่งหลายอย่างบนโลกที่มอมเมาเรา โดยที่เราไม่ทันได้เข้าใจในมันหรืออาจเห็นมันเพียงเปลือกนอก ว่าไม่ได้มีพิษภัยอะไรแต่เมื่อลองสัมผัสมันจริงๆ ล้วนแต่ถอนตัวไม่ขึ้นทั้งๆ ที่มองเห็นแล้วว่ามันสกปรกหรือน่าเกลียดน่ากลัวขนาดไหน”

“โดยส่วนตัวผมตีความว่ากล่องพิศวาสก็คือผู้หญิง ถ้าผู้ชายจะไปมีอะไรกับหญิงอื่นที่ไม่ใช่เมียตัวเองเพียงครั้งเดียวเช่นหญิงขายบริการก็อาจจะไม่กระทบความสัมพันธ์และชีวิต แต่ถ้าผู้ชายติดใจเลี้ยงดูผู้หญิงเป็นตัวเป็นตน (ซึ่งเปรียบเสมือนการที่ใช้กล่องนี้มากกว่า 1 ครั้ง หรือติดสิ่งเสพติด) ก็อาจจะทำให้ผู้ชายมีนิสัยเปลี่ยนไป สามารถทำสิ่งผิดเพื่อให้มีกล่องพิศวาสนั้น (หรือเปรียบได้กับผู้หญิงอีกคน) มาครอบครอง ซึ่งในที่สุดก็จะกระทบความสัมพันธ์และส่งผลต่อชีวิตตัวเองอย่างแน่นอน และตอนจบซึ่งผู้ชายกลายเป็นกล่องพิศวาสซะเองผมตีความว่าหมายถึง...ผู้ชายหรือคนทุกคนก็อาจจะเป็นเครื่องบำบัดความใคร่หรือเป็นมือที่สามของคนอื่นได้เหมือนกัน และมันก็เป็นวัฏจักรของมนุษย์ที่ยังมีกิเลส”

อีกทั้งข้อความอื่นๆ ที่มีความน่าสนใจ อย่างการนำเสนอหนังบางเรื่องที่อยากให้คนทำคลิปช่วยนำมาให้หน่อย เช่น “อยากให้พี่โอมลองไปดูซีรีย์จีนเรื่องนี้ Til Death Do Us Part จนกว่าความตายจะพราก เป็นซีรีย์ใน Netflix มี7ตอน ตอนละไม่เกิน30นาที เป็นเรื่องสั้น อยากให้ดูแล้วตีความหมายให้หน่อยค่ะ ไม่แน่ใจว่าพี่ดูหรือยัง ลองไปดูนะคะ”

นอกเหนือจากนั้นก็เป็นข้อความประเภทที่ว่า ชอบไม่ชอบอะไรในหนัก หนังสนุกมากๆ หนังดี พล็อตแปลกดี หาดูหนังเต็มเรื่องได้จากที่ไหนบ้าง เพราะมีบางท่านอยากไปติดตามดู

คลิปที่ 5.5 The Bacchus Lady คุณยายขายบริการ (สะท้อนสังคมวัยชราที่น่าหดหู่!) / สปอยล์หนัง By ดูหนังนอกกระแส

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

เป็นคลิปสปอยล์หนังต่างประเทศ โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2564 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 59,141 ครั้ง (เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน 2565) ความยาวของคลิป 36:01 นาที

ภาพที่ 49 คลิปชื่อ The Bacchus Lady คุณยายขายบริการ (สะท้อนสังคมวัยชราที่น่าหดหู่!) / สปอยล์หนัง By ดูหนังนอกกระแส
ที่มา: https://www.youtube.com/watch?v=KkcUW5NCOOM

จากการวิเคราะห์ตัวบท และข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1.โครงสร้าง

เปิดคลิปมาช่วงต้น (Intro) ลักษณะการตัดภาพให้ความรู้สึกว่าเป็นการนำเอาไฮไลท์หรือเลือกช่วงสำคัญๆ ในคลิปมาตัดไว้ต้อนต้น เพื่อดึงดูดให้คนสนใจและอยากดูคลิปต่อ โดยจะเห็นว่ามีคำบรรยายหรือถ้อยคำน่าสนใจร่วมอยู่ด้วย เช่น หนังเรื่องนี้เป็นหนังที่สะท้อนภาพผู้สูงอายุในสังคมปัจจุบัน เป็นต้น ซึ่งเผยให้รู้ว่าหนังเรื่องนี้มีแนวโน้มเป็นหนังที่เล่าเกี่ยวกับอะไร จากนั้นก็ขึ้นข้อความว่า “ดูหนังนอกกระแส” แล้วเล่าว่ากำลังจะสปอยหนังเรื่องอะไร พล็อตคืออะไร ต่อมาก็ขึ้นข้อความ “สปอยล์” (Spoiler Alert) เตือนผู้ชมก่อนดูว่าคลิปนี้มีเนื้อหาสปอยล์ ผู้ทำคลิปยังพูดเสริมอีกว่า “ถ้าใครไม่คิดที่จะดูหนังเรื่องนี้เต็มๆ มาฟังผมสปอยล์ได้” จากนั้นจึงเข้าสู่เนื้อหาของการสปอยล์ในแต่ละฉาก โดยนำภาพประกอบในหนังมาเล่า ระหว่างทางมีการพากษ์เสียงตัวละคร และให้ชื่อตัวละครสมมติ เพื่อป้องกันความสับสนและเพื่อความเข้าใจที่ง่ายขึ้น และเมื่อเล่าหนังจบ ผู้ทำคลิปได้มาวิเคราะห์ตัวละคร และวิพากษ์วิจารณ์แง่มุมต่างๆ ของหนังให้แก่ผู้ชม และในท้ายคลิปมีการให้คะแนนต่อหนังเรื่องนี้จากมุมมองของคนทำคลิปเอง อีกทั้งยังทิ้งคำถามในช่วงท้ายด้วยว่า “ฟังสปอยล์จบแล้วรู้สึกอย่างไรบ้าง?” เพื่อเป็นการดึงดูดให้ผู้ที่เข้ามาชมคลิปมีส่วนแสดงความคิดเห็นใต้คลิป

2.เนื้อหาการสปอยล์

มีการเล่าว่าใครทำอะไร ในแต่ละฉาก อย่างหมดจด จนสามารถประติดประต่อเรื่องราวทั้งหมดของหนังได้ตั้งแต่ต้นจนจบ

3.ระดับของการสปอยล์

ผู้วิจัยพบว่าระดับของการสปอยล์ในคลิปนี้ เปิดเผยเรื่องราวและบอดหมดทุกอย่างเกี่ยวกับหนัง เนื่องจากมีการบรรยายฉากต่างๆ ที่เกิดขึ้น จึงทำให้รู้ปม จุดขัดแย้ง ไคล์แมกซ์ และจุดคลี่คลายของหนัง อย่างไรก็ตามหนังเรื่องนี้เป็นการดัดแปลงจากเรื่องราวที่เกิดขึ้นจริง (Base True Story) จากข่าว ที่ผู้คนทั่วไป (ชาวเกาหลี) รู้เรื่องว่าเกิดอะไรขึ้น แต่ก็มีกลุ่มคนที่อยากสัมผัสหนังเรื่องนี้โดยไม่ได้รับการสปอยล์ การที่มีคลิปสปอยล์หนังที่เล่าเรื่องราวทั้งหมด อาจส่งผลต่ออารมณ์ความรู้สึกสดใหม่จากหนังได้

4.ประเภทภาพยนตร์ที่ถูกสปอยล์

ภาพยนตร์แนวดราม่า

สำหรับข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป เมื่อหนังเรื่องนี้เป็นหนังสะท้อนสังคม ความคิดเห็นต่างๆ จึงเป็นเรื่องของแนวคิดการใช้ชีวิต เช่น

“หนังน่าสนใจมากค่ะ ชอบๆ ความคิดส่วนตัวมีความเชื่ออย่างนึงว่า การที่ต้องใช้ชีวิตตามแบบแผนของสังคม โต แต่งงาน มีลูก บั้นปลายชีวิตมีลูกหลานดูแล เราไม่มีความคิดแบบนั้นเลย การมีลูกไม่ได้มีอะไรมาการันตีว่าเราจะโชคดีได้ลูกหลานดูแล ส่วนตัวเชื่อในตัวเองมากกว่า อยากแก่ตายแบบพึ่งตัวเอง เตรียมแผนเกษียณเก็บเงินสำหรับบ้านพักคนชราสำหรับตัวเองไว้แล้ว”

“เห็นด้วยกับที่แอดสรุปครับ วัยชราคืออยู่ยากมาก ยิ่งไม่เป็นคนสำคัญในครอบครัว. อย่างน้อยเลือกในคุก อาจจะดีก็ได้. เพราะเลือกตายแบบที่ยังเป็นตัวเอง ไม่ต้องรู้สึกด้อยค่า เหมือนลุงรวยที่มีเงิน แต่ถูกลดรอนคุณค่าลงทุกวันๆ ต้องถูกป้อนอาหารให้ 3 มื้อ เก็บอุจจาระเองก็ยังไม่ได้ ครอบครัวก็มองแบบไม่สำคัญ”

“นี่คือความเป็นจริงเกาหลี ส่วนมากพอแก่มาส่วนมากจะเอาพ่อแม่ไปไว้ที่บ้านพักคนชรา แม้ว่าครอบครัวจะมีเงินมากแค่ไหน เพราะปู่ของแฟนเก่าก็ยังไปอยู่ที่นั้นทั้งที่แก่รวยมาก และที่นี่พอแก่มาก็หางานไม่ได้น้อยมากที่จะมีคนจ้างงาน เรามาอยู่เกาหลีถึงได้รู้หลายๆมุมของเกาหลีเลย แต่ถ้าคุณไม่จ่ายภาษีหรือจ่ายอะไรนี้แหละจำไม่ได้คุณก็จะไม่ได้สวัสดิการจากรัฐ พูดเลยคนไทยเราต่อให้ทุกข์ยากก็ไม่ทิ้งพ่อแม่ แต่ที่เกาหลีถือเป็นเรื่องปกติใครๆก็ทำ แต่ก็ใช่ว่าจะไม่มีครอบครัวที่ดูแลพ่อแม่จนแก่เฒ่านะ แต่สังคมเกาหลีจริงไม่ได้น่าอยู่อย่างในหนังที่เราดูเลย”

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

นอกเหนือจากนั้นจะเป็นข้อความแสดงความคิดเห็นที่ว่าชอบไม่ชอบอย่างไร ชอบบท ชอบที่สะท้อนและตีแผ่ชีวิตผู้สูงวัย อีกทั้งข้อความที่พูดถึงการสนับสนุนและให้กำลังใจคนทำคลิป เช่น “รู้ไหมว่าที่รู้จักช่องสปอยหนังก็เพราะช่องนี้แหละ จากนั้นก็มีช่องใหม่ๆผุดขึ้นเป็นดอกเห็ดเลย” / “ชอบการสปอยที่มีการวิเคราะห์ตีความหนัง เป็นแนวที่พี่โอมทำได้ดีมากๆ ชอบมุมมองแนวคิดของหนัง ทำได้ดีเลยค่ะ” จากการวิเคราะห์เบื้องต้นจึงทำให้ทราบว่าช่อง Sneak Channel น่าจะเป็นช่อง สปอยล์หนังในยูทูบแรกๆ ของประเทศไทย และเป็นช่องที่มีบทวิเคราะห์และมีการวิพากษ์วิจารณ์หนังที่ให้ข้อมูล เนื้อหานอกเหนือจากการสปอยล์หนังเพียงอย่างเดียว

คลิปที่ 5.6 ความรู้สึกหลังดู ปิตุภูมิ พรมแดนแห่งรัก (หนังที่โดนแบนมากว่า 8 ปี!!) By ดูหนังนอกกระแส

เป็นคลิปสปอยล์หนังไทย โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 22 กันยายน พ.ศ. 2563 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 274,682 ครั้ง (เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2565) ความยาวของคลิป 10:48 นาที

ภาพที่ 50 คลิปชื่อ ความรู้สึกหลังดู ปิตุภูมิ พรมแดนแห่งรัก (หนังที่โดนแบนมากว่า 8 ปี!!) By ดูหนังนอกกระแส

ที่มา: https://www.youtube.com/watch?v=hgEoI0WAKUM

จากการวิเคราะห์ตัวบท และข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1.โครงสร้าง

เปิดคลิปมาด้วยนำภาพนิ่งจากหนังมา ประกอบกับคำพูดเปิดหัวที่กล่าวถึงการบิดเบือนคำสอน(ทางศาสนา) กับการหาประโยชน์ให้กับตัวเอง และพูดถึงเครือข่ายที่มองไม่เห็น ที่ฟังดูแล้วน่าสนใจ ก่อนที่จะเข้าสู่ข้อความ “ดูหนังนอกกระแส” โดยคลิปนี้จะเป็นการบรรยายล้วน ไม่มีการตัดสลับภาพประกอบจากหนังกับหน้าของคนทำคลิป และคลิปนี้มีสองผู้บรรยาย จากนั้นคนทำคลิปจึงบอกว่ากำลังจะเล่าถึงหนังเรื่องอะไร และเล่าถึงที่มาที่ไป เกร็ดความรู้ของหนัง ว่าทำไมหนังถึงถูกแบนและไม่ได้รับการเข้าฉายในโรงภาพยนตร์ อีกทั้งหนังเรื่องนี้พูดถึงประเด็นอะไรบ้าง ไม่ว่าจะเป็นประเด็นทางศาสนา การเมือง เหตุการณ์ไม่สงบของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และเรื่องราวของตัวละคร เช่นความรักต่างศาสนา พร้อมทั้งการวิเคราะห์ประเด็นสำคัญที่หนังอยากจะสื่อ และในช่วงก่อนสุดท้ายของคลิปมีการตั้งถามต่อคนดูว่า “ฟังรีวิวแล้วรู้สึกอย่างไรบ้าง?” เพื่อดึงผู้ชมให้เข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น

ไม่เพียงเท่านั้นตอนท้าย ทางช่องหรือผู้จัดทำ ได้มีการเชิญชวนให้คนเข้ามาสนับสนุนช่องโดยมีการนำลูกเล่นบางอย่างมาใช้เพื่อดึงดูดความสนใจ ด้วยการนำภาพศิลปะดิจิทัล หรือ NFT ซึ่งในที่นี่คือปลาที่เป็นลักษณะตัวการ์ตูนอันมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว มาแลกกับเงินของผู้สนับสนุน (เนื่องจากคนทำคลิปทำงานศิลปะดิจิทัล)

2.เนื้อหาการสปอยล์

เนื้อหาส่วนใหญ่เป็นการให้ข้อมูลถึงที่มาที่ไปของหนัง และไอเดียในการทำหนังเรื่องนี้ที่ต้องการตีแผ่และสะท้อนสังคม วัฒนธรรม ความเชื่อของผู้คน ในสามจังหวัดชายแดดภาคใต้ และความรักต่างศาสนา

3.ระดับของการสปอยล์

เป็นเพียงแค่การรีวิว วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากหนังเรื่องนี้

4.ประเภทภาพยนตร์ที่ถูกสปอยล์

ภาพยนตร์แนวดราม่า รัก

สำหรับข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป เมื่อเป็นหนังที่ตีแผ่และสะท้อนสังคม วัฒนธรรมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงทำให้ความเห็นไปในทิศทางการวิพากษ์สังคม เช่น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

“ในแดนด้ามขวานมันมีหลายๆอย่าง กลุ่มที่อยากแบ่งแยกจริงๆกลุ่มหวังผลประโยชน์ กลุ่มของผิดกฎหมายและกลุ่มควายที่โดนจุงหลอกให้รับใช้ว่าจะให้จะได้ถ้าทำสำเร็จ อีกฝ่ายปล่อยไปวันๆ แดกงบผลาญเงินแผ่นดินเอาไว้อ้างในการจัดซื้ออาวุธหรืองบลับ(ที่จริงคือยัดเข้ากระเป๋ามันเอง) อีกหลายๆอย่างที่จะเล่าจบ”

“หลายๆปัจจัย ที่ทำให้เหตุการณ์ไม่สงบ แต่ทุกๆอย่าง ผู้บงการมักจะใช้เหตุความไม่สงบมาบังหน้าเพื่อเบี่ยงเบนความสนใจของเจ้าหน้าที่ ตัวละครที่ถูกสร้างมามีแค่สองฝ่าย คือ จนท.รัฐกับโจรใต้ ตามที่เราเห็นตามหน้าสื่อ แต่ในความเป็นจริง ตัวละครมีมากกว่านั้น รวมไปถึงประเทศเพื่อนบ้านอย่างมาเลย์ ก็เป็นส่วนหนึ่ง ที่ทำให้เหตุการณ์ไม่สงบ อาวุธเถื่อน ยาเสพติด ของหนีภาษี โกงเงินรัฐ” เป็นต้น

คลิปที่ 5.7 รีแอคชั่น ผีตามคน (ผีตาโขน) หน้ากากผีกินคน! / ดูหนังกับเพื่อน

เป็นคลิปสปอยล์หนังไทย โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 7 พฤษภาคม พ.ศ. 2565 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 35,885 ครั้ง (เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2565) ความยาวของคลิป 22:51 นาที

ภาพที่ 51 คลิปชื่อ รีแอคชั่น ผีตามคน (ผีตาโขน) หน้ากากผีกินคน! / ดูหนังกับเพื่อน

ที่มา: https://www.youtube.com/watch?v=4dUU153INFs

จากการวิเคราะห์ตัวบท และข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1.โครงสร้าง

ลักษณะของคลิปนี้มีความแตกต่างจากคลิปอื่นๆ เนื่องจากเป็นคลิป รีแอคชั่น หรือคลิปที่คนดูจะใช้กล้องจับปฏิกริยาของตัวเองระหว่างที่ดูหนังไปด้วย โดยตอนต้นคลิป มีการขึ้นข้อความว่า “ดูหนังกับเพื่อน” จากนั้นมีการให้ข้อมูลความรู้ถึงที่มาที่ไปในการทำหนังเรื่องนี้ว่ามาจากการถ่ายทำด้วยไอโฟน 13 จากนั้นก็ตัดเข้าสู่ช่วงที่คนทำคลิปนั่งดูหนังตั้งแต่ต้น ระหว่างทางที่ดูหนัง คนทำคลิปก็จะพูดไปด้วย คล้ายกำลังสนทนากับเพื่อนที่นั่งดูหนังอยู่ข้างๆ พร้อมกับคาดเดาว่าจะเกิดอะไรขึ้นในแต่ละฉาก และในช่วงสุดท้ายของคลิป หลังจากที่ดูหนังจบ คนทำคลิปไม่ได้พูดถึงประเด็นของหนัง หรือวิเคราะห์ตัวหนังเลย มีเพียงแค่การพูดถึงคุณสมบัติและความสามารถในการถ่ายทำด้วยกล้องมือถือ

2.เนื้อหาการสปอยล์

จากคลิปรีแอคชั่นคลิปนี้ ที่คนทำคลิปดูหนังไปพร้อมกับผู้ชม จึงทำให้เห็นเรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้นในหนังในช่วงเวลาเดียวกัน (Real Time)

3.ระดับของการสปอยล์

ระดับของการสปอยล์ ผู้วิจัยมองเห็นเป็นสองด้านนั้นคือ ด้านความพร้อมและการตัดสินใจเลือกชม ว่าเราจะดูคลิปนี้โดยตรงคนเดียว หรือว่าดูคลิปนี้เป็นเพื่อนกับคนทำช่อง Sneak Channel เพราะเมื่อมาวิเคราะห์ดูแล้ว มันก็คือการดูหนังเต็มเรื่อง เพียงแค่เราเปลี่ยนช่องทางมาดูหนังเรื่องนี้ผ่านสื่ออย่างยูทูบในช่องนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

4.ประเภทภาพยนตร์ที่ถูกสปอยล์

ภาพยนตร์แนวผี สยองขวัญ ลึกลับ

สำหรับข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป มีข้อความคิดเห็นไปในลักษณะชื่นชมภาพยนตร์สั้นเรื่องนี้ เช่น

“โครตพีคครคคค หนังโครตดี ที่กรี๊ดสุดคือร่างจริงของผีตาโขน คือน้ำตาไหลเลยอ้ะ เป็นผีแบบเกรดหนังฝรั่งเลย แบบตัวอสูรกายรีปีศาจในหนังฝรั่งเลย แต่แม่มเป็นฟอร์มรูปลักษณ์ของผีตาโขนไทยอ่ะ จะร้องไห้ โครตดี ไม่เคยคิดว่าจะได้เห็นอะไรแบบนี้เลย”

“เพิ่งดูจบเมื่อกี้เอง แจ่มทั้งภาพและตัวหนัง ทุกอย่างดีเกินคาด”

“หนังเรื่องนี้ทำออกมาดีมากครับ ถึงแม้จะถ่ายทำกับมือถือเครื่องเดียว”

และมีข้อความหนึ่งที่น่าสนใจ เป็นข้อความที่คนพื้นในที่ในหนังพูดถึง

“โค้งในนาทีที่ 0.44 ของตัวคลิปหนัง หรือนาที 1.14 ของตัวคลิปนี้คือโค้งหมายเลข 9 จุดชมวิวภูเก้าง้อม เป็นโค้งที่ถ้าขับรถมาจากทางด่านซ้ายจะเป็นโค้งลงเขาสู่อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย แต่ตัวละครสองตัวนี้ขับมอไซค์ย้อนขึ้นเขามาหลังก่อเหตุชิงทรัพย์ที่หนองคาย แสดงว่าหนีมาทางสายริมโขง (สายยุทธศาสตร์ประเทศ) จากหนองคาย - เชียงคาน - ท่าลี่ - นาแห้ว แล้วย้อนกลับลงด่านซ้ายอีกที ถ้าไม่เจอด่านสกัดจับคงวิ่งยาวตามสายริมโขงมาหนีไกลนะเนี่ย ใครชอบขับรถเที่ยวน่าจะชอบทางสายนี้นะ อีกอย่างคือจากอำเภอนาแห้วสามารถลัดเลาะเขาขึ้นไปจังหวัดน่านได้ (โค้งเยอะสะใจแน่นอน) หรือจะไปออกแถวอุตรดิตถ์ก็ได้” เป็นจุดที่น่าสนใจมากๆ ที่หนังเรื่องหนึ่งนั้นมีผลต่อคนดู และสามารถมีพื้นที่ให้แสดงออกทางความคิดเห็นเกี่ยวกับคนในพื้นที่นั้นๆ ได้

คลิปที่ 5.8 GHOST LAB ฉีกกฎทดลองผี / สปอยล์หนัง + ความลับที่ซ่อนในหนัง By ดูหนังนอกกระแส

เป็นคลิปสปอยล์หนังไทย โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 2 มิถุนายน พ.ศ. 2564 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 21,860 ครั้ง (เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2565) ความยาวของคลิป 29:36 นาที

ภาพที่ 52 คลิปชื่อ GHOST LAB ฉีกกฎทดลองผี / สปอยล์หนัง + ความลับที่ซ่อนในหนัง By ดูหนังนอกกระแส

ที่มา: https://www.youtube.com/watch?v=vjulGZlTCBM

จากการวิเคราะห์ตัวบท และข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1.โครงสร้าง

เปิดคลิปมาด้วยการนำไฮไลท์หรือนำซีนสำคัญจากหนังมาตัดไว้ช่วงต้น เพื่อดึงดูดความน่าสนใจ พร้อมกับกล่าวถึงสัญญะและความลับในหนังช่วงต้นคลิปเลย จากนั้นก็ขึ้นข้อความว่า “ดูหนังนอกกระแส” แล้วเล่าว่ากำลังจะ สปอยหนังเรื่องอะไร พล็อตคืออะไร ต่อมาก็ขึ้นข้อความ “สปอยล์” (Spoiler Alert) เตือนผู้ชมก่อนดูว่าคลิปนี้มีเนื้อหา สปอยล์ ผู้ทำคลิปยังพูดเสริมอีกว่า “ถ้าใครไม่คิดที่จะดูหนังเรื่องนี้เต็มๆ มาฟังผมสปอยล์ได้” จากนั้นจึงเข้าสู่เนื้อหาของการสปอยล์ในแต่ละฉาก โดยนำภาพประกอบในหนังมาเล่า ระหว่างทางมีการพากษ์เสียงตัวละคร และนำเกร็ดความรู้บางอย่างที่ผู้ทำคลิปหามาอธิบายสัญญะในแต่ละฉากที่สำคัญ และเมื่อเล่าหนังจบ ผู้ทำคลิปได้มาวิเคราะห์ตัวละคร และวิพากษ์วิจารณ์แง่มุมต่างๆ รวมถึงการตีความหนังให้แก่ผู้ชม

ในช่วงก่อนท้ายคลิปมีการให้คะแนนต่อหนังเรื่องนี้จากมุมมองของคนทำคลิปเอง อีกทั้งยังทิ้งคำถามในช่วงท้ายด้วยว่า “ฟังสปอยแล้วตีความได้อย่างไรบ้าง?” เพื่อเป็นการดึงดูดให้ผู้ที่เข้ามาชมคลิปมีส่วนแสดงความคิดเห็นใต้คลิป ไม่เพียงเท่านั้นตอนท้าย ทางช่องหรือผู้จัดทำ ได้มีการเชิญชวนให้คนเข้ามาสนับสนุนช่อง โดยมีการนำลูกเล่นบางอย่างมาใช้เพื่อดึงดูดความสนใจ ด้วยการนำภาพศิลปะดิจิทัล หรือ NFT ซึ่งในที่นี่คือปลาที่เป็นลักษณะตัวการ์ตูนอันมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว มาแลกกับเงินของผู้สนับสนุน (เนื่องจากคนทำคลิปทำงานศิลปะดิจิทัล)

2.เนื้อหาการสปอยล์

เล่าเนื้อหาในหนังในทุกๆ ฉากที่เกิดขึ้น เห็นการกระทำของตัวละคร พร้อมทั้งอธิบายความรู้สึกนึกคิดของตัวละคร ตลอดจนให้เกร็ดความรู้และข้อมูลเรื่องสัญญะในหนัง ในแง่ของการตีความสัญญะทางภาพจากองค์ประกอบศิลป์ต่างๆ ว่ามีความหมายว่าอย่างไร

3.ระดับของการสปอยล์

ถือว่าครบถ้วยสมบูรณ์ที่เรียกได้ว่าการสปอยล์ เพราะเปิดเผยจนหมดเปลือก เห็นถึงที่มาที่ไป ปมขัดแย้ง จุดหักมุม จุดไคลแมกซ์หรือหัวใจสำคัญของหนัง ตลอดจนจุดคลี่คลายของเรื่อง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

4.ประเภทภาพยนตร์ที่ถูกสปอยล์

ภาพยนตร์แนวผี สยองขวัญ ลึกลับ และดราม่า

สำหรับข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป ส่วนใหญ่จะเป็นการวิเคราะห์ และวิพากษ์วิจารณ์หนังเรื่องนี้ เช่น บทไม่ดี ไม่สมเหตุสมผล บางท่านคาดหวังไว้สูงมากจากตัวอย่าง แต่ผิดหวังเมื่อได้ดู ไอเดียดี พล็อตแปลกใหม่ แต่พอดูแล้วไม่เป็นอย่างที่คิด

นอกเหนือจากนั้นเป็นการชื่นชมคนทำคลิปว่า มีความสามารถ สามารถตีความ และวิจารณ์หนังได้ดีมาก ชอบการเล่าเรื่องของคนทำคลิป บางท่านก็บอกว่าไม่อยากดู แต่มารอดูสปอยล์จากช่องแทน เป็นต้น

คลิปที่ 5.9 5 สุดยอดหนังไทยที่เด็กยุค 90's หลงรัก!!! | ดูหนังนอกกระแสสกู๊ป

เป็นคลิปสปอยล์หนังไทย โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 15 กันยายน พ.ศ. 2561 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 20,851 ครั้ง (เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2565) ความยาวของคลิป 5:49 นาที

ภาพที่ 53 คลิปชื่อ สุดยอดหนังไทยที่เด็กยุค 90's หลงรัก!!! | ดูหนังนอกกระแสสกู๊ป

ที่มา: https://www.youtube.com/watch?v=S9gUf9No-4Q

จากการวิเคราะห์ตัวบท และข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1.โครงสร้าง

คลิปนี้เป็นคลิปสกู๊ปที่พูดถึงหนังไทยในยุคทศวรรษที่ 90 และเป็นคลิปสั้นๆ ที่รวบรวมหนังไทยที่โด่งดังในช่วงเวลานั้นมารีวิว ต้นคลิปมีการขึ้นข้อความ “ดูหนังนอกกระแส” จากนั้นก็ตัดเข้าสู่การแนะนำของคนทำคลิปว่าสกู๊ปนี้คืออะไร มีหนังเรื่องใดบ้างที่ถูกนำมาพูดถึง ต่อมาก็เล่าถึงหนังแต่ละเรื่องแบบสั้นๆ เมื่อเล่าจบ ก็เชิญชวนให้คนที่เข้ามาดูคลิปนี้กดติดตามช่อง และในท้ายคลิปได้ฝากข้อความถึงคนดูว่า “ถ้าเพื่อนท่านใดสนใจหนังเรื่องอะไร และอยากให้ผมมาทำสกู๊ปหรือทำรีวิวก็สามารถคอมเมนท์กันมาได้ ถ้าหนังเรื่องนั้นน่าสนใจผมจะมารีวิวให้เพื่อนๆ ฟัง”

2.เนื้อหาการสปอยล์

เป็นการเล่าหนังในรูปแบบการรีวิวสั้นๆ ว่าคือหนังอะไร มีดาราเป็นใครบ้าง น่าสนใจอย่างไร และพล็อตเรื่องคืออะไร ซึ่งได้แก่ 1. จักรยานสีแดง 2. ฟ้าท้าลิขิต 3. มนต์รักทรานซิสเตอร์ 4. 2499 อันธพาลครองเมือง และ 5. โลกทั้งใบให้นายคนเดียว

3.ระดับของการสปอยล์

กล่าวได้ว่าคลิปนี้ไม่มีเนื้อหาของหารสปอยล์ เพราะไม่ได้เผยจุดสำคัญของหนัง และไม่ได้เปิดเผยเรื่องราวจนหมดจด เป็นเพียงเรื่องย่อและพล็อตหนัง รวมถึงเกร็ดข้อมูลความรู้หนังเพียงเล็กน้อย เข้าข่ายเป็นเพียงแค่การรีวิวหนังเท่านั้น

4.ประเภทภาพยนตร์ที่ถูกสปอยล์

ภาพยนตร์เรื่อง

1.จักรยานสีแดง แนวรัก ตลก (โรแมนติก คอมเมดี้)

2.ฟ้าท้าลิขิต แนวดราม่า ลึกลับ แฟนตาซี

3.มนต์รักทรานซิสเตอร์ แนวดราม่า รัก ตลก

4. 2499 อันธพาลครองเมือง แนวแอ็คชั่น ดราม่า

5.โลกทั้งใบให้นายคนเดียว แนวรัก ดราม่า

สำหรับข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป ส่วนใหญ่คนที่เข้ามาแสดงความคิดเห็นเป็นกลุ่มคนที่เคยดูหนังเรื่องนี้มาแล้ว และจากข้อสังเกตในข้อความแสดงความคิดเห็น เช่น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

“โลกทั้งใบให้นายคนเดียว ดูหลายรอบมาก ดูได้ไม่เบื่อ และอีกหลายเรื่องในยุค90

-แตก4

-18ฝน คนอันตราย

-ฝันติดไฟ หัวใจติดดิน

-เด็กเสเพล

-ล่องจุ๊น

-เด็กระเบิดยืดแล้วยืด”

หรือ “โอ้ยทันทุกเรื่อง 555 คิดถึง ยุค90 เฉย”

และ “2499 นี่คือตำนานเลยครับ”

ทำให้รู้ว่าคนที่เข้ามาดูคลิปมีแนวโน้มเกิดและเติบโตในช่วงที่หนังเรื่องนี้ออกฉาก จึงมีความสนใจเป็นพิเศษต่อหนังไทยในยุคนั้น ซึ่งเป็นยุคเดียวกับตน

นอกเหนือจากนั้นเป็นข้อความคิดเห็นว่าชอบหนังเรื่องอะไรมากที่สุด ชอบอะไรเรียงตามลำดับ เป็นต้น

คลิปที่ 5.10 ตีความหมายและสัญลักษณ์ The Whole Truth ปริศนารูหลอน / ดูหนังนอกกระแส

เป็นคลิปสปอยล์หนังไทย โดยเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2564 และมีจำนวนผู้เข้าชม (Views) 15,691 ครั้ง (เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2565) ความยาวของคลิป 12.24 นาที

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ภาพที่ 54 คลิปชื่อ ตีความหมายและสัญลักษณ์ The Whole Truth ปริศนารูหลอน / ดูหนังนอกกระแส

ที่มา: https://www.youtube.com/watch?v=y2p2r5OrCW0

จากการวิเคราะห์ตัวบท และข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1.โครงสร้าง

เปิดคลิปมาในช่วงต้น (Intro) คนทำคลิปออกมาพูดถึงประเด็นของหนังสั้นๆ ชวนให้คนคิดและติดตาม พร้อมกับนำภาพประกอบจากหนังมาตัดสลับกับคำบรรยาย จากนั้นก็ขึ้นข้อความว่า “ดูหนังนอกกระแส” และบรรยายต่อว่าหนังที่กำลังจะมาเล่าให้ฟังนั้นคือเรื่องอะไร พล็อตเรื่องคืออะไร จากนั้นจึงเข้าสู่การตีความหมายและสัญลักษณ์ในหนัง โดยนำภาพประกอบในหนังมาเล่า และก่อนจะถึงช่วงท้ายของคลิปคนทำคลิปได้มาวิเคราะห์ตัวละคร และวิพากษ์วิจารณ์แง่มุมต่างๆ ของหนังให้แก่ผู้ชม

ในท้ายคลิปมีการให้คะแนนต่อหนังเรื่องนี้จากมุมมองของคนทำคลิปเอง และฝากคำถามถึงคนที่เข้ามาดูด้วยว่า “ฟังจบแล้วรู้สึกอย่างไรบ้าง?”

2.เนื้อหาการสปอยล์

เล่าเรื่องราวที่เกิดขึ้นภายในหนังแบบไม่หมดทุกฉาก ยกแต่ฉากสำคัญๆ มาเล่า พร้อมทั้งตีความหมายและสัญลักษณ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละฉาก

3.ระดับของการสปอยล์

แม้ไม่ได้เล่าทุกฉาก หรือทุกการกระทำที่เกิดขึ้นในฉากนั้นๆ แต่การตีความ ยกฉากๆ สำคัญๆ ฉากหนึ่งขึ้นมาเล่า ก็ถือว่าเป็นการเปิดเผยเนื้อหาสำคัญภายในหนังที่สามารถทำลายอรรถรสในการดูหนัง ยิ่งเป็นหนังแนวสยองขวัญ ลึกลับด้วยแล้ว

4.ประเภทภาพยนตร์ที่ถูกสปอยล์

ภาพยนตร์แนวสยองขวัญ ลึกลับ และดราม่า

สำหรับข้อความการแสดงความคิดเห็นใต้คลิปจากผู้ที่เข้ามาชมคลิป ส่วนใหญ่เป็นการตีความหนัง และบอกถึงข้อดี ข้อเสียของบท ความไม่สมเหตุสมผลบางส่วนของหนัง และเท่าที่ที่ผู้วิจัยได้เข้าไปสำรวจความคิดเห็นใต้คลิป มีข้อแสดงความคิดเห็นหนึ่งที่พูดถึงซ้ำมากกว่า 5 คน คือ เรื่องของบทพูดที่มีลักษณะแปลก บางท่านกล่าวว่า คนปกติไม่พูดกัน ดูไม่ธรรมชาติ

นอกเหนือจากนั้นก็เป็นการชมและการให้กำลังใจคนทำคลิปว่าตีความหนังได้ดี บางท่านก็เป็นแฟนคลับของนักแสดงสาว อย่างปันปัน จึงติดตามดูหนังเรื่องนี้ เป็นต้น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ที่ อว 64.10 / 353

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท เขตปทุมวัน กทม. 10330

2 มิถุนายน 2565

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์

เรียน นายวุฒิไกร ลีวีระพันธุ์
อธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์

ด้วย นายไพรัตน์ โคสะพละกิจ นิสิตระดับมหาบัณฑิต ชั้นปีที่ 2 กลุ่มวิชาสื่อและอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กำลังอยู่ในระหว่างทำการศึกษาวิจัยวิทยานิพนธ์ เรื่อง “คลิปสปอยล์หนังในฐานะสารนอกตัวบทและปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมในประเทศไทย (MOVIE SPOILERS AS PARATEXT AND CULTURAL PHENOMENON IN THAILAND)” เพื่อศึกษาปรากฏการณ์ความนิยมของคลิปสปอยล์หนังที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมการรับชมภาพยนตร์ในประเทศไทย และมีส่วนเกี่ยวข้องกับการละเมิดลิขสิทธิ์ในคลิปสปอยล์หนัง ทั้งนี้ งานวิจัยชิ้นนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชาสื่อและอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ ภายใต้การควบคุมของ อาจารย์ ดร.ไกรวุฒิ จุลพงศธร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้เพื่อให้วิทยานิพนธ์มีความถูกต้องและสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ คุณศิริลักษณ์ รุ่งเรืองกุลดิษฐ์ นักวิชาการพาณิชย์ชำนาญการ ประจำกองลิขสิทธิ์ กรมทรัพย์สินทางปัญญากระทรวงพาณิชย์ ในการให้สัมภาษณ์เพื่อให้งานศึกษาวิจัยดังกล่าวบรรลุตามวัตถุประสงค์ โดยกำหนดการขอข้อมูล วันที่ 7 มิถุนายน พ.ศ. 2565 เวลา 11.00 - 12.00 น. ผ่านทาง ZOOM

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ให้ คุณศิริลักษณ์ รุ่งเรืองกุลดิษฐ์ ในการให้สัมภาษณ์ ทั้งนี้หากท่านมีข้อคำถามหรือต้องการสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติม สามารถติดต่อกับนิสิตได้ที่หมายเลขโทรศัพท์ 097-1405610 หรือทางอีเมล pairat.director@gmail.com และขอขอบคุณในความร่วมมือมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีดา อัครจันทโชติ)
คณบดีคณะนิเทศศาสตร์

หน่วยจัดการเรียนการสอนและสนับสนุนการศึกษา คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาฯ
โทรศัพท์ 0-2218-2155

คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน กลุ่มสหสถาบัน ชุดที่ 2 สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
อาคารจามจุรี 1 ชั้น 1 ห้อง 114 ถนนพญาไท แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร 10330
โทรศัพท์: 02-218-3210 Email: curec2.ch1@chula.ac.th

COA No. 157/65

ใบรับรองโครงการวิจัย

โครงการวิจัยที่ 650136 คลิปสปอยล์หนังในฐานะสารนอกตัวบทและปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมในประเทศไทย
ผู้วิจัยหลัก นาย ไพรัตน์ โคสะพละกิจ
หน่วยงาน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน กลุ่มสหสถาบัน ชุดที่ 2 สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พิจารณาจริยธรรมการวิจัยโดยยึดหลัก ของ Declaration of Helsinki, the Belmont report, CIOMS guidelines และ The international conference on harmonization – Good clinical practice (ICH-GCP) อนุมัติให้ดำเนินการศึกษาวิจัยเรื่องดังกล่าวได้

ลงนาม ..... **ลงนาม** .....
(รองศาสตราจารย์ ดร. นวลน้อย ตรีรัตน์) (อาจารย์ ดร. ศยามล เจริญรัตน์)
ประธานคณะกรรมการ กรรมการและเลขานุการ

รูปแบบการพิจารณาทบทวน: แบบลดขั้นตอน
วันที่รับรอง: 15 มิถุนายน 2565 **วันหมดอายุ:** 14 มิถุนายน 2566

เอกสารที่คณะกรรมการรับรอง

1. เอกสารข้อมูลสำหรับกลุ่มตัวอย่างผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย
2. หนังสือยินยอมเข้าร่วมในการวิจัย
3. ประวัติผู้วิจัย (CV)
4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เงื่อนไข

1. ผู้วิจัยรับทราบว่าเป็นการผิดจริยธรรม หากดำเนินการเก็บข้อมูลการวิจัยก่อนได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยฯ
2. หากใบรับรองโครงการวิจัยหมดอายุ การดำเนินการวิจัยต้องยุติ เมื่อต้องการต่ออายุต้องขออนุมัติใหม่ล่วงหน้าไม่ต่ำกว่า 1 เดือน พร้อมส่งรายงานความก้าวหน้าการวิจัย
3. ต้องดำเนินการวิจัยตามที่ระบุไว้ในโครงการวิจัยอย่างเคร่งครัด
4. ใช้เอกสารข้อมูลสำหรับกลุ่มตัวอย่าง/ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย ใบยินยอมของกลุ่มตัวอย่างหรือผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย และเอกสารเชิญเข้าร่วมวิจัย (ถ้ามี) เฉพาะที่ประทับตราคณะกรรมการเท่านั้น
5. หากเกิดเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์ร้ายแรงในสถานที่เก็บข้อมูลที่ขออนุมัติจากคณะกรรมการ ต้องรายงานคณะกรรมการภายใน 5 วันทำการ
6. หากมีการเปลี่ยนแปลงการดำเนินการวิจัย ให้ส่งคณะกรรมการพิจารณารับรองก่อนดำเนินการ
7. โครงการวิจัยไม่เกิน 1 ปี ส่งแบบรายงานสิ้นสุดโครงการวิจัย (AF 03-13) และบทคัดย่อผลการวิจัยภายใน 30 วัน เมื่อโครงการวิจัยเสร็จสิ้น สำหรับโครงการวิจัยที่เป็นวิทยานิพนธ์ให้ส่งบทคัดย่อผลการวิจัยภายใน 30 วัน เมื่อโครงการวิจัยเสร็จสิ้น ทั้งนี้เพื่อเป็นหลักฐานในการปิดโครงการ
8. โครงการวิจัยที่ได้รับการอนุมัติโครงการโดยการพิจารณาทบทวนแบบกรณียกเว้น (Exemption review) ปฏิบัติตัดตามเงื่อนไข ข้อ 1,6 และ 7 เท่านั้น

คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ กลุ่มสหสถาบัน ชุดที่ 2 และศิลปกรรมศาสตร์

เลขที่โครงการวิจัย 650136
วันที่รับรอง 15 มิ.ย. 2565
วันที่หมดอายุ 14 มิ.ย. 2566

Digital Certificate

AF 04-07

เอกสารข้อมูลสำหรับกลุ่มตัวอย่าง/ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย

กลุ่มสัมภาษณ์เชิงลึก

ชื่อโครงการวิจัย คลิปสปอยล์หนังในฐานะสารนอกตัวบทและปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมในประเทศไทย
ชื่อผู้วิจัยหลัก นายไพรัตน์ โคสะพละกิจ ตำแหน่ง นิสิตระดับปริญญาโท คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
สถานที่ติดต่อผู้วิจัย (ที่ทำงาน) ฟรีแลนซ์
(ที่บ้าน) 758/239 ซอยพัฒนาการ 38 ถนนพัฒนาการ แขวงสวนหลวง เขตสวนหลวง กรุงเทพ 10250
โทรศัพท์มือถือ 097 140 5610
อีเมล pairat.director@gmail.com

1.ขอเรียนเชิญท่านเข้าร่วมในการวิจัย ก่อนที่ท่านจะตัดสินใจเข้าร่วมในการวิจัย มีความจำเป็นที่ท่านควรทำความเข้าใจว่างานวิจัยนี้ทำเพราะเหตุใด และเกี่ยวข้องกับอะไร กรุณาใช้เวลาในการอ่านข้อมูลต่อไปนี้อย่างละเอียดรอบคอบ ท่านสามารถสอบถามได้ หากถ้อยความใดไม่ชัดเจน หรือขอข้อมูลเพิ่มเติมได้

2.โครงการวิจัยนี้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการเก็บข้อมูลสำหรับวิทยานิพนธ์ ระดับปริญญาโท หลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต โดยวัตถุประสงค์นั้นเป็นไปเพื่อธิบายปรากฏการณ์ของคลิปสปอยล์หนังที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมการรับชมภาพยนตร์ในประเทศไทย สำหรับประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัยนี้คือ ประโยชน์ต่ออุตสาหกรรมภาพยนตร์ที่จักสามารถช่วยให้คนในอุตสาหกรรมภาพยนตร์ได้เข้าใจและเห็นภาพปรากฏการณ์ความนิยมของคลิปสปอยล์หนังมากยิ่งขึ้น เพื่อนำไปสู่วิธีการทำความเข้าใจกับคลิปสปอยล์หนังนอกเหนือจากฝั่งผู้ผลิตภาพยนตร์ และที่สำคัญยังเป็นประโยชน์ต่อแวดวงวิชาการ โดยการศึกษาครั้งนี้ถือเป็นจุดเริ่มต้นในการศึกษาเรื่องการสปอยล์หนังผ่านคลิปสปอยล์หนัง เนื่องจากในประเทศไทยยังไม่เคยมีการศึกษาหรือค้นคว้าเรื่องนี้มาก่อน และในต่างประเทศก็มักเน้นไปที่การศึกษาแฟน (Fan Studies) และสื่อศึกษา (Media Studies) กล่าวอีกนัยคือ เป็นการขยายขอบเขตการศึกษาดังกล่าว ซึ่งจักก่อให้เกิดประโยชน์ต่อวงวิชาการด้านภาพยนตร์ศึกษา ว่าอะไรคือเหตุและปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดปรากฏการณ์นี้ขึ้น สำหรับระยะเวลาที่จะทำวิจัยทั้งสิ้น ระยะเวลาตลอดทั้งโครงการเริ่มต้นตั้งแต่เดือนกันยายน 2564 ถึงเดือนกรกฎาคม 2565

3.สำหรับกลุ่มบุคคลในการสัมภาษณ์เชิงลึก ท่านได้รับเชิญให้เข้าร่วมการวิจัยนี้เนื่องจากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ และเป็นตัวแทนจากอุตสาหกรรมภาพยนตร์ที่มีส่วนได้ส่วนเสียและเกี่ยวข้องกับคลิปสปอยล์หนัง ซึ่งรวมทั้งสิ้น 11 ท่าน โดยจะแบ่งเป็นทั้งหมด 4 กลุ่ม ดังนี้

3.1.กลุ่มคนทำคลิปสปอยล์หนัง 3 ท่าน

3.2 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาการภาพยนตร์ 3 ท่าน

เลขที่โครงการวิจัย 650136
วันที่รับรอง 15 มิ.ย. 2565
วันที่หมดอายุ 14 มิ.ย. 2566

AF 04-07

3.3 กลุ่มผู้สร้างภาพยนตร์และผู้บริหารอุตสาหกรรมภาพยนตร์ 3 ท่าน

3.4 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายลิขสิทธิ์และทรัพย์สินทางปัญญา 2 ท่าน

4. หากท่านตัดสินใจเข้าร่วมการวิจัยแล้ว

4.1 ผู้วิจัยจะขอสัมภาษณ์บุคคลที่อยู่ในการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยให้ผู้เข้าร่วมวิจัยตอบคำถาม (ตามที่ได้ระบุในเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย) และแสดงความคิดเห็นที่มีต่อปรากฏการณ์ของคลิปสปอยล์หนังที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมการรับชมภาพยนตร์ในประเทศไทย โดยใช้เวลาทั้งสิ้น 40 นาที

5.ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยจะขออนุญาตบันทึกเสียงและถอดเทปบันทึกเสียง และหลังจากที่ดำเนินการเสร็จทางผู้วิจัยจะทำลายเทปบันทึกเสียง ที่ได้จากการบันทึกเสียงนี้ ในเดือนสิงหาคม 2565

6.คำถามที่ผู้วิจัยได้ระบุไว้จะไม่มีคำถามที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานในอนาคตของผู้เข้าร่วมวิจัย แต่หากท่านรู้สึกอึดอัดหรือรู้สึกไม่สบายใจกับบางคำถามที่อาจกระทบกับการทำงานของท่านในอนาคต ท่านมีสิทธิ์ที่จะไม่ตอบคำถามเหล่านั้นได้ รวมถึงท่านมีสิทธิ์ถอนตัวออกจากโครงการนี้

7.ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มการสัมภาษณ์เชิงลึก เช่น ชื่อ อาชีพ ตำแหน่ง ของท่านจะถูกบันทึกไว้ในรายงานผลการวิจัย และท่านสามารถแจ้งให้ทราบถึงข้อมูลที่ต้องการปกปิดแหล่งที่มา หรือแจ้งให้ทราบถึงข้อมูลที่ไม่ต้องการให้เผยแพร่ได้ตลอดระยะเวลาในการสัมภาษณ์

8.การวิจัยครั้งนี้ท่านจะไม่เสียค่าใช้จ่ายใด ๆ และท่านจะได้รับของที่ระลึกเป็นกระเป๋าผ้า จำนวน 1 ใบ ต่อท่าน

9.หากท่านมีข้อสงสัยใด ๆ โปรดสอบถามเพิ่มเติม โดยติดต่อกับผู้วิจัยได้ตลอดเวลา และหากผู้วิจัยมีข้อมูลเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์หรือโทษเกี่ยวกับการวิจัย ผู้วิจัยจะแจ้งให้ท่านทราบอย่างรวดเร็ว เพื่อให้กลุ่มตัวอย่าง/ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยพิจารณาว่ายังสมัครใจจะมีส่วนร่วมในงานวิจัยต่อไปหรือไม่

10.หากท่านไม่ได้รับการปฏิบัติตามข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ท่านสามารถร้องเรียนได้ที่คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน กลุ่มสหสถาบัน ชุดที่ 2 สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อาคารจามจุรี 1 ห้อง 114 ถนนพญาไท แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330 โทรศัพท์ 0 2218 3210-11 อีเมล curec2.ch1@chula.ac.th

ลงชื่อ .....
(นายไพรัตน์ โคสะพละกิจ)
ผู้วิจัยหลัก

ลงชื่อ.....
(ดร.ไกรวุฒิ จุลพงศธร)
ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน กลุ่มสหสถาบัน ชุดที่ 2 สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์

เลขที่โครงการวิจัย 650136
วันที่รับรอง 15 มิ.ย. 2565
วันที่หมดอายุ 14 มิ.ย. 2566

AF 04-07

เอกสารข้อมูลสำหรับกลุ่มตัวอย่าง/ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย

กลุ่มการสนทนากลุ่ม

ชื่อโครงการวิจัย คลิปสปอยล์หนังในฐานะสารนอกตัวบทและปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมในประเทศไทย
ชื่อผู้วิจัยหลัก นายไพรัตน์ โคสะพละกิจ ตำแหน่ง นิสิตระดับปริญญาโท คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
สถานที่ติดต่อผู้วิจัย (ที่ทำงาน) ฟรีแลนซ์
(ที่บ้าน) 758/239 ซอยพัฒนาการ 38 ถนนพัฒนาการ แขวงสวนหลวง เขตสวนหลวง กรุงเทพ 10250
โทรศัพท์มือถือ 097 140 5610
อีเมล pairat.director@gmail.com

1.ขอเรียนเชิญท่านเข้าร่วมในการวิจัย ก่อนที่ท่านจะตัดสินใจเข้าร่วมในการวิจัย มีความจำเป็นที่ท่านควรทำความเข้าใจว่างานวิจัยนี้ทำเพราะเหตุใด และเกี่ยวข้องกับอะไร กรุณาใช้เวลาในการอ่านข้อมูลต่อไปนี้อย่างละเอียดรอบคอบ ท่านสามารถสอบถามได้ หากถ้อยความใดไม่ชัดเจน หรือขอข้อมูลเพิ่มเติมได้

2.โครงการวิจัยนี้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการเก็บข้อมูลสำหรับวิทยานิพนธ์ ระดับปริญญาโท หลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต โดยวัตถุประสงค์นั้นเป็นไปเพื่อธิบายปรากฏการณ์ของคลิปสปอยล์หนังที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมการรับชมภาพยนตร์ในประเทศไทย สำหรับประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัยนี้คือ ประโยชน์ต่ออุตสาหกรรมภาพยนตร์ที่จักสามารถช่วยให้คนในอุตสาหกรรมภาพยนตร์ได้เข้าใจและเห็นภาพปรากฏการณ์ความนิยมของคลิปสปอยล์หนังมากยิ่งขึ้น เพื่อนำไปสู่วิธีการทำความเข้าใจกับคลิปสปอยล์หนังนอกเหนือจากฝั่งผู้ผลิตภาพยนตร์ และที่สำคัญยังเป็นประโยชน์ต่อแวดวงวิชาการ โดยการศึกษาครั้งนี้ถือเป็นจุดเริ่มต้นในการศึกษาเรื่องการสปอยล์หนังผ่านคลิปสปอยล์หนัง เนื่องจากในประเทศไทยยังไม่เคยมีการศึกษาหรือค้นคว้าเรื่องนี้มาก่อน และในต่างประเทศก็มักเน้นไปที่การศึกษาแฟน (Fan Studies) และสื่อศึกษา (Media Studies) กล่าวอีกนัยคือ เป็นการขยายขอบเขตการศึกษาดังกล่าว ซึ่งจักก่อให้เกิดประโยชน์ต่อวงวิชาการด้านภาพยนตร์ศึกษา ว่าอะไรคือเหตุและปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดปรากฏการณ์นี้ขึ้น สำหรับระยะเวลาที่จะทำวิจัยทั้งสิ้น ระยะเวลาตลอดทั้งโครงการเริ่มต้นตั้งแต่เดือนกันยายน 2564 ถึงเดือนกรกฎาคม 2565

3.สำหรับบุคคลในกลุ่มการสนทนากลุ่ม ท่านได้รับเชิญให้เข้าร่วมการวิจัยนี้เนื่องจากท่านเป็นผู้ชื่นชอบสื่อภาพยนตร์ที่อยู่ในกลุ่มคนรักหนังที่ชอบดูคลิปสปอยล์หนัง 10 ท่าน และกลุ่มคนรักหนังที่หลีกเลี่ยงการดูคลิปสปอยล์หนัง 10 ท่าน รวมทั้งสิ้น 20 ท่าน

เลขที่โครงการวิจัย 650136
วันที่รับรอง 15 มิ.ย. 2565
วันที่หมดอายุ 14 มิ.ย. 2566

4. หากท่านตัดสินใจเข้าร่วมการวิจัยแล้ว

4.1 ผู้วิจัยจะขอสัมภาษณ์กลุ่มการสนทนากลุ่ม โดยให้ผู้เข้าร่วมวิจัยตอบคำถาม (ตามที่ได้ระบุในเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย) และให้ผู้เข้าร่วมวิจัยแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่เกี่ยวกับปรากฏการณ์ของคลิปสปอยล์หนังที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมการรับชมภาพยนตร์ในประเทศไทย โดยใช้เวลาทั้งสิ้น 1 ชั่วโมง

5.ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยจะขออนุญาตบันทึกเสียงและถอดเทปบันทึกเสียง และหลังจากที่ดำเนินการเสร็จทางผู้วิจัยจะทำลายเทปบันทึกเสียง ที่ได้จากการบันทึกเสียงนี้ ในเดือนสิงหาคม 2565

6.คำถามที่ผู้วิจัยได้ระบุไว้จะไม่มีคำถามที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานในอนาคตของผู้เข้าร่วมวิจัย แต่หากท่านรู้สึกอึดอัดหรือรู้สึกไม่สบายใจกับบางคำถามที่อาจกระทบกับการทำงานของท่านในอนาคต ท่านมีสิทธิ์ที่จะไม่ตอบคำถามเหล่านั้นได้ รวมถึงท่านมีสิทธิ์ถอนตัวออกจากโครงการนี้

7.ข้อมูลส่วนตัวจากการสนทนากลุ่ม จะไม่เปิดเผยต่อสาธารณะ และจะรายงานผลการวิจัยเป็นภาพรวม ผู้ที่มีสิทธิ์เข้าถึงข้อมูลของท่านจะมีเฉพาะผู้ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยนี้ และคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคนเท่านั้น อีกทั้งท่านสามารถแจ้งให้ทราบถึงข้อมูลที่ต้องการปกปิดแหล่งที่มา หรือแจ้งให้ทราบถึงข้อมูลที่ไม่ต้องการให้เผยแพร่ได้ตลอดระยะเวลาในการสัมภาษณ์

8.การวิจัยครั้งนี้ท่านจะไม่เสียค่าใช้จ่ายใด ๆ และท่านจะได้รับของที่ระลึกเป็นกระเป๋าผ้า จำนวน 1 ใบ ต่อท่าน รวมถึงค่าเสียเวลา โดยเป็นค่าเดินทางมาสัมภาษณ์ เป็นจำนวน 300 บาทต่อท่าน

9.หากท่านมีข้อสงสัยใด ๆ โปรดสอบถามเพิ่มเติม โดยติดต่อกับผู้วิจัยได้ตลอดเวลา และหากผู้วิจัยมีข้อมูลเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์หรือโทษเกี่ยวกับการวิจัย ผู้วิจัยจะแจ้งให้ท่านทราบอย่างรวดเร็ว เพื่อให้กลุ่มตัวอย่าง/ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยพิจารณาว่ายังสมัครใจจะมีส่วนร่วมในงานวิจัยต่อไปหรือไม่

10.หากท่านไม่ได้รับการปฏิบัติตามข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ท่านสามารถร้องเรียนได้ที่คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน กลุ่มสหสถาบัน ชุดที่ 2 สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อาคารจามจุรี 1 ห้อง 114 ถนนพญาไท แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330 โทรศัพท์ 0 2218 3210-11 อีเมล curec2.ch1@chula.ac.th

ลงชื่อ .....
(นายไพรัตน์ โคสะพะกิจ)
ผู้วิจัยหลัก

ลงชื่อ.....
(ดร.ไกรวุฒิ จุลพงศธร)
ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน กลุ่มสหสถาบัน ชุดที่ 2 สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์

เลขที่โครงการวิจัย 650136
วันที่รับรอง 15 มิ.ย. 2565
วันที่หมดอายุ 14 มิ.ย. 2566

AF 05-07

หนังสือยินยอมเข้าร่วมในการวิจัย

กลุ่มการสัมภาษณ์เชิงลึก

สถานที่ .....
วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. .....

เลขที่ ตัวอย่าง/ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย .....

ข้าพเจ้า ซึ่งได้ลงนามท้ายหนังสือนี้ ขอแสดงความยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย
ชื่อโครงการวิจัย คลิปสปอยล์หนังในฐานะสารนอกตัวบทและปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมในประเทศไทย
ชื่อผู้วิจัยหลัก นายไพรัตน์ โคสะพละกิจ ตำแหน่ง นิสิตระดับปริญญาโท คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ที่อยู่ที่ติดต่อ 758/239 ซอยพัฒนาการ 38 ถนนพัฒนาการ แขวงสวนหลวง เขตสวนหลวง กรุงเทพ 10250
โทรศัพท์ 097 140 5610

ข้าพเจ้า ..... **ได้รับทราบ**รายละเอียดเกี่ยวกับที่มาและวัตถุประสงค์ในการทำวิจัย รายละเอียดขั้นตอนต่างๆ ที่จะต้องปฏิบัติหรือได้รับการปฏิบัติ ความเสี่ยง/อันตราย และประโยชน์ซึ่งจะเกิดขึ้นจากการวิจัยเรื่องนี้ โดยได้อ่านรายละเอียดในเอกสารข้อมูลสำหรับผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยโดยตลอด และ**ได้รับคำอธิบาย**จากผู้วิจัย **จนเข้าใจเป็นอย่างดี**แล้ว

ข้าพเจ้าจึง**สมัครใจ**เข้าร่วมในโครงการวิจัยนี้ ตามที่ระบุไว้ในเอกสารข้อมูลสำหรับผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย โดยข้าพเจ้ายินยอมในการให้สัมภาษณ์ตามที่ผู้วิจัยได้สอบถาม สำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึกจะมีการเปิดเผยชื่อและข้อมูลส่วนตัวอื่นๆ เช่น ชื่อ อาชีพและตำแหน่ง ในผลการวิจัยและกล่าวอ้างอิงในงานวิจัยชิ้นนี้ ระยะเวลาในการสัมภาษณ์จะใช้เวลาทั้งสิ้น 40 นาที จำนวน 1 ครั้ง ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึ กนี้จะถูกบันทึกเสียงและถอดเทปบันทึกเสียง และหลังจากที่ดำเนินการเสร็จทางผู้วิจัยจะทำลายเทปบันทึกเสียงที่ได้จากการบันทึกเสียงนี้ ในเดือนสิงหาคม 2565

ข้าพเจ้า	☐ ยินยอม ☐ ไม่ยินยอม	ให้ผู้วิจัยเปิดเผยชื่อและข้อมูลส่วนตัว
ข้าพเจ้า	☐ ยินยอม ☐ ไม่ยินยอม	ให้ผู้วิจัยบันทึกเสียง

ข้าพเจ้ามีสิทธิ์**ถอนตัว**ออกจากการวิจัยเมื่อใดก็ได้ตามความประสงค์ **โดยไม่ต้องแจ้งเหตุผล** ซึ่งการถอนตัวออกจากการวิจัยจะไม่มีผลกระทบทางลบใด ๆ ต่อข้าพเจ้าทั้งสิ้น

เลขที่โครงการวิจัย 650136
วันที่รับรอง 15 มิ.ย. 2565
วันที่หมดอายุ 14 มิ.ย. 2566

AF 05-07

ข้าพเจ้าได้รับคำรับรองและคำยืนยันว่า ผู้วิจัยจะปฏิบัติต่อข้าพเจ้าตามเอกสารข้อมูลซึ่งเป็นคำชี้แจงผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย

หากข้าพเจ้าไม่ได้รับการปฏิบัติตรงตามที่ได้ระบุไว้ในเอกสารชี้แจงผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย ข้าพเจ้าสามารถร้องเรียนได้ที่คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน กลุ่มสหสถาบัน ชุดที่ 2 สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์และศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อาคารจามจุรี 1 ชั้น 1 ห้อง 114 แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330 โทรศัพท์ 0 2218 3210-11 อีเมล curec2.ch1@chula.ac.th

ข้าพเจ้าได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญต่อหน้าพยาน นอกจากนี้ข้าพเจ้าได้รับสำเนาเอกสารข้อมูลซึ่งเป็นคำชี้แจงผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย และสำเนาหนังสือยินยอมไว้แล้ว

ลงชื่อ .....
(นายไพรัตน์ โคสะพะกิจ)
ผู้วิจัยหลัก

ลงชื่อ.....
(.....)
ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย

ลงชื่อ .....
(ดร.ไกรวุฒิ จุลพงศธร)
ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ลงชื่อ.....
(.....)
พยาน

คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน กลุ่มสหสถาบัน ชุดที่ 2 สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์

เลขที่โครงการวิจัย 650136
วันที่รับรอง 15 มิ.ย. 2565
วันที่หมดอายุ 14 มิ.ย. 2566

AF 05-07

หนังสือยินยอมเข้าร่วมในการวิจัย

กลุ่มการสนทนากลุ่ม

สถานที่ .....
วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. .....

เลขที่ ตัวอย่าง/ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย .....

ข้าพเจ้า ซึ่งได้ลงนามท้ายหนังสือนี้ ขอแสดงความยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย
ชื่อโครงการวิจัย คลิปสปอยล์หนังในฐานะสารนอกตัวบทและปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมในประเทศไทย
ชื่อผู้วิจัยหลัก นายไพรัตน์ โคสะพละกิจ ตำแหน่ง นิสิตระดับปริญญาโท คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ที่อยู่ที่ติดต่อ 758/239 ซอยพัฒนาการ 38 ถนนพัฒนาการ แขวงสวนหลวง เขตสวนหลวง กรุงเทพ 10250
โทรศัพท์ 097 140 5610

ข้าพเจ้า **ได้รับทราบ**รายละเอียดเกี่ยวกับที่มาและวัตถุประสงค์ในการทำวิจัย รายละเอียดขั้นตอนต่างๆ ที่จะต้องปฏิบัติหรือได้รับการปฏิบัติ ความเสี่ยง/อันตราย และประโยชน์ซึ่งจะเกิดขึ้นจากการวิจัยเรื่องนี้ โดยได้อ่านรายละเอียดในเอกสารข้อมูลสำหรับผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยโดยตลอด และ**ได้รับคำอธิบาย**จากผู้วิจัย **จนเข้าใจเป็นอย่างดี**แล้ว

ข้าพเจ้าจึง**สมัครใจ**เข้าร่วมในโครงการวิจัยนี้ ตามที่ระบุไว้ในเอกสารข้อมูลสำหรับผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย โดยข้าพเจ้ายินยอมในการให้สัมภาษณ์ตามที่ผู้วิจัยได้สอบถาม สำหรับการสนทนากลุ่มจะไม่มีการระบุชื่อหรือข้อมูลส่วนตัวใดๆ ในเอกสารต่างๆ ในการวิจัยชิ้นนี้ ระยะเวลาในการสัมภาษณ์จะใช้เวลาทั้งสิ้น 1 ชั่วโมง จำนวน 1 ครั้ง และข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มนี้จะถูกบันทึกเสียงและถอดเทปบันทึกเสียง และหลังจากที่ดำเนินการเสร็จทางผู้วิจัยจะทำลายเทปบันทึกเสียงที่ได้จากการบันทึกเสียงนี้ ในเดือนสิงหาคม 2565

ข้าพเจ้า ☐ ยินยอม ☐ ไม่ยินยอม ให้ผู้วิจัยบันทึกเสียง

ข้าพเจ้ามีสิทธิ์**ถอนตัว**ออกจากการวิจัยเมื่อใดก็ได้ตามความประสงค์ **โดยไม่ต้องแจ้งเหตุผล** ซึ่งการถอนตัวออกจากการวิจัยจะไม่มีผลกระทบทางลบใด ๆ ต่อข้าพเจ้าทั้งสิ้น

AF 05-07

ข้าพเจ้าได้รับคำรับรองและคำยืนยันว่า ผู้วิจัยจะปฏิบัติต่อข้าพเจ้าตามเอกสารข้อมูลซึ่งเป็นคำชี้แจงผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย

หากข้าพเจ้าไม่ได้รับการปฏิบัติตรงตามที่ได้ระบุไว้ในเอกสารชี้แจงผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย ข้าพเจ้าสามารถร้องเรียนได้ที่คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน กลุ่มสหสถาบัน ชุดที่ 2 สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์และศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อาคารจามจุรี 1 ชั้น 1 ห้อง 114 แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330 โทรศัพท์ 0 2218 3210-11 อีเมล curec2.ch1@chula.ac.th

ข้าพเจ้าได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญต่อหน้าพยาน นอกจากนี้ข้าพเจ้าได้รับสำเนาเอกสารข้อมูลซึ่งเป็นคำชี้แจงผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย และสำเนาหนังสือยินยอมไว้แล้ว

ลงชื่อ .....
(นายไพรัตน์ โคสะพะกิจ)
ผู้วิจัยหลัก

ลงชื่อ.....
(.....)
ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย

ลงชื่อ .....
(ดร.ไกรวุฒิ จุลพงศธร)
ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ลงชื่อ.....
(.....)
พยาน

คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์ กลุ่มสหสถาบัน ชุดที่ 2

เลขที่โครงการวิจัย 650136
วันที่รับรอง 15 มิ.ย. 2565
วันที่หมดอายุ 14 มิ.ย. 2566

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	ไพรัตน์ โคสะพละกิจ	
วัน เดือน ปี เกิด	29 พฤศจิกายน 2527	
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร	
วุฒิการศึกษา	2557	ใบประกอบวิชาชีพชั้นสูงการกำกับภาพยนตร์และถ่ายทำภาพยนตร์ EICAR, The International Film and Television School of Paris, France
	2549	ปริญญาตรี ศิลปศาสตรบัณฑิต คณะการสื่อสารมวลชน สาขาวิชาวิทยุโทรทัศน์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ที่อยู่ปัจจุบัน	758/239 หมู่บ้านพฤกษาวิลล์ 57 ซอยพัฒนาการ 38 ถนนพัฒนาการ แขวงสวนหลวง เขต สวนหลวง จังหวัด กรุงเทพมหานคร รหัสไปรษณีย์ 10250	

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University